

Bárta, Stanislav

Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na církevní statky (1420–1437)

Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na církevní statky (1420–1437) Vydání první Brno: Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 2016

ISBN 978-80-210-8459-9

ISSN 1211-3034 (print); ISSN 2787-9291 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/CZ.MUNI.M210-8459-2016>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/136914>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220902

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

#457

OPERA FACULTATIS PHILOSOPHICAE
UNIVERSITATIS MASARYKIANAE

SPISY FILOZOFICKÉ FAKULTY
MASARYKOVY UNIVERZITY

muni
PRESS

nd silberm gefesse die
nserem tiefste vnd unse
immer and zu ande
nseren sachen gehoret
aben Genomen hatte

Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského

na církevní statky (1420–1437)

Stanislav Bárta

FILOZOFICKÁ FAKULTA
MASARYKOVA UNIVERZITA

#457

BRNO 2016

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Bárta, Stanislav

Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na církevní statky (1420-1437) / Stanislav Bárta. – Vydání první. – Brno : Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 2016. – 302 stran. – (Spisy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, ISSN 1211-3034 ; 457)

Anglické resumé

ISBN 978-80-210-8459-9

929.731 * 27-747:347.21 * 347.28 * 930.2:003.074 * (437.3) * (430)

- Zikmund Lucemburský, český a uherský král a římský císař, 1368-1437

- 15. století

- 1420-1437

- panovníci – Česko – 15. století

- panovníci – Svatá říše římská – 15. století

- církevní majetek – Česko – 15. století

- zástavní právo – Česko – 15. století

- listiny – Česko – 15. století

- monografie

930 - Historická věda. Pomocné vědy historické. Archivnictví [8]

Recenzovali: prof. PhDr. Jaroslav Čechura, DrSc. (Univerzita Karlova)

Mgr. Robert Novotný, Ph.D. (Centrum medievistických studií Akademie věd ČR)

Mgr. Tomáš Borovský, Ph.D. (Masarykova univerzita)

Monografie vznikla v rámci projektu Zikmundova strana v husitských Čechách GA ČR č. 15-14758S.

Vyobrazení na první straně obálky:

Český král Václav IV. posílá posla s listem římskému králi Zikmundovi; vyobrazení z rukopisu kroniky Eberharda Windeckeho z dílny Diebolda Laubera (ÖNB/Wien, Cod. 13975, fol. 72r).

© 2016 Masarykova univerzita

ISBN 978-80-210-8459-9

ISSN 1211-3034

DOI: 10.5817/CZ.MUNI.M210-8459-2016

„Popravdě řečeno jsou totiž dva způsoby, jak se stát moudrým. První možnost je cestovat po světě a vidět na vlastní oči ze všeho, co Bůh stvořil, co nejvíc. Druhá možnost je zapustit kořeny na určitém místě a co nejdůkladněji všechno kolem pozorovat. Problém je jenom v tom, že je naprosto vyloučené uskutečňovat oba způsoby zároveň.“¹

Laskavý čtenáři, doufám, promine, že jsem na samý počátek této knihy zařadil fiktivní beletristickou promluvu jednoho ze Svatých tří králů Kašpara, kterou pronesl během neuvěřitelného putování k betlémským jeslím. Kašparův výrok však pro mě ukrývá hluboký osobní rozměr zahrnující i příběh vzniku předkládané práce. Po roztěkaném putování po širokých pláních badatelských záměrů jsem se nakonec rozhodl zapustit kořeny do hlubiny jednoho tématu s přesvědčením, že pouze důkladná analýza může posunout jeho poznání o krůček dál. Jak dlouhý to bude krok a zda bude učiněn smysluplným směrem, zůstává již na čtenáři.

Na počátku této práce stála jedna zcela neznámá zástavní listina Zikmunda Lucemburského na chotěšovské městečko Stod, kterou objevil při svých archivních cestách po západních Čechách kolega Petr Elbel v jednom z novověkých chotěšovských kopiířů uložených v tepelském archivu. Svůj objev mi velkoryse přenechal s tím, že v rámci výzkumných úkolů při zpracování zástavních listin Zikmunda Lucemburského na brněnském pracovišti Regest Imperii můžu připravit krátkou materiálovou studii, která listinu uvede do obecného historického povědomí. Původně zamýšlená edice s komentářem však postupně přerostla v analýzu všech Zikmundových zástavních listin na statky chotěšovského kláštera, neboť nalezená listina byla v mnoha ohledech zajímavá a zcela nezapadala do dosavadního obrazu Zikmundovy zástavní politiky. Odtud byl již pouze krok k disertační práci, která se

1 Jostein GAARDER, *Kouzelný kalendář. Podivuhodné putování do Betléma*. Kostelní Vydří 2002, s. 59.

stala základem tohoto rukopisu. Některé její pasáže či závěry již měla badatelská veřejnost možnost zaznamenat v několika dílčích samostatných studiích. Práce nyní poprvé vychází jako celek a není to pouze vítaná příležitost ke smazání dva roky starých stop chvatného dokončování. Díky projektu GA15-14758S Zikmundova strana v husitských Čechách bylo možné doplnit kapitolu o zástavách statků zbraslavského kláštera, provést celkovou revizi textu a zapracovat řadu zjištění vzešlých z prosopografických výzkumů a debat s kolegy.

Na tomto místě se sluší poděkovat těm, kteří nejenom zásadně ovlivnili moji badatelskou cestu, ale setkání s nimi znamenala nečíslná i inspirativní střetnutí s různorodou životní moudrostí. Mnozí z nich ani netuší, nakolik zasáhli do mé cesty. S vědomím toho, že nelze jmenovat všechny, bych rád vyjádřil své díky Liboru Janovi, Martinu Wihodovi, Daliboru Havlovi, Tomáši Borovskému, Přemyslu Barovi, Nadě Štachové, Robertu Antonínovi, Michaela Antonín-Malaníkové, Demeteru Malaťákovi, Davidu Kalhousovi, Robertovi Novotnému, Lukáši Reitingeovi, Lence Janošové, Pavlu Pumprovi a Jiřímu Knapovi. Tento výčet chci uzavřít poděkováním kolegovi ze zikmundovských projektů Petru Elbelovi, bez jehož podpory by nejenom tato práce patrně nikdy nevznikla.

Zvláštní prostor a dík náleží Anně, Aničce a Jáchymovi, kteří se zájmem, shovívavostí, nadhledem a neutuchající nadějí sledovali mé směřování k cíli. A to i v době, kdy již jednou uzavřený rukopis byl znovu vytažen na světlo, podrobován dalším řezům, vylepšením a změnám.

OBSAH

I. ÚVOD	11
II. PRAMENY A LITERATURA	15
II. 1 Prameny ke studiu (nejen) Zikmundových zástav	15
II. 2 Od zástav přes sekularizaci k privatizaci a zase zpátky	21
III. ZÁSTAVNÍ LISTINY ZIKMUNDA LUCEMBURSKÉHO NA CÍRKEVNÍ STATKY (1420–1437)	34
III. 1 Pátrání po nejstarší Zikmundově zástavní listině na církevní statky	35
III. 2 Zikmundovy zástavní listiny na církevní statky do října 1420	45
III. 3 Zikmundovy zástavní listiny na církevní statky v letech 1420–1422	50
III. 3. 1 Formulář a ustanovení zástavních listin 1420–1422	50
III. 3. 2 Rádci, relátoři, hejtmané a žoldnéři	52
III. 3. 3 Zajištění dluhů, zástavní sumy a hodnota statků	56
III. 3. 4 Dílčí shrnutí zástav na církevní statky v letech 1420–1422	58
III. 4 Od odvolání zástav církevních statků po císařská kompaktáta	58
III. 4. 1 Odvolání zástav statků církevních institucí v Norimberku 23. srpna 1422	59
III. 4. 2 Dopady odvolání zástav církevních statků na Zikmundovu zástavní praxi	64
III. 4. 3 Zástavní listiny na církevní statky v letech 1422–1436	70
III. 5 Zástavy na církevní statky v letech 1436–1437	73
III. 5. 1 Úmluvy uzavírající revoluci a otázka církevních statků	73
III. 5. 2 Ustanovení zástavních listin na církevní statky v letech 1436–1437	78

III. 5. 3	Zástavy církevních statků jako stabilizační nástroj	84
III. 5. 4	Dílčí shrnutí zástav na církevní statky z let 1436–1437 a otázka jejich revize	90
IV. ZIKMUNDOVY ZÁSTAVNÍ LISTINY NA STATKY VYBRANÝCH KLÁŠTERŮ		
	KLÁŠTERŮ	93
IV. 1	Zástavy statků chotěšovského kláštera	94
IV. 1. 1	Zástavy klášterní berně a klášterních statků do roku 1419	95
IV. 1. 2	První zástavy Zikmunda Lucemburského 1420–1422	98
IV. 1. 3	Odvolání zástav 1422, zástavy následujících let a snahy probošta Petra o jejich revizi	107
IV. 1. 4	Zikmundovy zástavy na chotěšovské statky 1436–1437	113
IV. 1. 5	Další osudy Zikmundových zástav na chotěšovské statky	114
IV. 2	Zástavy na statky zbraslavského kláštera	118
IV. 2. 1	Konfirmace klášterních zástav 1420–1421	119
IV. 2. 2	Zástavy zbraslavských statků 1420–1422	121
IV. 2. 3	Odvolání zástav zbraslavských statků 1422	124
IV. 2. 4	Zástavy zbraslavských statků z let 1436–1437 a jejich další osudy	125
IV. 3	Shrnutí	130
V. ZÁVĚR		
		133
VI. SUMMARY		
	The Deeds of Pledge of Sigismund of Luxembourg for the Church Estates (1420–1437)	139
VII. PŘÍLOHY		
	Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky.	144
	Příloha č. 2: Porovnání vybraných formulářových částí nejstarších dochova- ných zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky.	243
	Příloha č. 3: Přehled listin Zikmunda Lucemburského z 23. srpna 1422, kterými odvolává zástavy statků církevních institucí.	244
	Příloha č. 4: Edice formuláře listin z 23. srpna 1422, kterými Zikmund Lucemburský odvolal zástavy statků církevních institucí.	247
	Příloha č. 5: Edice listiny Zikmunda Lucemburského z 23. srpna 1422, kterou odvolává zástavy statků plaského kláštera.	250
	Příloha č. 6: Edice německého překladu listiny Zikmunda Lucemburského z 23. srpna 1422, kterou odvolává zástavy statků kláštera Osek.	252

Příloha č. 7:	Edice listiny Zikmunda Lucemburského z 13. října 1430, kterou odvolává zástavy statků plaského kláštera pro Bedřicha a Hanuše z Kolovrat.	253
Příloha č. 8:	Edice falza listiny pro Václava Sekáče z Újezdce hlásící se ke 2. lednu 1421.	255
Příloha č. 9:	Edice Zikmundovy confirmace na zástavu městečka Stod. . .	256
Příloha č. 10:	Grafické znázornění četnosti zástav Zikmunda Lucemburského v jednotlivých letech dle předmětu zástavy. . .	258
Příloha č. 11:	Obrazové přílohy	259
VIII. SOUPIS PRAMENŮ A LITERATURY		268
	Nevydané prameny	268
	Archivní pomůcky, katalogy a průvodci	269
	Vydané prameny	269
	Literatura	271
	Internetové zdroje	279
	Seznam zkratk	280
IX. JMENNÝ A MÍSTNÍ REJSTŘÍK		282

I. ÚVOD

V posledních dvou desetiletích minulého tisíciletí jsme mohli sledovat vzrůstající zájem evropských historiků o římského císaře a uherského a českého krále Zikmunda Lucemburského. Soustředěná pozornost badatelů, která zcela oprávněně trvá dodnes, dala vzniknout vícero monografiím o jeho osobnosti a vládě² a několik konferencí zmapovalo různé aspekty jeho působení v pozdně středověké Evropě.³ V roce 2004 navíc vídeňské pracoviště Regest Imperii přikročilo k novému zpracování regestů listin a listů císaře Zikmunda, čímž se otvírají další možnosti ke studiu.⁴ Nejnovějším výrazem neutuchajícího zájmu o zikmundovská témata se stalo v roce 2014 zorganizování samostatné několikadílné sekce na International

2 Vyběrově Elemér MÁLYUSZ, *Kaiser Sigismund in Ungarn 1387–1437*, Budapest 1990; Sabine WEFERS, *Das politische System Kaiser Sigismunds*, Stuttgart 1989; Wilhelm BAUM, *Kaiser Sigismund. Hus, Konstanz und Türkenkriege*, Graz 1993; Jörg K. HOENSCH, *Kaiser Sigismund. Herrscher an der Schwelle zur Neuzeit 1368–1437*, München 1996.

3 Opět výběrově Josef MACEK – Ernő MAROSI – Ferdinand SEIBT (edd.), *Sigismund von Luxemburg. Kaiser und König in Mitteleuropa 1387–1437. Beiträge zur Herrschaft Kaiser Sigismund und der europäischen Geschichte um 1400*, Warendorf 1994; Michel PAULY – François REINERT (edd.), *Sigismund von Luxemburg. Ein Kaiser in Europa. Tagungsband des internationalen historischen und kunsthistorischen Kongresses in Luxemburg, 8.–10. Juni 2005*, Mainz 2006; Karel HRUZA – Alexandra KAAR (edd.), *Kaiser Sigismund (1368–1437). Zur Herrschaftspraxis eines europäischen Monarchen*, Wien 2012.

4 K historii projektu a současnému konceptu ediční řady srovnej Petr ELBEL, *Regesta Imperii XI Neubearbeitung: nová regestová edice listin Zikmunda Lucemburského a její ediční zásady*, in: Editorství a edice středověkých pramenů diplomatické povahy na úsvitu 21. století. Směry – tendence – proměny, Pavel Krafl (ed.), Praha 2015, s. 61–74. První svazek nového zpracování Zikmundových regestů viz J. F. Böhmer, *Regesta Imperii. XI. Regesten Kaiser Sigismunds (1410–1437) nach Archiven und Bibliotheken geordnet. Herausgegeben von Karel Hruza. Band 1: Die Urkunden und Briefe aus den Archiven und Bibliotheken Mährens und Tschechisch-Schlesiens.* (= RI XI NB/1) Nach Wilhelm Altmann neubearbeitet von Petr ELBEL, Wien – Köln – Weimar 2012. K projektům vídeňského pracoviště viz též <http://www.oew.ac.at/imafo/arbeitsgruppen/editionsunternehmen-und-quellenforschungmir/regesta-imperii/projekte-ri/sigismund/> (citováno 24. 8. 2014). Viz též pozn. 13.

Medieval Congress v Leedsu, kde badatelé z různých částí Evropy debatovali nad otázkami spojenými se systémem vlády a správy různých Zikmundových zemí. Na podzim 2015 se pak v Brně uskutečnila mezinárodní konference Hof und Kanzlei Kaiser Sigismunds als politisches Zentrum und soziales System.⁵

Také česká historiografie se v nedávné době počala intenzivněji věnovat studiu osobnosti posledního panovníka z lucemburské dynastie na českém trůnu, takže v roce 2009 mohl Josef Válka konstatovat, že „v posledních desetiletích byl Zikmund přijat historiky znovu za českého krále většiny obyvatel zemí České koruny“.⁶ Nespornou zásluhu na tom nese především popularizační biografie Františka Kavky, která představuje dodnes nepřekonané zhodnocení Zikmundovy české vlády.⁷ Ono *znovupřijetí Zikmunda Lucemburského na český trůn českými historiky* našlo svůj odraz i v hodnocení jeho vlády v syntetických pojednáních⁸ a náležitě místo si vydobyl i v několika kapitolách velkolepé fresky lucemburské epochy.⁹

Přesto se ukazuje, že než bude možné znovu uchopit Zikmundovu českou vládu, je třeba vyřešit řadu dílčích problémů spojených s jeho působením na českém trůně. Blížící se v podstatě nepřetržitá řada kulatých výročí skýtá v následujících letech ideální prostor pro důkladné zpracování nejrůznějších stránek doby spojené s *posledním Lucemburkem na českém trůně*. Ostatně mnohá témata jsou znovu otevírána¹⁰ a zřízení samostatného brněnského pracoviště Regest Imperii, které

5 Program a abstrakty příspěvků ze sekce v Leedsu jsou k dispozici na <http://www.leeds.ac.uk/ims/imc/imc2014.html> (citováno 24. 8. 2014). Program brněnské konference je k dispozici na http://www.phil.muni.cz/wpvh/home/Downloads/Hof%20und%20Kanzlei%20Sigismunds_Programm.pdf (citováno 28. 8. 2016). Sborníky z obou akcí jsou připravovány k tisku.

6 Josef VÁLKA, *Zikmund a husité. Jak zakončit (husitskou) revoluci*, ČMM 128, 2009, s. 29. Není bez zajímavosti, že Zikmund Lucemburský se stal v posledních letech hrdinou i v očích široké veřejnosti, a to především díky původně internetovému komiksu *Opráški sčeskí historje*, který se dočkal i několika dílů knižního vydání a pronikl i do výstavních síní Národního muzea či brněnského Špilberku, srov. Kamil ČINÁTL, *Naše české minulosti aneb jak vzpomínáme*, Praha 2014, s. 331.

7 František KAVKA, *Poslední Lucemburk na českém trůně. Králem uprostřed revoluce*, Praha 1998.

8 Viz především Petr ČORNEJ, *Velké dějiny země Koruny české V. 1402–1437*, Praha – Litomyšl 2000.

9 František ŠMAHEL – Lenka BOBKOVÁ (edd.), *Lucemburkové. Česká koruna uprostřed Evropy*, Praha 2012.

10 Mám zde na mysli především dlouholeté výzkumy Petra Elbela, dotýkající se Zikmundova českého dvora a osob se Zikmundovým dvorem spjatých, viz např. Petr ELBEL, *Úvaha o stavu bádání o dvoře Zikmunda Lucemburského a prezentace prosopografického výzkumu Zikmundových dvořanů z českých zemí*, in: *Dvory a rezidence ve středověku II. Struktura a kultura dvorské společnosti*, D. Dvořáčková-Malá – J. Zelenka (edd.), Praha 2008, s. 231–244; Petr ELBEL, „*Scio, quod vos Moravi estis timidi et michi non fideles*“. *Moravané ve strukturách dvora Zikmunda Lucemburského*, MHB 12/2, 2009, s. 43–132; Petr ELBEL – Andreas ZAJIC, *Die zwei Körper des Kanzlers? Die „reale“ und die „virtuelle“ Karriere Kaspar Schlicks unter König und Kaiser Sigismund – Epilegomena zu einem alten Forschungsthema I–III*, MHB 15/2, 2012, s. 47–143; MHB 16/1, 2013, s. 55–212; MHB 16/2, 2013, s. 73–157. Aktuálně se touto problematikou zabývá brněnské pracoviště Regest Imperii v rámci projektu GA15-14758S Zikmundova strana v husitských Čechách. Prozatím nejvýraznějším výstupem z něho je zmiňovaná mezinárodní konference Hof und Kanzlei Kaiser Sigismunds als politisches Zentrum und soziales System, která se uskutečnila v listopadu 2015 v Brně, viz pozn. 5.

se soustředí právě na zpracování registů listin a listů Zikmunda Lucemburského uložených v českých archivech a knihovnách, dává naději na ediční zpřístupnění řady pramenů a tím i vytvoření nezbytných předpokladů pro další studium.¹¹

Do kontextu výzkumů brněnského pracoviště Regest Imperii spadá i předkládaná práce, na jejímž počátku stála vlastně jedna předchozímu bádání zcela neznámá zástavní listina Zikmunda Lucemburského na chotěšovské městečko Stod. Původně zamýšlená drobná materiálová studie, která ji měla zpřístupnit, však narážela při svém zrodu na řadu otázek a nejasností a postupně přerostla v analýzu všech Zikmundových zástavních listin na chotěšovské statky.¹² I tato však představovala pouze první krok, neboť řada problémů, které znovu otevřela, se bytostně dotýká mnohých zásadních témat české medievistiky a zaslouží si vědomé návraty. Ať již jde o otázky náplně zakladatelských práv, sekularizace církevních statků v husitské revoluci, kontinuity postoje lucemburských panovníků k církevním institucím či inovace zástavní politiky českých králů Zikmundem Lucemburským.

Není cílem následujících stran tyto otázky vyřešit, ale spíše je znovu otevřít, a to především prostřednictvím důkladné analýzy jednoho z aspektů Zikmundovy zástavní politiky. Během ní nejprve nabídnu rozbor dochovaných pramenů, na jejichž nedostatek si i přes řadu nejasností nemůžeme stěžovat. Poté se zastavím u pohledu dosavadního českého bádání na českou zástavní politiku císaře Zikmunda. Ve stěžejní třetí kapitole se budu v chronologickém sledu věnovat vybraným Zikmundovým zástavním listinám na majetky církevních institucí a základním tendencím v jeho zástavní politice a praxi. V souvislosti s rozbořem odvolacího aktu v Norimberku v roce 1422 se dotknu též otázky kontinuity s předchozím vývojem. Práci uzavřu analýzou zástavních listin dotýkajících se vybraných klášterů a v závěrečném shrnutí naznačím další možnosti a směry, kterými se může studium Zikmundovy zástavní politiky ubírat. Nezbyvá než vyjádřit přání, že se tak skutečně stane a že tato cesta nebude slepou.

11 K brněnskému pracovišti a jeho genezi srovnej Petr ELBEL, *Regesta Imperii XI Neubearbeitung: nová regestová edice*, s. 61–64. První brněnský projekt viz <http://www.phil.muni.cz/wrib/home/projekt-gacr-c-p405-11-0639-2013-uvod> (citováno 28. 8. 2016), aktuálně řešený projekt viz <http://www.phil.muni.cz/wrib/home/zikmundova-strana-projekt-ga-cr-c-ga15-14758s> (citováno 28. 8. 2016).

12 Stanislav BÁRTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na statky chotěšovského kláštera (1420–1437)*, MHB 15/2, 2012, s. 7–45; upravený text této studie tvoří i kapitolu IV. 1 této práce. Z této materiálové studie vyrostla disertační práce, která představuje základ předložené knihy. Některé pasáže z ní byly v průběhu jejího vzniku nebo během doby publikovány, srovnej Stanislav BÁRTA, *Falzum zástavní listiny Zikmunda Lucemburského pro Václava Sekáče z Újezde z 2. ledna 1421*, *Studia historica Brunensia* 60, 2013, s. 115–133; Idem, *Odvolání zástav statků církevních institucí Zikmundem Lucemburským na obecném sněmu v Norimberku 23. srpna 1422*, *ČMM* 133, 2014, s. 383–407; Idem, *Formulář a typologie zástavních listin Zikmunda Lucemburského v českých zemích (1420–1437)*, *SAP* 66, 2016, č. 1, s. 3–37. Pokračující výzkumy v projektu GA15-14758S Zikmundova strana v husitských Čechách vedly k některým korekcím původních textů, doplnění srovnávací kapitoly o zbraslavském klášteře a celkové revizi rukopisu.

Poznámka k citaci pramenů:

Součástí předkládané práce je katalog zástavních listin na církevní statky v Příloze 1. Jeho úkolem je usnadnit orientaci ve značném množství listin a také ulehčit poznámkovému aparátu práce. Součástí záznamů katalogu jsou totiž odkazy na využité prameny a edice, proto je v poznámkách odkazováno pouze na jednotlivá katalogová čísla v Příloze 1. Výjimku představují citace vybraných pasáží z pramenů v textu práce, v takovém případě odkazují přímo na použitý pramen.

II. PRAMENY A LITERATURA

II. 1 Prameny ke studiu (nejen) Zikmundových zástav

Požadavek na návrat k pramenům může znít mnohdy v pracích historiků jako úvodní povinná fráze, která má ospravedlnit věčné návraty k tématům již mnohokrát pojednaným. Nezřídka ovšem skutečně stojí za to vrátit se zpět a pokusit se svědky dávné minulosti znovu vyslechnout. Třeba jsme jim ještě nepoložili tu správnou otázku anebo jsme část jejich výpovědi prostě přehlédli. O zástavních listinách Zikmunda Lucemburského, a o těch na církevní statky zvláště, to platí beze zbytku. Nejenže dosud nebyly historiky podrobeny důkladnému výslechu, ale ani nebyly vyslechnuty zdaleka všechny. Ne vždy se může historik středověkých dějin radovat z toho, že nalezne prameny nové, v případě Zikmundových listin byla však příležitost k radosti mnohokrát. Bylo to především díky rozsáhlému několikaletému archivnímu výzkumu v souvislosti s přípravou regestové edice listin a listů Zikmunda Lucemburského v rámci edičního podniku *Regesta Imperii*, který odhalil dosud jen matně tušené bohatství českých a především pražských archivů a knihoven.¹³

13 Ediční podnik a jeho zásady stejně jako připravované svazky z českých archivů představuje přehledně ve své studii Petr ELBEL, *Regesta Imperii XI Neubearbeitung: nová regestová edice*. Mezitím již vyšly další dva svazky J. F. Böhmer, *Regesta Imperii. XI. Regesten Kaiser Sigismunds (1410–1437) nach Archiven und Bibliotheken geordnet*, hg. v. Karel Hruza. Band 2. *Die Urkunden und Briefe aus den Archiven und Bibliotheken West-, Nord- und Ostböhmens.* (= RI XI NB/2) Nach Wilhelm Altmann neubearbeitet von Petr ELBEL – Stanislav BÁRTA – Přemysl BAR – Lukáš REITINGER, Wien – Köln – Weimar 2015 a J. F. Böhmer, *Regesta Imperii. XI. Regesten Kaiser Sigismunds (1410–1437). Neubearbeitung nach Archiven und Bibliotheken geordnet. Herausgegeben von Karel Hruza. Band 3: Die Urkunden und Briefe aus den Archiven und Bibliotheken Südböhmens.* (= RI XI NB/3) Nach Wilhelm Altmann neubearbeitet von Petr ELBEL – Přemysl BAR – Stanislav BÁRTA – Lukáš REITINGER, Wien – Köln – Weimar 2016. V rámci projektu

Při studiu Zikmundových zástav máme kromě listin dochovaných v originále k dispozici také plnotextové kopie, jeden svazek královských register z let 1436–1437, nepřeborné množství registů v zápisech revizní komise z let 1453/1454, několik rukopisů s výpisy z nedochovaných svazků královských register a řadu zmínek v listinách jiných vydavatelů.¹⁴ Přehled zástavních listin na církevní statky včetně formy jejich dochování podávám v Příloze 1. Na tomto místě bych však rád věnoval pozornost zhodnocení typů jednotlivých pramenů pro studium všech zástavních listin Zikmunda Lucemburského a na místech, kde to je žádoucí, upozorním na specifika dotýkající se zástavních listin na církevní statky.

Zásadním pramenem pro poznání Zikmundovy zástavní politiky jsou pro nás v originále dochované listiny. Přestože nejsou pramenem nejpočetnějším, mají pro nás prvořadý význam z toho důvodu, že nám dovolují sledovat podrobnosti každé jednotlivé zástavy, její přesné podmínky, popřípadě okolnosti, které k jejímu udělení vedly. Pokud nám nejde o pouhou sumarizaci zástav, můžeme díky těmto listinám proniknout do pestrosti právních ujednání, kterou Zikmund využíval při financování svých záměrů. Například se ukazuje, že v záležitosti jedné zástavy mohlo být vydáno hned několik listin.¹⁵ Zevrubné studium formuláře dochovaných listin nám také může pomoci pochopit prameny jiné, především registry ze zápisů revizní komise, kde můžeme pod stručnými obraty jasně rozpoznat předpokládaná ustanovení původních listin. Také sledování osob, které se podílely na vydávání zástavních listin, může přinést mnohá zajímavá zjištění.

Pro potřeby našeho studia máme k dispozici 44 v originále dochovaných latinských listin, přičemž 27 z nich je přímou zástavou zboží církevní instituce, osm z nich se týká zástavy klášterní berně či povolení klášterům prodat a zastavit statky do určité sumy nebo potvrzení zástavy dojednané představitelem církevní instituce.

GA15-14758S Zikmundova strana v husitských Čechách jsou nyní zpracovávány svazky z pražských a středočeských archivů a knihoven.

14 Část z těchto pramenů byla vytěžena již v rámci registové edice listin a listů Zikmunda Lucemburského ze sklonku 19. století, srov. J. F. Böhmer, *Regesta Imperii. XI. Die Urkunden Kaiser Sigmonds 1410–1437*, 1–2, hg. v. Wilhelm ALTMANN, Innsbruck 1896–1900 (dále jen RI XI). Pro české prostředí se tak stalo mnohdy nedostatečně, jak ukazuje například skutečnost, že v Altmannově edici chybí téměř čtvrtina níže uváděných v originále dochovaných zástavních listin. Listiny známé pouze z výpisů z nedochovaných královských register pak zcela opominul, a to i přes to, že je již v roce 1890 na základě dvou rukopisů vydal Jaromír Čelakovský, viz Jaromír ČELAKOVSKÝ, *O domácích a cizích registrech, zvláště o registrech české a jiných rakouských dvorských kancelářích* (= Rozpravy Královské české společnosti nauk VII. řada, 3. svazek), Praha 1890. V případě zástavních listin na církevní statky se jedná celkem o 52 exemplářů.

15 Kromě zástavní listiny pro nabyvatele zástavy to mohl být například mandát pro představitele církevní instituce, aby umožnil zástavnímu držiteli ujmout se zastaveného zboží, či mandát pro zeměpanské úředníky, aby podpořili nového zástavního držitele v jeho právech. Příklady viz S. BARTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na statky*, s. 27–28, obdobně viz kapitola IV této práce, nebo též Stanislav BARTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského pro Něpra Duce z Vařin – příklad z ediční praxe Regesta Imperii XI Neubearbeitung*, in: Editorství a edice středověkých pramenů diplomatické povahy na úsvitu 21. století. Směry – tendence – proměny, Pavel Krafl (ed.), Praha 2015, s. 75–97.

Konečně devět latinských listin se dotýká zástav komorních statků či příjmů z nich. Dále se zachovalo 11 originálů německy psaných listin a všechny bez výjimky se týkají zástav na komorní statky. Českých listin se v originále dochovalo 30 a 26 z nich je přímou zástavou statků církevních institucí. Dvě se týkají potvrzení církevních zástav resp. zástavy klášterní berně a zbývající dvě zástavy komorních statků.

Z pohledu pochopení mechanismů jednotlivých zástav a poznání formuláře zástavních listin mají také nezanedbatelnou hodnotu plnotextové kopie dochované v různé formě (ať již se jedná o prosté opisy, inserty, vidimusy apod.). Prozatím jich máme k dispozici 47 kusů. Samostatnou kapitolu představují falza Zikmundových nejen zástavních listin. Je třeba zdůraznit, že falzátorství se zdaleka neomezuje pouze na známé případy Oldřicha z Rožmberka či Kašpara Šlika.¹⁶ Na příslušných místech se zastavím u vybraných falz zástavních listin i pro jiné příjemce.¹⁷

Zásadním pramenem pro poznání především celkového objemu Zikmundových zástavních listin jsou zápisy revizní komise, která zasedala v letech 1453–1454 a měla za úkol přezkoumat královské zápisy z předchozích let.¹⁸ Záznamy komise se dochovaly ve dvou rukopisech z první poloviny 16. století. Oba se od sebe odlišují jen v drobnostech a byly patrně opsány ze stejné předlohy. Jeden z nich si zvolil jako základ své edice v Archivu českém I a II František Palacký, který tak učinil první krok ke zpřístupnění pramenů k zástavám Zikmunda Lucemburského.¹⁹ Nutno upozornit, že komisi nebyly předkládány pouze listiny krále Zikmunda, ale též jeho nástupce Albrechta II. a jeho předchůdců, především Václava IV. a Karla IV. Setkáme se však také s podivuhodnými unikáty (např. dvě listiny Václava II.

16 Přes existenci početné literatury si falzátorství Rožmberka i Šlika zaslouhuje důkladnou revizi. Ke Kašparu Šlikovi srov. nejnověji třídílnou studii P. ELBEL – A. ZAJIC, *Die zwei Körper des Kanzlers? a zpracování některých jeho falz v rámci RI XI NB/2*. Oldřich z Rožmberka se neomezil pouze na vyhotovování falz, ve kterých figuruje jako příjemce on sám, jak dokládají případy listin pro Maternu z Ronova nebo Jana Smila z Křemže. Falza Oldřicha z Rožmberka nejnověji zhodnotil Přemysl Bar v rámci jejich edičního zpřístupnění v RI XI NB/3, srovnej též Přemysl BAR, *Neznámá falza listin Zikmunda Lucemburského a falzátorská činnost Oldřicha II. z Rožmberka*, SMB 6, 2014, s. 69–113.

17 Mám zde na mysli falzum pro Václava Sekáče z Újezdce viz kapitola IV. 1. 2 a pro Herborta z Kolovrat viz kapitola III. 1.

18 Záznam o ustanovení a kompetencích komise viz AČ I, s. 493–494, k činnosti této komise srovnej Karel BERÁNEK – Věra BERÁNKOVÁ, *Zur Tätigkeit einer in den Jahren 1453–1454 zur Revision von Pfandurkunden in Böhmen eingesetzten Kommission*, Folia Diplomatica 2, 1976, s. 187–197. Viz též Rudolf URBÁNEK, *České dějiny III. 2. Věk poděbradský II*, Praha 1918, s. 782–804; Bohuslava ROTTEROVÁ, *Revize feudálního majetku v Čechách v polovině 15. století*, in: *Proměny feudální třídy v Čechách v pozdním feudalismu*, Josef PETRÁŇ (ed.), Praha 1976 (= AUC – Philosophica et historica 1), s. 261–265. K pokusům o revizi zástav v době Zikmunda Lucemburského srovnej kapitola III. 5. 4.

19 Jedná se o rukopisy NA Praha, fond ČDK, sign. RKP 2450, kniha č. 148, pag. 1–236 a NK ČR, oddělení rukopisů, sign. UK XVII A 15, pag. 1–423. Palacký použil rukopis Národní knihovny, viz *Registra zápisův královských i obecných r. 1453 a 1454 sepsaná*, František PALACKÝ (ed.), AČ I, s. 493–546, AČ II, s. 175–208 a 444–481, Praha 1840 a 1842. Zde je vhodné poznamenat, že rukopis Národního archivu je o několik málo detailů bohatší. Navíc ve zcela výjimečných případech u některých záznamů vypadla z Palackého edice například datace.

z roku 1297 pro Hynka z Dubé)²⁰ či listinami jiných vydavatelů (např. plaský opat). Navíc se komisaři při zaznamenávání předkládaných písemností neomezovali pouze na zástavní listiny.

Záznamy revizní komise nám však nepřinášejí pouze informace o celé řadě odjinud neznámých zástav, ostatně v tomto směru již byly mnohokrát vytěženy, ale umožňují nám vhléd do daleko širšího kontextu. Především můžeme sledovat „druhý život“ zástavních listin, to, jak byly děděny, prodávány či vypláceny. Jak na ně byly vystavovány „dobré vůle“, což byl jeden z institutů v Zikmundových zástavních listinách přímo zakotvený. Záznamy též zachycují některé spory o zastavené statky či upozorňují na různé nesrovnalosti. Všímají si ověřovacích prostředků, konfrontují dataci a zaznamenávají pochybnosti o pravosti listin. Registry jsou někdy doplněny o ústní svědectví předkladatelů listin či jiných osob. Královské listiny byly konfrontovány s královskými registry, které měla komise k dispozici. V záznamech je pouze uváděno, zda příslušná listina byla či nebyla nalezena v registrech. Její případná absence neznamena nutně zpochybnění; naproti tomu nesrovnalosti mezi textem listiny a textem v registrech byly důvodem k pečlivému prozkoumání.

Obdobný pramen byl k dispozici též pro Moravu, ovšem rukopis uložený v Archivu Národního muzea je dnes nezvěstný. Ve starém soupisu rukopisů je evidován pod číslem 939 jako *Zlomek Registra zápisů markrabství Moravského z r. 1459* se signaturou XVI B 25 a stal se patrně „obětí“ pozdějších rozsáhlých delimitací, především do tehdejšího Státního ústředního archivu.²¹ Původně je v katalogu poznamenán jako položka, která při delimitaci v muzejním archivu zůstává, dodatečně byl však vyškrtnut. Nelze tedy spolehlivě rozhodnout, zda byl delimitován, či později ztracen v rámci archivu. Díky edici Josefa Emlera víme, že se jednalo o rozsahem nevelkou složku pouhých 18 listů. Právě Emlerova edice a v ní obsažený stručný popis zlomku je dnes pro nás jediným zdrojem informací o tomto nezvěstném prameni.²² Podle Josefa Emlera se mohlo jednat přímo o čistopis originálu pořízeného při revizi. Registry jsou zde daleko obsírnější než v případě záznamů revizní komise české.

20 Viz AČ II, s. 204, č. 441. Jedná se o dvojí vyhotovení ze stejného dne. Tento záznam nebyl doposud na pracovišti Českého diplomatáře podchycen, možná též proto, že patrně ve stejné záležitosti získal Hynek z Dubé dvě listiny již 29. prosince 1293. Zda se jedná o různé nebo totožné listiny bude třeba ještě důkladně prozkoumat.

21 Za laskavé poskytnutí starého, rukou psaného katalogu rukopisů děkuji vedoucí Archivu Národního muzea Dr. Mileně Běličové (viz *Seznam rukopisů archivu Musea království českého*, badatelna Archivu Národního muzea), stejně tak jí patří můj dík i za snahu pohřešovaný rukopis vypátrat a za osvětlení delimitací mezi Archivem Národního muzea a Státním ústředním archivem. K delimitacím ze Sbírký rukopisů srovnej též *Průvodce po fondech a sbírkách Archivu národního muzea*, Jaroslav ČECHURA (red.), Praha 1998, s. 26.

22 *Zlomek register zápisů markrabství moravského z roku 1459*, Josef EMLER (ed.), AČ VII, s. 569–604.

Velice pozoruhodný pramen představují výpisy z nedochovaných královských register pořízené za krále Vladislava Jagellonského. Jednalo se vlastně o tři úzce související seznamy, které měly mapovat ztráty královské komory. První seznam zachycuje statky příslušející *ke království a koruně české*, druhý seznam obsahuje *zboží příslušné manstvím anebo lénem k koruně české* a konečně třetí zaznamenává *zboží duchovní, kteréž jest zapisováno a zastavováno od mnohých klášterův zbořených v království českém válkami skažených*. Seznam lenních statků a duchovních zboží známe ze dvou rukopisů, které využil k jejich edičnímu zpřístupnění Jaromír Čelakovský.²³ Všechny tři seznamy jsou zaznamenány v rukopise uloženém v Archivu Metropolitní kapituly u svatého Víta v Praze, který pro badatelskou veřejnost vytěžil August Sedláček.²⁴

Výpisy obsahují velice stručné česky psané registry s odkazem na příslušný svazek a folio královských register a s uvedením jazyka listiny. Jednotlivé svazky královských register byly průběžně očíslovány s připojením jmen panovníků patrně až v kanceláři Vladislava Jagellonského v souvislosti se snahou zjistit skutečný stav korunního zboží. Z pořízených seznamů vyplývá, že Vladislavova kancelář uchovávala na sklonku 15. století čtyři svazky Zikmundových register označované jako *Liber nonus Sigismundi – Liber duodecimus Sigismundi*.²⁵ Registry vypsané na sklonku 15. století z těchto čtyř svazků zásadním způsobem doplňují mozaiku pramenů dochovaných z různých zdrojů.

August Sedláček při své rekonstrukci královských register využil ještě jiný rukopis z Archivu Metropolitní kapituly, který má ovšem zcela odlišný charakter.²⁶

23 J. ČELAKOVSKÝ, *O domácích a cizích registrech*, s. 100–122. Jedná se o rukopis NA Praha, fond ČDK, sign. RKP 2450, kniha č. 148, pag. 493–567, je to též rukopis, který obsahuje zápisy revizní komise z let 1453/1454, viz pozn. 19. Čelakovský využil také rukopis v literatuře označovaný jako „*strahovský rukopis č. 111*“. Ten je dnes nutno považovat za ztracený. Za spolupráci při místy až detektivní pátrání děkuji správci rukopisných fondů Strahovské knihovny Janu Pařezovi. Ten ho identifikoval dle starších soupisů jako rukopis s novou signaturou D.D.II.15, který měl obsahovat miscellanea z českých dějin z 16. století s rejstříky. Rukopis je veden jako stará ztráta před rokem 1950. Jak se mi posléze podařilo zjistit, ještě v roce 1941 ho měl ze strahovské knihovny zapůjčen archivář Hlavního města Prahy Václav Vojtíšek (viz *Korespondence Strahovského knihovníka Víta Hůlky (1937–1949)* in NA Praha, fond ŘP Strahov, i. č. 711, kart. 1465). K jeho obsahu: kromě výpisů z královských register na pag. 35–51, které editoval Jaromír Čelakovský ve zmíněné práci, obsahoval také řadu opisů listin, např. i zástav (srovnej August SEDLÁČEK, *Zbytky register králův Římských a Českých 1361–1480*, Praha 1914, s. 208, č. 1528) nebo městských privilegií (srovnej *Jaromír Čelakovský: Moje zápisky 1871–1914*, Luboš VELEK – Alice VELKOVÁ (edd.), Praha 2004, s. 74).

24 APH, fond Archiv Metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze, sign. Cod. XXXIII, fol. 447–532. Srovnej A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*. Sedláčkovu edici považuji pro další bádání hned z několika hledisek za klíčovou, proto se jí níže dostane zvláštní pozornosti.

25 K charakteru register a jejich obsahu srovnej J. ČELAKOVSKÝ, *O domácích a cizích registrech*, s. 35–42 nebo též A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 5–15.

26 APH, fond Archiv Metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze, sign. Cod. XXV, na fol. 150r–152r je soupis uvedený „*Proscriptiones regis Sigismundi ab ecclesia sancta Pragensi pro laicis contra ius et phas*“ následován na fol. 152r–155v seznamem nadepsaným „*Secunda vice, quando imperator fuit ingressus, sub*

Obsahuje totiž stručné registry v latině bez odkazu na královská registra a mapuje výlučně zástavy statků pražského arcibiskupství a metropolitní kapituly. Ani tím ovšem nebylo bohatství kapitulního archivu zcela vyčerpáno, jak ukázal svůj edicí v roce 1946 Josef Pelikán.²⁷ Pelikán uvedl do literatury další kapitulní rukopis, obsahující několik vzájemně provázaných seznamů zástav statků pražského arcibiskupství a kapituly.²⁸ Tento rukopis však obsahuje i další velice zajímavé pasáže. Mám zde na mysli především seznam statků navrácených do rukou krále Ladislava a zemského správce Jiřího z Poděbrad.²⁹ Pražská metropolitní kapitula však nebyla zdrojem informací pouze o jejích vlastních statcích. Stará práce Josefa Františka Devotyho o sedleckém klášteře nám totiž zachycuje soupis zástav tohoto kláštera opsaný z nějaké knihy uložené v metropolitní kapitule.³⁰

Kromě kapitulního archivu je pro studium Zikmundových zástav velmi důležitý Rodinný archiv Lobkowiczů v Roudnici nad Labem stejně jako roudnická Lobkowiczská knihovna. Jejich bohatství je badatelům již také dlouhou dobu známo. V lobkowiczském archivu je uložen rukopis s výpisy z různých královských listin, který obsahuje též několik regestů Zikmundových zástavních listin.³¹ Rukopis vytěžil v již zmiňované edici August Sedláček, stejně jako druhý patrně ještě důležitější rukopis uložený v lobkowiczské knihovně, a sice svazek originálních českých register císaře Zikmunda z let 1436–1437.³² Jeho obsah zpřístupnil formou regestů již v roce 1890 Jaromír Čelakovský.³³ Svazek obsahuje opisy německých a latinských listin Zikmunda Lucemburského včetně několika listin zástavních nebo upravuj-

maiori sigillo“. Fol. 156r–156v obsahuje poslední krátký seznam uzavřený poukazem na odvolání zástav statků pražského arcibiskupství v roce 1422.

27 JOSEF PELIKÁN, *Přísůbek k zástavám krále Zikmunda*, ČSPS 54, 1946, s. 27–37.

28 APH, fond Archiv Metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze, sign. Cod. XXII, fol. 61r–70v.

29 APH, fond Archiv Metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze, sign. Cod. XXII, fol. 22r–31v. Jedná se o soupis průběžně vedený již od počátku roku 1454 (nejstarší zápis je z 2. ledna) a není tedy bez zajímavosti, že se časově překrývá s ještě probíhajícím zasedáním revizní komise. Vydal ho Václav Vladivoj Tomek, viz *Popis odcizených statků duchovenstva postoupených komoře královské roku 1454*, AČ XIV, s. 368–379.

30 Josef František DEVOTY, *Popsání založení, zvláštní pobožnosti, a života svatosti, mnohým nešťastným osudům podrobené, bývalé řehole Cystercyenské, pak obzvláštního vzhledu a vzněšenosti starožitných kaplí: Hrobu Božího, všech Swatých, sv. Ondřeje, SS. Kozmy a Damiána a všech věrných dušiček, s připomenutím chrámu Páně SS. Apoštolů Filipa a Jakuba, prostanného hřbitova, též sochy sv. Jana Nepomuckého na swatém místě welesakuného udolí Sedleckého blíž Kutny Hory w králowství Českém*, Praha 1824, s. 215–219. Devotym otištěný soupis pochází očitivně z první poloviny 17. století, neboť jím sedlečtí mniši měli argumentovat před Ferdinandem II. při pokusu o restituci svých statků.

31 RA Lobkowiczů Roudnice nad Labem, dnes uložen na zámku v Nelahozevsi ve správě Lobkowicz Collections o. p. s., rukopis sign. VI Fc 9.

32 Roudnická Lobkowiczská knihovna, dnes uložen na zámku v Nelahozevsi ve správě Lobkowicz Collections o. p. s., rukopis sign. VI Fb 19.

33 J. ČELAKOVSKÝ, *O domácích a cizích registrech*, s. 123–131.

cích starší zástavy.³⁴ Obecně se ale jedná o památku prvořadého významu pro poznání fungování Zikmundovy kanceláře v období kancléřství Kašpara Šlika, která prozatím čeká na svůj důkladný diplomatický rozbor.

Poslední ediční počín, který je nutno na tomto místě zmínit, je Nováčkova edice Zikmundových donačních listin.³⁵ Pro poznání Zikmundových zástav se dá využít pouze okrajově. Jedná se totiž především o edici listin zaznamenaných v tzv. „*Protocollum notarii*“, manuálu písaře desk dvorských Martina z Boskovic, který obsahoval převážně donační listiny na statky spadlé na krále. Nováček nicméně do své edice zařadil i několik zástavních listin z jiných zdrojů.

Z uvedeného přehledu vysvítá, že řada edičních počínů již dávno vytvořila předpoklady pro systematické zpracování Zikmundovy zástavní politiky. Tento příznivý stav se navíc během posledních let ještě zlepšil díky v úvodu zmiňovanému výzkumu v souvislosti s přípravou nového edičního zpracování registů listin a listů Zikmunda Lucemburského z českých archivů.³⁶ V následující kapitole budeme tedy sledovat, jak si s dostupnými prameny poradila dosavadní česká historiografie.

II. 2 Od zástav přes sekularizaci k privatizaci a zase zpátky

Zástavní politika Zikmunda Lucemburského není v české historiografii neznámým tématem. Již František Palacký na ni upozornil jako na jeden z jevů, který vystupuje do popředí záhy po Zikmundově korunovaci českým králem.³⁷ Právě Zikmundovu korunovaci v katedrále na Pražském hradě vnímal Palacký jako zlomový bod, po kterém byl nově korunovaný král vystaven silnému tlaku českých pánů, aby jim jako právoplatný pán království nahradil škody a dlužný žold. Jako první zástavu uvádí tu pro Jana z Hradce učiněnou v den korunovace. V následujících dnech se měl počet zástav značně zvýšit a poté, co byly vyčerpány možnosti zástav královských statků, sáhl Zikmund na majetky církevní. Jako první takovýto akt uvádí František Palacký zástavu klášterství nepomuckého bratřím ze Švamberka. Zástavy církevních statků pokračovaly ve velké míře i v následujících letech, „*tak že za několik let téměř všechna zboží celého stavu duchovního w Čechách nacházela se nejen skutkem, ale i právním zápisem v rukau světských*“.³⁸ Palacký se vedle četných zástavních listin, které znal z originálu, opíral především o registra zápisů revizní komise

34 K charakteru svazku srovnej J. ČELAKOVSKÝ, *O domácích a cizích registrech*, s. 39 a A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 13.

35 V. J. NOVÁČEK, *Sigismundi regis Bohemiae litterae donationum regalium (1421–1437)*, Věstník Královské české společnosti nauk. Třída Filosoficko – Historicko – Jazykozpytná, roč. 1903, Praha 1904.

36 Srovnej pozn. 4 a 13.

37 František PALACKÝ, *Dějiny národu českého w Čechách a w Moravě III. 1*, Praha 1850, s. 350–354.

38 *Ibidem*, s. 353–354.

z let 1453/1454, jejichž editorem byl. Zástavy církevních statků chápe jako krok učiněný v krajní finanční nouzi poté, co byly vyčerpány všechny dostupné zdroje.

Palackého sugestivní popsání Zikmundova rozdávání klenotů a loupaní oltářů a obrazů založené na líčení Vavřince z Březové³⁹ zanechalo v české historiografii nesmazatelnou stopu. A tak Jaromír Čelakovský mohl o několik desetiletí později bez zaváhání hovořit o *mrhání korunním a církevním majetkem v Čechách* a o Zikmundově *divokém hospodaření*.⁴⁰

Ke stručnému zhodnocení Zikmundova *rozchvacování království a duchovenství* přistoupil v rámci své monumentální rekonstrukce královských register August Sedláček, který hovoří o *Zikmundově lehkomyšlnosti a hanebném rozhazování klenotů*.⁴¹ Sedláček si povšiml časového rozvrstvení zástavních aktů a jejich návaznosti na politické dění, užívání záškodních listů a Zikmundově počáteční zdrženlivosti, než sáhl na církevní zboží.

Při práci se Sedláčkovou edicí je třeba mít na paměti, že její původní cíl byl poněkud jiný než mapování Zikmundových zástav, a sice rekonstrukce nedochovaných královských register. Až v průběhu zpracovávání dodatků k Zikmundovým registraturním knihám označenými pořadovými čísly IX–XII se rozhodl původní cíl modifikovat. Aby budoucí badatelé mohli náležitě ocenit Zikmundovo *neblahé hospodaření*, rozhodl se jim nabídnout nejen zástavy, ale i listy manské a další kusy, které by pomohly vytvořit celkový obraz. August Sedláček si byl dobře vědom pestrosti dochovaného materiálu, ovšem jeho edice tuto pestrost zcela setřela. Pozdější bádání, které na Zikmundovy zástavy nahlíželo právě optikou Sedláčkovy edice, tak bylo o mnoho aspektů ochuzeno. Při zevrubném studiu Zikmundovy zástavní, ale šířeji i finanční politiky si tedy pouze se Sedláčkovou edicí nevystačíme.⁴² Zůstává však nedocenitelným průvodcem při základní orientaci v problematice i v dochovaných pramenech.

Zástavními akty Zikmunda Lucemburského s akcentem na dopady na jmění církevních institucí se zabýval také Augustin Neumann.⁴³ Právě on vnesl výrazněji

39 Srovnej *Vavřince z Březové kronika husitská*, Jaroslav GOLL (ed.), FRB V, Praha 1893, s. 396: „*Item eodem die coronacionis sinistre et sewuenti rex Sigismundus receptis ecclesie Pragensis et cenobii sancti Georgii capitibus, manibus, monstranciis, ceterisque de auro ve argento clenodiis concutere iubet et stipendia prebet promittens meliora facere, dum deus dederit regno pacem et quietem*“.

40 J. ČELAKOVSKÝ, *O domácích a cizích registrech*, s. 39.

41 A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 147–149.

42 Na nedocenitelnost, ovšem z různých důvodů též nedostatečnost Sedláčkových registů upozornil již v jiné souvislosti ve své případové studii Ivan HLAVÁČEK, *Co a jak se událo či neudálo v Broumově před šesti sty lety?*, Stopami dějin Náchodska. Sborník Státního okresního archivu Náchod 11, 2007, s. 9 [přetištěno z: *Regnum Bohemiae et Sacrum Romanum Imperium. Sborník k poctě Jiřího Kuthana*. Praha 2005], když jeden z registů charakterizoval jako „*obecně přístupný, leč příliš stručný a vlastní zajímavost stírající*“.

43 Augustin NEUMANN, *Církevní jmění za doby husitské se zřetelem k Moravě*, Olomouc 1920, zejména s. 66–83.

do historické literatury téma sekularizace, které se pak stalo od 80. let 20. století pro bádání nosným a poněkud zastínilo problematiku Zikmundových zástav. Neumann nejprve dlouze polemizuje s učením Jana Husa a zdůrazňuje roli chiliasmu pro „zpopularizování názorů o sekularizaci“. Vedle plenění církevního majetku spatřuje také důležitou roli Zikmundových zástav při zcizování církevního jmění. Zikmund ve snaze vyhnout se roztržce s českými pány, jejichž pomoc v zemi nutně potřeboval, podlehl jejich soustředěnému nátlaku a začal jim církevní statky zastavovat. Dle Neumanna sledovala totiž česká šlechta jediný cíl, a to „oslabení moci duchovenské“. V oficiálních církevních kruzích narazil tento postup na odpor a Neumann shrnuje jejich názor na „první sekularisaci v českém státě“ následovně: Panovník nikdy nemůže zastavit církevní statky pouze ze své vlastní vůle, k takovému aktu nutně potřebuje souhlas církevních institucí. Král se tedy má cítit vázán celistvostí církevních statků a nerezignovat na pokusy o jejich restituci.⁴⁴ Neumann zde poukazuje na střet s pohledem husitské strany, že král má převzít vrchní panování a rozhodování o církevním jmění. Neumann shrnuje, že církev se ocitla zcela v područí české šlechty, katoličtí páni drželi církevní statky v zástavě a husitští ani nepřipouštěli světské panování kněží. Tento postoj dopadal tvrdě jak na duchovenstvo katolické, tak strany pod obojí.

Zástavní akty Zikmunda Lucemburského se staly také předmětem studia právních historiků v souvislosti s pojednáním problematiky zástavního práva a také právních vztahů panovníka k jím dotovaným církevním institucím. V širokém kontextu českého zástavního práva pojednal zástavy českých panovníků Jan Kapras.⁴⁵ Vzhledem k tomu, že v rámci své práce postihuje celou šíři zástavního práva ve všech oblastech české právní praxe, věnuje královským zástavám pouze relativně malý prostor. Zařazuje ho do oblasti zástavního práva smluveného a odlišuje jednak zástavy důchodů a úřadů královských a dále zástavy nemovitostí, kde zvlášť pojednává zástavy královských statků, duchovenství a manství. V případě církevních statků je důležitým východiskem jeho úvah názor, že v Čechách se neprosadil pohled kanonického práva na majetek církvi darovaný jako majetek církvi patřící. Tento pohled opírá o dikci listin, kdy majetek není darován instituci, ale světcí, jemuž byl příslušný kostel či kaple zasvěcena. Dárci si pak ponechávali „jisté právo – ať již se jmenovalo advokací nebo patronátem“ na přebytek výnosů. Toto právo také bylo spojeno s ochranou církevního majetku, která připadla většinou rodině zakladatele. Kapras formuluje také tezi o tom, že husitský požadavek obsažený ve třetím artikulu o světském panování kněží je „jen hájením starého domácího práva proti vnikajícímu názoru římskému“. Ačkoliv se církev dlouho snažila

44 V těchto pasážích se Neumannovo líčení opírá o traktát opata Ludolfa Záhaňského *De longaevo schismate*, viz *Der Tractatus de longevo schismate des Abtes Ludolf von Sagan*, Johannes LOSERTH (ed.) (= Beiträge zur Geschichte der husitischen Bewegung III), Archiv für österreichische Geschichte 60, 1880, s. 343–561.

45 Jan KAPRAS, *K dějinám českého zástavního práva*, Praha 1903.

prosadit římsko-kanonický pohled na církevní statky, nepodařilo se jí to právě s ohledem na vypuknutí husitských bouří. Zikmund v tomto duchu zastavoval církevní statky a své zápisy odvolal v roce 1422 jen dočasně, v situaci, kdy byl pod bezprostředním tlakem církevních představitelů. Záhy se však měl vrátit k „názoru domácímu“ a církevní statky nadále zastavovat.

Jan Kapras shrnul na poměrně sevřené ploše teze, které později podrobně rozpracoval Václav Vaněček.⁴⁶ Václav Vaněček především přinesl do české historické vědy termín zakladatelská práva, kterým pojmenoval Kaprasem zmiňované „jisté právo“. Zakladatelské právo reprezentovalo ve vztahu zakladatele k jeho fundaci staré české církevně-právní zvyklosti, které sice ve 14. století dočasně ustoupily do pozadí, naplno se však projevíly opět v husitské revoluci. Jednou z důležitých náplní zakladatelských práv byla možnost volné dispozice s majetky fundací a zci-zování jejich statků, o čemž má svědčit údajně nepřetržitá praxe zci-zování církevních statků. Právě tuto možnost měl využít král Zikmund při zástavách církevních majetků, čímž navázal na starou českou církevně-právní tradici.⁴⁷

Ke stručnému zhodnocení zástav Zikmunda Lucemburského přikročil též Josef Pelikán v úvodu ke své výše zmíněné edici seznamů zastavených statků.⁴⁸ Ztenčení hospodářské základny českého krále považuje za jeden z důsledků husitských válek. Zikmund měl být *přímo zaplaven přívalem žádostí* české katolické šlechty o odměnu za poskytované služby, kterým nebyl s to vyhovět, a *tíži pohledávek* přenesl na církevní statky. Velké přesuny církevního majetku do rukou šlechty tak měly povznést řadu šlechtických rodů. Pelikánova edice se stala na dlouhou dobu posledním výrazným příspěvkem k poznání pramenů Zikmundovy zástavní politiky. Množství editovaných pramenů však již umožňovalo přistoupit k jejímu systematickému zpracování.⁴⁹

O to se poprvé souhrnně pokusil až Milan Moravec v rámci své diplomové práce obhájené v roce 1977 na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, jejíž výsledky předložil badatelské veřejnosti ve studii *Zástavy Zikmunda Lucemburského v českých zemích z let 1420–1437*.⁵⁰ Ačkoliv se Milan Moravec soustředil na Zikmundo-

46 Srovnej Václav VANĚČEK, *Základy právního postavení klášterů a klášterního velkostatku ve starém českém státě (12.–15. stol.)*. I. *Zakladatelská práva*, Praha 1933; II. *Pozemková vrchnost. Imunita hospodářská*, Praha 1937; III. *Imunita soudní*, Praha 1939.

47 Srovnej zejména V. VANĚČEK, *Základy I*, s. 42–49, k Vaněčkovu pojetí se vrátím v kapitole III. 4 věnované odvolání zástav církevních statků v roce 1422.

48 J. PELIKÁN, *Příspěvek k zástavám*, s. 27–28.

49 K editovaným pramenům podrobně viz předchozí podkapitola, zde pouze shrnuji: *Registra zápisův královských*; J. ČELAKOVSKÝ, *O domácích a cizích registrech*; RI XI; A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*; V. J. NOVÁČEK, *Sigismundi regis Bohemiae litterae*; J. PELIKÁN, *Příspěvek k zástavám*.

50 Srov. Milan MORAVEC, *Zástavy a zástavní listiny Zikmunda Lucemburského z let 1420–1437 (diplomová práce)*, Praha 1977, 205 s.; práce je uložena na Katedře pomocných věd historických a archivního studia FF UK. Výtah z práce viz Milan MORAVEC, *Zástavy Zikmunda Lucemburského v českých zemích z let 1420–1437*, FHB 9, 1985, s. 89–173.

vy zástavy především církevních statků (což ovšem vyplývalo pouze z jejich množství), považují za nutné zdůraznit, že pro něj jejich studium představovalo pouze dílčí příspěvek k širší problematice majetkových přesunů nejen v rámci husitské revoluce.⁵¹ Na problematičnost Moravcovy klasifikace Zikmundových zástavních listin upozornil již ve své recenzi Jaroslav Čechura, který poukázal také na další problémové momenty studie.⁵² Ne všechny Čechurovy poznámky lze ovšem bez výhrad přijmout. Mám zde na mysli především představu, že nabyvatelé zástavních listin na církevní statky přinášeli před krále již napsané listiny k pouhému zpečetění.⁵³ František Šmahel k Moravcovým sumarizacím přihlédl při vlastních propočtech přesunů církevního majetku. Jedním dechem však také upozornil, že Moravcova práce může být pouze předstupněm k dalšímu zevrubnému studiu.⁵⁴ Odborná literatura však v některých případech s Moravcovými sumárními údaji běžně pracuje zcela bez pochybností.⁵⁵ Z mého pohledu považuji za nutné poukázat na několik neuralgických bodů Moravcovy studie. Zejména je nutno vyzdvihnout

51 M. MORAVEC, *Zástavy Zikmunda Lucemburského*, s. 90–91.

52 Viz recenze Jaroslava ČECHURY, *Husitský Tábor* 10, 1991, s. 260–261.

53 Tuto domněnku vnesl do literatury již August Sedláček (A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 149), který ji ovšem vyslovil pouze na okraj s tím, že by tato úvaha rozhodně stála za podrobné zkoumání. K tomuto směru uvažování ho přivedla zástavní listina pro Herborta z Kolovrat, která ovšem není bez otazníků (srovnej rozbor v kapitole III. 1). Zajímavé je, že na příslušném místě Sedláčkovy edice již tato možnost není ani naznačena (A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 220–221, č. 1618). Na Sedláčkovu domněnku znovu upozornil J. PELIKÁN, *Příspěvek k zástavám*, s. 27. Čechurova úvaha se opírala především o to, že každá z listin vydaných ve stejný den byla psána jinou rukou. Odhlédneme-li od faktu, že listinná produkce Zikmundovy kanceláře není dodnes náležitě paleograficky zpracována, tak po zhodnocení všech diplomatických znaků zástavních listin inkriminovaného období si dovoluji tvrdit, že se jedná ve všech případech o nepochybná kancelářská vyhotovení. Odkazují především na rozbor formuláře zástavních listin v kapitolách III. 3. 1. a III. 5. 2. Představa, že drobní čeští šlechtici přinášejí před Zikmunda sepsané listiny k pouhému zpečetění, se mi jeví vzhledem k dosavadním poznatkům o kanceláři Zikmunda Lucemburského jako neudržitelná. K Zikmundově kanceláři viz Erich FORSTREITER, *Die deutsche Reichkanzlei und deren Nebenzkanzleien unter Kaiser Sigismunds von Luxemburg* (strojopis disertace), Vídeň 1924; Franz-Reiner ERKENS, *Über Kanzlei und Kanzler König Sigismunds. Zum Kontinuitätsproblem in der deutschen Reichkanzlei unter dem letzten Luxemburger*, AfD 33, 1987, s. 429–458; Márta KONDOR, *Die Urkundenausstellung der zentralen Ausfertigungsorgane und der Kurialgerichte in Ungarn während der ersten Hälfte des 15. Jahrhunderts. Bemerkungen zu den Regesten der an ungarischen Kanzleien ausgefertigten Urkunde König und Kaiser Sigismunds*, AfD 55, 2009, s. 191–224 a úvod edice RI XI NB/1, s. 13–37. K problematice přějemeckých vyhotovení se v souvislosti se studiem kanceláře Václava IV. vyslovil též Ivan HLAVÁČEK, *Das Urkunden- und Kanzleiwesen des böhmischen und römischen Königs Wenzel (IV.) 1376–1419*, Stuttgart 1970, s. 263–265, který upozorňuje, že od 14. století jsou již přějemecká vyhotovení velmi řídký jevem. Stejně tak Čechurou uváděná teritoriální vazba nabyvatelů zástav na Zikmundův itinerář v letech 1420–1421 bude mít patrně odlišný důvod.

54 František ŠMAHEL, *Husitská revoluce IV*, Praha 1996², s. 181–182, pozn. 92 a 97.

55 Viz např. Josef ŠRÁMEK, *Historický vývoj břevnovského klášterství z pohledu jeho proboštství v Broumově v 15. století*, Studia iuvenilia MMIV–MMV. Sborník prací mladých historiků, Ostrava 2006, s. 22, pozn. 61. Vyčíslení celkových zástavních sum pro jednotlivé církevní instituce vnímám vzhledem k jeho vypovídací hodnotě jako velice sporný prvek, srovnej níže.

nout, že využil úctyhodnou sumu především editovaných pramenů.⁵⁶ S tím ovšem také souvisí i první slabé místo Moravcovy práce, když do svých úvah a počtů zahrnul i listiny, které nejsou zástavami.⁵⁷ Druhý problematický bod představuje snaha vyčíslit celkovou výši zástavních sum. Určitý smysl by to mělo v případě držitelů zástavních listin. Nemůžeme sice z prostého součtu zástavních sum usuzovat na rozsah obdrženého majetku, můžeme však alespoň získat základní představu o největších věřitelích krále Zikmunda. Ovšem v některých případech je třeba počítat velmi obezřetně, například když Zikmund pouze připisuje sumy k dřívějším zástavám, nebo když vystavuje dlužní úpisy, které pak vystavením zástavní listiny umožňuje.⁵⁸ Součty zástavních sum v případě jednotlivých klášterů pak vypovídací hodnotu zcela postrádají. Nemůžeme totiž počítat s tím, že by hodnota zastavených statků korespondovala s výší zástavní sumy.⁵⁹ Jediné, o čem by snad takový součet mohl vypovídat, je celková suma, kterou by církevní instituce teoreticky potřebovaly k úplnému vyplacení svých zastavených statků. To by ovšem nesměly být do takového součtu pojaty například zástavy klášterní berně, musely by být opět zohledněny případy, kdy se pouze zvyšuje zástavní suma, a v neposlední řadě též dohody, které uzavřeli představitelé církevních institucí se zástavními držiteli.⁶⁰ Problematické jsou v tomto směru také zástavní listiny, v nichž je zapisováno na-

56 Oproti Jaroslavu Čechurovi se nedomnívám, že Příloha IV Moravcovy studie je problematická a v některých bodech nadbytečná. Přehled pramenů totiž umožňuje ověřit a verifikovat Moravcovy součty (seznam šlechticů i seznam církevních institucí z větší části koresponduje s předchozími tabulkami).

57 Mám zde na mysli především záškodní listy, dlužní úpisy nebo některé kusy z Nováčkovy edice viz V. J. NOVÁČEK, *Sigismundi regis Bohemiae litterae*, s. 44–45, č. 58; s. 45, č. 59; s. 49–50, č. 65; s. 50–51, č. 67.

58 Takovým příkladem může být zástava pro Jana Švihovského z Rýzemberka na kunratické zboží a clo v Modřanech. Zikmund zapsal Janovi Švihovskému z Rýzemberka na tomto zboží sumu 3000 kop grošů (SOA Třeboň, fond Cizí statky Třeboň, i. č. 171, sign. II 227 1, kart. 141; RI XI, 2, s. 51, č. 6754) a v naráci listiny jasně vysvětluje, že se jedná o dluh na základě dlužního úpisu vydaného dříve v Pasově také na 3000 kop grošů (APH, fond AMK, sign. 797; RI XI, 1, s. 376, č. 5360). Rázem zjišťujeme, že se jedná o celkový dluh nikoliv 6000 kop grošů, ale pouze 3000 kop grošů. V tomto případě Moravec částky mechanicky sečetl, takto postupoval i v řadě dalších podobných případů. Nicméně problému si byl patrně vědom, protože se tak nestalo vždy. Limitující pro něho pravděpodobně byly údaje v Sedláčkově edici.

59 Srovnej Stanislav BÁRTA, *A financial dimension of the pledge policy of King Sigismund of Luxembourg in Bohemia (1419–37)*, in: Money and Finance in Central Europe during the Later Middle Ages. Roman ZAORAL (ed.), Basingstoke 2016, s. 76–86. K iluzornosti výpovědní hodnoty takového součtu srovnej též Miroslav SVOBODA, *Majetek řádu johanitů v Čechách v husitské době. Podíl Zikmunda Lucemburského na likvidaci pozemkového majetku církve*, ČČH 103, 2005, s. 294.

60 K některým takovýmto případům srovnej S. BÁRTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na statky*, s. 23–29, kde jsou dokumentovány pokusy probošta narovnat vztahy se zástavními držiteli, srovnej též kapitola IV.

jednou několik statků různých klášterů, takže mnohdy nemůžeme určit, jaká část sumy by připadala na jednotlivé instituce.⁶¹

Posledním sporným momentem, na který bych rád upozornil, je samotná klasifikace Zikmundových zástavních listin. Moravcem nabízené rozdělení totiž příliš neusnadňuje orientaci v množství zástavních listin a na různé úrovni směšuje různá hodnotící kritéria. Velké množství listin lze zařadit současně do několika kategorií, ovšem jednotlivé kategorie se jeví jako postavené sobě na roveň. Přitom se nedomnívám, že by bylo nutné rezignovat na pokus Zikmundovy zástavní listiny nějakým způsobem klasifikovat. Je třeba ovšem vybrat jasná a především skutečně vypovídající kritéria a rozdělit Zikmundovy zástavy třeba i z několika různých hledisek.⁶² Celkově Moravcovy závěry nepřekračují postřehy Augusta Sedláčka, v případě odvolání zástav církevních statků Václava Vaněčka a ve zhodnocení role šlechty a přesunů pozemkového majetku pak Josefa Petráň.⁶³

Jakýmsi uzlovým bodem pro další bádání tímto směrem se stala syntéza československých dějin vydaná v roce 1980 v nakladatelství Academia, kde autorem příslušných pasáží byl František Šmahel. Při hodnocení přesunů v držbě nemovitého majetku roli Zikmundových zástav zcela opomíjí a soustředí se na programové naplňování požadavků vyplývajících z třetího pražského artikulu formulovaného husitskou stranou. Zábory církevního zboží považuje za jev počínající již za vlády Václava IV., který se stal během husitské revoluce každodenní záležitostí. Stejně jako husité měli církevní statky násilně obsazovat i katolíci, a to pod záminkou jejich ochrany.⁶⁴

Na zcela nové základy postavil bádání o Zikmundových zástavních listinách Jaroslav Čechura svojí kandidátskou disertační prací, ve které se zabýval sekularizací církevního majetku v husitské revoluci.⁶⁵ Sledováním *dynamiky sekularizačního procesu* logicky navazoval na své předchozí výzkumy klášterů v době předhusit-

61 Viz například Příloha 1, č. 9.

62 Ostatně i v samotném základě předkládané práce bylo použito jedno z klasifikačních kritérií, a sice dělení zástav podle předmětu zástavy, kdy je rozlišováno mezi zástavou církevních statků, komorních statků, komorních příjmů a movitých věcí. Dalšími hledisky, dle kterých je možno rozčlenit Zikmundovy zástavní listiny, by mohl být například důvod zástavy, podmínky zástavní držby, výše zástavní sumy, užitý formuláře apod. Při výběru těchto hledisek je však třeba neustále mít na paměti výpovědní hodnotu výsledného rozčlenění.

63 Viz A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 147–149, V. VANĚČEK, *Základy I*, s. 42–49, Josef PETRÁŇ, *Skladba pohusitské aristokracie v Čechách. Úvod do diskuse*, in: *Proměny feudální třídy v Čechách v pozdním feudalismu*, Josef PETRÁŇ (ed.), Praha 1976 (= AUC – Philosophica et historica 1), s. 9–80.

64 Jaroslav PURŠ – Miroslav KROPILÁK, *Přehled dějin Československa I/1 [do roku 1526]*, Praha 1980, s. 472–473.

65 Jaroslav ČECHURA, *Sekularizace církevních statků v husitské revoluci* (kandidátská disertační práce). Praha 1984 (rukopis uložený v knihovně Historického ústavu Akademie věd ČR).

ské.⁶⁶ Jaroslav Čechura postupně v průběhu následujících dvou desetiletí téměř celou svoji disertační práci publikoval v sérii studií,⁶⁷ které doprovodil dalšími souvisejícími pojednáními.⁶⁸ Svůj pohled na sekularizační proces také několikrát shrnul v sevřenějších textech menšího rozsahu⁶⁹ a svůj propracovaný koncept hospodaření klášterních velkostatků a jejich sekularizace rovněž vtělil do zahraniční monografie.⁷⁰ U prací Jaroslava Čechury považují za nutné se zastavit poněkud obšírněji, neboť jeho přístupy a závěry udávají hlavní tón v bádání o Zikmundových zástavách v podstatě dodnes.

Jaroslav Čechura se především podíval na celou problematiku ze zcela jiného pohledu než veškeré předcházející bádání. To se soustředilo především na Zikmundovy zástavy, ze kterých vyplývaly rozsáhlé přesuny komorních a především církevních statků. Oproti tomu Jaroslav Čechura učinil středobodem svého zájmu fenomén sekularizace a v tomto obráceném konceptu oprávněně poukazyval na to, že pojednávat o sekularizaci pouze v souvislosti se Zikmundovými zástavami je zcela nedostatečné.⁷¹ Pojem sekularizace v husitské revoluci definuje ve své práci jako „přesun církevního pozemkového majetku do světských rukou započatý výbuchem husitské revoluce“.⁷² Rozeznává trojí formu přesunů tohoto majetku –

66 Např. Jaroslav ČECHURA, *Hospodářský vývoj plaského kláštera v době přemyslovské*, HG 18, 1979, s. 233–305; idem, *K některým otázkám hospodářského a správního systému cisterciáckých klášterů: Zlatá koruna v předhusitském období*, ČsČH 29, 1981, s. 228–257; idem, *Hospodářský vývoj sedleckého kláštera do roku 1346*, Muzeum a současnost 5, 1982, s. 39–72.

67 Kapitola II Čechurovy disertace byla výtahem z dříve publikované studie Jaroslav ČECHURA, *Struktura pozemkové držby v západních Čechách na počátku husitské revoluce*, Sborník historický 31, 1985, s. 5–53; třetí kapitolu publikoval v článku *Rozsah a dynamika sekularizace církevních statků v západních Čechách na počátku husitské revoluce (v letech 1419–1420)*, PHS 29, 1989, s. 43–69. Čtvrtou kapitolu téměř beze změn přetiskl v *Časopise Národního muzea, Sekularizace církevních statků v západních Čechách v letech 1421–1454*, ČNM – Řada historická 165, 1996, s. 1–16. Závěrečnou kapitolu a z části též závěr celé práce s drobnými úpravami otiskl později tamtéž, viz idem, *Sekularizace církevních statků v jihovýchodních Čechách v letech 1420–1454*, ČNM – Řada historická 177, 2008, s. 1–25.

68 Jaroslav ČECHURA, *Sekularizace církevních statků v husitské revoluci a některé aspekty ekonomického a sociálního vývoje v Čechách v době pozdního středověku*, Husitský Tábor 9, 1986–1987, s. 91–100; idem, *K některým aspektům státní ideologie a sekularizačních idejí v předhusitských Čechách*, ČNM – Řada historická, 155, 1986, s. 29–36.

69 Jaroslav ČECHURA, *Die Säkularisation der kirchlichen Güter im hussitischen Böhmen und Sigismund von Luxemburg*, in: Sigismund von Luxemburg. Kaiser und König in Mitteleuropa 1387–1437, Josef MACEK – Ernő MAROSI – Ferdinand SEIBT (edd.), Münster 1994, s. 121–131. Populárně pak Jaroslav ČECHURA, *Sekularizace církevních statků v husitských Čechách a Zikmund Lucemburský*, Historický obzor IX, 1993, s. 201–203.

70 Jaroslav ČECHURA, *Die Struktur der Grundherrschaften im mittelalterlichen Böhmen unter besonderer Berücksichtigung der Klosterherrschaften*, Stuttgart – Jena – New York 1994.

71 Srovnej J. ČECHURA, *Sekularizace církevních statků (disertace)*, s. 14.

72 Viz J. ČECHURA, *Sekularizace církevních statků (disertace)*, s. 12–13, srovnej též J. ČECHURA, *Sekularizace církevních statků v husitské revoluci a některé aspekty*, s. 91, kde upozorňuje, že samotné vymezení pojmu již naznačuje i řešení otázky.

zabor (živelnou sekularizaci), zástavu (dispozici) a pronájem.⁷³ Vedle toho odlišuje též sekularizaci katolickou a utrakvistickou. S tím souvisí i využitá metoda sondy do poměrů v západních Čechách, jejíž výsledky konfrontuje se studiem problematiky na teritoriu jihovýchodních Čech. Jako výchozí bod Jaroslavu Čechurovi posloužila rekonstrukce struktury pozemkové držby v roce 1419, kdy se zaměřil na jednotlivé západočeské kláštery.

Jeho závěry lze shrnout následovně. Kláštery se staly vzápětí po výbuchu husitské revoluce terčem živelné sekularizace ze strany jak husitské, tak katolické šlechty. Zpočátku se průběh sekularizace v katolických a utrakvistických oblastech odlišoval, nicméně od poloviny 20. let se začínají stírat rozdíly mezi oběma tábory díky vzájemným dispozicím s církevním majetkem. Pro celé území Čech odhaduje, že „církevní instituce ztratily v době husitské revoluce téměř 90% statků, přičemž rozhodující bylo období let 1419–1421“. Církevní instituce byly schopny vykupovat statky zpět zcela výjimečně a rozhodně se tak nedělo před polovinou 15. století. Rozhodující pak byla alodifikace zastavených statků v průběhu 16. století. Jaroslav Čechura vyzdvihl roli šlechty v celém procesu. Z pohledu našeho předmětu studia je pak klíčový závěr, který si dovoluji citovat v plném rozsahu:

„Proces sekularizace církevních statků v průběhu husitské revoluce v Čechách vykazuje poměrně těsnou kontinuitu s postojem Václava IV. k církevnímu majetku. Z tohoto hlediska je nutné považovat Zikmundovy dispozice, byť kvantitativně nesouměřitelné se zástavami církevních statků v období 1400–1419, za dovršení postupné proměny poměru českého panovníka vůči církevnímu pozemkovému majetku.“

Na první pohled zaujme nápadná podobnost Čechurových závěrů s pohledem výše uvedené syntézy československých dějin, nicméně přesto je potřeba v jeho pracích vnímat zásadní posun. Jaroslav Čechura totiž dává sekularizaci církevního majetku do souvislosti s postojem panovníka, který měl být hlavním činitelem těchto majetkových přesunů. Opět tedy vrací do hry zástavu jako jeden z rozhodujících prvků sekularizace. To ještě výrazněji vyzní ze závěru jeho patrně nejsevěřenější studie na toto téma publikované v *Právněhistorických studiích*: „Zikmundovy zástavy církevních statků v letech 1420 až 1437 představovaly dovršení trendu nastoupeného Václavem IV. již koncem roku 1400“.⁷⁴ Tezi o změně postoje panovníka k církevním statkům poněkud oslabuje Čechurova pochybnost, zda vůbec mohl panovník do sekularizace statků zasahovat, a představa, že mnohdy pouze

73 J. ČECHURA, *Sekularizace církevních statků (disertace)*, s. 13.

74 J. ČECHURA, *Rozsah a dynamika sekularizace*, s. 48. O tomto závěru vyslovil opatrnou pochybnost v recenzi studie již Jaroslav MEZNIČEK, *ČCH* 88, 1990, s. 922, který upozornil, že shromážděné doklady k vyslovení takového závěru nepostačují. K tomu je třeba podotknout, že Jaroslav Čechura ve svých pracích vycházel z pohledu Václava Vaněčka na zakladatelská práva a jejich náplň ohledně možnosti zcizování církevních statků. Vaněček přitom také zdůrazňoval moment kontinuity postoje panovníka s předchozími obdobími.

potvrzoval realizované úchvaty. Jaroslav Čechura navíc vnímal „sekularizační proces“ v delším časovém kontextu a za úkol dalšího bádání považoval pátrání po jeho kořenech, které dle jeho soudu tkvěly ve strukturálních změnách fungování klášterního velkostatku.

Čechurových závěrů se dotkl František Šmahel při shrnutí sekularizačního procesu v rámci syntézy dějin husitské revoluce.⁷⁵ Zde chci zdůraznit především jeho postřeh, že zahrnutí jakéhokoliv přesunu církevního majetku do světských rukou pod pojem sekularizace může zastrít to, z jakých důvodů k tomuto přesunu došlo, tedy zda se jednalo o běžnou (byť různě motivovanou) obchodní transakci nebo nucený přechod na základě panovníkovy zástavy či násilný úchvat.⁷⁶ Pouze okrajově se problematiky sekularizace dotkl František Kavka ve své monografii o Zikmundově vládě v Čechách, kde jí věnoval pozornost v pasážích o financování Zikmundovy strany ve druhé polovině roku 1420.⁷⁷ Ve svém líčení poukázal především na pestrost nástrojů využívaných k pokrytí pohledávek posledního Lucemburka na českém trůně.

Závěry Jaroslava Čechury se, i přes drobné nenápadně vznesené připomínky, pevně usídlily v české historiografii a staly se zcela klíčové pro další pojednávání o sekularizaci církevního majetku, která byla nadále velice úzce spojována se zástavami krále Zikmunda Lucemburského. Ilustrativně to dokládá úvod studie Tomáše Borovského o Zikmundových zápisech na majetky moravských klášterů, kde popisuje představu o sekularizaci církevního majetku již před vypuknutím husitských válek jako obecně přijímanou, stejně jako její zintenzivnění díky násilným úchvatům a zástavám za Zikmunda Lucemburského.⁷⁸ Tomáš Borovský podrobně zmapoval Zikmundovy zápisy a sekularizaci moravských řeholních domů, které prozatím zůstávaly spíše stranou zájmu.⁷⁹ Jeho závěry ukazují, že Zikmundovy zápisy se církevních institucí nedotkly na Moravě tak výrazně jako v Čechách, panovník především zastavil příjmy své komory z klášterní berně. Díky analýze půhonných knih však Tomáš Borovský mohl zachytit násilné zábory statků téměř všech moravských klášterních institucí. Tyto zábory však nebyly Zikmundem Lucemburským na rozdíl od Čech nikdy legalizovány.

Z Čechurových závěrů vycházel též Miroslav Svoboda, který jako první učinil detailní sondu dopadu Zikmundových zástav na vybranou církevní instituci, když

75 F. ŠMAHEL, *Husitská revoluce IV*, s. 54–72.

76 F. ŠMAHEL, *Husitská revoluce IV*, s. 178–179, pozn. 78.

77 F. KAVKA, *Poslední Lucemburk*, s. 74 a 76.

78 Tomáš BOROVSÝ, *Zikmundovy zápisy na Moravě (Zápisy klášterních majetků)*, in: Ad vitam et honorem Jaroslao Mezník. Profesoru Jaroslavu Mezníkovi přítel a žáci k pětasedmdesátým narozeninám, Tomáš BOROVSÝ – Libor JAN – Martin WIHODA (edd.), Brno 2003, s. 327–328.

79 Tomáš Borovský pojednal také celou problematiku v širším kontextu v rámci své disertační práce, viz Tomáš BOROVSÝ, *Kláštery, panovník a zakladatelé na středověké Moravě*, Brno 2005, s. 133–242.

zmapoval jeho zápisy na johanitské statky v Čechách.⁸⁰ Svoboda upozorňuje, že zástavy královské domény (hradů a měst) byly běžným nástrojem již za Karla IV. a počátky sekularizace (zástav) církevního majetku spadají již do doby Václava IV. Jako příklad zmiňuje v literatuře často v této souvislosti uváděnou likvidaci českomoravské bailie řádu německých rytířů.⁸¹ Připomíná, že tato možnost vycházela z práva zakladatele libovolně nakládat s majetkem církevní instituce. Opět s odvoláním na Čechurovy závěry upozorňuje na zástavy učiněné ve finanční tísní církevními institucemi již před rokem 1420. V případě johanitů ovšem zjišťuje, že takové akty nevedly k sekularizaci statků, neboť byly zastavovány jen po dobu života nabyvatelů a po jejich smrti se řádu skutečně navrátily.⁸² Svoboda se také dotkl problematiky zástav klášterní berně, hojně užívané již králem Václavem IV., kterou samozřejmě nepovažuje za součást sekularizace, neboť se nedotkla pozemkových majetků církevních institucí.⁸³ Velice zajímavý je Svobodův závěr, že v porovnání s jinými řády měla sekularizace majetků johanitského řádu odlišný průběh, neboť johanity sekularizace před rokem 1420 nezasáhla. Osudy řádu po roce 1420 však již zcela kopírují úděl i dalších církevních institucí.⁸⁴

Přestože ve svém pojednání nebudu pracovat s konceptem sekularizace, nemohl jsem se při rozboru dosavadního bádání problematiky sekularizace vyhnout, neboť především od 80. let 20. století jsou Zikmundovy zástavy pojednávány v těsném sepejetí s tímto fenoménem a nezřídka jsou oba pojmy využívány v podstatě synonymně.⁸⁵ Ovšem plošné vyžití pojmu sekularizace pro přesuny církevních ma-

80 M. SVOBODA, *Majetek řádu johanitů*.

81 Srovnej Libor JAN, *Zkáza českomoravské bailie řádu německých rytířů*, ČMM 117, 1998, s. 383–391; Josef HEMMERLE, *Die Deutschordens-Ballei Böhmen in ihren Rechnungsbüchern 1382–1411*, Bonn 1967, s. 22–33. Nutno ovšem zdůraznit, že k likvidaci řádu německých rytířů v Čechách nebyl Václavem IV. využit institut zástavy. Sekvestrované řádové majetky zastavil až král Zikmund a není bez zajímavosti, že některé z těchto zástav byly zaznamenány v seznamu zastavených komorních statků.

82 M. SVOBODA, *Majetek řádu johanitů*, s. 280–281.

83 Ibidem, s. 281, pozn. 34.

84 Ibidem, s. 281, 302–305. Zde bych chtěl pouze upozornit, že k obdobným závěrům jsem dospěl při analýze zástav majetků chotěšovského kláštera, viz S. BÁRTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na statky*, a též kapitola IV. Je otázkou, zda zlom v podobě zástav církevních statků Zikmundem Lucemburským nepředstavuje naopak standardní průběh. Pokusem odpovědět na tuto otázku je i předkládaná práce.

85 Pojem sekularizace byl již mnohokrát teoreticky uchopen, srovnej např. U. RUH – CH. SCHULTE – R. SEBOTT, *Säkularisierung, Säkularisation, Säkularismus*, LThK VIII, sl. 1467–1473; G. SCHWAI-GER, *Säkularisation*, LMA VII, sl. 1277–1279; H. ZABEL – W. CONZE – H. W. STRÄTZ, *Säkularisation, Säkularisierung*, in: *Geschichtliche Grundbegriffe. Historisches Lexikon zur politisch-sozialen Sprache in Deutschland*. Band 5 Pro – Soz., O. Brunner – W. Conze – R. Koselleck (edd.), Stuttgart 1984, s. 789–829. Samostatnou kapitolu pak představuje sledování dobových názorů na postavení církevního majetku a záměrů na jeho konfiskaci a podřízení světské moci, které bývají v literatuře zahrnovány pod pojem *sekularizační ideje*. Srovnej např. Johann SÄGMÜLLER, *Die Idee von der Säkularisation des Kirchenguts im ausgehenden Mittelalter – auch eine der Ursachen der Reformation*, *Theologische Quartalschrift* 99, 1917/18, s. 253–310 nebo též J. ČECHURA, *K některým aspektům státní ideologie*.

jetků do světských rukou během husitské revoluce i před ní skrývá mnohá úskalí, která spatřuji především v tom, že nerozlišuje kvalitu jednotlivých přesunů. Stírají se tak odlišnosti mezi běžným prodejem, zástavou či násilným úchvatem, stejně tak mizí rozdíl mezi dočasným opatřením a trvalým důsledkem.

K opatrnosti pak nabádá mimo jiné i spojení tohoto jevu s pojmem “privatizace”, jak to nedávno učinil Tomáš Petráček.⁸⁶ Nutno ale upozornit, že Petráček nebyl první, kdo sáhl po pojmu privatizace v souvislosti se sekularizací církevních statků za husitské revoluce. Učinil tak již Jan Pařez při rozboru záborů církevních statků městem Louny.⁸⁷ Chtěl tak odlišit převzetí majetků církevních institucí městem (sekularizace) a následné svěření těchto majetků do rukou jednotlivých měšťanů (privatizace).⁸⁸

Předkládaná práce hodlá v mnoha směrech navázat na výsledky dosavadního bádání, ovšem pro sledované jevy jsem se rozhodl využít poněkud jiný úhel pohledu. To je dáno především předmětem mého studia, kterým je zástava církevních statků jako jeden z nástrojů Zikmundovy finanční politiky v Čechách. Mým záměrem je sledovat mechanismy Zikmundovy zástavní praxe dotýkající se majetku církevních institucí. Ostatně tuto potřebu zdůraznil již Jaroslav Čechura při své recenzi Moravcovy studie, ačkoliv sám se pak věnoval především *mechanismu sekularizace*. Abychom mohli plně pochopit úlohu Zikmundových zástavních listin na církevní statky v *sekularizačním procesu*, musíme je nejprve podrobit důkladné analýze a zasadit je do patřičného kontextu. Za tento kontext považuji vytváření politicko-ekonomických vazeb Zikmundem Lucemburským, využití zástav jako nástroje k uspokojování panovníkových věřitelů a zajišťování loajality zástupců české šlechty. Dosavadní nazírání na Zikmundovy zástavy optikou sekularizace hodlám doplnit o poznání ryze pragmatického přístupu krále Zikmunda, pro něhož se likvidace pozemkového vlastnictví církve stala vlastně pouze vedlejším důsledkem jeho snahy o pokrytí nejen finančních potřeb. Ostatně v tomto směru uvažoval

Pouze pro úplnost doplňuji, že v tomto období vzniklo též několik kvalifikačních prací na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, které se soustředily na průběh sekularizace ve vybraných regionech, viz František BROŽ, *Sekularizace církevního majetku v období husitské revoluce v severovýchodních Čechách* (rukopis diplomové práce), Praha 1988, 182 s.; Petr ŠULC, *Sekularizace církevního majetku v Hradeckém kraji v době husitské* (rukopis diplomové práce), Praha 1993, 163 s.; Petr ŠULC, *Sekularizace církevního majetku v Hradeckém kraji v době husitské* (rukopis rigorózní práce), Praha 2003, 172 s.

86 Tomáš PETRÁČEK, *Jednající člověk, instituce a sociální struktury: Jaroslav Čechura jubilující*, in: Sedláci si dělají, co chtějí. Sborník vybraných prací profesora Jaroslav Čechury, V. Boháčová – V. Kurcová (edd.), Praha 2012, s. 10.

87 Jan PAŘEZ, *Sekularizace a privatizace majetku lounských klášterů v husitských válkách*, Sborník Okresního archivu v Lounech 9, 1999, s. 5–10; idem, *Zájmová sféra lounských měšťanů během husitských válek a sekularizace církevního majetku*, Sborník Okresního archivu v Lounech 9, 1999, s. 11–20.

88 Použití některých pro danou dobu klíčových a typických pojmů v podobných případech může po čase působit poněkud anachronicky, srovnej např., když Amedeo Molnár hovoří o „revindikaci církevní pozemkové držby, husitstvím znárodněné“ (Amedeo MOLNÁR, *Na rozhraní věků. Cesty reformace*, Praha 1985, s. 45).

o Zikmundových zástavních aktech nedávno opět Petr Čornej, když zdůraznil jejich roli při pokrývání Zikmundových dluhů v době, kdy se dostal do finanční tísně.⁸⁹

Ačkoliv je optika předkládané práce odlišná, bude se snažit vypořádat se stejnými otázkami, které řešila dosavadní česká historiografie v souvislosti se sekularizací církevního majetku v husitské revoluci a Zikmundovými zástavami na církevní statky. Zástavy zejména nejruznějších komorních platů a statků byly pevnou součástí politiky panovníků z lucemburské dynastie v Českém království. Otázkou zůstává, nakolik toto platí i o zástavách majetků církevních institucí českými panovníky. Nakolik počínání Zikmunda Lucemburského v tomto směru navazovalo na jeho předchůdce? Jaký byl charakter jeho zástav a k jakým účelům je využíval? A vnášely do dosavadních zvyklostí nějaké nové prvky? Nejenom na tyto otázky se vypravíme hledat odpověď na následujících stránkách.

89 P. ČORNEJ, *Velké dějiny V*, s. 271–272. V tomto směru Petr Čornej navázal na pohled Františka Kavky, kromě F. KAVKA, *Poslední Lucemburk*, viz též František KAVKA, *Strana Zikmundova v husitské revoluci*, Praha 1949 (strojopis disertace).

III. ZÁSTAVNÍ LISTINY ZIKMUNDA LUCEMBURSKÉHO NA CÍRKEVNÍ STATKY (1420–1437)

Ještě než přistoupíme k rozboru Zikmundových zástavních listin na církevní statky, zastavíme se krátce u problematiky panovnických zástav v širším kontextu. Institut zástavy byl dobře znám již starému římskému právu a od počátku 13. století začal být využíván i římsko-německými panovníky pro vytváření politických vazeb v Říši.⁹⁰ Na důležitost tohoto nástroje v politice římských králů ve 13. a 14. století upozornil Hans Planitz a vyzdvihl především počínání Ludvíka Bavora, který nejrůznější metody zástav dovedl ke skutečné virtuozitě. Hans Planitz podrobně zachytil jednotlivé možnosti ustanovení zástavních aktů, ve kterých spatřoval prostředek k vytváření vazeb a udržování stoupenců. Přitom nemuselo jít vždy o přímou zástavu, stejnou hodnotu mohlo mít i poskytnutí práva vyplatit některou z již udělených zástav. Planitz také upozornil na důležitou skutečnost, že výše zástavních sum nebyla podmíněna hospodářsky, ale politicky.⁹¹ Materiál, se kterým Planitz pracoval, ovšem nepřesahoval horizont 14. století. Své úvahy končil u počínání Karla IV.

V delším časovém horizontu pojednal jeden z vybraných aspektů zástav římských králů Götz Landwehr, který se soustředil na zástavy říšských měst.⁹² I on zdůrazňoval roli zástav zboží a úradů jako nástroje vytváření a utužování spojeneckých vazeb, který se v Říši prosadil vedle lenního systému především v průběhu 14. století.⁹³ Z jeho přehledu zástav říšských měst vyplývá, že nejhojněji tuto možnost využíval Ludvík Bavor a Karel IV. Oproti tomu zástavy Zikmunda Lucemburského

90 Viz J. KAPRAS, *K dějinám českého zástavního práva*; pro prostředí Říše srovnej podnětnou práci Hans PLANITZ, *Das Deutsche Grundpfandrecht*, Weimar 1936.

91 H. PLANITZ, *Das Deutsche Grundpfandrecht*, s. 96.

92 Srovnej Götz LANDWEHR, *Die Verpfändung der Deutschen Reichsstädte im Mittelalter*, Köln – Gratz, 1967.

93 Srovnej G. LANDWEHR, *Die Verpfändung*, s. 18–21, 258–275.

na říšských městech již zdaleka nedosahovaly takového rozsahu. Landwehr své zkoumání neomezil pouze na zástavy říšských měst, ale sledoval též celou genezi využívání tohoto institutu římsko-německými panovníky. Dotkl se také zástav různých úřadů a zdokumentoval z pohledu našeho studia zajímavé příklady pro počátek 13. století dokládající protiprávnost zástav církevních statků v prostředí Říše, proti nimž se církevní představitelé ostře a s úspěchem ohrazovali a označovali je za zcizování svých statků.⁹⁴ Oproti tomu využívání zástav nejrozličnějších majetků, úřadů, příjmů a práv se stalo od 14. století nedílnou součástí říšské politiky nejen římsko-německých králů a císařů.⁹⁵

Zikmund Lucemburský zástavní politikou v Říši navázal na své předchůdce, i když jeho zástavy nedosahují takové intenzity. Nikdy se však nesetkáme s případem, že by mimo území Čech a Moravy zastavoval církevní statky. Také z doby jeho vlády v Uhrách neznáme jediný případ zástavy církevního zboží.⁹⁶ Pokud obrátíme svoji pozornost k Čechám a na Moravu, jsou Zikmundovy zástavy církevních statků výrazným jevem jeho politiky a v 15. století vyhlížejí ve středoevropském prostoru jako naprostý unikát. V převažujícím pohledu českého bádání také navazují na starší tradice představující české specifikum. Nakolik byla tato tradice hluboká? Bylo vůbec na co navazovat? Nebo naopak byly zástavy církevních statků až dílem převratné doby, ve které se Zikmund Lucemburský snažil ujmout otcovského dědictví? Abychom mohli na tyto otázky odpovědět, pokusíme se nejprve určit a popsat nejstarší Zikmundovy zástavní listiny na církevní zboží. Poté se budeme věnovat charakteru jeho zástav v letech 1420–1422. Při rozboru odvolacího aktu v Norimberku v roce 1422 se vrátíme k otázce návaznosti na starší tradice a celou kapitolu uzavře pohled na změněný charakter využití zástav církevních statků v letech 1436–1437.

III. 1 Pátrání po nejstarší Zikmundově zástavní listině na církevní statky

Zkoumáme-li Zikmundovy zástavní listiny na církevní statky, tak první právní pořízení, kterému se musíme věnovat, je Zikmundova listina pro Jana Sádla ze Smilkova

94 Viz G. LANDWEHR, *Die Verpfändung*, s. 10–13.

95 Srovnej též Götz LANDWEHR, *Die Bedeutung der Reichs- und Territorialpfandschaften für den Aufbau des Kurzpfälzischen Territoriums*, *Mitteilungen des Historischen Vereins der Pfalz* 66, 1968, s. 155–196. Ludger TEWES, *Die Amts- und Pfandpolitik der Erzbischöfe von Köln im Spätmittelalter (1306–1463)*, Köln – Wien, 1987.

96 Viz János INCZE, *King Sigismund's deeds of pledge in Hungary*, in: *Money and Finance in Central Europe during the Later Middle Ages*, Roman ZAORAL (ed.), Basingstoke 2016, s. 87–109. Na tomto místě bych rád poděkoval právě Jánosovi za četné rozhovory o Zikmundových zástavách v uherském prostředí, které mi pomohly mnohé vyjasnit.

z 27. března 1420 dotýkající se statků litomyšlského biskupství.⁹⁷ Ačkoliv jsem se prozatím pro tento případ vyhnul termínu zástavní listina, nelze neuvést, že v literatuře je tak běžně označována a například Eduard Maur ji považuje za zápis, který zahájil Zikmundovu politiku hromadného zastavování církevních statků.⁹⁸ Z tohoto pohledu představuje její důkladná analýza jeden z klíčových bodů při poznávání proměny zástavní praxe vůči církevním institucím za Zikmunda Lucemburského.

Listina se nám jako celá řada jí podobných nedochovala v originále, ale pouze v regestu v zápisech revizní komise z let 1453/1454. Komisi ji spolu s listinou litomyšlského biskupa Aleše z Březí předložil Zdeněk Kostka z Postupic. Pro její důležitost považují za potřebné zde ocitovat zápis komise v plném znění:

Zdeniek z Postupicz okázal nám listy dolepsané, list s majestátem krále Zygmunda, kterýž svědčí Jankowi z Smilkowa na zboží kostela Lytomyšlského k držení v škodách a nákladích, kteréž jest pro zboží kostela Olomouckého, a ty škody a náklady aby hodným svědomím provedl, jakož týž list šírie svědčí, jehož dattum Wratislawi, léta M^o CCCC XX, v střiedu před květnau nedělí.

Ten list jest učiněn, dokudž ještě král Zygmund nebyl v Čechách korunován.

*List kněze Alsie, biskupa Litomyšlského, v němž vyznává, kterak jest slyšel počty od Janka z Smilkowa, seděním na Kostelczy, z nákladuov, kteréž učinil svými penězi vyplacuje hrady biskupství olomouckého, dluhu platě patriarchovi a že jest ostal dlužen Jankovi IIII tisíce kop, jakož týž list svědčí.*⁹⁹

Jan Sádlo ze Smilkova obdržel listinu krále Zikmunda na dvorském sjezdu ve Vratislavi nedlouho poté, co byla vyhlášena křížová výprava proti českým kacířům. Vedle tohoto kontextu nesmíme pustit ze zřetele také její souvislost s ukončením sporu o obsazení olomouckého biskupského stolce.¹⁰⁰ Ten trval od podzimu roku 1416, kdy byl částí kapituly zvolen do čela olomoucké diecéze litomyšlský biskup Jan Železný. Proti němu byl s královou podporou nominován Aleš z Březí, kterého také potvrdil do úřadu arcibiskup Konrád z Vechty. Spor obou prelátů se dostal před kostnický koncil, kde bylo v roce 1417 rozhodnuto ve prospěch Jana Železného. Strana Aleše z Březí se pokusila tento výrok zvrátit záhy po volbě no-

97 Viz Příloha 1, č. 1.

98 Eduard MAUR, *Příspěvek k biografii biskupa Aleše z Březí*, Táborický archiv 8, 1997–1998, s. 33.

99 NA Praha, fond ČDK, sign. RKP 2450, kniha č. 148, fol. 216–217.

100 Přehled relevantní literatury ke sporu o olomoucké biskupství se stručným zhodnocením podává Petr ELBEL, *Dvě neznámé listiny z roku 1416. Příspěvek k poznání sporu o olomoucké biskupství*, SPFFBU C 50, 2003, s. 101–102, pozn. 2. K průběhu a ukončení sporu vybírám Vincenc BRANDL, *Spor o biskupství olomoucké a počátky husitství na Moravě*, ČMM 9, 1877, s. 29–61, Otakar ODLOŽILÍK, *Z počátků husitství na Moravě. Šimon z Tišnova a Jan Vavřincův z Račic*, ČMM 49, 1925, s. 44–51, František HOFFMANN, *Litomyšl v husitském revolučním hnutí*, in: Sborník příspěvků k dějinám Litomyšle a okolí. K 700. výročí povýšení Litomyšle na město v roce 1959, Jindřich RŮŽIČKA (ed.), Pardubice 1959, s. 50–52 a Eduard MAUR, *Příspěvek k biografii*. Nejnověji celý spor shrnul v první kapitole své nepublikované disertace Petr ELBEL, *Kapitoly z dějin katolické církevní správy na Moravě v době husitské (1408–1457)*, Brno 2007, s. 15–47.

vého papeže Martina V. na podzim roku 1417. Papež ze své pozice spor uzavřel již v roce 1418, ovšem faktické ukončení následovalo až po smrti Václava IV., který byl největším podporovatelem Aleše z Březí v úřadě olomouckého biskupa. Definitivního uzavření sporu se tak ujal král Zikmund na přelomu let 1419 a 1420.¹⁰¹ Právě listina pro Jana Sádla ze Smilkova z března 1420 může představovat jeden z důležitých kroků ve vyřešení problematických vztahů představitelů obou diecézí.

Zjevně neúplný regest nám však dává pouze matnou představu o obsahu původní Zikmundovy listiny. Víme tedy, že Jan Sádlo měl jakési výdaje (*škody a náklady*), které mu vznikly kvůli majetkům olomouckého biskupství. Zajištění těchto výdajů si měl nárokovat na statcích litomyšlského biskupství, ovšem až poté, co je řádným způsobem prokáže. Jan Sádlo skutečně předložil vyúčtování, o čemž svědčí regest druhé listiny, kterou vydal litomyšlský biskup Aleš z Březí. Ten se v ní přiznává k dluhu celkem 4 000 kop a uvádí i, jak dluh vznikl. Jan Sádlo totiž na své náklady vyplácel hrady olomouckého biskupství v době, kdy v této diecézi Aleš z Březí úřadoval.

Listina Aleše z Březí je sice také ztracena, nicméně její text se zachoval v edici Gelasia Dobnera a máme tedy možnost proniknout do celé transakce o něco hlouběji.¹⁰² Předně je třeba upozornit na to, že k Dobnerově edici musíme přistupovat s největší obezřetností, protože se jedná pouze o latinský překlad z patrně českého originálu.¹⁰³ Tato skutečnost zůstávala doposud v literatuře opomíjena a především obrat listiny „*amicus noster*“, kterým Aleš z Březí označuje svého švagra Jana Sádla ze Smilkova, vedl k různým úvahám o jejich vzájemném propojení a vztahu k Husovu učení.¹⁰⁴

Olomoucký biskup Aleš z Březí ve svém listu vyznává, že obdržel vyúčtování výdajů (*perceperimus ratiocinia [...] super expensis*) Jana ze Smilkova seděním na Kostelci, které vynaložil ze svých prostředků (*suis pecuniis*) na různé účely. Vedle již výše zmíněného vyplácení hradů, splatil dluh Alešova předchůdce v úřadu olomouckého biskupa Václava Králíka z Buřenic. V tomto smyslu je třeba totiž chápat obrat regestu *dluhu platě patriarchovi*, který Dobnerova edice uvádí na pravou míru *in*

101 K převzetí diecézí Alešem z Březí a Janem Železným srovnej F. HOFFMANN, *Litomyšl v husitském revolučním hnutí*, s. 51, zejm. pozn. 16 na s. 83. O rozhodčím výroku Zikmunda Lucemburského v daném sporu uvažuje Zdeňka HLEDÍKOVÁ, *Litomyšlský biskup Jan IV. a jeho vizitace*, Studie o rukopisech 21, 1982, s. 117, další podpůrné argumenty přináší P. ELBEL, *Kapitoly z dějin katolické církevní správy*, s. 46–47.

102 *Monumenta historica Boemiae nusquam antehac edita IV*, Gelasius DOBNER (ed.), Pragae 1779, s. 412–413, č. CCCLXXII.

103 Tamtéž, s. 412, poznámka v záhlaví edice: „*Ex Autographo Archivi Regii, ex vernaculo in latinum translatum*“. Česká je např. listina Aleše z Březí z 2. března, kde figuruje Jan Sádlo jako rukojmí (NA Praha, fond ČGL, sign. 188).

104 Interpretaci o příchyllosti obou k husitskému učení vnesl do literatury na základě tohoto obratu Zdeněk NEJEDLÝ, *Dějiny města Litomyšle a okolí. Díl I*, Litomyšl 1903, s. 250, k tomu se s rezervou vyslovil již Eduard MAUR, *Příspěvek k biografii*, s. 31.

solvendo debita defuncti patriarchae. Nejmenovaného patriarchu ztotožnil s Václavem Králíkem z Buřenic již Gelasius Dobner. Vedle podílu Jana Sádla na ekonomické konsolidaci olomoucké diecéze zmiňuje Aleš z Březí ještě další položku, a sice výdaje spojené již s jeho úřadováním v litomyšlském biskupství. Celá biskupova listina je svou podstatou dlužním úpisem, neboť shrnuje Sádlovy výdaje a uzavírá, že mu zůstává dlužen 4 000 kop grošů. Tento dlužní úpis vedle biskupa zpečetil také jeho bratr Rynart z Březí a Přibík z Odlochovic.

Listinu Aleše z Březí (vydána 17. prosince 1420), kterou uznává výši dluhu vůči Janu Sádlovi, a Zikmundovu listinu pro Jana Sádla od sebe dělí bezmála devět měsíců. Tak dlouho trvalo, než byla naplněna podmínka Zikmundovy listiny o prokázání výdajů. Jak jsme viděli, Aleš z Březí vystavil Janu Sádlovi pouze dlužní úpis na 4 000 kop grošů. Jaká ale byla vlastně náplň listiny krále Zikmunda pro Jana Sádla? Jádrem dispozice patrně zachycuje v registu obrat *list [...] kterýž svědčí [...] na zboží kostela Lytomyšlského k držení*. Jan Sádlo tedy měl na základě listiny převzít do držení blíže nespecifikovaná biskupská zboží. Podrobnosti této držby jsou odbyty obratem: *jakož týž list šíře svědčí*. To není v zápisech revizní komise neobvyklé; ze srovnání některých registů s dochovanými originály či opisy listin se ukazuje, že registry často opomíjejí některá i zásadní ustanovení listin. Regest nám v tomto případě neprozradí, zda měl Jan Sádlo držet některá konkrétní zboží, nebo zda i ta měla být předmětem pozdější dohody. Nedozvíme se také, jakým způsobem je měl držet. Mělo jít skutečně o zástavu, jak se domnívá většina dosavadního bádání? Zápisy revizní komise neobsahují pouze zástavní listiny. A pokud to skutečně byla zástavní listina, nemohla například stanovovat, že dlužnou částku si má Jan Sádlo vybrat z příjmů zboží, kterých se to týká? Nemohla tato listina obsahovat například pasáže o roli biskupa Aleše z Březí v této transakci? Podobné úvahy bychom mohli rozvíjet do značné šíře, nicméně o krok dál nás může v tomto případě posunout patrně pouze rozbor historického kontextu a také Zikmundovy zástavní praxe.

Jan Sádlo podporoval svého švagra Aleše z Březí ve sporu o olomoucký biskupský stolec. Když Aleš dočasně uspěl a spravoval svou novou diecézi, Jan Sádlo se pokusil proměnit svoji podporu ve výnosný podnik. Financoval splacení některých starších dluhů diecéze a vyplatil také některé biskupské hrady. Za to patrně soustředil ve svých rukou jejich správu. Jan Sádlo se na sklonku roku 1419 v Brně podřídil Zikmundovi a vedle hradu Karlštejna vydal podle Vavřince z Březové do jeho rukou i další hrady.¹⁰⁵ Následoval pak krále do Vratislavi, kde od něj obdržel listinu na litomyšlské statky. Ta však nepředstavovala pouhé odškodnění za postoupení Karlštejna, ani snahu pojistit si Sádlovu věrnost. Je velice pravděpodobné, že se stala jedním z kroků při ukončení sporu o olomoucké biskupství. Pokud Sádlo vyplatil některé hrady olomouckého biskupství a z tohoto titulu je

105 *Vavřince z Březové Kronika husitská*, s. 354: „*Janko de Miliczin alias de Kosteletz, dictus Sadlo, olim regis Wenceslai dilectus, ipsius Hungarie regis Sigismundo ad mandatum de castro Karlstejn [...] Zdeslao de Burzenicz dicto Thuxa, similiter et de aliis castris, que in potestate sua tenebat, ad ipsius regis manus condescendit*“.

spravoval, můžeme uvažovat o tom, že patřily mezi ty, o nichž mluvil Vavřínc z Březové. Bylo by pouze logické, pokud by se Jan Sádlo přesunul s biskupem, kterého podporoval, do jeho nového působiště a zajištění jeho výdajů by bylo přesunuto na tamní statky.

Pokud se podíváme na Zikmundovu listinu také optikou jeho dobře dokumentovatelné zástavní praxe následujících let, shledáváme, že by listina pro Jana Sádla představovala zcela zvláštní úkaz. Zikmund jí totiž nemoří svůj dluh. Listina se dotýká dluhu biskupa a z jeho prostředků má být také dluh zajištěn. Zikmund nezczizuje církevní statky, pouze ze své pozice držitele zakladatelských či patronát-ních práv zaštiťuje biskupovu transakci. Z předchozího rozboru také vysvítá, že transakce byla patrně součástí předpokládaného rozhodčího výroku Zikmunda Lucemburského, který definitivně ukončil spor o olomoucký biskupský stolec. Budeme se asi muset rozloučit s představou, že listina pro Jana Sádla ze Smilkova představuje nejstarší Zikmundovu zástavní listinu na církevní statky, která nastolila nový trend v jeho zástavní politice. Spíše se zdá, že spadá do kategorie transakcí, které stvrzovaly ekonomické počínání představitelů církevní instituce. Účelem listiny bylo navíc přispět ke stabilizaci v ukončeném sporu o olomoucké biskupství a zajištění věrnosti jednoho z předních dvořanů Václava IV., jehož kontakty a vazby mohly mít pro Zikmunda velkou cenu.

Další listinou v chronologickém pořadí, která by mohla představovat nejstarší zástavní listinu na církevní statky, je listina pro Herborta z Kolovrat z 19. května 1420.¹⁰⁶ Zikmund v ní Herbortovi zastavuje za jeho pomoc proti viklefitům a při tom utrpené škody vesnice Solopysky a Markvarec benediktinského kláštera v Postoloprtech. Listina chovaná v rodinném archivu Lobkowiczů však není bez otazníků. Wilhelm Altmann ji ve své regestové edici označil za falzum a August Sedláček ve své monumentální rekonstrukci královských register váhal, zda se jedná o falzum či pozdější zkomolený opis, který měl nahradit *starý a vetčný a ne zcela zřetelný list*.¹⁰⁷

Dochované vyhotovení je psáno na pergamenu s proříznutou plikou na zpečetění pomocí pergamenového proužku, pečeť není zachována. Listina není opatřena žádnými kancelářskými ani jinými poznámkami.¹⁰⁸ Písařskou ruku nepovažoval Wilhelm Altmann za kancelářskou a August Sedláček se na základě šetření tehdejšího lobkowiczského archiváře Václava Chaloupeckého domníval, že šlo o ruku až druhé poloviny 15. století.¹⁰⁹ Text listiny vykazuje značné chyby a četné odchylky

106 Viz Příloha 1, č. 2.

107 RI XI, 1, s. 291, č. 4137; A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 220–221, č. 1618.

108 Teoreticky bychom mohli uvažovat o kancelářské poznámce uherské kanceláře v pravém horním rohu, neboť listina je v horní části těsně nad úvodní iniciálou seříznuta a poznámka tak mohla být spolu s částí pergamenu oddělena. Ostatně nebyl by to jediný případ tohoto druhu (srovnej RI XI NB/1, s. 83–84, č. 25). Jak ale ukáží níže, nezdá se tato možnost jako příliš pravděpodobná.

109 Výňatek z dopisu Václava Chaloupeckého Augustu Sedláčkovi je přiložen u listiny v rodinném archivu Lobkowiczů.

od formuláře Zikmundových listin. Nejzásadnější je chybné uvedení let vlády, kdy namísto uherských jsou uvedeny římské, namísto římských české a uherské zcela chybí.¹¹⁰ Není pochyb, že se nejedná o kancelářské vyhotovení, zbývá ještě přezkoumat Sedláčkem navrhovanou možnost, že nejde přímo o falzum, ale o pozdější zkomolený opis.

Jak již bylo zmíněno, míra odchýlení se od obvyklého formuláře Zikmundových listin je značná. V dochovaném exempláři se nesetkáváme pouze se zjevnými písařskými chybami a s absencí či zkomolením běžných formulářových obrátů, které by se daly vysvětlit nedbalostí opisovače. I kdybychom ale nad tím vším přivřeli oči, tak by listina představovala jedinečný úkaz v Zikmundově zástavní politice a praxi a s ní spojené listinné produkci. Předně by se jednalo o jediný exemplář zástavní listiny na církevní statky, který by byl vydán v němčině. Navíc by představoval i anomálii z hlediska chronologického, neboť k dalším přímým zástavám a zcizování církevních statků sáhl král Zikmund až koncem srpna 1420.¹¹¹ Toto vřazení listiny do celkového obrazu Zikmundovy zástavní politiky ještě více podporuje úvahy o jejím padělání.

Z historického kontextu bohužel nejsme schopni uspokojivě vysvětlit důvod vzniku uvedeného falza. Herbort z Kolovrat byl prokazatelně v Zikmundových službách a obdržel od něj 11. května 1420 záškodní list, který zároveň představuje jedinou zaručenou zprávu o vztahu Herborta ke králi Zikmundovi.¹¹² Zároveň se také jedná o zprávu poslední. Herbortův syn Beneš získal od krále Zikmunda v roce 1436 zástavní listinu také na statky postoloprtského kláštera, a sice Břvany a Skupice.¹¹³ Co se týče Markvarce a Solopysk, postrádáme bohužel dobové zprávy, které by jejich vlastnictví v této době osvětlily. Jisté je, že ležely ve sféře zájmu Mašfovských z Kolovrat.¹¹⁴ Poměrně pozdní zmínka k roku 1475 nás zpravuje o tom, že Herbortův vnuk Jan si na králi Vladislavovi vymohl dvůr v Solopyskách a je tedy možné, že tím doplňoval své majetkové zájmy v této vsi.¹¹⁵ Nelze tedy vyloučit, že ve falzu zastavené vsi Herbort z Kolovrat či jeho syn Beneš skutečně

110 „*unser reiche des Romischen etc in dem XXXIII und des Behemischen in dem czehende jare*“.

111 Srovnej níže.

112 A. SEDLÁČEK, *Zbýtky register*, s. 150, č. 1045, srovnej též F. KAVKA, *Strana Zikmundova*, s. 83, č. 13, z pohledu kolovratské genealogie pak Vlastimil BORŮVKA, *Genealogie rodu pánů z Kolovrat*, Heraldika a genealogie 25, 1992, č. 1, s. 4–6 a 18–19.

113 Viz Příloha 1, č. 276.

114 Označení této větve kolovratského rodu vychází z Benešovy držby Mašfova, viz V. BORŮVKA, *Genealogie rodu*, s. 18. Úvaha o zájmovém území této rodové větve se opírá o geografický horizont, Břvany, Skupice, Markvarec i Solopysky se nacházejí v nedalekém zázemí města Louny. Aktivitu Herborta a jeho syna Beneše v tomto prostoru dokládá také například zábor Řevničova, rozhodnutý ovšem v roce 1437 ve prospěch původní držitelky Markéty z Donína (RT II, s. 153). Nutno poznamenat, že v polovině 15. století vybíralo dávky v Břvanech a Skupicích město Louny (*Knihna počtů královského města Loun z let 1450–1472 a 1490–1491*, Jaroslav VANIŠ (ed.), Praha 1979, s. 47).

115 AČ 37/2, s. 1632, č. 171.

ovládali, je dokonce možné, že je obdrželi i do zástavního držení, ovšem jediný dochovaný doklad je bezesporu falzem.

Pokud tedy nemůžeme ani listinu pro Herborta z Kolovrat z 19. května 1420 považovat za nejstarší Zikmundovu zástavní listinu na církevní statky, musíme chronologicky postupovat do mladšího období. Ovšem ani následující listina není zcela prosta problematických okolností. Ke dni 26. června 1420 je datována listina Zikmunda Lucemburského pro Václava z Kopist, řečeného Prudký, kterou mu Zikmund zastavuje polovinu Otovice, vsi pražských kanovníků, Újezdec řečený Rusavky kanovníků vyšehradských a Chýnov patřící doksanským premonstrátkám.¹¹⁶ K zastaveným vsím samozřejmě náleželo i vyjmenované příslušenství a navíc Zikmund ve výčtu ještě připojil jednoho poplatníka ve vsi Libochovice, Jakuba řečeného Štětín, potomka jakéhosi Křížka, který náležel nejmenovanému oltářníkovi Pražského hradu.¹¹⁷ Zástavní suma je vyčíslena na 200 kop grošů, které představují odměnu pro Václava za jeho starší služby, jsou spojeny s ochranou zastavených statků a především s povinností vojenské služby s jízdními bojovníky při obraně královského města Slaný, nebo na místě, kde bude třeba zasáhnout proti Zikmundovým nepřátelům.

Vyhotovení listiny odpovídá zvyklostem Zikmundovy uherské kanceláře, která vydávala na počátku 20. let 15. století Zikmundovy zástavní listiny na církevní statky.¹¹⁸ Z tohoto pohledu je listina naprosto v pořádku. Co ovšem při podrobném rozboru textu vnese do našich úvah první zrnko pochybností, je datace listiny:

Datum in nostra civitate Lithomerzicz feria quarta post festum sancti Johannis baptiste, anno Domini milesimo quadringentesimo vigesimo regnorum nostrorum, anno Hungarie etc. tricesimo quarto, Romanorum undecimo et Boemie primo.

V listině uvedené roky vlády totiž odkazují k vydání nejdříve 20. září 1420.¹¹⁹ To by se dalo odbýt vágní námitkou, že roky vlády bývají obecně v dataci Zikmundových listin nejslabším místem. Ovšem podobný omyl lze v tomto případě rozhodně odmítnout, neboť pak bychom museli připustit, že Zikmundova kancelář netušila, že Zikmund ještě není korunovaným českým králem. Zikmund byl korunován v katedrále na Pražském hradě až 28. července 1420 a do té doby se v jeho listinách nesetkáváme a ani nemůžeme setkávat s datováním podle let vlády v Českém království. Hodnověrnost pramene je tím poněkud zpochybněna, nejprve se ale vypravme hledat příčinu tohoto rozporu v dataci na jiném místě. Ovšem než tak učiníme, pokusíme se listinu obsahově porovnat s dalšími dochovanými

116 Viz Příloha 1, č. 3.

117 Tamtéž: „*unum censitam nomine Iacobum dictum Stietin de Libochowicze natum Krzyzkonis*“.

118 Angažovanost uherské kanceláře byla dána Zikmundovým konfliktem s jeho kancléřem pasovským biskupem Jiřím z Hohenlohe. Srovnej S. BÁRTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na statky*, s. 21 a kapitola IV.

119 20. září 1410 je datum Zikmundovy první volby římským králem, od kterého počítal ve svých listinách léta panování v Říši.

latinskými zástavními listinami na církevní statky a nalézt smysluplný historický kontext, do kterého bychom ji mohli vřadit.

Předně můžeme listinu přiřadit ke skupině zástavních listin, kterými Zikmund nejen umožňuje nějaký dluh za služby či odškodňuje příjemce za škody, ale zároveň uzavírá žoldněřskou smlouvu do budoucna. Smlouva má přesně definované podmínky, tj. s kolika jezdcí, na jak dlouhou dobu, za jakou odměnu a popřípadě kde má příjemce listiny sloužit. Jedná se o poměrně hojně rozšířený typ zástavní listiny, se kterým se, vyjma právě rozebírané listiny, poprvé setkáváme 28. října 1420 v Berouně, kde těchto listin byla vydána celá řada. Tento typ listin pak byl Zikmundem užíván po celá 20. léta 15. století.¹²⁰ S Václavem z Kopist byla nasmlouvána obrana města Slaný. Máme dochovány pouze dvě jiné listiny, ve kterých jsou příjemci zavázáni ke stejnému úkolu. Jsou to zástavní listiny pro Rudolfa z Račíněvsi z 21. prosince 1420 a pro Jana a Beneše z Malovar z 25. prosince 1420.¹²¹ Uvedené tři listiny nespojuje pouze stejný účel, pro který byly vystaveny, ale též osoba relátora. Byl jím Václav Račinský, s nímž se na jiných Zikmundových zástavních listinách v roli relátora nesetkáváme.¹²²

Naznačený směr úvah nás přivádí k domněnce, zda tyto analogické listiny netvoří jeden celek, propojený i dobou jejich vzniku. Tento celek ještě můžeme doplnit o další tři listiny dochované pouze ve formě registů, které také zavazují příjemce ke službě na 26 týdnů při obraně města Slaný.¹²³ Obsahovou příbuznost dokumentů můžeme podpořit i historickým kontextem. Město Slaný patřilo k husitským základnám, ovšem na konci května 1420 bylo obsazeno Vilémem Zajícem z Házmburka poté, co velká část husitské branné moci odtáhla na pomoc Praze.¹²⁴ V rukou Zikmundovy strany zůstal Slaný až do března roku následujícího. V listopadu 1420 tu také Zikmund krátce pobýval a následně na sklonku prosince 1420 pojistil obranu města nasmlouváním vojenských služeb. Příslušnost listin k jednomu celku by podporoval i rozbor jejich formuláře. Především je třeba poukázat na skutečnost, že listina pro Václava z Kopist využívá již poměrně ustáleného formuláře zástavních listin na církevní statky, který se stabilizoval od sklonku října 1420.¹²⁵

120 Srovnej katalog zástavních listin v Příloze 1 a též rozbor formuláře listin níže v kapitole III. 3. 1. K formuláři listin též S. BÁRTA, *Falzum zástavní listiny*, s. 118–120.

121 Viz Příloha 1, č. 73 a č. 85.

122 K jedné z možných úloh relátora v Zikmundových zástavních listinách 20. let viz níže kapitola III. 3. 2.

123 Viz Příloha 1, č. 77, 78, 87.

124 Srovnej Karel KŘESADLO, *K dějinám města Slaného do porážky husitské revoluce*, Střeďočeský sborník historický 8, 1973, s. 63–64; F. ŠMAHEL, *Husitská revoluce III*, s. 42–43; P. ČORNEJ, *Velké dějiny V*, s. 256.

125 K rozboru formuláře zástavních listin na církevní statky viz níže kapitola III. 3. 1.

Vezmeme-li do úvahy výše uvedené skutečnosti, mohli bychom se pokusit předatovat listinu Václava z Kopist tak, abychom uvedli v soulad co největší množství okolností. Na základě let panování, místa a roku vydání, historických okolností, analogických případů a vyspělosti formuláře se zdá, že listina byla vydána až v rozmezí 20.–26. prosince 1420.¹²⁶ Jakkoliv je nutné postupovat s nejvyšší opatrností, nabízí se možnost vysvětlit nesoulad denního data listiny, a sice záměnou Jana Evangelisty za Jana Křtitele. Svátek Jana Evangelisty totiž v roce 1420 připadal na pátek 27. prosince. Přesná rekonstrukce data nicméně nadále zůstává velice ošidná. Pokud by šlo o pouhou záměnu svátku, konečné datum by bylo 1. leden 1421, což by sice se Zikmundovým itinerářem nebylo v rozporu, v nesoulad by však byl uveden letopočet. Mohli bychom dále kombinovat (například se záměnou *post* za *ante*) a nakonec bychom se snad i dobrali kýženého výsledku, avšak to nás již přivádí do roviny silně spekulativní.¹²⁷ Vyloučit nelze ani úvahy o zpadělání listiny, vzhledem k porušenosti textu formuláře ve střední pasáži. Nezbyvá než uzavřít, že zástavní listina pro Václava z Kopist je z hlediska datace problematická, byla vydána patrně až na konci prosince roku 1420 spolu s jinými listinami podobného účelu a v nesrovnalostech v dataci snad může hrát roli záměna svátku Jana Evangelisty a Jana Křtitele.

Pokud ani listinu pro Václava z Kopist nemůžeme označit za nejstarší Zikmundovu zástavní listinu na církevní statky, jsme nuceni pokračovat k další listině, která se tentokrát hlásí k 11. srpnu 1420 a Jan Kaplír ze Sulevic jí získává do zástavy dvůr v Sulevicích, který patřil cisterciákům v Altzelle. Zástavní suma byla vyčíslena na 200 kop grošů a představuje náhradu za nevyplacený žold. Listina je dochována pouze ve starém regestu v zápisech revizní komise z let 1453/1454 a opět není zcela prosta otazníků.¹²⁸ Bohužel se můžeme opřít pouze o poznámky komise, která však upozornila na mnohé nesrovnalosti. To, že *jiné listy ten tayden a téhož*

126 Kromě výše uvedeného rozboru tuto hypotézu podporuje i krátký nedatovaný regest v kapitulním rukopise XXV, na jehož základě můžeme uvažovat o zařazení listiny do prosince 1420, srovnej A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 138, č. 972, k charakteru rukopisu a soupisu zástav v něm obsažených ibidem, s. 7–8.

127 Nesmíme zapomínat na to, že datování podle svátků bylo pro středověkého člověka zcela běžnou záležitostí a podobné záměny by byly vsutku na pováženou. Je nutné ale upozornit, že původní datování by bylo možno sladit se Zikmundovým itinerářem pouze s velkým vypětím. V červnových dnech roku 1420 nemáme odjinud doložen jeho pobyt v Litoměřicích. V inkriminovaných dnech je sice v Zikmundově cestovním pořádku nepatrná mezera, ta však umožňuje panovníkovu návštěvu Litoměřic pouze v rovině ryze hypotetické (20. června 1420 byl na Točnicku, snad 25. června přijal Oldřicha z Rožmberka na Žebráku a od 29. června ho již zastihujeme v poli před Prahou). Srovnej Jörg K. HOENSCH, *Itinerar König und Kaiser Sigismund von Luxemburg 1368–1437*, Warendorf 1995, s. 101; Pál ENGEL – Norbert C. TÓTH, *Itineraria regum et reginarum (1382–1438)*, Budapest 2005, s. 106; P. ČORNEJ, *Velké dějiny V*, s. 257.

128 Viz Příloha 1, č. 8, za falešnou ji označil již August Sedláček (srovnej A. SEDLÁČEK, *Hrady XIV*, s. 398; A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 221, č. 1619), s opatrností též F. KAVKA, *Strana Zikmundova*, s. 110, č. 268.

léta na Horách Kutných dané w raystrách nalezli a toho [...] naleznúti nemohli,¹²⁹ ještě nepředstavuje takový problém, neboť mnoho nepochybně pravých listin nebylo zaneseno ve svazcích, které měli při svém posuzování členové komise k dispozici.

Jako zásadnější se však jeví zpochybnění ověřovacích prostředků. Ačkoliv se komisaři většinou spokojili s uvedením, zda je listina vydána pod menší pečetí či majestátní, považovali v tomto případě za důležité poznamenat koroboraci listiny: *w němžto stojí: Swú jsem pečet kázal přiwěsiti etc.*, jejíž znění je samozřejmě pro Zikmundovy listiny zcela nepřijatelné. Mohli bychom sice uvažovat o zkomolení znění koroborace buď překladem, nebo pozdějším přepisováním, nicméně ve spojení s poznámkou, že *se zdá wosk nowý*, vedou naše úvahy spíše směrem k manipulaci s ověřovacími prostředky.¹³⁰ Vedle toho také po přezkoumání listiny komisaři upozornili, že neobsahuje kancelářské poznámky.

Stejného dne vydal král Zikmund pro Jana Kaplíře ze Sulevic a Gerunka ze Sulevic dlužní úpisy, v nichž jim slibuje uhradit dlužný zold a nahradit škody utrpěné u Mladé Vožice.¹³¹ I když nelze vyloučit, že by stejného dne Jan Kaplíř získal též zástavní listinu na sulevický dvůr, nezdá se to jako příliš pravděpodobné, spíše se nabízí úvaha, že originální listiny mohly posloužit jako inspirace pro vyhotovení a datování sporné listiny, která měla podpořit zábor sulevického dvoru Janem Kaplířem. Zůstává ovšem otázkou, nakolik se mu to podařilo, neboť když se ve druhé polovině 15. a na počátku 16. století pokoušel klášter Alzelle získat zpět Lovosice, spadal do správy vykonávané Albertem z Kolovrat též sulevický dvůr.¹³² Vzhledem k torzovitosti zmínek se nám již asi nepodaří spolehlivě rozhodnout, zda listina pro Jana Kaplíře byla podvržena, nicméně je nutné počítat s tím, že jde minimálně o listinu spornou, v jejímž případě bych se s opatrností přikláněl spíše k tomu, že se jedná o falzum.

V našem pátrání po Zikmundově nejstarší zástavní listině na církevní statky se tedy musíme obrátit k dalším listinám v chronologickém pořadí. Nabízejí se nám rovnou dvě listiny vydané králem Zikmundem Lucemburským dne 22. srpna 1420 a v jejich případě již naše úvahy neprovázejí žádné pochybnosti. První z nich se zachovala ve starém regestu v záznamech z činnosti revizní komise z let 1453/1454 a Zikmund Lucemburský v ní zapsal bratřím Bohuslavovi a Hynku Krušinovi ze Švamberka veškerá zboží a platy kláštera nepomuckého v sumě 5 200 kop

129 AČ I, s. 502, č. 41.

130 AČ I, s. 502, č. 41.

131 AČ I, s. 502, č. 43 a 44.

132 Klášter se nejprve smluvil na navrácení Lovosic se zástavním držitelem Václavem z Kladna, který je držel po svém otci (srovnej Příloha 1, č. 259), při pozdějších úmluvách s Albertem z Kolovrat již sulevický dvůr přímo figuruje v seznamu statků příslušejících k Lovosicím, srovnej Martina SCHATT-KOWSKY, *Die böhmischen Besitzungen des Zisterzienserklosters Alzella (1162–1540)*, FHB 6, 1984, zvl. s. 229–231.

grošů.¹³³ U druhé máme poněkud větší štěstí, protože ji máme k dispozici v plnotextovém opise, včetně zachycení kancelářské poznámky. Jedná se o zástavu městečka Přeštice a vsi Soběkury kladrubského kláštera, Nezamyslic břevnovského kláštera a Boru zderazských křížovníků pro bratry Jana a Viléma Švihovské z Rýzemberka. Zástavní suma v tomto případě činila 1 271 kop.¹³⁴

III. 2 Zikmundovy zástavní listiny na církevní statky do října 1420

Rozbor dvou nejstarších zástavních listin na církevní statky z 22. srpna 1420 nám po srovnání s těmi z pozdější doby dává nahlédnout na genezi využití zástav církevních zboží panovníkem a na postupné precizování jejich zlistinění. Předně se můžeme důvodně domnívat, že listina pro bratry Švihovské z Rýzemberka byla vyhotovena Zikmundovou uherskou kanceláří, o čemž mimo jiné svědčí v opise dochovaná kancelářská poznámka: *commisio propria domini regis*. Tato poznámka byla patrně dle zvyklostí uherské kanceláře zaznamenána na pravém horním okraji listiny. Aní jedna z obou sledovaných listin nebyla vydána pod majestátní pečeti, jak bylo zvykem u zástavních listin na komorní statky a příjmy. U listiny pro Jana a Viléma Švihovské z Rýzemberka to explicitně dokládá koroborace, v případě listiny pro bratry ze Švamberka popis pečeti zachytili komisaři při její revizi. Vedle toho zaznamenali i zajímavý detail, pečeť byla totiž již v polovině 15. století očividně poškozena, jak dokládá obrat: *list s menší pečeti krále Sigmunda podávenú*. Na základě pozdější analogie a historického kontextu můžeme důvodně přepokládat, že se jednalo u obou vyhotovení o Zikmundovu uherskou sekretní pečeť.¹³⁵

Využití služeb uherské kanceláře při vydávání zástavních listin na zboží církevních institucí bylo pravděpodobně vynuceno roztržkou krále Zikmunda s jeho kancléřem, pasovským biskupem Jiřím z Hohenlohe.¹³⁶ Ten zásadně nesouhlasil se zastavováním majetků náležejících církevním institucím a odmítl pro takovýto akt propůjčit majestátní říšskou pečeť s tím, že to odporuje církevním i říšským

133 Viz Příloha 1, č. 10, za nejstarší zástavní listinu na církevní statky ji považoval již František Palacký, srovnej F. PALACKÝ, *Dějiny národu českého III. 1*, s. 353, což ovšem bylo patrně dáno tím, že Palacký nahlížel na Zikmundovy zápisy především optikou zápisů revizní komise z let 1453/1454, jež edičně sám zpřístupnil.

134 Viz Příloha 1, č. 9.

135 Vyobrazení pečeti viz Otto POSSE, *Die Siegel der deutschen Kaiser und Könige von 751–1806. II. Band 1347–1493*, Dresden 1910, Tafel 14, č. 3. Užití uherské sekretní pečeti pro zástavní listiny na církevní statky výslovně uvádí i Eberhard Windecke a dokládá ho i analýza dochovaných originálů, kde se setkáváme v letech 1420–1422 s užitím jiného typu Zikmundovy pečeti, srovnej též pozn. 137.

136 K působení pasovského biskupa Jiřího z Hohenlohe v kanceláři Zikmunda Lucemburského viz Erich FORSTREITER, *Die deutsche Reichkanzlei*, s. 4–14 a 73–82.

zyklostem.¹³⁷ Konflikt panovníka a jeho kancléře nám zachytil Zikmundův životopisec Eberhard Windecke a zároveň nám nabídl také interpretaci těchto souvislostí.¹³⁸ Windecke nás zpravuje o tom, že čeští páni se zdráhali Zikmundovi pomáhat proti kacířům v zemi a svoji pomoc podmiňovali ziskem majetků far, poničených klášterů a kapitul. Pokud je chtěl král získat na svoji stranu, byl nucen jim v tomto směru vyhovět a vystavit jim na církevní statky zástavní listiny. Navíc v té době měli být zemští páni jedinou reálnou silou, o níž se mohl opřít, neboť křižácké oddíly již z Českého království odtáhly.¹³⁹

Windeckeho líčení nás přivádí k úvaze, kdo byl vlastně v králově nejbližším okolí původcem myšlenky využít zástavy majetků církevních institucí k pokrytí Zikmundových dluhů za žold a škody vzniklé v jeho službách. Eberhard Windecke jasně ukazuje na české pány, kteří si výslovně kladli tuto podmínku. První dvě zástavní listiny na církevní statky také obdrželi páni disponující ne nevýznamnou vojenskou silou, navíc Jan Švihovský z Rýzemberka patřil k předním rádcům Zikmundova dvora. Ještě dvě okolnosti podporují domněnku, že se nápad využít církevní statky k financování Zikmundových tažení zrodil v hlavách českých pánů. Zatímco první zástavní listiny na církevní statky vydává král z vlastního příkazu, poměrně záhy se jako relátor těchto listin objevuje přední Zikmundův dvořan Jan z Vartenberka. Podobné akty se děly s radou českých pánů (*sano etiam baronum, nobilium, procerum et fidelium corone nostre regni Boemie accedente consilio*) a ve vzácných případech můžeme doložit, že se nejednalo o pouhý formulářový obrat. Takovým příkladem je zástava hradu Nečtiny z prosince 1420, u níž jsme schopni dopátrat se jmen konkrétních osob, na jejichž radu král Zikmund Lucemburský jednal.¹⁴⁰ Zástavní listina na hrad Nečtiny byla totiž předložena v roce 1454 revizní komisi spolu s dalšími dokumenty, mezi nimiž byl též list Jana z Michalovic, Jana z Vartenberka, Jindřicha z Elsterberka, Jana Švihovského z Rýzemberka, Bohuslava

137 Eberhart Windeckes *Denkwürdigkeiten zur Geschichte des Zeitalters Kaiser Sigmunds*, Wilhelm ALTMANN (ed.), Berlin 1893, s. 109 „Aber mit dem römischen Reichsiegel [...] wollte der Bischof Georg nicht siegeln, da es wider die heilige kirche und wider des riches ere war. Daher wurden die Urkunden mit dem ungarischen Siegel gesiegelt“. E. FORSTREITER, *Die deutsche Reichkanzlei*, s. 73–75 dává kancléřův postoj do souvislosti s jeho svědectvím pod Zikmundovou smlouvou s říšskou církevní hierarchií, ve které se v roce 1417 zavázal jako *advocatus, protector et defensor ecclesie Romane* ochraňovat církevní statky. Důvod ale bude patrně mnohem obecnější. Jak si ukážeme níže (viz kapitola III. 4), byla panovníkova přímá zástava církevních statků průlomem do dosavadní právní praxe. Odmítnout můžeme také úvahy o tom, že Zikmund užil uherskou sekretní pečeť po dohodě se svým kancléřem proto, aby mohl takto vydané listiny později zpochybnit. Listiny totiž většinou obsahovaly výslovný příslib opatřit je v budoucnu majestátní pečetí a v následujících letech se nesetkáváme ani s náznakem pokusu o zpochybnění zástav kvůli zvolenému typu pečetí.

138 Eberhart Windeckes *Denkwürdigkeiten zur Geschichte des Zeitalters Kaiser Sigmunds*, s. 108–109.

139 Viz Petr ČORNEJ, *Bitva na Vítkově a zhroutil se Zikmundovy křížové výpravy v létě 1420*, Husitský Tábor 9, 1986–1987, s. 138–139.

140 NA Praha, fond AČK, inv. č. 1485, viz RI XI, 1, s. 309, č. 4372. Srovnej studii S. BÁRTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského pro Něpra Duce*.

ze Švamberka, Mikuláše Zajíce z Házmburka a Bedřicha z Kolovrat, ve kterém dosvědčují, že Zikmund hrad Nečtiny zastavil na jejich radu.¹⁴¹

Vraťme se ale k našim dvěma nejstarším zástavním listinám na církevní statky. Z některých indicíi můžeme usuzovat, že obě byly vystaveny dle obdobné formu-
lářové struktury, která se mírně odlišuje od formuláře využívaného u Zikmundo-
vých zástavních listin na církevní statky od 28. října 1420. V listině pro bratry Jana
a Viléma Švihovské z Rýzemberka po standardní intitulaci a promulgaci ve tvaru
notum facimus tenore presencium universis následuje narace vysvětlující, že Zikmund
s oběma bratry provedl vyúčtování a za zadržený žold jim zůstal dlužen 1 271 kop
grošů. V této sumě jim zastavil jmenované statky, které vypočítává včetně příslu-
šenství zachyceného v obsáhlé pertinenční formulí. Zástava není určena jen pro
příjemce, ale též pro jejich dědice. Dispoziční sloveso je ve tvaru *obligavimus pig-
noris nomine, immo impignoramus et obligamus*. Dále je specifikován způsob, jakým
mají příjemci zastavené statky držet a užívat. Tato držba *cum pleno dominio nichil
inde excipiendo* má trvat do té doby, dokud Zikmund, jeho nástupci či někdo jiný
jeho jménem uvedené statky nevyplatí. Bratři z Rýzemberka jsou nadto zavázáni
zachovávat starobylá práva, svobody a zvyky lidí na zastavených statcích. Jakmi-
le bude dlužná částka zaplacená, mají se statky bez překážky navrátit dotčeným
klášterům. Posledním ustanovením je možnost přenést práva obsažená v listině
na jiné držitele na základě dobré vůle příjemců. *Et qui presentes litteras de voluntate
praedictorum fratrum habuerint, eisdem ius competit omnium premissorum*.

Obdobná ustanovení nalézáme i v listině pro bratry Bohuslava a Hynka Kruši-
nu ze Švamberka. Ačkoliv se tato zachovala pouze ve starém regestu, jsme schopni
její obsah dostatečně rekonstruovat. Předně listina zahrnovala také naraci, ve kte-
ré bylo popsáno vyúčtování dluhů a škod, jejichž náhradou byl Zikmund brat-
řím ze Švamberka povinován. Narace byla patrně o něco obsáhlejší než v prvním
případě, neboť například obsahovala vysvětlení, že část zástavní sumy 600 kop
představovala nárok na berni z města Louny a 4 500 kop dluh za služby a utrpe-
né škody.¹⁴² Po uvedení celkové dlužné sumy následuje výčet zastavených statků
i s příslušenstvím. Dispoziční sloveso mohlo být také totožné, jak naznačuje obrat

141 AČ II, s. 447, č. 509: „v němž vyznávají, že jest s jich radau král Zykmund ten zápis učinil a zapsal“. Jeden z těchto rádců, významný Zikmundův dvořan a diplomat Jan Švihovský z Rýzemberka, je navíc zachycen přímo v kancelářské poznámce Zikmundovy zástavní listiny na Nečtiny, viz pozn. 140: „Ad mandatum domini regis d(omino) Io(hanne) de Swyhow referente Michael canonicus Pragensis“. K roli českých rádců se vrátím ještě v kapitole III. 5. 3, v souvislosti s jejich působením při úmluvách o zástavy statků v letech 1436–1437.

142 Nutno podotknout, že v tomto případě by nesouhlasila celková zástavní suma. Pokud listina ne-
obsahovala další vysvětlení ohledně zbývajících 100 kop grošů, byli bychom nuceni uvažovat o chybě
v přepisu. Jako podpůrný argument pro tuto úvahu by mohla posloužit skutečnost, že o několik dní
dříve 15. 8. 1420 zapsal Zikmund Lucemburský berni z města Loun v částce 700 kop grošů Zikmundo-
vi z Vartemberka. Jeden z významů staročeského obratu „praviti se měti“ je prohlášovat se za držitele
práva. Král Zikmund tedy touto zástavní listinou uznal nároky bratří ze Švamberka na lounskou berni
a tento nárok kompenzoval. Viz Příloha 1, č. 10.

jménem zástavy zastavil jest k držení. Následuje pasáž o držbě statků až do doby, než bude vyplacena celá dlužná částka, a protekce pro lidi na zastavených statcích, jejichž práva měli zástavní držitelé respektovat. Navíc jsou příjemci listiny také vázáni povinností vydržovat osm mnichů kláštera, jejichž statky získali do zástavního držení.

Zástavní listiny na církevní statky představovaly v této době nadále spíše sporadický jev. Průlomové akty z 22. srpna 1420 byly v srpnu a v září následovány třemi zástavními listinami, jimiž byly zapsány v relativně nižších sumách jednotlivé vesnice strahovského a břevnovského kláštera a mansionářů na Pražském hradě.¹⁴³ Všechny tyto tři zástavy jsou zachovány ve formě velmi stručných regestů a víme tedy pouze, že nahrazovaly Zikmundovy dluhy za služby a škody.

Ze září 1420 se však dochovaly ještě dvě listiny, u nichž známe celý text, a proto se u nich zastavíme. První z nich, vydaná dne 17. září 1420, zachycuje zástavu majetků břevnovského kláštera Janovi z Opočna. Originál uložený ve Vratislavi je dnes bohužel zničen, a tak se musíme spokojit s jeho opisem v Archivu Národního muzea, resp. s edicí v Archivu českém, která byla vytvořena na základě tohoto opisu.¹⁴⁴ Zachovaný text zachycuje pozoruhodné podrobnosti z praxe zastavování církevního zboží.¹⁴⁵ V naráci totiž Zikmund vysvětluje, že zastavil za zadržžený žold některé břevnovské statky Janovi z Opočna v sumě 3 000 kop grošů a odkazuje na jinou listinu, která údajně vše podrobně popisuje. Ovšem břevnovský opat se tomuto rozhodnutí vzepřel a odmítl Janovi z Opočna zastavené statky postoupit. V reakci na to Zikmund přitvrdil a Janovi z Opočna touto listinou zastavil všechny majetky a příjmy břevnovského kláštera v Čechách i na Moravě až do doby, než bude Janovi z Opočna dlužná částka plně uhrazena. Dlužnou sumu mohl uhradit buď Zikmund, nebo břevnovský opat. Kromě vyplacení hotovosti mohl opat statky svého kláštera vyvázat tím, že by zástavu 3 000 kop grošů převedl na město *Brumno*. Jediné město, které v této souvislosti připadá v úvahu, je nepochybně Broumov.¹⁴⁶

143 Viz Příloha 1, č. 13, 14, 15.

144 Viz Příloha 1, č. 17.

145 Je zajímavé, že níže uváděné okolnosti, stejně jako důsledky vyplývající z jednotlivých ustanovení zástavní listiny, unikaly doposud v literatuře pozornosti, srovnej např. P. ŠULC, *Sekularizace církevního majetku v Hradeckém kraji*, s. 133–134; Martin ŠANDERA, *Zikmundovi věrní na českém severovýchodě. Opočenská strana v husitské revoluci*, České Budějovice 2005, s. 41; Josef ŠRÁMEK, *Historický vývoj břevnovského klášterství*, s. 13; Martin ŠANDERA, *Páni z Dobrušky a z Opočna. Kolonizátoři, dvořané a válečníci*, České Budějovice 2007, s. 79–80. J. ČECHURA, *Sekularizace církevních statků v jihovýchodních Čechách*, s. 3; Josef ŠRÁMEK, *Břevnovské opatství ve středověku: Břevnov, Rajhrad, Police nad Metují a Broumov*, Praha 2016, s. 82–83.

146 Bohužel nemůžeme tvar místního jména konfrontovat s originálním pramenem. Břevnovský klášter však měl na počátku 15. století ve svém majetku pouze 4 města a městečka: Broumov, Chlumín, Polici nad Metují a Rajhrad, srovnej Jaroslav ČECHURA – Marie RYANTOVÁ, *Hospodářství kláštera Břevnov na počátku 15. století*, in: Milénium břevnovského kláštera (993–1993). Sborník statí o jeho významu a postavení v českých dějinách, Ivan Hlaváček – Marie Bláhová (red.), Praha 1993, s. 200 a 202.

Lze předpokládat, že Broumov představoval původní předmět zástavy ve prospěch Jana z Opočna. Zástavní listina s upravenými podmínkami se tak stala nástrojem nátlaku na břevnovského opata s cílem dosáhnout minimálně naplnění původní zástavy. Zástavu, která rozebírané listině předcházela, máme dosvědčenu pouze v její naraci a musíme ji tedy považovat za deperditum. Epizoda s odmítnutím podstoupit zastavené majetky zástavnímu držiteli je dokladem, že Zikmundův záměr, který mu vnikli rádci z řad českých pánů, narazil na počátku nejen na odpor pasovského biskupa Jiřího z Hohenlohe, ale minimálně v případě břevnovského kláštera také na odpor představitele dotčené církevní instituce.¹⁴⁷

Soustředěný odpor břevnovského opata je o to pochopitelnější, že v době vydání zástavní listiny byl Broumov útočištěm jeho konventu. Břevnovský klášter byl totiž 22. května 1420 vypálen spojenými silami Táborů a Pražanů a konvent navíc záhy ztratil reálnou kontrolu nad většinou statků v zázemí pražských měst. Praměny, které by nám dokumentovaly další postup vypořádávání zástavy s Janem z Opočna, nemáme k dispozici. Martin Šandera připouští, že se Jan mohl ujmout některých platů v Čechách, nicméně převzetí broumovského zboží nebude asi příliš pravděpodobné. Broumov byl navíc v červnu 1421 obsazen posádkou vratislavského biskupa Konráda Olešnického.¹⁴⁸

Další zástavní listina na církevní statky, tentokrát v originále dochovaná, je ze dne 1. října 1420.¹⁴⁹ Zikmund Lucemburský v ní zastavil Oldřichovi z Rožmberka veškerá zboží zlatokorunského kláštera včetně příslušenství v sumě 3 000 kop grošů za služby, které mu spolu se svými žoldněři poskytl v bojích proti husitům. Listina pro Oldřicha z Rožmberka se od předchozích liší především tím, že poněkud obsírněji popisuje služby prokázané panovníkovi s důrazem na boj proti hereetikům. Můžeme za tím snad spatřovat snahu lépe vyargumentovat zástavu církevního zboží poukazem na boj proti nepřítelům církve. Listina je opatřena uherskou sekretní pečetí a vyhotovena dle zvyklostí uherské kanceláře. To by opět dávalo za pravdu Windeckem líčené epizodě o roztržce Zikmunda s jeho kancléřem.¹⁵⁰

Podrobněji k hospodářství břevnovského kláštera na počátku 15. století Jaroslav ČECHURA – Marie RYANTOVÁ, *Urbář kláštera Břevnov z roku 1406*, ČNM – Řada historická 161, 1992, s. 79–107, nověji pak J. ŠRÁMEK, *Břevnovské opatství ve středověku*, s. 89–95.

147 Zmíněné neúspěšné pokusy církevních představitelů postavit se proti Zikmundovým zástavám duchovních statků patrně inspirovaly převora litomyšlských augustiniánů ke snaze ochránit své statky jiným způsobem. Z obavy, aby je panovník *lidem rytířským nerozdal*, předstíral zástavu vesnice Čechy ve prospěch Jošta Hechta z Rosic v sumě 300 kop grošů. Okolnosti fiktivní úmluvy osvětlil Jošt ve své listině 11. září 1428, aby tak předešel případným sporům o statek po své smrti. Viz Augustin NEUMANN, *Nové prameny k dějinám husitství na Moravě*, Olomouc 1930, s. 72, č. 32.

148 Srovnej Jeroným RŮŽIČKA, *Dějepis kláštera břevnovského a broumovského*, Praha 2013, s. 55–61; J. ŠRÁMEK, *Historický vývoj břevnovského klášterství*, s. 13–15, 22; M. ŠANDERA, *Páni z Dobrušky a z Opočna*, s. 79–80; J. ŠRÁMEK, *Břevnovské opatství ve středověku*, s. 82 a 180.

149 Viz Příloha 1, č. 19.

150 Srovnej pozn. 137.

Zároveň srovnání koroborace listiny pro Oldřicha z Rožmberka a koroborací obou dochovaných opisů pro Jana z Opočna a bratry Švihovské z Rýzmburka umožňuje předpokládat, že i obě kopie vyhotovené podle zvyklostí uherské kanceláře byly opatřeny uherskou sekretní pečetí.

III. 3 Zikmundovy zástavní listiny na církevní statky v letech 1420–1422

Zpočátku téměř ojedinělé využívání přímých zástav majetků církevních institucí, kterými Zikmund hradil své závazky vůči svým českým podporovatelům, se záhy proměnilo v masový nástroj panovníkovy finanční politiky. Skutečný zlom v produkci zástavních listin na církevní zboží nastal 28. října 1420 v Berouně. Pouze z uvedeného dne máme doloženo celkem 20 listin a z nich hned devět v originále. Objevil se formulářově precizovaný typ listiny, který spojoval zástavu se žoldněřskou smlouvou a zavazoval příjemce k přesně stanovené službě s určeným počtem jezdců při obraně Pražského hradu.¹⁵¹ V následující části podrobíme rozboru formulář zástavních listin ze sledovaného období a zaměříme se na vybrané aspekty spojené s jejich úlohou v Zikmundově (nejen) finanční politice.

III. 3. 1 Formulář a ustanovení zástavních listin 1420–1422

Formulář Zikmundových zástavních listin na církevní majetky nabyt na konci října 1420 ustálený tvar a do května 1422 byl v této podobě používán. Je třeba zdůraznit fakt, že se nám z tohoto období zachovaly pouze zástavní listiny na církevní majetky psané latinsky a ani dochované stručné registry nenaznačují, že by u tohoto typu zástavních listin byl užít jiný jazyk.¹⁵² Formulářová struktura měla následující podobu.¹⁵³ Po intitulaci byla uvedena promulgace ve tvaru *memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit, universis* nebo méně často *memorie commendamus per presentes*. Poté následovala přímo dispozice, kdy byly nejprve vy-

151 K jednotlivým případům srovnej Přílohu 1, č. 20–39, kde je zachycen rozsah dojednaných služeb a popřípadě též specifikován důvod případných kompenzací.

152 Souvisí to patrně s jejich několikrát zmiňovaným vyhotovováním uherskou kanceláří. V latině byly vystaveny také zástavní listiny v roce 1425 (viz kapitola III. 4). Naopak z let 1436–1437, jsou dochovány zástavní listiny na církevní statky pouze v češtině. Z rukopisů se zbytky královských register ale bezpečně víme, že byly vydávány též v latině. Na sklonku Zikmundovy vlády však již byly rozhodně vydávány říšskou kanceláří.

153 Rozbor formuláře listin daného období viz S. BÁRTA, *Falzum zástavní listiny*. Při analýze formuláře pracuji se souborem následujících 24 dochovaných originálů latinských zástavních listin na církevní statky, viz Příloha 1 č. 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 68, 73, 85, 106, 107, 108, 112, 127, 128, 129, 130, 132, 141, 146.

počteny zastavené statky včetně toho, jaké duchovní instituci náležejí. Výčet vždy obsahuje pertinenciální formulí, která je mírně variabilní a někdy odráží i místní realie. Za výčtem statků byl uveden příjemce listiny, který byl současně nabývajícím zástavním držitelem. Poté je zdůvodněna zástava církevního zboží jeho ochranou (*causa tutele, protectionis et conservationis huiusmodi bonorum/ville*) někdy s poznámkou, že se tak děje také za prokázané služby nebo za utrpěné škody. Konkrétní podoba vykonaných nebo smluvených služeb může být přesněji specifikována (např. s kolika jezdcí, na jakém místě a po jak dlouhou dobu má být příjemce listiny panovníkovi nebo jeho hejtmanům k dispozici). Nato už je vyčíslena zástavní suma a následuje dispoziční sloveso. To je v převážné většině případů ve tvaru *duximus obligandum, ymmo obligamus et impignoramus* (několikrát je použita varianta *duximus impignorandum, ymmo (obligamus et) impignoramus*).

V další části formuláře jsou podrobněji ošetřeny podmínky zástavní držby především s ohledem na způsob vyplacení zastavených statků. Panovník si zde pro sebe, své nástupce, popřípadě osoby, kterým to přísluší, vyhrazuje právo zastavené statky vyplatit. Za těmi, kterým náleží právo výplaty statků, můžeme kromě představitelů postižených církevních ústavů spatřovat také osoby, kterým by král povolil vyplacení zastaveného zboží ad hoc. Pakliže k výplatě dojde, je zástavní držitel povinen předat tyto statky církevní instituci, které patří. S drobnými obměnami je pro to využívána formulace *quicumque nos vel nostri succesores, reges utputa Bohemie, vel alii, quorum intefuerit, de predicta summa pecunie eidem [jméno příjemce] vel ipsius heredibus satisfecerimus vel satisfecerint, ex tunc ipse vel eius heredes rehabitis premissis pecuniarum summis [následuje v akuzativu výčet zatavených statků včetně příslušenství s uvedením církevní instituce, které náležejí] sine omni difficultate remittere et resignare debeat et teneatur*. Celou dispozici uzavírá ustanovení, kterým je umožněna přenositelnost práv obsažených v listině na jiné osoby. Přes drobné odchylky v jednotlivých případech zní následovně *quis vel qui presentes litteras cum eiusdem (jméno příjemce) bona voluntate habuerit seu habuerint, illi vel illis ius competit omnium premissorum*. Z hlediska formuláře a dobového kontextu je také zajímavá koroborace, která se vyskytuje asi u 2/3 zástavních listin na církevní zboží. Jedná se o příslib opatřit vyhotovenou listinu v budoucnu majestátní pečeti (*harum nostrarum, quibus sigillum nostrum appensum est, testimonio litterarum, quas dum nobis in specie fuerint reportate, sigillo nostro maiori imperiali faciemus communiri*).

Důkladný rozbor formuláře nám pomůže pochopit některé obraty stručných registů Zikmundových zástavních listin na církevní statky zachycených revizní komisí v letech 1453/1454.¹⁵⁴ Opět s ohledem na tezi o praxi vyhotovování listin uherskou kanceláří je důležité, že žádná z listin na církevní statky z tohoto období, které zaznamenala revizní komise, nebyla pečetěna majestátní pečeti. Bez výjimky

154 Jedná se o čísla 29, 31–38, 45–48, 50–52, 65–67, 69–72, 74–81, 83, 84, 86–93, 116–123, 134–136, 138–139, 142, 144, 145 v Příloze I. Zde i odkazy na edici záznamů revizní komise v Archivu českém, z níž cituji níže použité pasáže.

jsou uvedeny obratem *list s menší pečeti*. Značná část z nich také obsahovala příslib zpečetit je v budoucnu majestátní pečeti patrně ve znění, které jsme uvedli při rozboru formuláře originálních listin. Tak totiž musíme rozumět poznámce: *ten list měl větší pečeti potvrzen býti*. Poměrně často je ještě zaznamenáno, že zboží má být drženo *s plným panstvím*, což bývá ve formuláři originálních listin vyjádřeno obratem *cum pleno dominio [...] nil inde excipiendo*.

Z hlediska ustanovení bylo pro komisi ještě důležité, že listiny svědčí vedle původních zástavních držitelů také jejich dědicům. Pouze dedukovat pak můžeme zařazení pasáže o institutu dobré vůle, který umožňoval přenést práva obsažená v listině na jiné osoby. Dokládá to pečlivá snaha komisařů zaznamenat veškerá předání zástavních listin dalším majitelům a ověřit, zda aktuální držitelé měli vlastnictví příslušné listiny řádně právně podloženo.

Poslední ustanovení, u něhož se zastavíme, se stalo klíčové v nové argumentaci zdůvodňující zástavy církevních statků. V jazyku stručných registů zní *za opravu bezpečnou a zachování*, což je ekvivalent pro latinský obrat originálních listin *causa tutele, protectionis et conservationis*. Nejen nasazení v boji proti heretikům, ale též svěřením ochrany majetků církevních institucí do rukou světských osob mělo v očích církve ospravedlnit do té doby nevídaný krok.

III. 3. 2 Rádci, relátoři, hejtmané a žoldnéři

Když se Zikmund Lucemburský po své korunovaci na Pražském hradě stahoval do Kutné Hory, jistě počítal s tím, že se k sídelnímu městu svého království zanedlouho vrátí. Bezprostředním impulzem se mu stalo počínání Pražanů, kteří 15. září 1420 oblehli Vyšehrad a posílení dalšími husitskými oddíly ho odřízli od zásobovacích cest.¹⁵⁵ Zásobovací pokusy selhaly a nerýsovala se ani smysluplná dohoda. Proto 28. října uzavřela vyšehradská posádka s obléhateli úmluvu, podle které měli pod zárukou volného odchodu pevnost opustit, pokud by jim král Zikmund nejpozději v osm hodin ráno 1. listopadu nepřitáhl na pomoc. Ve stejný den dlel Zikmund se svým vojskem v Berouně a chystal se na pomoc Vyšehradu a patrně též na širší ofenzivu. Zikmund nejenže odškodňoval své stoupence za starší škody a služby, ale také s nimi nasmlouval půlroční službu při obraně Pražského hradu (*in conservacione castris nostri Pragensis*). V 20 zástavních aktech z jediného dne pokryl částku přesahující 12 500 kop pražských grošů a bez výjimky jako protihodnotu zastavil statky církevních institucí. Nutno zdůraznit, že pouze 4 682 kop grošů bylo určeno na pokrytí dopředu nasmlouvaných služeb (ve třech případech jsme v nejistotě, zda a jaké služby byly dopředu nasmlouvány). Zikmund v této

155 K obléhání Vyšehradu přehledně viz P. ČORNEJ, *Velké dějiny V*, s. 273–278.

době vyplácel za službu jednoho jízdního bojovníka půl kopy grošů týdně. Tato relace se ovšem v pozdějších letech proměňovala.

Nejvýraznější postavou, která toho dne získala od Zikmunda zástavní listinu, byl Jan z Vartenberka na Ralsku. Ten se zavázal vypravit do pole 138 jezdců. Větší část nemalé zástavní sumy však byla určena na pokrytí starších dluhů (3 206 kop grošů). Jan z Vartenberka také na dalších třech listinách figuroval jako relátor.¹⁵⁶ Zbývající zástavní držitelé postavili do pole 200 jízdních o kontingentech čítajících pět až třicet jezdců. Neméně zajímavé jsou také detaily jednotlivých kontraktů vypořádávající starší závazky. Některé sahaly vskutku hluboko do minulosti, jak ukazuje případ Zikmunda Bolechovce z Pušperka, kterému král Zikmund zadržoval žold za předcházející tři roky.¹⁵⁷ Bratřím Jaroslavovi a Plichtovi ze Žerotína byl Zikmund dlužen za službu na Bezděkově a navíc jim poskytl odškodnění 22 kop grošů za 2 koně zabitě na Pražském hradě.¹⁵⁸ Dostalo se i na kompenzace ne zcela dávných válečných ztrát. Tak byli například odškodněni Petr Skála ze Sulevic a Rydkěj ze Skalky za ztráty utrpěné v Mladé Vožici, kde se 5. dubna 1420 stali obětí náhlého přepadu Jana Žižky, nebo Václav z Hrádku, kterému Zikmund škody utrpěné v jeho službách na Oseku vyčíslil na 410 kop.¹⁵⁹

Mnohé další starší závazky nejsou podrobněji specifikované, nicméně i tyto příklady nabádají k opatrnosti v případě, pokud bychom se pouze na základě celkových zástavních sum a známé ceny jednoho jezdce za týden snažili usuzovat na velikost šlechtických kontingentů. V případě Švamberků se takto pokusil vyčíslit velikost oddílu Petr Čornej, který uvažoval o schopnosti Švamberků postavit do pole 240 jízdních na rok či 480 jízdních na půl roku.¹⁶⁰ Nutno poznamenat, že zástavní listina pro Švamberky není pouze za služby (bohužel v regestu blíže nespécifikované), ale také za škody (opět neurčité).¹⁶¹ Výše uvedené příklady navíc takovýto přímý výpočet poněkud oslabují. Neznamena to však, že bychom se těchto pokusů měli zcela vzdát. Pozdější analogie totiž ukazují, že významnější šlechtici skutečně stavěli do pole až 100 jízdních, například i Hynek Krušina ze Švamberka.¹⁶² Pokud tedy budeme v případě zmiňované švamberské zástavy stríz-

156 Sledovat relační poznámky můžeme pochopitelně většinou pouze v případě originálních listin. Toho dne se však vedle Jana z Ralska neobjevuje jiný relátor. Zikmund zbylé listiny vydává *commisio propria*. Může to ukazovat na významnější podíl Jana z Ralska při organizování vojenských kontingentů české šlechty. K jeho osobnosti srovnej Ondřej VODIČKA, *Jan Chudoba z Vartenberka na Ralsku. Pokus o portrét severočeského pána husitské doby*, *Bezděz* 20, 2011, s. 11–36, k uvedené zástavě zejm. s. 17–19. Ilustrativní příklad, kdy osoba relátora má přímý vztah k shromažďování vojenských oddílů, představuje Herbort z Fulštejna, srovnej níže.

157 Viz Příloha 1, č. 20.

158 Viz Příloha 1, č. 24.

159 Viz Příloha 1, č. 32, 33, 39, k přepadení Mladé Vožice P. ČORNEJ, *Velké dějiny V*, s. 239 a 430.

160 Viz P. ČORNEJ, *Velké dějiny V*, s. 272.

161 Srovnej Příloha 1, č. 10.

162 Viz Příloha 1, č. 165, 166, 167, 168.

livější, můžeme uvažovat nad tím, že oba bratři postavili do pole oddíl o velikosti cca 200 jezdců.

Jak jsme viděli, značný podíl zástavních sum tvořily Zikmundovy starší závazky, sahající někdy hluboko do minulosti. Lze předpokládat, že zásah do církevní držby představoval krok vynucený krajní finanční tísni, kdy se už jiných prostředků nedostávalo. Je tedy možné uvažovat nad tím, zda se nemělo jednat o opatření pouze dočasné. Zikmund patrně stále ještě doufal v brzké poražení husitů a uspokojení věřitelů z jiných zdrojů. Jednou a asi nepřilíš pravděpodobnou možností bylo čekat na příjmy ze svatojiřského úroku (všichni žoldněři byli nasmlouváni do oktávu svatého Jiří).¹⁶³ Spíše se ale zdá, že Zikmund počítal s rozsáhlou kořistí či s konfiskacemi majetků svých oponentů. Rychlé uklidnění poměrů by navíc přineslo zemi klid, který by umožnil i konsolidaci příjmů královské komory a případnou revizi a vypořádání zástav.¹⁶⁴ Za několik dní však bylo královské vojsko poraženo pod Vyšehradem a z provizorního řešení se stal systematický nástroj.¹⁶⁵ Zikmund začal operovat ve větší vzdálenosti od Prahy a zajišťovat své pozice.

Z 35 zástavních listin na církevní statky vydaných poté prokazatelně do konce roku nám dává jen část z nich nahlédnout podrobněji do svých ustanovení. Ještě během listopadu odškodnil Zikmund několik šlechticů za zadržený žold a škody utrpěné pod Vyšehradem. Náhrada platila v některých případech i dědicům padlých, když Bohuslav z Rýzemberka obdržel zástavní listinu mimo jiné za škody, které pod Vyšehradem utřil jeho bratr Racek.¹⁶⁶ Výraznou skupinu tvoří listiny, kterými byla nasmlouvána obrana města Slaný.¹⁶⁷ O čem si však můžeme učinit poměrně přesnou představu, je výše dluhu, kterou Zikmund pojistil svým šlechtickým podporovatelům na církevních statcích. V literatuře se udává, že jen do konce roku takto Zikmund uhradil 27 000 kop českých grošů.¹⁶⁸ Tato částka však byla daleko vyšší. Bereme-li v úvahu pouze doklady bezpečně zařaditelné do období srpna až prosince 1420, dopočítáme se částky bezmála 43 000 kop pražských grošů.¹⁶⁹ Závratnost této sumy vynikne ještě více, pokud ji porovnáme s odhadovaný-

163 V nasmlouvání služeb do oktávů sv. Jiří nemůžeme spatřovat záměr, protože úmluva na službu o délce 26 týdnů byla vedle ročních kontraktů velice běžná.

164 O to se Zikmund ostatně pokusil na sklonku své vlády, viz kapitola III. 5. 4.

165 K průběhu vyšehradské bitvy vybírám F. PALACKÝ, *Dějiny III. 1*, s. 362–368; F. ŠMAHEL, *Husitská revoluce III*, s. 58–60; Jindřich KEJŘ, *Bitva u Vyšehradu roku 1420*, Husitský Tábor 6–7, 1983–1984, s. 123–144, P. ČORNEJ, *Velké dějiny V*, s. 274–277. Shrnutí základní bibliografie k bitvě pod Vyšehradem viz P. ČORNEJ, *Velké dějiny V*, s. 695, pozn. 43.

166 Racek pod Vyšehradem padl a později se dostalo náhrady i jeho vdově, viz S. BÁRTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na statky*, s. 21 a kapitola IV.

167 Viz Příloha 1, č. 46, 73, 77, 78, 85, 87.

168 P. ČORNEJ, *Velké dějiny V*, s. 272, patrně na základě F. KAVKA, *Poslední Lucemburk*, s. 74.

169 Srovnej Příloha 1. K tomu přistupuje více než 5 500 kop grošů zachycených ve výpisech z královských register, které lze přiřadit do října až prosince 1420.

mi ročními příjmy královské komory, které pro předválečná léta, konkrétně rok 1412, odhadl Rostislav Nový na 26 000 kop českých grošů.¹⁷⁰

Přelom roku 1420 a 1421 představuje kulminaci zástav na církevní statky.¹⁷¹ Poté jejich intenzita výrazně klesá. Z velké části si Zikmund předplácel služby na různých místech, jako například na Karlštejně nebo ve Stržbře. Vedle povinnosti postavit do pole bojovníky v Zikmundových službách či sloužit v posádkách významných měst či hradů, museli zástavní držitelé také zajistit ochranu zastavených statků, protože jedině tak mohli doufat v jisté příjmy z nich plynoucí.¹⁷² Nejenže Zikmund českým šlechticům za jejich služby hotově nezaplatil, ale navíc zástavou církevních statků přenesl na jejich bedra část tíže bojů. Přitom obětování církevních majetků pro něj nebylo ani příliš bolestivé, protože stejně v této době nemohl počítat s příjmy z českých klášterů. Klášterní berně byly buď zastaveny, nebo byly kláštery nefunkční v důsledku útoku husitů.

Po neúspěchu Zikmundových oddílů pod Vyšehradem se Pražané osmělili a začali *prolamovat krunyř* okolních pevností.¹⁷³ Jejich cílem se stal také Nový Hrad u Kunratic vybudovaný Václavem IV. Zikmundovu základnu v pražském týlu zde střežil hejtman Herbort z Fulštejna, který po tři týdny vzdoroval soustředěnému obležení, jehož pozůstatky jsou v Kunratickém lese patrné dodnes. Herbort zhodnotil vyhlídky obránců jako nevalné a rozhodl se s Pražany uzavřít obdobnou dohodu jako před třemi měsíci posádka vyšehradská. Za příslib volného odchodu Herbort 25. ledna 1421 předal pevnost do rukou obléhatelů, kteří mu měli poskytnout vozy a doprovod do Kouřimi. Při opouštění hradu však došlo ke konfliktu kvůli Herbortovu záměru naložit na vozy také královský majetek včetně knihovny, která byla v následném zmatku rozchváčena a stala se laciným zbožím na pražských tržištích.¹⁷⁴ Potud jsou události spjaté s Novým Hradem u Kunratic literaturou dostatečně dokumentované. Nás však budou zajímat bezprostřední osudy královského hejtmana Herborta z Fulštejna poté, co svěřenou pevnost opustil. Již 27. ledna se objevuje jako relátor na zástavní listině Zikmunda Lucemburského vydané ve Stržbře.¹⁷⁵ Jeho role nebyla v této souvislosti náhodná, listina totiž zavazovala zástavního nabyvatele chotěšovských statků Václava z Blatnice ke službě při obraně Nového Hradu u Kunratic. Lze se domnívat, že se Zikmund se ztrátou

170 Srovnej Rostislav NOVÝ, *Komorní důchod za krále Václava IV*, in: *Historia docet. Sborník prací k počtě šedesátých narozenin prof. PhDr. Ivana Hlaváčka, CSc., Miloslav Polívka – Michal Svatoš (edd.)*, Praha 1992, s. 335.

171 Srovnej Příloha 1, do prosince 1420 můžeme bezpečně datovat 28 zástavních aktů (dalších 12 sem lze přiřadit hypoteticky). Do ledna 1421 náleží 19 zástav na církevní zboží.

172 K úvahám nad hospodářskou hodnotou zástav srovnej níže.

173 Obrat jsem si vypůjčil z P. ČORNEJ, *Velké dějiny V*, s. 278.

174 Líčení obležení Nového Hradu u Kunratic včetně rabování královské knihovny líčí *Vavřince z Březové Kronika husitská*, s. 465–466.

175 Viz Příloha 1, č. 128.

pevnosti nespokojil a jeho hejtman Herbort z Fulštejna se patrně snažil získat dostatečně silný oddíl, aby opěrný bod v pražském zázemí znovu obsadil. Během této snahy ho však zastihla zpráva o vypálení hradu, a přestože Herbort pokračoval v najímání žoldnéřů do Zikmundových služeb, dělo se tak již za jiným účelem. Nejprve neurčitě na službu na místě, které jim král přikáže, a posléze při obraně města Stříbra.¹⁷⁶ Na Herbortově příkladu se tak ukazuje jedna z rolí královských hejtmanů, kteří měli vedle úkolu velet svěřeným posádkám také důležitou pozici při domlouvání žoldnéřských kontraktů a logicky se pak mohou objevovat jako relátoři příslušných Zikmundových listin.¹⁷⁷

III. 3. 3 Zajištění dluhů, zástavní sumy a hodnota statků

Již Miroslav Svoboda se při rozboru zástav johanitských statků pozastavil nad skutečností, že z dochovaných dokladů nelze určit, od čeho se odvíjela zástavní suma zapisovaná na řádové statky.¹⁷⁸ Stejně jako kupní cena pozemkového majetku, tak i hodnota zástavy představovala za normálních okolností desetinásobek ročního výnosu. Tuto korelaci můžeme u Zikmundových zástav pozorovat pouze u těch, které měly umořovací charakter, nebo u zástav královské berně.¹⁷⁹ U zástav na církevní majetky však podobný model zcela selhává. Je jen velice obtížné odhadnout, jaký výnos mohly mít jednotlivé církevní statky ve víru husitské revoluce. Jediné, o co se v našich úvahách můžeme opřít, je stav, který nám zachycují urbáře z předhusitského období.¹⁸⁰ Uvedu pro ilustraci několik sond.

Nejprve se zastavíme u zástavní listiny pro Rynše ze Žejdlkovic na vsi břevnovského kláštera Svrkyni, Holi a Újezdec z 28. října 1420.¹⁸¹ Zástavní suma činila 150 kop grošů českých, a pokud nahlédneme do břevnovského urbáře z roku 1406, zjistíme, že tyto tři vsi měly dohromady povinnost odvádět roční plat ve výši 72 kop a 48 grošů.¹⁸² K tomu přistupují ještě naturální dávky (kuřata, vejce apod.), které je sice vzhledem ke kolísání cen obtížné vyjádřit v penězích, nicméně od-

176 Viz Příloha 1, č. 130 a 131.

177 Obdobnou roli sehrál např. Václav Račinský při shromažďování obránců pro město Slaný, viz výše.

178 M. SVOBODA, *Majetek řádu johanitů*, s. 290–291.

179 Viz např. Příloha 1, č. 49, 53, 82, 148, 149, 159, 160.

180 Viz *Decem registra censuum Bohemica compilata aetate bellum husiticum praecedente*, Josef EMLER (ed.), Praha 1881. Následující rozbor v kontextu finanční dimenze Zikmundových zástav viz S. BARTA, *A financial dimension*.

181 Viz Příloha 1, č. 22.

182 *Decem registra censuum*, s. 162–164; k břevnovskému urbáři srovnej J. ČECHURA – M. RYANTOVÁ, *Urbář kláštera Břevnov*.

hadem se mohlo jednat asi o dvě až tři kopy grošů.¹⁸³ Ryneš ze Žejdlíkovíc tedy získal zboží, jehož roční výnos dosahoval poloviční hodnoty zástavní sumy (cca 75 kop grošů).

Další sondy směřují do situace v chotěšovském klášteře, odkud si vybereme tři další příklady.¹⁸⁴ První je zástava vsí Bítov a Dolní Sekyřany pro Václava z Blatnice z počátku roku 1421.¹⁸⁵ Uvedené vsi byly Václavovi zastaveny za 100 kop a jejich roční výnos činil cca 15–16 kop grošů. Další příklad reprezentuje zástava vsi Lišina pro Jana Gutštejna z Otova taktéž ve výši 150 kop grošů, přičemž roční výnos vsi se pohyboval mezi 40–50 kopami grošů. Pokud ještě zůstaneme u dobře zmapovaných chotěšovských případů, setkáváme se se zajímavým jevem, kdy Zikmund zastavil některé statky a probošt Petr přikročil ve 30. letech k revizi těchto zástav. Došlo k narovnání s věřiteli a výsledkem bylo, že přibližně ve stejné sumě drželi menší a přesně vymezenou část statků.¹⁸⁶ Tak se například stalo, že po vypořádání starší zástavy městečka Stod a vsi Uherce a Přehýšov držel Jaroslav Hradiše pouze městečko Stod v zástavní sumě 800 kop grošů, přičemž roční výnos městečka byl dle chotěšovského urbáře cca 30 kop grošů.¹⁸⁷

Vybrané příklady jasně ukazují, že roční výnos zastavených statků se mohl pohybovat v dosti širokém rozmezí od desetiny zástavní sumy až po její polovinu, což byl pro zástavního držitele poměr velice příznivý.¹⁸⁸ V případě, kdy se v zástavním vztahu podařilo církevní instituci prosadit výrazněji své zájmy, mohla naopak výhodnost zástavy zvrátit na svoji stranu.¹⁸⁹ Jak bylo určováno, jaké zboží a jak rozsáhlé obdrží za dlužnou částku jednotliví věřitelé, dnes už asi ne zjistíme. Mohla v tom sehrávat roli vyjednávací pozice šlechticů, či stav, ve kterém se nacházely zastavované statky. Bylo otázkou, zda v rozjitřené době budou statky dosahovat očekávaných předrevolučních výnosů, nebo zda bude zástavní držitel vůbec schopen vykonávat práva plynoucí z jeho držby, zvláště například v husity ovládaném pražském zázemí.

Pro Zikmunda bylo primární zajištění jeho dluhů a okamžité získání vojenské podpory. Vzhledem k tomu, že předpokládal brzké vyřešení konfliktu ve svůj pro-

183 Pro ceny vybraných komodit srovnej např. Jiří SEJBAL, *Základy peněžního vývoje*, Brno 1997, s. 138, ceny v roce 1422 viz Petr VOREL, *Od pražského groše ke koruně české*, Praha 2004², s. 69.

184 K uvedeným zástavám chotěšovských statků srovnej S. BÁRTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na statky*, pro roční výnos statků *Decem registra censuum*, s. 23–52, k přepočtu naturálních dávek viz předchozí poznámka.

185 Viz Příloha I, č. 128.

186 Viz kapitola IV.

187 Viz kapitola IV.

188 Ke shodnému závěru dospěl též M. SVOBODA, *Majetek řádu johanitů*, s. 290–291, srovnej též tabulku z jeho studii, kde jsou zjistitelné výnosy statků zachyceny, ibidem, s. 306–309.

189 Tak se dělo zejména v případech, kdy církevní instituce uzavíraly se zástavními držiteli nové smlouvy, jejichž výsledkem bylo většinou zastavení menšího objemu statků za stejnou sumu, viz kapitola IV.

spěch, nemusel pro něj ani zdánlivě nevýhodný poměr zástavní sumy a výnosu představovat velký problém. Klauzule jeho listin o právu vyplatit zastavené statky mu totiž dávala účinný nástroj, jak nevýhodné zástavy rychle vyplatit a to i za cenu toho, že by si na jejich výplatu měl půjčit. Ostatně takovýto postup můžeme vidět i v případě některých konventů, kdy vyplatí statky, aby je nebo jejich část vzápětí znovu zastavili za výhodnějších podmínek. V Zikmundových zástavách církevních statků z počátku 20. let 15. století se tak snoubí hospodářský i politický rozměr. Hospodářský v tom smyslu, že měly pokrýt část finančních nároků nákladného válečného konfliktu. Politická dimenze spočívala především v utváření, propojování a posilování vazeb skupiny Zikmundových českých podporovatelů.

III. 3. 4 Dílčí shrnutí zástav na církevní statky v letech 1420–1422

Dosavadní rozbor ukázal, že nejstarší Zikmundovy zástavní listiny na církevní statky lze datovat do 22. srpna 1420. Zikmund tento zdroj využil jako východisko z krajní finanční tísně, kdy svým významným stoupencům nahrazoval dosavadní škody utrpěné v jeho službách. Do počátku října zapsal největší částky Janovi a Vilémovi Švihovským z Rýzemberka, Bohuslavovi a Hynku Krušinovi ze Švamberka, Janovi z Opočna a Oldřichovi z Rožmberka. Od série listin vydaných 28. října 1420 se ustanovení zástavních listin ustalují a jejich nedílnou součástí se stává zdůvodnění zástavy ochranou zastaveného zboží. Většinou jsou také spojeny se žoldněřskými smlouvami, čímž si Zikmund zajišťoval podporu českých pánů a rytířů pro ovládnutí situace v Čechách. S největší intenzitou tak činil ve druhé polovině roku 1420 a první polovině následujícího roku, nicméně jednotlivé zástavy církevních statků můžeme sledovat až do května roku 1422. Je třeba zdůraznit, že v těchto exponovaných válečných letech zástavy církevních statků svým počtem vysoce převyšovaly do té doby běžně užívané zástavy komorních statků a příjmů. Ukazuje se také, že hodnota zastavených statků zcela nekorespondovala se zástavní sumou a jejich poměr se lišil případ od případu. Zástavy statků církevních institucí narazily také na odpor církevních představitelů a lze předpokládat, že měly být pouze dočasným nástrojem pro financování válečných tažení a ukončení konfliktu silou. Jak Zikmund s tímto nástrojem naložil v dalších letech, si ukážeme v následující kapitole.

III. 4 Od odvolání zástav církevních statků po císařská kompaktáta

Po charakteristice Zikmundovy zástavní praxe s církevními majetky do května 1422 nazrál čas věnovat se souboru dochovaných listin, kterými Zikmund v srpnu 1422 odvolal zástavy statků jednotlivých církevních institucí. Při pokusu rozklíčovat povahu Zikmundových zástav na církevní statky a prověřit tezi, že zcizování majetku

duchovních institucí příslušejících ke královské komoře (tedy i jejich zástava) představovalo běžnou praxi českých králů, která se za Zikmundovy vlády v Čechách pouze zintenzivnila, připadá norimberskému aktu jedna z významných rolí. Cílem následujících pasáží proto logicky je podrobná analýza odvolacího aktu a jeho zasazení do širších souvislostí. Po stručném shrnutí názorů dosavadní literatury nabídnu diplomatický rozbor dochovaných listin spojený s analýzou jejich formuláře a obsahu. Posléze se zaměřím na okruh osob, jichž se bezprostředně uvedený akt dotýkal, a to jak na příjemce listin, tak na jednotlivé zástavní držitele. Konečně budu sledovat uvádění jednotlivých ustanovení v život, resp. jejich odraz v následné Zikmundově zástavní politice a praxi.

III. 4. 1 Odvolání zástav statků církevních institucí v Norimberku 23. srpna 1422

Odvolání zástav v Norimberku roku 1422 je v české historiografii běžně vykládáno jako akt, kterým se Zikmund Lucemburský pokusil usmířit církevní představitele, aby získal jejich podporu pro připravovanou křížovou výpravu do Čech. Vydaná série listin však měla mít pouze deklarativní charakter bez naděje na změnu stávajícího stavu. Panují dokonce pochybnosti o tom, že Zikmund měl v úmyslu se o nějakou změnu pokusit. Jako doklad je uváděna skutečnost, že bez ohledu na tyto vydané listiny církevní statky nadále ve velké míře zastavoval.¹⁹⁰ Podívejme se tedy na norimberské události podrobněji.

Na konec května 1422 svolal Zikmund Lucemburský říšský sněm do Řezna, jehož zahájení nejprve odložil, aby poté přistoupil na jeho přesunutí do Norimberku, kam dorazil dne 26. července 1422.¹⁹¹ Hlavním cílem sněmu bylo zorganizovat třetí křížovou výpravu do Čech. Všechny ostatní třenicе tedy musely jít stranou

190 Jako ústupek církvi, která se pak s horlivostí postavila na Zikmundovu stranu při organizování třetí křížové výpravy, hodnotil tento krok již F. PALACKÝ, *Dějiny národu českého III. 1*, s. 494–495, který ovšem neuvažuje o zástavách církevních statků jako o běžném nástroji, naopak ho popisuje jako mezní krok po vyčerpání všech zdrojů, viz *ibidem*, s. 353–354; stručné hodnocení též A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 147–148. Obšírněji se problému věnoval V. VANĚČEK, *Základy I*, s. 44–46, který uvažuje o obecném odvolání všech zástav, k některým jeho postřehům se vrátím níže. Na základě závěrů Palackého a Vaněčka hodnotil odvolání M. MORÁVEC, *Zástavy Zikmunda Lucemburského*, s. 97, který naopak zdůraznil omezení odvolání na vybrané instituce. F. ŠMAHEL, *Husitská revoluce IV*, s. 63–64 nepovažuje norimberské odvolací listiny za zásadní obrat v Zikmundově zástavní politice a vnímá je jako formální akt dobré vůle. Problému se dotkl J. ČECHURA, *Sekularizace církevních statků v západních Čechách v letech 1421–1454*, s. 1. Za neúplné a formální považoval odvolání T. BOROVSÝ, *Zikmundovy zápisy na Moravě*, s. 336–337; jako vstřícný, avšak iluzorní krok vedoucí k usmíření církevních představitelů jej hodnotí M. SVOBODA, *Majetek řádu johanitů*, s. 284–285.

191 Srovnej F. ŠMAHEL, *Husitská revoluce III*, s. 128–129. Rozbor sněmu s ohledem na jeho hlavní cíle a mocensko-politickou konstelaci v Říši viz Sabine WEFERS, *Das politische System*, s. 93–110, nebo též Jörg K. HOENSCH, *Kaiser Sigismund*, s. 304–309. Naposledy přehledně Gabriele ANNAS, *Hoftag – Gemeiner Tag – Reichstag. Studien zur strukturellen Entwicklung deutscher Reichsversammlungen des späten*

a veškerá jednání směřovala ke smíření nejrůznějších konfliktů. Důležitou otázkou bylo též financování připravovaného válečného podniku. V atmosféře, kdy se vše podřízovalo dosažení shody v zájmu naplnění hlavního cíle, představovaly zástavy českých církevních statků jen zrnko písku v rozbíhajícím se soukolí. Nicméně i to muselo být vyjmuta, aby se válečný stroj mohl hladce a s plnou podporou všech zúčastněných rozběhnout.

Dne 23. srpna 1422 vydal Zikmund v Norimberku sérii listin, kterými odvolal zástavy vybraných církevních institucí. Doposud jich známe 17, patrně však nemáme k dispozici úplný soubor.¹⁹² Listiny mají totožný formulář až na drobné odchylky, na které upozorním níže při jeho rozboru.¹⁹³ Drtivá většina z nich je také stylizována obecně a pouze ve čtyřech případech (pro Plasy, Chotěšov, Kladruby a Zlatou Korunu) je zaznamenán výběrový výčet zástavních držitelů statků příslušné instituce a uvedeno jméno představitele klášterní komunity, pro niž byla listina vydána.¹⁹⁴ Z diplomatického hlediska je nesmírně zajímavá skutečnost, že většina listin byla vydána pod Zikmundovou majestátní pečetí. Čtyři exempláře však byly vydány pod pečetí sekretní a v těchto listinách jsou bez výjimky chybně uvedeny roky Zikmundova římského panování (13 namísto 12). Jedná se o listiny pro moravské kláštery, a sice cisterciáky ve Vizovicích, augustiniány u svatého Tomáše v Brně, kartuziány v Králově Poli a cisterciáčky na Starém Brně.¹⁹⁵

Přejdeme nyní k analýze formuláře listin. Intitulace stejně jako promulgace jsou naprosto standardní,¹⁹⁶ naopak narace je pro zhodnocení celého odvolacího aktu naprosto zásadní. Zikmund nejprve vysvětluje okolnosti, které ho vedly k rozhodnutí zapsat některým osobám církevní statky, přičemž popisuje zločiny, které na církvi a jejích věrných páchali čeští kacíři, kteří vraždili věrné křesťany, rabovali jejich statky, ničili kostely a stále se snaží vyhladit křesťany bez ohledu na pohlaví či věk (...*quod licet alias quadam ardua necessitate constricti ad resistendum perversis*

Mittelalters (1349–1471) Band 2: Verzeichnis deutscher Reichsversammlungen des späten Mittelalters (1349 bis 1471), Göttingen 2004, s. 258–273.

192 Wilhelm Altmann v RI XI zachytil 9 exemplářů, A. SEDLÁČEK, *Zbytky register* eviduje 10 kusů, M. MORAVEC, *Zástavy Zikmunda Lucemburského* uvádí také 10ks, M. SVOBODA, *Majetek řádu johanitů i S. BÁRTA, Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na statky* uvádějí shodně 15 exemplářů. Srovnej Přílohu č. 3, která je členěna podle příjemců listin. Z těchto 17 listin byla doposud zcela neznámá listina pro Osek. Úvaha o neúplnosti souboru se opírá např. o prokazatelnou ztrátu některých klášterních archivů, jak ukazuje příklad Nepomuku. Viz Roman VOŘÍŠEK, *Archiv bývalého kláštera Nepomuku*, Lumír IX, 1859, s. 374–377 a též August SEDLÁČEK, *Klášter Nepomucký*, ČČH 30, 1924, s. 308–310.

193 Podrobně je možno textové odlišnosti sledovat v edici formuláře v Příloze č. 4.

194 Jméno zástavního držitele, nikoliv však jméno představitele církevní instituce je krom toho zachyceno v opisu listiny pro toužimské proboštství. Tuto disproporci lze vysvětlit tím, že se listina dochovala pouze ve formulářové sbírce ze Zikmundovy kanceláře, dříve mylně považované za jeden ze svazků říšských register.

195 Pro uvedenou skutečnost nemáme prozatím k dispozici uspokojující vysvětlení.

196 Srovnej edici formuláře listin Příloze č. 4.

conatibus et machinamentis hereticorum in Boemia valide consurgencium, qui eciam sue inmanitatis rabie fideles Dei christicolos tam morti tradentes atrociter, quam in bonis funditus spoliantes, ecclesias Dei demolientes, adeo debachati sunt et adhuc in sua pertinacia perdurantes nomen christianum eciam hodie conantur extinguere penitus, non parcentes sexui vel etati, bona ecclesiastica tam Pragensis ecclesie, quam eciam aliarum ecclesiarum, monasteriorum et parrochialium, cuiuscunque eciam condicionis existant, tunc temporis certis personis proscrisperimus et dederimus possidenda...).

Právě snaha postavit se v tíživé situaci na odpor heretikům dovedla Zikmunda k tomu, že zapsal a převedl určitým osobám církevní statky, a to jak pražské kapituly, tak i jiných kostelů, klášterů a far. Narace pokračuje upřesněním, že se tak stalo i v případě instituce, která je příjemcem dané listiny (*sicut eciam bona* [následuje název instituce a v některých případech též výčet osob, jimž byly statky zastaveny] *nos fecisse preterito tempore memoramur*).

Zikmund naraci uzavírá vysvětlením, že takovýto akt zcizení církevních statků je z pohledu jak kanonického, tak římského práva neplatný (*huiusmodi donacionem et alienacionem bonorum ecclesiasticorum in personas seculares quacunque occasione seu condicione factas tam a legibus quam canonibus fore irritas et inanes, nec debere subsistere seu valere*).

Tato pasáž si zaslouží více naší pozornosti. Poukazuje jasně na to, že zastavování církevních statků bylo v rozporu s dosavadními právními zvyklostmi. Ostatně již Eberhard Windecke při popisu záměru českých pánů obohatit se na úkor církevních institucí poukazoval, že to je proti zvyklostem jak církevním, tak římským.¹⁹⁷ Pokud pohlédneme hlouběji do minulosti, zjišťujeme, že přímé zástavy církevního majetku panovníkem byly v rámci Říše jevem nepřijatelným.¹⁹⁸ V českém prostředí se mi podařilo prozatím nalézt jediný doklad, který by mohl vést k úvahám o tom, že k přímé zástavě církevního zboží sáhl již Václav IV. Jedná se o zástavu vsi Třemošná patřící mělnickému probošství. Již u současníků ovšem tato okolnost budila rozpaky, neboť členové revizní komise v letech 1453/1454 si k listině poznamenali: *Račte se na to ptáti, zapisowalli jest král Wáclav w sumě dluhu peněžitého kněžská zboží k odcizení od nich, čili nic*.¹⁹⁹ Zdá se tedy, že i v českém prostředí mohl být podobný akt u Zikmundových předchůdců nemyslitelný. V české historiografii naproti tomu převažuje názor, že zástavy církevních statků byly jevem v českém

197 „wider die heilige kirche und wider des riches ere“, viz Eberhart Windeckes *Denkwürdigkeiten zur Geschichte des Zeitalters Kaiser Sigmunds*, s. 134. Srovnej S. BÁRTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na statky*, s. 21.

198 K protiprávnosti zástav církevních statků v prostředí Říše uvádí některé příklady pro počátek 13. století G. LANDWEHR, *Die Verpfändung*, s. 10–13, srovnej úvod kapitoly III.

199 Viz AČ II, s. 448–449, č. 518. Listina Václava IV. je dochována pouze ve stručném registru revizní komise a vedle toho je její regest též zachycen v opise konfirmace Ferdinanda I. z 6. 5. 1556, viz NA Praha, fond Registra, i. č. 51, fol. 287r–287v.

prostředí známým a běžným, který s nástupem Lucemburků a především krále Zikmunda pouze nabyl na rozsahu a intenzitě.

V uvedeném duchu se rozboru norimberského aktu v kontextu náplně zakladatelských práv podrobněji věnoval také Václav Vaněček. Podle něj Zikmund odvolal zástavy statků církevních institucí toliko z pohledu římského a kanonického práva, „čímž ovšem v nejmenším není dotčeno stanovisko domácího českého práva, jehož odlišnosti nasvědčuje nepřetržitá praxe zcizování, doložitelná u nás po celý středověk. Krátce pověděno: tam, kde se mu to zdálo výhodné, jednal Zikmund podle církevně-právních obyčejů českých, tam, kde potřeboval, užil opět práva římského a kanonického.“²⁰⁰ V tomto pojetí existují ve vztahu zakladatele k jeho fundaci staré české církevně-právní zvyklosti, odlišné od kanonického a římského práva, na jejichž základě může vykonavatel zakladatelských práv zcizovat statky své fundace. Zikmund měl v tomto ohledu svými zástavami církevních majetků navázat na starou českou církevně-právní tradici. I Václavem Vaněčkem snesené doklady však svědčí spíše o opaku.²⁰¹

Tak jako byla na zasedání revizní komise 1453/1454 zpochybněna možnost, že by Václav IV. zcizoval církevní statky, tatáž komise poukázala i na opačný problém, kdy církevní instituce jednala o své vůli, bez králova povolení. Když zbraslavský konvent vyplatil ves Radotín od Zikmunda Třišipského, obratem ji znovu s dalšími statky zastavil bez královského povolení. K příslušné listině bylo do protokolu poznamenáno: *Račte tomu sami porozuměti, mohli neb majili opat s konventem to zawaditi komu bez Králowy Milosti powolenie.*²⁰² V momentě, kdy chtěla církevní instituce se svěřeným majetkem naložit v rozporu s jeho původním účelem (např. ho směnit, zastavit, prodat apod.), musela si vyžádat souhlas držitele zakladatelských práv a naopak, pokud chtěl držitel zakladatelských práv nakládat s majetkem fundace, kterou spravoval, mohl tak učinit pouze s jejím vědomím a většinou byl tento akt spojen s nějakým druhem kompenzace.²⁰³

200 V. VANĚČEK, *Základy I*, s. 46.

201 V. VANĚČEK, *Základy I*, s. 42–49; jako jeden z mnoha příkladů uváděných Vaněčkem výmluvně protirečících jeho úvahám vybírám *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae II*, Josef EMLER (ed.), Praha 1882, s. 882, č. 2042. Václav II. navrácí sedleckému klášteru statky, které zcizil jeho otec Přemysl Otakar II., aniž by za ně poskytl nějakou kompenzaci, a výslovně tento akt popisuje jako „*iniuriosa detentio*“. Částečně v duchu Vaněčkových úvah názíral na právo donátorů k majetkům darovaným klášterům též T. BOROVSÝ, *Kláštery, panovník a zakladatelé*, s. 56–60, který však upozornil na Vaněčkovo vyhocení některých pravomocí zakladatelů, viz ibidem, s. 63.

202 AČ I, s. 503, č. 48.

203 Na tomto místě bych rád zdůraznil, že mi nejde o zpochybnění konceptu zakladatelských práv jako celku, pouze poukazuji na odlišný pohled na jejich náplň, a sice na otázku volné dispozice klášterními statky držitelem zakladatelských práv. Existují sice doklady, že ke zcizování statků docházelo, nicméně chybí doklady pro to, že by se jednalo o běžně přijímanou právní praxi, podobné akty totiž zpravidla doprovází nějaká forma kompenzace či souhlasu. Domnívám se, že Vaněčkova koncepce zakladatelských práv a především jejich reálná náplň by si zasloužila důkladnou revizi. Nezbyvá než vyslovit přání, aby diskuze, která se rozvinula nad knihou Marcina Rafała Pauka (srovnej Marcin Rafał PAUK, *Dzialal-*

Vraťme se však k formuláři odvolacích listin. Vlastní dispozici uvozuje sled standardních formulí zdůrazňujících, že akt je učiněn ze svobodné vůle vydavatele listiny a po poradě se jmenovanými osobami. Zde stojí za připomenutí, že výčet osob, na jejichž radu Zikmund takto rozhodl, odkazuje ke skutečně reprezentativnímu shromáždění norimberských rokůvání (*non per errorem aut improvide, sed animo deliberato, maturo omnium electorum sacri Romani imperii et aliorum multorum principum, comitum et comunitatum imperii sacri et regni Boemie communicato consilio*).

Následuje jádro dispozice, v němž z pozice své autority římského a českého krále Zikmund odvolává zástavy statků příslušné církevní instituce, ať je učinil ve prospěch kohokoliv a za jakýchkoliv okolností (*prefatam donacionem et alienacionem de possessionibus* [následuje název či obecné označení instituce a v některých případech též výčet osob, jimž byly statky zastaveny] *quibuscunque personis quacunq[ue] occasione, condicione seu colore factas, auctoritate Romana et Boemie regia, tenore presencium revocavimus, irritavimus, annullavimus, revocamus, irritamus, anulamus et nullius dicimus, pronunciamus et declaramus debere fore roboris vel vigoris*).

Dispozice posléze pokračuje dalšími ustanoveními. Zikmund umožňuje představenému dotčené instituce, aby se, v případě potřeby za přispění svých podporovatelů (*fautoribus et amicis*), znovu ujal svých statků i užitků z nich plynoucích. Navíc získává také možnost zvolit si ochránce (*fautores, promotores, auditores, tutores, defensores*), kteří mu mají dopomoci k znovunabytí (*pro recuperatione*) zastavených statků, resp. v některých případech se mají ujmout jejich správy (*pro gubernatione*). Církevní statky mají být nadále v bezpečí jak před těmi, kteří na ně uplatňují nároky vyplývající ze Zikmundem udělených listin (*nostras litteras habentis*), tak i před těmi, kteří je uchvátili a drží násilím (*cum violencia possidentis*). Církevní instituce tak nezískaly od Zikmunda jen neurčitý proklamativní akt, ale jasně definovaný nástroj, který jim umožňoval domáhat se svých práv.

Ohledně přizvání podporovatelů k znovunabytí statků pro církevní instituci je zajímavý jeden formulářový detail. Zatímco většina institucí má při výběru víceméně volnou ruku a může konat *auctoritate propria*, v případě svatovítské kapituly a johanitské komendy na Malé Straně panovník uvádí, že se tak má dít *auctoritate propria et nostra*.²⁰⁴ Text listiny uzavírá koroborace, ve většině případů ohlašující majestátní pečeti, a datace.

Celkový pohled na formulář využitý 23. srpna 1422 v Norimberku pro sérii odvolacích listin ukazuje, že potřeba zlistinění aktu, který dosud v praxi neměl

ność fundacyjna możnowładztwa czeskiego i jej uwarunkowania społeczne (XI–XIII wiek), Kraków – Warszawa 2000) na stránkách Časopisu matice moravské, byla obohacena dalšími příspěvky i v budoucnu. Srovnej Libor JAN, *Soukromá klášterní založení a právo ochrany*, ČMM 123, 2004, s. 443–445; Vojtěch VANĚK, *Kravařský újezd doksanského kláštera a právo ochrany nad církevním zbožím*, ČMM 123, 2004, s. 447–459; Tomáš BOROVSÝ, *Soukromé kláštery na Moravě ve 13. a 14. století*, ČMM 123, 2004, s. 461–479.

²⁰⁴ Je otázkou, zda by tento obrat mohl odkazovat k odlišnému postavení uvedených institucí vůči panovníkovi. Bohužel v tomto směru nemáme své úvahy o co opřít.

opory, si vyžádala i vytvoření speciálního formuláře. Není divu, že se s obdobným formulářem v minulosti nemáme možnost setkat, neboť i předchozí krok spočívající v masivním zastavování klášterních statků panovníkem byl jevem do té doby nevídaným. Prvním náznakem v tomto směru byl Zikmundův příslib dále nezastavovat statky roudnického kláštera z roku 1421, ovšem formulářové shody jsou zde spíše marginální.²⁰⁵ Naopak norimberské listiny se staly vzorem pro podobný případ z roku 1430, kdy Zikmund odvolal zástavy statků plaského kláštera pro Bedřicha a Hanuše z Kolovrat, kteří sešli ze správné cesty a přidali se na stranu heretiků. Ačkoliv jsou zde motivace vydání i historické okolnosti odlišné od roku 1422, listina téměř doslovně přebírá použitý formulář a pouze argumentaci v naráci doplňuje o upozornění na odpadnutí bratří z Kolovrat od pravé víry. Text také reflektuje skutečnost, že aktu na rozdíl od roku 1422 nebyli přítomni všichni kurfiřti (*maturo eciam certorum electorum sacri Romani imperii [...] consilio*).²⁰⁶

III. 4. 2 Dopady odvolání zástav církevních statků na Zikmundovu zástavní praxi

Po rozboru formuláře odvolacích listin je dalším krokem sledování jednotlivých aktérů v nich vystupujících a rozbor zástav, které jim byly Zikmundem uděleny v letech 1420–1423. Zároveň budeme zkoumat, zda se dochovaly v pramenech doklady, které by svědčily o naplňování jednotlivých ustanovení odvolacích listin. Tento krok je nezbytný proto, abychom mohli zodpovědět otázku, zda měl norimberský akt hmatatelné dopady v praxi, a pokud nějakým způsobem ovlivnil následnou Zikmundovu zástavní politiku, tak jakým. Cenné jsou v tomto směru listiny, které zachycují konkrétní jména zástavních držitelů církevních statků i představených dotčených institucí. Jak bylo zmíněno výše, jedná se o listiny pro kláštery Kladruby, Chotěšov, Plasy, Zlatá Koruna a proboštvství v Toužimi. První co nás při pohledu na tento výčet zaujme, je geografický horizont uvedených institucí, pro něž bylo říšské město Norimberk snadno dosažitelnou destinací.

Nejprve se zastavme u listiny pro kladrubský klášter. Ta zahrnuje mezi zástavní držitele klášterních statků Jana Hanovce ze Švamberka, Viléma ze Žlutic, Habarta z Adlaru a další.²⁰⁷ Je třeba zdůraznit, že odvolání zástav se týkalo všech Zikmundových zástav statků kladrubského kláštera a nikoli pouze zástav ve prospěch jmenovaných osob.²⁰⁸ O zástavě pro Habarta z Adlaru jsme skutečně zpraveni k 28.

205 RI XI, 1, s. 315, č. 4463.

206 Srovnej edici v Příloze č. 7.

207 Viz Příloha č. 4.

208 Takto uvažuje např. J. ČECHURA, *Sekularizace církevních statků v západních Čechách v letech 1421–1454*, s. 1–2, který navíc do výčtu odvolaných statků zahrnul i některé pozdější akty. Text listiny ovšem hovoří jasně, srovnej příslušnou formulářovou pasáž. To samozřejmě platí i pro všechny další církevní

říjnu 1420, kdy získal kromě zboží kláštera sedleckého též kladrubské vsi Staré Sedlo, Borovany a Kosov.²⁰⁹ Naopak starší zástavní listiny na kladrubské zboží pro Jana Hanovce ze Švamberka a Viléma ze Žlutic nejsou doloženy a musíme je považovat za ztracené.²¹⁰ Mezi další zástavní držitele kladrubských statků v odvolací listině neuvedené patřili Jan a Vilém Švihovští z Rýzemberka, Vlach z Krsova se svým bratrem, Přech z Konratic, Jan řečený Hvozdíř z Pakoslavi a Oldřich Všerubec.²¹¹ Pokud bychom vnímali Zikmundův odvolací akt v intencích dosavadní literatury jako krok vedoucí k upokojení církevních představitelů a získání jejich podpory pro připravovanou křížovou výpravu, museli bychom se jedním dechem ptát rovněž na to, zda se vydání odvolacích listin nemohlo stát roznětkou konfliktu s českými pány, kteří do té doby Zikmunda podporovali, za svoji podporu inkasovali odměnu mimo jiné ve formě dlužních úpisů a zástavních listin a nyní by se jí měli zříci. Argument, že šlo o odvolání pouze formální, nemůže obstát, protože nesmíme zapomínat na fakt, že mnozí z českých pánů byli norimberskému rokování osobně přítomni, a nelze počítat s tím, že by mlčky přihlíželi byť formálnímu ukrajování svých zisků.²¹² Pokud si Zikmund chtěl uchovat jejich loajalitu a podporu, musel jim kompenzovat ztráty, které by jim vznikly z důsledné realizace ustanovení odvolacích listin. Takovou možnost obsahovaly samy tyto listiny v klauzuli, která umožňovala představeným církevních institucí zvolit si ochránce svých statků. Nicméně českým pánům se dostalo kompenzace daleko hmatatelnější. Pokud stále zůstaneme u kladrubského kláštera, tak zjistíme, že již 11. září zastavil Zikmund Vilémovi ze Žlutic kladrubskou berni 120 kop grošů ročně až do vybrání sumy 1 200 kop a 12. září zastavil zbytek kladrubské berně 180 kop grošů ročně až do vybrání částky 1 800 kop grošů Janu Hanovcovi ze Švamberka.²¹³ Tento krok

instituce. Zároveň se ale odvolání netýkalo zástav klášterní berně, jak ukážeme níže. Nakládání s klášterní berní, která byla jedním z příjmů komory, bylo plně v kompetenci panovníka a její zástavu tedy nelze vnímat jako protiprávní akt, který bylo třeba odvolat.

209 Srovnej Příloha 1, č. 29 a 30.

210 J. ČECHURA, *Sekularizace církevních statků v západních Čechách v letech 1421–1454*, s. 1–2 v této souvislosti uvádí odvolání zástavy 7 vsí a části jedné vsi v případě Jana Hanovce ze Švamberka a zástavy klášterní berně pro Viléma ze Žlutic. Ovšem obě tyto záležitosti jsou až pozdějšího data. Jan Hanovec získal uvedené vsi do zástavy až 28. října 1422 a to přímo (!) od kladrubského opata, který tím pokryl svoji neschopnost splácet berni, kterou Janu Hanovcovi zastavil král Zikmund 12. září 1422 (tedy opět až po odvolacím aktu). Obdobně je tomu u Viléma ze Žlutic, který zástavu berně kladrubského kláštera ve výši 120 kop získal až 11. září 1422, viz Příloha 1, č. 159 a 160.

211 Viz Příloha 1, č. 9 a 151 (obě listiny na rozdíl od Augusta Sedláčka nepovažují za totožné, liší se nejenom rokem vydání, ale též zástavní sumou, srovnej A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 152, č. 1058 a s. 165, č. 1185) a dále č. 131, 132 a 134.

212 Srovnej *Deutsche Reichstagsakten VIII.* D. Kerler (ed.), Gotha 1883, s. 223, G. ANNAS, *Hoftag Band 2*, s. 266–272. Patří sem i vydavatelé listiny z 13. září 1422, viz pozn. 215.

213 Příloha 1, č. 159 a 160. Kladrubský klášter odváděl roční berni ve výši 300 kop, srovnej soupis královské berně z roku 1418 CIM II, pozn. k č. 701, s. 900–903, k charakteru soupisu a jeho dataci Kamil KROFTA, *Začátky české berně*, ČČH 36, 1930, s. 467–470. V době zápisu pro Jana Hanovce

mimo jiné svědčí ve prospěch teze, že zástava klášterní berně nebyla považována za protiprávní akt, na rozdíl od přímé zástavy (tedy faktického zcizení) klášterního zboží panovníkem. Obtížně si lze totiž představit, že by si Zikmund několik dní po udobření církevních představitelů takto zahrával a obratem porušoval ustanovení vlastních listin starých pouze několik dní.

Další způsoby, které Zikmund po odvolání zástav církevních statků využil k zajištění podpory od českých pánů a pokrytí pohledávek, byly zástavy komorních statků nebo dlužní úpisy s příslibem uhradit dlužnou částku v určitém termínu.²¹⁴ Zcela ojedinělý případ představuje zajištění dluhu zlatou sponou s velkým diamantem, dvěma rubíny a velkou perlou. Dne 13. září 1422 vydali v Norimberku Jan Hanovec ze Švamberka, Vilém ze Žlutic, Zdeněk Drštka a Burian z Gutštejna listinu, která se dochovala v českém korunním archivu a celou dohodu popisuje.²¹⁵ Zikmund se přiznal k dluhu celkem 13 435 zlatých rýnských a příslibil, že ho do vánočních svátků téhož roku vyrovná.²¹⁶ Do té doby převzal sponu do úschovy purkrabí na Přimdě Jindřich Žito z Jivjan. Věřitelé mohli tuto sponu na Přimdě vyzvednout až v případě, že by jim Zikmund do smlouveného termínu nevyplatil dlužné částky. Dohoda jim umožňovala sponu dále zastavit křesťanům nebo židům, nesměli za ni ovšem požadovat více, než činila celková dlužná částka. Zároveň měli povinnost o tom Zikmunda informovat, aby věděl, kde se spona nachází, a mohl ji případně vyplatit sám.

Vraťme se nyní k jednotlivým klášterům. Jan Hanovec ze Švamberka figuruje kromě listiny pro kladrubský klášter také v odvolání zástav statků chotěšovského

ze Švamberka a Viléma ze Žlutic již nebyla klášterní berně vázána, neboť předchozí zástava klášterní berně pro Bohuslava ze Švamberka učiněná Václavem IV. v roce 1419 byla pouze na tři roky, viz AČ II, s. 189–190, č. 342.

214 K těmto způsobům krytí finančních pohledávek viz níže v souvislosti s dalšími kláštery. Zástavu komorního statku využil Zikmund také v případě Habarta z Adlaru, kterému ve druhé polovině roku 1423 zastavil hrad Řebřík (A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 122, č. 856) a Jana Hanovce ze Švamberka, jemuž 7. září 1422 zastavil mýto příslušející domažlickému purkrabímu (A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 168, č. 1210, na základě dnes nezvěstného rukopisu Strahovské knihovny, stará sign. 111, nová sign. D.D.II.15, srovnej pozn. 23).

215 NA Praha, fond AČK, i. č. 1496 (regist viz A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 169, č. 1219, Sedláček ovšem chybně uvádí některé sumy, srovnej následující poznámku). Zikmund v této záležitosti vydal listinu též, ta se nám ovšem nedochovala, lze ale předpokládat, že byla v držení uvedených šlechticů. Dokládá to obrat popisující možnosti, jak mohou věřitelé se sponou naložit: „*als uns daz zu tun sein gnad maht mit seinem briue gegeben hat*“. Navíc lze důvodně předpokládat, že i listina českých šlechticů byla dílem Zikmundovy kanceláře.

216 Listina celkovou sumu neuvádí, jedná se o součet dlužných částek dle jednotlivých osob (částky jsou ve zlatých rýnských): [Hynek] Krušina ze Švamberka 820; Jan Hanovec ze Švamberka 2 720; Vilém ze Žlutic 682,5; Galhot [z Hořovic] 765; Purkart z Kolovrat 765; Burian [z Gutštejna] 1 290; Bohuslav z Janovic 885; [Zdeněk] Drštka 3 333; Drslav [?] 147; Ivan z Bubna 292,5; Calta [z Kamenné Hory] 450; Vilém z Bukoviny 180; Beneš z Nedražic 125; Lopata [z Hrádku] 720; Bohuš ze Štědré 260. Pouze pro představu celková suma dosahovala něco málo přes 4 000 kop grošů, pokud vezmeme v úvahu v té době v Zikmundových listinách uváděný kurz 1 zlatý rýnský za 18 grošů, viz S. BÁRTA, *A financial dimension*.

kláštera a spolu s ním se v chotěšovské listině setkáváme rovněž s Vilémem Švihovským z Rýzemberka a Janem Hradištko.²¹⁷ V případě Jana Hanovce a Viléma Švihovského máme doloženy starší Zikmundovy zástavy chotěšovských statků v období před norimberským odvolacím aktem, listina pro Jana Hradištko je však deperditum. Zikmund již dříve zastavil chotěšovské statky řadě dalších osob, například Bohuslavovi a Hynku Krušinovi ze Švamberka nebo Zdeňkovi Drštkovi. To, jak byl po odvolání zástav finančně zajištěn Jan Hanovec, jsme sledovali výše. Náležitého finančního krytí se dostalo i Vilémovi Švihovskému, který získal od Zikmunda ještě v říjnu téhož roku v Pasově dlužní úpis na 3 000 kop grošů. Část tohoto dluhu byla patrně pokryta zástavou 2 000 kop grošů na Novém Hradě u Kunratic.²¹⁸

Chotěšovské prostředí nám díky hojnosti dochovaných pramenů umožňuje sledovat i další okolnost pravděpodobně související s uváděním ustanovení odvolací listiny do praxe. Jedná se o Zikmundovy konfirmace dohod probošta Petra se zástavními držiteli některých chotěšovských statků.²¹⁹ V naraci těchto konfirmací Zikmund připomíná, že některým šlechticům zastavil církevní statky, aby mohl vzdorovat kacířům v Čechách. Mimo jiné se tak stalo i v případě jednotlivých šlechticů, s nimiž nyní o těchto statcích uzavřel dohodu chotěšovský probošt. Narace v zásadě ve velmi zestručněné podobě opakuje argumentaci užitou v naraci odvolacích listin včetně toho, že využívá i některá totožná slovní spojení a obraty.²²⁰ Domnívám se, že na postup probošta Petra lze také nazírat jako na důsledné uplatňování možností, které mu nabízela jak ustanovení odvolacích listin, tak soudobá právní praxe.

Další odvolací listina byla určena pro plaský klášter. Ta jako zástavní držitelé jmenuje bratry Bedřicha a Hanuše z Kolovrat, Beneše z Rabštejna, Bavúrka z Bělé, Buriana z Gutštejna a obecně další osoby.²²¹ V případě bratří z Kolovrat víme, že od listopadu 1420 drželi od Zikmunda v zástavě spolu s majetky jiných církevních

217 Srovnej Příloha č. 4, k zástavám Zikmunda Lucemburského na statky chotěšovského kláštera viz kapitola IV. 1.

218 Stručný regist se zachoval v listině Jana II. z Rožmberka z 12. listopadu 1463 (její prostý opis viz SOA Třeboň, fond Cizí rody, i. č. 188, s. 10–11). Srovnej RI XI, 1, s. 381, č. 5423 a 5424; A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 170, č. 1225 a 1226. Spojit tyto listiny se zástavou na Nový Hrad u Kunratic umožňuje narace Zikmundovy listiny z 22. září 1426 (SOA Třeboň, fond Cizí statky, i. č. 171, sign. II 227 1, kart. 141, viz RI XI, 2, s. 51, č. 6754; A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 176, č. 1268).

219 Jedná se o tři konfirmace proboštových dohod s Janem a Vilémem z Rýzemberka, Jaroslavem Hradiše a Zdeňkem Kolvínem, srovnej kapitolu IV. 1. 3.

220 Ke znění narace těchto konfirmací viz edice jedné z nich v Příloze č. 9. Ještě stručnější verze je v listině pro Jana a Viléma Švihovského z Rýzemberka, srovnej opis v NA Praha, fond ČGL, i. č. 185, s. 17–18: „...ad resistendum damnatis hereticis Boemie nonnulla bona ecclesiastica in regno nostro Boemie urgente extrema necessitate certis Baronibus et nobilibus regni prefati proscriptimus, et inter ceteros etiam nobilibus Ioanni et Vuilhelmo fratribus de Ryzenberg alias de Sswihov fidelibus nostris dilectis certa bona monasterii Chotiesow obligauerimus...“

221 Viz Příloha č. 4, srovnej též J. ČECHURA, *Sekularizace církevních statků v západních Čechách v letech 1421–1454*, s. 2.

institucí též značnou část statků plaského kláštera.²²² Před vánoci 1420 jim král Zikmund zapsal ještě dvůr Nebřeziny.²²³ I v případě Kolovratů můžeme sledovat, že po odvolání těchto zástav si Zikmund jejich služby pojistil jiným způsobem. Ještě v Norimberku uspokojil oba bratry zástavou komorních statků, když jim 5. září zastavil Dobříš za 7 200 zlatých, zároveň jim na tento hrad připsal dlužnou částku 1 500 kop grošů, kterou měli do té doby pojištěnu na Domažlicích, a celkově se přiznal ke dluhu 14 400 zlatých rýnských.²²⁴ Domažlice si však Zikmund neponechal a obratem je zastavil v sumě 2 000 kop grošů Zdeňkovi Drštkovi.²²⁵

Zikmundovy zástavy na plaské statky máme doloženy také v případě Buriana z Gutštejna a Bavůrka z Bělé (ze Švamberka).²²⁶ Oběma z nich se také dostalo v Norimberku určité náhrady. Burian z Gutštejna měl podíl na zastavené zlaté sponě a Bavůrek získal konfiskované Lážovice.²²⁷ Odlišná je situace u Beneše z Hořovic na Rabštejně, u nějž nemáme žádnou Zikmundovu zástavu doloženu. Víme sice, že bratřím z Hořovic za krále Václava IV. plynula část berně z plaského kláštera, nicméně té se odvolání dotýkat nemohlo, navíc je dost dobře možné, že v této době jim již berně nepříslušela.²²⁸ Zikmundova odvolací listina nám tak odhaluje další deperditum. Deperditum v sobě ostatně skrývá též odvolací listina pro toužimské proboštví, která zmiňuje zástavu pro Jana z Kolovrat, k níž nemáme žádné další indicie.²²⁹

Poslední odvolací listina zachycující jména aktérů byla vydána pro zlatokorunský klášter. Jedinou osobou držící v zástavě statky tohoto ústavu byl Oldřich

222 Příloha I, č. 48, srovnej František GRUNT, *Počátky a vzestup pánů z Kolovrat v západních Čechách*, MZK 37, 2002, s. 13 a též J. ČECHURA, *Rozsah a dynamika*, s. 55. Nelze ale souhlasit s Čechurovým tvrzením, že tato listina byla vydána pod majestátní pečeti. Prameny výslovně uvádějí, že byla vydána pod menší pečeti (AČ II, s. 450, č. 528), což také plně koresponduje s praxí Zikmundovy kanceláře na počátku 20. let. K užití sekretní a majestátní pečeti na zástavních listinách srovnej úvodní pasáže kapitoly III. 2.

223 Příloha I, č. 72. Jen pro úplnost podotýkám, že již dříve Kolovratové získali některé statky do zástavy přímo od plaského opata a dostalo se jim na to i královského potvrzení, získali také zápis na plaskou berni. Viz AČ II, s. 450–451.

224 A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 119, č. 838. Přepočteme-li sumu uvedenou v kopách grošů na zlaté (regist listiny AČ II, s. 449, č. 523 kurz výslovně zaznamenává) dostaneme částku 5 000 zlatých. Celkem tedy měli Kolovratové na Dobříši zapsanu sumu 12 200 zlatých. Výše dluhu za služby však činila 14 400 zlatých a na tento rozpor také poukázala revizní komise v roce 1454. Můžeme se pouze na základě analogií s jinými zástavními listinami dohadovat, zda např. Zikmund pouze nepřislíbil zbývající část dluhu 2 200 zlatých uhradit v určeném termínu. Asi lze vyloučit, že by původní listina obsahovala tak zásadní početní omyl.

225 CIM III, s. 40–42, č. 28.

226 Viz Příloha I, č. 84, 111, 144 a 145.

227 Jaroslav ERŠIL – Jirí PRAŽÁK, *Archiv pražské metropolitní kapituly II. Katalog listin a listů z let 1420–1561*, Praha 1986, s. 16, č. 13.

228 CIM II, s. 901. V této době již měli berni zapsanu Kolovratové.

229 A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 167, č. 1205.

z Rožmberka. Čeští králové již v minulosti svěřovali ochranu kláštera příslušníkům tohoto mocného rodu ze sousedství,²³⁰ Václav IV. zapisoval také různým věřitelům berni z tohoto kláštera,²³¹ ovšem až Zikmund Lucemburský přistoupil dne 1. října 1420 k zástavě všech zlatokorunských statků Oldřichovi z Rožmberka v sumě 3 000 kop grošů.²³² K okolnostem odvolání zástavy statků Zlaté Koruny máme více dokladů, než je tomu u jiných institucí. Předně jsme svědky zvýšené aktivity opata Rutgera, který osobně do Norimberku přicestoval s klášterními privilegii a kromě zisku odvolací listiny si od krále Zikmunda vymohl i podporu pro znovunabytí klášterních statků u papežského legáta kardinála Brandy.²³³

Ustanovení odvolací listiny pro zlatokorunský klášter dostala též zcela reálnou podobu, když Zikmund svěřil, snad po dohodě s opatem Rutgerem, ochranu (*schutz und scherme*) zlatokorunských statků vévodovi Albrechtovi Rakouskému. Listinu pro vévodu Albrechta vydal Zikmund již 26. srpna a vysvětluje v ní, že odvolal na radu kurfiřtů a knížat všechny zástavy církevních statků v Čechách (*geistliche und kloster güter zu Behem*), tyto zástavy nemají mít nadále žádnou platnost (*kraftlose und machtlos sein sollen*) a všechny duchovní osoby mají své statky získat zpět.²³⁴ Albrecht na sklonku září 1422 zaslal Oldřichovi z Rožmberka opis Zikmundova pověřovacího listu a vyzval ho, aby zlatokorunskému klášteru vrátil statky, pokud je drží.²³⁵

Tento postup mohl mít samozřejmě fatální dopady na Oldřichovo nasazení v boji proti Táboru, jehož soustředěnému tlaku musel v těchto měsících čelit. Zikmund proto, stejně jako v případě ostatních zástavních držitelů církevních statků, pojistil Oldřichovi své dluhy jiným způsobem. Dne 17. října mu v Pasově vystavil dva dlužní úpisy na 3 500 kop grošů a na 8 000 kop grošů a zavázal se v nich postupně splácet dílčí částky v určených termínech.²³⁶ V obou listinách se o dluhu hovoří jako o závazku za již prokázané služby a utrpěné škody, v prvním z nich je však navíc zakotvena Oldřichova povinnost, postavit do pole v Zikmundových službách 400 jezdců na jeden rok. O den později navíc Zikmund podpořil Oldřicha, když ve svém listě nabádá budějovické měšťany, aby neodmítali přijímat stříbrnou

230 Srovnej Jaroslav KADLEC, *Dějiny kláštera Svaté Koruny*, České Budějovice 1949, s. 38–39, naposledy tak před husitskou revolucí učinil 22. října 1402 Václav IV., když svěřil *tuicionem et gubernationem* zlatokorunského opatství a jeho statků Jindřichovi z Rožmberka (*Urkundenbuch des Ehemaligen Cistercienserstiftes Goldenkron in Böhmen* (= UBG), Mathias PANGERL (ed.), Wien 1872, s. 330–331, č. 137).

231 A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 63, č. 384; UBG, s. 358–359, č. 154, srovnej též A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 105, č. 739.

232 Příloha 1, č. 19.

233 K cestě opata Rutgera do Norimberku srovnej J. KADLEC, *Dějiny kláštera*, s. 103; Brandova listina viz UBG, s. 413–414, č. 171a.

234 UBG, s. 412–413, č. 171.

235 *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka* (= LOR) I, Blažena RYNEŠOVÁ (ed.), Praha 1929, s. 49–50, č. 69.

236 LOR I, s. 51, č. 71; s. 50–51, č. 70.

minci, kterou razil Oldřich na základě mincovního privilegia uděleného Zikmundem již v březnu téhož roku.²³⁷

Oldřich ovšem nebyl jediný, kdo zadržoval klášterní statky, jak potvrzuje další Zikmundova listina pro zlatokorunského opata z 8. září 1422.²³⁸ Jen několik dní po výzvě kardinála Brandy v ní Zikmund navrácí statky, které kdysi klášter propůjčil Václavovi IV.,²³⁹ aby je držel do konce svého života. Navrácení těchto vesnic sice Zikmund stvrdil již v srpnu 1420,²⁴⁰ tehdy ale dle všeho k předání zboží nedošlo.

Na případech zlatokorunského kláštera můžeme sledovat systematickou snahu o restituci jeho statků, kdy opat Rutger do důsledku využíval možností, které mu poskytovala nejen ustanovení Zikmundových listin, ale i zvyklosti tehdejšího práva. Podobně důslednou snahu jsme mohli pozorovat i v případě chotěšovského probošta Petra o necelé desetiletí později. Otázkou zůstává, jak to bylo s faktickým výkonem pozemkových práv v rozbouřené době, nicméně právní zajištění nároků na majetky dávalo reálnou naději uspět po konsolidaci poměrů při obnově rozchvácených klášterních domén.

III. 4. 3 Zástavní listiny na církevní statky v letech 1422–1436

V následujících pasážích budeme sledovat, zda se po odvolání zástav církevních statků v Norimberku nějakým způsobem změnila Zikmundova zástavní politika ve vztahu k duchovním ústavům. Opět se všeobecně přijímá, že Zikmund ustanovení svých listin nerespektoval a i nadále zcela běžně zastavoval statky církevních institucí. Pokusme se tento obecný pohled podrobit konfrontaci s prameny, přičemž se v následujícím zkoumání přidržíme chronologické osy. Ještě v září 1422 zastavil Zikmund berni z kladrubského kláštera Janovi Hanovcovi ze Švamberka a Vilémovi ze Žlutic, jak jsem ovšem upozornil výše, zástava tohoto druhu komorního příjmu byla běžnou součástí práv panovníka a proto ponecháme stranou všechny podobné případy, kdy Zikmund zapisuje berně a platy církevních institucí, které mu právem náležejí.²⁴¹

V roce 1423 získal Václav Lžička z Dolních Dubňan zástavu 100 kop grošů na dvou loukách velehradského kláštera.²⁴² Ovšem tato zástava patrně obratem

237 LOR I, s. 43–44, č. 62.

238 UBG, s. 414–415, č. 172.

239 UBG, s. 363–364, č. 159.

240 UBG, s. 405, č. 167.

241 K zástavě kladrubské berně viz výše, pouze pro úplnost uvádím, že 30. března 1425 zastavil Zikmund Galhotovi z Hořovic 600 kop na berni johanitů (Příloha 1, č. 164); 24. března 1426 plat 10 kop z kladrubské vsi Ostrov (Příloha 1, č. 169) a konečně 2. září 1429 zlatokorunskou berni v 6 000 kopách grošů Oldřichovi z Rožmberka (Příloha 1, č. 171).

242 Příloha 1, č. 163.

vyvolala reakci velehradského opata a Zikmund jeho konvent ještě v prosinci téhož roku osvobodil od placení berní a dávek a opata ubezpečil, že klášterní statky nebude v budoucnu zastavovat.²⁴³ Další zástavy ve vztahu k církevním institucím se objevují až v roce 1425. Nejprve Zikmund zastavil 30. června Vilémovi Švihovskému z Rýzemberka 1 000 kop grošů na chotěšovských statcích za roční službu se 100 jezdcí.²⁴⁴ Stejnou sumu Zikmund přislíbil 12. srpna Hynku Krušinovi ze Švamberka a zapsal mu ji na Manětíně, k uvedené sumě připočetl navíc dalších 1 000 kop grošů, z nichž 300 bylo za zadržený žold a 700 představovalo sumu, kterou Zikmund Hynkovi přislíbil poskytnout *k vyplacení hradu téhož Švamberka od rukú Husuowských*.²⁴⁵ Bedřichovi a Hanušovi z Kolovrat zastavil 1. října 1425 tytéž vsi, které už drželi v zástavě před jejich odvoláním od roku 1420, tentokrát za sumu 1 500 kop grošů, za kterou se zavázali po dobu jednoho roku vydržovat 200 jízdních bojovníků.²⁴⁶ Poslední Zikmundova zástavní listina z roku 1425 je ze 17. října, Zdeněk Drštko v ní získal do zástavního držení chotěšovské statky v sumě 500 kop grošů za službu se 100 jezdcí po dobu jednoho roku.²⁴⁷

V následujících letech se pak setkáváme s několika Zikmundovými potvrzeními zástav dojednaných představiteli církevních institucí²⁴⁸ a v souvislosti s tím také můžeme sledovat vypořádání dvou zástav z roku 1425 na statky chotěšovského kláštera. Jak s Vilémem Švihovským z Rýzemberka, tak se Zdeňkem Drškou se probošt Petr dohodl na upravených podmínkách Zikmundovy zástavy a jejich vzájemnou úmluvu pak stvrdil Zikmund svou listinou.²⁴⁹ Nevíme, zda podobným procesem prošly nebo měly projít též zástavní listiny z roku 1425 pro Bedřicha a Hanuše z Kolovrat a Hynka Krušinu ze Švamberka. V případě bratří z Kolovrat však vzniklou situaci řešilo odvolání zástavy plaských statků po jejich přestupu do nepřátelského tábora v roce 1430.²⁵⁰

243 V literatuře je tato listina běžně datována do roku 1421. Dataci do roku 1423 zdůvodnil Petr Elbel, viz RI XI NB/1, s. 171–173, č. 118.

244 Příloha 1, č. 165.

245 Příloha 1, č. 166.

246 Příloha 1, č. 167.

247 Příloha 1, č. 168.

248 Sem můžeme zařadit blíže nedatované potvrzení dvou zástavních listin sedleckého opata (A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 176, č. 1270); potvrzení zástavního listu na chotěšovské zboží pro Sudu a Lvíka z Řenče (Příloha 1, č. 174) a rámcově datované potvrzení zástavy plaského opata na ves Bykov (Příloha 1, č. 176).

249 Srovnej kapitola IV. 1. 3

250 Viz Příloha č. 7; sem by se dalo zahrnout též vypořádání zástavní listiny pro Hanuše z Kolovrat, které je vzhledem k očividně zkomolenému datu obtížně zařaditelné (viz AČ II, s. 451, č. 532). Ačkoliv je August Sedláček datoval do roku 1435 (A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 182, č. 1316), není vyloučeno, že listina mohla být vydána již 23. 9. 1425 nebo 28. 9. 1421, což by se i vzhledem k Zikmundově zástavní politice a postavení Kolovratů v roce 1435 zdálo pravděpodobnější.

Následující doklady z první poloviny 30. let 15. století provázejí mnohé otázky. Dne 8. srpna 1435 Zikmund přislíbil Mikuláši Sokolovi z Lamberka vyplatit sumu 600 kop za to, že postoupil zpět olomouckému biskupovi Hukvaldy. To, že Mikuláš držel Hukvaldy v zástavě, je ovšem interpretací Wilhelma Altmanna, kterou do svého registru pojal i August Sedláček. Dochovaný opis listiny v říšských registrech vůbec neuvádí, z jakého právního titulu Mikuláš Hukvaldy držel, a tento doklad tedy v dalších úvahách musíme ponechat stranou.²⁵¹ Do uvedeného období patrně také nepatří zástava pro žateckého písaře Jana na ves Klčín,²⁵² ani zástava na plaské statky pro Něpra Duce z Vařin.²⁵³ Zcela bez otazníků není ani zástava johanitských Ivanovic na Hané a Orlovic pro Haška z Valdštejna.²⁵⁴ Posledním případem tak zůstává zástava arcibiskupského městečka Kojetína pro Jiříka ze Šternberka na Lukově na 5 000 uherských zlatých z 25. ledna 1436.²⁵⁵ Nesmíme ovšem zapomenout, že se tak stalo již po vydání tzv. „císařských“ kompaktát, která mj. stvrzovala volbu pražského arcibiskupa sborem volitelů a otevírala tak prostor pro potvrzení Jana Rokycany v jeho úřadě.²⁵⁶ Tento krok můžeme vnímat jako první signál, který naznačoval, jak bude Zikmund nakládat s církevními statky poté, co se ujme vlády v Čechách.

Budeme-li sumarizovat Zikmundovy zástavy na statky církevních institucí od srpna 1422 do srpna 1436, kdy Zikmund vstoupil slavnostně do Prahy jako uznaný český král, zjistíme, že v pěti případech zastavil komorní příjmy z klášterů, pětkrát konfirmoval zástavy církevních statků dojednané nebo upravené představitelům církevní instituce. Dále v tomto období vydal pět zástavních listin na církevní statky, které se však prokazatelně ve čtyřech případech pokusil vypořádat (například právě zmí-

251 RI XI, 2, s. 356, č. 11166; A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 182, č. 1315; HHStA Wien, RR K, f. 235v (staré 224v).

252 Altmann i Sedláček datují tuto zástavu na základě zápisů revizní komise na 30. 12. 1435 (AČ I, s. 540, č. 245; RI XI, 2, s. 361, č. 11235; A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 182, č. 1318), dle všeho však patří až k 5. lednu 1437, což lze podpořit i jejím ztotožněním se záznamem ve výpisech z královských register (A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 197, č. 1440).

253 Viz S. BÁRTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského pro Něpra Duce*.

254 Přestože se v literatuře běžně uvažuje o tom, že Hašek získal uvedené statky do zástavy v souvislosti se svým přestupem do Zikmundova tábora v roce 1425 (Libor JAN, *Ivanovice na Hané, Orlovice a johanitský řád*, ČMM 111, 1992, s. 214–216; Petr ELBEL, „*Scio, quod vos Moravi*, s. 79–80; RI XI NB/1, s. 191–192, č. 145), nelze zcela vyloučit ani to, že zástavní listinu na tyto statky získal Hašek již v první velké vlně zástav církevních statků v roce 1420 před tím, než padl u Vyšehradu do zajetí. Této úvaze nebrání ani skutečnost, že Zikmund se zastavenými lokalitami operoval v letech 1422 a 1423 ve svých listinách pro Albrechta Rakouského (srovnej L. JAN, *Ivanovice*, s. 214–215), neboť je logické, že se po Haškově příklonu na husitskou stranu na dřívější zástavu nemusel ohlížet. Jak navíc též ukazuje příklad kolovratských zástav, původní zástavní listiny (ač odvolané), byly během konsolidace poměrů v pozdějších letech běžně přijímány.

255 RI XI, NB/1, s. 212–213, č. 160.

256 K císařským kompaktátům viz P. ČORNEJ, *Velké dějiny V*, s. 631–632, F. ŠMAHEL, *Basilejská kompaktáta*, Praha 2011, s. 58–64, 122–124. Viz též následující kapitola.

něnými konfirmacemi klášterních revizních pokusů). Čtyři případy provázejí různé pochybnosti, buď nejsou zástavami, nebo je s největší pravděpodobností musíme zařadit do jiného období. Konečně jedna zástavní listina vydaná po stvrzení tzv. „císařských“ kompaktát předznamenává následnou zástavní praxi.

Zcela výjimečné zastavování církevních statků v uvedeném období by ještě samo o sobě nemuselo nic znamenat. Zikmund v této době v Čechách nepobýval a nemuselo by nás to tedy udivovat. V kontrastu s tím ovšem působí fakt, že zástavy komorních statků pokračovali v tomto období, byť s nižší intenzitou. Zikmundova říšská kancelář také nadále vydávala dlužní úpisy s příslibem splacení částky v určitých termínech.²⁵⁷

Rozbor norimberského odvolacího aktu a předchozí i následné Zikmundovy zástavní praxe ve vztahu k majetkům církevních institucí v Čechách především opět potvrzuje formulovanou tezi, že přímá zástava církevních majetků držitelem zakladatelských práv nebyla v souladu s dobovým právem ani praxí a jedná se vlastně o zcizení těchto majetků. Zikmund tímto postupem zcela narušil společenské a právní zvyklosti, což sám uznal v sérii odvolacích listin určených pro různé církevní instituce. V následujících letech jsme jednak svědky pokusů uvést ustanovení odvolacích listin v život, ale také Zikmundovy snahy respektovat nezczizitelnost církevních statků. Tuto linii porušil pouze několikrát, ovšem u části těchto případů následovalo vyrovnání představitele církevní instituce se zástavním držitelem, či jiný způsob úmluvy.

III. 5 Zástavy na církevní statky v letech 1436–1437

III. 5. 1 Úmluvy uzavírající revoluci a otázka církevních statků

Zástava arcibiskupského městečka Kojetína pro Jiříka ze Šternberka na Lukově z 25. ledna 1436 naznačovala, jak bude Zikmund Lucemburský přistupovat k církevním statkům, jakmile se pevně usadí na českém královském trůnu. Císařův postoj se vytvářel ve zdoluhavých jednáních s českými stavy o jeho přijetí za českého krále. Lipanská bitva 30. května 1434 přivedla válčící strany zpět k jednacímu stolu, na němž se ocitla také otázka Zikmundovy české královské hodnosti. *Prvním zastavením na cestě na Pražský hrad* se stal následující svatojánský sněm roku 1434, jehož jednání se na Zikmundovu výzvu účastnili též zástupci katolické šlechty.²⁵⁸ Po řezenských a bratislavských jednáních dozrála na přelomu roku 1434 a 1435 shoda na Zikmundově přijetí za krále do té míry, že na pořadu dne začaly být konkrétní podmínky.²⁵⁹

257 Pro porovnání viz graf v Příloze 10.

258 F. KAVKA, *Poslední Lucemburk*, s. 181.

259 F. ŠMAHEL, *Husitská revoluce III*, s. 298–302; F. KAVKA, *Poslední Lucemburk*, s. 181–183.

Ohrady vůči panovníkovi ucházejícímu se o návrat na český trůn zformuloval opožděný svatovalentinský sněm roku 1435.²⁶⁰ Kromě prosby o milostivé zacházení s dosavadními protivníky, požadavků náboženského rázu, na obsazování úřadů, navrácení zemských desk a korunovačních klenotů, zachovávaní starých práv či celistvosti zemí České koruny se v nich objevují také články dotýkající se majetkových poměrů a obnovování klášterů. Je důležité zdůraznit, že v dochovaném textu jsou zvláště formulovány návrhy panského stavu a zvláště stavu městského. Páni se v souvislosti s požadavkem opětovného připojení Moravy ke Koruně v pátém článku dotkli též císařových zástav, které měly být navráceny. Z kontextu se zdá, že se to týkalo zástav na Moravě, neboť k zástavám českých komorních a rovněž církevních statků se váže až bod následující, který je pro všechna další jednání i zástavní politiku následujících let klíčový: *Šesté: zápisové, kteréž jest císař na zbožie w zemi učinil tyto wálky, budte zdwižení a nemějte žádné moci. Ale potom, kdež zápisy s radú, kteréž jemu dána bude, vydá vedle zaslúzenie, ti mějte moc.*²⁶¹

Uvedení podobného ustanovení v život by znamenalo úplnou negaci dosavadních Zikmundových zápisů a všichni jeho podporovatelé by byli uvrženi do značné nejistoty ohledně svých zisků; zvláště pak ti, jejichž vyjednávací pozice by nebyla dost silná. Zároveň by se ale otevřela cesta ke kompletní revizi zástav komorních a církevních statků, a svým způsobem tak mohl být tento článek výhodný i pro nastupujícího krále.

Ještě radikálněji však vyznívá formulace obdobného bodu městským stavem: *Listové vydání od císaře w zemi na zbožie po králowě smrti až dosawad, budte zdwižení, a nemějte žádné moci.*²⁶² Zatímco revize rozchvácených statků byla v králově zájmu, anulování všech jeho majetkových dispozic v Českém království po smrti Václava IV. už rozhodně ne. Nejednalo by se totiž o návrat do majetkových poměrů roku 1419, ale o jednostranné zrušení pouze Zikmundových listin. Důsledně domyšlelo by to mohlo znamenat zpochybnění jeho aktů jako legitimního českého krále v období od roku 1420 do jeho uznání v roce 1436.

Další bod, který velice úzce souvisel se zástavami a úchvaty církevního zboží, se týkal obnovování církevních konventů. Zikmund neměl naléhat na obnovování zbořených *klášterów, kostelów, twrzí a hradów*. Obdobně se vyslovili i zástupci měst, kteří si vymíňovali zapojení do znovubudování zbořených klášterů pouze ze své dobré vůle. Pokud by jednotlivé poničené konventy nebyly obnoveny, zvýšila by se tak naděje, že by neměl kdo naléhat na navrácení rozchvácených statků. Další

260 *Ohrady a žádosti od stavůw králowství Českého císaři Sigmundovi před přijetím jeho do země ze sněmu obecného podané* vydal František Palacký (viz AČ III, s. 419–421, č. 10). Ke svatovalentinskému sněmu viz W. W. TOMEK, *Dějepis města Prahy IV*, s. 670–673; F. ŠMAHEL, *Husitská revoluce III*, s. 303–305; F. KAVKA, *Poslední Lucemburk*, s. 183–185; P. ČORNEJ, *Velké dějiny V*, s. 623–625.

261 AČ III, s. 420.

262 AČ III, s. 421.

finanční ránu pro církev by také znamenalo zrušení věčných platů vázaných na nemovitostech, požadované jak šlechtou, tak městy.

Pojištění statu quo představoval návrh pánů na zachování osazenstva královských hradů. Pokud ti, kdo mají hrady ve své moci, nenaruší obecný pořádek, mají je nadále držet, ovšem jako císařovi úředníci. Na rozhodnutí Zikmunda by pak bylo, zda by je zavázal nějakým druhem služby, či povinností platby do královské komory. Pro Zikmunda zůstala otevřena také možnost tyto úředníky po poradě vyměnit, ovšem s podmínkou, že bude předtím pro zemi dojednáno přijímání pod obojí. Důležitým majetkovým ústupkem by bylo též navrhované vzdání se práva na odúmrtí.

Sepsané *ohrady* se staly podkladem pro jednání se Zikmundem Lucemburským, které se mělo uskutečnit na brněnském sjezdu již 24. dubna 1435. Zahájení však bylo odkládáno a Zikmund nakonec dorazil do Brna až 1. července. Kromě dohadování o podmínkách přijetí na český trůn ho čekalo především další kolo diplomatické bitvy o konečné znění kompaktát.²⁶³ Také v těch sehrála otázka zástav důležitou roli. Vzájemná dohoda husitů s církví byla po několika kolech rokování v Basileji a v Praze předběžně přijata rukoudáním utrakvistických kněží a legátů basilejského koncilu 30. listopadu 1433 (tzv. pražská kompaktáta) a na setkání v Brně měly být některé formulace znovu projednány. My se v této souvislosti zaměříme na genezi ustanovení dotýkajících se světského panování kněží.

Požadavek, *aby kněžie právem světským, zbožím a platy a lidmi newládli*, se objevil již v soupisu podmínek vstupu nového krále do země v roce 1419²⁶⁴ a posléze se stal pevnou součástí základního husitského programu čtyř pražských artikulů.²⁶⁵ Do jejich oficiálního znění z července 1420 byl zařazen na třetím místě a doprovázen základní teologickou argumentací.²⁶⁶ Původní požadavek na návrat k chudobě prvotní apoštolské církve se v následujících letech změnil v nástroj k řešení faktického mocensko-politického rozložení v zemi. Otázka nároku duchovních osob

263 Souboru dohod označovaných jako basilejská kompaktáta byla věnována v české historiografii značná pozornost, srovnej např. P. ČORNEJ, *Velké dějiny V*, s. 627–628. V souvislosti s vojensko-politickou situací v Čechách viz František KAVKA, *Obležení Plzně r. 1433/34, pražská kompaktáta a Zikmund*, MZK 20, 1984, s. 125–131. Procesu zlistinění a ratifikace basilejských kompaktát věnoval nedávno monografii F. ŠMAHEL, *Basilejská kompaktáta*.

264 Srovnej AČ III, s. 206–208, č. 13. Podrobný rozbor dobového teologického diskurzu a prehistorie sekularizačních idejí přesahuje rámec této práce, proto jej záměrně ponechávám stranou. Pro základní orientaci viz J. SÄGMÜLLER, *Die Idee von der Säkularisation*, s důrazem na český kontext J. ČECHURA, *Sekularizace církevních statků (disertace)*, s. 26–42, nebo J. ČECHURA, *K některým aspektům státní ideologie*.

265 Ke genezi a písemnému zachycení čtyř artikulů pražských srovnej Luboš LANCINGER, *Čtyři artikuly pražské a podíl universitních mistrů na jejich vývoji*, AUC – Historia Universitatis Carolinae Pragensis 3, 2, 1962, s. 3–61, kde na s. 53–55 přehled formulací pražských artikulů z let 1419–1434. Stručně k třetímu pražskému artikulu a jeho pozdější recepci Zdeněk NEJEDLÝ, *Prameny k synodám strany pražské a tábořské (vznik husitské konfesse) v letech 1441–1444*, Praha 1900, s. 10–11.

266 Viz *Vavřince z Březové kronika husitská*, s. 393–394; AČ III, s. 213–216, č. 18, zde s. 215.

na zadržované majetky představovala jeden z důležitých bodů v jednání o smíření Čechů s obecnou církví na basilejském koncilu.

Pro potřeby koncilu byly artikuly znovu precizně zformulovány a článek o vládnutí duchovního stavu nad světskými majetky byl posunut na čtvrté místo. Na prvním slyšení Čechů na basilejském koncilu obhajoval článek o zákazu světského panování kněží Petr Payne proti Janu Palomarovi. Učená disputace v tomto bodě, stejně jako v bodech zbývajících, prozatím nevedla ke konkrétní dohodě. Ta se začala rýsovat až při druhém slyšení českého poselstva před koncilem a konkrétní podoba nabyla během druhé legace basilejského koncilu do Čech na sklonku listopadu 1433. Dne 26. srpna 1433 bylo přijato usnesení koncilu, které se stalo základem pro následná jednání v Praze. Formulaci článku dotýkajícího se zadržování církevního majetku zde byla věnována značná pozornost.²⁶⁷ Duchovní osoby, které jsou správci svěřeného majetku, ho mají věrně spravovat a jiné osoby si nemají církevní statky nárokovat, což by bylo považováno za svatokrádežné jednání.²⁶⁸

Na sklonku listopadu bylo v Praze dohodnuto znění kompaktát zapsané na třech „cedulích“, v jejichž dochovaných textech se objevují drobné formulační varianty, a jak upozornil František Šmahel, je velice obtížné zjistit genezi konečného znění.²⁶⁹ Pohříchu právě v závěrečné formulaci námi sledovaného článku se objevují rozpory, které také předznamenávají následující spory o úpravu textu. Zatímco znění zachycené v *Liber de Legationibus* téměř odpovídá usnesení koncilu ze sklonku srpna 1433, verze, kterou vydal František Palacký v Archivu českém, obsahuje již úpravu článku ve znění, kterého se dožadovali čeští zástupci na dalších jednáních. Pro přehlednost uvádím jednotlivé verze:

MC II, s. 437 (k 26. 8. 1433): „...*bona ecclesie ab aliis [...] usurpari sine sacrilegii reatu non possunt.*“

MC I, s. 497 (26. 11. 1433): „...*bona ecclesie ab aliis detineri non possunt.*“

AČ III, s. 403 (30. 11. 1433): „...*bona ecclesiae ab aliis non debent injuste detineti vel occupari/ a ta zbožie kostelnie od jiných nespravedlivě nemají býti držána aneb osobena*“

Právě termín *injuste* se stal předmětem dohadování na brněnském sjezdu v létě 1435.²⁷⁰ Legáti odmítli vkládat do dohodnutého textu jakékoliv dodatky. Císař u nich intervenoval, aby do příslušného článku slovo *injuste* doplnili a poukazyval na jeho nedůležitost. Ovšem legáti postřehli, že tato drobná změna by mohla vést k legalizaci zadržování církevních statků například na základě císařových listů či jiných zvyklostí. I přes Zikmundovu deklarovanou ochotu k restituci církevních majetků se nepodařilo stanovisko legátů zvrátit. Aby brněnská jednání neztrosko-

267 Srovnej F. ŠMAHEL, *Basilejská kompaktáta*, s. 41.

268 MC II, s. 467: „*bona ecclesie ab aliis...usurpari sine sacrilegii reatu non possunt.*“

269 Srovnej F. ŠMAHEL, *Basilejská kompaktáta*, s. 44–48.

270 Srovnej MC I, s. 612–614, k významu sporu o „nespravedlivé“ držení církevních statků srovnej F. KAVKA, *Poslední Lucemburk*, s. 190–191; P. ČORNEJ, *Velké dějiny V*, s. 627–628; F. ŠMAHEL, *Basilejská kompaktáta*, s. 60.

tala, rozhodl se Zikmund vyjít české delegaci vstříc a nechal tajně naformulovat listiny pojišťující náboženské svobody známé jako „císařská kompaktáta“, které 6. ledna 1436 ve Stoličném Bělehradě také zpečetil.²⁷¹ Dohoda o navrácení Čechů do lůna katolické církve byla dokonána v červenci 1436 v Jihlavě a Zikmundovi byly z cesty na pražský trůn odstraněny poslední překážky. Zbývalo již jen po všech rituálních úkonech vyřešit i praktické otázky týkající se mimo jiné též majetkových výsledků revoluce.

Dne 20. července 1436 vydal císař Zikmund velké privilegium stavovských svobod.²⁷² Soubor 25 článků představoval Zikmundovu volební kapitulaci, ve které se zavázal kromě jiného také ke krokům, které měly dopad na majetkové poměry v zemi i na zástavy církevních statků. Zikmund předně neměl nikoho nutit k obnově hradů, tvrzí, klášterů či kostelů zbořených ve válečných časech, kdo by však ze své dobré vůle k podobnému kroku přistoupil, měl tuto možnost (čl. 5). Na vůli arcibiskupa a příslušné obce či pána také záleželo, zda se navrátí do jednotlivých měst či panství řádové konventy (čl. 6). Tyto dva články představovaly jasnou překážku pro obnovování některých církevních institucí, kterým se tak ztěžovaly pokusy o znovuzískání jejich majetků. Zikmund však také přislíbil zasadit se o navrácení statků pražského učení a špitálů (čl. 7), což znamenalo konkrétní restituční krok. V obecném závazku potvrdit svobody, řády, práva, privilegia a listy (čl. 9) se skrývala možnost stvrzení též starších zástavních listů, což se skutečně v některých případech i stalo.

Z pohledu revize zapsaných komorních a církevních statků však nejdůležitější ustanovení obsahoval článek 11: „*It. o ty zápisy, kteréž sme komu učinili aneb zapsali, na čemž kolowěk jest, chceme, aby ti lidé, kteříž naše zápisy mají, své listy i pečeti přinesli před tu radu, kteráž wolena bude, jakož swrchupsáno stojí, a je w času námi a tu radú položeném a ohlášeném položili; a což tu radú poznáno bude, jezto se podobně a spravedliwé státi a moc jmieti jmá, aby se tak stalo; a ktožby toho neučinil, aby se tiem sám odsúdil, tak aby ten zápis žádné moci neměl.*“²⁷³ Oproti ustanovením původních ohrad svatovalentinského sněmu můžeme zaznamenat drobný významový posun. Zikmundovy zápisy totiž neměly pozbýt platnosti automaticky, ale byl otevřen prostor pro jejich revizi a případné zachování platnosti.

Zikmund se také zavázal ponechat v platnosti veškeré majetkové dispozice *pánuow, zeman neb jiných obecných lidí* právoplatně uzavřené během revoluce (čl. 13) a komorní platy měly nadále plynout dle dosavadního stavu, než bude vše náležitě prozkoumáno (čl. 14). Z majetkoprávních ujednání bylo důležité, že si Zikmund podržel právo odúmrti s odkazem na to, že on také hodlá zachovávat práva šlech-

271 Viz F. ŠMAHEL, *Basilejská kompaktáta*, s. 122–124.

272 AČ III, s. 446–449, č. 21, srovnej F. KAVKA, *Poslední Lucemburk*, s. 202–203; P. ČORNEJ, *Velké dějiny V*, s. 638.

273 AČ III, s. 447–448.

ty, tedy i oni by měli brát zřetel na jeho starodávná práva (čl. 22). Královská města také kvitoval z berně, která byla až doposud zadržována (čl. 24). Poslední článek byl věnován židovským půjčkám, u kterých měly být smazány všechny úroky a splacena jen jistina (čl. 25).

Přestože velké privilegium stavovských svobod zahrnovalo řadu ústupků ze strany Zikmunda a také konkrétními finančními a majetkovými opatřeními částečně uspokojovalo zájmy jednotlivých stavovských skupin, vytvořilo zároveň základní rámec pro revizi královských zápisů. V tomto bodě se částečně protínaly Zikmundovy zájmy se zájmy některých skupin české šlechty, neboť se otvíral mimo jiné prostor pro narovnání faktického stavu také v rovině právní. Nově dojednaný smír a přijetí Zikmunda za českého krále bylo třeba také podpořit „finančním“ závazným jednotlivých významných politických aktérů. Zde se vrátily opět ke slovu zástavní listiny jako nástroj finanční politiky a především pak zástavy církevních statků, mimo jiné jako prostředek k zajištění status quo.

III. 5. 2 Ustanovení zástavních listin na církevní statky v letech 1436–1437

Císař Zikmund vstoupil slavnostně do Prahy 23. srpna 1436 a řadou následných rituálních úkonů započal s obnovou své české královské moci.²⁷⁴ Ještě před zahájením svatováclavského sněmu, kterému Zikmund osobně předsedal, přistoupil k vydání série zástavních listin, které nesou datum 21. září 1436 a vrátily do jeho politiky zástavu církevních statků. Z uvedeného dne se nám v různé formě dochovalo celkem 28 právních pořízeních dotýkajících se církevních majetků. Jedno z nich nebyla zástava, ale potvrzení stávající držby některých statků kláštera strahovského, postoloprtského a pražských kartuziánů pro město Žatec.²⁷⁵ Žatečtí si měli statky prozatím ponechat, dokud o nich nebude rozhodnuto jinak. Zbýlých 27 aktů jsou zástavní listiny na církevní statky pro různé šlechtice vesměs opět, avšak jinou formou, stvrzující stávající stav. Tři z nich se zachovaly v originále,²⁷⁶ ve třech případech máme k dispozici kopie,²⁷⁷ u dalších 14 představuje jejich nejlepší dochování záznam revizní komise z let 1453/1454²⁷⁸ a konečně sedm kusů známe pouze ze stručných výpisů z nedochovaných královských register.²⁷⁹

274 Základní Zikmundovy kroky po vstupu do Prahy shrnul např. F. KAVKA, *Poslední Lucemburk*, s. 209–213.

275 Viz Příloha 1, č. 197.

276 Viz Příloha 1, č. 182, 183, 187.

277 Viz Příloha 1, č. 184, 185, 186.

278 Viz Příloha 1, č. 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 196, 198, 199, 200, 201, 202 a 203.

279 Viz Příloha 1, č. 195, 204, 205, 206, 207, 208, 209.

Nyní přistoupíme k rozboru užitého formuláře, neboť ten se stal základem pro sestavování Zikmundových zástavních listin na církevní statky až do konce jeho vlády. Na zásadnější odchylky v listinách vydaných v následujících měsících poukáží pak níže na příslušných místech. Nejprve chci upozornit, že celkem máme pro rozbor formuláře zástavních listin na církevní statky pro období od září 1436 do konce Zikmundovy vlády k dispozici 27 originálů listin²⁸⁰ a 12 úplných opisů.²⁸¹ V tomto souboru 39 listin se nacházejí pouze česká vyhotovení. Neznamená to ovšem, že by v jiném jazyce zástavní listiny na církevní majetky vyhotovovány nebyly. S nejvyšší pravděpodobností máme dochován jeden český překlad původně latinského zápisu pro město Louny.²⁸² Také výpisy z nedochovaných královských register zachycují řadu listin s poznámkou, že byly psány v latině. Avšak spolehlivost údajů o jazyce v těchto výpisech je poněkud oslabena faktem, že v několika případech, kdy se dochoval originál, se jejich údaje rozcházejí se skutečností. To je též případ listiny pro Jana Chotúně z Nestajova, která nám poslouží za základ při rozboru formuláře zástavních listin na církevní statky z 21. září 1436.²⁸³

Promulgace je naprosto standardní stejně jako u ostatních Zikmundových zástavních listin a jeho českých listin vůbec a zní:

Vyznáváme tiemto listem obecně přede všemi, ktož jej uzrie a nebo čtúce slyšeti budú.

V naraci Zikmund osvětluje, co jej vedlo k vydání příslušné listiny, přičemž v ní silně rezonuje akcent na obecné a zemské dobré. Je zdůrazněn podíl příjemce listiny na jeho dosažení a vyjádřena naděje, že i v budoucnu bude pečovat o jeho zachování, a to v Zikmundových službách. Je nutné uvědomit si, že toho dne byly vydány vesměs listiny pro Zikmundovy dřívější odpůrce a oceněním jejich služeb a jejich zahrnutím do obecného a zemského dobrého Zikmund v podstatě naplňoval jeden z článků velkého privilegia stavovských svobod, ve kterém se zavázal, že jim odpustí všechny činy namířené proti němu v dosavadních zápasech.²⁸⁴ Obdobně je třeba rozumět též císařovu záměru projevit příjemci listiny svoji milost. Z uvedeného data známe pouze dvě následující varianty narace:

Že znamenavše pilnost [příjemce listiny] a že nám a tej coruně naše České dobře slúžiti muože. My chtieze s ním milostivě nakládati, aby se nám k zemskému dobrému a k službě tiem lépe hoditi mohl.

280 Viz Příloha 1, č. 182, 183, 187, 211, 217, 221, 228, 229, 244, 261, 270, 277, 286, 297, 298, 311, 323, 324, 339, 346, 347, 349, 362, 372, 385, 386, 387.

281 Viz Příloha 1, č. 181, 184, 185, 186, 230, 231, 247, 259, 300, 312, 382, 398.

282 Viz Příloha 1, č. 363.

283 Viz Příloha 1, č. 182, ve výpisu z register je údaj o tom, že je listina psána latinsky, viz APH, fond AMK, sign. Cod. XXXIII, pag. 515 nebo NA, fond ČDK, sign. RKP 2450, kniha č. 148, pag. 540. Pokud není uvedeno jinak, opírá se následující rozbor formuláře zástavních listin na církevní statky o dochovaná plnotextová znění z tohoto data, viz Příloha 1, odkázáno je pouze na případné odchylky jednotlivých znění.

284 AČ III, s. 448 (čl. 20).

nebo

Že spatřivše na tu snažnost, kterouž jest [příjemce listiny] tyto časy učinil pro zemské dobré a také, že jest nemálo pracoval o naše počestné a dobré jako pána přirozeného a dědičného, my chtieje jemu také naši milost a vděčnost okazati, aby nám k zemskému a obecnému dobrému tiem lépe a pilněji slůžiti mohl.

Následuje pro všechny listiny společné uvození jádra dispozice odkazem na společnou dohodu mezi Zikmundem a příjemcem listiny, kde určitá role také připadla Zikmundově radě.

Protož jsme s dobrým rozmyslem a radú naší s ním uhodili a uhozujem milostivě, jakož dole psáno stojí.

Vlastní jádro dispozice je poměrně stručné:

Takže mocí tohoto listu jemu a jeho erbom zastavujem a zapisujem [popis předmětu zástavy ve třech případech následovaný obratem: ježto nadání tohoto listu v držení má] v [zástavní suma] kopách grošuv pražských stříbrných a dobrých.

Nenápadná glossa o současné držbě v některých vyhotoveních nám dává jasně najevo, že zástavami církevních statků se uváděl do souladu skutečný stav věcí s rovinou právní. Nepochybně se tak naplňoval jeden z velkých Zikmundových ústupků o zachování majetku nabytého během revoluce. Zároveň vydané listiny představovaly pro nové zástavní držitele nezbytnost opět s ohledem na ustanovení velkého privilegia stavovských svobod. Pokud by se totiž důsledně počal naplňovat záměr na revizi královských zápisů, neměli by někdejší Zikmundovi odpůrci o co svoji držbu opřít. Jejich zástavní držba však byla spojena s celou řadou upřesňujících podmínek, které dávaly Zikmundovi možnost statky vyplatit, zavazovaly držitele zástav k lojalitě, službě a pomoci proti odpůrcům a nezbavovaly Zikmunda příjmů plynoucích do královské komory ze zastaveného zboží. Mnohá z těchto ustanovení nám kromě originálů a kopií listin ve stručné podobě zachytily též některé zápisy revizní komise z let 1453/1454. Nutno ovšem podotknout, že ne soustavně a rozhodně ne úplně. Pokud některé body prokazatelně obsahovaly též listiny z 21. září 1436 dochované pouze ve formě registru, uvedu to na příslušných místech.

První z podrobných podmínek bývá ustanovení o držbě a užívání zastaveného majetku bez překážek ze strany Zikmunda nebo jeho úředníků:

A to tak aby jmenovaný [příjemce] ty jisté [předmět zástavy] držal a jich požíval a v tom abychme my ani naši úředníci jemu nepřekáželi.

Několik šlechticů nadto získalo záruku, že zastavené statky mohou držet minimálně po stanovenou dobu (v rozmezí dvou až šesti let) a před jejím uplynutím nesmějí být vyplaceny.²⁸⁵ V některých pozdějších případech je upřesněno, že drž-

285 V takovém případě byl patrně do citované pasáže vložen obrat „za čtyři léta plná ot dání tohoto listu pořád počítajíc bez vyplacenie“. Lhůta dva roky byla stanovena u zástavy na Lanšperk a Lanškroun pro Viléma Kostku z Postupic (Příloha 1, č. 195), tři roky u zástavy na hrad a město Litomyšl opět pro Viléma Kostku z Postupic (Příloha 1, č. 196), čtyři roky u zástavy pro Diviše Bořka z Miletínka na statky

bu mají též respektovat Zikmundovi nástupci na českém královském trůně a obrat o úřednických může být nahrazen obecnějším výrazem *všichni jiní*.²⁸⁶

Ihned po stvrzení možnosti nerušeného užívání zastavených statků si ovšem Zikmund vyhradil právo na jejich výplatu. Toto právo samozřejmě náleželo také jeho dědicům nebo obecně těm, kterým by výplata příslušela. V praxi to mohla být jednak církevní instituce, která majetky původně držela, či jiný šlechtic, který od panovníka získal právo určitý statek vyplatit, po čemž zpravidla následovala buď zástava vyplaceného zboží v jeho prospěch, nebo v případě navrácení statků zástava na jiné majetky. Byla také stanovena lhůta (většinou čtvrt roku), v níž musel panovník dát předem vědět zástavnímu držiteli o svém záměru vyplatit zastavené statky. Po uplynutí této lhůty a složení příslušné sumy v hotovosti měl zástavní držitel majetky neprodleně navrátit panovníkovi. V listinách z 21. září 1436 má tento článek následující podobu:

A když my nebo naši budoucí, neb ty osoby, kteréž tu výplatu spravedlivě mieti mají, jemu neb jeho erbom těch [zástavní suma] dáme a zaplatíme, neboli dadie a zaplatie a toho vyplacenie žádati budú, dadúce jim čtvrt léta napřed věděti, tehdy nám a těm ihned bez prodlenie mají těch vsí [zboží] i s příslušenstvím vším zstúpiti bez odporu i bez zmatku.

V následujících měsících se stalo toto ustanovení v různých variantách pevnou součástí formuláře zástavních listin. Vedle čtvrtletní lhůty se setkáváme též s půlroční a ve výjimečných případech též s podmínkou oznámit záměr vyplacení zastavených statků až rok předem. Ve dvou doložitelných případech je zástavním držitelům výslovně přiznáno právo v této lhůtě ještě vybrat poddanské dávky a teprve poté vyplacené zboží navrátit.²⁸⁷

Za vyhrazením možnosti vyplatit zastavené statky následovaly články stanovující pravidla pro výběr poddanských dávek, aby zástavní držitelé nemohli svěřená zboží využívat zcela svévolně:

Však jest vymieněno, [1] aby mimo spravedlivé požitky lidí chudých neobtěžovali ku pohoršení toho sbožie obyčejem žádným a [2] aby nám a komoře královské ty summy obyčejné podle práva předkuov našich vydávali, což by z svrchupsaného jeho drženie spravedlivé bylo a [3] když by tej summy na chudých lidech požádali, aby mimo to nebrali více.

opatovických benediktinů (Příloha 1, č. 185), šest let u zástavy pro Jana Hertvíka z Rušinova na hrad Oheb a Jana Parduse z Vratkova na zboží podlažické (Příloha 1, č. 190 a 194).

286 Pro představu uvádím nejbosáhlejší znění: „A to tak aby jmenovaný [NN] a jeho dědicové a budoucí tí [předmět zástavy] v [zástavní suma] držal a toho požíval bez naší, našich budoucích králův českých i úřednickuov [resp. i jiných všech] všeliké odpory a překážky pod úmluvu takovíto.“

287 Nejkošatější varianta tohoto článku: *Kdyžbychomkoli my, naši budoucí králové čeští, neboli ti, jimž by ta výplata spravedlivé příslušala, svrchupsanému Jankovi neb jeho dědicom a budoucím těch dvě stě kop grošuov dali a zaplatili, puol léta napřed věděti jim dadúce, tehdy po poluleti od času věděti jim danie pořad čtúc, kdyžby jim ty peníze dáni byli a zaplacení, mají úroky a poplatky ty časy příšle nebo přijiti majice zdvihnuć a napřed bez překážky sobe vyberúć, nám, nebo těm, jimžby příslušalo, vsi již pravené i s jejím příslušenstvím postúpiti a zase i s tiemto listem vrátiti bez všelikého odporu i bez zmatku.*

Zikmund se tedy nejenom snažil zaručit, že zastavené statky nebudou bezuzdně drancovány a nebudou ztrácet svoji hodnotu, ale také pojistil příjmy, které z nich měly plynout královské komoře. Dokonce se setkáváme i s konkrétní vyšší odváděné berně. Vilém Kostka z Postupic měl každoročně odvádět královské komoře ze zastaveného litomyšlského zboží 400 kop grošů, to jest plnou desetinu zástavní sumy.²⁸⁸ Některý ze tří článků se objevuje téměř ve všech dochovaných plných textech listin i v následujícím období.

Zatímco předcházející body řešily otázky praktické finanční správy zastavených statků, v dalších pasážích byl položen důraz na mírotvorný a konsolidační rozměr plynoucí z držby statků. Jako protislužbu za poskytnutí odměny v podobě svěřených majetků jsou příjemci listin zavázáni k respektování platného práva a věrné službě panovníkovi. Mají se vystříhat svévolného násilí a také se postavit proti případným zemským škůdcům.

Také svrchupsaný [příjemce listiny] nemá na žádného moci šahati ani svévolně búřiti, než právem každého hleděti, jakož slušie, a že nám také s toho sbožie věrně slúžiti má. A jestli že by kto nám se protivil a nebo svévolně búřil a škodil v zemi české, proti takovému neb takovým má nám věrně pomáhati, což najlépe bude moci beze lsti, jakož jsme jim té služby svěřili.

Zatímco v období záhy po Zikmundově přijetí v Praze jsou předcházející ustanovení nebo jeho varianty velice časté,²⁸⁹ později se objevují spíše výjimečně například v zástavě pro město Tábor či Mikuláše Sokola z Lamberka.²⁹⁰

Závěrečná pasáž obsahuje možnost převést práva obsažená v listině na další osoby na základě dobré vůle, která je nám velice dobře známa již z formuláře latinských listin z 20. let 15. století:

A ktož tento list s svrchupsaného [příjemce listiny] a jeho erbuov dobrú volí mieti bude, ten má v tomto zápisu vŕecko právo mieti, iako oni sami.

Na závěr zbývá zastavit se u koroborace, která je ve tvaru:

Toho na svědomie [resp. na potvrzenie] náš ciesařský majestát kázali jsme přivěsiti k tomuto listu.

Dochované originály Zikmundových zástavních listin na církevní statky z let 1436–1437 jsou téměř výhradně pečetěny majestátní pečeti a totéž můžeme říct o vyhotoveních ze stejného období, které prošly rukama členů revizní komise v letech 1453/1454. To je zjevný posun oproti době, kdy zástavy církevních statků byly zcela novým typem právního pořízení, ke kterému z pochopitelných důvodů odmítl Zikmundův kancléř, pasovský biskup Jiří z Hohenlohe, propůjčit majestátní pečeti. Od té doby se změnila nejenom postava kancléře, kterým byl nyní Kašpar Šlik, osoba nepatřící do duchovního stavu, ale též celková atmosféra po přijetí

288 Příloha 1, č. 196.

289 V regestech listin z 21. 9. 1436 je alespoň částečně doloženo v osmi případech (viz Příloha 1).

290 Příloha 1, č. 312 a 324.

kompaktát a uznání Zikmunda králem, kdy zástavy majetků církevních institucí nepředstavovaly takový problém s ohledem na snahu konsolidovat situaci v zemi.

Shrneme-li tedy základní ustanovení Zikmundových zástavních listin na církevní statky v podobě užití 21. září 1436, získáme následující obraz. Zikmund k zástavě přikročil s ohledem na často pouze potenciální služby příjemce listiny a jeho užitečnosti pro zemské a obecné dobré. Statky měl zástavní držitel spravovat bez překážek ze strany Zikmunda či jeho úředníků, panovník si však vyhradil právo na jejich výplatu. Ta byla nezřídka vázána na stanovenou výpovědní lhůtu. Následovala ustanovení dotýkající se poddanských dávek a berně odváděné královské komoře a pasáže o povinnosti respektovat platné právo, věrně sloužit panovníkovi a v případě potřeby zasáhnout proti narušitelům pokoje. Soubor podmínek uzavírala možnost převést práva obsažená v listině na další osoby na základě dobré a svobodné vůle příjemce listiny či jeho dědiců.

Tato základní kostra byla využívána i později a výjimečně byla doplňována i o další ustanovení. Největší variabilitu vykazují samozřejmě narace listin, kde jsou v mnohých případech zachyceny konkrétní důvody pro vydání příslušné zástavní listiny, ať již to byly dluhy za sečtené utrpěné škody, půjčka peněz v hotovosti, vyplácení starších zápisů, či rozličné poskytované služby.²⁹¹ Vedle obecného závazku služby se dostalo opět také na žoldněřské úmluvy, a to v kompaktním souboru listin určených členům posádky hradu Karlštejna. Ten předznamenala již zástava pro karlštejnského purkrabího Mikše z Lidic ze 17. října 1436.²⁹² Za pasáž o vyhrazení práva na výplatu je v této listině zařazeno obsáhlé vysvětlení ohledně vyúčtování za dosavadní služby. Zikmund s Mikšem sečetl veškeré jeho škody a náklady až do dne předcházejícího vydání listiny. Dobrali se sumy 150 kop grošů a v ní mu také císař zastavil kapitulní ves Kozolupy a Bubovice ostrovských benediktinů. Nad to mu ze zvláštní milosti na tomto zboží připsal ještě 50 kop. Tato částka měla být pro Mikše jakousi zálohou za jeho budoucí služby a při příštím vyúčtování mu měla být z případné dlužné částky odečtena. Zatímco u Mikše z Lidic nebyl nasmlouván přesný charakter služeb, ty asi vyplývaly z jeho úřadu a kompenzace za ně se patrně stanovovala dle prokázaných nákladů, u řadových členů karlštejnské posádky byla zástava spojena opět se žoldněřskou úmluvou. Listiny obsahující ustanovení o povinnosti sloužit u hradu Karlštejna s určeným počtem jezdců či pěších nesou shodné datum 23. října 1436.²⁹³ Odměna za jednoho jízdního již není zdaleka tak výhodná jako v exponovaných válečných letech 1420–1422. Pohybuje se přibližně na poloviční úrovni, tedy ve výši kolem 15 grošů za jezdce a týden.

291 Podrobněji viz Příloha 1 u jednotlivých listin ve sloupci „důvod zástavy“.

292 Příloha 1, č. 221.

293 Viz Příloha 1, č. 228, 231, 233, 235, 237, 239. K odměňování členů karlštejnské posádky srovnej též A. SEDLÁČEK, *Hrady VI*, s. 57. Ke správě hradu Karlštejna v období husitské revoluce a těsně po ní viz též Petr ČORNEJ, *Klíče ke Karlštejnu*, SMB 1, 2009, s. 38–48.

Zcela výjimečně se pak objevuje příslib nahradit při vyplacení zastavených statků také náklady, které by držitel statků vynaložil na jejich údržbu či výstavbu. V takovém případě měli o výši prostavené částky rozhodnout zástupci obou smluvních stran, resp. ji měli dosvědčit představitelé okolní šlechty.²⁹⁴

III. 5. 3 Zástavy církevních statků jako stabilizační nástroj

Pokud přehlédneme množství zástavních listin na církevní statky z let 1436–1437 a srovnáme je s těmi z počátku 20. let 15. století, zjistíme, že jejich účel byl z větší části odlišný. Setkáváme se sice i nadále s jejich spojením se žoldněřskou smlouvou, zejména pro členy posádky karlštejnského hradu, ovšem tento typ představuje pouze menší část z nich. Stejně tak je tomu v případech, kdy jsou použity na pokrytí dluhů, ať už se jednalo o půjčky peněz v hotovosti, nebo různé dodávky pro Zikmundův dvůr či zcela ojedinělé financování výroby trubek pro potřeby Pražského hradu.²⁹⁵ Daleko častěji je Zikmund využíval pro potvrzení statu quo a narovnání vztahu se svými bývalými odpůrci. Rada zástavních listin byla totiž vystavena na církevní statky, které již zástavní držitel měl fakticky ve své moci, což je několikrát výslovně potvrzeno i formulací samotných listin.

Tak tomu bylo například u zástavy na Kunětickou Horu a statky opatovické- ho kláštera pro Diviše Bořka z Miletínka.²⁹⁶ V dochovaném textu listiny se totiž obsáhlý popis zastavených statků uzavírá obratem *ježto nadání tohoto listu v držení má*. My samozřejmě víme o vládnutí Diviše Bořka z Miletínka krajem pod Kunětickou Horou, kde také nově budoval hrad, i z jiných zdrojů.²⁹⁷ Zavázání umírněného kališníka bylo spojeno také se záměrem pacifikovat blízký Hradec

294 Viz Příloha 1, č. 244 a 347. Pro úplnost je třeba dodat, že ve druhé listině určené pro Jana Smila z Křemže je přidána výsada umožňující mu zastavené statky darovat, směniti, zastavit či prodat, se všemi s tím souvisejícími právy.

295 Příloha 1, č. 230, 236, 244, 248, 265, 270, 338, 357.

296 Příloha 1, č. 185. Originál listiny byl původně uložen v Pardubicích, kde jej 9. května 1835 opsal František Palacký a posléze též vydal v Archivu českém (AČ IV, s. 175–176, č. 2). Palackého prepis je dnes uložen v Archivu Národního muzea ve fondu Muzejní diplomatář (sub dato). Údaj o uložení v Pardubicích uvádí též Wilhelm Altmann ve své regestové edici listin Zikmunda Lucemburského (viz RI XI, 2, s. 375, č. 11420), který však údaj dle všeho čerpal z Palackého edice, neboť originál listiny byl již roku 1880 v Pardubicích neznámý. Dle sdělení dr. Františka Šebka z pardubického muzea totiž listina není uvedena na seznamu listin přebíraných z městského archivu nově vzniklým muzejním a vlastivědným spolkem (v této souvislosti děkuji za rešerši „v pardubickém terénu“ kolegovi Davidu Richterovi).

297 Srovnej A. SEDLÁČEK, *Hrady I*, s. 54–55; Jaroslav ČECHURA, *Sión a Kunětická Hora: hrady husitské revoluce?*, Husitský Tábor 5, 1982, s. 153–163; Martin ČAPSKÝ, *Osudové zvraty lipanského vítěze. Diviše Bořek z Miletínka jako představitel umírněného husitského křídla*, Husitský Tábor, Supplementum 3, 2007, s. 585–608. K získání Diviše Bořka v husitské revoluci souhrnně též František ŠEBEK a kol., *Dějiny Pardubic I*, Pardubice 1990, s. 72–74.

Králové.²⁹⁸ Divišovy lokální pŕtky s městem, které bylo pod kontrolou kněze Ambrože, sahají hlouběji do minulosti, nyní však nabyly nadregionální význam. Měly prověřit, nakolik je dojednaná porevoluční rovnováha pevná a zda je Zikmund schopen prosadit důsledně svoji vládu v Českém království. Můžeme také sledovat naplňování článků listiny o povinnosti zasáhnout proti narušitelům pokoje v zemi a těm, kdo setrvávají v odporu proti Zikmundovi jako právoplatnému českému králi. Uvedený článek měl však patrně pouze obecný dosah, vlastní vojenské akce byl nucen Zikmund Diviši Bořkovi opět zaplatit. Učinil tak několika dalšími zástavami na církevní statky.²⁹⁹ Krom toho máme dochován zajímavý doklad, že Diviš vedl boje s hradeckými na přímý rozkaz císaře Zikmunda. Když se Hradečtí konečně po převratu v městě císaři za mnohé ústupky poddali,³⁰⁰ srovnal Zikmund účty také s Divišem Bořkem z Miletínka a vyznal, že mu zůstal dlužen 500 kop grošů za válku vedenou s Hradeckými. Zikmundův dluh vyrovnal Jan Smil z Křemže a císař se mu odměnil zástavou městečka Volary vyšehradské kapituly a dalších vsí, na nichž mu uvedenou částku zapsal.³⁰¹

Mezi městy, která již v Jihlavě Zikmundovi holdovala, chyběly vedle odbojného Hradce Králové též Střibro, Kolín a Tábor. K narovnání vztahů s nimi, resp. s hejtmany, kteří je ovládali, využil Zikmund jako nástroj rovněž zástavy. Město Střibro po desetiletí ovládal hejtman Přibík z Klenového a postoupil ho císaři patrně výměnou za zástavu městečka Volyně.³⁰² Dne 21. září 1436 mu císař Zikmund zapsal na Volyni 1000 kop grošů. Tuto sumu o dva měsíce později ještě navýšil o dalších 500 kop grošů.³⁰³ Právě s touto druhou zástavou velice úzce časově souvisí první doklad o výkonu Zikmundových vrchnostenských práv ve městě, neboť teprve po ní byla 29. listopadu 1436 z císařova rozkazu jmenována nová městská rada.³⁰⁴ Přibík z Klenového v té době sehrál také významnou úlohu jako prostředník jed-

298 K odporu města Hradce Králové i po sjednání kompaktát srovnej Jaromír MIKULKA, *Dějiny Hradce Králové I/1*, Hradec Králové 1996; František MUSIL a kol., *Dějiny východních Čech v pravěku a středověku (do roku 1526)*, Praha 2009, s. 103–107, 569–571.

299 Viz Příloha 1, č. 340, 341, 343, 344, 351, 352.

300 Srovnej J. MIKULKA, *Dějiny Hradce Králové*, s. 388, pozn. 38.

301 Příloha 1, č. 339.

302 K osobnosti Přibíka z Klenového srovnej naposledy Jiří JÁNSKÝ, *Rytíř Přibík Klenovský z Klenového (1416–1465)*, „bohатыř neodolatelný“ a „Jidáš táborů“, Sborník prací z historie a dějin umění 3, 2004, s. 51–167. Srovnej též dobový příspěvek ve střibřské městské knize: „Przibik Clenowský byl pánem města Strzbiebra až dotudto X leth a IX neděl.“ (SOA Plzeň – SOKA Tachov, fond AM Střibro, Městská kniha města Střibra (1409–1616), fol. 101v). Ten bezprostředně předchází zápisu o jmenování nové rady císařem Zikmundem (viz pozn. 304).

303 Viz Příloha 1, č. 183 a 261.

304 SOA Plzeň – SOKA Tachov, fond AM Střibro, Městská kniha města Střibra (1409–1616), fol. 101v: „Anno Domini M^oCCCCXXXVI in vigilia Andree apostoli gloriosi de mandato serenissimi principis Sigismundi Romanorum Imperatoris, Vngarie, Bohemie etc. regis, invictissimi domini, dominique nostri graciousissimi consules infrascripti per famosos viros dominum Mathiam dictum Lauda, iudicem curie imperialis et dominum Martinum notarum eiusdem camere fuit constituti“. Srovnej RI XI NB/2, č. 148.

nání s táboorskou obcí a Bedřichem ze Strážnice. Jednání o Tábor a Kolín bylo uzavřeno v lednu 1437 a součástí narovnání vztahů byly v obou případech zástavní listiny na církevní statky.³⁰⁵ Jejich genezi můžeme navíc sledovat díky dříve uzavřeným úmluvám uzavřeným 16. října a 18. listopadu 1436.³⁰⁶

Zástavní listina z ledna 1437 na Kolín a církevní statky v jeho zázemí pro Bedřicha ze Strážnice byla v základních obrysech dohodnuta již na podzim předchozího roku. Úmluvu mezi císařem Zikmundem a Bedřichem ze Strážnice zprostředkovali a 16. října 1436 zlistinili rozhodci Oldřich z Rožmberka a Přibík z Klenového.³⁰⁷ Na základě této úmluvy měl císař Zikmund zapsat Bedřichovi 3 000 kop grošů na Kolín a církevní statky v okolí (*na těch véskách [...] kněžských*), které měl Bedřich ve svém držení, a to vše proto, *aby jeho milosti tiem lépe mohl sloužiti*. Zikmundovi a jeho následovníkům na českém trůnu byla také ponechána možnost statky vyplatit poté, co by dal Bedřichovi o svém úmyslu vědět s ročním předstihem, nebo bylo po vzájemné dohodě možné převést zástavu na jiné statky. Bedřich se měl vzdát všech majetků v okolí Kolína, které ovládal, s výjimkou jmenovaných církevních statků. Bedřich se dále zavázal, že nebude svévolně užívat vojenskou sílu a bude respektovat platné právo, na oplátku Zikmund přislíbil, že nedopustí, aby někdo Bedřicha napadal, a poskytne mu v nezbytném případě svou podporu. Do smlouvy byli zahrnuti také služebníci, kteří drželi Libenice, Velim a Pečky. Pokud se Bedřich se Zikmundem dohodnou, může císař vše stvrdit svým majestátem.

Další úmluva o Kolíně následovala 18. listopadu 1436 a tentokrát bylo nejen vyhotovení, ale i složení vyjednávacího sboru mnohem reprezentativnější.³⁰⁸ Listinu zpečetili Oldřich Celjský, Aleš ze Šternberka, Hynce Ptáček z Pirkštejna, kancléř Kašpar Šlik, Hašek z Valdštejna, Arnošt z Vlašimi, Přibík z Klenového a Jan z Kunvaldu. Oproti předchozímu ujednání z října nepřináší v zásadě žádné nové články, je ovšem daleko podrobnější. Opakuje se ustanovení o zástavě v hodnotě 3 000 kop grošů včetně podmínek o držbě, službě, respektování práva a výplatě, navíc ovšem obsahuje podrobný výčet vsí a statků, které mají být do zástavy zahrnuty. Vedle toho byly do dohody zahrnuty i další osoby. Tvrz Libenice měl nadále držet jakýsi Hynek, protože však si na ni činil nároky též Jan Smiřický, měli se oba dostavit před císaře a prokázat, kdo k ní má lepší právo. Pokud by nároky ani jednoho z nich nebyly oprávněné, má tvrz Libenice připadnout Zikmundovi, který jí může

305 K osobnosti Bedřicha ze Strážnice viz Amedeo MOLNÁR, *Na rozhraní věků*, s. 25–112, k úmluvám o Kolín ibidem, s. 48–56. K narovnání s Tábořem viz František ŠMAHEL, *Dějiny Tábora I. 2 (1422–1452)*, České Budějovice 1990, s. 492–503. Viz též F. ŠMAHEL, *Husitská revoluce III*, s. 321; F. KAVKA, *Poslední Lucemburk*, s. 215–220; P. ČORNEJ, *Velké dějiny V*, s. 523.

306 Oba páry úmluv vydal Čelakovský při edici privilegií pro jednotlivá města, viz CIM III, s. 153–157, č. 98 a s. 167–174, č. 102.

307 Originál uložen v SOA Třeboň, fond Historica Třeboň, sign. 374b, edice CIM III, s. 155 v rámci č. 98.

308 NA Praha, fond AČK, i. č. 1545; srovnej AČ VI, s. 437–438, č. 41; CIM III, s. 155–156 v rámci č. 98.

Hynkovi propůjčit.³⁰⁹ Zachariáš z Řenče měl obdržet zápis na starou vinici a dvůr pod Kaňkem a Pučery. V tomto bodě byla smlouva naplněna 30. ledna 1437, kdy Zikmund zapsal Zachariášovi na uvedených statcích 200 kop grošů.³¹⁰ Poslední, kdo byl do smlouvy pojat, byl hejtman Ondřej Keřský z Římovic, který měl přijet k císaři Zikmundovi, poddat se mu a přijmout ho za svého pána, jako jiní zemané.³¹¹

Závěrečným krokem bylo vystavení Zikmundovy zástavní listiny pro Bedřicha ze Strážnice. Bohužel neznáme její přesné datum, neboť se dochovala pouze v registru v zápisech revizní komise z let 1453/1454 bez uvedení denního data. Dle její polohy ve výpisech z královských register ji můžeme spolu s Augustem Sedláčkem zařadit do měsíce ledna. Muselo se tak rozhodně stát před 30. lednem, kdy byla vydána zástavní listina pro Zachariáše z Řenče, což představovalo naplnění jednoho z dohodnutých ustanovení. Patrně se tak stalo i před 22. lednem, kdy je datováno založení kolínského hradu.³¹² Amedeo Molnár datuje její vydání k 15. lednu, což patrně souvisí s potvrzením privilegií pro město Kolín ze stejného data.³¹³ Seznam zastavených vesnic je naprosto totožný s výčtem z listopadu 1436, nic nepřebývá a nic neschází.

Obdobně jako u zástavy Kolína a okolních církevních statků můžeme sledovat proces postupného vzniku zástavní listiny i v případě Tábora. Vedle úmluvců, kteří se objevují na kolínské listině, pečetil listinu vyhotovenou 18. listopadu navíc ještě Oldřich z Rožmberka.³¹⁴ Budeme se soustředit pouze na články, které se nějakým způsobem dotýkají Zikmundových zástav.³¹⁵ Na rozdíl od zástavy na Kolín jsou body úmluv s Táborem 16. října i 18. listopadu 1436 ohledně zastavovaných statků téměř totožné.³¹⁶ Táborští měli obdržet zboží louňovického kláštera a držet ho stejným právem jako jeho probošt. Zástavní suma byla stanovena na 2 500 kop grošů a pro Zikmunda nebo budoucí české krále bylo vyhrazeno právo klášterství vy-

309 Srovnej též A. SEDLÁČEK, *Hrady XII*, s. 124.

310 Viz Příloha 1, č. 310.

311 K zahrnutí Ondřeje Keřského z Římovic do Bedřichových úmluv viz F. ŠMAHEL, *Dějiny Tábora I*, 2, s. 548–549, pozn. 63.

312 Datum vychází z nápisové desky na kolínském hradu, viz Josef HEJNIC, *Dvě nápisné památky z doby husitské*, Sborník Národního muzea v Praze, Řada A – historie 15, 1961, č. 4–5, s. 235–238. 22. leden 1437 představuje z možných datací tu nejstarší možnou. K dataci do ledna srovnej A. MOLNÁR, *Na rozhraní věků*, s. 400.

313 Jedná se asi o nejpravděpodobnější dataci, ovšem analogie s Táborem, kdy udělení městských privilegií o několik dní předcházelo vydání zástavní listiny, nabádá v tomto ohledu k opatrnosti.

314 Oldřich s připojením své pečeti dle všeho příliš nespěchal, neboť ještě 14. prosince 1436 ho císař Zikmund ve svém listu upomíná, aby připojil svoji pečeť pod úmluvu dohodnutou s Táborci (viz AČ I, s. 44–45, č. 54; LOR I, s. 209, č. 311, též CIM III, s. 173–174).

315 Ke zbývajícím aspektům narovnání s Táborem srovnej literaturu v pozn. 305.

316 Originál dohody z 16. října 1436 viz SOA Třeboň, fond Historica Třeboň, sign. 374a; dohoda z 18. listopadu 1436 NA Praha, fond AČK, i. č. 1545.

platit. V takovém případě měl dát vědět o svém záměru rok předem, aby táborští mohli ještě vybrat užitky ze zastavených statků, výslovně se uvádí možnost sklidit obilí a vylovit rybníky. Ostatní majetky, které v Čechách, na Moravě a v Rakousích dobyli, nebo z nich pobírají holdy, měli po vybrání svatohavelského úroku vrátit. To se týkalo i jejich jednotlivých táborských služebníků, kteří měli navrátit svobodné statky, stejně jako majetky špitálů a univerzity, pokud je drželi ve své moci. Naplnil by se tím článek 7 velkého privilegia stavovských svobod, kterým Zikmund slíbil obnovit majetky špitálů a pražského učení. Ostatní majetky (rozuměj statky církevních institucí) si mají ponechat a mají být zahrnuty v uvedené sumě 2 500 kop grošů do zástavy louňovických statků celé obci táborské a pouze spolu s touto zástavou mohou být také vyplaceny.

Podrobnosti o zástavě se dozvídáme až z vlastní listiny vydané 30. ledna 1437.³¹⁷ Zástavní suma nakonec činila 2 400 kop grošů a zahrnovala zástavu *sbožie kláštera Luniewskeho s úroky, poplatky, užitky, lesy a rybníky a všemi i všelikými právy neb příslušnostmi k těm sbožím a k tomu klášteru příslušnými, tak jakož jest probost téhož kláštera držal a jměl a les Dobroniczky*.³¹⁸ Do zástavní sumy 2 400 kop grošů bylo zahrnuto i v listopadové úmluvě avizované potvrzení držby pro jednotlivé táborské služebníky, a sice Kršňákovi Útěchovice (Strahov), Janovi Bernartickému úrok v Bratřicích (Strahov), Buzkovi Samšín (kapitula Vyšehrad), Jírovi Bílému Lažany (kapitula Všech svatých) a dvůr Křekovice, Vnůčkovi oboje Opařany (týnské děkanství – arcibiskupství a vyšehradská kapitula), Zbyňkovi Lhenice, Vadkov, Třešňový Újezdec a Vodice (Zlatá Koruna). Krom toho byl do zástavy zahrnut ještě roční příjem 100 kop grošů z výtonu v Podskalí pod Vyšehradem v Novém Městě pražském. Částka měla být rozdělena dle uvedeného rozpisu, a co by se vybralo nad uvedenou částku, mělo být odvedeno do královské komory. Shrnuto a podtrženo táborská obec získala v zástavní sumě 2 400 kop grošů statky louňovického kláštera, 11 dalších vsí a jeden dvůr různých církevních institucí a roční příjem 100 kop grošů z výtonu v Podskalí.³¹⁹

Pro zdůraznění souvislostí mezi jednotlivými mírovými dohodami ještě poukáží na jednu marginálii. V listopadové úmluvě s táborskými bylo také rozhodnuto o propuštění vězňů obou stran bez náhrady. Zikmund však přeci jenom částečně zaplatil a to jak jinak než zástavou církevních statků. Jan Malovec z Pacova získal

317 CIM III, s. 177–180, č. 106. Ke zhodnocení listiny viz F. ŠMAHEL, *Dějiny Tábora I. 2*, s. 500. K zástavě louňovických a dalších vsí srovnej František ŠMAHEL, *Táborské vesnice na Podblanicku v letech 1420–1547*, Sborník vlastivědných prací z Podblanicka 22, 1981, zejm. s. 172–173.

318 Přepis dle AHMP, fond Sbírka rukopisů, i. č. 2096, fol. 234r.

319 V tomto ohledu bude třeba poopravit Šmahelovo mínění, že při obvyklé úrokové míře 10% by to znamenalo, že Zikmund by byl nucen při vyplacení zástavy zaplatit dalších 1 000 kop grošů. Srovnej F. ŠMAHEL, *Dějiny Tábora I. 2*, s. 500. I suma 100 kop grošů vybíraná na výtonu byla totiž výslovně zahrnuta do celkové zástavní sumy 2 400 kop grošů a při splacení uvedené sumy měl být navrácen i tento plat.

do zástavy arcibiskupské městečko Rokycany mimo jiné právě za to, že propustil na císařův rozkaz táboorské vězně.³²⁰

Při sledování geneze dvou zástavních listin jsme měli opět možnost vidět, jak důležitou roli při jejich vydání mohli sehrát Zikmundovi rádci. Vracíme se tak k obratu *s radiū našī*, kterému jsme se věnovali již výše. Zástupci české šlechty nebyli pouze přímluvci při vydávání zástavních listin, ale sehrávali též aktivní roli při dohadování konkrétních podmínek.³²¹

Zikmundova snaha o uklidnění situace a upokojení všech stran byla samozřejmě prvním krokem k tomu, aby mohla být zahájena důsledná revize zástav komorních a církevních statků. Řada případů totiž zůstala otevřena a dalo se předpokládat, že se budou vršit spory mezi nositeli teoretických nároků a skutečnými držiteli statků. Pouze s co nejširší podporou bylo možné výroky o sporné statky prosadit. Proto Zikmund vedle zástav využíval při nakládání s církevními statky i jiné nástroje. Máme řadu dokladů, že Zikmund nezřídka sáhl k prozatímnímu potvrzení držby církevních majetků těm, kteří je měli ve své moci.³²² Takové potvrzení nebylo spojeno s vyčíslením zástavní sumy, ale jednalo se o prosté potvrzení držby do doby, než o těchto majetcích král rozhodne jinak.³²³ Učinil tak například v Kouřimí nebo v již zmiňovaném Žatci.³²⁴ Žatecký příklad v sobě zahrnuje řadu jevů, které provázela zástavní politika využívající majetky církevních institucí a snaha narovnat právní stav se skutečností.

Císař Zikmund potvrdil již 21. září 1436 žateckým držbu Staňkovic strahovských premonstrátů, Vroutku a Podbořan postoloprtského kláštera a Liběšovice pražských kartuziánů.³²⁵ V zápisech revizní komise 1453/1454, v nichž se listina dochovala, je výslovně uvedeno, že neobsahovala žádnou zástavní sumu. Žatečtí si měli majetky ponechat do té doby, než by císař rozhodl jinak. Nutno podotknout, že minimálně Liběšovice představovaly ohnisko potencionálního sporu. Již roku 1420 totiž byly dány spolu s jinými statky do zástavy bratřím ze Šprymberka.³²⁶ Do třetice získal zástavu na Podbořany, Vrbici a Liběšovice Burian z Gutštejna, jemuž 16. října 1436 zapsal Zikmund na tyto statky 1261 kop grošů.³²⁷ Nestalo se tak

320 Viz Příloha 1, č. 277.

321 To jsme měli možnost vidět již při rozboru jejich role v letech 1420–1422.

322 Formálně vzato se nejedná o zástavy, viz příslušná čísla v Příloze 1.

323 Ve stručných regestech z královských register je tato skutečnost většinou vyjádřena obratem: *toliko do vůle králův českých*.

324 Potvrzení statků pro Kouřim viz CIM III, s. 143, č. 92, pro Žatec CIM III, s. 120–121, č. 76.

325 Příloha 1, č. 197.

326 Příloha 1, č. 81.

327 Příloha 1, č. 220. Zápisy revizní komise 1453/1454 uvádějí rok vydání 1426, rozhodně se ale jedná o chybu vzniklou při přepisu, protože jako místo vydání se uvádí Praha a v roce 1426 byl Zikmund na svatého Havla v Budíně. Navíc záznam o listině ve výpisech z královských register dokládá, že byla zařazena mezi listinami vydanými v říjnu 1436.

ovšem bez znalosti situace, Burian měl totiž povinnost vypořádat nároky bratří ze Šprymerka. Že se tak nestalo, víme opět díky záznamům revizní komise, před níž si Jindřich ze Šprymerka stěžoval, že Burian z Gutštejna drží Liběšovice a Vrbici ve své moci. Burian se s ním nevypořádal, což dokazuje kromě výpovědi Jindřicha za Šprymerka také fakt, že Jindřich nadále držel Zikmundovu zástavní listinu a mohl ji komisi předložit. Lze totiž předpokládat, že by si Burian Zikmundovu listinu v případě vypořádání starší zástavy vyžádal, což byla v té době běžná praxe.

Ani vztahy Žateckých s Burianem z Gutštejna nebyly narovnaný. Veškerá zboží, která jim Zikmund přiřkl v září 1436, měl Burian ve své moci.³²⁸ Žatečtí si na to stěžovali před revizní komisí a svůj nárok alespoň na část majetků dokládali Zikmundovým listem adresovaným Podbořanům a Liběšovickým, v němž zástupcům těchto obcí přikazuje, aby poplatky a úroky odváděli Žatci, kterému mají také být podřízeni. Svatohavelský úrok byl prozatím podkomořím zadržен do doby, než se urovná rozepře Žateckých s Burianem z Gutštejna. Nejenom, že Zikmundovi již nebylo dopřáno spor uzavřít, ale ten se táhl ještě za polovinu 15. století. Problematické statky drželi i v dalších letech pevně ve svých rukou Gutštejnové. Nabízí se řada dalších případů k rozboru a mnohé z nich již byly individuálními sondami do literatury uvedeny, my se nyní pokusíme o shrnutí zástav tohoto období a zaměříme se na otázku jejich revize.

III. 5. 4 Dílčí shrnutí zástav na církevní statky z let 1436–1437 a otázka jejich revize

Pokusme se nyní souhrnně charakterizovat Zikmundovy zástavní listiny na církevní statky z let 1436–1437. Na základě rozboru jejich formuláře a vybraných příkladů můžeme konstatovat, že byly především konsolidačním nástrojem, který měl zástavním držitelům pojistit vlastnictví církevních statků vydobytých během husitské revoluce a pro Zikmunda Lucemburského představovaly způsob, jak si koupit loajalitu svých dřívějších odpůrců. V listinách vystupuje výrazně do popředí akcent na obecné a zemské dobré, na povinnost respektovat Zikmunda jako legitimního vládcе, zachovávat právní řád a v případě potřeby zakročit proti narušitelům pokoje.

Zikmund samozřejmě nezapomínal ani na své dosavadní podporovatele. V jejich případě sáhl jednak k potvrzování starších zástavních listin, navyšování zástavních sum či zástavám zcela novým. Oproti dřívějšímu období se v menší míře setkáváme se spojením zástavních listin se žoldněřskou smlouvou, zejména v případě členů posádky karlštejského hradu, nebo s jejich využitím na pokrytí dluhů,

328 AČ II, s. 191, č. 347.

ať už se jednalo o půjčky peněz v hotovosti, nevyplacený žold nebo různé dodávky pro Zikmundův dvůr.

Z praktických ustanovení zástavních listin je v tomto období důležité stanovení zásad správy zastavených statků, kdy je jasně vymezeno, na jaké příjmy má zástavní držitel právo a jaké dávky má odvádět královské komoře. Pro uklidnění situace mělo také význam stanovení minimální lhůty, po kterou nemají být statky vypláceny. V případě úmyslu vyplatit zastavené statky byla většinou stanovena povinnost oznámit tento záměr předem.

Zástavní listiny na církevní zboží (stejně jako zástavy obecně) nebyly ovšem jediným konsolidačním nástrojem. Velice často Zikmund sáhl k dočasnému opatření, kdy pouze potvrdil držbu statků těm, kteří je měli ve své moci, do doby, než o nich rozhodne jinak. V některých případech byla držba církevních statků vázána na obnovení chodu příslušné církevní instituce, když bylo stanoveno, že současnému držiteli mají plynout příjmy do doby, než se navrátí ke svým beneficiím kněží, kterým užitky ze statků původně plynuly. Spory o některé statky, nebo pouze pojištění jejich držby, řešil Zikmund nezřídka individuálními úmluvami, především pokud se to týkalo významnějších osob. Vedle řešení jednotlivých kauz však císař Zikmund nerezignoval ani na myšlenku plošné revize zástav církevních statků i komorních příjmů.

Záměr přezkoumat všechny vydané zápisy ohlásil císař Zikmund již ve velkém privilegiu stavovských svobod 20. července 1436. Všichni, kdo drželi nějaké Zikmundovy zápisy, měli je přinést před královskou radu ve vyhlášeném termínu a podřídit se jejímu nálezu. Pokud by tak někdo neučinil, měl se tím sám odsoudit a nepředložené zápisy měly propadnout.³²⁹ Sporé doklady naznačují, že již za Zikmundovy vlády došlo k nějaké formě přezkoumání vydaných zápisů, ačkoliv jednání panské rady v této záležitosti bylo zcela zastíněno pozdějším zasedáním revizní komise v letech 1453/1454.³³⁰

Takovým dokladem je předně výrok o promlčení nároku Hanuše Hofmana z Nisy zachycený k roku 1480 v registrech komorního soudu.³³¹ Staroměstští měšťané, po nichž Hanuš požadoval zadržovaný plat včetně úroků, argumentovali proti jeho nároku tím, že do této doby je neupomínal zápisem, který sahal patrně až do doby Václava IV. Vzpomněli přitom císaře Zikmunda, který v pokojných časech, když se stal pánem zemí České koruny, nechal vyhlásit jak v Čechách, tak ve Slezsku, aby držitelé různých zápisů a listů s nimi předstoupili před královskou radu. Potud výpověď Pražanů koresponduje se Zikmundovým velkým privilegiem stavovských svobod, měšťané ovšem ve své argumentaci pokračovali dále. Zikmund prý skutečně ustanovil pány, kteří měli za úkol zkoumat a registrovat

329 Viz výše.

330 Tyto doklady shromáždil již R. URBÁNEK, *České dějiny III.* 2, s. 782–783, pozn. 2.

331 AČ VII, s. 532–533, č. 322.

různé listiny a ty, které byly právoplatně vydané, měly nadále zůstat v platnosti, ovšem listy, které by uznali za *neshlušné a falešné*, měly být *potuřeny a kaženy*. Listiny nepředložené ve stanovené lhůtě, která byla dostatečně dlouhá, pak měly automaticky pozbyt platnost. Ačkoliv by k tomu pozdní zmínka sváděla, můžeme vyloučit záměnu se zasedáním revizní komise z let 1453/1454, neboť v pokračující výpovědi staroměstští měšťané upozornili, že obdobná možnost uplatnit svá práva byla i za časů krále Ladislava.

Druhá glosa odkazující k revizi zápisů již za Zikmundovy vlády je o to cennější, že sahá až k roku 1442. Dochovala se v tzv. Slánském kopiáři z let 1440–1442.³³² V listu, který Slánští adresovali Alešovi ze Šternberka, upozorňují na neplatnost listiny v držení Alešova kuchaře Panoška právě z toho důvodu, že ji v době vlády císaře Zikmunda nepředložil. Bohužel více dokladů o uskutečněném přezkoumání zápisů ještě za vlády Zikmunda Lucemburského nemáme. Dáno je to patrně i tím, že pro systematickou revizi mu nebyl dopřán dostatek času. Zdá se totiž, že kroky směřující k prosazování nároků královské komory spadají až do samého sklonku Zikmundova panování. Nešlo ale pouze o zástavy na církevní a komorní statky, důležitým právem, které si Zikmund podržel, byly odúmrť. Pro jejich hájení máme doložené od října 1437 ve funkci komisaře královských nápadů Viléma ze Žlutic.³³³ Nutno dodat, že pro konsolidaci v poválečném období bylo neméně důležité zajištění právní jistoty soukromoprávních pořízení (opět skrze jejich revizi) a obnovení chodu zemských desk.³³⁴

Příslib stabilizace poměrů zůstal vzhledem ke smrti císaře Zikmunda nenaplněn. Při ustanovení revizní komise po nástupu Ladislava Pohrobka na český trůn bylo trochu s nostalgií vzpomenu na poslední léta Lucemburkovy vlády v Čechách.³³⁵ Po přijetí císaře Zikmunda za českého krále byla obnovena činnost zemských úřadů přerušena husitskými válkami. V roce 1437 byl znovu osazen český zemský i dvorský soud a *na krátký čas veškeren řád zemský obnoven byl*.³³⁶ Ovšem nepokoje po císařově smrti a především dlouhé období bezkráloví zapříčinilo opět uzavření zemských i dvorských desk a pozastavení činnosti soudů. Revize statků, ke které přikročila komise složená ze zástupců českých stavů na základě několika usnesení zemských sněmů a za zvláštního přičinění Jiřího z Poděbrad, tak představovala naplnění záměrů Zikmunda Lucemburského na restauraci královské moci.

332 Srovnej R. URBÁNEK, *České dějiny III.* 2, s. 783, pozn. 2, k charakteru a uložení pramene viz Jan MAREŠ, *Vztahy mezi městem Sláným a Louny v polovině 15. století ve světle slánského kopiáře*, Slánské rozhovory 2006, zejm. s. 14, pozn. 1.

333 Srovnej Jaroslav DŘÍMAL, *Královský prokurátor a jeho úřad do roku 1745*, SAP 19, 1969, č. 2, s. 350–351.

334 Srovnej R. URBÁNEK, *České dějiny III.* 2, s. 782–783.

335 AČ I, s. 493.

336 AČ I, s. 493.

IV. ZIKMUNDOVY ZÁSTAVNÍ LISTINY NA STATKY VYBRANÝCH KLÁŠTERŮ

Na následujících stranách podnikneme sondu do zástavní praxe Zikmunda Lucemburského vůči vybraným církevním institucím. Klíčovou otázkou pro nás bude, zda (popřípadě do jaké míry) navazovala Zikmundova zástavní praxe na předchozí vývoj v případě konkrétního duchovního ústavu, nebo představovala výrazný kvalitativní zlom. Tento přístup, tedy sondu do zástav majetků vybrané církevní instituce, zvolil již před časem Miroslav Svoboda.³³⁷ Logickým vyústěním této kapitoly tedy bude porovnání jeho výsledků se závěry této části.

Pro svoji sondu jsem si zvolil kláštery chotěšovský a zbraslavský.³³⁸ Jedním z hlavních motivů výběru byla relativně příznivě dochovaná pramenná báze. V případě chotěšovského kláštera na tuto skutečnost upozornil již Jaroslav Čechura.³³⁹ Soubor chotěšovských pramenů byl navíc rozšířen objevem Zikmundovy listiny upravující starší zástavu městečka Stod a dvou Zikmundových mandátů, které se k této zástavě vztahují.³⁴⁰ Příznivá situace z hlediska pramenů panuje i u Zbraslavi.³⁴¹ Zbraslavské prameny pro studium Zikmundových zástav však ve srovnání

337 M. SVOBODA, *Majetek řádu johanitů*.

338 Sonda do poměrů chotěšovského kláštera stála vlastně na počátku celé práce a zde zařazená kapitola je přepracovanou verzí studie S. BÁRTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na statky*.

339 Viz Jaroslav ČECHURA, *Chotěšov v 15. století*, MZK 27, 1991, s. 51–78, zde na s. 52. K dochování chotěšovských pramenů v různých archívech srovnej také Jaroslav ČECHURA, *Významný soubor pozdně středověkých bohemik v Řezně*, Archivní časopis 40, 1990, s. 22–28, Jitka KŘEČKOVÁ – Petra NEVÍMOVÁ, *Přehled pramenů chotěšovského kláštera ve Státním ústředním archívu v Praze*, MZK 38, 2003, s. 207–221 a Milan HLINOMAZ, *Několik tezí k dějinám kláštera Chotěšov s přihlédnutím k tepelským fondům*, MZK 38, 2003, s. 185–205.

340 Příloha č. 9.

341 K pramenům k dějinám kláštera viz Kateřina CHARVÁTOVÁ, *Dějiny cisterckého řádu v Čechách 1142–1420. II. Kláštery založené ve 13. a 14. století*, Praha 2014², s. 219–224; diplomatický materiál edičně

se situací chotěšovského kláštera vykazují jeden podstatný rozdíl. Odhlédneme-li od dvou Zikmundových konfirmací, z nichž jedna se dochovala v originále a druhá v opise, shledáme, že všechny doklady o zástavách statků zbraslavských cisterciáků se dochovaly pouze ve formě regestů. Tato skutečnost do značné míry stěžuje interpretaci jednotlivých zástavních aktů, nicméně s přihlédnutím k možným analogiím k zástavním listinám pro obdobné skupiny příjemců a rekonstrukci jejich formuláře se můžeme dobrat plastičtějšího obrazu.³⁴²

Oba konventy patřily v předrevolučním období mezi ty ekonomicky silné, význam Zbraslavi navíc podtrhovala aura královského pohřebiště. Nadto máme před sebou dvě různé řehole a zároveň klášter mužský a ženský. Zdaleka ne posledním a velice zajímavým momentem pro výběr je geografická poloha obou fundací. Zatímco Zbraslav a její statky ležely v bezprostředním zázemí husitské Prahy, Chotěšov a jeho majetky se nacházely v relativně bezpečném prostoru s převažující katolickou stranou. Nejen z tohoto pohledu by bylo velice zajímavé doplnit získaný pohled v budoucnu o sondu do poměrů dalších církevních institucí. Nabízí se například situace ještě lépe strategicky položené Teplé, v jejímž případě král Zikmund sáhl k zástavám spíše výjimečně. Obdobně by stály za pozornost východočeské Opatovice a další.

IV. 1 Zástavy statků chotěšovského kláštera

Problematice chotěšovského kláštera v 15. století se opakovaně věnoval Jaroslav Čechura ve svých pracích o sekularizaci církevního majetku.³⁴³ Jeho závěry lze shrnout následovně: Zikmundovy zástavy církevního majetku znamenaly dovršení trendu, který nastoupil kolem roku 1400 Václav IV. První fáze sekularizace církevního majetku v západních Čechách je charakterizována svojí živelností a násilnými úchvaty, které měly být později legalizovány. V případě Chotěšova spatřuje nejstarší takovýto akt v zástavní listině probošta Hynka z roku 1419, kterou mělo být potvrzeno násilné převzetí chotěšovských statků okolní šlechtou. Do té doby měl procházet klášter poměrně stabilním vývojem a úbytek statků ho větší měrou nezasáhl. Zástavy Zikmunda Lucemburského vnímá pouze jako jeden z momentů ovlivňující sekularizační proces, přičemž vyslovuje pochybnosti o tom, nakolik ho mohl Zikmund kontrolovat. Svoji pozornost soustředí především na sumarizaci

zpřístupnil Ferdinand TADRA (ed.), *Listy kláštera Zbraslavského*, Praha 1904 (= Historický archiv sv. 23). K dochování diplomatického materiálu a osudům klášterního archivu ibidem, s. V–XV.

342 Dochování zástav ve formě regestů je zajímavé i z hlediska úvah o vyplácení zastavených statků. Toho se dotknu na příslušném místě kapitoly.

343 Viz kapitola II. 2. Ze zde uvedených studií jde především o ty, které se dotýkají sekularizace v západních Čechách. Jaroslav Čechura věnoval Chotěšovu v 15. století též samostatnou studii, viz pozn. 339.

přesunů klášterního zboží a zisků vyšší a nižší šlechty, přičemž předpokládá, že do poloviny 15. století byl klášter schopen kontrolovat zhruba 1/6 lokalit, které držel v předhusitském období. Na následujících stránkách zvolíme trochu jiný zorný úhel a budeme podrobněji sledovat jednotlivé zástavy chotěšovského majetku a především ty, které byly aktem krále Zikmunda Lucemburského, a také to, jaké byly další osudy Zikmundem zastavených chotěšovských statků.

IV. 1. 1 Zástavy klášterní berně a klášterních statků do roku 1419

Hospodářskými poměry chotěšovského kláštera na konci 14. a na počátku 15. století se vedle již zmíněného Jaroslava Čechury zabývala ve své nepublikované disertaci též Dana Koutná. Jejich závěry nám na tomto místě poslouží jako východisko.³⁴⁴ Víme, že chotěšovský klášter patřil mezi zeměpanskými řeholními domy k těm s nejvyšším berním zatížením. Na počátku 15. století měl odvádět 330 kop zvláštní berně.³⁴⁵ Máme také přibližnou představu o rozsahu jeho pozemkového majetku. Dle Jaroslava Čechury disponoval 54 lokalitami včetně tří městeček, oproti tomu Dana Koutná počítá s 57 vesnicemi a 3 městečky.³⁴⁶ Již na sklonku 14. století využil Václav IV. komorní příjmy z této hospodářsky silné instituce k umocnění části svého dluhu vůči Henzlinovi ze Zárova. Dne 1. září 1395 zapsal Václav tomuto staroměstskému měšťanovi 1 400 kop grošů z královské berně na několika kláštorech. Největší část této sumy, 528 kop grošů, měl nést chotěšovský klášter. V podmínkách listiny se stanovuje, že každý z klášterů má zapsanou sumu odvést ve dvou splátkách do dvou let. V případě Chotěšova se jedna splátka rovnala 4/5 roční královské berně.³⁴⁷ I v následujících letech se setkáváme s tím, že král Václav zapsal výnosy z klášterní berně odváděné chotěšovským kláštrem. V roce 1405 zapsal 1 000 kop Janovi ze Švamberka na městě Stříbře a kláštorech chotěšovském, milevském, postoloprtském a nepomuckém.³⁴⁸ Obdobně zapsal stejnou sumu na výnosech stejného zboží Janovi ze Švamberka a dalším osobám s tím, že měla být splacena jako v případě zápisu z roku 1395 ve dvou splátkách.³⁴⁹ Z roku 1406 máme navíc doklad o tom, že král Václav musel dočasně oželeť zbývajících pří-

344 Dana KOUTNÁ, *Das Register des Klosters Chotieschau*, Regensburg 1987 (netištěná disertace), zde především na s. 27–33, J. ČECHURA, *Chotěšov*, s. 52–57 (zde i odkazy na jeho starší práce).

345 Srovnej soupis královské berně CIM II, pozn. k č. 701, s. 900–903, k charakteru soupisu a jeho dataci K. KROFTA, *Začátky české berně*, s. 467–470.

346 Viz J. ČECHURA, *Chotěšov*, s. 53, D. KOUTNÁ, *Das Registerbuch*, s. 30–31 a především podrobný přehled lokalit s pramennými doklady v příloze II téže práce s. 148–162.

347 Srovnej AČ II, s. 175, č. 275, v případě Plasů a Teplé byla zapsána zhruba polovina ročního výnosu, v případě Skalice pak 3/4 a u Sázavy berně celá.

348 CIM II, s. 1023, č. 791.

349 AČ I, s. 505, č. 59.

jmy, které královské komoře plynuly z chotěšovského kláštera. Vojenskou pomoc probošta Sulka proti Bavorům totiž 3. července toho roku odměnil hned třemi listinami. V první se zavázal uhradit proboštovi škody, které by mu během tažení vznikly, druhou osvobodil jeho klášter na pět let od odvádění veškerých poplatků a dávek a konečně třetí prominul klášteru konkrétně platbu 66 kop grošů klášterní berně.³⁵⁰ Nápadné je především to, že oněch 66 kop grošů tvoří zbývající nezastavenou 1/5 královské berně z roku 1395. Dalo by se tedy usuzovat, že v té době byly zbylé 4/5 královské berně opět zastaveny a staly se tak poměrně pravidelným předmětem královských zápisů.

Od počátku 15. století se nenápadně začaly projevovat v hospodářském chodu kláštera drobnější trhliny, možná i díky náročné politice, kterou praktikoval chotěšovský probošt Sulek (1391–1415). Přesto však byl klášter prozatím schopen dostát většině svých závazků, a to i po nástupu probošta Hynka.³⁵¹ To se však záhy povážlivě změnilo. První těžkou ránu zasadil klášteru v literatuře zmiňovaný případ roku 1417.³⁵² Král Václav se již 5. února 1417 rozhodl na pět let osvobodit klášter od všech poplatků a královské berně.³⁵³ Listina však obsahuje jednu zásadní podmínku: osvobození se netýká té části berně, která byla zastavena Bohuslavovi ze Švamberka a Janu Hanovcovi ze Švamberka. Prvnímu z nich měl klášter ročně odvádět 200 kop až do výše 600 kop.³⁵⁴ Jan Hanovec pak měl ročně dostávat na svatého Martina 60 kop grošů.³⁵⁵ Ještě v průběhu roku 1418 byl klášter schopen tyto závazky plnit, zdá se však, že již koncem roku na něj dolehla finanční tíseň. Dne 1.

350 NA Praha, fond AZK, i. č. 2133, sign. ŘP Chotěšov 92 (edice František Martin PELZEL, *Lebensgeschichte der römischen und böhmischen Königs Wenceslaus, Tomus II.*, Urkundenbuch, Praha 1790, s. 118, č. 211); NA Praha, fond AZK, i. č. 2134, sign. ŘP Chotěšov 93 (ed. F. M. PELZEL, *Lebensgeschichte II*, Urkundenbuch, s. 119–120, č. 212); Jaroslav ERŠIL – Jiří PRAŽÁK, *Archiv pražské metropolitní kapituly. I. Katalog listin a listů z doby předhusitské (–1419)*, Praha 1956, s. 215–216, č. 7750 (edice českého překladu z 15. století viz D. KOUTNÁ, *Das Registerbuch*, s. 223–226, č. 6).

351 K tomuto období je pro základní přehled použitelná syntéza Milan HLINOMAZ, *Dějiny kláštera premonstrátek Chotěšov*, České Budějovice 2009, zvláště s. 56–62, ovšem vzhledem k řadě nepřesností pouze s velkou obezřetností. Z doby probošta Sulka je doloženo několik jeho dlužních úpisů (František BENEŠ – Karel BERÁNEK, *Soupis česky psaných listin a listů do roku 1526 1/1*, Praha 1974, s. 57, č. 162, D. KOUTNÁ, *Das Registerbuch*, s. 110, č. 131), na druhé straně se chotěšovský probošt v roce 1414 zavázal králi zaplatit 1,5 násobek roční berně (ANM, fond A – Pergamenové listiny, sign. A 321) a máme zachovány i kvitance na splacení dluhu (NA Praha, fond AZK, i. č. 2140, sign. ŘP Chotěšov 99).

352 Viz F. ŠMAHEL, *Husitská revoluce IV*, s. 57 a též Petr ČORNEJ, *Velké dějiny V*, s. 184. Podrobnosti, které k případu uvádí M. HLINOMAZ, *Dějiny kláštera*, s. 60, jsou pouze posunutím významu tvrzení z místa citovaného u F. ŠMAHELA.

353 Viz SOA Plzeň, fond Premonstráti Teplá I, Sign. L 110.

354 O celkové vyšší sumy víme z pozdější kvitance Buriana a Jana z Gutštejna z 25. 4. 1419, kdy potvrzují přijetí splátky ve výši 200 kop grošů (viz AČ VII, s. 621–622, č. 25).

355 Výplata této sumy je doložena kvitancemi Jana Hanovce ze Švamberka z 16. 10. 1417 (NA Praha, fond AZK, i. č. 2141, sign. ŘP Chotěšov 100) a 28. 10. 1418 (NA Praha, fond AZK, i. č. 2143, sign. ŘP Chotěšov 102). Tato zástava se stala předmětem dalších transakcí a setkáváme se s ní po celou první polovinu 15. století. Srovnej níže.

prosince 1418 král Václav povolil proboštovi prodat statky či platy až do výše 1 000 kop, aby mohl umořit dluhy své instituce,³⁵⁶ 8. prosince 1418 pak probošt Hynek vystavil dlužní úpis na 450 kop grošů pro moravského podkomořího Jana Hájka z Hodětína.³⁵⁷ Ještě v dubnu 1419 vyplatil klášter Burianovi a Janovi z Gutštejna 200 kop grošů a poté nastal zlom v podobě první doložené zástavy klášterního zboží, kterou zlistinil 25. května 1419 chotěšovský probošt Hynek.³⁵⁸

Toho dne zastavil Janovi staršímu a Janovi mladšímu bratřím z Úlic, Janovi z Hrádku, Sezemovi z Kočova, Buhušovi ze Skočic, Hynkovi z Křenova, Janovi z Frumštejna, Hanušovi Pehmovi z Pernolce, Petrovi z Řence, Petrovi z Kamenice a Janovi Krétovi z Lochusic a jiným městečko Dobřany, Litice, Robčice, Šlovice, Lhotku, Vstiš, Touškov, Kamenný a Červený Újezd, Přehýšov, Úherce, Černotín a blíže neurčené rybníky. V naraci listiny nejprve probošt Hynek podrobně zdůvodňuje, proč se odhodlal k tomuto kroku. Zadlužení kláštera mělo patrně hlubší kořeny, probošt Hynek se odvolává na války, které byly v kraji vedeny, dále na berní zatížení a na dluhy, které zdědil po svém předchůdci. Dalšími příčinami byl i aktuální stav, vedle nepokojů, které se dotýkaly kláštera, šlo především o to, že klášter hostil setkání šlechty z plzeňského kraje.³⁵⁹ Probošt Hynek vidí jako jediné východisko zastavit dále jmenované klášterní zboží. Je třeba zdůraznit, že se tak mělo stát na základě písemného svolení krále Václava. Jedno takové svolení známe na 1 000 kop grošů z roku 1418, další, na něž se probošt odvolává, se patrně nezachovala.

Důležité je také právní postavení příjemců zastavených či prodaných statků. V textu listiny jsou označováni jako rukojmí, tedy vlastně ručitelé za proboštovy dlužní úpisy. Dle právních zvyklostí rukojmí měli povinnost uhradit dluh za dlužníka, pokud ve stanoveném termínu nezapltil, a mohli poté tuto částku na něm vymáhat.³⁶⁰ Jednou z možností bylo nahradit rukojmím jejich výdaje odstoupením nějakých statků. Takový příklad známe z Chotěšova již z dřívější doby, kdy roku 1399 dovoluje král Václav ručitelům dluhu probošta Sulka Zdeňkovi z Rožmitálu a Zachariášovi ze Svinař uvázat se v držení Encovan, pokud by probošt nesplácel svůj dluh vůči Henslinovi z Turgova.³⁶¹ Lze očekávat, že podobné královské potvr-

356 NA Praha, fond AZK, i. č. 2141, sign. ŘP Chotěšov 100.

357 AČ II, s. 208, č. 479, jedná se dle všeho o dluh, který zdědil probošt Hynek již po svém předchůdci.

358 Viz poznámka 354, listina probošta Hynka se v originále nedochovala, opis je v konvolutu z 15. století uloženém ve Fürst Thurn und Taxis Zentralarchiv – Hofbibliothek – Museen Regensburg, sign. Böhmen – Akten 93 (dříve XI. 142. 1) – Register des Klosters Chotieschau, fol. 3.

359 Nejedná se patrně o pouhý literární povzdech, což lze dovodit z toho, že všechny uváděné problémy máme doloženy i odjinud – viz předchozí rozbor. Odjinud nemáme doloženy pouze uváděné sněmy v klášteře, proto považuji za vhodné příslušnou pasáž odcitovat „i také velikými sněmy, ješto sú na nás a na našem klášteře páni rytieři, panašie i jiní zeměné kraje plzenského činili a sjezdili sie“.

360 Srovnej Rudolf RAUSCHER, *K rukojemství v českém právu zemském*, Praha 1923.

361 Viz *Codex Przemyslaeus seu Copiarium diplomatum et epistolarum latinarum atque germanicum res praecipue bohemicas et polonicas saec. XIV ex., XV et XVI in. concernentium*, NK Praha, sign. VI A 7, fol. 16v,

zení by následovalo i v případě této Hynkovy hromadné zástavy. Probošt se v listu výslovně zavazuje přimluvit se u krále, aby právě zlistiněné majetkové přesuny byly zachovány. Nezvyklá hromadnost zástavy klášterních statků naznačuje, že probošt Hynek byl již patrně pod značným tlakem ručitelů klášterních dluhů, který byl ale logickým vyústěním dlouhodobé finanční politiky kláštera. Zatímco Jaroslav Čechura spatřuje v tomto proboštově aktu legalizaci násilného úchvatu klášterního zboží okolní šlechtou, přiklání bych se na základě výše uvedeného rozboru spíše k tomu, že se jednalo o poslední proboštovu možnost, jak dostat svým závazkům v intencích dobových právních zvyklostí a uchránit svoji instituci před finančním krachem.

Finanční situace probošta Hynka se přesto výrazněji nezlepšila, a tak byl nucen zastavovat další statky, aby mohl umořit své dlužní úpisy. Sáhl také k půjčce u Žida Ladmana z Plzně.³⁶² To už se ovšem v některých případech pohybujeme v období po skonu krále Václava. Všechny výše uvedené doklady ovšem ukazují na to, že Václav IV. ve svých zástavních listinách, které se dotýkaly chotěšovského kláštera, zastavoval výhradně komorní příjmy plynoucí z tohoto kláštera. Nemáme k dispozici jediný doklad o tom, že by zastavil přímo majetky této duchovní instituce, ačkoliv k tomu svým svolením vytvořil možnost.

IV. 1. 2 První zástavy Zikmunda Lucemburského 1420–1422

První Zikmundovy zástavy církevních statků v Čechách máme doloženy až z 22. srpna 1420.³⁶³ Ve stejném roce Zikmund Lucemburský také vydal nejstarší zástavní listinu na zboží kláštera chotěšovského. Zachovala se nám však o ní pouze stručná zmínka, z níž víme, že v uvedeném roce bylo zastaveno blíže neznámé zboží chotěšovského kláštera panu Vilémovi Švihovskému z Rýzmburka v celkové výši 800 kop grošů.³⁶⁴ Sáhnout přímo na klášterní zboží bylo v té chvíli pro Zikmunda patrně jednou z posledních možností, jak zajistit mohutnému zástupu svých přívrženců a žoldněřů dlužnou odměnu ze zdrojů, kterými disponovala česká komora. V případě Chotěšova musíme mít na paměti to, že v té době nemohla královská komora odtud počítat s žádnými příjmy. Vedle již nastíněné hospodářské situace

srovnej regist D. KOUTNÁ, *Das Registerbuch*, s. 108, č. 117, též A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 54, č. 278, nejnověji pak viz *Codex Přemyslaeus. Regesty z výpisů z dvorských register Václava IV. z doby kolem a po roku 1400* (=Archiv český XXXIX), Ivan HLAVÁČEK (ed.), Praha 2013, s. 18, č. 26. Obdobný doklad včetně královského potvrzení máme také například na zboží plaského kláštera viz AČ II, s. 448, č. 514 a 513.

362 Viz AČ VII, s. 622–623, č. 26; s. 624, č. 29; s. 625–626, č. 31. Listina o půjčce Žida Ladmana viz D. KOUTNÁ, *Das Registerbuch*, s. 113, č. 165.

363 Srovnej kapitola III. 1 a III. 2.

364 Zmínka o této listině je v seznamu listin, které si Vilém Švihovský uschoval u pánů z Rožmburka, viz Příloha 1, č. 105.

za probošta Hynka je totiž třeba vzít v úvahu, že ještě běžela lhůta, po kterou byl klášter Václavem IV. od všech poplatků královské komoře osvobozen.³⁶⁵

Na počátku roku 1421 se stal chotěšovský klášter jedním z cílů Žižkova tažení. Konvent se uchýlil do bezpečí plzeňských hradeb a Zikmund se rozhodl sáhnout na jeho další majetky.³⁶⁶ Hned 1. ledna vydal v Litoměřicích tři zástavní listiny na statky chotěšovského kláštera. První z nich je pro Amchu z Veselé na 200 kop grošů obecně za prokázané služby a za služby, které ještě pro Zikmunda vykoná.³⁶⁷ Amcha měl v této sumě získat do zástavy dvůr (*curiam allocaliam*) Luhov. Mělo se tak ovšem stát až po smrti Protivy z Netunic, který v té době měl uvedený dvůr v držení od chotěšovského probošta na dožití. Z hlediska formuláře obsahuje listina další ustanovení, typická pro zástavní listiny na církevní zboží z tohoto období. Jedná se o podmínku navrácení statků klášteru po jejich vyplacení s tím, že možnost vykoupit zastavené statky Zikmund vyhrazuje nejenom pro sebe a své nástupce na královském trůně, ale i pro další osoby, které by k tomu určil. Dále obsahuje možnost, aby zástavní držitel nebo jeho dědici převedli práva obsažená v listině na základě „dobré vůle“ na jiné osoby. Tento obrat znamenal, že listina se mohla stát předmětem dalších transakcí. Držitel původní zástavní listiny pak při jejím prodeji nebo např. převodu části zástavní sumy vystavoval pro nového držitele tzv. dobrou vůli. Toto bylo velmi důležité, neboť například při revizi zástav v letech 1453/1454 bylo vedle předložení původní zástavní listiny také nezbytné prokázat její právoplatné nabytí právě za pomoci dobré vůle znějící na jméno aktuálního držitele. Zbývající dvě listiny mají totožný formulář, který se od předchozího odlišuje jen mírně. Jedná se o zástavu vsi Touškov v sumě 200 kop grošů pro Zdeňka z Dvorce a Dršky a vsi Lišina v sumě 150 grošů pro Jana Gutštejna z Otova.³⁶⁸ Oproti listině pro Amchu z Veselé obsahují jako důvod udělení zástavy navíc kompenzaci utrpěných škod a především ochranu zastavených statků.

Dne 2. ledna 1421 předal Zikmund Bohuslavovi a Hynku Krušinovi ze Švamberka do držení rybník Sulek za dlužnou částku 700 kop grošů za prokázané

365 Srovnej výše. Osvobození bylo dodrženo, což lze dovodit také z toho, že po uplynutí dané lhůty Zikmund osvobodil klášter za obdobných podmínek od poplatků na dalších 10 let, viz níže.

366 K chronologii tažení F. ŠMAHEL, *Husitská revoluce III*, s. 69–70.

367 Příloha 1, č. 106.

368 Listina pro Zdeňka z Dvorce a Dršky Příloha 1, č. 107; listina pro Jana Gutštejna z Otova Příloha 1, č. 109. Na tomto místě považuji za vhodné zdůraznit, že se nejedná o Jana z Gutštejna, ale o Jana Gutštejna z Otova. V opise je sice uveden pouze jako „*Johann dicti Guthstein*“, nicméně zástava uskutečněná na stejné zboží o měsíc později i další osudy těchto statků nám ho pomáhají přiřadit k rodu z Otova. Jan Gutštejn z Otova je známý i z heraldických pramenů. Vyobrazení jeho erbu (odlišného od Gutštejnského) se zachovalo v rukopise Pamětní knihy bratrstva sv. Kryštofa na Arlbergu v Haus-, Hof- und Staatsarchiv Wien, viz Otto HUPP, *Die Wappenbücher vom Arlberg. Erster Teil: Die drei Originalhandschriften von St. Christoph auf dem Arlberg aus den Jahren 1394 bis rund 1430*, Berlin 1937–1939, s. 180.

služby.³⁶⁹ Listina má velmi okleštěný formulář, ale i v tomto případě se jako důvod udělení uvádí ochrana uděleného zboží a navíc se stanovuje, že mají rybník držet stejným způsobem jako *dirrectores vel officiales* chotěšovského probošství. Jsou tedy na ně přenesena veškerá práva spojená s držbou předaného rybníka.

Další dvě zástavní listiny na statky chotěšovského kláštera zaznamenávají významný formulářový posun. Jedná se o spojení zástavní listiny se žoldněřskou smlouvou, které je pro další listiny na chotěšovské statky do konce 20. let 15. století až na jedinou výjimku typické.³⁷⁰ Obě listiny obsahují přesná ustanovení ohledně délky a rozsahu poskytnuté vojenské služby, k níž se příjemci zavazují. První z nich byla vystavena 27. ledna ve Stříbře pro Václava z Blatnice.³⁷¹ Václav získal vsi Dolní Sekyřany a Bítov v zástavní sumě 100 kop grošů a zavázal se za to k vojenské službě se třemi jezdci na 26 týdnů počínaje datem vydání listiny. Není bez zajímavosti, že se tak mělo dít při obraně Nového Hradu u Kunratic a že relátorem listiny byl tamní hejtman Herbort z Fulštejna. Ten dva dny před tím po téměř měsíčním obléhání kapituloval před pražskými vojsky, předal jim pevnost pod podmínkou svobodného odchodu a 26. ledna z Nového Hradu odtáhl.³⁷² Patrně se snažil zverbovat dostatečně silný kontingent k tomu, aby ho mohl opět získat. Vzápětí však na tento záměr rezignoval, neboť ho zastihla zpráva o jeho vypálení. Zástavní listina vydaná ve Stříbře 9. února pro bratry Jana Gutštejna a Martina Rochce z Otova, kde Herbort figuruje také jako relátor, už totiž obecně hovoří o vojenské službě na místě, které jim Zikmund určí.³⁷³ Za zapsaných 400 kop grošů měli postavit do pole 20 jezdců na blíže neurčenou dobu. Do zástavy získali chotěšovské vsi Lišinu a Jicharce a vedle toho též čtyři vsi pivoňského kláštera.³⁷⁴ K formuláři obou listin ještě doplňme, že opět obsahovaly ustanovení o udělení, a to kvůli ochraně zastaveného zboží, navrácení statků po jejich vyplacení Zikmundem nebo k tomu určenými osobami, a převoditelnost práv obsažených v listinách na základě „dobré vůle“ držitele.

V březnu 1421 se král Zikmund stáhl z Čech na Moravu. Zde 31. března vydal ve Znojmě další zástavní listinu na chotěšovské statky, tentokrát pro paní Žofii, vdovu po Rackovi z Janovic, který padl u Vyšehradu.³⁷⁵ Žofie získala v zástavní

369 Příloha 1, č. 112.

370 K formuláři a ustanovením listin z tohoto období srovnej kapitola III. 3. 1.

371 Příloha 1, č. 128.

372 Srovnej F. ŠMAHEL, *Husitská revoluce III*, s. 66–67. K úloze Herborta jako relátora Zikmundových listin srovnej výše kapitola III. 3. 2.

373 Příloha 1, č. 129.

374 Zástavě se v souvislosti se studiem pivoňského kláštera krátce věnoval Eduard MAUR, *Počátky pivoňského kláštera – mýty, realita, otázky*, MZK 34, 1999, s. 24.

375 Příloha 1, č. 143, ke smrti Racka z Janovic viz *Vavřince z Březové Kronika husitská*, s. 440–441, srovnej též Rudolf TECL, *Marginálie k bitvě u Vyšehradu 1. listopadu roku 1420*, Tábořský archiv 7, 1995–1996, s. 88–94.

sumě 300 kop grošů vsi Lisov, Lažany, Lelov a dvůr Maškrov. Jako důvod udělení se uvádí pouze zajištění ochrany zboží a vedle toho listina opět obsahuje obvyklá ustanovení o vyplacení zboží a převoditelnosti práv v totožném formuláři jako předchozí dvě listiny. Z 16. března následujícího roku se nám dochovala zástavní listina pro Jana Hanovce ze Švamberka na chotěšovské vsi Horní Sekyřany, Záluží, Kotovice, Červený Újezd a Janov. Jan Hanovec měl za zapsaných 1 000 kop grošů za povinnost, kromě ochrany zastavených statků, vojenskou službu s 200 jezdcí při obraně města Stříbra po dobu tří měsíců. Formulářová struktura je obdobná jako u listin pro Václava z Blatnice a Jana Gutštejna z Otova z předchozího roku.

Do sledovaného období spadá ještě jedna Zikmundova zástavní listina, kterou jsem záměrně ponechal na konec, neboť není prostá podezření. Jde o domnělou Zikmundovu zástavní listinu pro Václava Sekáče z Újezdce, která měla být vydána ve Stříbře 2. ledna 1421.³⁷⁶ Nejprve si stručně shrňme její obsah. Listina příjemci zajišťovala zástavní držbu vesnice Luženice a (Skašovy) Lhoty se dvorem a lesem v celkové zástavní sumě 500 kop grošů odměnou za prokázané služby, které nejsou nikterak specifikovány. V listině se určuje, že Václav má tyto statky držet stejným právem (*iure et titulo*), jakým je držel probošt, převor, kantor a celý chotěšovský konvent a kanovníci vyšehradští. Držba se pojišťuje nejen Václavovi, ale také jeho bratru Janovi a jejich dědicům do té doby, než jim Zikmund v hodnotě 500 kop grošů přidělí statky jiné, nebo splatí dluh hotovými penězi. Všechna uvedená práva jsou vyhrazena také tomu, kdo by získal zástavní listinu s dobrou vůlí Václava, jeho bratra Jana nebo jejich dědiců.

Na první letný pohled neobsahuje listina žádné netypické ustanovení. Se všemi se můžeme setkat i v jiných Zikmundových listinách, i když s některými jen výjimečně. Pokusme se tedy o zevrubnější rozbor.

Listina je psána na pergamenu o rozměrech cca 44 × 30 cm, šířka plíky je 10 cm. K listině je přivěšena pečeť vydavatele na pergamenovém proužku, na pravém horním okraji plíky je relačně-koncepční poznámka *Ad mandatum domini regis Johannes Kyrchen*. Na dorzu uprostřed je registraturní poznámka *R(egistrata)* a v pravé části jsou pozdější archivní poznámky a signatury.

Stopy po linkování nejsou v textu patrné, pouze u horní dotažnice prvního řádku je linka sahající od levého okraje pergamenu přibližně do jeho poloviny (k prodlouženému „s“ ve slově *augustus*). Iniciála „S“ ve jménu *Sigismundus* je umístěna pro Zikmundovy listiny zcela netypicky do textového zrcadla, zabírá první tři řádky a její horní část přesahuje zmíněnou linku.³⁷⁷ V intitulaci je uherský titul

376 Viz Příloha 1, č. 113, vyobrazení listiny viz Jaroslav ČECHURA, *Dějiny Plzeňska*, in: *Gotika v západních Čechách (1230–1530)* I, J. Fajt (ed.), Praha 1995, s. 49, obr. č. 8. Je ironií osudu, že v tomto vpravdě reprezentativním katalogu je pozdější falzum vyobrazeno jako příklad zástavní listiny Zikmunda Lucemburského. Následující rozbor jsem vtělil do samostatné studie, viz S. BÁRTA, *Falzum zástavní listiny*. Edice listiny viz též Příloha č. 8.

377 Viz obrazová příloha.

psán na začátku s „W“ tedy *Wngarie*, ačkoliv v latinském formuláři Zikmundových listin je vždy tvar *Hungarie*. Navíc pod „W“ zřetelně prosvítá jiná litera, stejně tak pod slovem *augustus* je patrné dlouhé s, které bylo vyškrabané a znovu napsané mírně vlevo. Celkový charakter písma se podobá písmu královských listin z kanceláře Ladislava Pohrobka. Jedná se o pokročilou bastardu z doby po roce 1450.³⁷⁸ Relučně-konceptní poznámka je psána stejným písmem a s vysokou pravděpodobností i totožnou rukou. Registraturní poznámka na dorzu je zkrácena pouze siglou „R“, ovšem v případě Zikmundových listin bývá tato sigla zpravidla ještě doplněna v indexu o „ta“, případně suspenzní zkracovací znaménko.³⁷⁹

Již grafická podoba listiny vyzývá k velkým pochybnostem o její pravosti. K listině je však přivěšena říšská sekretní pečeť Zikmunda Lucemburského z doby před císařskou korunovací a pečetní obraz je nepochybně pravý.³⁸⁰ Při studiu pečeti byly zjištěny některé indicie, které vzbuzují jisté otazníky. Pečetní miska je silně zploštělá na zadní straně se stopou po výrazném vtažení dvěma prsty. Okraj pečetní misky je na několika místech lehce přehrnut přes okraj pečetního obrazu a zároveň je jemně ušpiněn červeným voskem. Manipulaci s pečetí tak nelze zcela vyloučit, nicméně zjištěné indicie je možné vysvětlit také druhotnými vlivy při pozdějším uložení listiny nebo při manipulaci s ní. Bohužel nebyla k dispozici neinvazivní technologie, která by mohla toto dilema uspokojivě rozřešit.³⁸¹ Důležité je ale poznamenat, že použití uvedeného typáře je v období, do něhož se písemnost hlásí, pro zástavní listiny na církevní statky zcela nezvyklé.³⁸²

Předjeme nyní k rozboru textu listiny v porovnání s ostatními dochovanými zástavními listinami. Formulář Zikmundových zástavních listin na církevní majetky z let 1420–1422 byl pevně ustálen.³⁸³ Pokud porovnáme listinu pro Václava Sekáče z Újezdce s tímto zavedeným formulářem, první a zásadní odchylku zaznamenáme již v panovníkově intitulaci, ve které je zaměněno pořadí královských titulů. Ve všech Zikmundových listinách následuje titul českého krále vždy za uherským, avšak zde je uveden až na konci za dalmatským a chorvatským. Promulgace listiny je ve znění *Notum facimus tenore presencium universis*, což sice není neobvyklá formulace pro Zikmundovy listiny obecně, nicméně pro zástavní listiny na církevní statky je zcela ojedinělá. Následuje krátká narace, kde se vysvětluje, že listina je udělena za mnohé služby, které Václav Sekáč Zikmundovi poskytl. Poté je v podstatě uvedena zástavní suma a statky, na nichž je zapsána, s tím, že zcela chybí

378 Viz například NA, fond AZK, i. č. 2197, sign. ŘP Chotěšov 156 nebo NA, fond AČK, č. 1603. Za paleografickou konzultaci patří můj dík doc. Daliboru Havlovi.

379 Srovnej vyobrazení registraturních poznámek v obrazové příloze.

380 Vyobrazení pečeti viz O. POSSE, *Die Siegel der deutschen Kaiser*, Tafel 13, č. 4.

381 Za konzultaci nad originálem pečeti děkuji restaurátorce Mgr. Libuši Holakovské z NA.

382 Srovnej výše kapitola III. 2.

383 Srovnej rozbor formuláře v kapitole III. 3. 1.

pertinenční formule a uvedení vlastníků statků. Ve spojení s netradičním dispozičním slovesem tak dostáváme zcela neobvyklou formulaci. Zikmund totiž praví, že Václavu Sekáčovi platy z uvedených statků dává (*dedimus, donavimus et damus*), aby je držel *omni eo iure et tytulo, quo venerabiles viri dominus prepositus, prior, cantor necnon totus conventus monasterii chotiessoviensis ordinis sancti Augustini et canonyci de Wissegrado tenuerunt, habuerunt et possiderunt*. Tím se také, ovšem na zcela neobvyklém místě, dozvídáme, komu statky vlastně původně patřily.

To, že se fakticky nejedná o donaci, ale zástavu, nám prozradí až posléze užití dalšího dispozičního slovesa *obligavimus et...obligamus*. Toto dispoziční sloveso je vřazeno za uvedenou pasáž o vlastnictví statků a uvozuje ustanovení o době, po jakou má příjemce listiny předávané statky držet. Zástava má trvat tak dlouho, dokud by král Václavu Sekáčovi nebo jeho bratru Janovi, či jejich dědicům nepředal jiné zboží v hodnotě 500 kop grošů, resp. jim nezaplatil uvedenou sumu v hotovosti. Pokud pomíneme ne zcela běžné, avšak známé ustanovení o náhradě jiným zbožím, je i tak formulace o výplatě zcela nezvyklá (*ipsi paratis pecuniis de dicto debito per nos satisfactum fuerit integraliter et ad plenum*). Nad to listina vůbec neobsahuje běžně uváděnou povinnost po vyplacení statků tyto bez překážek a odporu předat zpět jejich majitelům. Celou dispozicí uzavírá ustanovení o přenositelnosti práv obsažených v listině těm, kteří by ji drželi s dobrou vůlí Václava a jeho dědiců. Až na použití tvaru *presentem litteram* namísto *presentes litteras* v zásadě koresponduje s formulářem Zikmundových listin. Obdobná jazyková nepřesnost se objevuje též v koroboraci (*sub nostre regali sigilli*). Oproti formuláři Zikmundových listin je nestandardní i rozepisování jména příjemce listiny při každém jeho použití. Václav Sekáč z Újezdce je vždy uveden celým jménem včetně přídomku, ačkoliv v Zikmundových listinách je zvykem při opakování jména příjemce uvádět pouze jméno křestní.

Z hlediska formuláře Zikmundových listin je zarážející uvedení řádové příslušnosti chotěšovského kláštera *conventus monasterii chotiessoviensis ordinis sancti Augustini*. Nemuselo by se to zdát neobvyklé, neboť v obecném povědomí byla vnímána příslušnost premonstrátů k augustiniánské řeholi. Ovšem vyhotovení Zikmundovy kanceláře, pokud již upřesňují řádovou příslušnost chotěšovského kláštera, vždy uvádějí premonstrátský řád. V zástavních listinách se navíc Zikmundova kancelář běžně spokojila s obratem, že zastavované majetky náležejí *prepositure de Chotisso* nebo *ecclesie de Chotisso*. Text navíc opomíjí, že se jednalo o ženský klášter, když uvádí tvar *prior* a *cantor* namísto *priorissa* a *cantrix*.³⁸⁴

Tím se již dostáváme k rozporům s dobovými reáliemi. Prvním a zásadním je to, že datum a místo vydání listiny odporuje Zikmundovu itineráři. Listina je dato-

384 Je třeba upozornit, že s podobným výčtem se v Zikmundových listinách v případě Chotěšova vůbec nesetkáme. Jsou to právě listiny vydávané chotěšovským proboštem, kde se vedle probošta uvádějí též ženské představitelky kláštera se svými funkcemi. Srovnej např. AČ VII, s. 624, č. 29; s. 627, č. 34; s. 628, č. 36.

vána 2. ledna 1421 ve Střibře. Stejného dne však byly vydány hned tři Zikmundovy listiny v Litoměřicích a právě zde trávil Zikmund počátek roku 1421. Ve Střibře byl až koncem ledna a znovu začátkem února.³⁸⁵ Chybné je také uvedení let panování Zikmunda Lucemburského jako uherského krále, listina uvádí 35, správně však má být 34.

Další problematický bod představuje relačně-konceptní poznámka a v ní figurující Jan Kirchen, který působil jako protonotář v Zikmundově říšské kanceláři.³⁸⁶ Listina pro Václava Sekáče z Újezdce je za více než dva roky jediná, na jejímž vydání se měl z titulu svého úřadu podílet. S Janem Kirchenem se totiž setkáváme v kancelářských poznámkách více než 20 Zikmundových listin vydaných na počátku roku 1420 ve Vratislavi a ve Svídnici (naposledy 26. dubna 1420). Poté se znovu objevuje až při zlistiňování aktů na říšském sněmu v Norimberku v létě 1422 (poprvé 19. července 1422), kde se během dvou měsíců podílel na vyhotovení 20 listin. Z intenzity působení Jana Kirchena se spíše zdá, že říšského krále v květnu 1420 do Českého království vůbec nedoprovázel a připojil se k němu až po dvou letech na říšském sněmu v Norimberku.³⁸⁷ Na tomto místě je také vhodné poznamenat, že relačně-konceptní poznámka stejně jako pečeť ukazují na vznik listiny v Zikmundově říšské kanceláři.³⁸⁸ To je ovšem pro toto období pro zástavní listinu na církevní statky zcela nemyslitelné.³⁸⁹

Shrneme-li výše uvedené skutečnosti, můžeme konstatovat, že dochovaná listina pro Václava Sekáče z Újezdce je falzem vzniklým krátce po roce 1450. Její sestavovatel měl patrně k dispozici jinou Zikmundovu listinu vzešlou z říšské kanceláře, která mu posloužila za vzor. Zároveň lze předpokládat, že byl k zfalšování listiny druhotně použit pečetní obraz Zikmundovy říšské sekretní pečeti. Otázkou zůstává, zda mohlo jít o záměr nahradit znehodnocený originál nebo pokus vytvořit novou právní skutečnost. Pokusme se tedy listinu zasadit do širšího kontextu. Budou nás zajímat osudy zastavených majetků, stejně jako jednotlivých osob a pokusíme se zjistit možnou motivaci vzniku falza.

Dvůr a les Skašov zakoupil chotěšovský konvent v roce 1326 od Viléma z Boru a Oldřicha z Potštejna.³⁹⁰ V roce 1346 se chotěšovský probošt Petr dohodl s Proštějem z Letína a jeho manželkou Drahou, že jim předá les Skašov, aby zde založili

385 Srovnej RI XI, 1, s. 311, č. 4408, 4409 a 4411. P. ENGEL – N. C. TÓTH, *Itineraria regum*, s. 107.

386 K jeho osobě viz E. FORSTREITER, *Die deutsche Reichkanzlei*, s. 25–28 a 106–112.

387 Říšský sněm v Norimberku také představuje poslední epizodu působení Jana Kirchena v říšské kanceláři. Srovnej kancelářské poznámky z uvedeného období RI XI, č. 3968–5257,

388 Obdobně je tomu u použité registraturní poznámky na dorzu, která se na Zikmundových zástavních listinách z let 1420–1422 vůbec nevyskytuje. Navíc je třeba dodat, že sigla *R* na zkoumaném falzu je dost těžkopádnou napodobeninou registraturní poznámky Zikmundových listin, srovnej obrazovou přílohu.

389 Viz kapitola III. 2 a III. 3.

390 NA, fond AZK, i. č. 2089, sign. ŘP Chotěšov 48.

novou ves nazvanou Lhota. Založená ves měla být po dobu čtyř let zcela osvobozena od platů a dávek a dalších šest let měl Prostěj chotěšovskému klášteru odvádět ročně dvě kopy grošů platu. Po uplynutí těchto deseti let měl Prostěj založenou ves předat se všemi právy a platy zpět proboštovi a mohl si spolu se svou manželkou na dožití ponechat dva svobodné lány.³⁹¹ Celý záměr se i přes drobné rozpory skutečně zdařil a o jeho rozsahu jsme informováni z urbáře chotěšovského kláštera.³⁹² Vesnici Lhotu a dvůr a les Skašov z listiny pro Václava Sekáče proto tedy můžeme jednoznačně označit za majetek chotěšovského kláštera. Nemáme jedinou indicii, že by zde cokoliv patřilo vyšehradským kanovníkům.

Z toho ovšem vyplývá, že by dle dikce listiny měli mít vyšehradští kanovníci ve svém vlastnictví vesnici Luženice. V případě této lokality je pramenná situace méně příznivá. Ve fondu vyšehradské kapituly se pro vlastnictví Luženic žádné doklady dohledat nepodařilo. Luženice jsou zachyceny v berním rejstříku plzeňského kraje z roku 1379 a k roku 1384 je doložen Petr z Luženic jako domažlický rychtář. Právě Domažlicím Luženice patřily před polovinou 16. století. O jejich příslušnosti nebo vlastnickém podílu vyšehradské kapituly prameny 15. století (s výjimkou našeho falza) mlčí.

S příjemcem listiny Václavem Sekáčem z Újezdce se setkáváme vyjma rozebíraného falza ještě na dalších třech listinách. Nejprve je třeba poznamenat, že netušíme, podle jaké lokality se Sekáčové vlastně psali. V listinném materiálu se ve dvou případech setkáváme s označením z Újezdce a ve dvou z Újezda. Lokalit tohoto jména je na Klatovsku a jižním Plzeňsku hned několik a vzhledem k běžnosti tohoto místního jména nelze spolehlivě určit, odkud Sekáčové pocházeli. Spektrum možností můžeme zredukovat o místa se známými majiteli s prokazatelně odlišným erbovním znamením. Ze zbylých možností by vzhledem k okruhu svědků na listině vydané Václavem Sekáčem z Újezdce připadal v úvahu nejspíše Újezdec severovýchodně od Klatov (přesněji mezi Ostřeticí, Petrovičkami a Domažlickami).³⁹³ Jistotu však patrně těžko získáme.

Podívejme se nyní blíže na ony tři listiny, ve kterých Václav Sekáč ještě figuruje. V dubnu 1443 kvitoval Hynek Krušina ze Švamberka Václava Sekáče z Újezdce ze splacení části dluhu, který na něj připadl jako na jednoho z rukojmích Ambrože z Bohostic, který nedostal svým závazkům vůči Švamberkovi.³⁹⁴ Dne 13. listopadu 1443 (nebo 1448) se sešli bratři Jan a Václav Sekáč z Újezdce v nepomuckém kláš-

391 NA, fond AZK, i. č. 2103, sign. ŘP Chotěšov 62.

392 Spor se týkal právě hranic chotěšovského lesa zvaného Skašov a vesnic Letiny a Ohrazenice (viz NA, fond AZK, i. č. 2114, sign. ŘP Chotěšov 73). K rozsahu lokace srovnej *Decem registra censuum Bohemica*, s. 41.

393 NA, fond AZK, i. č. 2190, sign. ŘP Chotěšov 149. Václav Sekáč pečtil dvěma zkříženými sekýrkami.

394 APH, fond AMK, sign. 867 – XXIX/26, regest viz J. ERŠIL – J. PRAŽÁK, *Archiv pražské metropolitní kapituly II*, s. 41–42, č. 94.

teře „v jistbě u Ambrože“³⁹⁵ a před řadou svědků se dohodli na oddělení majetku. Součástí vypořádání, do kterého byla zahrnuta i jejich sestra Dorota, byla také zástavní listina na 35 kop grošů na majetcích nepomuckého kláštera. Jan Sekáč získal koně, dům a zmíněnou listinu, z níž své sestře Dorotě zaplatil 10 kop grošů a dalších 10 kop zaplatil za dluh svého bratra Václava.³⁹⁶

Naposledy se s Václavem Sekáčem setkáváme v roce 1452, kdy kvituje chotěšovského probošta ze splacení dluhů, které měl spolu se svým bratrem Janem zapsány na několika listech. O Janovi Sekáčovi se při tom v listu hovoří již jako o zesnulém. Ze splacených listů se v kvitanci blíže zmiňuje pouze ztracený list na 45 nebo 46 kop grošů a vyjmenovávají se též rukojmí, kteří v tomto listu figurovali. Ostatní listy patrně nebylo třeba zmiňovat, neboť bylo zvykem je při splacení dluhu vrátit dlužníkovi.

Nabízí se úvaha, zda mezi těmito listy nemohlo být i naše falzum. Veškeré indície však naznačují, že nikoliv. Jednak se v kvitanci hovoří o listech, které oba bratři mají na probošta Václava. Do této obecné formulace by sice mohla být zahrnuta i Zikmundova zástava, i s ohledem na doklady podobných případů si však lze těžko představit, že by královská listina znějící na 500 kop grošů byla ve výčtu zamlčena. I kdybychom to připustili, dalo by se očekávat, že se Zikmundovou listinou bude naloženo podobně, jako s ostatními vyplacenými královskými listy. Ty byly totiž po jejich navrácení proboštovi proříznuty a uloženy v klášterním archivu. Navíc byly všechny kolem poloviny 16. století opatřeny na dorzu poznámkou, čeho se dotýkají. Listina pro Václava Sekáče je sice součástí chotěšovského souboru listin, nicméně není proříznutá a nejstarší archivní poznámky na dorzu jsou až z 18. století. Na rozdíl od ostatních Zikmundových zástavních listin ji nenalzáme ani v žádném z chotěšovských kopiářů.³⁹⁷ Do klášterního archivu se tak patrně dostala mnohem později.

395 Jedná se o zajímavou reálii k dějinám nepomuckého kláštera po husitských válkách. Švamberkové měli z titulu zástavních držitelů jeho statků vydržovat konvent v Nepomuku, ten však nebyl nikdy v plném rozsahu obnoven a řádoví bratři patrně obývali zbytky zachovaných klášterních budov. V polovině 16. století klášter zcela zanikl. Srovnej Věra KUTHANOVÁ, *Bývalý cisterciácký klášter Nepomuk. Výsledky stavebně historického průzkumu a pokus o rekonstrukci stavebního vývoje*, Umění 25, 1977, s. 449–461. Vzhledem ke ztrátě klášterního archivu nemáme o nepomuckém konventu mnoho zpráv, viz též A. SEDLÁČEK, *Klášter Nepomucký*.

396 APH, fond AMK, sign. 868 – XXIX/27. Roční datum je v listině neúplné, k dataci srovnej poznámku u regestu J. ERŠIL – J. PRAŽÁK, *Archiv pražské metropolitní kapituly II*, s. 42, č. 95.

397 Do úvahy přicházejí především *Register des Klosters Chotieschau*, Fürst Thurn und Taxis Zentralarchiv – Hofbibliothek – Museen Regensburg, sign. Böhmen – Akten 93; *Kopiář premonstrátského kláštera v Chotěšově*, NA, fond AZK, i. č. 2513, rkp. 71 a *Diplomatář chotěšovského kláštera*, SOA Plzeň (uloženo SOKa Cheb), fond Premonstráti Teplá II, i. č. 628, sign. VII a, kart. 90. K dochování chotěšovských pramenů v různých archivech srovnej také J. ČECHURA, *Významný soubor*, s. 22–28, J. KŘEČKOVÁ – P. NEVÍMOVÁ, *Přehled pramenů chotěšovského kláštera*, s. 207–221 a M. HLINOMAZ, *Několik tezí k dějinám kláštera Chotěšov*, s. 185–205.

Stále tedy zůstává otázka jejího vzniku otevřená. Vzhledem k pravděpodobné době jejího sepsání se nabízí možná souvislost s revizí královských zápisů z let 1453/1454. Rozebíraná listina mohla vzniknout přímo se záměrem pokusit se ji při revizi zástav uplatnit. Nakonec se tak nestalo, neboť se s ní v zápisech revizní komise nesetkáváme a je otázkou, zda vůbec se její držitel pokusil v ní uvedenou sumu vymáhat. Je rovněž možné, že vznikla o něco málo později, nicméně to se již pravděpodobně nedozvíme.

Stejně tak patrně nezjistíme, kdo si vlastně dal uvedené falzum zhotovit. Jako první se samozřejmě nabízí sám Václav Sekáč z Újezdce, který byl s chotěšovským klášterem v kontaktu a pohyboval se v geografickém horizontu zastavených statků. Vzhledem k propracovanosti falza bych ovšem neváhal upřít svůj zrak do vyšších pater tehdejší společnosti. Pokud se podíváme, kdo mohl mít zájem na vlastnictví zastavených statků, narazíme v případě Luženic, jak již bylo uvedeno výše, na zaryté mlčení pramenů. V případě Skašova se nám ovšem několik indicíí nabízí. V červnu 1425 se totiž dvůr a les Skašov staly součástí zástavy pro Viléma Švihovského z Rýzemberka. V roce 1431 konfirmoval král Zikmund dohodu Viléma Švihovského s chotěšovským proboštem Petrem, která tuto starší zástavu upravovala. Vilémovi Švihovskému však zůstaly nadále v zástavní držbě z původních osmi lokalit pouze vesnice Litice a Vstíš, tuto zástavu pak v roce 1448 postoupil Fridrichovi z Donína.³⁹⁸ Vilém Švihovský byl také jedním z hlavních svědků, kteří přihlíželi v nepomuckém klášteře dělení majetku mezi bratry Václavem a Janem Sekáčem. Nabízí se tedy možnost, že krátce po smrti Václava Sekáče dal Vilém Švihovský vystavit na jeho jméno znějící listinu. Pokud by se spolu s ní prokázal dobrou vůlí Václava Sekáče, mohl by získat znovu zboží, které již dříve držel v zástavě. Zároveň by ze sebe v případě odhalení falza sejmul odpovědnost za jeho vyhotovení.³⁹⁹

IV. 1. 3 Odvolání zástav 1422, zástavy následujících let a snahy probošta Petra o jejich revizi

Odvolání zástav církevních statků v Norimberku v srpnu 1422 přineslo změnu dosavadní praxe.⁴⁰⁰ Odvolací listinu získal i chotěšovský probošt se svým konventem. Zikmund v ní povoluje proboštu Hynkovi získat zpět zcizené statky za pomoci svých přátel a příznivců a zvolit si pro svůj konvent ochránce. Znovuzískané statky má probošt nerušeně držet a v této držbě mu nemají bránit ani ti, kteří by měli na uvedená zboží od Zikmunda vystavenou listinu. Některé z držitelů chotěšov-

398 K potvrzení dohody probošta Petra s Vilémem Švihovským viz níže kapitola IV. 1. 3, k postoupení zástavy Fridrichovi z Donína AČ VII, s. 644–645, č. 65.

399 O podobný případ byl rozšířen okruh falz vytvořených Oldřichem z Rožmberka, srovnej P. BAR, *Neznámá falza*.

400 Viz kapitoly III. 4. 1 a III. 4. 2.

ských statků také v listině přímo jmenuje. Jedná se o pana Viléma ze Švihova, Jana Hanovce ze Švamberka na Třebli a rytíře Jana *Hradisszko*.⁴⁰¹ Zástavy pro Viléma Švihovského a Jana Hanovce jsme rozebrali výše. V případě rytíře Jana *Hradisszko* nemáme zcela jistotu, o koho se jedná, a proto nelze zástavu jednoznačně vztáhnout k některé ze známých zástavních listin.⁴⁰² Nenápadná glosa nám tak skrývá další neznámou zástavu na chotěšovské zboží. Přes veškeré obtíže spojené s identifikací Jana *Hradisszko* je třeba zdůraznit, že odvolání mělo spíše deklarativní charakter s všeobecným právním dosahem a nemělo být taxativním výčtem zástavních držitelů a jejich statků. Jméno Jana *Hradisszko* tak mohlo reprezentovat držitele klášterního zboží z řad nižší šlechty. Zikmundovo odvolání zástav mělo dopad na jeho následující zástavní praxi.⁴⁰³ V dalších letech se setkáváme až na výjimky pouze se zástavami komorních zboží a příjmů. Podívejme se tedy podrobněji, jak vypadala tato situace v případě chotěšovského kláštera.

V roce 1423 vypršelo osvobození chotěšovského kláštera od berně, které mu udělil v roce 1417 král Václav. Vzhledem k tomu, že konvent byl poničen husity a jeho příslušnice byly nuceny *žebrot a živobyť u přátel a známých*, požádal probošt Hynek o další osvobození od platů a dávek. Ze sugestivního líčení Zikmundovy listiny můžeme usuzovat, že konvent sídlil vzhledem k situaci stále ještě mimo poničený klášter, nejspíše v Plzni. Zikmund proboštovým prosbám vyhověl a osvobodil klášter od berně a dalších dávek na deset let. Že tento akt vědomě navazoval na předchozí Václavovo osvobození, dokládá i výminka, že klášter má nadále platit část královské berně ve výši 60 kop Vilémovi Doupovcovi. Jedná se o původní závazek Václava IV. Janovi Hanovcovi, jak to dokládá Zikmundovo potvrzení téhož platu 60 kop pro Zdeňka z Rožmitálu a jeho ženu Markétu ze 4. listopadu 1437.⁴⁰⁴

V červnu 1425 vystavil Zikmund po delší době zástavní listinu na statky chotěšovského kláštera spojenou se žoldněřskou smlouvou. Vilém Švihovský z Rýzemberka získal do zástavy Litice s dvorem, les Vysoká, mlýn a rybník Lašitov, Šlovice, Vstiš, Černotín, Křenice, dvůr a les Skašov a blíže neurčený les *Bdissow*, to vše za roční službu se 100 jezdcí. Zástavní suma činila 1 000 kop grošů a listina už neobsahovala klauzuli o ochraně zastaveného zboží, její součástí je již pouze formule o držbě statků do jejich vyplacení a převoditelnosti práv listiny na jiné držitele. Dne 17. října 1425 získal listinu s obdobným formulářem též Zdeněk Drščka, toho

401 NA Praha, fond AZK, i. č. 2154, sign. ŘP Chotěšov 113.

402 J. ČECHURA, *Sekularizace církevních statků v západních Čechách v letech 1421–1454*, s. 2 jej bez dalšího vysvětlení ztotožňuje s Janem Gutštejnem z Otova. Tato identifikace byla patrně vedena snahou spojit všechny zástavy uvedené v listině s těmi, které máme doloženy před jejím vydáním. Jak ale dokládají další příklady komentované ibidem, s. 12, pozn. 9, tento předpoklad se ukazuje jako lichý. Spíše bych se klonil k tomu, že se nám v tomto obratu zachovalo deperditum neznámé zástavní listiny. Bohužel vzhledem k vágnosti zmínky není možno blíže určit jejího příjemce. Viz Příloha 1, č. 157.

403 Viz kapitola III. 4. 3.

404 Srovnej pozn. 353. Listina pro Zdeňka z Rožmitálu viz Příloha 1, č. 384, Zdeněk z Rožmitálu koupil původní Václavovu listinu od Václava Doupovce za 600 kop.

času purkrabí na Horšovském Týně. Za službu se stovkou jezdců měl získat v zástavní sumě 500 kop grošů městečko Staňkov, ves Touškov a Ohučov.⁴⁰⁵

V roce 1429 se ujal uprázdněného úřadu chotěšovského probošta Petr, který je v této hodnosti naposledy doložen roku 1436.⁴⁰⁶ Záhy po převzetí proboštsví můžeme sledovat Petrovu systematickou snahu o uspořádání klášterního hospodaření. Vedle celé řady úmluv s okolními šlechtici zahrnující dlužní úpisy, zástavy, kvitance na umořené dluhy apod. se zachovaly také Zikmundovy konfirmace dohod o starších zástavách, které uzavřel probošt Petr s jejich držiteli.⁴⁰⁷ První takovéto potvrzení vydal Zikmund již 12. února 1430.⁴⁰⁸ Probošt Petr poslal králi listinu probošta Hynka z roku 1420, kterou zastavil Sudovi a Lvíkovi z Řenče ves Šlovice v celkové sumě 191 kop a 48 grošů. Jak Zikmund uvádí, probošt Petr uznal tuto smlouvu a požádal ho o její potvrzení.

Poslední zmíněný případ je pro období úřadování chotěšovského probošta Petra typický: Zikmund se při svých konfirmacích zástav odvolává vždy na dohodu, kterou probošt uzavřel se zástavními držiteli. Podobné konfirmace máme dochovány ještě tři a všechny mají obdobnou formulářovou strukturu. Zikmund nejdříve zdůvodňuje, že kvůli boji proti kacířům v Čechách byl nucen zastavit světským osobám církevní statky, pak jmenuje konkrétního držitele a statky, které mu byly zastaveny, bez uvedení výše zástavní sumy. Pokračuje tím, že probošt Petr uzavřel s uvedeným zástavním držitelem dohodu, jejímž obsahem je zástava statků v již konkrétně uvedené sumě. Odvolává se přitom na obsah listiny, kterou měl o tom probošt vystavit. Z dříve známých formulí obsahují pouze klauzuli o možnosti vyplacení statků.⁴⁰⁹

První takováto Zikmundova konfirmace je z 20. června 1431 pro bratry Jana a Viléma Švihovské na Litice a Vstiš v celkové sumě 2 100 kop grošů.⁴¹⁰ Z předchozích let známe dva zástavní listy pro oba bratry, které v součtu dosahují sumy 1 800 kop grošů. Je možné, že celková suma byla při vzájemné dohodě navýšena, jak uvidíme dále i na příkladu úmluvy se Zdeňkem Dršťkou. Podrobněji celou situaci osvětluje listina chotěšovského probošta Petra, která ovšem byla vydána až 15. září

405 Listina pro Viléma Švihovského byla dosud v literatuře známa pouze z regestu bez výčtu statků. Existuje však její vidimus z roku 1435, viz Příloha 1, č. 165. Listina pro Zdeňka Dršťku viz Příloha 1, č. 168.

406 Srovnej LC IX, Josef EMLER (ed.), Praha 1889, s. 152 a LC X, Josef EMLER (ed.), Praha 1889, s. 262. Rozmezí působení jednotlivých proboštů v úřadu tak, jak je pro 15. století nabízí M. HLINOMAZ, *Dějiny kláštera*, je často (jako i v tomto případě) chybné.

407 Ty z úmluv s okolní šlechtou, které se dotýkají starších Zikmundových zástav, rozebereme níže. Zde se budeme věnovat pouze těm, které byly v letech 1430–1434 Zikmundem přímo konfirmovány.

408 Příloha 1, č. 174. Konfirmovaná listina probošta Hynka se také dochovala v originále, viz NA Praha, fond AZK, i. č. 2147, sign ŘP Chotěšov 106, vydána v AČ VII s. 624, č. 29.

409 Srovnej edici listiny v Příloze č. 9, všechny tři níže rozebírané Zikmundovy listiny mají až na drobné stylistické odchylky totožný formulář.

410 Příloha 1, č. 175.

téhož roku. Petr vyznává, že je spolu se svým konventem dlužen *za najjassné knieže a krále, krále Zykmanda* 1 500 kop pražských grošů Vilémovi Švihovskému z Rýzemberka. V této sumě zastavil probošt Petr panu Vilémovi litické zboží a šest lánů ve vsi Vstiš. Listina velmi zevrubně uvádí, co vše lze počítat do zastavených statků včetně zaznamenání konkrétních osedlých lánů ve vsi Vstiš. Zjevný rozpor je ve výši zástavní sumy, existuje však pro to několik možných vysvětlení. Jednak můžeme předpokládat, že se proboštu Petrovi podařilo část zboží z původních zástav (1420 a 1425) vyvázat. S jistotou to můžeme říci o Šlovicích, o nichž víme, že jejich držba byla potvrzena v únoru 1430 Sudovi a Lvíkovi z Řenče. Navíc lze důvodně předpokládat, že Šlovice byly vyplaceny před rokem 1432.⁴¹¹ Vedle toho se zdá, že zbytek chotěšovských statků zastavených bratřím z Rýzemberka mohl být ošetřen jiným dokumentem. Zde se lze opřít o list Viléma Švihovského z Rýzemberka z května 1440, ve kterém vyznává, že převzal se souhlasem svého bratra Jana Zikmundův list, který byl uložen u Oldřicha z Rožmeberka. Tento list měl svědčit na 600 kop grošů na vsi chotěšovského kláštera.⁴¹²

Druhá Zikmundova konfirmace je z 24. září 1434 a dotýká se úmluvy probošta Petra se Zdeňkem z Dršičky řečeným Kolvín o ves Touškov.⁴¹³ Opět se jedná o vypořádání starších Zikmundových zástav. Listina má obdobný formulář jako předchozí a odvolává se na více než dva roky starou proboštovu listinu z 3. května 1432, která vnáší do celé transakce mnohem více světla než Zikmundovo potvrzení.⁴¹⁴ Chotěšovský probošt Petr se v ní opět přiznává k dluhu za krále Zikmunda a vypočítává listiny, které Zikmund vystavil na ves Touškov. Obě dvě už jsme rozebrali výše, zde pouze připomeneme, že první byla z roku 1421 právě pro Zdeňka Kolvína na 200 kop a druhá pro jeho strýce Zdeňka z Dršičky, purkrabího na Horšovském Týně, na 500 kop grošů, která navíc zahrnovala i Staňkov a Ohučov. Výsledkem dohody byla zástava na 20 konkrétně jmenovaných lánů ve vsi Touškov pouze pro Zdeňka Kolvína a jeho manželku Annu z Frumštejna ve výši 450 kop grošů. Horšovskotýnský purkrabí byl patrně vyplacen a probošt Petr převzal oba původní Zikmundovy zástavní listy do své moci. Výslovně doloženo to je v případě druhého z nich. Ze stejného dne se totiž dochovala úmluva o tom, že má být tento list dán v případě potřeby k dispozici bratřím Janovi ze Žďáru a Oldřichovi z Lužan, jakož i Olbramovi a Jindřichovi bratřím z Kamenice.⁴¹⁵ Dle tohoto listu

411 Viz NA Praha, fond AZK, i. č. 2170, sign. ŘP Chotěšov 129, probošt Petr jimi ručí Amchovi z Veselé. Srovnej níže.

412 Viz *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka II*, Blažena RYNEŠOVÁ (ed.), Praha 1932, s. 60–61, č. 83, Zikmundova listina však byla patrně vydána až po květnu 1433, neboť Zikmund je zde důsledně označován jako císař a hovoří se o *listu císařském*, viz Příloha 1, č. 178.

413 Příloha 1, č. 180.

414 Listina probošta Petra z 3. května 1432 in NA Praha, fond AZK, i. č. 2168, sign. ŘP Chotěšov 127, viz AČ VII, s. 632–633, č. 44.

415 NA Praha, fond AZK, i. č. 2167, sign. ŘP Chotěšov 126, viz AČ VII, s. 631–632, č. 43.

totiž první dva mají v zástavním držení Staňkov ve výši 400 kop a druzí dva Ohučov v sumě 140 kop. Že obě původní Zikmundovy listiny byly vyplaceny, dokládá také fakt, že se dochovaly v klášterním archivu a jsou proříznuté. Ani jedna z nich se navíc neobjevuje v revizi zástav z let 1453/1454.⁴¹⁶

Rukama komisařů však při revizi zástav prošla právě Zikmundova konfirmace z roku 1434.⁴¹⁷ V té době byl Touškov v držení pánů z Volfštejna. Ctibor z Volfštejna ho získal spolu s proboštovou zástavní listinou i Zikmundovou konfirmací již 4. července 1437.⁴¹⁸ Jak se dozvídáme z listiny krále Jiřího z roku 1463, byly obě zmíněné listiny klášterem vyplaceny. Stalo se tak patrně mezi léty 1454 a 1459. Nicméně klášter ves Touškov obratem Ctiborovi z Volfštejna znovu zastavil, tentokrát za 530 kop. Král Jiří tuto zástavu roku 1463 potvrdil a ještě navíc k této sumě připsal 270 kop.⁴¹⁹

Poslední, třetí Zikmundovou konfirmací je doposud zcela neznámá listina z 20. září 1434 pro rytíře Jaroslava *Hradissye* na městečko Stod.⁴²⁰ Je dochována pouze v opise v konvolutu z počátku 19. století s označením „diplomatář chotěšovského kláštera“, který obsahuje opisy chotěšovských listin včetně popisů pečetí a kancelářských poznámek. Velkou část z těchto listin také známe v originále. Tato Zikmundova listina se ovšem nedochovala a v době, kdy byla opisována, neměla již přivěšenou majestátní pečeť. Císař Zikmund v ní, obdobně jako v předchozích případech, stvrzuje dohodu probošta Petra s Jaroslavem *Hradissye* o starší zástavu. Zikmund totiž již dříve zastavil Jaroslavovi městečko Stod a vsi Přehýšov a Úherce, původní výše zástavní sumy se však neuvádí. Jak dále vyplývá z textu listiny, Jaroslavovi byla část zástavní sumy nahrazena, a proto vrátil proboštovi obě jmenované vesnice. O městečku Stod se dohodli, že jej bude Jaroslav nadále držet v zástavní sumě 800 kop grošů. V tomto případě nemáme k dispozici text proboštovy listiny, který by nám mohl pomoci osvětlit podrobnosti uzavřené dohody. S jistotou můžeme pouze tvrdit, že i zástava městečka Stod byla před polovinou 15. století vyplacena. Rozhodně se tak stalo před rokem 1453, kdy probošt Václav bez jakékoliv

416 K této argumentaci (proříznutí a nefigurování v revizi zástav) srovnej níže.

417 Srovnej zápis komise in NA Praha, fond ČDK, kniha č. 148, sign. RKP 2450, pag. 38 a NK ČR, Oddělení rukopisů, sign. UK XVII A 15, pag. 72–73. Odkaz na tyto opisy uvádím proto, že z edice Františka Palackého (viz AČ I, s. 515, č. 110) vypadlo denní datum Zikmundovy konfirmace.

418 AČ VII, s. 636, č. 51.

419 Zmínku o vyplacení listiny probošta Petra a císaře Zikmunda obsahuje právě zástavní listina krále Jiřího z roku 1463, viz AČ VII, s. 663–664, č. 90. Rozmezí let 1454–1459 stanovují na základě toho, že v roce 1454 prošla listina revizi zástav a v roce 1459 byla ves Touškov obsažena v konfirmaci krále Jiřího na chotěšovské statky.

420 Příloha 1, č. 180, viz edice v Příloze č. 9. Jaroslav *Hradissye* je odjinud neznámý a jeho identita zůstane patrně neodhalena. Pouze jako hypotézu předkládám možnost, že se jednalo o Jaroše z Libře, který je roku 1412 doložen jako purkrabí na tehdy rožmberském hradě Hradištko u Chlumce nad Cidlinou (srovnej AČ VI, s. 26–27, č. 20). Zástava městečka Stod tak mohla být odměnou za prokázané služby.

zmínky o dřívější zástavě Stod znovu zastavuje, tentokrát Janu Rausengrünerovi z Grünlasu za 1 500 zlatých rýnských. O dřívějším vyplacení Zikmundovy zástavy svědčí také fakt, že nefiguruje v revizi zástav z přelomu let 1453/1454.

Vzhledem k tomu, že zástava městečka Stod a obou zmíněných vsí Zikmundem Lucemburským byla doposud v literatuře zcela neznámá, je nutno se zamyslet, kdy k ní mohlo dojít. Ve svých úvahách se můžeme opřít o dva nedatované mandáty krále Zikmunda, které se nám dochovaly v novodobém opisu patrně ztraceného středověkého rukopisu.⁴²¹ První mandát je určen chotěšovskému proboštu Hynkovi. Zikmund mu v něm oznamuje, že zastavil rytíři Jaroslavovi vsi jeho kláštera Úherce, Stod a Přehýšov a nabádá ho, aby mu je podstoupil. Ve druhém se Zikmund obrací na šlechtu plzeňského kraje s tím, aby poskytli Jaroslavovi ochranu při držbě zastaveného zboží. Doklady podobného charakteru nejsou zcela neznámé a dle všeho mohly zástavní akt podobné mandáty doprovázet.⁴²² Není tedy nutné předpokládat, že zástavu pro Jaroslava *Hradissye* a předání zastaveného zboží musely provázet nějaké komplikace, či proboštův odpor.

Více bohužel z dochovaných regestů nevyčteme, můžeme však díky nim získat jistotu, že původní zástava městečka Stod a vsí Přehýšov a Úherce se odehrála ještě za úřadu probošta Hynka, tedy někdy před rokem 1429.⁴²³ To koresponduje s obdobnými výše rozebranými případy a systematickou snahou o revizi zástav za probošta Petra, který učinil dohodu o starší zástavy klášterního zboží s jejich držiteli. Vzhledem k intenzitě, s jakou král Zikmund v jednotlivých letech zastavoval církevní statky, můžeme nejspíše uvažovat o rozmezí let 1420–1425. Nejvýraznější vlna zástav chotěšovských statků spadá do období od ledna do března 1421, po prvním Zikmundově odvolání zástav církevních statků v srpnu 1422 jsou naopak podobné akty ojedinělé. Klonil bych se tedy k tomu, že Zikmund Lucemburský zastavil městečko Stod někdy v letech 1421–1422.

421 Nejedná se o plné přepisy, ale pouze registry listin, viz MZA, fond G 37 Berthold Bretholz, karton 16. Opis rukopisu pořídil Berthold Bretholz, který měl záměr jej edičně zpřístupnit. Původní rukopis byl součástí knihovny dr. Langer a Bretholzovi jej zapůjčil k opsání Langerův knihovník V. Dolch. Srovnej Ivan HLAVÁČEK, *Studie k diplomacie Václava IV. (VII – Dvě formulářové sbírky s Václavovými písemnostmi)*, SAP 13, 1963, č. 1, s. 146–168, který podává i popis rukopisu. Uvedený rukopis se nám prozatím nepodařilo dohledat, ovšem vzhledem k osudům Langerovy knihovny a pozůstalosti, stejně jako pozůstalosti Dolchovy, to nepovažuji za příliš pravděpodobné, viz též úvod inventáře archivního fondu Langer Eduard, dr. uloženého v SOKA Náchod: Erik BOUZA – Věra VAŇKOVÁ, *Langer Eduard, Dr. 1276–1944. Inventář*, Náchod 1969.

422 Z dochovaných dokladů vybírám například mandát tepelskému opatovi jakožto součást zástavní listiny pro Něpra Duce z Vařin a Ondřeje ze Slatiny (SOA Plzeň, fond Premonstráti Teplá I, inv. č. 113, sign. 104), nebo mandát pražskému purkrabí a úředníkům Českého království ohledně zástavy vsi Smolnice Matyáši Loudovi z Chlumčan (ANM Praha, fond F – Topografická sbírka, kart. 172, složka Smolnice).

423 Probošt Hynek je naposledy doložen v úřadu v červenci 1427 (AČ VII, s. 638–639, č. 33). Probošt Petr nastoupil do úřadu v roce 1429, srovnej pozn. 406.

IV. 1. 4 Zikmundovy zástavy na chotěšovské statky 1436/1437

V letech 1436 až 1437 zaznamenáváme v Zikmundově diplomatickém materiálu opět velké množství zástavních listin. Tato poslední vlna Zikmundových zástav, kterou vyrovnával své účty a zavazoval si kališnickou šlechtu, se však chotěšovských statků výrazněji nedotkla. Patrně v září roku 1436 zastavil Zikmund Encovany husitskému hejtmanovi Janovi ze Smiřic.⁴²⁴ Stalo se tak v rámci rozsáhlé zástavy statků více než desítky rozličných církevních institucí v celkové výši 3 000 kop grošů. Encovany leží na Litoměřicku zcela mimo jádro klášterní domény a již dříve se zde vystřídali různí držitelé.⁴²⁵ Jan ze Smiřic držel Encovany až do své popravě v roce 1453. Tři roky poté byly Encovany vyplaceny, ovšem král Jiří je patrně ob-
ratem zastavil Hertvíkovi z Ostružna a po zbytek 15. století byla tato zástava dále potvrzována a rozšiřována.⁴²⁶ Další zástavu, která zahrnovala i chotěšovské zboží, učinil Zikmund 4. března 1437 Heníkovi z Valdštejna. Zastavil mu v 500 kopách grošů chotěšovskou ves na Litoměřicku Sedlec a řadu dalších lokalit několika církevních institucí.⁴²⁷ Sedlec byl ve druhé polovině 15. století také znovu zastavován a to právě společně s Encovany.

Dne 4. listopadu 1437 potvrdil císař Zikmund Zdeňkovi z Rožmitálu a jeho ženě Markétě 60 kop grošů z královské berně, kterou odváděl chotěšovský klášter.⁴²⁸ Zdeněk z Rožmitálu totiž zakoupil od Václava Doupovce za 600 kop grošů list Václava IV., kterým tuto část berně král převedl na Jana Hanovce. Zikmundova konfirmace blíže upravuje podmínky včetně toho, kdy a jak má klášter uvedenou sumu vyplácet. Zikmund si však pro sebe a pro své dědice ponechává možnost tuto berni za 600 kop grošů vykoupit. Zda se tak stalo, bohužel nevíme.

Poslední dochovaná zástavní listina na chotěšovské statky byla vydána 6. listopadu 1437 v Praze pro mistra Hanuše z Plzně, který působil jako osobní Zikmundův lékař.⁴²⁹ Hanuš získal pro sebe a pro své dědice v zástavní sumě 225 kop grošů městečko Dobřany. Přestože je listina na rozdíl od přechozích psána česky, její formulář v podstatě kopíruje ustanovení, které známe i z nejstarších Zikmundových zástavních listin na chotěšovské statky. Mistr Hanuš má zastavené městečko

424 Příloha 1, č. 212. Datace zápisu do září 1436 se opírá o jeho pořadí ve výpisu z register, která byla dle všeho vedena chronologicky. U řady zápisů totiž známe datum vydání příslušné listiny. Srovnej A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*.

425 Viz např. August SEDLÁČEK, *Hrady XIV*, s. 113.

426 Srovnej SOA Třeboň, fond Cizí rody, i. č. 173; NA Praha, fond AZK, i. č. 2236, sign. ŘP Chotěšov 195.

427 Příloha 1, č. 328.

428 Příloha 1, č. 384. K předchozím osudům zástavy této berní sumy srovnej výše.

429 Příloha 1, č. 385; specializací mistra Hanuše bylo léčení ran, tomu odpovídá jeho označení v listině „*najvyšší lékař náš ranný*“ (latinský ekvivalent je *chirurgus*, popřípadě raně novohornoněmecký *wunt arztl*).

držet tak dlouho, dokud by ho Zikmund, jeho nástupci čeští králové nebo ti, kteří by na to měli právo, nevyplatili. Zástavní list je samozřejmě také převoditelný se všemi obsaženými právy na základě dobré vůle na další držitele. O dalších osudech této zástavy nemáme žádné zprávy, zdá se však, že byla také před polovinou 15. století vyplacena. Nesetkáváme se s ní totiž při revizi zástav 1453/1454, originál se dochoval proříznutý v klášterním archivu a navíc již roku 1452 upravuje probošt Václav výši vybírané berně v městečku Dobřany, bez jakéhokoliv náznaku, že by byly v této době zastaveny.⁴³⁰

IV. 1. 5 Další osudy Zikmundových zástav na chotěšovské statky

Jak vyplývá z některých ustanovení formuláře zástavních listin rozebíraných výše, mohly se zástavy stát předmětem dalších transakcí a převodů, nebo být vyplaceny. Pro sledování dopadu zástav na každodenní hospodářský život klášterní instituce se proto jeví užitečné prozkoumat jejich další osudy alespoň v případech, kde to prameny umožňují. Nejprve se zastavme u jednoho případu, o němž jsme se prozatím nezmiňovali. Jde o zástavu rybníka Janov pro Jana z Roupova. Původní Zikmundova listina se nám nezachovala, neznáme ani její opis a ani nemáme nikde zaznamenán její regist. Jsme však o ní informováni z kvitance Purkarta a Hynka bratří z Roupova a jejich synovce Jana z roku 1448 na dlužnou částku, kterou jim plně splatil chotěšovský klášter.⁴³¹ V listině vypovídají, že Jan starší z Roupova získal za své služby od císaře Zikmunda zástavní listinu na rybník Janov na 500 kop grošů. Po smrti Jana staršího z Roupova však nemohli tento list nalézt, součástí kvitance se tak stalo ustanovení, že pokud by se list v budoucnu našel a někdo by ho chtěl využít k upomínání chotěšovského probošta, nemá mít žádnou právní platnost. Bratři z Roupova hospodařili s rybníkem Janov i nadále, nikoliv však již na základě zástavní držby, jak dokládá např. jejich dohoda s proboštem Václavem z roku 1450.⁴³²

Vraťme se ale ke kvitanci bratří z Roupova. Ta totiž představuje jednu z možností, jak máme doloženu výplatu nebo umoření dřívější zástavní listiny. Věřitel vystaví dlužníkovi kvitanci na celou zástavní sumu, zástavní listinu mu však z nej-různějších důvodů nepředá. Většinou to odůvodňuje její ztrátou nebo zničením. V takovém případě pak kvitance obsahuje právě výše zmíněné ustanovení, že ztracenou listinou nemá být dlužník dále upomínán, pokud by se snad našla.⁴³³ Kvitance je také vystavována věřitelem v případě, že je zaplácena pouze část dlužné

430 List probošta Václava o dočasném snížení berně městečku Dobřany z 3. března 1452 viz NA Praha, fond AZK, i. č. 2188, sign. ŘP Chotěšov 147, edice viz AČ VII, s. 650–651, č. 72.

431 AČ IV, s. 42–43, č. 7, srovnej Příloha 1, č. 412.

432 AČ IV, s. 43–44, č. 8.

433 Roupovský případ není ojedinělý, srovnej např. AČ VII, s. 619, č. 22; s. 642–643, č. 61.

částky. Pokud však byla zástava vyplacena jako celek bez dalších podmínek a ujednání, mohlo snad tuto kvitanci nahradit prosté předání zástavní listiny věřitelem dlužníkov. Výplata takového dluhu je pak doložitelná mj. dochováním listiny v archivu dlužníka, v našem případě chotěšovského kláštera. O tom, jak důležité bylo i přes vydání dílčích kvitancí získání původní zástavní listiny, svědčí případ zástavy pro Jana Hanovce ze Švamberka z roku 1422.

Jan Hanovec ze Švamberka získal v zástavní sumě 1 000 kop grošů chotěšovské statky Horní Sekyřany, Záluží, Kotovice, Červený Újezd a Janov. Nejpozději roku 1431 od něj Zikmundovu zástavní listinu odkoupil za stejnou sumu, tedy 1 000 kop grošů, Zdeněk z Drštky, purkrabí na Horšovském Týně. Zdeněk také jednotlivé vesnice dále zastavil několika drobným šlechticům za jejich služby. Pro dva z nich máme dokonce doloženy listiny, kterými probošt Petr uznává příslušnou část dluhu z původní Zikmundovy listiny. Obě jsou vydány stejného dne 9. listopadu 1431, první pro bratry Oldřicha z Lužan a Jana ze Žďáru na 100 kop grošů na Horní Sekyřany a druhá pro Jana Múchka z Bukové na 315 kop grošů na Kotovice.⁴³⁴ Není bez zajímavosti, že mají totožný formulář jako ostatní proboštovy listiny z těch let upravující dřívější královy zápisy na klášterní zboží. Celý akt proběhl patrně pod patronací Zdeňka z Drštky, který také spolu s dalšími šlechtici připojil k proboštově listině svoji pečeť a v koroboraci je označován jako *toho času poručník od královy milosti našemu klášteru chotěšovskému vydaný a poručený*. O dalších šlechticích, kteří získali podíl na původní zástavě, jsme zpraveni z listiny Dobrohosta z Ronšperka z roku 1464 a také z listiny probošta Jiřího z téhož roku.⁴³⁵ Jednalo se o Jindřicha Kytlice ze Záhořan, Ondráška z Lužan, Sezemu z Lomi, Ondráška z Horšic, Jana Kule z Hrádku a Něpra z Nedražic. Zbylý podíl na Zikmundově listině náležel právě Dobrohostovi z Ronšperka po jeho otci Zdeňku Kolvínovi. Z výpovědí probošta Jiřího dále víme, že na tři vesnice vystavil původně listiny pro jednotlivé šlechtice Zdeněk Drštko. Muselo se jednat o Záluží, Červený Újezd a Janov, zástavu zbylých dvou totiž zlistinil probošt Petr. Výslovně to máme doloženo u Záluží, v jehož případě se dochovalo vypořádání probošta Jiřího s Ondráškem z Lužan z roku 1464.⁴³⁶

Samotnou Zikmundovu listinu držel velmi dlouhou dobu Jan Múchek patrně z toho titulu, že měl na původní zástavní sumě největší podíl. Již probošt Václav se bezúspěšně všemožnými prostředky snažil o jeho vyplacení a získání Zikmundova listu. Nepodařilo se mu to a Jan Múchek předkládal Zikmundův list spolu s listinou probošta Petra při revizi zástav 1453/1454. Listinu se snažil marně získat od Múchka i probošt Jiří. Pohár proboštovy trpělivosti pak po vleklých obstruk-

434 Listiny probošta Petra viz NA Praha, fond AZK, i. č. 2165, ŘP Chotěšov 125 a AČ IV, s. 39–40, č. 4, v nich i zmínka o koupi Zikmundovy listiny Zdeňkem Drštkou.

435 Listina Dobrohosta z Ronšperka viz AČ VII, s. 664–665, č. 92 (z originálu NA Praha, fond AZK, i. č. 2205, sign. ŘP Chotěšov 164), listina probošta Jiřího viz D. KOUTNÁ, *Das Registerbuch*, s. 445–450, č. 66.

436 D. KOUTNÁ, *Das Registerbuch*, s. 451–454, č. 67.

cích přetekl poté, co Múchek bez proboštova vědomí předal listinu Dobrohostovi z Ronšperka. Probošt se dostal do velice svízelné situace, protože mimo jiné na některé výplaty neměl kvitance a především se mu nedařilo vypořádat se s pány z Gutštejna, kteří v té době drželi ves Červený Újezd. V obsáhlé obžalobě Múchkových synů Jana a Bohuslava líčí probošt marné pokusy o narovnání vztahů. Pro nás je z hlediska zástavní praxe významný jeden zdánlivě nepatrný detail. Páni z Gutštejna si krátce předtím nechali ves Červený Újezd zastavit králem Vladislavem. Z líčení probošta Jiřího však vyplývá, že ji rozhodně nedrželi celou a část osedlých lidí probošt Jiří již dříve vyplatil. A co víc, tvrdil, že v Červeném Újezdě má jednoho člověka, který „*nebyl nikdy zastaven ani zapisován žádnému*“. To by ukazovalo na velice složité vztahy na jednotlivých zastavených statcích. Již z listin probošta Petra, které upravovaly starší zástavy, vyplývá, že nebyla důležitá držba vesnice či dvora jako celku, ale konkrétních poplatných poddaných.⁴³⁷

Ne vždy ale muselo vyplacení zástavy znamenat takovéto složité problémy. Již výše jsme se zmínili o výplatě vsi Touškov od bratří Zdeňka z Drštky a Zdeňka Kolvína. Obě původní zástavní listiny (1421 a 1425) po tomto aktu přebral probošt Petr a dodnes se dochovaly s viditelným proříznutím. Obdobně byla v chotěšovském archivu chována také listina pro Amchu z Veselé na tvrz Luhov. Tuto listinu vyplatil opět nejpozději probošt Petr v roce 1431. Vedle toho, že se zachovala proříznutá v klášterním archivu a neprošla revizí zástav v letech 1453/1454, nám poskytuje jistotu především to, že právě v roce 1431 obdrželi od probošta Petra listinu na Luhov bratři Jan starší a Jan mladší z Úlic.⁴³⁸ Obdobné diplomatické argumenty a analogii lze využít i u dalších listin, a sice u zástavy rybníku Sulkov bratřím ze Švamberka (1421) a Dolních Sekyřan a Bítova pro Václava z Blatnice (1421). Obě byly chovány prořízle v klášterním archivu a nefigurují v revizi zástav 1453/1454. S Dolními Sekyřany a Bítovem navíc v roce 1455 probošt Jiří volně disponuje.⁴³⁹ Již výše bylo ukázáno, že situace byla shodná i v případě zástavy pro mistra Hanuše z Plzně (1437). Záhy po Zikmundově confirmaci pro Sudu a Lvíka z Řenče na Šlovice (1431) byla tato zástava rovněž umořena. Při prodeji platu z Robčic Amchovi z Veselé v srpnu 1432 totiž probošt Petr ručí právě Šlovicemi, což by bylo jistě obtížné, pokud by je nedržel.⁴⁴⁰ Jako podpůrný argument pro vyplacení této Zikmundovy confirmace lze opět užít dochování proříznutého originálu v klášterním archivu a fakt, že nebyl evidován při revizi zástav 1453/1454. Uvedenou úvahu podporuje i opačný argument, totiž že listiny, které jsou zachovány v opise, zpravidla figurují v revizi zástav a většinou nebyly po celé 15. století

437 Obsáhlé líčení celého sporu proboštem Jiřím viz AČ IV, s. 51–55, č. 16, k Múchkovu předložení listu revizní komisi 1453/1454 viz AČ II, s. 469, č. 619.

438 AČ II, s. 199, č. 401.

439 Viz D. KOUTNÁ, *Das Registerbuch*, s. 264–269, č. 19.

440 NA Praha, fond AZK, i. č. 2170, sign. ŘP Chotěšov 129.

vyplaceny. Výjimku zde tvoří zástavní listina na Stod, dochovaná v opise, která byla rozhodně vyplacena před rokem 1453, v klášterní paměti se však po ní téměř slehla zem, stejně jako po původní zástavě, kterou upravovala.⁴⁴¹

Neméně zajímavé je sledování osudů zástav, které se podařilo vyplatit až mnohem později. Zikmundův list, který získala roku 1421 Žofie, vdova po Rackovi z Janovic, předložil při revizi zástav Jindřich z Horušan. Jindřich měl na původní zástavě 300 kop grošů podíl 100 kop grošů na základě dobré vůle paní Žofie. Zbytek zástavní sumy náležel Janovi Rackovi na Ryžmberce jako dědictví po matce Žofii.⁴⁴² Novou dohodu o Zikmundovu zástavu se podařilo uzavřít proboštovi Jiřímu až v roce 1463 po smrti pana Racka. V té době podíl 200 kop grošů držel Jindřich z Krásného Dvora a 100 kop grošů Svatobor z Příkříce. Probošt původní zástavu vyplatil, Svatoborovi přislíbil roční plat deset kop grošů z klášterního zboží a Jindřichovi zastavil za 100 kop grošů Lelov a za druhých 100 grošů Zichov.⁴⁴³

Poslední zástava, u níž se podrobněji zastavíme, je na vsi Lišinu a Jicharce pro bratry Jana Gutštejna a Martina Rochce z Otova. Jedná se o dvě listiny, první je z ledna 1421 pro Jana Gutštejna na 150 kop grošů na ves Lišina a druhá z února téhož roku pro oba bratry na vsi Lišina, Jicharce a vsi pivoňského kláštera na 400 kop grošů. Obě dvě listiny přeložil revizní komisi 1453/1454 Jindřich z Otova, jakožto dědic obou bratrů.⁴⁴⁴ V té době tedy zástava ještě prokazatelně nebyla vyplacena. Ovšem je otázkou, v jakém rozsahu zastavenými statky Jindřich disponoval. Není bez zajímavosti, že právě na sklonku roku 1453 mu chotěšovský probošt Václav zastavil za dluh 50 kop grošů vedle jiných majetků právě vesnici Jicharce, která je v proboštově listině označována jako pustá.⁴⁴⁵ Opět tak narážíme na skutečnost, že probošt v již zastavené vsi nějakými majetky disponuje. V říjnu 1455 král Ladislav Jindřichovi z Otova oba Zikmundovy zástavní listy potvrdil a celou zástavní sumu 550 kop grošů převedl pouze na ves Lišina.⁴⁴⁶ V roce 1487 předává Školastika z Otova uvedené listiny spolu se všemi právy Janovi z Roupova.⁴⁴⁷ Zástava nebyla vyplacena po celé 15. století. Oba Zikmundovy listy ještě na sklonku 15. století existovaly, první z nich se však ztratil a druhý se dostal do souboru chotěšovských listin až mnohem později.

441 Pro úplnost je třeba doplnit, že výjimkou je samozřejmě také falzum pro Václava Sekáče z Újezdce a listina pro Jana Gutštejna a Martina Rochce z Otova. Ta prošla revizí zástav, po celé 15. století prokazatelně nebyla vyplacena a do souboru klášterních listin se patrně dostala později, srovnej níže.

442 AČ I, s. 515, č. 112.

443 Srovnej opisy listin Jindřicha z Krásného Dvora a probošta Jiřího z května a července 1463 in NA Praha, fond AZK, i. č. 2513, rkp. č. 71, fol. 54r–55v a 65v–68r.

444 AČ II, s. 451–452, č. 534 a 535.

445 NA Praha, fond AZK, i. č. 2195, sign. ŘP Chotěšov 153.

446 D. KOUTNÁ, *Das Registerbuch*, s. 125, č. 268.

447 AČ VIII, s. 501–502, č. 141.

IV. 2 Zástavy na statky zbraslavského kláštera

Zbraslavský klášter má v české historiografii své nezaměnitelné místo, jednak jako královská nekropole a dále díky výjimečnému historiografickému a literárnímu dílu, které vzniklo v jeho zdech. Zbraslavská kronika a její optika ovlivnila zaměření historiků, kteří se v souvislosti se zbraslavským klášterem soustředili zejména na období založení kláštera, na jeho roli v jednáních o nástupnictví Lucemburků na český trůn, na studium osobností jeho prvních dvou opatů, popřípadě na samotnou zbraslavskou kroniku jako svébytné dílo plné skrytých i zjevných obrazů.⁴⁴⁸ Většina vyprávění končí na prahu 10. srpna 1420, kdy tábořské hordy vnikly do klášterních zdí, a linka zbraslavského příběhu je navázána až v roce 1445, kdy zbraslavští cisterciáci vydali ve zdech svého kláštera listinu, v níž mimo jiné lkají nad jeho osudem. Z husitského mezidobí tak nezbyvá než podotknout, že Zikmund zastavil klášterní statky a karlístejnská posádka projedla zbraslavské poklady. Abychom nebyli nespravedliví, dosavadní bádání shromáždilo již řadu zmínek a poznatků o dějích zbraslavského kláštera ve víru husitské revoluce. Zástavy zbraslavských statků tak lze vsadit do dalších událostí a širšího kontextu.

Relativně příznivě dochované prameny umožnily Kateřině Charvátové shrnout rozsah klášterních majetků v předvečer husitské revoluce a popsat hospodářskou situaci poslední cisterciácké přemyslovské fundace.⁴⁴⁹ Zbraslavské panství na přelomu 14. a 15. století sestávalo ze dvou městeček a více než 50 vesnic. Počet dvorů, kterých ve srovnání s jinými cisterciáckými založeními Zbraslav původně obhospodařovala méně, vzrostl ve druhé polovině 14. století na 12. Značná část z nich byla na počátku 15. století pronajata.⁴⁵⁰

448 Z přehledových prací k dějinám kláštera vybírám Zdeňka NYPLOVÁ, *Zámek Zbraslav: dějiny a popis*, Zbraslav nad Vltavou 1933; Klára BENEŠOVÁ – Hubert JEČNÝ – Dana STEHLÍKOVÁ – Michal TRYML, *Nové prameny k dějinám klášterního kostela cisterciáků na Zbraslavi*, *Umění* 34, 1986, č. 5, s. 385–409; K. CHARVÁTOVÁ, *Dějiny cisterckého řádu II*, s. 202–291. Zbraslavská kronika je neustále předmětem živé debaty, z nejnovější literatury vybírám Robert ANTONÍN, *Chronicon Aulae Regiae a její pramená hodnota pro výzkum česko-polských dějin na přelomu 13. a 14. století*, in: Drugie polsko-czeskie forum mlodych mediewistów. Materiały z konferencji naukowej Gniezno 25–28 wrzesnia 2007 roku, Józef DOBOSZ – Jakub KUJAWIŃSKI – Marzena MATLA-KOZŁOWSKA (edd.), Poznań 2009, s. 147–162; Marie BLÁHOVÁ, *Petr Žitavský o sobě (Zbraslavská kronika jako ego-dokument)*, in: Za zdi kláštera. Cisterciáci v českých dějinách, Dana DVORÁČKOVÁ-MALÁ – Petr CHARVÁT – Bohumír NĚMEC (edd.), České Budějovice 2010, s. 67–81; Anna PUMPROVÁ, *Svědectví autografu o práci Petra Žitavského s textem Zbraslavské kroniky*, *ČMM* 131, 2012, s. 239–263; Robert ANTONÍN, *Chronicon Aulae regiae – neúspěšný pokus o ustavení oficiální paměti na poslední Přemyslovc*, in: Memoria et damnatio memoriae ve středověku, Martin NODL – Piotr WĘCOWSKI (edd.), Praha 2014, s. 91–106; Marie BLÁHOVÁ, *Osudy Zbraslavské kroniky*, *Studia historica Brunensia* 62, 2015, s. 143–154.

449 Viz především přehlednou mapu se seznamem lokalit K. CHARVÁTOVÁ, *Dějiny cisterckého řádu II*, s. 259, obr. 109; souhrnně k majetkům a ekonomické situaci kláštera ibidem, s. 255–273. Shrnutí Kateřiny Charvátové nám poslouží jako východisko dalších úvah.

450 Srovnej Rostislav NOVÝ, *Hospodářský region Prahy na přelomu 14. a 15. století*, *ČsČH* 19, 1971, s. 407–409.

Zbraslavští cisterciáci měli dle soupisu z počátku 15. století odvádět 160 kop zvláštní berně, od této povinnosti ovšem byli osvobozeni.⁴⁵¹ Kateřina Charvátová uvažuje o prudkém zhoršení ekonomické situace kláštera na počátku 15. století.⁴⁵² Tento směr úvah však není nevyhnutelný, neboť se zdá, že klášter nadále standardně ekonomicky fungoval. Vedle prodeje některých statků naopak majetky a úroky kupoval a byl schopen dostát svým závazkům. V roce 1404 složil v hotovosti 64 kop grošů za koupi dvoru, jak dokládá kvitance bratří Ondřeje a Zikmunda z Vilémovic.⁴⁵³ O tři roky později koupil opět za hotovost 190 kop vsi Vrané a Skochovice od břevnovského kláštera.⁴⁵⁴ Břevnovští benediktini jednali s výslovným souhlasem krále Václava, který jim povolil prodat klášterní zboží až do částky 200 kop. Zbraslavský klášter naproti tomu povolení k prodeji svých statků nepotřeboval, neboť již od roku 1332 disponoval právem volně prodávat a kupovat statky.⁴⁵⁵

IV. 2. 1 Konfirmace klášterních zástav 1420–1421

Nejstarší Zikmundovu listinu dotýkající se zástavy zbraslavských statků představuje potvrzení starší zástavy pro Albíka z Uničova z 24. července 1420.⁴⁵⁶ Z listiny se dozvídáme, že Albík poskytl zbraslavskému klášteru půjčku v hotovosti ve výši 340 kop grošů. Klášter se dlužnou částku rozhodl umořit formou zástavy svých statků. Albík, popřípadě jeho dědicové, měli pobírat příjmy ze zastavených statků až do výše dlužné částky. Kdy k popisované transakci došlo, přesně nevíme a stejně tak jsme v nejistotě ohledně zastavených statků. Identifikace „*bona Belyna, curiam in Kel, Manczik, Wekwelle in Gobel et in Vgicz*“ není zcela bez nesnází.⁴⁵⁷

451 Srovnej soupis královské berně CIM II, pozn. k č. 701, s. 900–903, k charakteru soupisu a jeho dataci K. KROFTA, *Začátky české berně*, s. 467–470. Uvedený soupis též zachycuje, že Zbraslav byla od berně osvobozena v plné výši. Toto osvobození se opíralo o starší klášterní privilegia. Od všech berní a dávek osvobodil klášter již král Jan Lucemburský (*Listy kláštera*, s. 30–31, č. 58), toto privilegium potvrdil Karel IV., který navíc osvobození rozšířil i na obecnou berní (*Listy kláštera*, s. 61–62, č. 110; s. 63, č. 111; s. 124–125, č. 166). Jak ale vysvítá z listiny krále Václava IV. (*Listy kláštera*, s. 204–206, č. 245), klášter byl opět povinen platit obecnou berní, srov. V. VANĚČEK, *Základy II*, s. 106.

452 K. CHARVÁTOVÁ, *Dějiny cisterckého řádu II*, s. 218, vedle prodeje statků argumentuje půjčkou v hotovosti od Albíka z Uničova, srovnej níže.

453 *Listy kláštera*, s. 207–208, č. 249.

454 *Listy kláštera*, s. 212–213, č. 253.

455 *Listy kláštera*, s. 31–32, č. 60. Toto privilegium bylo spolu s jinými potvrzováno dalšími panovníky, viz *ibidem*, s. 81, č. 132 a s. 179–180, č. 216.

456 Příloha 1, č. 4.

457 Již Ferdinand Tadra ve své edici doprovodil většinu z nich v rejstříku otazníkem doplněným úvahou, že se mohlo jednat o blíže neurčený dvůr. V archivním inventáři Jiří PRAŽÁK – Karel BERÁNEK – František BENĚŠ, *Listiny českých zrušených klášterů 1115–1784*, Inventář SÚA, Praha 1961 se hovoří o Velimi a dalších statcích. Jisté je, že se pohybujeme na Kolínsku, relativně bezpečně lze totiž uvažovat o Mančících, Kbelu a Kbílku, zbývající identifikace patrně zůstanou problematické.

Co je ovšem důležitější, je charakter transakce. Jednalo se totiž o zástavu, kterou učinil již dříve klášter ve prospěch Albíka z Uničova. Zikmund svojí listinou tuto transakci pouze potvrdil. Navíc se jedná o zástavu umořovací, Albík má zboží navrátit, jakmile z jeho výnosů vybere dlužnou částku.⁴⁵⁸ Albík z Uničova ale nebyl jediný, komu klášter zastavil své statky.

Dodatečné potvrzení zástavy klášterního zboží získal o necelý rok později také Mikuláš z Lobkovic. Dne 2. března 1421 mu Zikmund potvrdil řadu listin, které Mikuláš získal přímo od jednotlivých církevních institucí, mezi nimiž nechybí ani zbraslavský klášter.⁴⁵⁹ Co přesně bylo obsahem jednotlivých listin, nevíme. Mohlo se jednat o prodej různých platů, dlužní úpisy či zástavy statků, tedy vesměs o akty, které vyžadovaly potvrzení krále jakožto držitele zakladatelských práv. Mikuláš z Lobkovic získal ještě jednu obdobnou konfirmaci pod majestátní pečeti. Tu známe pouze ze zápisů revizní komise 1453/1454 a spolu s ní předložil Jan z Lobkovic několik listin církevních institucí.⁴⁶⁰ Můžeme si tak udělat představu o příkladech konfirmovaných listin. Zajímavé je, že Jan z Lobkovic spolu s konfirmací předkládal listiny církevních institucí, které nebyly vystaveny výhradně na jméno jeho otce. Nelze tedy zcela vyloučit, že se konfirmace nevztahovala též na listiny, které byly původně vystavené ve prospěch jiných příjemců a postupně přešly do držení Lobkoviců.

Zástavní listina opata Jana patřící do roku 1418 se pro změnu královské konfirmace nedočkala.⁴⁶¹ Listina, o níž vedl spor zbraslavský opat s Jinřichem Seletickým, byla prohlášena za neplatnou a promlčenou, a to ze tří důvodů, které jsou zajímavé z hlediska nakládání se zástavami. Prvním důvodem bylo, že list je starý a hlavně nebyl po celou dobu uplatňován, tedy je vzhledem k neužívání práv v něm obsažených promlčený. Druhý argument poukazuje na to, že nebyl potvrzen panovníkem, nebo nebylo zajištěno jeho dodatečné svolení. Opět se tak setkáváme s pravidlem zástavy církevního statku s královským povolením. Poslední a neméně zajímavý důvod pro promlčení listu je skutečnost, že „*podle obdarování královského a nálezů panského ten list není registrován*“, což může znamenat to, že nebyl předložen revizní komisi v letech 1453/1454.⁴⁶²

458 K charakteru pojišťovací a umořovací zástavy srov. J. KAPRAS, *K dějinám českého zástavního práva*; k využití umořovací zástavy v Zikmundově zástavní praxi viz S. Bárta, *Formulář a typologie*, s. 14–15.

459 V literatuře i edicích je listina považována běžně za zástavní, nikoliv za konfirmaci. Mýlná domněnka, že Mikuláš z Lobkovic převzal za určitou sumu do ochrany zboží jednotlivých klášterů, vychází z Paprockého komentáře k edici listiny. Viz Příloha 1, č. 137.

460 AČ II, s. 460, č. 568.

461 Listinu známe z nálezů komorního soudu z roku 1486, viz AČ VIII, s. 440–441, č. 468.

462 Citace viz ibidem, s. 441. Do předhusitského období by se snad daly zařadit ještě další dvě zástavy opata Jana, jejich datace je však nejasná a mohly patřit i do 40. let 15. století, srov. pozn. 509.

IV. 2. 2 Zástavy zbraslavských statků 1420–1422

Zpočátku se zdálo, že se zbraslavský klášter pro svoji strategickou polohu poblíž pražského souměstí stane jedním z opěrných bodů Zikmundova vojenského tažení za českou korunu. V červnu roku 1420 sem král opakovaně zavítal a na jeho popud byla Zbraslav obehnána příkopy a bylo zde budováno vojenské ležení.⁴⁶³ Ve stejný den, kdy se Zikmundovým oddílům podařilo zásobovat husity obleženou posádku Pražského hradu, byli u hradčanských zdí upáleni 4 zbraslavští mniši, kteří odmítli přistoupit ke kalichu a odložit svůj mnišský šat.⁴⁶⁴ Zikmundovy pokusy o pokoření Prahy nevedly k úspěchu a křížová výprava vyvrcholila královskou korunovací na Pražském hradě 28. července 1420. Vzápětí poté se vojsko rozešlo a Zikmund se stáhl do Kutné Hory. To byl pro husity signál k postupnému obsazování lokalit v pražském zázemí a 10. srpna 1420 se stala obětí pražských a táborských houfů i opuštěná Zbraslav. Husité vnikli pod vedením Václava Korandy do nebráněného kláštera, pobrali zásoby a zanechali za sebou hořící stavby. Rozvášněným dobyvatelům padlo za oběť vedle zásoby vína z klášterních sklepů i tělo zesnulého krále Václava IV.⁴⁶⁵ Zbraslavský konvent se před husitským vpádem uchýlil do bezpečí a na dlouhá léta se rozptýlil. Řadu cenností již dříve svěřili zbraslavští cisterciáci pod ochranu pevných zdí hradu Karlštejna.⁴⁶⁶

Co se dělo se zbraslavskými statky se můžeme spíše dohadovat. Z větší části se patrně dostaly pod kontrolu pražských husitů, vzhledem k příhodné poloze v hospodářském zázemí pražského souměstí. Dokládá to nejen několik zmínek v seznamu statků, kterých se ujala pražská obec, ale především nápadná skutečnost, že zbraslavské statky v blízkosti Prahy se na počátku 20. let stávaly předmětem Zikmundových zástav spíše výjimečně.⁴⁶⁷ První doloženou přímou zástavou statků

463 *Vavřince z Březové Kronika husitská*, s. 376, na základě jeho zpráv W. W. TOMEK, *Dějepis města Prahy IV*, s. 64, F. KAVKA, *Poslední Lucemburk*, s. 60. Srovnej též J. K. HOENSCH, *Itinerar König und Kaiser Sigismund*, s. 101.

464 *Vavřince z Březové Kronika husitská*, s. 377–378, srovnej P. ČORNEJ, *Velké dějiny V*, s. 256.

465 Rabování ve zbraslavském klášteře líčí opět *Vavřince z Březové Kronika husitská*, s. 399, k otázce zhanobení mrtvol krále Václava podrobně František ŠMAHEL, *Blasfemie Rituálu? Tři pohřby krále Václava IV*, in: Pocta prof. JUDr. Karlu Malému, DrSc. k 65. narozeninám, Praha 1995, s. 133–143 (přetištěno in František ŠMAHEL, *Mezi středověkem a renesancí*, Praha 2002, s. 161–175).

466 Zprávu o včasném varování mnichů přináší Ondřej Řezenský, viz *Chronica Husitarum*, Andreas von Regensburg, sämtliche Werke, Georg LEIDINGER (ed.), München 1903, s. 349. Osudy některých zbraslavských mnichů se podařilo zachytit Ondřeji Vodičkovi, viz Ondřej VODIČKA, *Katoličtí exulanti ze země Koruny české v době husitské (1419–1436)*, disertační práce, Brno 2015, s. 194–195 (dostupné též online https://is.muni.cz/auth/th/180125/ff_d/Disertace_Vodicka.pdf, citováno 28. 7. 2016). Ke zbraslavským cennostem na Karlštejně srovnej *Účty hradu Karlštejna z let 1423–1434*, Josef PELIKÁN (ed.), Praha 1948, s. 13–14, 26, 33, 34, 109–110 nebo *Listy kláštera*, s. 246–248, č. 309 (kde se popisuje osud šestidílné zbraslavské bible).

467 Srov. *Zprávy o statcích a přech venkovských z archivu města Prahy, L–Z*, Josef TEIGE (ed.), AČ XXVIII, s. 672, 674, 675. Jednalo se o dvory v Lipanech, Klínici a Neuměteličích a blíže nespecifikovaný lesík. Viz

zbraslavského kláštera je listina Zikmunda Lucemburského pro Václava z Hrádku z 28. října 1420.⁴⁶⁸ Ta patří do série v Berouně vydaných žoldněřských smluv spojených se zástavou. Václav z Hrádku získal do zástavy Chlumín, Slatinu a Bučinu broumovských benediktinů, Křížovice strahovských premonstrátů, johanitský Zdětín a ves Řeporyje zbraslavského kláštera. Z celkové sumy 800 kop grošů mu 390 příslušelo za nastávající službu s 30 jezdcí při obraně Pražského hradu a 410 kop grošů představovalo kompenzaci za škody, které utrpěl v králových službách na Oseku. Obšrný regist sice bližší podrobnosti nenabízí, ale s ohledem na znalost formuláře listin z tohoto data můžeme předpokládat, že král Zikmund argumentoval svěřením statků do ochrany nového zástavního držitele. Všechny zastavené statky s výjimkou právě zbraslavských Řeporyjí jsou položeny v uctivé vzdálenosti severně od Prahy.

Dne 11. listopadu 1420 vystavil Zikmund listinu pro Václava a Jana z Račíněvsí, v níž jim vedle vsí pražské metropolitní kapituly zastavil též Jarpice zbraslavských cisterciáků celkem za 290 kop grošů.⁴⁶⁹ Část sumy měla kompenzovat škody utrpěné ve Slaném a zadrženy žold za služby na Pražském hradě. Oba bratři se zavázali ke službě s 20 jezdcí na dobu 26 týdnů při obraně města Slaný. Jarpice stejně jako ostatní zastavené statky leží v zázemí města Slaný. Stručný regist v několika náznamech ukazuje, že se jedná formulářově o stejný typ listiny, jaké byly vydávány na sklonku roku 1420 na církevní statky – ať již jde o obrat odkazující k dědičnosti zástavy, nebo příslib budoucího zpečetění majestátní pečeti.⁴⁷⁰ O necelý měsíc později obdrželi dvě skromnější zástavy Jan ze Střimelic a Aleš z Jelčan.⁴⁷¹ První získal 12 kop ze zbraslavského dvora ve Kbelu a druhý dvě kopy platu z dvora v Sobočicích.

Na počátku roku 1421 vydal Zikmund další dva zástavní listy, v nichž figuruje zbraslavský majetek.⁴⁷² Stalo se tak 20. ledna v Plzni. Voček ze Solopisk získal do zástavy dva poplatné v Třebotově, kteří příslušeli metropolitní kapitule a zbraslavský les *Krzissocz*.⁴⁷³ Za 100 kop grošů mu připadla povinnost bránit zastavené zboží a především sloužit při obraně hradu Karlštejna až do konce září. Jan z Valdeka na Litni získal vedle platu z Měňan, náležejícího původně břevnovským be-

též W. W. TOMEK, *Dějepis města Prahy IV*, s. 174. K Zikmundovým zástavám zbraslavských statků viz níže.

468 Příloha 1, č. 39. Regist sice uvádí příslušnost majetků broumovskému klášteru, tyto ale patřily břevnovským benediktinům, kteří se tou dobou do Broumova uchýlili. Obdobně to platí pro Přílohu 1. č. 203 a snad i 53.

469 Příloha 1, č. 46.

470 Srov. AČ II, s. 179, č. 290: „jakož týž list šře svědčí i jich dědicuom, kterýž měl větší pečeti potvrzen býti“.

471 Příloha 1, č. 70 a 71.

472 Příloha 1, č. 119 a 121.

473 Identifikace lesa je problematická. Již František Palacký jeho název ve své edici přepsal jako Křisoč a v této podobě název lesa přešel i do dalších edicí. Vzhledem k blízkosti lokalit se nabízí úvaha, zda les nehledat někde v okolí Kosore a jeho název není zkomoleným tvarem formy jména této lokality, srov. Antonín PROFOUS, *Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny*, díl II CH-L, Praha 1949, s. 318.

nediktinům, zbraslavskou ves Obecnice. I v tomto případě byla zástava spojená se žoldněřskou smlouvou a z částky 500 kop grošů bylo 200 za nasmlouvanou službu, zbytek měl pak pokrýt utrpěné škody.

Celkový objem zástav zbraslavských statků v první vlně na počátku 20. let 15. věku se nezdá být nikterak závratný. Zikmund svým straníkům zastavil pouze tři vsi, jeden les a platy ze dvou dvorů. K tomu přistupuje potvrzení starší opatovy zástavy pro Albíka z Uničova a stvrzení blíže neznámých nároků Mikuláše z Lobkovic. Tímto výčtem však nemusí být seznam statků zastavených v první vlně definitivně uzavřen. Dvě pozdější zástavy z 23. října 1436 totiž obsahují zmínku, že část zástavní sumy tvoří starší zápisy na stejném zboží. Jak ukážeme dále, s velkou pravděpodobností můžeme tyto starší zástavy položit na počátek 20. let 15. století. Pešík Předbor z Radešína, který měl sloužit se dvěma jezdci a jedním zbrojnošem na hradě Karlštejně, získal zástavní list na obojí Černošice, Chuchlí a Žabovřesky. Z celkové sumy 300 kop grošů jich 200 bylo za starší zápis na těchto zbraslavských statcích.⁴⁷⁴ Obdobně Matěj Vědět z Mostěnic, u něhož nám skoupý regest blíže neosvětluje charakter služeb, získal s jinými statky i zbraslavské Komořany. Podstatnou část zástavní sumy opět představuje již starší závazek váznoucí na stejném zboží.⁴⁷⁵ Z regestu se ovšem můžeme dozvědět, že Matěj onen starší zápis měl také od krále Zikmunda. Pokud budeme zvažovat, kam původní zástavy časově položit, můžeme využít několik analogií.

Nejsilnější z nich představuje zástava pro Hospřida z Hostivic také z 23. října 1436.⁴⁷⁶ Dochovala se v originále a můžeme se tak opřít o její plný formulář. Listina obsahuje odkaz na starší zástavu ve výši 300 kop.⁴⁷⁷ Tuto zástavu lze skutečně dohledat a to v seznamu zástav v jednom z kapitulních rukopisů. Shoduje se jak výše sumy, tak jméno příjemce i zastavené statky. Kapitulní zápis jsme také schopni rámcově datovat do sklonku roku 1420.⁴⁷⁸ K dispozici máme ještě několik analogií, kdy zápisy z let 1436–37 navazují na starší zástavy z let 1420–1421.⁴⁷⁹ Existuje také řada zástav z let 1436–1437, které do zástavních sum zahrnují i starší zápisy, o nichž ale nemáme povědomí.⁴⁸⁰ Je to nasnadě, neboť lze předpokládat, že starší zápisy byly znehodnoceny po zahrnutí původní dlužné částky do nového zápisu. Můžeme pouze odhadovat, zda se nemohlo jednat o daleko častější jev.

474 Příloha 1, č. 224, srov. AČ I, s. 508, č. 73: „z nich 200 jsú, ježto na tom prvé zápis měl“.

475 Příloha 1, č. 226, srov. AČ I, s. 511, č. 87: „z nichžto jest 100 kop, ježto na tom prvé zápis měl téhož Sigmunda“.

476 Příloha 1, č. 228.

477 Srovnej APH, fond AMK, sign. 841: „z nichžto třista jsú zápisu starého, kterýž dřiev ot nás měl jest“.

478 Příloha 1, č. 98, k dataci listin v soupisu srovnej A. SEDLÁČEK, Zbytky register, s. 8.

479 Viz Příloha 1, č. 306 a 44; č. 323 a 56; č. 354 a 55; č. 395 a 140; č. 403 a 59.

480 Jedná se o rekonstruovaná deperdita v Příloze 1, č. 224, 225, 226, 227, 257. U jednotlivých položek odkazy na dochované listiny z let 1436/37.

Řada zástavních listin je dochována jen ve formě velmi stručných registů a ty nám již nedovolí nahlédnout do podrobností právního aktu, který zachycovaly.

Na základě předchozího rozboru můžeme opatrně uvažovat o tom, že minimálně Černošice, Chuchle, Žabovřesky a Komořany byly Zikmundem zastaveny již v roce 1420. Je otázkou, zda se tak nestalo ještě vpředvečer bitvy pod Vyšehradem a zástavní držba tak nemusela představovat pouze hypotetický nárok, nebo zda bylo nutno vážně vnímat klauzuli o ochraně statků v období postupného obsazování pražského zázemí husity. Lákavé by bylo uvažovat také o tom, zda i další zástavy pro Zikmundovy straníky z roku 1436 v sobě neskrývají starší zápisy na zbraslavské statky, přímé doklady pro to však ze stručných registů nejsme schopni získat.

IV. 2. 3 Odvolání zástav zbraslavských statků 1422

V srpnu 1422 se zbraslavský klášter zařadil po bok dalších českých a moravských církevních institucí, které se na říšském sněmu v Norimberku dočkaly odvolání zástav svých statků. Listinu určenou zbraslavskému opatovi a jeho konventu známe pouze z pozdního opisu a neuvádí jména konkrétních zástavních držitelů. V život bylo obratem uvedeno ustanovení o zajištění osoby, která by se stala ochráncem klášterních statků. Na tuto roli si rozpomněl pasovský biskup Jiří z Hohenlohe. Pasovským biskupům byl svěřen klášter do ochrany již o jedno století dříve na základě buly papeže Jana XXII. V listopadu 1422 ve Vídni tuto skutečnost Jiří z Hohenlohe připomněl v listině, v níž se tituluje jako *iudex et conservator iurium et privilegiorum venerabilium nobis in christo dilectorum n abbatis et conventus monasterii Aule Regie*.⁴⁸¹ V duchu citovaného papežského privilegia přenesl své pravomoci na svatoštěpánského probošta Viléma Turse z Asparnu. Stalo se tak za přítomnosti krále Zikmunda a patrně též zbraslavského opata Jana. Opat Jan totiž na základě osobně přednesené prosby získal jen o několik dní později od krále pro svůj konvent potvrzení výsad. Zikmund navíc přijal klášter a všechny jeho statky pod svoji ochranu (*proteccionem et tuicionem*).⁴⁸²

Možnost zajistit navrácení zastavených statků a uvést cisterciáky zpět do zbraslavských zdí však byla zcela iluzorní. Jak vysvítá z několika pramenných glos, klášter byl pod kontrolou husitů. V červnu roku 1423 se dozvídáme o cestě pana Kuneše Tluksy z Karlštejna na Zbraslav za Vilémem Kostkou.⁴⁸³ Nevíme jistě, zda Zbraslav nepředstavovala pouze místo setkání, spíše však lze uvažovat o tom, že se stala jedním z opěrných bodů husitské strany. Jistě mohla být tímto způsobem

481 *Listy kláštera*, s. 238, č. 284; citace na základě originálu listiny dostupného online na http://images.monasterium.net/img/CZ-NA-I/AZK/NA-AZK-Zbraslav_14221104_942_r.jpg (citováno 29. 7. 2016).

482 *Listy kláštera*, s. 239, č. 285.

483 *Účty hradu Karlštejna*, s. 22.

využita a doklady o tom skutečně máme, i když z pozdější doby. Dne 15. října 1429 zpečetili měšťané Křížek z Koňského trhu a Václav Štraboch v roli rozhodců úmluvu mezi Starým a Novým Městem pražským.⁴⁸⁴ Do ní byla zahrnuta i dohoda o zbraslavském klášteře a jeho statcích. Dozvídáme se, že Novoměstští vynaložili prostředky na osazení a opravu kláštera. Dohoda stanovila, že polovinu posádky má vydržovat Staré Město a totéž se týkalo i všech nákladů spojených se zajištěním Zbraslavi. Je možné, že toto opatření bylo reakcí na jarní vpád Habarta z Adlaru, který pronikl na pravém břehu Vltavy až k Praze.⁴⁸⁵ Odtud se vracel s kořistí dobytka právě přes Zbraslav, kde byl na brodu dostižen pronásledovateli z Nového Města. V potyčce jich řadu zajal a k ústupu ho přiměly až posily ze Starého Města.

Zmíněná dohoda také upravovala dělení výnosů ze zbraslavských statků i jiných zisků posádky usazené na Zbraslavi. Pražané si s nejvyšší pravděpodobností vynutili i holdy ze Zikmundem zastavených statků.⁴⁸⁶ Navrácení statků zbraslavskému klášteře tedy nebylo na pořadu dne, nicméně zástavní držitelé pro ně dokázali občas zajistit klid. Když karlštejská posádka dojednala na sklonku roku 1422 se Zikmundem Korybutem a pražskou stranou příměří, zahrnula do něj vedle svých statků také *wšecka zbožie klášterská a kněžská, na něž my od najjasnějšíeho kniežete a pána pana Sigmunda krále Uherského zápisy máme*. Součástí úmluv bylo, že *ta zbožie wšecka mají u pokoji býti, tak aby nám ani naši straně w ta zbožie nebylo saháno ani překáženo*.⁴⁸⁷ Výše jsme ukázali, že mezi tyto statky spadaly i některé vsi zbraslavského kláštera situované převážně na levém vltavském břehu. Zikmund s ohledem na odvolání zástav statky zbraslavského kláštera až do roku 1436 nezastavoval, nicméně byly střídavě ovládnuty zástavními držiteli a pražskými husity. V letech 1422–1436 nemáme na rozdíl od Chotěšova ani žádné doklady o pokusech opata revidovat královské zápisy. Zbraslavský konvent zůstával nadále rozptýlen a k pokusu obnovit své bývalé panství mohl přistoupit až později.⁴⁸⁸

IV. 2. 4 Zástavy zbraslavských statků z let 1436/37 a jejich další osudy

Na podzim roku 1436 se Zikmund Lucemburský vrátil k praxi zatařování církevních statků a majetky zbraslavského kláštera nezůstaly stranou. Z října 1436 máme

484 *Staré letopisy české z rukopisu křížovnického*, Miloslav KAŇÁK – František ŠIMEK (edd.), Praha 1959, s. 93–96.

485 *Kronika Bartoška z Drahonice*, FRB V., Jaroslav GOLL (ed.), Praha 1893, s. 599–600.

486 *Ibidem*, s. 95–96: „*v Zbraslavi v tom všem, což k ní přísluší a jest nebo bude přiholdováno*“.

487 AČ VI, s. 407, č. 10.

488 K exilovému pobytu zbraslavských mnichů viz O. VODIČKA, *Katoličtí exulanti*, s. 195, ke snahám konventu o znovuzískání statků viz níže.

doloženo celkem 10 zástav dotýkajících se statků cisterciáků na Zbraslavi.⁴⁸⁹ Byli jimi odměněni zástavní držitelé, kteří svoji službu spojili s hradem Karlštejnem. Pro cisterciáky navracující se do zbraslavských zdí tak zůstaly nedostupné Černošice, Chotouň, Chuchle, Jíloviště, Klíнец, Komořany, Lety, Libčice, Lšnice, Radotín, Řeporyje, Řevnice, Žabovřesky a přívoz u Zbraslavi s krčmou. V případě Černošic, Chuchle, Komořan, Řeporyjí a Žabovřesk máme doloženo, že byly zastaveny již dříve. U ostatních to nemůžeme zcela vyloučit, přímá svědectví však pro to scházejí.⁴⁹⁰

Tím ovšem nebyl zástavám zbraslavských statků zdaleka konec. Dne 24. listopadu 1436 zapsal Zikmund Benedovi z Nečtin 1 200 kop grošů na tvrz, ves a dvůr Břežany a vsi Ohrobec, Lhotu a Zvoli.⁴⁹¹ Stalo se tak náhradou za vyplacené statky, konkrétně se jmenuje tvrz a městečko Křivsoudov. Dle všeho musel Beneda ustoupit významnějšímu hráči, pouze o den dříve získal do zástavy Křivsoudov a řadu dalších církevních statků Mikuláš Trčka z Lípy.⁴⁹² Do konce roku stihl Zikmund ze zbraslavských statků ještě zastavit Točnou, Hostašovice a dvůr v Lahovicích.⁴⁹³ Přestože některé statky ještě nebyly zastaveny, nelze uvažovat o tom, že by je měl zbraslavský konvent k dispozici. Již výše jsme sledovali zdlouhavá jednání s Bedřichem ze Strážnice, jejichž součástí bylo i rozhodování o statcích duchovních ústavů, *kterýchž je kněz Bedřich v držení*.⁴⁹⁴ V obsáhlém výčtu církevního zboží v Bedřichově moci, na něž získal zástavní listinu v lednu 1437, nalézáme též zbraslavské Solopisky a poddaného Vaňka ve Kbelu. Do ledna 1437 lze zařadit zástavu pro Matěje ze Skuhrova a Petra z Obořišť na Vrané, Skochovice, Hřibov a Vidim.⁴⁹⁵ Výčet můžeme doplnit již pouze o květnovou zástavu Banína pro Matěje Holce z Nemošic a dva listy pro Diviše Bořka z Miletínka na Stradouň a na Hrušovou.⁴⁹⁶ Vše uzavírá 4. října 1437 zástavní listina pro Hanuše a Jindřicha z Kolovrat.⁴⁹⁷ Ti vedle strahovských Štěchovic získali zbraslavský dvůr Slapy a vsi Buš, Přestavky, Nové Dvory, Krámy, Malá Lečice, Záhoří a Ždán, to vše v zástavní sumě 430 kop grošů.

489 Příloha 1, č. 222, 235, 238, 239, 240, 242, 246, 249, 250, 254.

490 Viz výše, napovídá by tomu poměrně malý rozsah zástav na zbraslavské statky v letech 1420–1422. Mohlo to být dáno jednak neatraktivitou statků pro zástavní držitele s ohledem na jejich obsazení hutsitskou stranou, nebo tím, že zástavní listiny byly navraceny při navyšování zástav v letech 1436–1437 a nedochovaly se.

491 Příloha 1, č. 267.

492 Příloha 1, č. 265.

493 Příloha 1, č. 269 a 279.

494 Srovnej s. 86, viz též Příloha 1, č. 314.

495 Příloha 1, č. 316, zástava se zachovala ve výpisu z register a její datace se opírá o její polohu v tomto soupisu.

496 Příloha 1, č. 340, 341, 342.

497 Příloha 1, č. 371.

Bilance zastavených zbraslavských statků jen za léta 1436–1437 nebyla pro klášter vůbec příznivá. Zastavená byla obě městečka Řevnice i Klíнец, dále na 30 vesnic, 4 dvory z toho v jednom případě s tvrzí, přívos s krčmou a celkem pět jednotlivých poplatných v různých lokalitách. Zčásti byly tyto majetky odměnou pro Zikmundovi věrné především z řad karlštejnské posádky a nezřídka navazovaly na starší zástavní akty z počátku husitské revoluce. Značný podíl také představovaly statky určené pro Zikmundovy dřívější odpůrce, ať již jako odměna za znovu projevenou loajalitu, nebo jako součást uznání majetkových zisků z doby revoluce. Mohli bychom uvažovat, že klášteru zbývalo stále asi 20 lokalit, nicméně uvedená bilance není zdaleka konečná. Musíme počítat také ze zástavami z let 1420–1421, s výjimkou konfirmace pro Albíka z Uničova a zástavy na Řeporyje byly všechny předloženy revizní komisi v letech 1453/1454. Zástavní držitelé tedy navíc vznášeli nároky na platy ze dvou dvorů, les a minimálně dvě další vesnice.⁴⁹⁸

Je nasnadě, že se vracející konvent neměl příliš o co opřít. Nesmíme zapomenout, že vedle hospodářské základny se rozplynula také značná část klášterních cenností.⁴⁹⁹ Složitost situace je patrná nejen z rozsahu zastavených statků, ale také z nejistoty, kdy se cisterciáctví mniši na Zbraslav vrátili. Badatelé většinou uvažují o první polovině 40. let 15. století, což vyplývá z prvních nesmělých pokusů o uspořádání majetkových poměrů kláštera v roce 1445.⁵⁰⁰ Minimálně Zbraslavský opat se však navrátil do země již dříve a především v první polovině roku 1437 se snažil získat podporu pro obnovení lesku fundace, kterou spravoval. Navečer 5. května 1437 zavítal na Zbraslav král Zikmund v doprovodu papežského legáta, aby se přesvědčili o rozsahu škod, které klášteru uštedřila revoluce.⁵⁰¹ V pozadí této vyjížďky můžeme hledat patrně právě zbraslavského opata, který se zjevně snažil zviditelnit v očích mocných. To, že se mu podařilo proniknout do pozornosti papežské legace, dokládají zmínky u Johanna de Turonis, který zbraslavského opata zachytil v popředí dvou nevýznamných slavností. Při popisu korunovace královny Barbory 11. února 1437 zmiňuje i přítomnost církevní hierarchie. Zbraslavský opat se objevuje ve výčtu hned na druhém místě za kaločským arcibiskupem, před

498 Rozhodně jich bylo více, například nám není známo, jaký rozsah měla zástava pro Mikuláše z Lobkovic.

499 Viz pozn. 466, srovnej též *Listy kláštera*, s. 240, č. 287.

500 K. BENEŠOVÁ a kol., *Nové Prameny*, s. 387–388 předpokládá návrat řeholníků na Zbraslav mezi lety 1439–1445, K. CHARVÁTOVÁ, *Dějiny cisterckého řádu II*, s. 195 uvádí obecně čtyřicátá léta 15. století. Tyto úvahy se opírají o první dochovanou listinu vydanou zbraslavským opatem a jeho konventem, viz *Listy kláštera*, s. 244–245, č. 305 a 306 (jedná se o tutéž listinu).

501 *Johannis de Turonis, regestum actorum in legationibus a sacro concilio in Boemiam*, MC I, Ernestus BIRK (ed.), Vindobonae 1857, s. 863.

pražským děkanem a dalšími hodnostáři.⁵⁰² Podruhé se se zbraslavským opatem setkáváme v procesí na svátek Božího těla, které 30. května 1437 prošlo Prahou.⁵⁰³

Na základě sledování opatových aktivit nelze vyloučit, že cisterciáci se postupně navraceli do zbraslavských zdí již od sklonku 30. let. Ovšem těch několik zmínek představuje jedinou stopu po aktivitě představeného zbraslavských cisterciáků a s dalšími prameny se setkáváme až v polovině 40. let 15. století. Jedná se o již zmiňovanou listinu opata Jana a jeho konventu z 9. srpna 1445, která byla vydána na Zbraslavi. Zbraslavští cisterciáci v ní vyznávají, že si od několika osob půjčili drobné částky čítající celkem 35 grošů a v této sumě jim zastavují 17 a půl záhonu půdy příslušných k lahovickému dvoru. Motivaci k tomuto kroku obsírně vysvětlují v naraci listiny, kde si stěžují, že klášter „*válkami [...] zkažen jest a zbořen i vypálen, a platuov i zboží k němu příslušných bez mála všech zbaven*“.⁵⁰⁴ Listina měla být vyplacena nejdříve za tři roky, což se též stalo.⁵⁰⁵ V srpnu 1447 klášter vyplatil půl vsi Radotína od Zikmunda Třišipského a majetky vzápětí zastavil Heřmanu Sirotkovi.⁵⁰⁶ Ten také předložil revizní komisi v roce 1453 jak původní listinu pro Zikmunda Třišipského, tak zástavní listinu kláštera. Zástava učiněná klášterem obsahovala ještě další majetky. Komisaři k oběma listinám poznamenali, že původní královu listinu klášter vyplatil, na což měl plné právo. Podivovali se ale nad skutečností, že vyplacené majetky mniši dále zastavili bez královského povolení.⁵⁰⁷

Revize zástav z přelomu let 1453/1454 naznačuje, že zbraslavský klášter nebyl do té doby při znovuzískávání svých statků příliš úspěšný. Více než polovinu Zikmundových zástavních listin na zbraslavské statky známe totiž právě ze zápisů revizní komise. Je také otázkou, nakolik byl konvent v tomto ohledu aktivní. Vedle již zmíněné výplaty Radotína a jeho opětovného zastavení máme pouze jeden další doklad o snaze získat zpět klášterní majetky. Jedná se o koupi šestisvazkové bible, která byla původně uložena na Karlštejně a dostala se až do majetku nazaretské koleje.⁵⁰⁸ S tím koresponduje i lakonické sdělení Buriana z Litně, který předložil komisařům Zikmundovu zástavní listinu pro svého otce s tím, že ho nikdo o výplatu statků neupomínal. Proto je tedy požíval dle práv udělených Zikmundovou

502 Ibidem, s. 852.

503 Ibidem, s. 865.

504 AČ VII, s. 641–642, č. 60.

505 Nevíme přesně, kdy se tak stalo, ale o vyplacení listiny svědčí mimo jiné to, že se jako jedna z mála dochovala v klášterním archivu, je proříznutá a v pozdějších letech sloužila pro různé poznámky, či jako zdroj pergamenu (několik částí je odříznuto).

506 *Listy kláštera*, s. 246, č. 308, srov. AČ I, s. 503, č. 48.

507 Srov. výše s. 62.

508 *Listy kláštera*, s. 246–248, č. 309.

listinou. Naopak revizní komisi byly předloženy dva listy zbraslavského opata Jana týkající se zástavy tvrze v Neumětélích a prodeje ročního platu 10 kop.⁵⁰⁹

V souvislosti s revizí zástav se však aktivita zbraslavských cisterciáků zvyšuje. Patrně se ukázalo, že na množství klášterního majetku nemají jeho držitelé žádný doklad prokazující jejich nárok. Klášter získal v srpnu 1454 od krále Ladislava listinu, kterou nařizuje všem, kteří drží neoprávněně zbraslavské statky, aby je navrátili.⁵¹⁰ Některé zbraslavské majetky také nalézáme v soupisu odcizených duchovních statků navracených královské komoře.⁵¹¹ V soupise se sice explicitně neuvádí, kterým duchovním institucím majetky (resp. konkrétně jmenovaní poddaní) náležely, nicméně o několika lokalitách víme, že byly původně ve zbraslavském držení (např. Řeporyje, Kbely). V listopadu 1454 pak král Ladislav udělil svolení k tomu, aby klášter mohl vyplácet statky zastavené jeho dědem Zikmundem.⁵¹² Ve své listině pamatoval i na možnost, že zbraslavské majetky byly zastaveny spolu se statky jiných církevních institucí. V takovém případě měl klášter hradit jen část sumy, která by spravedlivě odpovídala rozsahu zastavených majetků. Navracení statků však neprobíhalo nijak překotně, jak dokládá další listina krále Ladislava z června 1455, v níž opakuje svůj rozkaz ze srpna 1454 o navracení neprávem držných statků klášteru a připojuje slib, že nebude v budoucnu zastavovat ani prodávat klášterní majetky.⁵¹³ Téhož dne také stvrdil smlouvu kláštera s Janem Krským z Nasetic. Jan Krský koupil Zikmundovu zástavní listinu pro Předbora z Radešína a zavázal se ji klášteru po vyplacení částky 300 kop grošů navrátit.⁵¹⁴

O osudech dalších Zikmundových zástav na zbraslavské statky nemáme mnoho zpráv. Pouhé dva dny před tím, než měla zahájit zasedání revizní komise v roce 1453, prodal Hynek Škoda z Valdeka podíl na své zástavní listině Bořivoji z Lochovic za 115 kop grošů.⁵¹⁵ Bořivoj získal Líšnici a poplatné v Klínci, zatímco vzdálenější Libčice zůstaly patrně v Hynkově držení. Původní Zikmundovu listinu na 260 kop grošů předložil revizní komisi Bořivoj a komisaři zaznamenali i skutečnost, že Hynkova dobrá vůle svědčí pouze na část zapsaných statků.⁵¹⁶ Zikmundovu listinu známe výhradně z registru v zápisech revizní komise. To platí i pro dalších

509 AČ II, s. 185, č. 319 a s. 455, č. 549. Bohužel oba listy nejsme schopni blíže časově zařadit. Nelze vyloučit, že se jedná ještě o předrevoluční zápisy. K této úvaze vede analogie s podobnými zápisy, viz kapitola IV. 2. 1. Stejně tak mohou patřit i do 40. let 15. století, pak by se daly spojit se snahou získat finanční hotovost na obnovu konventu, srovnej pozn. 504.

510 *Listy kláštera*, s. 249, č. 311: „*sine iuste titulo aut sine obligatione vel inscripcione nostrorum antecessorum*“.

511 Viz AČ XIV, s. 368–379.

512 *Listy kláštera*, s. 250, č. 312.

513 *Listy kláštera*, s. 251, č. 315.

514 *Listy kláštera*, s. 251–252, č. 316, smlouva kláštera s Janem Krským z Nasetic viz AČ VII, s. 655–656, č. 80.

515 *Listy kláštera*, s. 248–249, č. 310.

516 Viz Příloha 1, č. 238.

16 Zikmundových zástav na zbraslavské statky, 8 dalších zachycují registry v jiných pramenech, či se jedná o deperdita. Žádná z nich není dochována v originále. Tato skutečnost vede k úvahám, že vyplacení statků se zbraslavským cisterciákům příliš nedařilo.⁵¹⁷ Můžeme se pouze dohadovat, zda to nesouviselo také se změnami či cézurou na opatském stolci. V 15. století se totiž v čele konventu vystřídali hned čtyři opati jménem Jan, aniž bychom byli schopni blíže časově určit dobu jejich úřadu, přičemž nejvíce nejasností panuje v období po ukončení husitské revoluce.⁵¹⁸

IV. 3 Shrnutí

Důvody pro volbu zbraslavského a chotěšovského konventu pro sondu do zástavní praxe Zikmunda Lucemburského vůči vybraným církevním institucím jsem shrnul v úvodu této kapitoly. Porovnání situace obou z nich nám už může poskytnout poměrně plastický obraz. Václav IV. ve svých zástavních listinách, které se dotýkaly chotěšovského kláštera, zastavoval výhradně komorní příjmy plynoucí z tohoto kláštera. Nemáme doložen žádný případ, kdy by sáhl přímo na majetky této instituce. Svým svolením ovšem poskytl možnost k tomu, aby tak učinil probošt. Zbraslavský klášter byl od berní povinnosti pro změnu osvobozen a nemáme zprávy o žádné aktivitě Václava IV. týkající se zástav zbraslavských statků či komorních příjmů. Máme ale k dispozici několik zástav učiněných přímo zbraslavským opatem Janem. Některým z nich se dostalo potvrzení od krále Zikmunda, což odpovídá poznaným vztahům, kdy statky může klášter zastavovat se souhlasem držitele zakladatelských práv.

Přestože se zpočátku držel král Zikmund ve své zástavní praxi obdobného modelu jako jeho bratr, velice záhy od srpna 1420 začal zastavovat statky církevních institucí i přímo. Rok 1420 znamenal pro Chotěšov vydání pouze jediné zástavní listiny na jeho statky, o níž bohužel postrádáme podrobnosti. Větší množství zástav na chotěšovské statky známe až z let 1421–1422 a jejich detailní studium potvrzuje obecnější závěry o konfliktu s kancléřem Jiřím z Hohenlohe. Zbraslavských zástav

517 V době revize zástav byla většina listin ještě v rukou zástavních držitelů a při vyplacení bychom očekávali přítomnost profižnutého originálu v klášterním archivu, jako je tomu například u listiny opata Jana z roku 1445, srovnej pozn. 504 a 505.

518 K posloupnosti zbraslavských opatů viz *Rosa Mystica, id est: Thaumaturgae ac vetustissimae imaginis gloriosae caelorum Reginae, Mariae, in Regio Monasterio (Aula Regia) Ordinis Cisterciensis, prope metropolim Regni Boemiae. Sub Rosae allegoria historia et gloria*, Praeae 1711, s. 59–61; nebo též Otto STEINBACH, *Diplomatische Sammlung historischer Merkwürdigkeiten aus dem Archive des gräflichen Cisterzienserstifts Saar in Mähren*, Prag – Wien – Leipzig 1783, s. 163. K úvahám o konci úřadu posledního předhusitského zbraslavského opata viz K. CHARVÁTOVÁ, *Dějiny cisterckého řádu II*, s. 254–255, k jeho pobytům za husitské revoluce viz ibidem, s. 218–219. Charvátová nezachycuje opatův pobyt ve Vídni na sklonku roku 1422, viz s. 125. Přikláníl bych se k tomu, že se vrátil do země a lze ho ztotožnit se zbraslavským opatem figurujícím ve společnosti papežských legátů v první polovině roku 1437, srovnej s. 128. Listinu z roku 1445 (viz pozn. 504) již pravděpodobně vystavil jeho nástupce.

známe o něco méně a většina z nich byla realizována na sklonku roku 1420, poslední dvě pak v lednu 1421. Lze také uvažovat o několika deperdetech, které by bylo možné zařadit do tohoto období. Zbraslavské statky na rozdíl od chotěšovských byly většinou zastavovány se statky jiných církevních institucí a rozhodující byla patrně jejich vzájemná geografická blízkost. Některé lokality také byly obsazeny husitskou stranou a nelze očekávat, že by potencionální zástavní držitelé o ně projevovali velký zájem.

Při vydání série odvolacích listin v srpnu 1422 Zikmund připustil, že zástavy církevních statků byly proti dosavadním právním zvyklostem. Odvolacího privilegia se dostalo i chotěšovskému klášteru, jehož statky v roce 1425 Zikmund sice v ojedinělých případech zastavil, vždy však následovala nějaká forma dohody a narovnání s proboštem. Nelze také předpokládat, že zástava klášterního zboží znamenala automaticky jeho ztrátu, jak dokládá systematická snaha probošta Petra od 30. let 15. století o úpravu vztahů se zástavními držiteli a vyplácení zastavených majetků. Za jeho úřadování se proměňuje i Zikmundova zástavní praxe, která se v těchto letech omezuje pouze na potvrzování proboštových zástavních úmluv, které často řeší i předchozí Zikmundovy zástavní akty. Zástavy statků zbraslavského kláštera byly také odvolány a v souvislosti s tím se opat pokoušel o prosazení ustanovení revokační listiny alespoň v tom smyslu, že byl ustanoven ochránce zbraslavského kláštera. Po nějaké revizi, ale ani dalším zastavování zbraslavských statků však nemáme žádné stopy.

Výrazná vlna zástav církevních statků z přelomu let 1436 a 1437 se Chotěšova dotkla pouze okrajově. To mohlo být dáno mimo jiné konsolidačním charakterem zástav z let 1436–1437, kdy byly ve velké míře vystavovány listiny na církevní statky jejich faktickým držitelům, kteří je získali během husitské revoluce. Musíme tedy předpokládat, že s výjimkou Encovan se chotěšovských statků během husitské revoluce neujal nikdo ze Zikmundových protivníků, kdo by pak uplatňoval stvrzení svých nároků v rámci mírových ujednání. Může to také souviset s aktivitou probošta, jehož úspěšné snahy o upevnování klášterní domény lze sledovat již dříve. U Zbraslavi je situace výrazně jiná, z let 1436–37 máme doloženo celkem 18 zástav dotýkajících se statků této fundace. Ačkoliv část byla zastavena bývalým Zikmundovým odpůrcům v rámci stabilizace poměrů, největší díl představují odměny pro členy karlštejnské posádky.⁵¹⁹ Zápisy pro Zikmundovy straníky tak převažují i v tomto období. Přes snahy opatů upoutat pozornost mocných se jim minimálně do revize zástav v letech 1453/1454 nedařilo obnovovat své původní panství.

Nabízí se závěry této kapitoly porovnat se sondou do majetkových poměrů johanitského řádu v Čechách, kterou učinil Miroslav Svoboda.⁵²⁰ Ten dospěl ke zjištění, že před rokem 1419 byly johanitské statky zastavovány jen na dobu života zástavního držitele a jsou doloženy případy, že se po jejich smrti skutečně

519 Zde je třeba mírně korigovat domněnku K. CHARVÁTOVÁ, *Dějiny cisterckého řádu II*, s. 219, že zástavy z let 1436/37 představují Zikmundovo uznání nároků „*vítězů proti právu kláštera*“.

520 M. SVOBODA, *Majetek řádu johanitů*; viz též kapitola II. 2.

řádu vrátili. Násilná sekularizace formou zástav měla přijít až s akty Zikmunda Lucemburského. V této souvislosti Svoboda upozornil, že v porovnání s jinými řády měla sekularizace majetků johanitského řádu odlišný průběh, neboť johanity sekularizace před rokem 1420 nezasáhla. Jak ale ukazuje detailní rozbor poměrů chotěšovského kláštera, byla zde situace obdobná. Před rokem 1420 máme také doloženy zástavy do konce života, zástavy klášterní berně. Obdobně sonda do situace zbraslavských statků ukázala, že král Václav na zbraslavské statky nesáhl. Doložené zástavy jsou dílem opata Jana a jedná se vesměs o zástavy umořovací, tedy s relativně brzkou vyhlídkou na navrácení statků. Král Zikmund některé z nich stvrdil svým souhlasem, což se zdá odpovídat běžné praxi. I v případě Chotěšova známe královo svolení s proboštovou zástavou. Přímý zásah do majetkových práv chotěšovských premonstrátů i zbraslavských cisterciáků nastává až se zástavami Zikmunda Lucemburského. Úvahy o inovaci přicházejících do českých církevně-právních poměrů s jeho zástavní politikou tak získávají větší opodstatnění.

V. ZÁVĚR

Zástavy Zikmunda Lucemburského jsou české historiografii tématem dobře známým a mnohokrát zpracovaným především v souvislosti s fenoménem sekularizace církevních statků v husitské revoluci. Při zpracovávání zástavních listin krále Zikmunda pro ediční podnik Regesta Imperii se však začaly objevovat nezodpovězené otázky a případy, které zcela nezapadaly do obecně sdíleného vyprávěcího rámce. Proto také vznikla tato práce, jejímž cílem bylo podrobit analýze zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na církevní statky a verifikovat, popřípadě korigovat pohled dosavadního bádání. Ten lze ve stručnosti shrnout následovně: sekularizace a zástavy církevního majetku českými panovníky započaly již za vlády Václava IV. Vzápětí po výbuchu husitské revoluce se kláštery staly terčem živelné sekularizace ze strany jak utrakvistické, tak katolické šlechty. Zikmund Lucemburský ve větší míře násilné úchvaty pouze potvrzoval, a ačkoliv co do počtu byly jeho zástavní akty s minulým obdobím nesouměřitelné, nepřinášela jeho zástavní praxe do vztahů k církevním institucím v zásadě nic nového.

Optika této práce je poněkud odlišná, záměrně nepracuje s konceptem sekularizace a do centra jejího zájmu se posouvá zástava církevních statků jako jeden z nástrojů Zikmundovy finanční politiky v Čechách. Nutno podotknout, že se nejedná o přístup zcela nový, v tomto směru o Zikmundových zástavách uvažoval již František Kavka či nověji Petr Čornej. I přes odlišný úhel pohledu se snaží vypořádat se stejnými otázkami, které řešila dosavadní česká historiografie v souvislosti se sekularizací církevního majetku v husitské revoluci a Zikmundovými zástavami na církevní statky. První a základní otázkou je, zda Zikmundovy zástavy představovaly pouze kvantitativní zlom oproti předchozímu období, nebo též i kvalitativní změnu. Konkrétně v případě zástav církevních statků, zda Zikmund navazoval na starší praxi nebo jeho přístup k církevním statkům a jejich zástavy představovaly

zcela nový prvek. S tím také souvisí otázka náplně zakladatelských práv, neboť v dosavadním bádání se návaznost na starší praxi opírala o jeden z prvků zakladatelských práv, a sice volnou dispozici s majetkem duchovních ústavů a tedy i jejich zcizování držitelem zakladatelských práv. V neposlední řadě se nabízí také otázka, zda Zikmund svými zástavami pouze potvrzoval šlechtické úchvaty, nebo se naopak jednalo o aktivní nástroj jeho (nejen) finanční politiky.

Pro rozřešení těchto otázek jsem se rozhodl zvolit cestu důkladné diplomatické analýzy všech dochovaných Zikmundových zástavních listin a nejen to, důkladnému rozboru jsem se rozhodl podrobit i opisy, registry a zmínky o Zikmundových zástavách, které tvoří podstatnou část dochovaných pramenů. Vedle toho jsem prověřil též akty Václava IV., které nějakým způsobem souvisely se zástavami či dispozicemi s církevním majetkem. Využití metod diplomatiky při studiu Zikmundových zástavních listin umožnilo překonat některé dosud v historiografii nevyjasněné problémy. Důkladný rozbor formuláře i vnějších znaků listin rozkryl určité zákonitosti v emisi Zikmundových zástavních listin a pomohl také lépe pochopit prameny další, zejména v různé formě dochované stručné registry. Zároveň však nebylo možno zůstat pouze u diplomatické analýzy, jejíž možnosti jsou pochopitelně omezené. Zikmund totiž vydával zástavní listiny v určitých politických a společenských podmínkách a souvislostech. Konfrontace s dalšími prameny a zasazení do širšího historického kontextu tak byly nezbytným druhým krokem, který teprve umožnil dospět k relevantním závěrům.

Zástavy zejména nejrůznějších komorních platů a statků byly pevnou součástí politiky panovníků z lucemburské dynastie v Českém království. Otázkou zůstává, nakolik toto platilo i o zástavách majetků církevních institucí českými panovníky. Stěžejní část práce je proto logicky uvozena obsáhlou pasáží, která se snaží rozkrýt, kdy vlastně Zikmund s přímým zastavováním církevních statků započal. Nejstarší doklady můžeme položit k 22. srpnu 1420. Zikmund tento zdroj využil jako východisko z krajní finanční tísně, kdy svým významným stoupencům nahrazoval dosavadní škody utrpěné v jeho službách. Do počátku října 1420 zapsal největší částky Janovi a Vilémovi Švihovským z Rýzemberka, Bohuslavovi a Hynku Krušinovi ze Švamberka, Janovi z Opočna a Oldřichovi z Rožmberka, tedy šlechticům, jejichž vojenská podpora byla pro Zikmunda zásadní.

Zlom nastal 28. října 1420, kdy byla vydána série žoldněřských smluv spojených se zástavou církevních statků a nadále byly zástavní listiny spojovány s kompenzací za starší či do budoucna nasmlouvané služby. Formulář zástavních listin se ustaluje a jejich nedílnou součástí se stává zdůvodnění zástavy ochranou zastaveného zboží. Hlavní vlna těchto zástav pokračovala ještě v první polovině roku 1421, a pak s výrazně sníženou intenzitou až do norimberského odvolacího aktu. Všechny zástavní listiny na církevní statky v tomto období byly latinské a expedovala je uherská kancelář pod sekretní pečeti. Zikmundův kancléř, pasovský biskup Jiří z Hohenlohe, totiž k tomuto aktu jako protiprávnímu odmítl propůjčit říšskou majestátní pečeť

jinak při stvrzení zástavních listin běžně užívanou. Tato skutečnost, kterou zachytil Eberhard Windecke, je spolehlivě doložitelná způsobem vyhotovení dochovaných listin. Zikmundova praxe nenarazila však pouze u jeho kancléře, jak dokládá příklad odmítnutí břevnovského opata podstoupit Janovi z Opočna zastavené statky. Je třeba zdůraznit, že v těchto exponovaných válečných letech zástavy církevních statků svým počtem vysoce převyšovaly do té doby běžně užívané zástavy komorních statků a příjmů. Ty byly naopak poměrně rovnoměrně rozloženy do celého období Zikmundovy české vlády.

Klíčový pro výklad je rozbor norimberského odvolacího aktu ze srpna 1422. Na rozdíl od většiny dosavadní literatury ho nepovažují pouze za formální akt, kterým chtěl Zikmund navenek projevit dobrou vůli. Důležité je jasné vyjádření listin, že praxe předchozích dvou let nebyla v souladu se zvyklostmi církevního ani světského práva, že církevní statky byly protiprávně zcizovány. Navíc jsme svědky pokusů uvádět některá ustanovení odvolacích listin do praxe. Zikmund se v letech 1422–1436 také snažil nadále respektovat nezcizitelnost církevních majetků. Tuto linii porušil pouze výjimečně, ovšem u části takovýchto případů následovalo vyrovnání představitele církevní instituce se zástavním držitelem, či jiný způsob úmluvy.

V této souvislosti je nutné upozornit na pohled české právní historie, kde za východisko slouží především práce Václava Vaněčka, který vnesl do české historické vědy termín zakladatelská práva. Jednou z důležitých náplní zakladatelských práv byla možnost volné dispozice s majetky fundací a zcizování jejich statků, o čemž má svědčit údajně nepřetržitá praxe zcizování církevních statků. Právě tuto možnost měl využít král Zikmund při zástavách církevních majetků, čímž navázal na staré české církevně-právní zvyklosti. Ty sice měly ve 14. století dočasně ustoupit do pozadí, naplno se však projevíly opět v husitské revoluci. Ze studia materiálu z období vlády Zikmunda i jeho bratra Václava IV. lze však alespoň u zeměpanských založení usuzovat na jisté vybalancování vztahu držitele zakladatelských práv a dotčené církevní instituce, kdy u zástav, převodů a prodejů majetků učiněných církevní institucí se předpokládal souhlas panovníka a naopak pokud k podobnému aktu sáhl přímo panovník, byl vyvinut soustředěný a často úspěšný tlak na nápravu daného stavu. Tento vybalancovaný poměr byl zlomen právě až praxí, kterou nastolil Zikmund Lucemburský, k čemuž zajisté dopomohla i kondice českých klášterů podlomená husitskými válkami. To podporuje také rozbor zástavní praxe Václava IV., který zastavoval pouze klášterní berni, popřípadě konfirmoval zástavy představitelů církevních institucí. Je zdokumentován pouze jediný případ přímé zástavy církevního zboží Václavem IV., ten byl však zpochybně revizní komisí 1453/1454 s poukazem na to, že král Václav přeci zástavou církevní statky nezcizoval.

V letech 1436–1437 se setkáváme s druhou výraznou vlnou zástav na církevní statky. Všechny vydané zástavní listiny na duchovní zboží jsou v tomto období psané česky a opatřeny majestátní pečeti. Lze je považovat především za konsoli-

dační nástroj, který měl zástavním držitelům pojistit vlastnictví církevních statků vydobytých během husitské revoluce a pro Zikmunda Lucemburského představoval způsob, jak si koupit loajalitu svých dřívějších odpůrců. V listinách výrazně do popředí vystupuje akcent na obecné a zemské dobré, na povinnost respektovat Zikmunda jako legitimního vládce, zachovávat právní řád a v případě potřeby zakročit proti narušitelům pokoje. Zástavy zůstaly i prostředkem pro odměnu za služby jeho dřívějších podporovatelů. V jejich případě sáhl jednak k potvrzování starších zástavních listin, navyšování zástavních sum či zástavám zcela novým. Oproti dřívějšímu období se v menší míře setkáváme se spojením zástavních listin se žoldněrskou smlouvou (výjimku v tomto ohledu tvoří soubor listin pro členy posádky karlštejského hradu) nebo s jejich využitím na pokrytí dluhů, ať už se jednalo o půjčky peněz v hotovosti, nevyplacený žold nebo různé dodávky pro Zikmundův dvůr.

Zástavní listiny na církevní zboží (stejně jako zástavy obecně) nebyly ovšem jediným konsolidačním nástrojem. Zikmund nezřídka sáhl k dočasnému opatření, kdy pouze potvrdil držbu statků těm, kteří je měli ve své moci, do doby, než o nich rozhodne jinak. V některých případech byla držba církevních statků vázána na obnovení chodu příslušné církevní instituce, když bylo stanoveno, že současnému držiteli mají plynout příjmy do doby, než se navrátí ke svým beneficium kněží, kterým užitky ze statků původně plynuly. Spory o některé statky, nebo pouze pojištění jejich držby řešil Zikmund především v případě významnějších osob individuálními úmluvami. Vedle řešení jednotlivých kauz však nerezignoval ani na myšlenku plošné revize zástav církevních statků i komorních příjmů. Záměr přezkoumat všechny vydané zápisy ohlásil císař Zikmund již ve velkém privilegii stavovských svobod 20. července 1436. Všichni, kteří měli ve svém držení nějaké Zikmundovy zápisy, je měli přinést před královskou radu ve vyhlášeném termínu a podřídit se jejímu nálezu. Pokud by tak někdo neučinil, měl se tím sám odsoudit a nepředložené zápisy měly propadnout. Sporé doklady naznačují, že již za Zikmundovy vlády došlo k nějaké formě přezkoumání vydaných zápisů, ačkoliv jednání panské rady v této záležitosti bylo zcela zastíněno pozdějším zasedáním revizní komise v letech 1453/1454.

Získání listiny potvrzující držbu statků bylo důležité s ohledem na plánovanou revizi majetkových úchvatů. Právě ve vlně zástav z let 1436–1437 spatřuji zlom, který určil způsob nakládání s církevními statky i v pozdější době. Společenská situace se totiž výrazně změnila, moc církve v Čechách byla podlomena, u mnohých církevních institucí se nepočítalo s jejich obnovou a kompaktáta se stala jedním z hlavních zemských zákonů. Všechny tyto okolnosti umožnily později za vlády Jiřího z Poděbrad etablování nového prvku do běžné panovnické praxe.

Součástí práce je obsáhlá příloha mapující jednotlivé zástavní akty, pro ověření nastíněných závěrů však byla zvolena metoda hlubší sondy do poměrů dvou vybraných církevních institucí (Chotěšov, Zbraslav) a jejich srovnání s osudy joha-

nitských statků zachycenými Miroslavem Svobodou. Ukazuje se, že král Václav IV. ve svých zástavních listinách, které se dotýkaly chotěšovského kláštera, zastavoval výhradně komorní příjmy plynoucí z tohoto kláštera. V případě Zbraslavi pak nemáme doloženu žádnou aktivitu tímto směrem. V obou případech se setkáváme se zástavami učiněnými proboštem resp. opatem, které doprovázelo předchozí či dodatečné královo svolení. Situace se mění až se zástavami krále Zikmunda, kdy oba kláštery zasáhly dvě výrazné vlny zástav v letech 1420–1422 a 1436–1437, i když s různou intenzitou. Co se týče odvolání zástav roce 1422, mělo u obou institucí prokazatelný dopad do další zástavní praxe. Chotěšovu se díky systematické snaze probošta Petra o revizi zástavních aktů zástavy v letech 1436–1437 v podstatě vyhnuly, pro Zbraslav naopak znamenaly potvrzení neutěšeného stavu jejích majetkových poměrů. Řada příkladů jiných církevních institucí ukazuje, že zástava církevního statku neznamenal pro původního vlastníka automaticky jeho ztrátu. Stabilizace poměrů mohla přinést podmínky pro soustředěné úsilí o restituci poměrů, což se Chotěšovu poměrně dařilo. Zbraslav již byla úspěšná méně, ale stále dopadla lépe než konventy, které nebyly vůbec obnoveny.

Zhodnocení poměrů na statcích johanitského řádu v Čechách vyznívá obdobně. Miroslav Svoboda dospěl k tomu, že před rokem 1419 byly johanitské statky zastavovány jen na dobu života zástavního držitele a jsou doloženy případy, že se po jejich smrti skutečně řádu vrátily. Násilná sekularizace formou zástav měla přijít až s akty Zikmunda Lucemburského. Svoboda se domníval, že se jedná v porovnání s jinými řády o odlišný průběh sekularizace, neboť johanity sekularizace před rokem 1420 nezasáhla. Důkladný rozbor ovšem ukázal, že obdobně odlišný průběh lze pozorovat i u chotěšovského a zbraslavského kláštera. Nabízí se úvaha, zda zmiňovaná odlišnost nebyla spíše běžným jevem.

Pokud bych měl shrnout hlavní závěry, tak předně Zikmundova praxe zastavování církevních statků nebyla pouze kvantitativní změnou, ale především kvalitativní změnou oproti předchozím obdobím. Dále se domnívám, že možnost zcizování a volné dispozice církevními statky bez vědomí dotčené instituce nebyla běžnou součástí zakladatelských práv (alespoň v případě zeměpanských založení). A konečně že využití institutu zástavy bylo součástí Zikmundovy aktivní finanční politiky. Zatímco zástavy z let 1420–1422 pokrývaly náklady na sestavení vojska v krátkém čase, odvolání zástav a dlužní úpisy pro významné české šlechtice v srpnu 1422 měly umožnit rychlé vyřešení konfliktu připravovanou třetí křížovou výpravou. Druhá vlna zástav v letech 1436–1437 představovala potvrzení stávajícího rozložení sil a zajišťovala Zikmundovi loajalitu obou dosud znesvářených stran.

Přestože některé postupy zástavní praxe sahají už do období panování krále Václava, bude nutno považovat Zikmundovy zástavy církevních statků nejen za výrazný kvantitativní, ale též kvalitativní zlom, který udal tón nakládání s církevním zbožím ve druhé polovině 15. století především za vlády

Jiřího z Poděbrad a Vladislava Jagellonského. Úkolem dalšího bádání pak zůstává důkladná analýza zástavní politiky Václava IV. a stejně tak ověření nabídnutých tezí v dalších sondách do poměrů jiných církevních institucí. Česká medievistika se v budoucnu patrně nevyhne ani návratu ke konceptu zakladatelských práv a důkladné analýze jejich náplně.

VI. SUMMARY

The Deeds of Pledge of Sigismund of Luxembourg for the Church Estates (1420–1437)

In the Czech historiography the pledging policy of Sigismund of Luxembourg is a very well-known and frequently treated issue, mainly in the context of the secularization of the church estates during the Hussite Revolution. But many unanswered questions and unusual cases came to light in Sigismund's pledge charters during the preparation of their abstracts for the new volumes of *Regesta imperii*. We were not able to fit them into the former narratives, hence the need for this book. Its aim is to analyse the deeds of pledge of Sigismund of Luxembourg for the church estates and to verify or rectify the conclusions of the up-to-date research. We can sum them up as follows. The secularization and the pledges of the church estates through the Czech kings started already during the reign of Wenceslaus IV. After the outbreak of the Hussite Revolution monasteries became a target for the ultraquist as well as catholic nobility, and unrestrained secularization of the church estates started. King Sigismund continued with the pledging of the church property, and mostly only confirmed the usurpation of the church estates. His pledging policy brought nothing new but quantitative change. The point of view of this book is a little bit different, because it does not use the term "secularization" at all, and focuses on the pledging of the church estates as a tool of Sigismund's financial policy. The work is based on diplomatic analysis of Sigismund's pledge charters and the combination of the results with other historical sources.

In the first chapters the available sources are introduced and also the recent historical literature on the topic of the pledging of church estates and secularization is analysed. The main part is the chapter III, in which Sigismund's deeds of pledge for the church estates are analysed in chronological order. At the outset, King Sigismund held a similar model to his predecessors in his pledge policy. However, soon after August 1420 he started to pledge the estates of church insti-

tutions in his own name. The first such acts are dated to 22 August 1420. Because of that, he got into a conflict with his chancellor George of Hohenlohe, and the resistance of other church representatives is also documented (e. g. the refusal of the abbot of Břevnov monastery to give up the pledged estates to Jan of Opočno). In the first acts, King Sigismund pledged large sums on monastic estates to prominent Bohemian lords, who disposed of substantial military forces (Jan and Vilém Švihovský of Rýzmbek, Buhuslav and Krušina of Švamberk, Jan of Opočno and Oldřich of Rožmbek). In Beroun, on 28 October 1420, Sigismund issued a series of charters for the lower nobility, which is a completely new type of deed of pledge. It is a pledge of property of church institutions associated with the mercenary contract. Therefore, by pledging church estates, he actually paid in advance for military services of the Bohemian nobility.

The change in Sigismund's pledging policy in Bohemia occurred as a result of events at the Imperial Diet in Nuremberg in July and August 1422, where he released a series of retraction charters on 23 August 1422. He withdrew pledges of church estates in Bohemia and Moravia and he admitted that this practice was against the existing legal usage. He therefore annulled the means which he used for dealing with his debts to the Bohemian nobility for two years. It is questionable how realistic it was to enforce the cancellation of pledges of church estates. Some of the Bohemian lords were present at the Imperial Diet in Nuremberg, and they obtained various compensations for the retracted pledge charters. Already in September 1422 in Nuremberg, the King Sigismund issued several deeds of pledge for the chamber income or estates, or alternatively he issued bills of debt with a promise to pay the due amount in a pre-agreed time. He pledged a gold clasp with a large diamond, two rubies and a large pearl to a group of nobles. In October 1420, in Passau, he issued several bills of debt to prominent nobles as well.

In the years 1423 to 1436 the use of pledges of the church estates as a legally unacceptable act became rare, and was always followed by some form of agreement with the particular church institution. The king did not reside in the country, and the intensity of the pledging of chamber estates and incomes fully reflected that. Sigismund turned to the pledging of church estates again in the years 1436-1437. The pledge charters from this period reflect a slightly changed situation. Specifically denominated amounts and debts appear in the pledge charters less and less often, and there is an expansion of general vague formulations that property is being pledged so that its holder could better serve the common good, intervene against violators of the peace, faithfully serve the king and so on. They not only contain vaguely formulated duties, but it is also hard to postulate some relationship between the value of the pledged estates and the pledging sum. The reason for this is probably somewhat different than in the years 1420-22. The

main function of the pledge charters in that period was to consolidate the situation in the Bohemian kingdom after the Hussite Revolution.

As early as 20 July 1436, Sigismund ordered in his great privilege of the estate liberty that all the holders of his pledge charters should bring these charters to his council, which should examine their validity. This order was repeated at the St. Wenceslaus Land Diet in 1436 as well as through the findings of the Land Court in 1437. The strict application of this order probably led to many conflicts, because a lot of actual holders of crown and church estates had no legal guarantee of their property. To secure the status quo, Sigismund's chancery issued a number of pledge charters in the years 1436-37. For former supporters of Sigismund it was an opportunity to gain the reward for their services and compensation for incurred damages. In the case of his former enemies, it was a means of buying their loyalty.

Chapter IV contains two case studies about the pledging policy towards selected church institutions. The Chotěšov and Zbraslav monasteries were chosen because of the favourable preservation of sources. The analysis shows that Wenceslaus IV pledged only the chamber incomes from the Chotěšov monastery. In the case of Zbraslav we cannot document his activity in this direction; he only confirmed the pledge charter of the abbot of Zbraslav. The situation changed with the pledges of King Sigismund. Both monasteries were impacted with varying intensity by two waves of pledging of church estates in 1420-1422 and 1436-1437. The revocation of the pledges in 1422 was reflected in the changed pledging policy. Thanks to Provost Petr and his effort to revise the pledges, Chotěšov monastery almost avoided the pledging in 1436-1437. For Zbraslav, on the other hand, this period meant the confirmation of the bad economic situation. Many cases from other church institution show that the pledging of their property did not automatically mean its loss. The stabilization of the situation in 1437 brought the possibility to regain the property. While Chotěšov succeeded, Zbraslav was less successful. But there were also monasteries which were not renewed after the revolution. The conclusion that the pledging of church estates came first with the activity of King Sigismund from 1420 corresponds with the results of the analysis from Miroslav Svoboda concerning the order of the Hospitallers in Bohemia.

It turns out that in the case of the pledging policy of Sigismund of Luxembourg we must strictly distinguish between two types of pledges, depending on what Sigismund of Luxembourg actually pledged. The first are pledges of chamber estates and incomes, which were fully in line with current legal practices. The second were direct pledges of church estates, in fact their alienation, which meant a significant qualitative change from the previous period. The pledging of church property came in two major waves, every time when Sigismund needed to resolve some urgent financial situation. The first was between 1420 and 1422, when his intention was to finance an expensive army in the short term. The second came at the end of 1436 and the beginning of 1437 when pledging became a means

VI. Summary

to financially ensure the status quo and the loyalty of both parties. The pledging of royal property was a common tool used already by Sigmund's predecessors. Although some processes of the pledge policy towards church institutions reach back to the time of King Wenceslaus IV (the pledge of the king's taxes), we have to consider Sigismund's pledges of church estates to be not only a great change of quantity but also of quality. This change shaped the pledge policy of the Czech kings in the second half of the 15th century.

VII. PŘÍLOHY

- Příloha č. 1:
Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky.
- Příloha č. 2:
Porovnání vybraných formulářových částí nejstarších dochovaných zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky.
- Příloha č. 3:
Přehled listin Zikmunda Lucemburského z 23. srpna 1422, kterými odvolává zástavy statků církevních institucí.
- Příloha č. 4:
Edice formuláře listin z 23. srpna 1422, kterými Zikmund Lucemburský odvolal zástavy statků církevních institucí.
- Příloha č. 5:
Edice listiny Zikmunda Lucemburského z 23. srpna 1422, kterou odvolává zástavy statků plaského kláštera.
- Příloha č. 6:
Edice německého překladu listiny Zikmunda Lucemburského z 23. srpna 1422, kterou odvolává zástavy statků kláštera Osek.
- Příloha č. 7:
Edice listiny Zikmunda Lucemburského z 13. října 1430, kterou odvolává zástavy statků plaského kláštera pro Bedřicha a Hanuše z Kolovrat.
- Příloha č. 8:
Edice falza listiny pro Václava Sekáče z Újezdce hlásící se ke 2. lednu 1421.
- Příloha č. 9:
Edice Zikmundovy konfirmace na zástavu městečka Stod.

- Příloha č. 10:
Grafické znázornění četnosti zástav Zikmunda Lucemburského v jednotlivých letech dle předmětu zástavy.
- Příloha č. 11:
Obrazové přílohy

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky.

Je třeba upozornit, že katalog neobsahuje pouze Zikmundovy zástavní listiny na církevní statky, ale také listiny, které byly v minulosti za ně považovány, pokud jsou důležité pro pochopení problematiky. Stejně tak jsou v něm zařazeny zástavní listiny na berně z církevních institucí, protože v mnoha případech souvisejí se zástavami církevních statků. Všechny tyto případy jsou pro rychlou orientaci vysázeny kurzivou. V kurzivě jsou také všechny confirmace starších zástav a rovněž i falza.

Listiny jsou řazeny chronologicky, pokud je datace nejasná, jsou zařazeny pod posledním možným datem, kdy mohly být vydány. Při rekonstrukci data využívám hranaté závorky a v poznámce pod čarou nebo v komentáři dataci zdůvodňuji. Pokud je výčet zastavených statků rozsáhlejší, rozvádím ho z důvodu přehlednosti v poznámce pod čarou.

Při odkazu na dochování neusiluji o úplnost. V zásadě odkazuji na originál a pokud se nedochoval, odkazuji na textově nejuplněnější exemplář, který je originálu časově nejbližší.

Velké množství zástav známe pouze ze záznamů revizní komise z let 1453/1454 a z několika rukopisů s výpisy z královských register. Aby tabulka neutrpěla na přehlednosti, zavádím pro tato dochování následující zkratky:

Rukopisy se záznamy revizní komise z let 1453/1454 jsou označovány:

1453/54 NK = NK ČR, oddělení rukopisů, sign. UK XVII A 15

1453/54 NA = NA Praha, fond ČDK, sign. RKP 2450, kniha č. 148

Rukopisy s výpisy z královských register jsou označovány:

APH XXXIII = APH, fond AMK, sign. Cod. XXXIII

APH XXV = APH, fond AMK, sign. Cod. XXV

ČDK 148 = NA Praha, fond ČDK, sign. RKP 2450, kniha č. 148

Zkratky forem dochování:

O = originál; **K** = kopie; **R** = regist; **F** = falzum; **D** = deperditum

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
1	1420 27. březen Vratislav	Jan Sádlo ze Smilkova	---	statky litomyšlského biskupství	Nejedná se o zástavu, ale o potvrzení nároku na litomyšlské statky po rádném vyúčtování, týká se biskupova dluhu. Blíže viz kapitola III. 1.	Vyúčtování s biskupem Alešem z Březi následoval 17. 12. 1420 a uvádělo výši dluhu 4 000 kop grošů. Obě listiny pak vystřídaly mnoho majitelů až je v roce 1451 získal Zdeněk Kostka z Postupic (NA, ČGL, i. č. 261). Viz též č. 196.	R: 1453/54 NA, pag. 216; 1453/54 NK, pag. 385.	AČ II, s. 470, č. 621; RI XI, č. 4086; ZR, s. 150, č. 1040.
2	1420 19. květen Praha	Herbort z Kolovrat	530 kop gr.	vsi Solopysky a Markvarec/benediktini Postoloprty	za pomoc proti viklefiťům a utrpené škody	Dochovaný exemplář je falzum, nelze určit, zda se opírá o reálný základ. Je možné, že měl podepřít nároky na majetky obsazené během revoluce.	F: RA Lobkowiczů Roudnice, sign. P6-42b.	ZR, s. 220-221, č. 1618; RI XI, č. 4137.
3	1420 26. červen (!) Litoměřice	Václav z Kopist	200 kop gr.	Otvovice, Rusavky/metropolitní kapitula Chýnov/ premonstrátsky Dokšany	za ochranu zastaveného zboží a službu při obnově města Slaný	Listina rozhodně náleží do prosince 1420. Srov. s. 41-43.	O (?) : NA, ŘCS, i. č. 12.	
4	1420 24. červenec Kutná Hora	Mistr Albík z Uničova	340 kop gr.	potvrzení zástavy zbraslavského opata			O: NA, fond AZK, i. č. 941, sign. ŘC Zbraslav 109.	RI XI, č. 4181; TADRA, s. 235, č. 276; ZR, s. 151, č. 1051.
5	1420 29. červenec Praha	Jan ze Sovince	1 000 kop gr.	berně premonstráti Hradiště		Jan měl vybírat ročně 100 kop grošů a pokud by příjmy z kláštera této výše nedosahovaly, měl zbytek částky vybírat z města Uničova.	K: MZA, G1, i. č. 3883.	RI XI/NB/1, č. 24.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
6	1420 27. července	Pavel Ebrzvin z Hradistě	---	konfirmace zástav plaského a nepo- muckého opata		Obdobnou konfirmaci získal Pavel i později (č. 176). Vedle potvrzení starších zástav obou opatů obsahovala listina i povolení vládit Vilémovi z Netunic ves Radčice do zemských desk.	ZR, s. 151, č. 1052.	
7	1420 30. července Praha	Bedřich a Hanuš z Kolovrat	800 kop gr.	berně cisterciáci Plasy		Oba bratři měli každý rok vybrat 300 kop grošů (což představovalo jeden a půl násobek klášterem obvykle odváděné berně) až do urmoření dlužné částky.	R: 1453/54 NA, pag. 182; 1453/54 NK, pag. 327-328.	AČ II, s. 451, č. 533; RI XI, č. 4194; ZR, s. 140, č. 984.
8	1420 11. srpen Kutná Hora	Jan Kaplíř ze Sulevic	200 kop gr.	dvůr v Sulevicích/ cisterciáci Altzelle	za dlužný žold	Pravost listiny s ohledem na její vnější znaky zpochybila již revizní komise 1453/1454.	F: 1453/54 NA, pag. 16; 1453/54 NK, pag. 25-26.	AČ I, s. 502, č. 41; RI XI, č. 4203; ZR, s. 221, č. 1619.
9	1420 22. srpna Kutná Hora	Jan a Vilém Švihovští z Rýzamberka	1 271 kop gr.	městečko Přeštice a ves Soběkury/ be- nediktini Kladruby Nezamyslice/ bene- diktini Břevnov/ Bor/ křižovníci Zderaz	za dlužný žold	Listina představuje nejstarší pínotextové dochovaný exemplář Zikmundovy zástavní listiny na církevní statky. Souvisí též s č. 151 a 398.	K: NA Praha, fond ČGL, i. č. 185, pag. 15- 16.	RI XI, č. 4238; ZR, s. 152, č. 1058.
10	1420 22. srpen Kutná Hora	Bohuslav a [Hynek] Krušina ze Švamberka	5 200 kop gr.	veškerá zboží a platy nepomuckého kláš- tera	za dlužný žold a škody (4 500 kop) a za nárok na berni města Loun (600 kop	Švamberské město z klášterních příjmů držované 8 mniců. Konvent nebyl již nikdy plně obnoven, ovšem	R: 1453/54 NA, pag. 129-129; 1453/54 NK, pag. 239-240.	AČ II, s. 189, č. 341; RI XI, č. 4239; ZR, s. 152, č. 1059.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

11	1420 [konec července- 28. srpen] ¹	Aleš Holický ze Šternberka	5 200 kop gr.	zboží kláštera opatovického	- recte 700) v registru neuvedeno	mniši žili v Nepomuku ještě v 16. století, kdy panství vlastnili Šternberkové. Není jisté, zda zástava byla skutečně naplněna. V listopadu získal Aleš zápis opatovické klášterní berně (č. 49), neboť vydržoval v klášteře posádku (AČ VII, s. 579, č. 24).	R: APH XXXIII, pag. 512; ČDK 148, pag. 536.	ZR, s. 127, č. 906.
12	1420 29. srpen Čáslav	vilemovský opat	300 kop gr.	povolení zastavit platy		Klášteř mohli zastavit platy do celkové výše až 2 000 kop gr.	O: NA, fond ŘB Břevnov, i. č. 222, sign. B X 296.	RI XI, č. 4259; ZR, s. 152, č. 1061.
13	1420 31. srpen Čáslav	Hanuš a Hynek z Chlumu	100 kop gr.	ves Ovcáry/ premonstráti Starhov	za služby a škody	Bratři z Chlumu získali později na Ovcáry další zástavu viz č. 66. V roce 1437 byla součástí zápisu pro Bedřich ze Strážnice. Revizní komisi předložil list zastupce Jana Koldy ze Žampachu.	R: 1453/54 NA, pag. 35-36; 1453/54 NK, pag. 68.	AČ I, s. 513, č. 103; RI XI, č. 4261; ZR, s. 152, č. 1063.

1 Datace dovozena z polohy listiny ve výpisech z královských register. Není vyloučeno, že byla vydána společně s č. 9, 10.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
14	1420 4. září Kutná Hora	Petr z Chrastu	200 kop gr.	Třemošná/ probošt- ství Mělník		O Třemošnou vedl na poč. 14. stol. spor plaský klášter a mělnický proboštství. Mělnický probošt ji pak získal do zástavy. V opisu je též Václava zástava na Třemošnou pro Petra z Chrastu (srov. č. 83, kde též související Zikmundova zástava).	R: v opisu listiny Ferdinanda I. z 6. 5. 1556 (NA, fond Registra, i. č. 51, fol. 287v).	ZR, s. 153, č. 1067.
15	1420 16. září Kutná Hora	Jan Vrbík z Tismic	385 kop gr.	ves Vykáň/ benedik- tini Břevnov		Listinu předložil revizní komisi Mikuláš Vrbík se stížností, že ves mu zadržuje Jindřich ze Stráže. Tomu byla potvrzena v roce 1437 (viz č. 370).	R: 1453/54 NA, pag. 13; 1453/54 NK, pag. 20-21.	AČ I, s. 500-501, č. 33; RI XI, č. 4272; ZR, s. 153, č. 1069.
16	[ante 17. září 1420]	Jan z Opočna	3 000 kop gr.	některá zboží (snad Broumov)/ benedik- tini Břevnov		Listina možná byla vydána spolu s č. 9, 10, 11. Janovi se ale nepodařilo ujmout se zastavených statků a Zikmund řešil situaci další zástavou (viz č. 17).	D: z č. 17.	
17	1420 17. září Čáslav	Jan z Opočna	3 000 kop gr.	některé majetky břevnovského kláštera	za zadržený žold	Dochovaný exemplář určený opatovi zmiňuje jinou zástavní listinu (viz č. 16), kde byly asi stanoveny podrobnosti. Opat měl možnost nahradit výplatu zástavou městečka	K: ANM, fond C - Muzejní diplomatař; sub dato (orig. původně ve Vratislavi, dnes ztracen).	AČ XV, s. 176, č. 77; RI XI, č. 4274; ZR, s. 153, č. 1070.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

18	1420 27. září Čáslav	Hynek z Náchoda a Červené Hory	800 kop gr.	vsi Čerňilov a Jasenná/ mansio- náři na pražském hradě	dluh za služby	Broumov. Zda a jakých statků se Jan ujal, není jasné. Později získal Hynek zástavu na tytéž vsi v hodnotě 600 kop (viz č. 52). Při předložení listiny revizní komisi žádal její vyplacení, resp. navrhl způsob je- jího umoření. Držbu vsi zpochybnil Hynek Kru- šina z Lichtenburka.	R: 1453/54 NA, pag. 25; 1453/54 NK, pag. 43.	AČ I, s. 507, č. 69; RI XI, č. 4277; ZR, s. 153, č. 1071.
19	1420 1. říjen	Oldřich z Rožmberka	3 000 kop gr.	všechna zboží zlato- korunského kláštera	za služby pro- kázané proti husitům	Listina stanovila po- vinnost péče o kon- vent a jeho zachování při starých právech. Po odvolání zástav v roce 1422 byla ochrana kláštera svěřena Al- brechtovi Habsbur- skému. Roku 1429 zís- kal Oldřich zápis na zlatokorunskou berni (č. 171) a ovládnutí klášterních statků podpořil listinným fal- zem (viz komentář č. 377).	O: NA Praha, fond AZK i. č. 1035, sign. ŘC Zl. Koruna - 41.	RI XI, č. 4281; LOR I, 24-25, č. 39.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
20	1420 28. říjen Beroun	Zikmund Bolechovec z Pušperka	516 kop gr.	tvrz Dobřichovice/ křížovnici s červenou hvězdou	za ochranu zastaveného zboží, službu s 10 jezdcí na 26 týdnů při obraně Pražského hradu (130 kop), za škody (80 kop) a za 3 roky zadržetí něho žoldu (306 kop)	Zikmund Bolechovec vystoupil do služeb krále Zikmunda nejpozději v roce 1417. Tvrz uhájí i díky zázemí blízkého Karlštejna, na jehož obraně se podílel. V roce 1436 ho Zikmund odměnil další zástavou (č. 246). V roce 1498 řád tvrz vyplatil.	O: NA Praha, fond ŘKř, i. č. 420, sign. ŘKř 370.	AČ I, s. 504, č. 53; RI XI, č. 4293; ZR, s. 154–155, č. 1083.
21	1420 28. říjen Beroun	Jan z Vartember ka na Ralsku	5 000 kop gr.	cisterciácký klášter Hradčistě Dub/ johanité tvrz Pátek/ premon- stráti Strahov Kostomlaty/ augus- tiniáni Kladsko	za ochranu zastaveného zboží, za službu se 138 jezdcí na 26 týdnů při obraně Pražského hradu (1 794 kop) a za starší dluhy (3 206)	Johanitskou komendu v Českém Dubu a statky hradišských cisterciáků i tvrz Pátek a Kostomlaty získali do zástavy na sklónku revoluce jiní držitelé, kteří je měli ve své moci (viz č. 212, 251, 268, 309, 314, 320, 382).	O: NA Praha, fond AČK, i. č. 1484.	RI XI, č. 4296; ZR, s. 154, č. 1073.
22	1420 28. říjen Beroun	Ryneš ze Žejdlíkovíc	150 kop gr.	vsi Svrkyně, Hole a Újezdec/ benedik- tini Břevnov	za ochranu zastaveného zboží, za službu s 10 jezdcí na 26 týdnů při obraně Pražského hradu (130 kop), za škody a zadržetí žold (20 kop)	Jednotlivé statky byly na konci revoluce v rukou jiných držitelů, jimž byla držba také formou zástavy potvrzena (viz č. 188, 372, 3886).	O: NA Praha, fond ŘCS, i. č. 15.	RI XI, s. 4301; ZR, s. 155, č. 1085.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

23	1420 28. říjen Beroun	Jan ze Suchdola	98 kop gr.	vsi Unětice a Blevice/ metropo- litní kapitula	za ochranu za- staveného zbo- ží, za službu se 6 jezdcí na 26 týdnů při obra- ně Pražského hradu (74 kop), za utrpené ško- dy (24 kop)		O: APH, fond AMK, i. č. 789.	AČ I, s. 529, č. 189; RI XI, č. 4302; ZR, s. 154, č. 1076.
24	1420 28. říjen Beroun	Plichta a Jaroslav ze Žerotína	768 kop gr.	dvůr Bosnice a ves Libodřice/ bededik- tinky u sv. Ducha na Starém Městě Zlonice a Klobuky/ metropolitní kapitu- la	za ochranu za- staveného zbo- ží, za službu s 30 jezdcí na 26 týdnů při obra- ně Pražského hradu (390 kop), za nevy- placený žold za službu na hradě Bezděkově (356 kop), za šikody (dva zabiti koně na Pražském hradě - 22 kop)	Jaroslav ze Žerotína navrátil v letech 1462 a 1463 kapitule někte- ré platy (viz NA, fond AČK, i. č. 1696; APH, fond AMK, i. č. 967). Klobuky dále zastavil i král Jiří a kapitule byly navráceny v roce 1513 (APH, fond AMK, i. č. 1264).	O: APH, fond AMK, i. č. 788.	RI XI, č. 4305; ZR, s. 132-133, č. 940.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
25	1420 28. říjen Beroun	Jan Svínka z Onšova	204 kop gr.	ves Šardice/ augustiniáni u sv. Tomáše v Brně	za ochranu zastaveného zboží, za službu s 8 jezdců na 26 týdnů při obraně Pražského hradu (104 kop), za starší dluhy (100 kop)		O: MZA Brno, fond E4-Augustiniani Brno, sign. 255.	RI XI NB/1, č. 25.
26	1420 28. říjen Beroun	Zbyněk z Moravan	360 kop gr.	Polešovice/ cisterciáci Velehrad	za ochranu zastaveného zboží, za službu s 10 jezdců na 26 týdnů při obraně Pražského hradu (130 kop), za utrpěné škody (230 kop)		O: MZA Brno, fond G2-Nová sbírka, sub dato.	RI XI NB/1, č. 26.
27	1420 28. říjen Beroun	Pešík z Minic	168 kop gr.	dvůr a ves Žalany/ křižovníci s červenou hvězdou ves Kozly/ kapitula u sv. Apolináře	za ochranu zastaveného zboží, za službu s 10 jezdců na 26 týdnů při obraně Pražského hradu (130 kop), za utrpěné škody (38 kop)		O: NA Praha, fond ŘKř, i. č. 421, sign. ŘKř 505.	RI XI, 12355; ZR, s. 154, č. 1082.
28	1420 28. říjen Beroun	Jan a Petr ze Sulevic	195 kop gr.	vsi Řisuty a Lahovice/ metropolitní kapitula Dřemčice/ benediktinky Teplice	za ochranu zastaveného zboží, za službu s 15 jezdců na 26 týdnů při obraně		O: NA Praha, fond RCS, i. č. 14.	ZR, s. 133, č. 941.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

29	1420 28. říjen Beroun	Habart z Adlaru	1 032 kop gr.	mlýn Hroby u Kolina a ves Svatá Kateřina/ cisterciácký Sedlec dvůr a ves Staré Sedlo/ benediktini Kladruby	ochrana zastaveného zboží, služba s 30 jezdcí (432 kop) a dluhy za staré služby (600 kop)	Habart z Adlaru později získal povolení sedlecké statky dále zastavit (č. 133), což se skutečně stalo a revizní komisi předkládal listiny Jan Kobian z Ččelic.	R: 1453/54 NA, pag. 27-28; 1453/54 NK, pag. 52.	AČ I, s. 509, č. 81; RI XI, č. 4292; ZR, s. 154, č. 1080.
30	1420 28. říjen Beroun	Habart z Adlaru	520 kop gr.	dvůr a ves Staré Sedlo, Borovany a Kosov/ benediktini Kladruby		Díky pozdnímu dochování (1551) nelze určit, zda jde o jinou zástavu než č. 29, nebo zkomolenou paměť o rozdělení zástavy více držitelům. Povolení dále zastavit statky z č. 29 se vztahuje pouze na sedlecké majetky (viz č. 133).	R: NA Praha, fond Registra, i. č. 51, fol. 4-5.	ZR, s. 154, č. 1079.
31	1420 28. říjen Beroun	Kunata z Kladna	166 kop gr.	Tuhaň/ vyšehradská kapitula Kamenné Žehrovice/ metropolitní kapitula	ochrana zastavených vsí, služba s 10 jezdcí po dobu 26 týdnů (130 kop) a za škody (33 kop)	V roce 1436 na ní bylo navázáno zástavou pro Beneše z Kladna (č. 248).	R: 1453/54 NA, pag. 58; 1453/54 NK, pag. 124-125; APH XXV, fol. 150r.	AČ I, s. 526, č. 175; RI XI, č. 4294; ZR, s. 132, č. 937.
32	1420 28. říjen Beroun	Petr Skála ze Sulevic	175 kop gr.	Věštany a Roudníky/ kapitula u sv. Apolináře	dluh za služby (130 kop), žold a škody utrpné u Mladé Vožice (45 kop)		R: 1453/54 NA, pag. 17-18; 1453/54 NK, pag. 28-29.	AČ I, s. 503, č. 47; RI XI, č. 4295; ZR, s. 141, č. 991.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
33	1420 28. říjen Beroun	Rydkář ze Skalky (?)	220 kop gr.	Malé Žernoseky/ cisterciáci Altzelle	za službu (130 kop), škody utrpené u Mladé Vožice (90 kop)		R: 1453/54 NA, pag. 17; 1453/54 NK, pag. 28.	AČ I, s. 503, č. 46; RIXI, č. 4297; ZR, s. 154, č. 1081.
34	1420 28. říjen Beroun	Jan Šváb z Jikve	595 kop gr.	Sazená/ kláštera saského (?)	služba s 5 jezdci na 26 týdnů (65 kop), utrpené škody (530 kop)		R: 1453/54 NA, pag. 89; 1453/54 NK, pag. 175.	AČ I, s. 541, č. 250; RIXI, č. 4298; ZR, s. 155, č. 1084.
35	1420 28. říjen Beroun	Pert Šváb z Havraně	110 kop gr.	ves Chleby/ metro- politní kapitula – mansionáři u sv. Václava	služba se 6 jezdci na 26 týdnů (78 kop), dřívější služby (32 kop)		R: 1453/54 NA, pag. 110; 1453/54 NK, pag. 210–211; APH XXV, fol. 150r.	AČ II, s. 180, č. 297; RIXI, č. 4299; ZR, s. 132, č. 936.
36	1420 28. říjen Beroun	Bohuslav ze Švamberka	1 000 kop gr.	Manětín/johanitská komenda	ochrana zastaveného zboží a za služby		R: 1453/54 NA, pag. 129–130; 1453/54 NK, pag. 241–242.	AČ II, s. 190, č. 343; RIXI, č. 4300; ZR, s. 154, č. 1074.
37	1420 28. říjen Beroun	Kunata ze Sulevic	200 kop gr.	důr a ves Úhonic/ premonstráti Strahov ves Tuchlovice/ sva- tovitická kapitula	ochrana zastaveného zboží a prokázané služby		R: 1453/54 NA, pag. 54; 1453/54 NK, pag. 118.	AČ I, s. 523, č. 159; RIXI, č. 4303; ZR, s. 154, č. 1078.
38	1420 28. říjen Beroun	Parcifal a Lot z Vinařic	250 kop gr.	ves Pochvalov/jo- hanité Malá Strana vsi Smolnice a Brioh/ augustiniáni Roudnice	ochrana zastaveného zboží a za služby s 20 jezdci na 26 týdnů při obra- ně Pražského hradu (250 kop)		R: 1453/54 NA, pag. 104; 1453/54 NK, pag. 200–201.	AČ II, s. 177–178, č. 284; RIXI, č. 4304; ZR, s. 154, č. 1075.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

39	1420 28. říjen Beroun	Václav z Hrádku	800 kop gr.	městečko Chlumín a vsi Slatina a Bučina/ benedikti- ni Broumov ves Křížovice/ pre- monstráti Strahov ves Zdětín/ johanité Malá Strana ves Reponyje/ cis- terciáci Zbraslav	za službu s 30 jezdci na 26 týdnů při obra- ně Pražského hradu (390 kop) a škody utrpené v Zikmundových službách na Oseku (410 kop)	K zástavě johanitského Zdětina srov. č. 382.	R: Stadtbibliothek Buatzen, rkp. sign. MS 2-32, fol 70r-70v; ANM, fond C - Muzejní diplomatář, sub dato.	ZR, s. 154, č. 1077.
40	[1420 říjen]	Zdislav z Podlešína	440 kop gr.	Úžice/ arcijáhensví Litoměřice Řisuty, Kvíc a Knovíz/ benedik- tinky u sv. Ducha na Starém Městě Podleším/ pro- boštvství u sv. Apoli- náře	Datum se odvíjí od po- lohy záznamu ve výpi- sech z register.	R: APH XXV, fol. 150r.	ZR, s. 131-132, č. 934.	
41	[1420 říjen]	Jan z Obřívství	479 kop gr.	tvrz Nela hovezes a Kleneč/ metropo- litní kapitula- proboštvství	Datum se odvíjí od po- lohy záznamu ve výpi- sech z register.	R: APH XXV, fol. 150r.	ZR, s. 132, č. 935.	
42	[1420 říjen]	neznámo	198 kop gr.	Žpanovice a dvě Lhotky/ benediktní Ostrov Ostrov/ metropolit- ní kapitula	Datum se odvíjí od po- lohy záznamu ve výpi- sech z register.	R: APH XXV, fol. 150r.	ZR, s. 132, č. 938.	
43	[1420 říjen]	Jan Firšic a Jindřich z Nabdína	198 a půl kopy gr.	Tmář/ benediktní Břevnov Uhý/ johanité Malá Strana plat ve Straškově/ metropolitní kapitu- la	Datum se odvíjí od po- lohy záznamu ve výpi- sech z register. Zápis na stejná zboží získal v roce 1436 Václav Bařský (viz č. 208).	R: APH XXV, fol. 150r.	ZR, s. 132, č. 939.	

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
44	[1420 říjen]	Zikmund ze Smilovic	78 kop gr.	Křechof/ metropolitní kapitula	za škody	Datum se odvíjí od polohy záznamu ve výpisích z register. V roce 1437 byla Zikmundovi zástavní suma navýšena (viz č. 306).	R: APH XXV, fol. 150r.	ZR, s. 133, č. 942.
45	1420 11. listopad	Záviš z Jimlína	77 kop gr.	Hřivčice/ premonstráti Strahov	za službu (60 kop) za škody a zadržžený zold u Vyšehradu (17 kop)		R: 1453/54 NK, pag. 334.	AČ II, s. 453, č. 542; RI XI, č. 4320; ZR, s. 155, č. 1087.
46	1420 11. listopad Velvary	Václav a Jan z Račněvsi	290 kop gr.	vsi Martiněves, Hrdlív, Nižebohy a Dušníky/ metropolitní kapitula Jarpice/ cisterciáci Zbraslav	za ochranu zastaveného zboží, služba s 20 jezdcí na 26 týdnů při obraně města Slaný (260 kop), za zadržžený zold za služby na Pražském hradě a škody utrpěné ve Slaném (30 kop)	Ze druhé poloviny 15. století máme doklad, že kapitula vedla o Dušníky spor s jejich neoprávněnými držiteli (Eršil–Pražák II, s. 136, č. 385).	R: 1453/54 NA, pag. 107; 1453/54 NK, pag. 205–206.	AČ II, s. 179, č. 290; RI XI, č. 4321; ZR, s. 155, č. 1088.
47	1420 11. listopad Velvary	Hynek z Wildemfelsu	130 kop gr.	Čista/metropolitní kapitula	za ochranu zastaveného zboží a za službu s 10 jezdcí na 26 týdnů při obraně hradu Karlštejna		R: 1453/54 NA, pag. 67; 1453/54 NK, pag. 137–138.	AČ I, s. 530, č. 197; RI XI, č. 4322; ZR, s. 155, č. 1089.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

48	1420 18. listopad [Stará Boleslav]	Bedřich a Hanuš z Kolovrat	nejasné	statky různých cír- kevních institucí ²	za službu (830 kop) za škody utrpené u Vyšehradu (305 kop)	Listina patrně obsaho- vala podrobný rozpis, celková suma nám vsák uniká. Součet za- znamenanych částek revizní komisí činí 2 035 kop, součet kapi- tulního rukopisu 2 750 a pozdější pamět ho- voří o 3 050 kopách gr. (AČ VI, s. 567, č. 4).	R: 1453/54 NA, pag. 180; 1453/54 NK, pag. 324-325; APH XXV, fol. 15Tr.	AČ II, s. 450, č. 528; RI XI, č. 4329; ZR, s. 135; č. 954.
49	1420 26. listopad Čáslav	Aleš Holický ze Šternberka a Půta z Částalovic	3 000 kop gr.	klášterní berně 300 kop ročně/bene- diktini Opatovice	za služby proti vzbuřencům a viklefitům a za utrpené škody	Opat Jan se zavázal berni platit (AČ I, s. 148-149, č. 12 nebo též AČ III, s. 208-281, č. 15), ovšem klášter byl již v dubnu 1421 dobyt. Po polovině 15. stol. byl list v držení ji- ných osob. (Viz též č. 11).	K: ANM, Sbirka rukopisů, sign. 277.	AČ I, s. 539-540, č. 242; AČ XVI, s. 97-98, č. 36; RI XI, č. 4336; ZR, s. 155-156, č. 1091.
50	1420 27. listopad Čáslav	Bohuslav Doupovec	684 kop gr. a 39 gr.	dvůr Církvice a vsi Svatý Jakub a Kojetice/ cisterciá- ci Sedlec			R: 1453/54 NA, pag. 1; 1453/54 NK, pag. 1.	AČ I, s. 494, č. 1; RI XI, č. 4337; ZR, s. 156, č. 1092.
51	1420 29. listopad Kutná Hora	Jan ze Svidnice na Vlašimi [z Chotěmic]	1 000 kop gr.	vsí kláštera Louňo- vice a městečko Domašín ³		Na sklonku revoluce louňovické statky zís- kalo město Tábor (viz č. 312).	R: 1453/54 NA, pag. 68-69; 1453/54 NK, pag. 140-141.	AČ I, s. 531, č. 200; RI XI, č. 4304; ZR, s. 156, č. 1093.

2 vsi Kralovice, Blšany, Výrov, Bělá, Hubenov, Kočín, Všehrdy, Brodeslady, Kaceřov, Dobříč, Nynice, Újezdec, Třemošnice malá, Třebekov, Hra-
dištko, Kaznějov, Obora Doubrava, Ostrý Kluk, Nelepec, Vražné, Korytka/ cisterciáci Pasy; Potvorov, Řemesín, Sedlec, Buková/ křizovníci Zderaz;
Hořesedly, Otěvěky/ svatovítská kapitula; Kladrubec/ probošta z Brozan.

3 Vsi Lhotka, Milovanice, Želichov, Hrzín, Skryšov, Ratměřice, Libouň, Laby, Předbořice, Hrajovice, Rejkovice, Lhota, Karhule, Křížov, Útěchovi-
ce, Mašovice, Milotice, Vadčice.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
52	1420 30. listopad Kutná Hora	Hynek z Náchoda a Červené Hory	600 kop gr.	vsi Černilov a Jasenná/ mansio- náři na pražském hradě	dluh za služby	Zástavu na obě vsi zís- kal Hynek již dříve (č. 18). Držbu Hynekových dědiců v polovině 15. stol. napadl Hynek Krušina z Lichtenburka, neboť o ně učinil s Hynkem smlouvu (AČ I, s. 507, č. 71).	R: 1453/54 NA, pag. 25-26; 1453/54 NK, pag. 44-45; APH XXV, fol. 151v a 150v.	AČ I, s. 507, č. 71; RI XI, č. 4341; ZR, s. 134, č. 951.
53	1420 [30. listopad] ⁴ Kutná Hora	Hynek z Náchoda a Červené Hory	194 kop gr.	klášterní berně/ be- nediktini Broumov			R: 1453/54 NA, pag. 25; 1453/54 NK, pag. 43-44.	AČ I, s. 507, č. 70; RI XI, č. 4342; ZR, s. 134, č. 951.
54	[1420 říjen- listopad]	Pavlik a Ondřej z Dvojc	202 kop gr.	Břístavy, Dřínov a Poštovice/ metro- politní kapitula Lešany/johanité Ma- lá Strana	za škody (72 kop)	Datum se odvíjí od po- lohy záznamu ve výpi- sech z register.	R: APH XXV, fol. 150v.	ZR, s. 133, č. 943.
55	[1420 říjen- listopad]	Jan a Mikuláš z Blahotic	256 kop gr.	Beřovice/ metropo- litní kapitula Třebusice/kartuziáni Praha Jemníky/ benedikti- ni Ostrov	za škody (48 kop)	Datum se odvíjí od po- lohy záznamu ve výpi- sech z register. Nahra- zena jiným zápisem (viz č. 354). V roce 1436 získali Třebusice do zástavy Plzeňští (viz č. 300) a Jemníky za- stavil král Jiří Slánským (ZR, s. 253, č. 1779).	R: APH XXV, fol. 150v.	ZR, s. 133, č. 944.

4 Datum se odvíjí od předpokládané souvislosti s č. 52. V roce 1420 ale Zikmund pobýval v Kutné Hoře vícekrát, nelze tedy vyloučit ani jiné denní datum (srovnej Jörg K. HOENSCH, *Itinerar König und Kaiser Sigismund*, s. 102).

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

56	[1420 říjen- listopad]	Bohuněk z Olbramovic	148 kop gr.	Ptice/ metropolitní kapitula Kamenný Most/ vy- šehradská kapitula	za škody (67 kop)	Datum se odvíjí od po- lohy záznamu ve výpi- sích z register. Bohu- něk listinu v roce 1437 vrátil Zikmundovi a získal novou zástavní listinu (srov. č. 323).	R: APH XXV, fol. 150v.	ZR, s. 133, č. 945.
57	[1420 říjen- listopad]	Václav a Jan z Rohatce	169 kop gr.	Podluský, Podhořa- ny a Hospozín/ me- tropolitní kapitula Libkovic/ vyše- hradská kapitula	za škody (39 kop)	Datum se odvíjí od po- lohy záznamu ve výpi- sích z register. Zás- tu později získal Čeněk z Klinštejna a potvrdil mu ji i král Jiří z Poděbrad (ZR, s. 240-241, č. 1698).	R: APH XXV, fol. 150v.	ZR, s. 133-134, č. 946.
58	[1420 říjen- listopad]	Petr z Varten- berka	395 kop gr.	Obruby, Bechov a Úherce/ metropo- litní kapitula	za škody (200 kop)	Datum se odvíjí od po- lohy záznamu ve výpi- sích z register.	R: APH XXV, fol. 150v.	ZR, s. 134, č. 946b.
59	[1420 říjen- listopad]	Habart z Vraného	39 kop gr.	Kyšice a Třebíz/ me- tropolitní kapitula	za škody (9 kop)	Datum se odvíjí od po- lohy záznamu ve výpi- sích z register. V roce 1437 nahrazena novou zástavou, viz č. 403.	R: APH XXV, fol. 150v.	ZR, s. 134, č. 947.
60	[1420 říjen- listopad]	Sobinež ze Sebánovic	52 kop gr.	Dunávice/ metropo- litní kapitula		Datum se odvíjí od po- lohy záznamu ve výpi- sích z register.	R: APH XXV, fol. 150v.	ZR, s. 134, č. 948.
61	[1420 říjen- listopad]	Mikuláš z Kostece	50 kop gr.	Dobřeň/ metropo- litní kapitula		Datum se odvíjí od po- lohy záznamu ve výpi- sích z register.	R: APH XXV, fol. 150v.	ZR, s. 134, č. 949.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
62	[1420 říjen-listopad]	Ota z Bergova	2 100 kop gr.	Máslovice, Vrstice, Mcely, Studce/ metropolitní kapitula Češov, Vršče/ kapitula u sv. Apolináře Opočnice/ vyše-hradská kapitula Konařovice a Lhota/ premonstráti Strahov	za služby (1 100 kop)	Datum se odvíjí od polohy záznamu ve výpisích z register.	R: APH XXV, fol. 150v.	ZR, s. 134, č. 950.
63	[1420 listopad/prosinec]	neznámý	39 kop gr.	6 kop platu na Janovi z Hoštic/ (?) metropolitní kapitula		Datum se odvíjí od polohy záznamu ve výpisích z register.	R: APH XXV, fol. 150v.	ZR, s. 135, č. 952.
64	[1420 listopad/prosinec]	Tomáš z Vícemilic	104 kop gr.	platy v Pněvích, Poličanech, Týništi, Chlístovicích, Miletínku a Chroustově, mlýn v Malíně/ metropolitní kapitula		Datum se odvíjí od polohy záznamu ve výpisích z register.	R: APH XXV, fol. 150v.	ZR, s. 135, č. 953.
65	1420 2. prosinec Kutná Hora	neuveden neznámý	150 kop gr.	Žďár, Ledhujec, Dědov, Bohdašín/ benediktini Broumov	za ochranu zastaveného zboží a [za služby]	A. Sedláček uvazuje, že příjemce mohl být Matěj Salava z Lipy, patrně na základě toho, že list na jeho jméno byl komisií zaznamenán hned předtím. Není to ale jisté, neboť ve skutečně listin předkládaných pány z Lipy byli i listiny původně určené jiným příjemcům.	R: 1453/54 NA, pag. 71; 1453/54 NK, pag. 144.	AČJ, s. 532, č. 206; RI XI, č. 4343; ZR, s. 156, č. 1095.
66	1420 2. prosinec	Jaroslav a Jan	300 kop gr.	Vsi Zahradka a Ovčáry/ premon-	za ochranu zastaveného zbo-	Srov. č. 13. List držel po polovině 15. století Jan	R: 1453/54 NA, pag. 36;	AČJ, s. 514, č. 104; RI XI,

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

	Kutná Hora	z Chlumu		stráti Strahov	ží a za starší služby a dluhy	Kolda ze Žampachu.	1453/54 NK, pag. 68-69.	č. 4344; ZR, s. 156, č. 1096.
67	1420 3. prosinec Kutná Hora	Bušek ze Svamberka a Václav ze Střimelic	79 kop gr.	ves Hořany/ vyše- hradská kapitula	za ochranu za- stavené vsi a za služby (31 a půl kopy pro Buška a 47 a půl kopy pro Václava)		R: 1453/54 NA, pag. 92-93; 1453/54 NK, pag. 180-181.	Č. J. s. 543, č. 259; RI XI, č. 4347; ZR, s. 156, č. 1097.
68	1420 4. prosinec Kutná Hora	Odiřej rychtář a Václav Finder z Čáslavi	400 kop gr.	vsí Zbyslav, Rohozec a Kounice/ cisterciáci Sedlec	za ochranu za- staveného zboží a za dlužnou částku	V roce 1459 Ondřej postoupil listinu Hertvíkovi z Nestajova (viz NA, fond ČGL, i. č. 307).	O: NA Praha, fond ČGL, i. č. 186.	Č. J. s. 178, č. 287; RI XI, č. 4349; ZR, s. 156, č. 1098.
69	[1420] 6. prosince Kutná Hora	Kolman z Libře?	71 a půl kopy gr.	vsí Okruohlo a Zahorány/ benediktini Ostrov	za obranu za- stavených vsí a za dluh za službu	Přestože je v záznamech komise uveden rok 1425, je třeba listinu datovat do roku 1420, protože na počátku prosince byl Zikmund v Kutné Hoře pouze toho roku.	R: 1453/54 NA, pag. 37; 1453/54 NK, pag. 70-71.	Č. J. s. 514, č. 107; RI XI, č. 4356; ZR, s. 157, č. 1099.
70	1420 6. prosince Kutná Hora	Jan ze Střimelic	99 kop gr.	12 kop platu z dvoru Kbel/cisterciáci Zbraslav			R: 1453/54 NA, pag. 93; 1453/54 NK, pag. 181-182.	Č. J. s. 543, č. 260; RI XI, č. 4357; ZR, s. 157, č. 1100.
71	1420 6. prosinec Kutná Hora	Aleš z Jelčan	17 kop gr.	2 kopy z dvoru v Sobočicích/ cisterciáci Zbraslav 1 kopy úroku, kterou měl Aleš platit faráři ze Skvrňova	dluh za škody		R: 1453/54 NA, pag. 92; 1453/54 NK, pag. 180.	Č. J. s. 543, č. 258; RI XI, č. 4358; ZR, s. 157, č. 1101.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
72	1420 20. prosinec Litoměřice	Bedřich a Hanuš z Kolovrat	neuvedena	Dvůr Nebřeziny/ cis- terciální Plasy		Zástava dvora Nebře- ziny je pouze jedním z ustanovení listiny. Zikmund v této listině dává souhlas ke všem dřívějším zástavám plasského opata ve prospěch obou bratří (včetně těch z doby Václav IV.).	R: 1453/54 NA, pag. 181; 1453/54 NK, pag. 326–327.	AČ II, s. 451, č. 531; RI XI, č. 4362; ZR, s. 157, č. 1103.
73	1420 21. prosinec Litoměřice	Rudolf z Račíněvsi a jeho bratři	52 kop gr.	ves Mastřovice, louka v Ješíně/ praž- ské arcibiskupství	za ochranu za- staveného zbo- ží a za službu se 4 jezdcí na 26 týdnů při obra- ně města Slaný		O: RA Lobkowiczů Roudnice, sign. P5/6.	RI XI, č. 4369; ZR, s. 137–138, č. 968.
74	1420 21. prosinec Litoměřice	Jan z Bysně	104 kop gr.	Libušín/benediktini Ostrov, dominikán- ky u sv. Anny v Praze a pražské proboštní 3 poplatné v Hradišti/ dominikánky u sv. Anny v Praze	za službu		R: 1453/54 NA, pag. 6–7; 1453/54 NK, pag. 11; APH XXV, fol. 151v.	AČ I, s. 497, č. 16; RI XI, č. 4363; ZR, s. 139, č. 977.
75	1420 21. prosinec Litoměřice	Otík z Bysně	104 kop gr.	Libovice/pražské proboštní	za službu	Otík se držby skutečně ujal, ovšem posléze statek zabrali Slánští a drželi ho ještě v pol. 15. stol.	R: 1453/54 NA, pag. 6; 1453/54 NK, pag. 10; APH XXV, fol. 151v.	AČ I, s. 497, č. 15; RI XI, č. 4364; ZR, s. 139, č. 976
76	1420 21. prosinec Litoměřice	Campl a Matěj z Ctíněvsi	104 kop gr.	Ves Řisuty s 12 ko- pami uroku a Sulečice/ metropo- litní kapitula			R: 1453/54 NA, pag. 1, 1453/54 NK, pag. 1–2; APH XXV, fol. 151v.	AČ I, s. 494, č. 2; RI XI, č. 4365; ZR, s. 137, č. 966.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

77	1420 21. prosinec Litoměřice	Štěpán z Hlažovic	52 kop gr.	ves Zelčín/ vyše- hradská kapitula Ves Vepřek/ svato- vitská kapitula	za obranu za- staveného zbo- ží a za službu se 4 jezdcí na 26 týdnů při obra- ně města Slaný	O majetky ve Vepřeci se roku 1456 smluvil Jan Mráz z Hlažovic s původním držitelem Alešem z Kozojed (viz APH, fond AMK, i. č. 902).	R: 1453/54 NA, pag. 107; 1453/54 NK, pag. 207-208; APH XXV, fol. 151v.	AČ II, s. 179, č. 292; RI XI, č. 4366; ZR, s. 138, č. 969.
78	1420 21. prosinec Litoměřice	Horešovec	78 kop gr.	ves Páleček/ bene- diktini Břevnov	za obranu za- staveného zbo- ží a za službu se 6 jezdcí na 26 týdnů při obra- ně města Slaný		R: 1453/54 NA, pag. 112; 1453/54 NK, pag. 214-215.	AČ II, s. 181-182, č. 303; RI XI, č. 4367; ZR, s. 157, č. 1104.
79	1420 21. prosinec Litoměřice	Petr a Ctibor z Kačic	156 kop gr.	ves Rynholec/ do- minikánky u sv. An- ny v Praze vsi Honice a Svojetín/ svatovít- ské kapituly příjmy z Betlémské kaple	dluh za služby		R: 1453/54 NA, pag. 12-13; 1453/54 NK, pag. 20; APH XXV, fol. 151v a 156r.	AČ I, s. 500, č. 32; RI XI, č. 4368; ZR, s. 139, č. 978.
80	1420 21. prosinec Litoměřice	Bohuslav z Rýzंबरka na Janovicích	800 kop gr.	vsi Cháchov, Týmá- kov, Mokrouše/ sva- tovitská kapitula Radonice, Bozdíž/ benediktini Ostrov	za ochranu za- stavených stat- ků, za služby a za škody, kte- ré utrpěl jeho bratr Racek		R: 1453/54 NA, pag. 66; 1453/54 NK, pag. 136-137; APH XXV, fol. 151r.	AČ I, s. 530, č. 195; RI XI, č. 4370; ZR, s. 135, č. 955.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
81	1420 21. prosinec Litoměřice	bratři Jindřich a Bohuněk ze Šprymberka	390 kop gr. ⁵	ves Dětaň/ svato- vístká kapitula Libešovice, Vrřbice, Černoc/ kartuziáni Praha		Jinřich ze Šprymberka předložil listinu revizní komisi se stížností, že statky drží Burian z Gutštejna a další osoby. Burianovi zastavil statky Zikmund v roce 1436 s tím, že se má s Jindřichem vy- pořádat, viz č. 220. Na sklonku Zikmundovy vlády byly zastavené statky předmětem sporu Buriana se žateckými viz č. 197 a 220.	R: 1453/54 NA, pag. 27; 1453/54 NK, pag. 50-51; APH XXV, fol. 151v a 156r.	AČ I, s. 509, č. 79; RI XI, č. 4371; ZR, s. 137, č. 967.
82	1420 23. prosinec Litoměřice	Něpr Duc z Vařín, Jindřich z Elsterberka a Jan Balile	200 kop gr.	berně/premonstráti Teplá	dluhy za služby	Zástavu berně do- svědčují dvě listiny. Něpr měl pobírat 100 kop, Jan Balile 60 kop a zbytek berně 40 kop bylo určeno pro Jindřicha.	O: NA, fond AČK, i. č. 1486; SOA Plzeň, fond Premonstráti Teplá, i. č. 113, sign. 104.	RI XI, č. 4373; ZR, s. 128, č. 914.
83	1420 24. prosinec Kutná Hora	Petr z Chrástu	200 kop gr.	Třemošná/ probošt- ství Mělník Nynice/ cisterciáci Plasy	neuveden	Souvisí s č. 14. Podezření komise budila především předchozí zástava Václava IV. (viz AČ II, s. 448-449, č. 518). Petr z Chrástu později přešel na husitskou stranu a jeho statky byly konfiskovány (viz CIM III,	R: 1453/54 NA, pag. 176-177; 1453/54 NK, pag. 318-319.	AČ II, s. 449, č. 519; RI XI, č. 4374; ZR, s. 157, č. 1106.

5 Tuto sumu uvádí regist v APH XXV, zdá se že zápisy revizní komise zachycují pouze část zástavní sumy (200 kop grošů), srov. ZR, s. 137, č. 967.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

84	1420 24. prosince Kutná Hora	Burian a Jan z Gutštejna	500 kop gr.	Ves Kaznějov s dvěma rybníky a dvorem, vsi Horní Břıza a Čermná/ cis- terciáci Plasy	za ochranu za- stavených stat- ků a za služby	s. 39–40, č. 27). V této souvislosti zpo- chybnila komise listiny předložené Burianem: „Páni, račte těch listu- ow powážiti[. . .],právěli jsú z králowy kancellarie wysly, po- něwadž w registrách se nenalezaji, a weliké sumy w nich se zapisují na malá zboží“ (AČ II, s. 449, č. 521).	R: 1453/54 NA, pag. 177; 1453/54 NK, pag. 319–320.	AČ II, s. 449, č. 521; RI XI, č. 4375; ZR, s. 157, č. 1105.
85	1420 25. prosince	Jan Hokyň a Beneš Chroustecský z Malovar	143 kop gr.	Miletice/ kanovníků pražských	za obranu za- staveného zbo- ží a za službu s 11 jezdcí na 26 týdnů při obra- ně města Slaný		O: NA Praha, fond RCS, i. č. 16.	ZR, s. 139, č. 979.
86	1420 25. prosince Kutná Hora	Jan z Brníkova	250 kop gr.	Zeičín/ vyšehradská kapitula 4 kopy platu, které Petr z Ječovic ročně odváděl osekému opatovi	ochrana zasta- veného zboží a za službu se 4 jezdci na 26 týdnů		R: 1453/54 NA, pag. 90; 1453/54 NK, pag. 176–177.	AČ I, s. 542, č. 252; RI XI, č. 4377; ZR, s. 158, č. 1107.
87	1420 25. prosince Kutná Hora	Léva z Dědíbab a Vilem z Klučova	208 kop gr.	vsí Dědíbaby, Duš- níky a 6 poplatných ve Veltrusech/ me- tropolitní kapitula Všestudy/ augusti- niáni Kostomlaty	ochrana zasta- veného zboží a za službu se 16 jezdcí po do- bu 26 týdnů při obraně města Slaný		R: 1453/54 NA, pag. 115; 1453/54 NK, pag. 219–220; APH XXV, fol. 151r a 156r.	AČ II, s. 183, č. 312; RI XI, č. 4378; ZR, s. 137, č. 964.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
88	1420 25. prosince Kutná Hora	Petr z Libochovic	78 kop gr.	statky různých církevních institucí	ochrana zastaveného zboží a služba se 6 jezdcí po dobu půl roku	Listinu koupil od Petra z Libochovic Štěpán z Hlažovic. Štěpánův syn Jan Míráz z Hlažovic listinu vátil králi Jiřímu a získal od něho zástavu na tytéž statky v sumě 150 kop grošů.	R: 1453/54 NA, pag. 100-101; 1453/54 NK, pag. 194-195; APH XXV, fol. 152r. ⁶	AČ II, s. 176, č. 276; RI XI, č. 4379; ZR, s. 140, č. 981.
89	1420 25. prosince Kutná Hora	Gerunk ze Sulevic	422 kop gr.	vsi Vetlá, Pohořice a tvrz Pálec/ augustiniáni Roudnice	za služby (360 kop) a za utrpené škody (62 kop)		R: 1453/54 NA, pag. 17; 1453/54 NK, pag. 27.	AČ I, s. 503, č. 45; RI XI, č. 4380; ZR, s. 158, č. 1108.
90	1420 25. prosince Kutná Hora	Mikuláš z Všabovic	78 kop gr.	vsi Svinčice, Obrnice/ cisterciáci Osek			R: 1453/54 NA, pag. 185; 1453/54 NK, pag. 333.	AČ II, s. 453, č. 541; RI XI, č. 4381; ZR, s. 158, č. 1109.
91	1420 26. prosince Litoměřice	Bicen z Hříškova	60 kop gr.	část vsi Bedřichovice/ svatovítská kapitulula 5 kop platu ve vsi Vrbno/ premonstráti Strahov			R: 1453/54 NA, pag. 4; 1453/54 NK, pag. 7; APH XXV, fol. 151v a 156r.	AČ I, s. 496, č. 10; RI XI, č. 4382; ZR, s. 138, č. 970.
92	1420 26. prosince Litoměřice	Jindřich z Měcholup	52 kop gr.	Část vsi Drahek/staveného kapitula	za ochranu zastaveného zboží a za služby se 4 jezdcí po dobu 26 týdnů		R: 1453/54 NA, pag. 108; 1453/54 NK, pag. 208; APH XXV, fol. 151v a 156r.	AČ II, s. 179-180, č. 293; RI XI, č. 4383; ZR, s. 138, č. 971.

6 Též dobrá vůle Štěpána z Hlažovic z 10. 2. 1458 (APH, fond AMK, i. č. 918) a narace listiny krále Jiřího z 1. 12. 1467 (NA Praha, fond AZK, i. č. 1141, sign. RD sv. Anna 69).

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

93	1420 26. prosince Litoměřice	Václav z Valonic	155 kop gr.	část vsi Sovynice, 4 kopy platu jednoho úročníka v Postrži- žíně/ metropolitní kapitula Ves Třeševice/ pre- monstráti Strahov Ouholice / arcbis- kupství	za ochranu za- stavených stat- ků a za službu s 12 jezdci na 26 týdnů	Ouholice byly v roce 1436 znovu zastavo- vány (viz č. 229, 241, 291).	R: 1453/54 NA, pag. 98-99; 1453/54 NK, pag. 191-192; APH XXV, fol. 151r.	AČ I, s. 546, č. 173 [recte 273]; RI XI, č. 4384; ZR, s. 136, č. 962.
94	[1420 prosinec]	Jan z Vartemberg ka na Ralsku	neuvedena	ves Předboj/ metro- politní kapitula dvůr Předboj/ bene- diktinky u sv. Ducha	Datum se odvíjí od po- lohy záznamu ve výpi- sech z register. Patrně se nejedná o zástavu, zboží měl Jan držet do vůle královny.	Datum se odvíjí od po- lohy záznamu ve výpi- sech z register. Patrně se ne- jedná o zástavu, ale držbu do vůle královny.	R: APH XXV, fol. 151r.	ZR, s. 135, č. 956.
95	[1420 prosinec]	Jan z Lestkova	neuvedena	ves Radouš/ metro- politní kapitula		Datum se odvíjí od po- lohy záznamu ve výpi- sech z register. Patrně se ne- jedná o zástavu, ale držbu do vůle královny.	R: APH XXV, fol. 151r.	ZR, s. 135-136, č. 957.
96	[1420 prosinec]	Jan Zbyňek	neuvedena	Poštovice/ metro- politní kapitula		Datum se odvíjí od po- lohy záznamu ve výpi- sech z register. Zás- ta-va do života.	R: APH XXV, fol. 151r.	ZR, s. 136, č. 958.
97	[1420 prosinec]	Mareš ze Starkoče	23 a půl kopy gr.	5 kop platu ze Star- koče/ kanovník me- tropolitní kapituly plat v Lovčicích/ dě- kan vyšehradské kapituly	Datum se odvíjí od po- lohy záznamu ve výpi- sech z register.	Datum se odvíjí od po- lohy záznamu ve výpi- sech z register.	R: APH XXV, fol. 151r.	ZR, s. 136, č. 959.
98	[1420 prosinec]	Hospřid z Hostovic	300 kop gr.	ve Přílepy/ metro- politní kapitula různé majetky/ be- nediktinky Ostrov		Datum se odvíjí od po- lohy záznamu ve výpi- sech z register. Zás- ta-va byla v roce 1436 navýšena a nahrazena jiným listem, viz č. 228.	R: APH XXV, fol. 151r.	ZR, s. 136, č. 960.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
99	[1420 prosinec]	Mikuláš z Vrapic	52 kop gr.	plat 6 kop z poloviny vsi Středokluky/metropolitní kapitula		Datum se odvíjí od polohy záznamu ve výpisích z register.	R: APH XXV, fol. 151r.	ZR, s. 136, č. 963.
100	[1420 prosinec]	Jindřich ze Zvoleněvsí	104 kop gr.	plat ve vsi Zeměch/metropolitní kapitula Spomyšl / kapitula vyšehradská		Datum se odvíjí od polohy záznamu ve výpisích z register.	R: APH XXV, fol. 151v.	ZR, s. 137, č. 965.
101	[1420 prosinec]	Vchyna z Bělušic	78 kop gr.	Světec/metropolitní kapitula Sedlec/křížovníci s červenou hvězdou		Datum se odvíjí od polohy záznamu ve výpisích z register.	R: APH XXV, fol. 151r.	ZR, s. 138, č. 973.
102	[1420 prosinec]	Jan ze Statenic	52 kop gr.	Statenice, Libochovičky a Hobšovice/metropolitní kapitula		Datum se odvíjí od polohy záznamu ve výpisích z register.	R: APH XXV, fol. 151v.	ZR, s. 138-139, č. 974.
103	[1420 prosinec]	Petr z Přerubenic	52 kop gr.	Německá Lhota/metropolitní kapitula Srby/ dominikánky u sv. Anny v Praze		Datum se odvíjí od polohy záznamu ve výpisích z register.	R: APH XXV, fol. 151v.	ZR, s. 139, č. 975.
104	[1420 prosinec]	Fricek, Buřej a Jan Cupal	78 kop gr.	poddání ve vsi Kvíc, dva poplatní v Čanovicích/ metropolitní kapitula Přelíc, Otovice a Třebichovice, mlýn u Slaného/ dominikánky u sv. Anny v Praze		Datum se odvíjí od polohy záznamu ve výpisích z register.	R: APH XXV, fol. 152r.	ZR, s. 139-140, č. 980.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

105	1420	Vilém Švihovský z Rýzंबरka	800 kop gr.	neznámé chotěšovské statky		Vzhledem ke stručné zmínce nemůžeme o této zástavě říci nic určitějšího, patrně byla v roce 1431 zahrnuta do Zikmundovy konfirmace viz č. 175.	D: z opisu listiny Jana z Rožंबरka (12. 11. 1463) SOA Třeboň, fond Cizí rody, i. č. 188, pag. 10–11.	RI XI, č. 4402; ZR, s. 158, č. 1112.
106	1421 1. leden Litoměřice	Amcha z Veselé	200 kop gr.	dvůr Luhov/ premonstrátky Chotěšov	obecně za prokázané služby (i budoucí)	Vyplacena před revizí zástav 1453/1454.	O: NA, fond AZK, i. č. 2148, sign. ŘP Chotěšov 107.	RI XI, č. 4406; ZR, s. 159, č. 1118.
107	1421 1. leden Litoměřice	Zdeněk Dříška z Dvořce	200 kop gr.	ves Touškov/ premonstrátky Chotěšov	obecně za prokázané služby (i budoucí), škody a ochranu zastaveného zboží	Listina vyplacena proboštem Petrem (1432) a o Ves Touškov byla dojednána nová zástavní smlouva, kterou v roce 1434 potvrdil Zikmund, viz č. 180.	O: NA, fond AZK, i. č. 2149, sign. ŘP Chotěšov 108.	RI XI, č. 4404; ZR, s. 159, č. 1117.
108	1421 1. leden Litoměřice	Jan ze Sádku	100 kop gr.	ves a dvůr Lomany/ cisterciácký Plasy	za ochranu zastaveného zboží a za prokázané služby		O: NA, fond AZK, i. č. 703, sign. ŘC Plasy – 122.	ZR, s. 159, č. 1119.
109	1421 1. leden Litoměřice	Jan Gutštejn z Otova	150 kop gr.	Lišina/ premonstrátky Chotěšov	obecně za prokázané služby (i budoucí), škody a ochranu zastaveného zboží	Tato zástava se stala spolu s č. 129 předmetem dalších transakcí a po celé 15. století nebyla vyplacena.	K: SOKA Cheb, fond Premonstráti Teplá II, i. č. 628, sign. VII a, kart. 90, fol. 31v–32r.	AČ II, s. 452, č. 535; RI XI 4405; ZR, s. 159, č. 1122.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
110	1421 1. leden Litoměřice	Bavůrek ze Švamberka	neuveдена	Vsi Mrtník, Lité a Lomnička/ cisterciáckí Plasy	Jedná se o konfirmaci opatovy transakce.	Bavůrek předložil opatovu listinu, z níž vyplývá, že byl rukojmí opatova dluhu a měl vsi držet, dokud by ho opat z rukojemství nevyvázal (AČ II, s. 448, č. 513). Ještě téhož dne však Zikmund změnil povahu Bavůrkovy držby, když mu vsi přímo zastavil (viz č. 111).	R: 1453/54 NA, pag. 175; 1453/54 NK, pag. 316.	AČ II, s. 448, č. 513; RI XI, č. 4403; ZR, s. 159, č. 1120.
111	1421 1. leden Litoměřice	Bavůrek ze Švamberka	100 kop gr.	Vsi Mrtník, Lité, Lomnička a Vražné/ cisterciáckí Plasy	za ochranu zastaveného zboží a za služby	Zikmund využil toho, že opat již Bavůrkovi vsi zapsal jako rukojmím svého dluhu, zastaveně vsi znovu zastavil a zapsal na ně vlastní dluh.	R: 1453/54 NA, pag. 176; 1453/54 NK, pag. 317.	AČ II, s. 448, č. 516; RI XI, č. 4421; ZR, s. 159, č. 1121.
112	1421 2. leden Litoměřice	Bohuslav a [Hynek] Krušina ze Švamberka	700 kop gr.	rybník Sulek/ premonstrátsky Chotěšov	obecně za prokázané služby a ochranu zastaveného zboží	Vyplacena před revizí zástav 1453/1454.	O: NA Praha, fond AZK, i. č. 2150, sign. ŘP Chotěšov 109.	RI XI, č. 4409; ZR, s. 159, č. 1124.
113	1421 2. leden Stříbro	Václav Sekáč z Ujezdce	500 kop gr.	vyšehradské a choťšovské vsi Luženice a Lhota se dvorem a les Skašov	za prokázané služby	Listina je vcelku zdařilé falzum vzniklé kolem poloviny 15. století, nelze zcela vyloučit, že má reálný základ, spíše ale byla vytvořena účelově.	F: NA Praha, fond AZK, i. č. 2151, sign. ŘP Chotěšov 110.	RI XI, č. 4410; ZR, s. 159, č. 1125.
114	1421 2. leden	tepelský opat	2 000 kop gr.	povolení zastavit statky		Kláster mohl jak duchovním tak světským	O: SOA Plzeň, fond	RI XI, č. 4411; ZR, s. 160, č. 1127.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

							osobám zastavit statky na dobu jejich života do celkové výše až 2 000 kop gr.	Premonstráti Teplá, i. č. 114, sign. 105.	
115	1421 2. leden Litoměřice	kladrubský opat	2 000 kop gr.	povolení zastavit statky			Kláster mohli jak duchovním tak světským osobám zastavit statky na dobu jejich života do celkové výše až 2 000 kop gr.	O: iFÖG R: 1453/54 NA, pag. 186; 1453/54 NK, pag. 336.	RI XI, č. 4409; ZR, s. 159, č. 1123.
116	1421 3. leden Litoměřice	Vilém z Tupadel	100 kop gr.	Kladrubec/ mělnické probošpství	neuveдено		Vilém získal ves na úkor bratří z Kolovrat, kterým byla ztráta kompenzována na jiném zboží (srov. č. 117).	R: 1453/54 NA, pag. 186; 1453/54 NK, pag. 336.	AČ II, s. 454, č. 545; RI XI, č. 4415; ZR, s. 160, č. 1130.
117	1421 6. leden ⁷ Litoměřice	Bedřich a Hanuš z Kolovrat	neuveдена	Vsi Habrová a Břez/ probošpství Rokycany	za ochranu zastaveného zboží a za sumu, kterou měli dříve zapsánu na Kladrubci		Zástava souvisí s č. 48. A. Sedláček spolu s revizními komisaři o listině opatrně pochybuje, ale to není nutné. Pokud přijmeme navrhovanou dataci, získá zástava svoji logiku. Zikmund by tak nahrazoval zástavu vsi, kterou jen o několik dní dříve zastavil Vilémovi z Tupadel, viz č. 116.	R: 1453/54 NA, pag. 181; 1453/54 NK, pag. 326.	AČ II, s. 451, č. 530; RI XI, č. 4426 (k 7. 1. 1421); ZR, s. 159– 160, č. 1126 (k 2. 1. 1421).
118	1421 20. leden Pízeň	Lukáš z Kladna	50 kop gr.	Mlýn a louka na lodičnickém potoku / metropolitní kapitula	za služby které měl prokázat		Při předložení listu revizní komisi Přeč z Kladna vypověděl, že služby byly skutečně vykonány.	R: 1453/54 NA, pag. 59–60; 1453/54 NK, pag. 126–127.	AČ I, s. 526, č. 178; RI XI, č. 4432; ZR, s. 160, č. 1137.

7 Navrhovaná datace vychází z předpokladu, že označení „den druhý“ je převedením z latiského „feria secunda“ – tedy pondělí. Pondělí po obřezání páně připadalo v roce 1421 na 6. leden.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
119	1421 20. leden Plzeň	Jan z Valdeka na Litni	500 kop gr.	Měňany (plat 8 kop a 58 gr.) / benediktini Břevnov Obecnice / cisterciáci Zbraslav	za služby (200 kop) a za utrpené škody (300 kop)	Burian z Litně vypověděl, že pobíral pouze to, na co měl dle listu nárok a že nikdo neprojevil zájem vsi vyplatit.	R: 1453/54 NA, pag. 27; 1453/54 NK, pag. 51-52.	AČ I, s. 509, č. 80; RI XI, č. 4433; ZR, s. 160, č. 1135.
120	1421 20. leden [Plzeň]	Petr ze Smyslova	50 kop gr.	Dobronice / vyše- hradští kanovníci	za ochranu zastaveného zboží [a za služby]	Později vyplacena patrně Mikulášem Sokolem z Lamberka viz č. 402.	R: 1453/54 NA, pag. 78-79; 1453/54 NK, pag. 157.	AČ I, s. 536, č. 226; RI XI, č. 4434; ZR, s. 160, č. 1138.
121	1421 20. leden Plzeň	Voček ze Solopisk	100 kop gr.	Les Krzissocz / cisterciáci Zbraslav dva poplatné ve vsi Třebotov / metropolitní kapitula	za ochranu zastaveného zboží a služby při obraně hradu Karlštejna po dobu 36 týdnů		R: 1453/54 NA, pag. 33; 1453/54 NK, pag. 63; APH XXV, fol. 151r.	AČ I, s. 512, č. 94; RI XI, č. 4435; ZR, s. 136, č. 961.
122	1421 20. leden Plzeň	Machek z Doubravy	100 kop gr.	plat 12 kop ve Vrancích a Ostrově / špitál křižovníků s červenou hvězdou			R: 1453/54 NA, pag. 211; 1453/54 NK, pag. 377.	AČ II, s. 467, č. 604; ZR, s. 161, č. 1140.
123	1421 20. leden Plzeň	Jeroným z Unhoště a Janek z Javornice	80 kop gr.	plat 4 kopy z městečka Unhoště / křižovníci s červenou hvězdou	neuveden	M. Svoboda spojil tuto zástavu s Johannity. Formulace regestu však spíše nahrává křižovníkům na opačném konci mostu, kteří v Unhošti také drželi majetky a patronát. Vedle platu z Unhoště byly zastaveny též dům a dvůr případlé královi odúmrťi.	R: 1453/54 NA, pag. 29; 1453/54 NK, pag. 54-55.	AČ I, s. 510, č. 84; ZR, s. 160, č. 1136.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

124	1421 20. leden Plzeň	Hostislav z Vlenec	20 kop gr.	plat 2 kopy gr. a 17 gr. ze vsi Běleč, dva po- platné a 1 kopy platu ve vsi Lety/ sv. Miku- láš Praha	za službu při obraně hradu Karlštejna po dobu 36 týdnů	Zikmund potvrdil tuto zástavu Hostislavovi v listopadu 1437, viz č. 394.	K: RA Lobkowiczů Roudnice, rkp. sign. VI Fb 19, pag 133-134.	RI XI, č. 4437; ZR, s. 161, č. 1141.
125	1421 20. leden Plzeň	Racek a Jan z Žilova	100 kop gr.	Vsi Horní Bříza, Újez- dec, Dubský mlýn/ s loukou v Horní Bří- ze, plat 1 kopy gr. z hospody v Ledcích/ cisterciáci Plasy	za ochranu za- staveného zbo- ží a za službu při obraně hradu Karlštejna do- kud neustanou v Čechách ne- pokoje		K: NA Praha, fond AZK, i. č. 2488, rkp. č. 46, fol. 98v.	RI XI, č. 4438; AČ II, s. 454, č. 546; ZR, s. 161, č. 1139.
126	1421 20. leden Plzeň	Marsík Tluksa z Vokova/ místopur- krabi Karl- štejn	300 kop gr.	Útěchovice/ vyše- hradská kapitula [Velká] Chýška/ premonstráti Strahov	za ochranu za- staveného zbo- ží a za službu při obraně hradu Karlštejna do- kud neustanou v Čechách ne- pokoje		K: NA, fond Archiv kollegiální kapituly vyšehradské, i. č. 85, fasc. 1-34, kart. 2, sub dato.	ZR, s. 160, č. 1134.
127	1421 20. leden Plzeň	Matyáš Brus z Kovářova	300 kop gr.	vsí Lhota a Dobrošov, dvůr v Kovářově se 3 poddanými, vsi Hrej- kovic, Jedle, Vlady- čín a Dmýštice/ pre- monstráti Milevsko	za ochranu za- staveného zbo- ží a za službu při obraně hradu Karlštejna po dobu 36 týdnů		O: SOA Třeboň, fond Vs Orlik, i. č. 40, sign. 1 A alfa 10/1, kart. 1.	AČ XV, s. 294- 295, č. 9; ZR, s. 160, č. 1133.
128	1421 27. leden Stříbro	Václav z Blatnice	100 kop gr.	vsí Dolní Sekyřany a Bitov/ premonstráti Chotěšov	za ochranu za- staveného zbo- ží a nastávající službu se třemi jezdci na 26 týdnů při obra- ně Nového Hradu u Kunratic	Vyplacena před revizí zástav 1453/1454.	O: NA Praha, fond AZK, i. č. 2152, sign. ŘP Chotěšov 111.	RI XI, č. 4442; ZR, s. 161, č. 1142.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
129	1421 9. únor Stříbro	Jan Gutštejn a Martin Rochce z Otova	400 kop gr.	Jičarce a Lišina u Stodu/ premon- stráty Chotěšov Mlýnec, Nový Kramo- lín, Víkanov, Zámělič/ augustiniani Pivoň	za ochranu za- staveného zbo- ží a nastávající službu s 20 jezdci na místě, které jim král určí	Tato zástava se stala spolu s č. 109 předmě- tem dalších transakcí a po celé 15. století nebyla vyplacena.	O: NA Praha, fond AZK, i. č. 2153, sign. ŘP Chotěšov 112.	AČ II, s. 451-452, č. 534; RI XI, č. 4447; ZR, s. 161, 1143.
130	1421 9. únor Stříbro	Vilém z Pnětluk	375 kop gr.	vsi Nežichov, Pra- chomeť, Bezděkov, Braníšov, Janovec a Děčkovice/ pre- monstráti Teplá	za ochranu za- staveného zbo- ží a službu s 30 jezdci na 26 týdnů při obra- bě města Stří- bra		O: SOA Pízeň, fond Premonstráti Teplá, i. č. 116, sign. 106.	AČ I, s. 529, č. 190; RI XI, č. 4449; ZR, s. 161, č. 1147.
131	1421 9. únor Stříbro	Vlach z Křsova a jeho bratr	130 kop gr.	Brod a les Ochossye/ benediktini Kladruby	za ochranu za- staveného zbo- ží a nastávající roční službu s 5 jezdci na místě, které jim Zik- mund určí	Vlach z Křsova působil ve službách Jana Ha- novce ze Švamberka, který patrně zpro- středkoval nasmlou- vání jeho služeb Zik- mundovi (srov. Eršil - Pražák II., s. 13-14; č. 4).	K: NA Praha, fond AZK, i. č. 2481, rkp. č. 40, pag. 238- 240.	ZR, s. 161, č. 1144.
132	1421 9. únor Stříbro	Přech z Konratic a Jan Hvozdiř z Pakoslavi	400 kop gr.	Lochoušice s rybníkem/ benedik- tini Kladruby	za ochranu za- staveného zbo- ží a za škody utrpěné v Zikmundových službách		O: iFÖG	ZR, s. 161, č. 1145.
133	1421 10. únor Stříbro	Habart z Adlaru	---	mlýn Hrobky u Kolína a ves Svatá Kateřina/ cisterciáci Sedlec	Jedná se o po- volení nakládat se starší zástá- vou, viz č. 29.	Habart z Adlaru získal povolení zastavit sed- lecké statky dalším osobám v případě, že	R: 1453/54 NA, pag. 28; 1453/54 NK, pag. 52-53.	AČ I, s. 509-510, č. 82; RI XI, č. 4450; ZR, s. 161, č. 1149.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

134	[1421 22. leden- 10. únor] ⁸ Stříbro	Oldřich Všerubec	502 [I] kop gr.	vsi Radějovice a Honezovice/ bene- diktini Kladruby	za ochranu za- staveného zbo- ží, za službu s osmi ozbro- jenci na místě, na kterém ho zanechal (2 ko- py [!]), za starší dluhy (500 kop)	Srovnání kome- ntář.	by sedlecký opat ne- využil možnosti je vy- platit. V listině měly být bližší určené pod- mínky, za jakých to by- lo možné. O kladrub- ských vsích, které byly původně součástí zá- stavy, zde není zmín- ka.	R: 1453/54 NA, pag. 38; 1453/54 NK, pag. 73-74.	AČ I, s. 515, č. 111; RI XI, č. 4451 (k 10. 2.); ZR, s. 161, č. 1146 (k 9. 2.).
135	1421 [22. leden- 10. únor] Stříbro	Vlašek z Kladna	800 kop gr.	vsi Odolice, Černo- chov, Mnichovský Týnec, Mnichov, Smolnice, Sinutec, Ječovice/ cisterciáci Osek	za ochranu za- staveného zbo- ží, za službu se 100 jezdcí	Denní datum listiny vychází ze Zikmundo- va itineráře, ve Stříbře pobýval 22. - 27 ledna a 8. - 10. února.	R: 1453/54 NA, pag. 49; 1453/54 NK, pag. 94-95.	AČ I, s. 521, č. 144; RI XI, č. 4452 (k 10. 2.); ZR, s. 161, č. 1148 (k 9. -10. 2.).	
136	1421 14. únor Litoměřice	Rous ze Svinova	120 kop gr.	Krabčice/ premon- strátky Doksany	za ochranu za- staveného zbo- ží a za službu		R: 1453/54 NA, pag. 88; 1453/54 NK, pag. 174.	AČ I, s. 541, č. 248; RI XI, č. 4459; ZR, s. 162, č. 1151.	

8 Datace listiny se opírá o Zikmundův itinerář, ve Stříbře pobýval 22.- 27 ledna a 8.-10. února.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
137	1421 2. březen Čáslav	Mikuláš z Lobkovic	---	vsi a zboží/ křižovníci Zderaz, cis-terciáci Zbraslav, Sedlec a Osek, benediktní Ostrov, Kladruby a Na Slovanech	konfirmace starších zástavních listin, které získal Mikuláš z Lobkovic přímo od jednotlivých institucí	Literaturou považováno na Zikmundovu zástavní listinu, jde však o konfirmaci listin uvedených institucí. Jednalo se patrně o prodeji různých platů, dlužní úpisů, či zástavy statků. Takovéto akty vyžadovaly královské potvrzení, kterým je tato listina. Mikuláš získal obdobnou konfirmaci pod majestátní pečeti (AČ II, s. 460, č. 568). Tam také zachyceny příklady potvrzovacích listů.	K: SOA Třeboň, fond Vs Sedlec, kniha Mus. Cnud. 1 N 6, pag. 116-118; KNM Praha, sign. VI F 32, pag. 133 a sign. VIII A 6, pag. 48; 1453/54 NA, pag. 9-10; 1453/54 NK, pag. 15.	PAPROCKÝ, Diadochus, II/1, s. 123-124; AČ I, s. 499, č. 24; RI XI, č. 4469; ZR, s. 141, č. 996.
138	1421 4. březen [Čáslav]	Mikuláš z Krchleob	560 kop gr.	vsi Nebřich, Měřín, Dalešice, Blažim/ benediktní Ostrov	za ochranu zastaveného zboží a za starší dluhy		R: 1453/54 NA, pag. 58; 1453/54 NK, pag. 124.	AČ I, s. 525-526, č. 174; RI XI, č. 4470; ZR, s. 162, č. 1155.
139	1421 4. březen Čáslav	Havel ze Sychrova	200 kop gr.	Lhota/ benediktní Na Slovanech Mokrosko a Vlčice/ kartuziáři Praha			R: 1453/54 NA, pag. 184; 1453/54 NK, pag. 331.	AČ II, s. 452, č. 538; RI XI, č. 4473; ZR, s. 162, č. 1156.
140	1421 4. březen Čáslav	Václav z Langberka	180 kop gr.	ves Zličov/ kartuziáři Praha	za službu s jezdcí při obraně Pražského hradu	Václav z Langberka získal na stejnou ves ještě další zástavní listinu v roce 1437, v níž byla zástavní suma navýšena, viz č. 395. Zličov však podle všeho za husitských	R: ANM Praha, fond C - Muzejní diplomatař; sub dato.	CIM I, s. 383, č. 232; ZR, s. 162, č. 1154.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

141	1421 5. březen Čáslav	Mikšeš z Lipan	60 kop gr.	dvůr v Přistoupimí se dvěma poddánými Frankem a Jakubem/ kanovníkem Martina od sv. Apolináře	za škody a zadržovaný žold	válek obsadili pražané a po husitských vál- kách oba zápisy koupili od Zdeňka Kono- pištského ze Šternber- ka (srov. TOMEK, Dě- jepis VIII, s. 234).	O: APH, fond AMK, i. č. 790.	RIXI, č. 4475; ZR, s. 162, č. 1159.
142	1421 5. březen Čáslav	Prokop a Rudolf ze Žižova	64 kop gr.	ves Radlice / svato- vístská kapitula	za ochranu za- staveného zbo- ží a patrně za dluh	Formulace registru ne- ní zcela jasná, ale tato zástava patrně před- stavuje méně častý případ, kdy mělo být zboží po vybrání dluž- né částky navráceno.	R: 1453/54 NA, pag. 127; 1453/54 NK, pag. 237-238.	AČ II, s. 188-189, č. 338; RIXI, č. 4477; ZR, s. 162, č. 1160.
142a	1421 [27. únor - 5. březen] Čáslav	paní Běta vdova [po Zbyňkovi z Křešic] a Mikuláš, Zbyněk a Hynek z Křešic	1 000 kop gr.	tvrz Libenice a Nová Ves/ cisterciáckí Sed- lec		Rozmezí denního data vychází ze Zikmundo- va itineráře. Zástava byla bratřím z Křešic snad později převede- na na Malešov (srov. č. 281). Z úmluvy s Bedřichem ze Stráž- nice plyne, že v roce 1436 držel Libenice Hynek a nároky si na ně činil Jan ze Smiřic (srov. s. 86-87). Tvrz byla v lednu 1437 za- stavena Hanušovi z Rychnova (viz č. 300).	R: NA Praha, fond Stará manipulace, i. č. 580, kart. 337, sign. C 104/6/1.	

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
143	1421 31. březen Znojmo	Žofie, vdova po Rackovi z Janovic	300 kop gr.	Lisov, Lažany a Lelov a dvůr Maškrov/ pre- monstrátky Chotěšov	za ochranu za- staveného zbo- ží	Zástavní suma rozdě- lena před polovinou 15. stol. mezi více drži- telů; v roce 1463 smluveny mezi pro- boštem a zástavními držiteli nové podmín- ky.	K: NA Praha, fond AZK, i. č. 2513, rkp. č. 71, fol. 21v.	AČ I, s. 515, č. 112; RI XI, č. 4710; ZR, s. 165, č. 1188.
144	1421 31. březen Znojmo	Burian z Gutštejna	600 kop gr.	vsi Žichlice, Obora, Oboříčka, Újezd, Rybnice, Hradištko, Žebnice a dvůr v Nebřezínách cister- ciáci Plasy			R: 1453/54 NA, pag. 174; 1453/54 NK, pag. 314-315.	AČ II, s. 447, č. 507; RI XI, č. 4496; ZR, s. 163, č. 1163.
145	1421 31. březen Znojmo	Burian z Gutštejna	600 kop gr.	vsi Ledce a Záluží s mlýnem / cisterciáci Plasy	za ochranu za- staveného zbo- ží a jako pojiš- tění dluhu		R: 1453/54 NA, pag. 176; 1453/54 NK, pag. 317-318.	AČ II, s. 448, č. 517; RI XI, č. 4497; ZR, s. 163, č. 1164.
146	1421 7. duben Brno	bratři Jindřich a Bušek z Drahova	400 kop gr.	vsi Svěraz/ premon- strátí Strahov Zátoň / benediktini Ostrov	za ochranu za- staveného zbo- ží a službu s 8 jezdci po dobu jednoho roku na místě, kde mu určí		O: SOA Třeboň, pobočka Český Krumlov, fond Vs Český Krumlov, sign. I 1 A alfa No 149a.	RI XI, č. 4504; ZR, s. 163, č. 1166.
147	1421 25. duben Olomouc	Petr ze Sovince	1200 kop gr.	velehradské vsi Žal- kovice, Břest a polovina vsi Bochoř a vizovické vsi Chro- pyně a Zářičí	za ochranu za- staveného zbo- ží, za starší dlu- hy (600 kop) a za vyplacení jiné Zikmundo- vy zástavy (600 kop)	Starší zástava, již měl Petr vyplátit, byla patr- ně určena pro Zbyňka ze Strálek, viz č. 319. Zdá se že k vyplátě ne- došlo a později se vsi ujal Arkleb z Vlčnova (viz č. 31921).	O: MZA Brno, fond E 7- Cisterciáci Velehrad, sign. G 32.	RI XI NB/1, č. 59.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

148	1421 25. květen Trenčín	Petr Gewser z Mohelha	- - -	berně/ cisterciácky Oslavany	za dluh	Petrovi byl zastaven plat ve výši 40 kop. gr. ročně. Viz též č. 149.	RI XI/NB/1, č. 68.
149	1421 22. července Bratislava	Petr Gewser z Mohelha	400 kop gr.	berně/ cisterciácky Oslavany	dluh za služby	Navazuje na č. 148 a určuje celkovou výši sumy, kterou má Petr vybrat.	RI XI/NB/1, č. 74.
150	1421 21. prosince Kutná Hora	Oldřich z Rožmberka	3 000 kop gr.	Prachátice a Volary/ vyšehradská kapitula	falsum		LOR I, s. 256–257, č. 365; RI XI, č. 4684f; ZR, s. 221, č. 1620.
151	1421	Vilém Švihovský z Ryzmberka	600 kop gr.	Velký Bor/ křižovníci Zderaz Nezamyslice/ bene- diktini Břevnov Soběkury/ benedikt- ni Kladruby		Listina souvisí s č. 9, které je vystaveno na jméno Viléma a jeho bratra Jana a zahrnuje navíc městečko Přeští- ce. V tomto případě patrně byla připsána uvedená suma na část dříve zastaveného zboží pouze Vilémovi.	RI XI, č. 4693; ZR, s. 165, č. 1185.
152	[1421]	Jakub z Liptova	200 kop gr.	Holubice a Krúhy/ premonstrácky Dolní Kounice		Kláster Dolní Kounice získal obě vsi krátce před vypuknutím hu- sitských bouří. 30. 6. 1418 jim jejich držbu potvrdil Václav IV. (viz MZA, fond G124, č. 146). Na konci 15. stol. o ně vedli spor.	ZR, s. 118, č. 824.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
153	1422 24. leden Kladruby	Materna z Ronova	832 kop gr.	ves Svěraz/ premonstráti Strahov ves Zátoň/ benediktini Ostrov	falsum	V literatuře dosud nezpochybnovanou listinu přehodnotil Přemysl Bar. Stejně vsi zastavil Zikmund již 7. dubna 1421, viz č. 146. Souvisí s nimi i padělaný list pro Oldřicha z Rožmberka (LOR I, s. 278-279, č. 384).	F: SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond Vs Český Krumlov, sign. I 1 A α Nr. 149b.	RIXI, č. 4710; ZR, s. 165, č. 1189.
154	1422 16. březen Kroměříž	Jan Hanovec ze Svamberka a na Třebli	1 000 kop gr.	Horní Sekyřany, Záluží, Kotovice, Červený újezd, Janov/ premonstrátky Chotěšov	za ochranu zastaveného zboží, prokázané služby a nastávající službu se 100 jezdců do 25. července 1422 při obraně města Stříbra	Před rokem 1431 listina koupena Zdeňkem Dráškou, purkrabím na Horšovském Týně, zástavní suma rozdělena mezi více osob, probošt Jiří dluh postupně umořil, listina se však stala předmětem vleklého sporu.	K: NA Praha, fond AZK, i. č. 2513, rkp. č. 71, fol. 14r.	AČ IV, s. 37, č. 2; AČ II, s. 469, č. 619; RI XI, č. 4826 a 12344; ZR, s. 166, č. 1192.
155	1422 10. květen Gabčíkovo	Václav Lžička z Dubňan	300 kop gr.	ves Huštěnovice/ cisterciáci Velehrad	za dluh za službu při obraně Uherského Hradiště a na dalších místech	Datováno rámcově dle polohy v registrech. Zastaveno pouze do života a s povolením konventu.	O: MZA Brno, fond E 7 - Cisterciáci Velehrad, sign. G 33.	RI XI NB/1, č. 97.
156	[1422 červen/ červenec]	Vojtěch	- - -	ves Potvorovice/ velehradského kláštera			R: APH, XXXIII, pag. 462; ČDK 148, pag. 536.	Čelakovský, s. 106, č. 5; ZR, s. 119, č. 831.
157	[ante 23. srpen 1422]	Jan Hradištko	?	neznámé chotěšovské statky		Jan Hradištko zmíněn v Zikmundově odvolání	D: ze Zikmundovy	

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

157a	[ante 23. srpen 1422]	Jan Hanovec ze Švamberka	?	neznámé kladrubské statky	neznámé kladrubské statky	ni zástav chotěšovského zboží, jedná se o bližší neurčenou odjinud neznámou zástavu.	listiny (23. 8. 1422) NA Praha, fond AZK, i. č. 2154, sign. ŘP Chotěšov 113.	
157b	[ante 23. srpen 1422]	Vilém ze Žlutic	?	neznámé kladrubské statky	neznámé kladrubské statky	Vilém zmíněn v Zikmundově odvolání zástav kladrubských statků, jedná se o bližší neurčenou odjinud neznámou zástavu.	D: ze Zikmundovy listiny (23. 8. 1422) fFÖG Wien.	
157c	[ante 23. srpen 1422]	Beneš z Hořovic na Rabštejně	---	neznámé plaské statky	neznámé plaské statky	Beneš zmíněn v Zikmundově odvolání zástav plaských statků, jedná se o bližší neurčenou odjinud neznámou zástavu.	D: ze Zikmundovy listiny (23. 8. 1422) NA Praha, fond AZK, i. č. 704, sign. ŘC Plasy 123.	
157d	[ante 23. srpen 1422]	Jan z Kolovrat	?	neznámé statky toužimského probošství	neznámé statky toužimského probošství	Jan z Kolovrat zmíněn v Zikmundově odvolání zástav zboží toužimského probošství, jedná se o bližší neurčenou odjinud neznámou zástavu.	D: ze Zikmundovy listiny (23. 8. 1422) HHSA Wien, RR D, fol. 186v–187r.	

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
158	[ante 23. srpen 1422]	Jan, Jindřich a Jimram z Doubravice	?	městečko Klobouky a vsi Kamének a Přestavilky/ premonstráti Zábrdovice		Listina je známa ze dvou mladších zmínek v listinách Jiřího z Poděbrad a Matyáše Korvína. Její datování se opírá o upozornění na její zneplatnění králem Zikmundem, které se očividně vztahuje na odvolání zástav 23. 8. 1422.	D: z listiny Jiřího z Poděbrad (8. 4. 1464) MZA Brno, fond E 59, i. č. 23 a Matyáše Korvína (24. 4. 1483) MZA Brno, fond E 59, i. č. 16.	RI XI NB/1, č. 10.
159	1422 11. září Norimberk	Vilém ze Žlutic	1 200 kop gr.	berně z kladrubského kláštera			R: 1453/54 NA, pag. 51; 1453/54 NK, pag. 99.	AČ I, s. 522, č. 151; RI XI, č. 5226; ZR, s. 169, č. 1217.
160	1422 12. září	Jan Hanovec z Svamberka	1 800 kop gr.	berně z kladrubského kláštera			K: NA, fond AZK, i. č. 2481, rkp č. 40, pag. 246-248.	ZR, s. 125, č. 884 a s. 169, č. 1218.
161	1422 12. září	Jindřich z Valdštejna a Rokštejna	1 300 kop gr.	berně z třebíčského kláštera			R: 1453/54 NA, pag. 7-8; 1453/54 NK, pag. 12-13.	AČ I, s. 498, č. 19; RI XI, č. 5408; ZR, s. 126, č. 891.
162	[1423 květen/červen]	Jiří z Lichtenburka z Bitova	1 500 kop gr.	Frischhof/ cisterciáci Velehrad			R: APH XXXIII, pag. 463.	ZR, s. 121, č. 849.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

163	1423 2. červenec Zvolen	Václav Lžička z Dubňan	100 kop gr.	dvě louky patřící k Huštěnovicím/ cis- terciáci Velehrad	za službu a škody	Navazuje na starší zá- stavu téže vsi, srov č. 155. Byla udělena již po odvolání zástav cír- kevních statků v Norimberku roku 1422. Patrně vzhledem k opatově následné reakci osvobodil Zik- mund velehradský klášter od placení berní a dávek a přislibil jeho statky nadále nezasta- vovat (viz RI XI NB/1, č. 118).	R: Zlomek Registra zápisů markrabství Moravského z r. 1459 – rukopis nezvěstný.	AČ VII, s. 595, č. 73; RI XI, č. 5571; ZR, s. 172, č. 1238.
164	1422 30. březen Tata	Galhot z Hořovic	600 kop gr.	berně od řádu johani- tů			R: 1453/54 NA, pag. 186; 1453/54 NK, pag. 335–336.	AČ II, s. 454, č. 544; RI XI, č. 6524; ZR, s. 126, č. 900.
165	1425 20. červen Buda	Vilém Švihovský z Rýzंबरka	1 000 kop gr.	Šlovice, Vstiš, Černo- tín, Křenice, ves Litice s dvorem, les Vysoká a Břässow, mlýn a rybník Lašitov, dvůr a les Skašov/ pre- monstrátky Chotěšov	za roční službu se 100 jezdcí od 23. 4. 1425	Patrně zahrnuta do Zikmundovy konfirma- ce z roku 1431, viz č. 175.	K: Vidimus Chvala z Chmelné (15. 12. 1430), SOA Třeboň, fond Historica Třeboň, sign. 262.	RI XI, č. 6325; ZR, s. 173, č. 1249.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
166	1425 12. srpen Buda	Hynek Krušina ze Švamberka	2 000 kop gr.	Manětín/johanijská komenda	za vydržování 100 jezdců po dobu jednoho roku na svém hradě pro denní válku proti husi- tům, popř. kde mu určí králov- ský hejtman (1 000 kop); starší dluhy za žold (300 kop) a za příslibnou sumu na výpla- tu hradu Švam- berka od husitů (700 kop)	Manětín byl původně zastaven Bohuslavovi ze Švamberka, srov. č. 36. Po jeho přestupu na husitskou stranu bylo tedy převedení na jiného zástavního drží- tele nasnadě.	R: 1453/54 NA, pag. 130; 1453/54 NK, pag. 242–243.	AČ II, s. 190, č. 344; RI XI, č. 6372; ZR, s. 174, č. 1253.
167	1425 9. září Buda	Bedřich a Hanuš z Kolovrat	1 500 kop gr.	majetky jako v č. 48	za službu s 200 jezdci po dobu jednoho roku pod velením hejtmana pl- zeňského kraje	Smlouva s oběma bra- try na službu s 200 jezdci byla uzavřena již 20. 7. 1425 (viz zá- škodní list NÁ Praha, fond ŘCS, i. č. 19). Do- datečně byla vydána tato zástavní listina, která se vyslovně od- volávala na předchozí zástavu stejných vsí z roku 1420, viz č. 48. Zástavy pro bratry z Kolovrat byly odvo- lány v roce 1430 zvláštní listinou po je- jich přestoupení do husitského tábora.	R: 1453/54 NA, pag. 180–181; 1453/54 NK, pag. 325.	AČ II, s. 450–451, č. 529; RI XI, č. 6413; ZR, s. 174, č. 1254

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

168	1425 17. říjen Lhota	Zdeněk Dršтка, purkrabí na Horišovském Týně	500 kop gr.	chotěšovské městeč- ko Staňkov a vsi Ves Touškov (Hartmanův) a Ouhčov	za roční službu se 100 jezdcí proti husitům, kde a kdy mu Zikmund nebo jím pověřený hejtman určí	Listina vyplacena pro- bošem Petrem (1432) a o Ves Touškov byla do- jednána nová zástavní smlouva, kterou v roce 1434 potvrdil Zikmund, viz č. 180, Staňkov a Ouhčov byly zastaveny jiným osobám.	O: NA Praha, fond AZK, i. č. 2156, sign. ŘP Chotěšov 115.	RI XI, č. 6448; ZR, s. 174, č. 1256.
169	1426 24. březen Bratislava	Otík z Myslovic	100 kop gr.	plat 10 kop ze vsi Os- trov/ benediktini Kladruby	dluh 100 kop za služby		R: 1453/54 NA, pag. 55; 1453/54 NK, pag. 120.	AČ I, 524, č. 164; RI XI, č. 6599; ZR, s. 175, č. 1263.
170	[ante 1426 25. duben]	Bolek Opolský		Hukvaldy/ olomouc- ké biskupství		Zikmund sám držel Hu- kvaldy v zástavě a Bolikovi Opolskému je zastavil se souhlasem biskupa i kapituly. Poz- ději je obsadil Mikuláš Sokol z Lamberka, který je získal od Zikmunda do zástavního držení, viz č. 324.	D: z č. 324.	RI XI NB/1, č. 136.
171	1429 2. září Bratislava	Oldřich z Rožmberka	6 000 kop gr.	berně ze zlatokorun- ského kláštera	dluh 6 000 kop grošů	Listina zaručovala Ol- dřichovi příjmy z kláštera, jehož zása- vu v roce 1422 Zik- mund odvolal (srov. č. 19).	O: NA, fond AZK, i. č. 1038, sign. ŘC Zl. Koruna - 44.	LOR I, s. 107-108, č. 158.
172	[ante 4. září 1429]	Jaroslav Hradiše	?	chotěšovské městeč- ko Stod a vsi Přehý- šov a Uherce		Dovozeno ze Zikmun- dových mandátů a pozdější konfirmace. Snad může sahat na počátek 20. let 15. stol. Probošt Petr ji částečně vyplatil. Srovnej č. 179.	D: z č. 179 a z regestu MZA Brno, fond G 37 - Berthold Bretholz, kart. 16, fol. 187 a 204.	

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

177	[ante 1433 31. květen]	Hašek z Valdštejna	2 600 kop gr.	Orlovice, Ivanovice na Hané, Málkovice, Medlovice a Hostřice/ johaniti	Orlovce vychází ze zmínky, že zástavu měl Zikmund udělit ještě jako král. V literatuře se většinou uvazuje o jejím zařazení do ro- ku 1425 v souvislosti s přestupem Haška do Zikmundova tábora. Pravěpodobnější je ale její zařazení do první vlny zástav do roku 1420, než Hašek padl u Vyšehradu do zajetí.	Orlovce vychází ze zmínky, že zástavu měl Zikmund udělit ještě jako král. V literatuře se většinou uvazuje o jejím zařazení do ro- ku 1425 v souvislosti s přestupem Haška do Zikmundova tábora. Pravěpodobnější je ale její zařazení do první vlny zástav do roku 1420, než Hašek padl u Vyšehradu do zajetí.	D: z listiny velkopřevora Václava z Michalovic (13. 11. 1445) dochované ve vidimusu z 31. 8. 1468, MZA Brno, fond E 6 - Benediktini Rajhrad, sign. A g 79.	RIXI NB/1, č. 145.
178	[post 1433 31. květen]	Vilém Švihovský z Rýzंबरka	600	neznámé chatěšov- ské statky	Ze strohé zmínky nelze usoudit více, snad mů- že souviset s č. 175. Datace se odvíjí od to- ho, že Zikmund je označen v listině jako císař.	D: z listiny Viléma Švihovského (7. 5. 1440), SOA Třeboň, fond Historica Třeboň, sign. 480.		
179	1434 20. září Řezno	Jaroslav Hradiše	800 kop gr.	městečko Stad/ pre- monstrátky Chotěšov	Zikmundova konfirma- ce nedochované do- hody Jaroslav Hradiše s proboštem Petrem. Městečko Stad bylo ještě před rokem 1453 vyplaceno a poté zno- vu zastaveno.	K: SOKA Cheb, fond Premonstráti Teplá II, i. č. 628, sign. VIII a, kart. 90; fol. 61r-v.	Příloha č. 9.	

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
180	1434 24. září Řezno	Zdeněk Kolvin	450 kop gr.	chotěšovská Ves Touškov	za starší dluh 2 000 uh. zl. vzniklý již před římskou jízdou a za další služby	Zikmundova konfirma- ce dohody uzavřené s proboštem Petrem 3. 5. 1432. Zahnuje viz č. 107 a 168. Po pol. 15. stol. vyplacena, Ves Touškov již 1463 znovu zastavena.	O: NA Praha, fond AZK, i. č. 2172, sign. ŘP Chotěšov 131.	AČ I, s. 515, č. 110; RI XI, č. 10825 a 10940; ZR, s. 181, č. 1305.
181	1436 25. leden Stolický Bělehrad	Jiří ze Šternberka	5 000 uh. zl.	Městečko Kojetín/ pražské arcibiskupství	že může dobře sloužit České koruně a aby se lépe hodil k zemskému dob- rému a službě	Listina byla vydána pod majestátní pečeti a předznamenávala následnou zástavní praxi v letech 1436– 1437.	K: MZA Brno, fond G 11, sign. 599/5, fol. 262r– v; fond G 10, i. č. 812, fol. 163r– v; fond G 12 sign. Cerr II, 315, fol. 51r–52r.	AČ XVI, s. 99–100, č. 40; RI XI NB/1, č. 160.
182	1436 21. září Praha	Jan Chotůň z Nestajova	800 kop gr.	vsi Chotusice, Cirkvi- ce, Zbyslav a Babice/ cisterciáckí Sedlec	že může dobře sloužit České koruně a aby se lépe hodil k zemskému dob- rému a službě		O: AM Plzeň, fond Sbirka cizích listin, kart. 8, i. č. 831, sign. 1123.	AČ I, s. 519, č. 130; RI XI, č. 11428; ZR, s. 187, č. 1353.
183	1436 21. září Praha	Přibík z Klenového	1 000 kop gr.	tvrz a městečko Vo- lyně/ metropolitní kapitula–proboštství	za to, co učinil pro zemské dobré a pro Zikmunda jako svého přiroze- ného a dědičného pána a aby se lépe hodil k zemskému dob- rému a službě		O: NA Praha, fond ŘM, i. č. 2380, sign. Jo XLIX Vol. 1.	ZR, s. 185, č. 1342.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

184	1436 21. září Praha	Mikuláš Divůček z Kladrubu	200 kop gr.	Ves Valetov/ cisterci- áci Sedlec	že může dobře sloužit České koruně a aby se lépe hodil k zemskému dob- rému a službě		K: „Transsumpta privilegium“ SOKA Kutná Hora, fond AM Kutná Hora, kniha č. 2, fol. 25r.	CIM III, s. 993, č. 574; ZR, s. 186, č. 1349.
185	1436 21. září Praha	Dviš Bořek z Miletínka	4 500 kop gr.	Vyspané majetky?/ benediktini Opatovi- ce	za to, co učinil pro zemské dobré a pro Zikmunda jako svého přiroze- ného a dědič- ného pána a aby se lépe hodil k zem- skému dobře- mu a službě	Součástí zástavy byla krom opatovických vesnic také Kunětická Hora a městečko Boh- daneč. Originál byl původně v Pardubicích, ztracen před rokem 1880.	K: ANM, fond F - Topografická sbírka, kart. 113, sib. Opatovice, sub dato; fond C - Muzejní diplomatář, sub dato.	AČ IV, s. 175-176, č. 2; RI XI, č. 11420; ZR, s. 184, č. 1330.
186	1436 21. září Praha	Jiřík z Chvalkovic	400 kop gr.	Malý Třebešov, Říkov s mlýnem, Doubravi- ci, 6 rybníků, louka a háj Mnichovec/ au- gustiniáni Jaroměř	že může dobře sloužit České koruně a aby se lépe hodil k zemskému dob- rému a službě		K: SOKA Náchod, AM Jaroměř, i. č. 6, fol. 21; ANM, s. 186, č. 1351; RI XI NB/2, č. 135. fond C – Muzejní diplomatář, sub dato [k 9. 12. 1437].	AČ I, s. 533, č. 210; RI XI, č. 11422; ZR, s. 186, č. 1351; RI XI NB/2, č. 135.

9 Kunětická Hora, městečko Bohdaneč, vsi Nivčice, Bystřec, Rybitví, Lhotka Blatníkovská, Neratov, Živаницe, Přelovice, Sopřech, Habřina, Žáravice, Břehy u Přelouče, Kříčeň, Kasalický, Rohoznice, Osice, Osičky, Polizy, 3 poddané v Dobřenicích, Staré Žďánice, Podtůlský, Opatovice n. L., Lhotka, Pohřebačka, Hrobice, Němčice, Kunětické, Brozany, Staré Hradčítě, Ohrazenice, Srch, Rosice n. L., Trnová, Doubravice, Lohenice, Hrádek, Pohrá-
nov, Černá, Veliké Kavčiny, Malé Kavčiny, Stěblová, Dříteč, Bukovina, Borek, Újezd, Rokytno, Bohumilč, Dražkov, Dolany, Ožuchov, Stolany
(K identifikaci jednotlivých lokalit srovnej F. ŠEBEK, *Dějiny Pardubic I*, s. 179–180).

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
187	1436 21. září Praha	Vaněk z Miletínka	1 000 kop gr.	Městečko Týnec, vsi Vínařice, Bělúšice, Kojlice, „ Selmice, Chr- čice, Krakovany, Lho- ta / cisterciáci Sedlec	za to, co učinil pro zemské dobré a pro Zikmunda jako svého přiroze- ného a dědičného pána a aby se lépe hodil k zemskému dob- rému a službě		O: ANM, fond A – Sbírká pergamenu, sign. PerG-A416.	AČ I, s. 176–177, č. 3; RI XI, č. 11435; ZR, s. 184, č. 1331.
188	1436 21. září Praha	Václav Carda z Petrovic	1 600 kop gr.	Brodce/kartuziáni Statenice/ vyšehrad- ské proboštství Olovnice, Neuměři- ce/ johaniti Koleč/ vyšehradská kapitula Křovice/ premonstrá- ti Strahov Hole/ benediktini Břevnov		Revizní komise konsta- tovala rozpor v zástavní sumě, za- tímco list byl vystaven na 1600 kop, v registrech bylo za- znamenáno 1000. To potvrzují i rukopisy s výpisy z register. Je otázkou, zda mohla být listina razurou zpa- dělána, pak bychom ale očekávali její zpo- chybné komisi, nebo zda odlišný záznam v registrech byl způso- ben chybou opisovacé.	R: 1453/54 NA, pag. 24; 1453/54 NK, pag. 41–42; APH XXXIII, pag. 513; ČDK 148, pag. 537–538.	AČ I, s. 507, č. 67; ČELAKOVSKÝ, s. 107, č. 16; RI XI, č. 11421; ZR, s. 184, č. 1334.
189	1436 21. září Praha	Havel z Dřevěnice	600 kop gr.	Vsi Chroustov, Osek, Dubčno a Dvoříště/ benediktini Opatovice			R: 1453/54 NA, pag. 61; 1453/54 NK, pag. 129; APH XXXIII, pag. 515; ČDK 148, pag. 539–540.	AČ I, s. 527, č. 183; ČELAKOVSKÝ, s. 108, č. 28; RI XI, č. 11423; ZR, s. 186, č. 1346.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

190	1436 21. září Praha	Jan Hertvík z Rušínova	5 000 kop gr.	Hrad Oheb/ benedik- tini Vilémov		Zástava mohla být vy- placena nejdříve po šesti letech. Listina obsahovala patrně i podrobně vypsané vsi, které náležely k hradu Oheb. List totiž předložil revizní komisi Burian z Lipy, který získal od Jana Rušino- vského od Jana Rušino- va dobrou vůli na ně- které vsi zahrnuté do zástavy v hodnotě 1 000 kop gr.	R: 1453/54 NA, pag. 84-85; 1453/54 NK, pag. 167-168; APH XXXIII, pag. 513; ČDK 148, pag. 536-537.	AČI, s. 529, č. 241; ČELAKOVSKÝ, s. 107, č. 9; RI XI, č. 11424; ZR, s. 183, č. 1326.
191	1436 21. září Praha	Jan Kamarét ze Žirovnice	700 kop gr.	Tvrz Tehov/ augusti- niáni Nové Město Pražské	za budoucí službu		R: 1453/54 NA, pag. 54; 1453/54 NK, pag. 118-119; APH XXXIII, pag. 515; ČDK 148, pag. 540.	AČI, s. 524, č. 160; ČELAKOVSKÝ, s. 108, č. 29; RI XI, č. 11425; ZR, s. 186, č. 1347.
192	1436 21. září Praha	Petřečený Krtek	300 kop gr.	Dvůr Bošice/ bene- diktinky u Sv. Ducha na Starém Městě Pražském			R: 1453/54 NA, pag. 88-89; 1453/54 NK, pag. 174-175; APH XXXIII, pag. 515; ČDK 148, pag. 540.	AČI, s. 541, č. 249; ČELAKOVSKÝ, s. 108, č. 30; RI XI, č. 11426; ZR, s. 186, č. 1348.
193	1436 21. září Praha	Oldřich Močihuba z Kralovic	400 kop gr.	Městečko Kralovice/ vyšehradské pro- bošství Střítež a Brzotice/ vy- šehradská kapitula		Statky Oldřicha Moči- huby převzali jako po- ručníci jeho děti Trč- kové z Lipy a podrželi je po celé 15. stol.	R: 1453/54 NA, pag. 70; 1453/54 NK, pag. 143; APH XXXIII, pag. 514; ČDK 148, pag. 538.	AČI, s. 532, č. 204; ČELAKOVSKÝ, s. 108, č. 19; RI XI, č. 11427; ZR, s. 185, č. 1337.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
194	1436 21. září Praha	Jan Pardus z Vratkova	2 500 kop gr.	veškeré zboží/ bene- diktini podlažice	povinnost bu- doucí služby a pomoci proti nepřítelům	Výplata může být rea- lizována nejdříve po 6 letech.	R: 1453/54 NA, pag. 111-112; 1453/54 NK, pag. 213-214; APH XXXIII, pag. 513; ČDK 148, pag. 537.	AČ II, s. 181, č. 301; ČELAKOVSKÝ, s. 107, č. 10; RI XI, č. 11429; ZR, s. 183, č. 1327.
195	[1436 21. září Praha]	neuveden	neuvedena	Lanšperk a Lanškroun/ lito- myšské biskupství		Datováno dle polohy ve výpisech z register. Obsahuje podmětku výplaty nejdříve za dva roky. Bývá připisována Vilémovi Kostkovi z Postupic. Zdeněk Kostka však tuto listi- nu narozdíl od č. 1 a 196 neuplatnil při re- vizí zástav.	R: APH XXXIII, pag. 513; ČDK 148, pag. 537.	ČELAKOVSKÝ, s. 107, č. 11; ZR, s. 184, č. 1328.
196	1436 21. září Praha	Vilém Kostka z Postupic	4 000 kop gr.	Hrad a město Lito- myši a dvůr v Hrušové	povinnost bu- doucí služby	Vilém měl odvádět do královské komory roč- ně 400 kop gr. Výplata mohla následovat nejdříve po třech le- tech. Dřívější biskup- ské sídlo zůstalo v držení Kostků z Postupic po celé 15. století. V roce 1451 získal Zdeněk Kostka též lis- ty Zikmunda a Aleše z Březi z roku 1420 (viz č. 1). Viz č. 195.	R: 1453/54 NA, pag. 40; 1453/54 NK, pag. 76-77; APH XXXIII, pag. 513; ČDK 148, pag. 537.	AČ I, s. 516, č. 116; ČELAKOVSKÝ, s. 107, č. 12; RI XI, č. 11430; ZR, s. 184, č. 1329.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

197	1436 21. září Praha	město Žatec	- - -	Staňkovic/ premon- stráti Strahov Vroutek, Podbořany/ benediktini Postolo- prty Liběšovice / kartuziá- ni Praha	prozatímní držba dokud nebude roz- hodnuto jinak	Nejedná se o zástavu, ale dočasné potvrzení status quo. Žatečtí ve- dli spor o statky s Bur- rianem z Gutštejna, jemuž některé z nich Zikmund zastavil v říjnu 1436 (viz č. 220). Žatečtí si sté- žovali před revizní ko- misí, že drží pouze Vroutek a Staňkovic, zatímco Podbořany a Liběšovice jim zadr- žuje Burian z Gut- štejna. Přitom již 29. října 1437 Zikmund na- řídil Postoloprům a Liběšovicím posluš- nost Žatci.	R: 1453/54 NA, pag. 131-132; 1453/54 NK, pag. 244-245.	AČ II, s. 191, č. 347; UB Saaz, s. 183, č. 414; RI XI, č. 11431; ZR, s. 210, č. 1536; CIM III, s. 120-121, č. 76.
198	1436 21. září Praha	Matěj Salava z Lipy	650 kop gr.	dvůr Světě / metropolitní kapitula			R: 1453/54 NA, pag. 70-71; 1453/54 NK, pag. 143-144; APH XXXIII, pag. 514; ČDK 148, pag. 538.	AČ I, s. 532, č. 205; ČELAKOVSKÝ, s. 108, č. 20; RI XI, č. 11432; ZR, s. 185, č. 1338.
199	1436 21. září Praha	Zdeněk Šváb z Chvalkovic	200 kop gr.	ves Libišany/ bene- diktini Opatovice			R: 1453/54 NA, pag. 35; 1453/54 NK, pag. 68; APH XXXIII, pag. 513; ČDK 148, pag. 537.	AČ I, s. 513, č. 102; ČELAKOVSKÝ, s. 107, č. 15; RI XI, č. 11433; ZR, s. 184, č. 1333.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
200	1436 21. září Praha	Kuneš Voděrad ze Sekyřic	400 kop gr.	Telčice, Trnávka, Řečany, Chvaletice a Labětín / cisterciáci Sedlec			R: 1453/54 NA, pag. 79; 1453/54 NK, s. 158-159; APH XXXIII, pag. 515; ČDK 148, pag. 540.	AČ I, s. 537, č. 228; ČELAKOVSKÝ, s. 109, č. 34; RI XI, č. 11434; ZR, s. 186, č. 1352.
201	1436 21. září Praha	Mikuláš Trčka z Lípy	1 000 kop gr.	majetky benediktini Sázava a vyšehradská kapitula ¹⁰			R: 1453/54 NA, pag. 69; 1453/54 NK, pag. 141; APH XXXIII, pag. 513; ČDK 148, pag. 538.	AČ I, s. 531, č. 201; ČELAKOVSKÝ, s. 108, č. 18; RI XI, č. 11436; ZR, s. 185, č. 1336.
202	1436 21. září Praha	Petr ze Zachrašťan	400 kop gr.	ves Nepolisy/ benediktinky u sv. Jiří	povinnost budoucí služby		R: 1453/54 NA, pag. 104-105; 1453/54 NK, pag. 201-202; APH XXXIII, pag. 515; ČDK 148, pag. 540.	AČ II, s. 178, č. 285; ČELAKOVSKÝ, s. 109, č. 32; RI XI, č. 11437; ZR, s. 186, č. 1350.
203	1436 21. září Praha	Jan a Václav Zmrzlíkové ze Svojšína	2 000 kop gr.	zboží Tochovické/ benediktini Ostrov zboží Rožmitálské/ pražské arcibiskupství zboží Kostecké/ benediktini Broumov		Zmrzlíkové ze Svojšína drželi statky ještě ve 2. pol. 16. stol. V roce 1466 však Zikmundo-vu zástavní listinu vrátili králi Jiřímu a ten jim zastavil již pouze zboží kostelecké v sumě 1 000 kop gr.	R: 1453/54 NA, pag. 123-124; 1453/54 NK, pag. 232; APH XXXIII, pag. 513; ČDK 148, pag. 538; APH XXV, fol. 152r.	AČ II, s. 187, č. 330; ČELAKOVSKÝ, s. 107, č. 17; RI XI, č. 11438; ZR, s. 184-185, č. 1335.

10 Vsi identifikoval Josef DOBIAŠ, *Dějiny královského města Pelhřimova a jeho okolí. Díl II. Doba reformatiční část I*, Pelhřimov 1936, s. 95, pozn. č. 14: Babice, Kojkovice, Pelhřimovec, Vítonín, Volichov, Lhota, Příbýně, Michalovice, Kvasetice, Radňov, Květinov, Koječín, Chyška, Hořelka/ benediktini Sázava; Bezděkov, Kalíšné, Rápotice, Světlice, Zahradčice, Přiseka, Sněť, Syrov/ vyšehradská kapitula.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

204	[1436 21. září Praha]	Diviš Bořek z Miletínka	600 kop gr.	ves a tvrz Velim, tři dvory ve vsi Kly a Krychnov/ benedik- tini Břevnov		Datace se opírá o po- lohu zápisu ve výpi- sech z register.	R: APH XXXIII, pag. 513; ČDK 148, pag. 537.	ČELAKOVSKÝ, s. 107, č. 14; ZR, s. 184, č. 1332.
205	[1436 21. září Praha]	Petr Polák	650 kop gr.	zboží Žďárské		Datace se opírá o po- lohu zápisu ve výpi- sech z register.	R: APH XXXIII, pag. 514; ČDK 148, pag. 538.	ČELAKOVSKÝ, s. 108, č. 21; ZR, s. 185, č. 1339.
206	[1436 21. září Praha]	Parcifal z Prostiboře	500 kop gr.	Lenešice, Březno/ benediktini Postolo- prty		Datace se opírá o po- lohu zápisu ve výpi- sech z register. Další zástavní listina pro Parcifala viz č. 236.	R: APH XXXIII, pag. 514; ČDK 148, pag. 538.	ČELAKOVSKÝ, s. 108, č. 23; ZR, s. 185, č. 1341.
207	[1436 21. září Praha]	Jan Černín z Černína	1 700 kop gr.	Majetky různých cír- kevních institucí. ¹¹		Datace se opírá o po- lohu zápisu ve výpi- sech z register. Sou- částí zápisu byly i královské majetky.	R: APH XXXIII, pag. 514; ČDK 148, pag. 539.	ČELAKOVSKÝ, s. 108, č. 25; ZR, s. 185, č. 1343.
208	[1436 21. září Praha]	Václav Baštský	400 kop gr.	Tmáň/ benediktini Břevnov Uhy/ johanité Malá Strana plat ve Straškově/ metropolitní kapitula		Datace se opírá o polohu zápisu ve vý- pisech z register. Stej- né statky zastaveny již v roce 1420 Janovi z Nabdína (č. 43). Oba držitelé byli zpřízněni.	R: APH XXXIII, pag. 514; ČDK 148, pag. 539.	ČELAKOVSKÝ, s. 108, č. 26; ZR, s. 186, č. 1344.
209	[1436 21. září Praha]	Albrecht z Běškovíc	1 100 kop gr.	Dřínov/ kartuziáni Zderaz Vraňany, Ctiněves/ metropolitní kapitula Jeviněves/ sv. Michala Chřín/ johanité Malá Strana		Datace se opírá o po- lohu zápisu ve výpi- sech z register.	R: APH XXXIII, pag. 514; ČDK 148, pag. 539.	ČELAKOVSKÝ, s. 108, č. 27; ZR, s. 186, č. 1345.

¹¹ Hořín, Brozánky, Vlněves, Rousovice, Velký Borek, Kly/ kapitula Mělník; Mlázice/ augustiniáni Mělník; Vrutece, Újezd/ benediktinky u sv. Jiří; Krpy, Střížovice/ minorité Mladá Boleslav.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
210	1436 26. září [Praha]	Ješek z Roztok	300 kop gr.	dvůr Horoušany/ křivožovnický Zderaz Počaply, Radouň/ benediktiny u sv. Jiří Velencec/ kanovníci na pražském hradě a Staré Boleslavi		Listina obsahovala příslib nahradit stavební náklady. Ves Horoušany bez dvoru vša dostal jiný zástavní držitel – Vaněk z Křivého Dvora, viz č. 230.	R: 1453/54 NA, pag. 108; 1453/54 NK, pag. 206-207; APH XXXIII, pag. 512; ČDK 148, pag. 536; APH XXV, fol. 152r.	AČ II, s. 179, č. 291; ČELAKOVSKÝ, s. 107, č. 7; RI XI, č. 11440; ZR, s. 183, č. 1323.
211	1436 29. září Praha	Pešek z Kunvaldu, staroměstský měšťan	300 kop gr.	ves a dvůr Hostouň/ metropolitní kapitula Chýně/ premonstráti Strahov Jeneč/ benediktini Na Slovanech	Za služby minulé i budoucí	Listina přesně specifikovala nároky v jednotlivých vsích (14 kop platu a 100 strychů ovesa v Hostouni, 2 poplatné v Jenci).	O: APH, fond AMK, sign. 839.	AČ I, s. 544, č. 263; RI XI, č. 11443; ZR, s. 187, č. 1355.
212	[1436 září]	Jan ze Smiřic	3 000 kop gr.	Zboží různých církevních institucí. ¹²		V roce 1456 výplata určena Oldřichovi z Rožmberka, po celé 15. stol. nadále zastavovány.	R: APH XXXIII, pag. 512; ČDK 148, pag. 536; APH XXV, fol. 152 r.	ČELAKOVSKÝ, s. 107, č. 8; ZR, s. 183, č. 1324.
213	[1436 září]	Pešek z Chlístova	neuvedena	Nová Ves/ arcibiskupství		Jedná se o konfirmaci starší zástavy arcibiskupa, kterou stvrdil již Václav IV.	R: APH XXV, fol. 152 r.	ZR, s. 187, č. 1354.

¹² Encovany/ premonstrátek Chotěšov; Kostomlaty/ augustiniáni Kladsko; Ledčice a Veltrusy/ premonstrátek Doksany; Lužec, Choroušky, Nebužely/ benediktinky u sv. Jiří; Vetlá s vinicemi/ augustiniáni Roudnice; Nemyslovice/ cisterciáci Hradiště; Mlčechovsy, Jenišovice, Býčev/ probošství Mělník; Libkovic, Podluský/ metropolitní kapitula; Spomýšl, Kramolsko, Křenek/ johanité z Malé Strany; Skuhrov s mlýny.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

214	[1436 září/ říjen]	Oldřich z Rokycan	neuvedena	dvůr ve vsi Osek/ pražské arcijáhenství		Datace dle polohy zápisu. Patrně se nejedná o zástavu, Oldřich měl držet dvůr do vůle královny.	R: APH XXV, fol. 152 r.	ZR, s. 187, č. 1356.
215	[1436 září/ říjen]	Jindřich z Lerojid a z Chvatěrub	1 100 kop gr.	Hostín [u Vojkovic]/ vyšehradská kapitula Veletěž, Zlonín/ me- tropolitní kapitula Přemýšlení/ benedik- tini Břevnov a benediktinky Tepli- ce Zdiby/ augustiniánky u sv. Kateřiny		Datace dle polohy zápisu ve výpisech z register.	R: APH XXXIII, pag. 515; ČDK 148, pag. 540-541; APH XXV, fol. 152 v.	ZR, s. 187, č. 1357.
216	[1436 1. říjen]	Smil, Zbyněk, Mikuláš, Jan st. a Jan ml. z Moravan	3 500 kop gr.	Kroměříž/ olomoucké biskupství		Dohoda s bratry z Moravan potvzovala jejich držbu Kroměříže do té doby, dokud by jim nebylo uhrzeno 3 500 kop gr. Do dohody byl též zahrnut Albrecht V. jako moravský markrabě.	D: z listiny bratří z Moravan (ZAO-O, fond AO, sign. Fl1a19) a Zikmundovy listiny (ZAO-O, fond AO, sign. Fl1a1/2B).	RI XI NB/1, č. 163a, č. 164.
217	1436 12. říjen Praha	Oldřich Medek z Valdeka	200 kop gr.	vsí Mokropsy a les Jepťišťe/ benediktinky u sv. Jiří		za věrné služby z předešlých let a za škody	O: NA Praha, fond AZK, i. č. 333, sign. ŘB sv. Jiří 131.	AČI, s. 504, č. 51; RI XI, č. 11471; ZR, s. 187, č. 1359.
218	1436 12. říjen [Praha]	Jakub z Řitky a Václav Skopec	60 kop gr.	polovina dvoru Ho- roměřice/ premon- strátí Strahov			R: 1453/54 NA, pag. 41; 1453/54 NK, pag. 78-79; APH XXXIII, pag. 515; ČDK 148, pag. 541.	AČI, s. 516-517, č. 118; ČELAKOVSKÝ, s. 109, č. 39; RI XI, č. 11474; ZR, s. 188, č. 1361.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
219	[1436 12. říjen Praha]	Bartošek z Drahoníc	50 kop gr.	polovina dvoru Ho- roměřice/ premon- strati Strahov		Listina se dochovala pouze ve výpisu z královských register, kde je zaznamenána společně s č. 218 a měla být zapsána na stejném foliu.	R: APH XXXIII, pag. 515; ČDK 148, pag. 541.	ČELAKOVSKÝ, s. 109, č. 39; ZR, s. 188, č. 1360.
220	1436 16. říjen Praha	Burian a Jan z Gutštejna	1 261 kop gr.	Podbořany/ benedik- tini Postoloprty Vrbice, Liběšovice ¹³ / kartuziáni Praha		Zboží bylo dříve zasta- veno bratřím ze Sporymberka (viz č. 81). Burianovi bylo při zá- stavě uloženo se s nimi vypořádat. O Podbořany a Liběšovice pak Buri- an vedl spor s Zátcem a Gutštejnům patřily ještě ve 2. pol 15. stol.	R: 1453/54 NA, pag. 173-174; 1453/54 NK, pag. 314; APH XXXIII, pag. 517; ČDK 148, pag. 543.	ÁČ II, s. 447, č. 506; ČELAKOVSKÝ, s. 110, č. 54; RI XI, č. 11477; ZR, s. 142, č. 1002 a s. 189, č. 1376.
221	1436 17. říjen Praha	Míkeš z Lidic, karištejnský purkrabí	200 kop gr.	ves Kozolupy/ me- tropolitní kapitula Bubovice/ benedik- tini Ostrov	za služby minu- lé i budoucí, aby se mohli lé- pe hodit k obecnému dob- rému, za škody utrpené až do 16. 10. 1436	Ze zapsaných 200 kop bylo 50 přidáno ze zvláštní milosti a v případě, až by se sčí- taly následné služby, mělo být těchto 50 kop odečteno.	O: APH, fond AMK, sign. 840.	ÁČ I, s. 518, č. 125; RI XI, č. 11476; ZR, s. 190, č. 1379.
222	1436 17. říjen Praha	Rús z Hřešihlav	150 kop gr.	Bratřínov, Píkovice, Sázava, Luka, Pod- louč, Bohulib/ be- nediktini Ostrov Ledčice/kapitula sv.	za služby a škody	Komisaři zachytili ne- jasné ustanovení o spočtení služeb a 50 kopách, lze uvažovat, že šlo o stejný způsob	R: 1453/54 NA, pag. 88; 1453/54 NK, pag. 173; APH XXXIII, pag. 517;	ÁČ I, s. 541, č. 247; ČELAKOVSKÝ, s. 110, č. 55; RI XI, č. 11478; ZR,

¹³ Později uváděny jako kapituly vyšehradské.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

223	1436 19. říjen Praha	Hynek Krušina z Lichtenburka	800 kop gr.	Čistá, Kalná, Sleme- no, Ždírnice, Kunčice, Lhota, dvůr u Hostinného, 3 poplatné v Borovnici/ benedik- tini Opatovíce	Apolináře Chotouří/ cisterciáci Zbraslav		odměny jako u č. 221. Možná též celková suma mohla činit 200 kop. Z nejasné zmínky to ovšem nelze jedno- značně určit.	R: 1453/54 NA, pag. 77; 1453/54 NK, pag. 154-155; APH XXXIII, pag. 517; ČDK 148, pag. 543-544.	AČ I, s. 535, č. 221; ČELAKOVSKÝ, s. 110, č. 57; RI XI, č. 11481; ZR, s. 190, č. 1380.	ČDK 148, pag. 543.	s. 189, č. 1378.
224	[ante 1436 23. říjen]	Pešek Předbor z Radešína	200 kop gr.	vsi cisterciáci Zbras- lav			Dovozeno z č. 235, kde se Zikmund odvolává na starší zástavu. Pravděpodobně patřila již k první vlně zástav na počátku 20. let 15. stol.	D: z č. 235.			
225	[ante 1436 23. říjen]	Jakub Řitka	100 kop gr.	statky benediktini Ostrov			Dovozeno z č. 237, kde se Zikmund odvolává na starší zástavu. Pravděpodobně patřila již k první vlně zástav na počátku 20. let 15. stol.	D: z č. 237.			
226	[ante 1436 23. říjen]	Matěj Všedt z Moštěnic	100 kop gr.	statky různých cír- kevních institucí			Dovozeno z č. 240, kde se Zikmund odvo- lává na starší zástavu. Pravděpodobně patřila již k první vlně zástav na počátku 20. let 15. stol.	D: z č. 240.			

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
227	[ante 1436 23. říjen] Praha	Vaněk Zelený z Rakových	200 kop gr.	???		Dovozeno z č. 231, kde se Zikmund odvolává na starší zástavu. Pravděpodobně patřila již k první vlně zástav na počátku 20. let 15. stol. Analogicky s jinými případy se mohlo jednat o stejné statky.	D: z č. 231.	
228	1436 23. říjen Praha	Hospřid z Hostovic	350 kop gr.	Mezouň a Dobříč/ benediktini Ostrov Sobín a Přílepy/ metropolitní kapitula	za starší zápis (300 kop) a za škody od té doby (50 kop), povinnost sloužit na Karlštejně od 16. 10. 1436 po dva roky sám a se dvěma jezdcí	Starší navrácená zástava viz č. 98.	O: APH, fond AMK, sign. 841.	RI XI, č. 11487; ZR, s. 188, č. 1363.
229	1436 23. říjen Praha	Jan Štětina, Tomáš Farář, Vaněk ze Skuhrova	130 kop gr.	20 kop platu v Ouholcích a polovinu chrastin/ metropolitní kapitula	za minulou a budoucí službu	Již v roce 1447 zástavní držitelé platí se Zikmundovou listinou vrátili kapitule s ohledem na její tisňový stav. Zástava druhé poloviny vsi viz č. 241. Zástava později doplněna i o nárok na další zboží ve vsi (viz č. 291).	O: APH, fond AMK, sign. 842.	RI XI, č. 11494; ZR, s. 188-189, č. 1369.
230	1436 23. říjen Praha	Vaněk z Křivého [Dvora]	700 uh. zl	Tvrz, ves a dvůr Tlustouousy, ves Horoušany výjma dvoru/ křižovníci Zderaz	za půjčku 400 uh. zl. v hotovosti a za dluz za službu 300 uh. zl.	Ves Horoušany získal Vaněk výjma dvoru, který byl již dřívě zastaven Ješkovi	K: vidimus z 16. 1. 1534 NA, fond ČGL, i. č. 1058; 1453/54 NA,	AČ I, s. 496, č. 8; ČELAKOVSKÝ, s. 111, č. 63; RI XI, č. 11489; ZR,

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

231	1436 23. říjen Praha	Vaněk Zelený z Rakovických	300 kop gr.	ves Lužce a 4 kopy platu ve vsi Kozolu- py/ augustiniáni u sv. Tomáše Chýnice/ kapitula všech svatých na pražském hradě ves Jeneč/ benedikti- ni Na Slovanech	starší zástava (200 kop), za škody a za služ- bu (100 kop) na hradě Karlštej- ně od 16. října 1436 na tři roky se dvěma jezdcí a jedním zbroj- nošem	z Roztok, viz č. 210.	pag. 3-4; 1453/54 NK, pag. 5-6; APH XXXIII, pag. 518; ČDK 148, pag. 544.	s. 191, č. 1389.
232	1436 23. říjen Praha	Bedřich z Bitova	400 kop gr.	Bylany/ pražské arci- biskupství	za službu	Bedřich předal Bylany se souhlasem Zikmun- da Vilémovi Jeníkovi z Mečkova, který je postoupil Zdeňkovi Kostkovi z Postupic (viz AČ I, s. 515-516, č. 114).	R: 1453/54 NA, pag. 39; 1453/54 NK, pag. 75; APH XXXIII, pag. 518; ČDK 148, pag. 545; APH XXV, fol. 152v.	AČ I, s. 515, č. 113; ČELAKOVSKÝ, s. 111, č. 65; RI XI, č. 11484; ZR, s. 191, č. 1391, s. 192, č. 1398.
233	1436 23. říjen Praha	Mikuláš z Chotče	40 kop gr.	Plat 4 kopy v Hlubočepích/ kartu- ziáni Praha a premonstráti Stra- hov	povinnost slou- žit dva roky na hradě Karštejně s jedním ko- něm.	V pol. 15. stol. byla listi- na v držení Jana z Tuhance. Poté ji získali pražané, kteří si ji nechali spolu s jinými listy v roce 1544 potvrdit Ferdinandem I. Viz č. 395.	R: 1453/54 NA, pag. 117-118; 1453/54 NK, pag. 223-224; APH XXXIII, pag. 516; ČDK 148, pag. 542.	AČ II, s. 184, č. 317; ČELAKOVSKÝ, s. 109, č. 44; RI XI, č. 11486; ZR, s. 188, č. 1366.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
234	1436 23. říjen Praha	Jan Kralovec z Kralovic	850 kop gr.	Tvrz Tatce s dvorem a vsí/ vyšehradské probošství Vrbčany s dvorem/ pražské arcibiskupství	měl jet jednou do Uher a zde na svoje nákla- dy sloužit půl roku		R: 1453/54 NA, pag. 99-100; 1453/54 NK, pag. 192-193; APH XXXIII, pag. 518; ČDK 148, pag. 544-545.	AČ II, s. 175, č. 274; ČELAKOVSKÝ, s. 111, č. 64; RI XI, č. 11488; ZR, s. 191, č. 1390.
235	1436 23. říjen Praha	Pešek Předbor z Radešína	300 kop gr.	[Horní a Dolní] Čer- nošice, [Velká a Malá] Chuchle, Žabovřesky/ cisterciáci Zbraslav	starší zástava na stejném zboží (200 kop), za škody (50 kop) a za službu (50 kop) na hradě Karlštej- ně od 16. října 1436 na tři roky se dvěma jezdcí a jedním zbroj- nošem	V roce 1455 uzavřel dr- žitel zástavních statků Jan Kříský z Nasetic smlouvu s opatem, o navrácení statků po je- jich vyplacení, kterou potvrdil i král Ladislav (NA Praha, AZK, i. č. 947, sign. RC Zbraslav 115 a i. č. 949, sign. RC Zbraslav 117). K výplatě však dle vše- ho nedošlo.	R: 1453/54 NA, pag. 26; 1453/54 NK, pag. 45-46; APH XXXIII, pag. 515; ČDK 148, pag. 541.	AČ I, s. 508, č. 73; ČELAKOVSKÝ, s. 109, č. 40; RI XI, č. 11490; TADRA, s. 241, č. 289; ZR, s. 188, č. 1362.
236	1436 23. říjen Praha	Parcival z Prostiboře	500 kop gr.	Černuc a Kmetiněves/ pre- monstrácky Doksany	za půjčku v hotovosti (300 kop), za služby a škody (200 kop)	Parcival získal o měsíc dřívě dvě vesnice po- stoloprtského kláštera, viz č. 206.	R: 1453/54 NA, pag. 136; 1453/54 NK, pag. 252-253.	AČ II, s. 193, č. 539; RI XI, č. 11491; ZR, s. 191, č. 1392.
237	1436 23. říjen Praha	Jakub Řítkva	200 kop gr.	městečko Davle, mlýn v Bojanovicích a vsi Sloup, Hvozdní- ce a Masečín/ bene- diktini Ostrov	starší zástava na stejném zboží (100 kop), za škody (40 kop) a za službu (60 kop) na hradě Karlštej- ně na 4 roky se dvěma jezdcí		R: 1453/54 NA, pag. 116; 1453/54 NK, pag. 220-221; APH XXXIII, pag. 516; ČDK 148, pag. 541.	AČ II, s. 183, č. 313; ČELAKOVSKÝ, s. 109, č. 42; RI XI, č. 11492; ZR, s. 188, č. 1364.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

238	1436 23. říjen Praha	Hynek Škoda z Valdeka	260 kop gr.	vsi Libčice a Klinec, 4 poplatné v Lišnici/ cisterciáci Zbraslav			R: 1453/54 NA, pag. 11; 1453/54 NK, pag. 17-18; APH XXXIII, pag. 516; ČDK 148, pag. 542.	ACĪ, s. 499-500, č. 28; ČELAKOVSKÝ, s. 109, č. 45; RI XI, č. 11492; TADRA, s. 241, č. 292; ZR, s. 188, č. 1367.
239	1436 23. říjen Praha	Bohuslav z Tmáhě	225 kop gr.	polovina vsi Řevnice a Radotina/ cisterciá- ci Zbraslav	za služby a sečtené ško- dy, za službu s jedním jez- cem při obraně hradu Karštejna na jeden rok		R: 1453/54 NA, pag. 59; 1453/54 NK, pag. 126.	ACĪ, s. 526, č. 177; RI XI, č. 11495; TADRA, s. 241, č. 291; ZR, s. 210, č. 1539.
240	1436 23. říjen Praha	Matěj Vědět z Moštěnic	172 kop gr.	ves Velký Kuchárek/ pražský hrad a sv. Jiljí Komořany/ cisterciáci Zbraslav polovina platu v Modřanech vyjma clá/ vyšehradská ka- pitula	starší zástava na stejném zboží (100 kop), za škody (40 kop) a za službu (32 kop)	Zápis revizní komise obsahuje zajímavé svědectví o zapsání dobré vůle na tuto lis- tinu do malostran- ských knih.	R: 1453/54 NA, pag. 30; 1453/54 NK, pag. 57-58.	ACĪ, s. 510-511, č. 87; RI XI, č. 11496; TADRA, s. 241, č. 290; ZR, s. 189, č. 1370.
241	[1436 23. říjen Praha]	Jiřík Plevník a další	130kop gr.	20 kop platu v Ouholicích a půl le- sa/ metropolitní kapi- tula		Datace dle polohy zápi- su ve výpisech z register a listiny na druhou polo- vinu plátů (viz č. 229). Narozdíl od ní nevypla- cena. Zástava později doplněna i o další zboží ve vsi (viz č. 291).	R: APH XXXIII, pag. 518; CDK 148, pag. 545; APH XXV, fol. 152 v.	ČELAKOVSKÝ, s. 110, č. 46; ZR, s. 188, č. 1368.
242	[1436 23. říjen] Praha	Zikmund Tříšpický	65 kop gr.	polovina vsi Radotí- na/ cisterciáci Zbras- lav		Druhou polovici vsi dr- žel Bohuslav z Tmáhě (viz č. 239). Zikmun- dův zápis opat vyplatil a polovinu Radotina a další zboží znovu za- stavil ještě před polo- vinou 15. stol.	R: 1453/54 NA, pag. 18; 1453/54 NK, pag. 29-30; APH XXXIII, pag. 516; ČDK 148, pag. 542.	ACĪ, s. 503, č. 48; ČELAKOVSKÝ, s. 109, č. 43; RI XI, č. 11609; TADRA, s. 242, č. 295; ZR, s. 188, č. 1365.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
243	1436 [24. říjen Praha]	Matěj Karištejský z Černošic a jeho manželka Barbora ze Solopysk	350 kop gr.	Libeň a Okrouhlo/ benediktini Ostrov	za služby a škody urtpné na Karištejně	Listinu předatoval na základě její polohy v registrech již Sedlá- ček. Nutno vzít v úvahu též kontext- listiny pro karištejn- skou posadku byly vy- dávány hromadně prá- vě na sklonku října 1436.	R: 1453/54 NA, pag. 36; 1453/54 NK, pag. 70; APH XXXIII, pag. 518; ČDK 148, pag. 545.	AČ I, s. 514, č. 106; ČELAKOVSKÝ, s. 111, č. 66; RI XI, č. 12141 (k 23. 10. 1437); ZR, s. 191, č. 1393.
244	1436 24. říjen Praha	Jindřich Buzek z Hluban	400 kop gr.	Bitovzeves s dvorem a několik poplatných v Seměnkovicích/ Jo- hanité Malá Strana	za věrné služby, za půjčku 100 kop gr. a aby se lépe hodil k zemskému dob- rému		O: NA Praha, fond RM, i. č. 2329, sign. Jo XLVII Pr 144.	ZR, s. 190, č. 1381.
245	1436 25. října Praha	Jindřich Berka z Dubé	---	městečko Kravaře/ premonstrátsky Dok- sany	za věrné služby	Jindřich měl městečko a k němu příslušné vsi držet, dokud by o nich král nerozhodl jinak. V roce 1457 Jindřich svoji držbu smluvně ošetřil s probostem Dépoitem (viz NA, fond Premon- stráti Strahov, i. č. 132)	O: NA Praha, fond RCS, i. č. 22.	ZR, s. 211, č. 1540.
246	1436 27. říjen Praha	Zikmund Bolechovec z Pušperka	160 kop gr.	ves Lety/ cisterciáci Zbraslav a vysehradská kapitu- la jeden poddaný v Letech/ sv. Mikuláš na Malé Straně Jiloviště/ cisterciáci Zbraslav	za služby a škody a za 40 kop vyplace- ných Tristra- movi	Pro kontext je zajima- vé že Tristram patřil ke členům karištejské posádky.	R: 1453/54 NA, pag. 19-20; 1453/54 NK, pag. 32-33; APH XXXIII, pag. 517; ČDK 148, pag. 544.	AČ I, s. 504, č. 52; ČELAKOVSKÝ, s. 110, č. 59; RI XI, č. 11500; TADRA, s. 242, č. 293; ZR, s. 190, č. 1383.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

247	1436 29. říjen Praha	Matyáš Louda z Chlumčán	700 kop gr.	Smolnice/ augustini- áni Roudnice	za prokázané služby a za ško- dy, které utrpěl vzrůstem	Smolnici již dříve získal do zástavy Parcifal a Lot z Vinařic (č. 38), s jejich nárokem vstoupil do sporu o ves Plichta ze Žerotína. Nároky si činilo též město Louny (č. 363). Ještě v únoru potvrdil Matyášovi zástavu svým mandátem císař Zikmund (viz ANM, fond F - Topografická sbírka, kart. 172, sign. Smolnice sub dato).	K: AUKP, sign. II/51; SOKA Louny, fond AM Louny, kniha sign. IB 6, fol. 16v.	AČ II, s. 177, č. 283; RI XI, č. 11501; ZR, s. 190, č. 1385.
248	1436 30. říjen Praha	Beneš z Kladna	130 kop gr.	Kamenne Žehrovi- ce/ svatovítská ka- pitula Přílepy se dvorem a mlýnem/ vyše- hradská kapitula	za půjčku 100 kop gr.	Navazuje patrně na starší zástavu (viz č. 31).	R: 1453/54 NA, pag. 59; 1453/54 NK, pag. 125-126.	AČ I, s. 526, č. 176; RI XI, č. 11502; ZR, s. 211, č. 1541.
249	[1436 říjen] ¹⁴	Augustin z Vilemova	23 kop gr.	dvůr ve vsi Klíneč/ cisterciáci Zbraslav			R: APH XXXIII, pag. 516; ČDK 148, pag. 542.	ČELAKOVSKÝ, s. 110, č. 49; ZR, s. 189, č. 1371.
250	[1436 říjen] ¹⁵	Vaněk Mostský	170 kop gr.	přívoz u Zbraslavi a někteří rybáři/ cis- terciáci Zbraslav			R: APH XXXIII, pag. 516; ČDK 148, pag. 542.	ČELAKOVSKÝ, s. 110, č. 49; ZR, s. 189, č. 1372.

14 Na sousedních foliích v královských register byly zapsány listiny z druhé poloviny října 1436.

15 Na sousedních foliích v královských register byly zapsány listiny z druhé poloviny října 1436.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
251	[1436 říjen] ¹⁶	Jan Čapek ze Sán	2 500 kop gr.	Dub / johanité hrad Krucemburk; klášter Hradiště: mástečko [Mnichovo] Hradiště, vsi Bukovina, Jivina, Neveklovice, Vícmanov, Rybitví, Břežina, Hoškovice, Přestavilky, Blata, Hněvousice, Lhotiči, pluží v Radešicích a poddaného v Pachouni/ cisterciáci Hradiště		Narovnání s Janem Čapkem ze Sán mohlo mít podobný charakter jako s Bedřichem ze Strážnice. Jan Čapek získal do zástavy statky které bezprostředně ovládal. Nelze vyloučit, že naproti tomu na ně, které majetky rezignoval nebo o jejich držbě učinil se Zikmundem nějakou jinou úmluvu (viz č. 252).	R: APH XXXIII, pag. 516; ČDK 148, pag. 543.	ČELAKOVSKÝ, s. 110, č. 50 (recte 51); ZR, s. 189, č. 1373.
252	[1436 říjen] ¹⁷	Jan Čapek ze Sán	---		Nejedná o zástavu ale blíže neurčené majetkové vyrovnání.	Stručný regist nám nedává mnoho informací, mohlo se jednat o dohodu o odstoupení statků nebo naopak jejich dočasném ponechání.	R: APH XXXIII, pag. 517; ČDK 148, pag. 543.	ČELAKOVSKÝ, s. 110, č. 52; ZR, s. 189, č. 1374.
253	[1436 říjen]	Jan Štěpánovec [z Vrtby]	500 kop gr.	vsí Radouš, Bykoš, Lunin, Rpety/ metropolitní kapitula		Datace dle polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 517; ČDK 148, pag. 543; APH XXV, fol. 152 v a. 156 r.	ČELAKOVSKÝ, s. 110, č. 53; ZR, s. 189, č. 1375.
254	[1436 říjen]	Dětřich Tluksa z Vrábí	700 kop gr.	vsí Řeporyje/ cisterciáci Zbraslav Újezdec a Bykoš/		Datace dle polohy v registrech, zapísána mezi listinami z 27. říj-	R: APH XXXIII, pag. 517; ČDK 148, pag. 544;	ČELAKOVSKÝ, s. 110, č. 60; ZR, s. 190, č. 1384;

16 Na sousedních foliích v královských register byly zapsány listiny z druhé poloviny října 1436.

17 Viz předchozí poznámka.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

255	1436 6. listopad Praha	Staré Město pražské	- - -	metropolitní kapitula	statky náležející cír- kevním institucím, které drželi	na a 29. října.	APH XXV, fol. 152 v.	TADRA, s. 243, č. 297.
256	1436 11. listopad Praha	Oldřich Močihuba z Kralovic	90 kop gr.	ves Píšť/ vyšehradská kapitula	ves převal jako po- ručník Oldřichových dětí Mikuláš Trčka a už ji nikdy nevrátil.	Statky nejsou podrob- něji vypsaný, jedná se patrně pouze o potvr- zení stávající držby.	R: RA Lobkowiczů Roudnice, rkp. sign. VI Fc 9, pag 205-206. R: 1453/54 NA, pag. 70; 1453/54 NK, pag. 142-143; APH XXXIII, pag. 517; ČDK 148, pag. 544.	CIMI, s. 729-730, č. 353; RI XI, č. 11513; ZR, s. 190-191, č. 1386. AČ I, s. 532, č. 203; ČELAKOVSKÝ, s. 111, č. 62; RI XI, č. 11520; ZR, s. 191, č. 1388.
257	[ante 1436 19. listopad]	Hanuš Honinger	1 000 kop gr.	???		Dovozeno z č. 258, kde se Zikmund odvolává na starší zástavu. Pravděpodobně patřila již k první vlně zástav na počátku 20. let 15. stol.	D: z č. 258.	
258	1436 19. listopad Praha	Hanuš Honinger	1 200 kop gr.	Šknie s dvorem, Laža- ny, Vysočany, Zálezly a Přilepy/ cisterciáci Osek Mladice/ benediktin- ky u sv. Jiří	za starší navrá- cený zápis na 1 000 kop	Hanuš měl navráti Zikmundovi jiné zboží spolu se zápisem na 1 000 kop.	R: 1453/54 NA, pag. 91; 1453/54 NK, pag. 178-179; APH XXXIII, pag. 518; ČDK 148, pag. 545.	AČ I, s. 542, č. 256; ČELAKOVSKÝ, s. 111, č. 67; RI XI, č. 11525; ZR, s. 191-192, č. 1394.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
259	1436 20. listopad Praha	Dětiš z Kladna, purkrabi na Střekově	2 100 kop gr.	hrad Střekov/ královské komory Lovosice/ cisterciáci Altzelle Bystřice/ cisterciáci Grünhain	za služby ve válkách, za starší dluh vůči Dětišovi bratru Vlaškovu, za službu s 80 koňmi po dobu jednoho roku a další sečtené služby	Zikmund potvrdil i starší listiny svoje i Václava IV. Viz č. 135, 1 000 kop za dlužné částky zapsal na Střekově a 1 100 na Lovosicích a Bystřici. O Lovosicích se zmiňuje, že byly již dříve zapsány Václavem IV. Nešlo ale o přímou zástavu církevních statků, ale pouze o zápis berně, viz ZR, s. 105, č. 739. Lovosice nebyly po celé 15. stol. vyplaceny a v 16. stol. přešly definitivně do světských rukou.	K: NA Praha, fond ČDK, kn. č. 148, pag. 370-373; 1453/54 NA, pag. 49; 1453/54 NK, pag. 94-95; APH XXXIII, pag. 470 a 518; ČDK 148, pag. 545.	AČ I, s. 521, č. 145; ČELAKOVSKÝ, s. 111, č. 69; RI XI, č. 12184 (k roku 1437); ZR, s. 192, č. 1396.
260	1436 20. listopad Praha	Vaněk Duršmíd, měšťan Starého Města pražského	200 kop gr.	Měšice, Miratín/ johanité z Malé Strany			R: ANM, fond C – Muzejní diplomatař, sub dato.	ZR, s. 192, č. 1395.
261	1436 23. listopad Praha	Přibík z Klenového	500 kop gr.	tvrz a městečko Volyně/ metropolitní kapitula–proboštství	za služby a aby se mu lépe hodilo	Navyšeni původní zástavy (viz č. 183) o dalších 500 kop gr. Jako protihodnotu podstoupil Přibík Zikmundovi město Stříbro.	O: NA Praha, fond ŘM, i. č. 2381, sign. Jo XLIX Vol. 2.	ČELAKOVSKÝ, s. 111, č. 73; ZR, s. 193, č. 1402.
262	1436 23. listopad Praha	Mikuláš Trčka z Lípy	400 kop gr.	Hněvkovice, Kounice, Zaháj, Chotěměř, Budčice/ kanovníci u sv. Víta			R: 1453/54 NA, pag. 69; 1453/54 NK, pag. 141-142; APH XXXIII, pag.	AČ I, s. 531, č. 202; ČELAKOVSKÝ, s. 111, č. 71; RI XI, č. 11528; ZR,

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

263	1436 23. listopad Praha	Jan Tušek	200 kop gr.	Svémyslice/ benediktinky u sv. Jiří				518; ČDK 148, pag. 545; APH XXV, fol. 152v.	s. 192, č. 1399.
264	1436 23. listopad Praha	podkomoří Jan z Kunvaldu a Anna Kbeliská	1 000 kop gr.	tvrz, ves a dvůr Uhříněves a vsi Tehovice, Kolovraty, Voděrádky, Zdebrady, Přestaviky a Lipany/ Johannité z Malé Strany				R: 1453/54 NA, pag. 14-15; 1453/54 NK, pag. 23. R: ANM, fond C – Muzejní diplomatař, sub dato.	AČ I, s. 501, č. 37; RI XI, č. 11529; ZR, s. 193, č. 1404.
265	1436 23. listopad Praha	Mikuláš Trčka z Lipy	9 012 zl. uh.	Majekty pražského arcibiskupství, kapituly vyšehradské, sazvského a sedleckého kláštera. ¹⁸	za půjčku 9 012 zl. uh	Listina měla obsahovat i rukojmí. Křivsoudov získal Mikuláš na úkor Benedy z Nečtin, kterého Zikmund odškodnil jinou zástavou (viz č. 267).		R: 1453/54 NA, pag. 67-68; 1453/54 NK, pag. 138-139; APH XXXIII, pag. 518-519; ČDK 148, pag. 545-546; APH XXV, fol. 152v.	AČ I, s. 530-531, č. 198; ČELAKOVSKÝ, s. 111, č. 74; RI XI, č. 11608; ZR, s. 193, č. 1403.
266	[1436 23. listopad]	neuvedeno	300 kop gr.	Mnetěš/ premonstráti Strahov				R: APH XXXIII, pag. 518; ČDK 148, pag. 545.	ČELAKOVSKÝ, s. 111, č. 72; ZR, s. 192, č. 1400.

18 Městečko Trhový Štěpánov, vsi Kebablov, Javorník, Chlum, Hulice, Nesměřice a Lhota, tvrz a městečko Křivsoudov, Čermiči, Lhota, Strojetteje v jima 3 kop platu, mlýn ve Strojeticích, dva poddané v Borovnici, Mnichovice/ arcibiskupství; městečko Zahradka a vsi Bělá, Bělce, Jeníkov, Jizbice, Dobříkovicce, Palčice, Nakvasovice, Tomice, Lhotice, Ježov, Rápotice, Šetějovice, Děkanovice, Děkančice, Martince, Vranice, Blažejovice, Žibřidovice, Dunice, Hořice a Hrozňovice/ vyšehradská kapitula; městečko Mnichovice/ benediktini Sázava; vsi Dobrnice a Leština/ cisterciáci Sedlec (srovnej J. DOBIAŠ, *Dějiny královského města Pelhřimova*, s. 96).

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
267	1436 24. listopad Praha	Beneda z Nečtin	1 200 kop gr.	tvrz, ves a dvůr Břežany a vsi Zvole, Ohrobec, Lhotka/ cisterciáci Zbraslav	náhrada za vyplacená zboží (mj. tvrz Křivsoudov)	Zástava byla náhranou za „vyplacené zboží“, které jen o den dříve zastavil Zikmund Mikuláš Trčkov z Lipy (viz č. 265). Je otázkou, zda Beneda měl Křivsoudov a další zboží dříve od Zikmunda zástavěno.	R: 1453/54 NA, pag. 117; 1453/54 NK, pag. 223; APH XXXIII, pag. 519; ČDK 148, pag. 546; APH XXV, fol. 152v.	AČ II, s. 184, č. 316; ČELAKOVSKÝ, s. 112, č. 76; RI XI, č. 11531; TADRA, s. 242, č. 294; ZR, s. 193, č. 1406.
268	1436 24. listopad Praha	Jakoubek z Vřesovic	5 000 kop gr.	Statky různých církevních institucí. ¹⁹		Jakoubek z Vřesovic získal zástavu na církevní statky, které držel ve své moci. Většina z nich se mohla stát ohniskem sporu, neboť je Zikmund zastavil již ve 20. letech 15. stol.	R: 1453/54 NA, pag. 184-185; 1453/54 NK, pag. 332; APH XXXIII, pag. 519; ČDK 148, pag. 546; APH XXV, fol. 152v.	AČ II, s. 452-453, č. 539; ČELAKOVSKÝ, s. 112, č. 77; RI XI, č. 11532; ZR, s. 193-194, č. 1407.
269	1436 27. listopad Praha	Jan Mochůba z Kralovic a Jan Růčka z Petrovic	200 kop gr.	Točná, Hostašovice/cisterciáci Zbraslav			R: RA Lobkowiczů Roudnice, rkp. sign. VI Fc 9, pag 123; APH XXXIII, pag. 519; ČDK 148, pag. 547.	ČELAKOVSKÝ, s. 112, č. 78; ZR, s. 194, č. 1408.

19 Statky kláštera benediktinek v Tepličích; město Chomutov s komendou řádu německých rytířů, toužimské proboštsví Milveského kláštera, Ploskovic/johanité z Malé Strany; panství Pátek/ premonstráti Strahov;žalany/ (?) křižovníci s červenou hvězdou, Roudnický/ kapitula u sv. Apolináře; Věštany/ sv. Jiljí; Lahovice a Řisuty/ kanovníctví sv. Václava na pražském hradě; Chouč a Libešice/ proboštsví Litoměřice; Chaberce a Skršín/ kapitula Vyšehrad.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

270	1436 28. listopad Praha	Václav Cvok novoměst- ský měšťan	200 kop gr.	Březněves/ johanité Malá Strana	dluh 200 kop gr. (vydané na potřeby dvo- ra)		O: NA Praha, fond ŘM, i. č. 2330, sign. Jo XLVII Pr 144b.	AČ I, s. 519, č. 131; RI XI, č. 11540; ZR, s. 194, č. 1410.
271	1436 28. listopad Praha	Michal Skála ze Žlunic	130 kop gr.	ves a dvůr Chřčice/ křížovníci Zderaz		Michal Skála s Marišem z Ledečka zakoupil Chřčice do života od křížovníků se souha- sem krále Václava IV. již roku 1417 (viz AČ XXVI, s. 315-316).	R: 1453/54 NA, pag. 93-94; 1453/54 NK, pag. 182-183; APH XXXIII, pag. 519; ČDK 148, pag. 547.	AČ I, s. 543, č. 261; ČELAKOVSKÝ, s. 112, č. 78; RI XI, č. 11541; ZR, s. 194, č. 1409.
272	[1436 listopad]	neuveдено	200 kop gr.	Zlončice/ vyšehrad- ská kapitula		Datace dle polohy v registrech. Sediáček dovozuje, že příjemci byli Jinřich z Lerjoid a Václav Bařtřký.	R: APH XXXIII, pag. 518.	ČELAKOVSKÝ, s. 111, č. 70; ZR, s. 192, č. 1397.
273	[1436 listopad/ prosinec]	Bohuslav z Postupic	400 kop gr.	Zvánovice/ benedik- tinky u sv. Jiří Liřnice/ benediktini Sázava		Datace dle polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 519; ČDK 148, pag. 547.	ČELAKOVSKÝ, s. 112, č. 80; ZR, s. 194, č. 1411.
274	[1436 listopad/ prosinec]	Jan Zajřmač z Kunřtátu	1 900 kop gr.	Statky benediktini Sá- zava ²⁰		Datace dle polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 519-520; ČDK 148, pag. 547.	ČELAKOVSKÝ, s. 112, č. 81; ZR, s. 194, č. 1412.
275	[1436 listopad/ prosinec]	město Žatec	400 kop gr.	tři mřny pod Žat- cem/ benediktini Po- stoloprty		Datace dle polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 520; ČDK 148, pag. 547- 548.	ČELAKOVSKÝ, s. 112, č. 82; ZR, s. 194, č. 1413.

20 4 křmy pod klášterem, městečko Sázava, Bělokozly, Čermčice, Četeňice, Mstiřovice, Choratice, Bílčce, Dojetřice, Samechov, Křivolaje, Piseč, Pyskočely, Rovná, městečko Skalice, Hlinná, Kozly, Bytčce, Stará Hora, Vilkančice, Dřletín, Horní i Dolní Kruty, Přestavky, Březňanka, Teplá, Újezdec, Lazce, Radvanice, Podhradice, Mrchojedy, Přívlačky, Samopře, Skryje, Břilina, Dubravřický, Skramňuky, Nesměň, Machotín a dvůr ve Vesci/ benediktini Sázava

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
276	1436 (?) 6. prosinec Praha	Beneš z Kolovrat	500 kop gr.	Břvany a Skupice/ benediktini Postoloprty		Listina dle polohy v registrech patří spíše k Z1. 9. 1436 (den sv. Matouše) tak ji datuje i Sedláček. Ze zastavených statků vybíralo v roce 1452 úroky město Louny (viz též č. 363).	R: 1453/54 NA, pag. 3; 1453/54 NK, pag. 5; APH XXXIII, pag. 514; ČDK 148, pag. 538.	AČ I, s. 495, č. 7; ČELAKOVSKÝ, s. 108, č. 22; RI XI, č. 11564; ZR, s. 185, č. 1340.
277	1436 8. prosinec Praha	Jan Malovec z Pacova	1 200 kop gr.	městečko a tvrz Rokycany/ arcibiskupství pražské	za minulou i budoucí službu, že na Zikmundův příkaz propustil tábor-ské vězně a aby se lépe hodil k zemskému doborému		O: SOKA Rokycany, fond AM Rokycany, i. č. 11.	CIM III, s. 140-142, č. 90; AČ I, s. 505, č. 58; RI XI, č. 11568; ZR, s. 195, č. 1416.
278	1436 8. prosinec Praha	Svojše ze Zahrádky	400 kop gr.	ves Ujezd a dvůr Slavětice/křížovnici Zde- raz		dvůr Slavětice vydal Svojšovi staroměstský měšťan Jan, kterému na rozkaz císaře Zikmunda v dluhu 70 kop. pražané přifkili jiné zboží (10. 11. 1437 viz AČ XXVI, s. 305-306).	R: 1453/54 NA, pag. 8; 1453/54 NK, pag. 13; APH XXXIII, pag. 520; ČDK 148, pag. 548.	AČ I, s. 498, č. 20; ČELAKOVSKÝ, s. 112, č. 83; RI XI, č. 11570; ZR, s. 194, č. 1414.
279	[1436 8. prosinec]	neznámo	60 kop gr.	dvůr Lahovice/ cí- terciáci Zbraslav		datace se opírá o polohu zápisu v registrech, kde listina zaznamenána na stejném foliu jako č. 277 a 278.	R: APH XXXIII, pag. 520; ČDK 148, pag. 548.	ČELAKOVSKÝ, s. 112, č. 84; TADRA, s. 243, č. 298; ZR, s. 195, č. 1415.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

280	1436 10. prosinec Praha	město Litoměřice	600 kop gr.	Brňany, Bohušovice, Německé Kopisty, Dušníky, Rohatce, Chvalín, Oleško, Nučnický, Libotenice a 11 poddáných a viníci v Dolánkách/ premonstrátsky Dok- sany	Po roce 1454 získal zá- stavní listinu Vilem z Konic na Kamýku a v roce 1479 mu ji král Vladislav potvrdil a navýšil zástavní su- mu (NA Praha, fond AZK, i. č. 1980, sign. ŘP Doksany 35 a i. č. 1981, sign. ŘP Doksany 36).	R: 1453/54 NA, pag. 14; 1453/54 NK, pag. 22; APH XXXIII, pag. 520; ČDK 148, pag. 548.	ÁČ I, s. 501, č. 36; ČELAKOVSKÝ, s. 112, č. 86; RI XI, č. 11571; ZR, s. 195, č. 1417; CIM III, s. 142, č. 91.
281	1436 10. prosinec Praha	Mikuláš, Zbyněk a Hynek, synové vdovy po Zbyňkovi z Křešic	200 kop gr.	Onomyšl/ pražské air- cibiskupství	200 kop gr. předsta- vovalo sumu o kterou snižil Zikmund zástavu na zboží Malešov, kte- ré měli nadále držet v 800 kopách grošů.	R: 1453/54 NA, pag. 126; 1453/54 NK, pag. 235-236; APH XXXIII, pag. 520; ČDK 148, pag. 548; APH XXV, fol. 153r.	ÁČ II, s. 188, č. 336; ČELAKOVSKÝ, s. 113, č. 88; RI XI, č. 11572; ZR, s. 195, č. 1419.
282	1436 10. prosinec Praha	Petr z Bydřina	200 kop gr.	Hlízov/ cisterciáci Sedlec Zbilídi, Petrovice, Či- hovice, Nečice/ pre- monstráti Želiv	Želivské vsi přisílil Zikmund již v lednu 1437 vyplatit (viz č. 313). Výplatu zreali- zoval ale až v roce 1444 želivský opat (viz SOA Třeboň, fond premonstráti Želiv, i. č. 51). Listina ale zůsta- la v držení rodiny zá- stavního držitele (asi kvůli sedleckým stat- kům).	R: 1453/54 NA, pag. 37-38; 1453/54 NK, pag. 72; APH XXXIII, pag. 520; ČDK 148, pag. 548.	ÁČ I, s. 514-515, č. 109; ČELAKOVSKÝ, s. 113, č. 89; RI XI, č. 11573; ZR, s. 195, č. 1420.
283	[1436 10. prosinec]	novoměstský měšťan Pavel	150 kop gr.	důr Olšany/ bene- diktini u sv. Ambrože	Datace dle polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 520; ČDK 148, pag. 548.	ČELAKOVSKÝ, s. 113, č. 87; ZR, s. 195, č. 1418.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
284	[ante]1436 15. prosinec	Tvoch z Nedvídkova	78 kop gr.	???		Zikmund odkazuje v zástavní listině pro Tvocha z Nedvídkova (viz č. 286) na dva starší zápisy (srov. č. 285). Oba patrně patří do let 1420–1422.	D: z č. 286.	
285	[ante]1436 15. prosinec	Tvoch z Nedvídkova	300 kop gr.	???		Zikmund odkazuje v zástavní listině pro Tvocha z Nedvídkova (viz č. 286) na dva starší zápisy (srov. č. 284). Oba patrně patří do let 1420–1422.	D: z č. 286.	
286	1436 15. prosinec Praha	Tvoch z Nedvídkova	600 kop gr.	Dobrovíz/ křižovníci Zderaz Německá Lhota/ pražského probošt- ství Srby/ dominikánky u sv. Anna	za minulou i budoucí službu, za to že navrátil dva starší zápisy získané kop gr. a na 300 kop gr. a aby se lépe hodil k obecnému dob- rému		O: NA Praha, fond RCS, i. č. 23.	Čelakovský, s. 113, č. 90; ZR, s. 195, č. 1421.
287	1436 15. prosinec Praha	Jaromír, Jan a Bušek bratři z Čečelic	200 kop gr.	dvůr Řeny, vsi Hostě- radice, Hradištko, Pe- trov a Třebosín/ bene- diktini Ostrov Hořelice/ benediktin- ky u sv. Jiří			R: 1453/54 NA, pag. 29; 1453/54 NK, pag. 55–56; APH XXXIII, pag. 521; ČDK 148, pag. 549.	AČ I, s. 510, č. 85; ČELAKOVSKÝ, s. 113, č. 96; RI XI, pag. 11580; ZR, s. 196, č. 1427.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

288	1436 15. prosinec Praha	Vaněk Larva z Ovence	100 kop gr.	dvůr v Ovenci/ bene- diktiny u sv. Jiří	za službu se 4 jezdci do 28. zá- ří 1437		R: 1453/54 NA, pag. 116; 1453/54 NK, pag. 221-222; APH XXXIII, pag. 521; ČDK 148, pag. 549.	AČ II, s. 183-184, č. 314; ČELAKOVSKÝ, s. 113, č. 92; RI XI, č. 11581; ZR, s. 195, č. 1423.
289	1436 15. prosinec Praha	Oldřich z Polerad	60 kop gr.	dvůr Polerady/ ka- novnictví Pražského hradu			R: 1453/54 NA, pag. 60; 1453/54 NK, pag. 127; APH XXXIII, pag. 521; ČDK 148, pag. 550; APH XXV, fol. 153r.	AČ I, s. 526-527, č. 179; ČELAKOVSKÝ, s. 113, č. 98; RI XI, č. 11582; ZR, s. 196, č. 1431.
290	[1436 15. prosinec]	Bohuš z Kováně a Frydštejna	1 000 kop gr.	různá církevní zboží ²¹		Datace dle polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 520; ČDK 148, pag. 548- 549.	ČELAKOVSKÝ, s. 113, č. 91; ZR, s. 195, č. 1422.
291	[1436 15. prosinec]	Tomáš, Jiřík a další (viz č. 229 a 241)	- - -	zbývající platy ve vsi Ouholice/ metropo- litní kapitula		Datace dle polohy v registrech. Zikmund touto listinou přidává k předchozím zástavám celkem na 40 kop pla- tu (viz č. 229 a 241) i zbylé příjmy ze vsi Ouholice stejné skupi- ně osob bez navýšení zástavní sumy.	R: APH XXXIII, pag. 521; ČDK 148, pag. 549; APH XXV, fol. 153r.	ČELAKOVSKÝ, s. 113, č. 93; ZR, s. 196, č. 1424.
292	[1436 15. prosinec]	Jan z Bechlava	50 kop gr.	Pohled, dvůr ve Ždíř- ci, Simtany/ cisterci- ácky Pohled		Datace dle polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 521; ČDK 148, pag. 549.	ČELAKOVSKÝ, s. 113, č. 94; ZR, s. 196, č. 1425.

21 Ves Úherce/ vyšehradská kapitula; dvůr Světnice, vsi Počaply, Loukov, Loučky, Podolí, Břehy, Pěněčín, Újezd, Vitanovice, Strážovice, Patařovice, Jursko, jeden poddaný v Soběslavicích/ cisterciáci Hradiště; čtyři poddané v Soběslavicích/ johanité Mladá Boleslav; Drahotice/ metropolitní kapitula.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
293	1436 16. prosinec Praha	Kunka z Lomu	150 kop gr.	Knězeves s dvorem/ premonstráti Strahov			R: 1453/54 NA, pag. 24-25; 1453/54 NK, pag. 42-43; APH XXXIII, pag. 521; ČDK 148, pag. 549.	AČ I, s. 507, č. 68; ČELAKOVSKÝ, s. 113, č. 95; RI XI, č. 11585; ZR, s. 196, č. 1426.
294	1436 18. prosinec Praha	město Kouřim	- - -	vypsaná církevní zbo- ží, které drží ²²		Jedná se o potvrzení držby církevních stat- ků, které měli kouřimš- tí ve své moci. Měli je držet do vůle královny.	K: RA Lobkoviců Roudnice, rkp. sign. VI Fb 19, pag. 125-126.	RI XI, č. 11590; ZR, s. 211, č. 1548.
295	1436 19. prosinec Praha	Olfart z Radyně	400 kop gr.	dvůr Skramniky/ be- nediktini Sázava Žďánice a Lhota/ cis- terciáci Skalice			R: 1453/54 NA, pag. 21; 1453/54 NK, pag. 35.	AČ I, s. 505, č. 56; RI XI, č. 11592; ZR, s. 212, č. 1549.
297*	1436 21. prosinec Praha	Jan Kapliř ze Sulevic	1 000 kop gr.	městečko Třebenice a vsi Chodovlice, Úpohlavy, Velemín, Sirejovice/ benedik- tinky u sv. Jiří Dubice/ proboštství Litoměřice Srbeč/ proboštství Mělník	za minulou i budoucí služ- bu, za náklady a škody		O: NA Praha, fond AZK, i. č. 334, sign. RB sv Jiří 132.	AČ I, s. 502, č. 39; RI XI, č. 11596; ZR, s. 196, č. 1430.
298	1436 21. prosinec Praha	Petr z Chlumce	200 kop gr.	Solopysky, Dublo- vice, Hrachov, Příčovy, Borek,	za minulou a budoucí sluzbu a aby se		O: APH, fond AMK, sign. 844.	AČ I, s. 499, č. 25; RI XI, č. 11595; ZR, s. 196, č. 1428.

²² [Klásterm] Skalice, Žďánice, Radlice, Bošice, sedm poddaných v Zalesanech a Lhotě, Horní Chvatliny, dva poddané v Barchovicích, jednoho poddaného v Chotýši.

* Katalogové číslo 296 bylo vyřazeno při poslední korektuře a zbytek katalogu nebyl záměrně přecíslován.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

299	1436 23. prosinec Praha	Jaromír, Jan a Bušek bratři z Čečelic	30 kop gr.	dvůr Obora, vsi Kamenná Vrata, Zahorany, přívos na Sázkově / benediktini Ostrom	Rabyně/ benediktinky u sv. Jiří	lépe hodí k obecnému dob- rému a službě, povinnost po- máhat proti Zikmundovým odpůrcům	Zástava navazovala na přes týden starou listi- nu pro bratry z Čečelic, viz č. 287, a byla vni- mána jako rozšíření zá- stavy o další statky a navýšení sumy o 30 kop gr.	R: 1453/54 NA, pag. 29-30; 1453/54 NK, pag. 56-57; APH XXXII, pag. 521; ČDK 148, pag. 550.	AČ I, s. 510, č. 86; ČELAKOVSKÝ, s. 113, č. 99; RI XI, č. 11598; ZR, s. 196, č. 1429.
300	1436 24. prosinec Praha	město Pízeň	250 kop gr.	Třebusice/ kartuziáni	Třebusice/ kartuziáni	za věrnost, služby a škody z obležení	Třebusice měli zasta- veny Jan a Mikuláš z Blahotic (viz č. 55). Pízeňští zástavu po- stoupili již v roce 1438 Vlčkovi z Minic. Po celé 15. stol. nebyla vypla- cena.	K: NA Praha, fond Registra, i. č. 27, fol. 289r- 289v; APH XXXIII, pag. 521; ČDK 148, pag. 550.	ČELAKOVSKÝ, s. 113, č. 99; CIM III, s. 147-148; ZR, s. 197, č. 1433.
301	1436 26. prosinec Praha	Jan z Malovic a jeho syn Habart	100 kop gr.	Butov/ křižovníci Střibro	Butov/ křižovníci Střibro			R: 1453/54 NA, pag. 31; 1453/54 NK, pag. 60.	AČ I, s. 511, č. 89; RI XI, č. 11600; ZR, s. 197, č. 1434.
302	1436 27. prosinec Praha	Janek z Jiřtěrpu	300 kop gr.	tvrz a dvůr Žerčice, vsi Kobylínice, Křižov- ka a 2 kopy platu z Budčevsi, Běchar a Kamenišť/ arcibis- kupství pražské	tvrz a dvůr Žerčice, vsi Kobylínice, Křižov- ka a 2 kopy platu z Budčevsi, Běchar a Kamenišť/ arcibis- kupství pražské	za půjčku v hotovosti (100 kop), za zřízení rybníka na vlastní ná- klady (100 kop) a za službu s 5 jezdci do 25. 7. 1437	Zikmund listinou nej- prve potvrzuje starší zápis arcibiskupa Kon- ráda z Vechty a následně na statky připsal 300 kop.	R: 1453/54 NA, pag. 87-88; 1453/54 NK, pag. 171-173; APH XXXIII, pag. 521; ČDK 148, pag. 550; APH XXV, fol. 153r.	AČ I, s. 540-541, č. 246; ČELAKOVSKÝ, s. 114, č. 101; RI XI, č. 11603; ZR, s. 197, č. 1435.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
303	[1436 prosinec/1437 leden]	Jan Semečka ze Semčic	100 kop gr.	Bojetice/ metropolitní kapitula Obruby a Bechov/ vyšehradská kapitula		Datace dle polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 521; ČDK 148, pag. 550.	ČELAKOVSKÝ, s. 114, č. 102; ZR, s. 197, č. 1436.
304	1437 5. leden [Praha]	Jan, písař města Žatce	70 kop gr.	Klíčín/ kapitula staroboleslavská			R: 1453/54 NA, pag. 87; 1453/54 NK, pag. 171; ČDK 148, pag. 551.	AČ I, s. 540, č. 245; ČELAKOVSKÝ, s. 114, č. 106; RI XI, č. 11235; ZR, s. 182, č. 1318 a s. 197, č. 1440.
305	1437 7. leden Praha	Hanuš z Rychnova, puškař	2 400 zl. uh.	tvrz Libenice s dvorem, vsi Dolany, Všešary a Bylany/ cisterciáci Sedlec	za to že navrátil dříve zastavené statky v Uhrách	Libenice byly v roce 1436 zahrnuty do úmluvy s Bedřichem ze Strážnice. Zápis měnil majitele a Libenice nebyly vyplaceny.	R: 1453/54 NA, pag. 120; 1453/54 NK, s. 226-227; APH XXXIII, pag. 521; ČDK 148, pag. 550.	AČ II, s. 185, č. 323; ČELAKOVSKÝ, s. 114, č. 103; RI XI, č. 11625; ZR, s. 197, č. 1437.
306	1437 10. leden Praha	Zikmund Horout ze Smilovic	141 kop gr.	Křečhoř/ metropolitní kapitula	půjčka (40 kop), za starší zástavu	Vedle půjčky 40 kop byla do zástavy zahrnuta i starší listina na stejnou ves (viz č. 44). Na základě dobré vůle získalo listinu a vesnici město Kolín. Kolín však ovládal ves již za husitské revoluce, kdy ji dostal od hejtmana polních vojsk Jana Čapka ze Sán (viz AČ VI, s. 427-428, č. 30).	R: 1453/54 NA, pag. 63-64; 1453/54 NK, s. 132-133; APH XXXIII, pag. 521; ČDK 148, pag. 550-551; APH XXV, fol. 153r.	AČ I, s. 528, č. 187; ČELAKOVSKÝ, s. 114, č. 104; RI XI, č. 11631; ZR, s. 197, č. 1438.
307	1437 10. leden	Jan ze Suché a jeho žena	1100 kop gr.	tvrz Křenice/ patřila Zikmundu Albíkovi			R: 1453/54 NA, pag. 41-42;	AČ I, s. 517, č. 119;

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

308	Praha	Žofka				z Uničova 5 dvorů v Královicích, vsi Nedvězí, Nupaky/ vyšehradská kapitula Vrátkov/ kapitula sta- roboleslavská	neznámé statky/ be- nediktini sv. Jan pod Skalou		O zástavě některých statků benediktinů sv. Jana pod Skalou víme pouze ze Zikmundova 1453/54 NA, pag. 197; 1453/54 NK, s. 353.	D: ze Zikmundov- dovy listiny (17. ledna 1437) viz 1453/54 NA, pag. 197; 1453/54 NK, s. 353.	1453/54 NK, s. 79-80; APH XXXIII, pag. 522; ČDK 148, pag. 551.	ČELAKOVSKÝ, s. 114, č. 105; RI XI, č. 11244; ZR, s. 197, č. 1439.
309	1437 26. leden Praha	Heník z Vaisějina	500 kop gr.			Dvůr ve Svijanech, kte- rý zakoupil do života Jindřich z Vartemberka, vsi příslušející k Jenišo- vicke rychtě Rychnov, Rádlo a 4 poplatné v Odolenovicích/ cis- terciáci Hradiště nad Ji- zerou			R: 1453/54 NA, pag. 42; 1453/54 NK, pag. 80-81; APH XXXIII, pag. 522; ČDK 148, pag. 552.	1453/54 NK, s. 79-80; APH XXXIII, pag. 522; ČDK 148, pag. 551.	ČELAKOVSKÝ, s. 114, č. 114; RI XI, č. 11273; ZR, s. 198-199, č. 1447.	
310	1437 30. leden Praha	Zachariáš z Řeňce	200 kop gr.			dvůr Stará Vinice pod Kaňkem/ cisterciáci Sedlec Pučery/ benediktini Sázava				R: 1453/54 NA, pag. 138; 1453/54 NK, pag. 255-256; APH XXXIII, pag. 523; ČDK 148, pag. 552.	1453/54 NK, s. 79-80; APH XXXIII, pag. 522; ČDK 148, pag. 551.	ČELAKOVSKÝ, s. 115, č. 115; RI XI, č. 11647; ZR, s. 199, č. 1448.
311	1437 30. leden Praha	Peša ze Sedltan	60 kop gr.			Křňany/ benediktini Ostrov Smilovice, Čehkov, Březnice (příslušející k Týnskému děkan- ství)/ pražské arcibis- kupství	za budoucí službu	Část statků a Zikmundův majestát držel ještě v roce 1482 klatovský měšťan Mi- chal a jeho příbuzní (srov. NA Praha, ČGL, i. č. 437).	O: NA Praha, ČGL, i. č. 229.	1453/54 NK, s. 79-80; APH XXXIII, pag. 522; ČDK 148, pag. 551.	ČELAKOVSKÝ, s. 115, č. 115; RI XI, č. 11647; ZR, s. 199, č. 1448.	

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
312	1437 30. leden Praha	Město Tábor a jeho služebníci	2 400 kop gr.	vsi kláštera Louňovice (viz s. 88)	za minulou i budoucí službu, a aby se lidé hodili k obecnému dobru		K: AHMP, fond Sbírka rukopisů, sign. 2096, fol. 234r–234v	AČ III, s. 515; č. 348; RI XI, č. 11650; ZR, s. 198, č. 1444; CIM III, 177–180, č. 106
313	1437 31. leden Praha	Želivský opat Držek a Mikuláš Trčka z Lipy	---	osvobození od berní a dávek na 8 let, potvrzení klášterních statků a slib je zastavovat		Přijemci listiny poskytli Zikmundovi 500 uh. zl. a příslibili vyplatit dalších 500 uh. zl. poté, co Zikmund vyplatí zástavu pro Petra z Bydliny (viz č. 282).	O: SOA Třeboň, fond Premonstráti Želiv, i. č. 49.	RI XI, č. 11652; ZR, s. 212, č. 1556.
314	1437 [leden] Praha	Bedřich ze Strážnice	3 000 kop gr.	král, město Kolín a církevní statky. ²³			R: 1453/54 NA, pag. 62–63; 1453/54 NK, pag. 131–132; APH XXXIII, pag. 522; ČDK 148, pag. 551.	AČ I, s. 528, č. 185; ČELAKOVSKÝ, s. 114, č. 107; RI XI, č. 12187; ZR, s. 197–198, č. 1441.
315	[1437 leden]	Hanušek ze Stupic	300 kop gr.	Týnec/ johanité z Malé Strany Malé Sedláčanky/ benediktini Břevnov			R: APH XXXIII, pag. 522; ČDK 148, pag. 551.	ČELAKOVSKÝ, s. 114, č. 109; ZR, s. 198, č. 1442.

²³ Miletín a Malenovice/ benediktinky u sv. Ducha na Starém Městě; Solopisky a poddany Vaněk ve Kbelu/ cisterciáci Zbraslav; Břežany a Libodřice/ vyšehadská kapitula; Nová Ves, Hradištko, Svata Kateřina, Zábोř, Svaty Jakub, Svaty Mikuláš, tvrz a ves Ovcáry, svár a mlýn Hroby, Tři Dvory, mlýny u Kolína/ cisterciáci Sedlec; Radovesnice a Zibohlav/ pražské arcibiskupství; Sány/ cisterciáci Hradiště; Jestřábí Lhota a dvůr a ves Ovcáry/ premonstráti Strahov; Chotouchov/ benediktini Sázava; dvůr Licko a vsi Mastnice a Nebovídy.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

316	[1437 leden]	Matěj ze Skuhrova a Petr z Oboříšť	100 kop gr.	Vrané, Skochovice, Hřibov a Vidím/ cisterciáci Zbraslav				R: APH XXXIII, pag. 522; ČDK 148, pag. 551-552.	ČELAKOVSKÝ, s. 114, č. 110; ZR, s. 198, č. 1443.
317	1437 [leden/únor]	město Litoměřice	100 kop gr.	Křešice a Třeboutice/ probošpství Litoměřice			Zařazení listiny na přelom ledna a února vychází z její polohy v registrech.	R: 1453/54 NA, pag. 14; 1453/54 NK, pag. 21-22; APH XXXIII, pag. 522; ČDK 148, pag. 552.	ÁČ I, s. 501, č. 35; ČELAKOVSKÝ, s. 114, č. 113; RI XI, č. 12222; ZR, s. 198, č. 1446; CIMI III, s. 177, č. 105.
318	1437 [leden/únor]	Prokop Bervík	50 zl. uh.	4 poplatné v Malesčích (Blažek Chudý, Vaníček, Mařík Strádál, Janek Ssydrbach)/ metro- politní kapitula 1 poplatný tamtéž/ vyšehradská kapitula			Zařazení listiny na přelom ledna a února vychází z její polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 523; ČDK 148, pag. 552-553; APH XXV, fol. 153 r.	ČELAKOVSKÝ, s. 115, č. 116; ZR, s. 199, č. 1449.
319	[ante únor 1437]	Zbyněk ze Strálek a Všechovic	433 kop gr.	Břest, Žalkovice a Plešovec/ cisterciáci Velehrad			Ačkoliv lze listinu jistě datovat před uvedené termín, patří patrně do druhé poloviny roku 1420, či počátek roku 1421, jak dokládá zá- měr listinu vyplatit, srov. č. 147. Vyplacena však byla až Arklebem z Vlčnova (viz č. 321).	D: Ze smlouvy Arkleba z Vlčnova s velehradským klášterem (MZA, fond E7, sign. G 34).	RIXINB/1, č. 170.
320	1437 4. únor [Praha]	Jan Bletka z Utěchovic	100 kop gr.	dvůr Vtelno a 10 poplatných/ cisterciáci Hradiště		služba se 4 jezdcí do 25. července		R: 1453/54 NA, pag. 95-96; 1453/54 NK, pag. 186-187; APH XXXIII, pag. 523; ČDK 148, pag. 553.	ÁČ I, s. 544, č. 266; ČELAKOVSKÝ, s. 115, č. 117; RI XI, č. 11658; ZR, s. 199, č. 1450.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
321	[ante 6. únor 1437]	Arkleb z Vičnova	---	povolení vyplatit velehradské statky		Arkleb získal od Zikmunda povolení vyplatit statky od Zbyňka ze Stralkova (viz č. 319). Zdá se, že původní zástava pro Petra ze Sovince nebyla naplněna (srov. č. 147).	D: Ze smlouvy Arkleba z Vičnova s velehradským klášterem (MZA, fond E7, sign. G 34).	RI XI/NB/1, č. 171.
322	[1437 začátek února]	Mikuláš z Tuhance	100 kop gr.	dvůr v Hodkovicích/výšehradská kapitula		Datace dle polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 523; ČDK 148, pag. 553.	ČELAKOVSKÝ, s. 115; č. 118; ZR, s. 199, č. 1451.
323	1437 8. únor Praha	Bohuněk z Olbramovic	158 kop gr.	Ptice/ metropolitní poddaného Kubína v Holonohách/ premonstráti Strahov	za minulou i budoucí službu a za navrácení staršího zápisu	Navracený zápis se do- týkal také vsi Ptice (viz č. 56). Listinu v roce 1462 postoupila Bo- huňkova manželka Markéta z Drnova dě- kanu Hilariovi (ERŠIL- PRAŽAK II., s. 75, č. 200).	O: APH, fond AMK, i. č. 845.	AČ II, s. 184, č. 615; RI XI, č. 11665; ZR, s. 199, č. 1452.
324	1437 25. únor Praha	Mikuláš Sokol z Lamberka	3 000 kop gr.	Hukvaldy, Moravská Ostrava, Příbor, Brušperk, Staříč, Fryčovice, Petřvald, Skotnice, Chlebovice, Vítkovice, Palkovice, Metylovice, Kozlovi- ce, Větrkovice, Mniší, Doňi Sklenov, Lhot- ka, Tichá, Klokočov a Horní Sklenov, zboží Šostýn, Frenštát, Lichnov, Vičovice, Drnholec, Koprivnice a polovinu Závěšice	za minulou i budoucí služ- bu, za náklady a škody	Proces "fiktivní koupě" a následné zástavy shr- nul Petr Elbel při vydání listiny v rámci RI XI NB/1. Zde stojí rozhod- ně za doplnění, že v rukopisech s výpisy z královských register již není zástavní listina na Hukvaldy zahrnutá v seznamu duchovních statků, ale zboží náležej- ící ke královské komo- ře (viz APH XXXIII, pag. 470).	O: ZA Opava pobočka Olomouc, fond AO, sign. E I a 15.	ZR, s. 199, č. 1454; RI XI NB/1, č. 175.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

325	[1437 únor]	neuvedeno	---	ves Újezd/ kanovníci karlístejšti		Datace dle polohy zápisu. Patrně se nejedná o zástavu, ves propůjčena do vůle královny.	R: ČDK 148, pag. 553.	ČELAKOVSKÝ, s. 115, č. 120; ZR, s. 199, č. 1453.
326	[1437 únor]	Jindřich Berka z Dubé	---	Brnkov a Evaň/ patříci k Brozanům mělnického proboštství		Datace dle polohy zápisu. Patrně se nejedná o zástavu, Jindřich měl držet vsi do vůle královny.	R: APH XXXIII, pag. 523; ČDK 148, pag. 553.	ČELAKOVSKÝ, s. 115, č. 121; ZR, s. 200, č. 1455.
327	[1437 únor/březen]	Jan z Vyhnanic	100 kop gr.	Bystřec/ augustiniáni Lanškroun		Datace dle polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 523; ČDK 148, pag. 553.	ČELAKOVSKÝ, s. 115, č. 122; ZR, s. 200, č. 1456.
328	1437 4. březen	Henik z Valdštejna	500 kop gr.	Býčkovice se dvorem, Nezly a dalším zbožím ²⁴		Ve druhé polovině 15. stol. ves Sedlec spolu s Encovany dále zastavována.	R: 1453/54 NA, pag. 21-22; 1453/54 NK, pag. 35-36; APH XXXIII, pag. 523; ČDK 148, pag. 553-554.	AČ I, s. 505, č. 57; ČELAKOVSKÝ, s. 115, č. 123; RI XI, č. 11694; ZR, s. 200, č. 1457.
329	1437 4. březen	Henik z Valdštejna	300 kop gr.	tvrz a dvůr Šestajovice/ křížovníci Zderaz		List koupil od Henika z Valdštejna Jan Hřel, který ho též předložil revizní komisi. Po celé 15. ani 16. stol. nebyly Šestajovice vyplaceny.	R: 1453/54 NA, pag. 106; 1453/54 NK, pag. 204; APH XXXIII, pag. 523; ČDK 148, pag. 554.	AČ II, s. 178, č. 288; ČELAKOVSKÝ, s. 115, č. 124; RI XI, č. 11695; ZR, s. 200, č. 1458.

24 Dochované registry zjevně nezachycují úplný výčet statků a jejich příslušnost k jednotlivým církevním institucím. Tvrz Býčkovice se dvorem, vsi Nezly, [Starý] Mlýnec, Třebušín, Doubravice, Týniště, Babiny, Zabrnice a 2 poplatné v Bláhově/ původně řádu německých rytiřů; Lesšina a Zahoráň/ proboštství Litoměřice; Lhota [pod Pannou], Hřibojedy, Hlupice, dvůr v Soběnicích/??; Sedlec/ chotěšovského kláštera; Újezdec/ benediktinky u sv. Jiří.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
330	[1437 březen]	Jošt z Kačic	50 kop gr.	4 kopy platu na jednom poddaném/ metropolitní kapitula		Datace dle polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 523; ČDK 148, pag. 554; APH XXV, fol. 153 r.	ČELAKOVSKÝ, s. 115, č. 125; ZR, s. 200, č. 1459.
331	[1437 březen]	Petr Polák	200 kop gr.	Dlouhá Ves, Jilemnik, Macourou, Cibotin, Ostralov/ cisterciácky Pohled Světňov, Polnička, Stržánov, Počitky/ cisterciáci Žďár		Datace dle polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 523; ČDK 148, pag. 554.	ČELAKOVSKÝ, s. 115, č. 126; ZR, s. 200, č. 1461.
332	[1437 březen]	Jan z Lomu	20 kop gr.	Třeбенice/ benediktini Ostrov		Datace dle polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 524; ČDK 148, pag. 554.	ČELAKOVSKÝ, s. 115, č. 127; ZR, s. 200, č. 1462.
333	1437 19. březen	Aleš Vřestavský z Ryzmburka	1 500 kop gr.	Dvůr a ves Máslojedy, dvůr a ves Benátky, vsi Račice [nad Trotnou], Habřina/ benediktini Opatovice		Revizní komisi listinu ještě předložil Aleš, ale později zástavu se souhlasem krále Jiřího vyplatil Burian Trčka z Lipy, kterému Jiří připsal na zboží dalších 200 kop. V roce 1468 získal povolení k vyplatě Petr Kdulínec z Ostroměte, a král Jiří mu na tomto zboží zapsal 2 500 kop grošů (AČ XV, s. 180-181, č. 7).	R: 1453/54 NA, pag. 86; 1453/54 NK, pag. 170-171; APH XXXIII, pag. 524; ČDK 148, pag. 554.	AČ I, s. 540, č. 244; ČELAKOVSKÝ, s. 115, č. 128; RI XI, č. 11731; ZR, s. 200-201, č. 1463.
334	1437 19. březen	Janek z Chotěmic	---	plat ze vsi/Radošovice a Loket/ kostel sv. Václava na pražském hradě.		Plat z těchto vsí darovali kostelu sv. Václava Janekovi předkové. Janek a jeho dědicové	R: 1453/54 NA, pag. 68; 1453/54 NK, pag. 139-140;	AČ I, s. 531, č. 199; ČELAKOVSKÝ, s. 115, č. 128; RI XI, č. 11728; ZR,

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

335	1437 21. březen [Praha]	Petr ze Sloupnice	70 kop gr.	Hanovský dvůr v Butovicích/ Kartuzi- áni Praha	neuveden	měli plat pobírat, do- kud se ke kostelu ne- navrátí kněží.	APH XXXIII, pag. 524; ČDK 148, pag. 554; APH XXV, fo. 153r. R: 1453/54 NK, pag. 46–47; APH XXXIII, pag. 524; ČDK 148, pag. 554.	s. 201, č. 1464. AČ I, s. 508, č. 74; ČELAKOVSKÝ, s. 116, č. 130; RI XI, č. 11734; ZR, s. 201, č. 1465.
336	[1437 březen/ duben]	Aleš ze Šumburka	---	Vroutek s rychtou/ benediktini Postolo- prty	neuveden	Jedná se o prozatímní držbu do králový vůle, dokud nerozhodne ji- nak. Vroutek obdobně přislíben žateckým, kteří ho později drželi, viz č. 197.	R: APH XXXIII, pag. 524; ČDK 148, pag. 555.	ČELAKOVSKÝ, s. 116, č. 131; ZR, s. 201, č. 1467.
337	[1437 březen/ duben]	Jan Šmikovský ze Žďáru	500 kop gr.	tvrz, ves a dvůr Brat- kovic/ benediktini Břevnov	neuveden	Datace dle polohy v registrech.	R: ČDK 148, pag. 555.	ČELAKOVSKÝ, s. 116, č. 132; ZR, s. 201, č. 1468.
338	1437 23. duben Praha	Matěj řečený Perniček, hmčič z Nového Města pražského a jeho žena Anna	60 kop gr.	dvůr Strěšovice/ premonstráti Strahov	povinnost vy- rábět trubky pro přívod vody na Pražský hrad případně jiné práce	Zástavu držel v polovině 15. stol. Ma- těj Zajíc z Malé Strany a strahovský opat Jan mu na dvoru připsal 10 kop za náklady prosta- vené v zastaveném dvoře.	R: 1453/54 NA, pag. 30–31; 1453/54 NK, pag. 58–60; APH XXXIII, pag. 524; ČDK 148, pag. 555.	AČ I, s. 511, č. 88; ČELAKOVSKÝ, s. 116, č. 134; RI XI, č. 11771; ZR, s. 201, č. 1469.
339	1437 5. květen Praha	Jan Smil z Křemže	500 kop gr.	Volary/ vyšehradská kapitula vsi Lidmovice, Krašovice se dvěma mlýny, Vítice, Maleši- ce, Loužná / benedik- tinky u sv. Jitří	za vypořádání dluhu s Divišem Bořkem z Miletinka		O: SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond Vrchní úřad Český Krumlov, sign. II c 1 A α Nr. 1b.	RI XI, č. 11781; ZR, s. 201, č. 1470; CIM III, s. 211, regist v komentáři k č. 119.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
340	1437 10. květen Praha	Diviš Bořek z Miletinka	600 kop gr.	vsi Lhota, Škudly, Kovažice, Jankovice, Mokošín, Malá Lhota a jednoho podanného v Benešovcích a jednoho ve Slatině/benediktini Opato-více			R: 1453/54 NA, pag. 60; 1453/54 NK, pag. 127-128; APH XXXIII, pag. 524; ČDK 148, pag. 555.	AČ I, s. 527, č. 180; ČELAKOVSKÝ, s. 116, č. 137; RI XI, č. 11787; ZR, s. 202, č. 1473.
341	1437 10. květen Praha	Diviš Bořek z Miletinka	300 kop gr.	vsi Sobětuš, Třesovi-ce, Střezetice s dvorem, Probluz a Dlouhé Dvory/ dominiánky u sv. Jiří v Hradci Králové			R: 1453/54 NA, pag. 60-61; 1453/54 NK, pag. 128; APH XXXIII, pag. 524; ČDK 148, pag. 555.	AČ I, s. 527, č. 181; ČELAKOVSKÝ, s. 116, č. 138; RI XI, č. 11788; ZR, s. 202, č. 1474.
342	1437 10. květen Praha	Matěj Holec z Nemošis	300 kop gr.	ves Banín/ cisterciáci Zbraslav			R: 1453/54 NA, pag. 61; 1453/54 NK, pag. 128-129.	AČ I, s. 527, č. 182; RI XI, č. 11793; TADRA, s. 243, č. 300; ZR, s. 215, č. 1576.
343	1437 [10. květen Praha]	Diviš Bořek z Miletinka	200 kop gr.	Stradouň/ cisterciáci Zbraslav	za vyplacený věnný list na Chlumec (100 kop), za šikody a služby (100 kop)		R: 1453/54 NA, pag. 110; 1453/54 NK, pag. 211-212; APH XXXIII, pag. 524; ČDK 148, pag. 556.	AČ II, s. 180-181, č. 298; ČELAKOVSKÝ, s. 116, č. 140; RI XI, č. 12342; TADRA, s. 242, č. 296; ZR, s. 202, č. 1476.
344	[1437 květen]	Diviš Bořek z Miletinka	200 kop gr.	Hrušová/ cisterciáci Zbraslav			R: ČDK 148, pag. 555-556.	ČELAKOVSKÝ, s. 116, č. 140; TADRA, s. 244, č. 303; ZR, s. 202, č. 1475.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

345	[1437 březen/ květen]	Materna a Zikmund Cháně, staroměstští měšťané	200 kop gr.	dvůr Vřovice/ me- tropolitní a vyšehradská kapitu- la		Datace dle polohy ve výpisech z register. Sediáček mylně regist z kapitulinho rukopisu rozdělil do dvou.	R: 1453/54 NA, pag. 12; 1453/54 NK, pag. 19; APH XXV, fol. 153v.	AČ I, s. 500, č. 31; RI XI, č. 12353; ZR, s. 202, č. 1477 a č. 1478.
346	1437 1. červen Praha	Jan Smil z Křemže	2 500 kop gr.	město Prachatice/ kdysi vyšehradské kapituly	za dlužné část- ky za tvrz Draži- ce, kterou Zik- mund od Jana Smila zakoupil		O: SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond Vů Český Krumlov, sign. II c 1 A α Nr. 1a.	CIM III, s. 209- 212, č. 119; RI XI, č. 11799; ZR, s. 201-202, č. 1471.
347	1437 1. červen Praha	Jan Smil z Křemže	300 kop gr.	Humňany, Štětice a Heřmaň/ vyšehrad- ská kapitula Zbytiny, Koryto s mlýnem, Sviňovice, Ovesné, Blažejovice, Mošna, Chroboly, Zá- hoří, Smědeč/ cister- ciáci Zlatá Koruna	za zbytek dluž- né částky za za- koupení tvrze Dražice		O: SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond Vs Český Krumlov, sign. I 1 A α Nr. 30e.	UBG, s. 427-429, č. 185; RI XI, č. 11800; ZR, s. 202, č. 1472.
348	1437 1. červen Praha	Jan Smil z Křemže	350 kop gr.	Humňany, Štětice a Heřmaň Maletice/ vyšehradská kapitula			F: SOA Třeboň, oddělení Český Krumlov, fond Vs Protivín, Sign. I A α Nr. 29	
349	1437 1. červen Praha	Václav Cvek novoměstský měšťan	100 kop gr.	Třebonice/ benedik- tini Břevnov	dluh 200 kop gr. vydané na potřeby dvo- ra		O: NA Praha, fond Benediktini Břevnov, i. č. 229, sign. B V 166.	AČ I, s. 519, č. 132; RI XI, č. 11792 a 11797; ZR, s. 203, č. 1480.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/ příjemce	zástavní suma	zastavené statky/ církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
350	1437 1. červen Praha	Jan z Krajnic a jeho žena Dorota	200 kop gr.	dvůr Předboj/ benediktiny u sv. Ducha na Starém Městě oltářní plat 6 kop a 44 gr. tamtéž/ svatovítská kapitula		Tvrz a dvůr Předboj byla v moci Starého Města pražského, to jí 7. 4. 1433 zastavilo svému spoluměšťanu Janovi z Krajnic za 150 kop gr. (NA Praha, ČGL, i. č. 214). Zikmund tento stav pouze potvrdil. Roku 1460 Zikmundovu listinu odkázala Dorota Janovi z Radče (AČ XXVIII, s. 151).	R: 1453/54 NA, pag. 61; 1453/54 NK, pag. 128-129.	AČ I, s. 518, č. 126; ČELAKOVSKÝ, s. 116, č. 141; RI XI, č. 11798; ZR, s. 202, č. 1479.
351	1437 5. červen Praha	Diviš Bořek z Miletínka	300 kop gr.	ves Zalesňany/ cisterciáci Skalce			R: 1453/54 NA, pag. 46-47; 1453/54 NK, pag. 90; APH XXXIII, pag. 524; ČDK 148, pag. 556.	AČ I, s. 519, č. 133; ČELAKOVSKÝ, s. 116, č. 143; RI XI, č. 11804; ZR, s. 203, č. 1481.
352	1437 5. červen Praha	Diviš Bořek z Miletínka	106 kop gr.	ves Toušice/ kanovníků u sv. Apolináře		O výši zástavní sumy je obtížně rozhodnout, některé prameny uvádějí 106 kop a jiné 100 a 600 kop.	R: 1453/54 NA, pag. 46-47; 1453/54 NK, pag. 90; APH XXXIII, pag. 524; ČDK 148, pag. 556.	AČ I, s. 520, č. 139; ČELAKOVSKÝ, s. 116, č. 144; RI XI, č. 11805; ZR, s. 203, č. 1482.
353	[1437 5.-22. červen]	Racek z Vyškova	350 kop gr.	Nezamyslice/ augustiniáni Lanškroun		Datace dle polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 525; ČDK 148, pag. 556.	ČELAKOVSKÝ, s. 116, č. 145; ZR, s. 203, č. 1484.
354	1437 22. červen Praha	Pešík z Blahotic	308 kop gr.	ves Beřovice a sedm poplatných v Blahoticích		Nahradila původní zástavu pro Jana a Mikuláše z Blahovic (viz	R: 1453/54 NA, pag. 7; 1453/54 NK, pag. 12;	AČ I, s. 498, č. 18; ČELAKOVSKÝ, s. 116, č. 146; RI

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

355	1437 22. červen Praha	Prokop a Jan z Hofešovic	50 kop gr.	a Pcherách/ kostel sv. Václava na pražském hradě	za dluh Pžeň- ských	č. 55), z níž nadále Pe- šík držel pouze Befovi- ce.	APH XXXIII, pag. 525; ČDK 148, pag. 556; APH XXV, fol. 153v.	XI, č. 11833; ZR, s. 203, č. 1485.
356	1437 22. červen Praha	Peša ze Sedčian	20 kop gr.	Třemešná/ premon- stráti Milevsko	plat na lidech v Čeradčích (Martin, Šimon, Vavřinec, Ma- těj, Pavel, Zych, Kli- ment a Šeba)	Komise nuvádí přísluš- nost Čeradč ke kon- krétní církevní institu- ci, ale listina je ve vyplí- sích register zařazena v seznamu církevních zástav. Držba v Čera- dčích byla roztržštěná a majetky tu mělo více církevních institucí.	R. 1453/54 NA, pag. 112-113; 1453/54 NK, pag. 215-216; APH XXXIII, pag. 525; ČDK 148, pag. 556; APH XXV, fol. 153v.	AČ II, s. 182, č. 304; ČELAKOVSKÝ, s. 117, č. 148; RI XI, č. 11834; ZR, s. 203, č. 1488.
357	1437 22. červen Praha	Vaněk Durišmíd, měšťan Starého Města pražského	200 kop gr.	Mirovice, Zárby, Ho- vorčovice/ kostela sv. Václava na hradě pražském	za půjčku v hotovosti		R. ANM, fond C - Muzejní diplo- matář, sub dato; APH XXXIII, pag. 525; ČDK 148, pag. 556; APH XXV, fol. 153v a 156r.	AČ II, s. 176, č. 279; RI XI, č. 11835; ZR, s. 215, č. 1582. ČELAKOVSKÝ, s. 117, č. 147; ZR, s. 203, č. 1486.
358	1437 22. červen Praha	Hynek ze Zalužova	100 kop gr.	Poličany, Roveň, Brambory, Bílešov, Týniště a dva poplat- né v Pečkách	V registru se hovoří obecně o všech křez- ských.		R. 1453/54 NA, pag. 120-121; 1453/54 NK, pag. 227-228.	AČ II, s. 186, č. 324; RI XI, č. 11844; ZR, s. 215, č. 1584.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/ příjemce	zástavní suma	zastavené statky/ církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
359	[1437 červen]	Jan z Kunvaldu	800 kop gr.	Ungelt a porybné		Datace dle polohy ve výpisu z register. Zapsáno do umofení částky. Patrně se čas- tečně dotýkalo příjmů kapituly, u ungelitu vý- slovně uvedeno, že se dotýká královských práv.	R: APH XXV, fol. 153v.	ZR, s. 191, č. 1387 (k listopadu 1436).
360	1437 13. červenec Praha (!)	Záviš z Jimlína	370 kop gr.	Lipenec a Lipno/ be- nediktini Postoloprty		Před komisí vedl o ma- jestát spor Zikmund z Jimlína s Jindřichem Mičanem.	R: 1453/54 NA, pag. 11-12; 1453/54 NK, pag. 18-19.	AČ I, s. 500, č. 29; RIXI, č. 11872; ZR, s. 215, č. 1585.
361	1437 17. červenec Cheb	Vavřinec Toniš pražský měšťan	- - -	Vínice proti kostelu ve Zlíchově/ kratuziání Praha		Povolení držby dokud král, prelátí a páni čes- kého království neroz- hodnou jinak.	R: 1453/54 NA, pag. 118; 1453/54 NK, pag. 224-225.	AČ II, s. 184-185, č. 318; RIXI, č. 11877; ZR, s. 215, č. 1586.
362	1437 22. červenec Cheb	Děpolt z Rýzmberka	200 kop gr.	Dobšice a Smilovice, (příslušející k Týn- skému děkanství)/ pražské arcibiskupství	za dluh města Plzně 150 kop za službu a škody v jejich službách		O: NA Praha, ČGL, i. č. 234.	AČ IX, s. 264, č. 21; RIXI, č. 11891; ZR, s. 204, č. 1489.
363	1437 13. srpen Louny	město Louny	1300 kop gr.	zboží kláštera posto- leprtského	za finanční podporu a zásobování Zikmundova dvora v Praze a na cestě z Chebu a za náklady na Zikmundův po- byt v Lounech	Vedle zástavy obsahu- je též navrácení vsí Března a Malnice a povolení zbudovat ze zaniklého kláštera sv. Anny špitál. Zástava vyvolala spory o dří- vější zápisy pro Matěje z Chlumčan (viz č. 247) a Beneše z Kolovrat (276).	K: Soka Louny, AM Louny, spisy sign. L8.	CIM III, s. 215-217, č. 122; ZR, s. 216, č. 1588b.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

364	1437 26. srpen Praha	Václav Duchcovský	100 kop gr.	Černoc (plat na ně- kterých lidech ve vsi)/ kartuziáni Praha a Johaniiti na Malé Straně				R: 1453/54 NA, pag. 79-80; 1453/54 NK, pag. 159; APH XXXIII, pag. 525; ČDK 148, pag. 557.	AČ I, s. 537, č. 229; ČELAKOVSKÝ, s. 117, č. 150; RI XI, č. 12060; ZR, s. 204, č. 1491 (k 16. 8. 1437).
365	[1437 červen/září]	Martin Meisner [z Lužné] a jeho žena Anna	110 kop gr.	dvě popluží ve Kbe- lích/ arcibiskupství pražské			R: APH XXV, fol. 153v.	ZR, s. 204, č. 1493.	
366	1437 2. září	Martin Pádr ze Žatec	- - -	sedm čtvrtí dědin kostela ve Staňkovi- cích		Jedná se o potvrzení majetku zakoupených bez královského povo- lení. Držbu Staňkovic mělo potvrzeno město Žatec (viz č. 197). O měsíc později Zikmund potvrzuje, že Martin má dostávat příslušné úroky (viz č. 369).	R: 1453/54 NA, pag. 158; 1453/54 NK, pag. 287; APH XXXIII, pag. 525; ČDK 148, pag. 557.	AČ II, s. 203, č. 439; ČELAKOVSKÝ, s. 117, č. 152; RI XI, č. 12065; ZR, s. 205, č. 1495.	
367	1437 16. září Praha	Kryštof Sysel z Kútné Hory	100 kop gr.	Poličany/ metropolit- ní kapitula			R: 1453/54 NA, pag. 44-45; 1453/54 NK, pag. 85; APH XXXIII, pag. 525; ČDK 148, pag. 557; APH XXV, fol. 153v.	AČ I, s. 518-519, č. 127; ČELAKOVSKÝ, s. 117, č. 151; RI XI, č. 12095; ZR, s. 204, č. 1494.	

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
368	1437 27. září Praha	Heřman Vnuček z Drahoníc	200 kop gr.	dvůr a ves Osnice/ dominikánky u sv. Anny Březnice/ benediktini Ostrov			R: 1453/54 NA, pag. 20; 1453/54 NK, pag. 33-34.	AČ I, s. 504, č. 54; RI XI, č. 11779 (k s. 5, 1437); ZR, s. 216, č. 1591.
369	1437 2. říjen	Martin Páldra ze Žatce	- - -	nárok na úroky z majetků kostela ve Staňkovicích		Navazuje na dřívější potvrzení držby, viz 1453/54 NK, pag. 287-288. č. 366. Staňkovic dr- želo město Žatec (viz č. 197).	R: 1453/54 NA, pag. 158; 1453/54 NK, pag. 287-288.	AČ II, s. 203, č. 440.
370	1437 4. říjen Praha	Jindřich ze Stráže	1 150 kop gr.	tvrz, ves a dvůr Pře- rov, dvůr Mračenice, vsi [Starý] Vestec, Bříství, Vykáň/ bene- diktini Břevnov Nehvizdy, Semice/ metropolitní kapitula 5 poddaných v Čemíkách, 3 v Sedčánkách a 1 v Mochově/ kapitula vyšehradská	mj. za náklady na vyplacení tvrze (150 kop)		R: 1453/54 NA, pag. 183-184; 1453/54 NK, pag. 330; APH XXXIII, pag. 525; CDK 148, pag. 557; APH XXV, fol. 153v.	AČ II, s. 452, č. 536; ČELAKOVSKÝ, s. 117, č. 153; RI XI, č. 12115; ZR, s. 205, č. 1496.
371	1437 4. říjen Praha	Hanuš a Jindřich z Kolovrat	430 kop gr.	dvůr Slapy a vsi Buš, Přestavky, Nové Dvory, Krámy, Lečice, Záhoří, Žďán/ cister- ciáci Zbraslav městečko Štěchovi- ce/ premonstráti Strahov			R: 1453/54 NA, pag. 179-180; 1453/54 NK, pag. 323-324; APH XXXIII, pag. 525; ČDK 148, pag. 557.	AČ II, s. 450, č. 527; ČELAKOVSKÝ, s. 117, č. 154; RI XI, č. 12116; TADRA, s. 243, č. 301; ZR, s. 205, č. 1497.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

372	1437 15. říjen Praha	Janek z Prahy, maršálek pražský	200 kop gr.	Svrkyně/ benediktini Břevnov	za minulou i budoucí službu	Původně zastavena Rynšovi ze Zajídkovic (viz č. 22).	O: NA Praha, fond RCS; i. č. 26.	ZR, s. 217, č. 1597.
373	1437 16. říjen Praha	Jan Volek z Všebořic, Svachna vdova po Janovi ze Stanovic a její dcera Markéta	- - -	Třeboradice/ Mikuláš kanovník pražský a vyšehradský	konfirmace	Král Václav IV. povolil Mikulášů Ubaldinovi Třeboradice zastavit Janovi Trncovi ze Sta- novic, jeho ženě Svachně a dceři Mar- kétě. Zikmund zástavu potvrdil také Markéti- nu manželovi Janu Volkovi ze Všebořic.	K: RA Lobkowiczů Roudnice, rkp. sign. VIFB 19, pag. 129-131.	RI XI, č. 12127; ZR, s. 217, č. 1599.
374	1437 16. říjen Praha	Jan z Blatnice	200 kop gr.	ves Pravonín/ pre- monstrátky Louňovi- ce			R: 1453/54 NK, pag. 47; APH XXXIII, pag. 525; ČDK 148, pag. 557.	AČ I, s. 507, č. 75; ČELAKOVSKÝ, s. 117, č. 155; RI XI, č. 12125; ZR, s. 205, č. 1499.
375	[1437 16. -19. říjen]	Mikuláš z Tichonic	400 kop gr.	Dolní Bučice, Spačice, Heřmanice, Kněžice a Biskupice/ benedik- tini Vilémov		Datace dle polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 525; ČDK 148, pag. 557- 558.	ČELAKOVSKÝ, s. 117, č. 156; ZR, s. 205, č. 1500.
376	1437 19. říjen Praha	Jan Tušek	300 kop gr.	dvůr Přistoupim / pražské arcibiskupství ves Břežany/ vyše- hraská kapitula			R: 1453/54 NA, pag. 109; 1453/54 NK, pag. 209-211; APH XXXIII, pag. 526; ČDK 148, pag. 558; APH XXV, fol. 154r.	AČ II, s. 180, č. 296; ČELAKOVSKÝ, s. 117, č. 157; RI XI, č. 12135; ZR, s. 205, č. 1501.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
377	1437 19. říjen Praha	Oldřich z Rožmberka	15 000 kop gr.	Kláster Milevsko a Zvíkov		Prozatím nezpochyb- něnou listinu interpre- toval nově jako falsum Přemysl Bar. Listina souvisí s faizy donace na Zvíkov, milevské a zlatokorunské kláš- terství ze stejného dne (LOR I, s. 271–272, č. 378) a zvýšení zá- stavní sumy na Zvíkov z 21. 10. 1437 (LOR I, s. 273–274, č. 380).	F: SOA Třeboň, fond Vs Orlik, inv. č. 46, Sign. I A α 11/1.	AČ XV, s. 298– 299, č. 14; LOR I, s. 229–230, č. 342; ZR, s. 217, č. 1600.
378	1437 21. říjen Praha	Jan Běleč z Nového Města pražského	30 kop gr.	vinice pod zdí vyše- hradskou/vyšehrad- ská kapitula			R: 1453/54 NA, pag. 23–24; 1453/54 NK, pag. 40; APH XXXIII, pag. 526; CDK 148, pag. 558.	AČ I, s. 506, č. 65; ČELAKOVSKÝ, s. 117, č. 159; RI XI, č. 12136; ZR, s. 206, č. 1503.
379	1437 21. říjen Praha	Martin ze Štíhlic	220 kop gr.	dvůr a ves Lichoce- ves/benediktinky u sv. Jiří			R: 1453/54 NA, pag. 33; 1453/54 NK, pag. 63–64; CDK 148, pag. 558.	AČ I, s. 512, č. 95; ČELAKOVSKÝ, s. 117, č. 158; RI XI, č. 12139; ZR, s. 206, č. 1502.
380	[1437 říjen]	Jan z Černína	400 kop gr.	Semilkovice a Zátvor/ benediktini u sv. Am- brože		Datace dle polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 526; CDK 148, pag. 558.	ČELAKOVSKÝ, s. 117, č. 162; ZR, s. 206, č. 1507.
381	[1437 říjen]	Jiří z Vizmburka	1 000 kop gr.	statky kláštera Svaté Pole		Datace dle polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 526.	ČELAKOVSKÝ, s. 117, č. 161; ZR, s. 206, č. 1505.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

382	1437 2. listopad	Jan z Kunvaldu a Anna Kbelská	1 250 kop gr.	Majetky různých cír- kevních institucí ²⁵	za náklady v úřadě podko- pořního, krytí výdajů dvora a půjčku v hotovosti	U Zdeřtina a Němčic máme doloženo jejich postoupení Václavem Myšskou z Hrádku (AČI, s. 544, č. 265).	K: NA Praha, fond Komorní soud, i. č. 120, fol. 394-395; NK Praha, sign. XXIII. D. 163, fol. 430v-431v.	AČI, s. 544, č. 264; TEIGE, s. 14-15, č. 13; RI XI, č. 12157; ZR, s. 206, č. 1508.
383	1437 4. listopad	Kuba z Jevišovic	100 kop gr.	ves a dvůr Sedliška/ biskupství Litomyšl- ské		Zikmund potvrdil starší zástavu biskupa Jana, kterou stvrdil již král Václav IV. a navíc za- psal na Sedliška 100 kop za půjčku v hotovosti.	K: RA Lobkowitzů Roudnice, rkp. sign. VI Fb 19, pag. 154-155.	RI XI, č. 12158; ZR, s. 218, č. 1604.
384	1437 4. listopad Praha	Zdeněk z Rožmítálu	- - -	potvrzení berně z chotěšovského kláštera ve výši 60 kop gr. ročně		Jedná se o potvrzení zastavené berně, kte- rou spolu s původním mojestátem krále Vác- lava IV. zakoupil Zde- něk z Rožmítálu od Vi- léma z Doupova.	O: SOA Třeboň, fond Cizí rodý, i. č. 134.	RI XI, č. 12160; ZR, s. 218, č. 1603.
385	1437 6. listopad	Mistr Hanuš z Plzně	225 kop gr.	městečko Dobřany/ premonstrátsky Cho- těšov		Vyplacena před rokem 1452.	O: NA Praha, fond AZK, i. č. 2174, sign. ŘP Chotěšov 133.	Strnad, Listář, s. 393-394, č. 360; RI XI, č. 12163; ZR, s. 209, č. 1529.

²⁵ Klíčany a Hoštice/ křižovníci Zderaz (500 kop); Tišice a Rudeč, clo v Kostelci/ metropolitní kapitula (200 kop); Zdeřtín a Němčice/ johanité z Malé Strany (200 kop); Vrelno/ cisterciáci Hradiště (150 kop); Chudý Újezdec/ benediktini Břevnov (200 kop).

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
386	1437 6. listopad	Jiří z Kunštátu a Poděbrad	1000 kop gr.	Libice, Velký Osek, Kanín, Opolany, Od- řepsy, Podmočky, Pá- tek a Velenice/ bene- diktinky u sv. Jiří Hořany/ proboštství sv. Apolináře Pečky/ kanovníctví Nymburského (!) Týnec, Nová Ves a Velenka/ johaniti z Malé Strany	za minulou i budoucí služ- bu, za to že na- vrátil králi Se- mice a jiné vsi a aby se lépe hodil k obec- nému dobrému		O: NA Praha, fond AČK, i. č. 1554.	AČ VI, s 443, č. 45; ZR, s. 207, č. 1515.
387	1437 6. listopad	Vaněk a Janek z Odic	200 kop gr.	dvůr a ves Cvrčovice, ves Kostomlátky/ vy- šehradská kapitula	za minulou i budoucí službu		O: NA, fond ČGL, inv. č. 241.	AČ II, s 185, č. 321; RI XI, č. 12166; ZR, s. 206-207, č. 1511.
388	1437 6. listopad Praha	Jan z Přetova	100 kop gr.	menší dvůr Butovice/ kartuziáni Praha			R: 1453/54 NA, pag. 31-32; 1453/54 NK, pag. 60-61.	AČ I, s. 511, č. 90; RI XI, č. 12165.
389	1437 6. listopad Praha	Vaněk Rak z Nebřlov	200 kop gr.	Tryskovice/ premon- stráti Strahov			R: RA Lobkowiczů Roudnice, rkp. sign. VI Fc 9, pag 173; APH XXXIII, pag. 526; ČDK 148, pag. 559.	AČ II, s. 177, č. 282; ČELAKOVSKÝ, s. 118, č. 168; RI XI, č. 12167; ZR, s. 207, č. 1513.
390	[1437 2. -6. listopad]	Jan Rakovnický	100 kop gr.	5 lánů v Hostivaři/ benediktini Sázava		Datace dle polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 526; ČDK 148, pag. 558.	ČELAKOVSKÝ, s. 118, č. 164; ZR, s. 206, č. 1509.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

391	[1437 2. -6. listopad]	Ondřej z Myslibořic	- - -	Nusle a Psáře/ vyše- hradská kapitula		Datace dle polohy v registrech. Přene- chány pouze do vůle českých králů.	R: APH XXXIII, pag. 526; ČDK 148, pag. 558- 559.	ČELAKOVSKÝ, s. 118, č. 165; ZR, s. 206, č. 1510.
392	[1437 6. listopad]	Blažek Pátek ze Slaného	150 kop gr.	dvůr v Dřínově/ praž- ské arcibiskupství		Datace dle polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 526; ČDK 148, pag. 559.	ČELAKOVSKÝ, s. 118, č. 167; ZR, s. 207, č. 1512.
393	[1437 6. listopad]	Jan Beneda, klatovský měšťan	60 kop gr.	Struhadlo/ cisterciáci Nepomuk		Datace dle polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 526; ČDK 148, pag. 559.	ČELAKOVSKÝ, s. 118, č. 169; ZR, s. 207, č. 1515.
394	1437 9. listopad Praha	Hostislav z Vlenec	- - -	viz č. 124		Potvrzení zástavy z roku 1421 viz č. 124.	Kop. RA Lobkowitzů Roudnice, rkp. sign. VIFb 19, pag. 133-134.	RI XI, č. 12178; ZR, s. 218, č. 1608.
395	1437 9. listopad Praha	Václav z Langberka	200 kop gr.	ves a tvrz Zličov/ kratuziání Praha		Touto listinou navýšil Zikmund Václavovi z Langberka zástavní sumu na dřívě zasta- veném zboží, srov. č. 140. Oba zápisy zís- kalo Staré a Nové Měs- to pražské. V roce 1544 je spolu s č. 233 potvrdil Ferdinand I. (viz NA, Praha, fond Registra, kn. č. 27, fol. 66r-68r).	R: ANM Praha, fond C - Muzejní diplomatář, sub dato.	CIMI, s. 383, č. 232; ZR, s. 207, č. 1516.
396	1437 [1. 1.-29. 6. nebo 12. 8. - 9. 11] Praha	Václav Šmatlan z Mačovic	300 kop gr.	vsi Běchary, Bud- čeves a Kamenský Dvůr/ pražské arci- biskupství Kostelní Hlavno/ jo- hanité Malá Strana		Listinu provází několik pochybností, die ko- mise neměla denní da- tum, to chybělo i v registrech, ve kte- rých navíc nebyla uve- dena zástavní suma.	R: 1453/54 NA, pag. 32; 1453/54 NK, pag. 62; APH APH XXV, fol. 154r.	AČ I, s. 512, č. 93; RI XI, č. 12186; ZR, s. 208, č. 1522.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
397	1437 11. listopad Vlašim	Zbyněk z Kočova	500 kop gr.	berně/premonstráti Teplá	dluh za služby	Zbyněk měl berni pobírat do umorění dlužné částky.	O: SOA Plzeň, Premonstráti Teplá, i. č. 120, sign. 110.	RI XI, č. 12194; ZR, s. 218, č. 1609.
398	1437 11. listopad Benešov	Jan Švihovský z Rýzंबरka	1 350 kop gr.	městečko Přeštice a Soběnkury/benediktini Kladruby ves a dvůr Nezamyslice/benediktini Břevnov Bor/křižovníci Zderaz	dluh zakoupení klatovské rychty (550 kop) dluh za službu a škody (800 kop)	Připsání sumy k dřívější zástavě (č. 9).	K: NA Praha, fond ČGI, i. č. 185, pag. 2-4; tamtéž, i. č. 1976, pag. 4-6.	RI XI, č. 12192; ZR, s. 207-208, č. 1521.
399	1437 11. listopad Benešov	Hanuš ze Lhoty	30 kop gr.	3 kopy platu v Benicích/vyšehradská kapitula			R: 1453/54 NA, pag. 109; 1453/54 NK, pag. 208-209; APH XXXIII, pag. 527, ČDK 148, pag. 559.	AČ II, s. 180, č. 294; ČELAKOVSKÝ, s. 118, č. 172; RI XI, č. 12191; ZR, s. 207, č. 1517.
400	[1437 listopad]	Jan Nešpor z Bischofswerdu	200 kop gr.	Brandýsek, Olšany, Drchkov, Vyšinek, Holousy		Datace dle polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 527; ČDK 148, pag. 560.	ČELAKOVSKÝ, s. 118, č. 175; ZR, s. 208, č. 1523.
401	[1437 listopad]	Jan Zajímač z Kunštátu	500 kop gr.	Hostivař/benediktini Sázava		Datace dle polohy v registrech.	R: APH XXXIII, pag. 527; ČDK 148, pag. 560.	ČELAKOVSKÝ, s. 118, č. 176; ZR, s. 208, č. 1524.
402	1437 [11. listopad] Vlašim	Mikuláš Sokol z Lamberka	200 kop gr.	Dobručice/vyšehradská kapitula		V listině byla stanovena podmínka dohody s předchozím zástavním držitelem (viz č. 120). Poté, co se s ním Mikuláš dohodne a získá původní listinu, má mu být suma v ní	R: 1453/54 NA, pag. 79; 1453/54 NK, pag. 157-158; APH XXXIII, pag. 527; ČDK 148, pag. 560.	AČ I, s. 536, č. 227; ČELAKOVSKÝ, s. 119, č. 177; RI XI, č. 12195; ZR, s. 208, č. 1525.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

403	[1437 11. listopad]	Habart z Vraného	140 kop gr.	Kyšice/ metropolitní kapitula			zapsaná připočtena. Komisi byly oba listy předloženy společně.		ČELAKOVSKÝ, s. 118, č. 173; ZR, s. 207, č. 1518.
404	1437 21. listopad Telč	Oldřich z Kralovic	160 kop gr.	vsi Loket a Snět/ vy- šehradská kapitula	za služby a škody na Vy- šehradě	Oldřich vrátil Zikmundovi nějaký starý list na dluh. Dle všeho se jedná o deperditum, o jehož obsahu bohužel nic více nevíme (zda to byl jen dlužní úpis či zástava). Určité ho nelze ztotožnit s jinými známými zápisy pro Oldřicha (č. 193, 256), neboť ty se nacházely v polovině 15. stol. v jiných než královských rukouch.	R: APH XXXIII, pag. 527; ČDK 148, pag. 559-560. R: 1453/54 NA, pag. 101; 1453/54 NK, pag. 195; APH XXXIII, pag. 527; ČDK 148, pag. 560.	AČ II, s. 176, č. 277; ČELAKOVSKÝ, s. 119, č. 178; RI XI, č. 12199; ZR, s. 208, č. 1526.	
405	1437 30. listopad Znojmo	Vaněk z Křivého [Dvora]	150 kop gr.	Tvrz Tlustovousy, ves Horoušany / křižovní- cí Zderaz		Suma je připsána k předchozí zástavě, viz 230.	R: 1453/54 NA, pag. 4; 1453/54 NK, pag. 6; APH XXXIII, pag. 527; ČDK 148, pag. 560.	AČ I, s. 496, č. 9; ČELAKOVSKÝ, s. 119, č. 8063; RI XI, č. 12202; ZR, s. 208, č. 1528.	
406	1437 6. prosinec Znojmo	Jindřich ze Stráže	1 150 kop gr.	tvrz Přerov a vše jako v č. 370	připisuje k dřívější sumě vše, co by na tvrzi prostavěl		R: 1453/54 NA, pag. 184; 1453/54 NK, pag. 330-331; APH APH XXV, fol. 154.	AČ II, s. 452, č. 537; RI XI, č. 12117; ZR, s. 209, č. 1530 (k 6. 11. 1437).	

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
407	[1437 listopad/prosinec]	Jan Kobian	3 500 kop gr.	Hořelice/ benediktiny u sv. Jiří [Kamenný] Přívoz a [Kamenný] Újezd, Hostěradice, dvůr Obora v Zahořanech/ benediktní Ostrav městečko Štěchovice s Brunšovem/ benediktní Ostrav a premonstráti Strahov		Datace dle polohy v registrech. Vyše sumy není jisté, jeden z rukopisů uvádí pouze 350 kop.	R: APH XXXIII, pag. 528; ČDK 148, pag. 561.	ČELAKOVSKÝ, s. 119, č. 183; ZR, s. 210, č. 1535.
408	[31. 5. 1433–9. 12. 1437]	Ješek z Roztok a novo-městský rychtář Janek z Ratají	100 kop gr.	dvůr Kobylisy/ ka- novníci na hradě Pražském		Regest je bez místa a data vydání, datace se opírá o titulování Zikmunda jako císaře. Listina patrně patří do období konsolidace poměrů v letech 1436/37.	R: 1453/54 NA, pag. 42; 1453/54 NK, pag. 81–82.	ÁČ I, s. 517, č. 121; RI XI, č. 12338; ZR, s. 219, č. 1616a.
409	[31. 5. 1433–9. 12. 1437]	Rameš	- - -	plat ve Všelísích/ kap- le sv. Petra na Vyše- hradě		Datace na základě označení Zikmunda jako císaře, patrně patří do období 1436/37. Rameš má plat pobírat, dokud se do kaple nenavrátní kněží.	R: 1453/54 NA, pag. 219.	ÁČ II, s. 472, č. 633; RI XI, č. 12359; ZR, s. 212, č. 1550.
410	[1436–1437]	Matěj z Bezdědic	100 kop gr.	dvůr Chýněce/ mag- dalenitky na Malé Straně		Dvůr zabrali již v roce 1421 pražané (viz ÁČ XXVIII, s. 674). Ještě v roce 1497 zástava potvrzena Vladislavem Jagellonským (NA,	D: z listiny Zikmunda z Hřivic a Bezdědic ze 14. 2. 1478 (NA, fond Archiv	ZR, s. 219, č. 1616b.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

411	[1436-1437]	Martin Lichuceveský, staroměstský měšťan	---	ves Krč/ kostel sv. Havla		fond Archiv kollegiální kapituly vyšehradské, i. č. 385).	kollegiální kapituly vyšehradské, i. č. 372).	AČ XXVI, s. 559-560, č. 8; ZR, s. 219, č. 1616d.
412	[ante 9. 12. 1437]	Jan z Roupova	500 kop gr.	chotěšovský rybník Janov		Bratři z Roupova se smluvili s proboštem o užívání rybníka, ve druhé polovině 15. stol. znovu zástavován.	D: z kvitance bratří z Roupova (21. 4. 1448); AČ IV, s. 42-43, č. 7.	ZR, s. 219, č. 1616.
413	[ante 9. 12. 1437]	Hanuš z Kolovrat	---	Městečko Přebram/ pražské arcibiskupství		Zástava je známa z přehledu Zikmundem zástavených arcibiskupských statků a z krátké glosy v dobré vůli Hanuše z Kolovrat pro Buriana z Gutštejna předložené revizní komisi 1453/1454.	D	AČ II, s. 451, č. 532; ZR, s. 220, č. 1617.

Příloha č. 1: Katalog zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky

č.	datum a místo vydání	zástavní držitel/příjemce	zástavní suma	zastavené statky/církevní instituce	důvod zástavy	komentář	forma dochování: archiv	edice
414	1438 (!) 28 září Bratislava	Hanuš z Kolovrat	1 000 kop gr.	Hostouň/ probošství pražského hradu	Za ochranu zastaveného zboží a za služby	Dochovaný regest přináší mnoho otázek. Revizní komise si poznačila, že list byl vyhotoven po císařově smrti. Mohlo to být způsobeno chybným čtením data, nebo mohla být listina padělána, což se zdá jako méně pravděpodobné. Kombinací místa a data vydání se nabízí vydání 28. 9. 1421; 23. 9. 1425, 25. 9. 1429 nebo 25. 9. 1435. Označení Zikmunda jako císaře by mluvilo pro rok 1435.	R: 1453/54 NA, pag. 181-182.	AČ II, s. 451, č. 532; RI XI, č. 12335; ZR, s. 182, č. 1316.

Příloha č. 2: Porovnání vybraných formulářových částí nejstarších dochovaných zástavních listin Zikmunda Lucemburského na církevní statky.

22. srpna 1420	17. září 1420	1. října 1420	po 28. říjnu 1420
<p><u>promulgace:</u> <i>notum facimus tenore presentium universis</i></p>	<p><u>promulgace:</u> <i>memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit universis</i></p>	<p><u>promulgace:</u> <i>memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit universis</i></p>	<p><u>promulgace:</u> <i>memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit universis</i></p>
<p><u>zduvodnění zástavy:</u> <i>stipendio retento</i></p>	<p><u>zduvodnění zástavy:</u> <i>ratione sui stipendii per nos retenti</i></p>	<p><u>zduvodnění zástavy:</u> <i>ratione expensarum suarum, per ipsum ad stipendiarior et familiares suos in one Wycleffistarum, heretice pravilatis fautorum, procedente expositarum</i></p>	<p><u>zduvodnění zástavy:</u> <i>causa tutele protectionis et conservationis huiusmodi bonorum/ville</i></p>
<p><u>dispoziční sloveso</u> <i>obligauimus, pignoris nomine, immo impignoramus et obligamus</i></p>	<p><u>dispoziční sloveso</u> <i>pignoris titulo duximus obligandum, immo obligamus et impignoramus</i></p>	<p><u>dispoziční sloveso</u> <i>duximus obligandum, immo obligamus et impignoramus</i></p>	<p><u>dispoziční sloveso</u> <i>duximus obligandum, immo obligamus et impignoramus/ duximus impignorandum, immo (obligamus et) impignoramus</i></p>
<p><u>ustanovení o dobré vůli:</u> <i>qui presentes litem de voluntate praedictorum fratrum habuerint, eisdem ius competit omnium premissorum.</i></p>	<p><u>ustanovení o dobré vůli:</u> <i>quis vel qui presentes litteras cum ipsius Johannis voluntate habuerit seu habuerint, illi vel illis ius competit omnium premissorum</i></p>	<p><u>ustanovení o dobré vůli:</u> <i>quis vel qui cum eiusdem Vtrice de Rosenbergh voluntate presentes litteras habuerit seu habuerint, illi vel illis ius competit omnium premissorum</i></p>	<p><u>ustanovení o dobré vůli:</u> <i>quis vel qui presentes litteras cum eiusdem [N] bona voluntate habuerit seu habuerint, illi vel illis ius competit omnium premissorum</i></p>
<p><u>koroborace:</u> <i>quibus sigillum nostrum appensum est, testimonio mediante</i></p>	<p><u>koroborace:</u> <i>harum nostrarum, quibus sigillum nostrum appensum es testimonio litterarum mediante</i></p>	<p><u>koroborace:</u> <i>harum nostrarum quibus sigillum nostrum appensum est testimonio litterarum mediante</i></p>	<p><u>koroborace:</u> <i>harum nostrarum, quibus sigillum nostrum appensum est, testimonio litterarum, quas dum nobis in specie fuerint reportate, sigillo nostro maiori imperiali faciemus communit</i></p>

Příloha č. 3: Přehled listin Zikmunda Lucemburského z 23. srpna 1422, kterými odvolává zástavy statků církevních institucí.²⁵

A Cisterciáci Plasy

Or. perg. NA Praha, fond AZK, i. č. 704, sign. ŘC Plasy 123; majestátní vosková pečeť na pergamenovém proužku (POSSE 13/3) silně poškozena.

Ed.: viz Příloha 5. – Reg.: RI XI, 1, s. 354, č. 5023; A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 167, č. 1200.

B Premonstrátky Chotěšov

Or. perg. NA Praha, fond AZK, i. č. 2154, sign. ŘP Chotěšov 113; majestátní vosková pečeť na pergamenovém proužku (POSSE 13/3) poškozena.

Ed.: AČ IV, s. 38, č. 3 (česky, opis ze 16. stol.); *Urkundliche Beiträge zur Geschichte des Hussitenkrieges* (= UB) I. F. Palacký (ed.), Praha 1873, s. 222–223, č. 205. – Reg.: RI XI, 1, s. 354, č. 5021; A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 167, č. 1198.

C Cisterciáci Zlatá Koruna

Or. perg. NA Praha, fond AZK, i. č. 1036, sign. ŘC Zl. Koruna 42; majestátní vosková pečeť na pergamenovém proužku (POSSE 13/3) poškozena.

Ed.: UBG, s. 410–412, č. 170. – Reg.: RI XI, 1, s. 354, č. 5022; A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 167, č. 1199.

D Benediktini Kladruby

Or. perg. IfÖG Wien, pečeť včetně pergamenového proužku chybí.

Reg.: RI XI, 1, s. 354, č. 5020; A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 167, č. 1197.

E Pražská kapitula

Or. perg. APH, fond AMK, sign. 796; majestátní vosková pečeť na pergamenovém proužku (POSSE 13/3) lehce poškozena.

Ed.: *Miscellanea historica Regni Bohemie*. Decadis I, liber VI archiepiscopalis, Bohuslav BALBÍN (ed.), Pragae 1684, s. 159–160, č. 92. – Reg.: RI XI, 1, s. 354, č. 5024; A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 166–167, č. 1196.

F Johaniti na Malé Straně

Or. perg. SOA Třeboň, fond Historica Třeboň, sign. 239; majestátní vosková pečeť na pergamenovém proužku (POSSE 13/3).

²⁵ Přehled zachycuje u jednotlivých kusů pouze originály, resp. nejlépe dochované opisy, základní popis a výběrový výčet nejdůležitějších edic. Označení listin písmeny abecedy je využito Příloze 4.

Reg.: UB I, s. 496, č. 7; RI XI, 1, s. 354, č. 5025; A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 167, č. 1201.

G Cisterciáci Sedlec

Or. perg. NA Praha, fond Česká finanční prokuratura, listina č. 61; majestátní vosková pečeť na pergamenovém proužku (POSSE 13/3), lehce poškozena.

Ed.: AČ XIV, s. 406–407, č. 15. – Reg.: RI XI, 1, s. 354, č. 5026; A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 167, č. 1202.

H Cisterciáčky Tišnov

Or. perg. MZA Brno, fond E 10 – Cisterciáčky Tišnov, sign. Y II 26; majestátní vosková pečeť na pergamenovém proužku (POSSE 13/3), lehce poškozena.

Reg.: RI XI NB/1, s. 162, č. 106.

CH Cisterciáci Vizovice

Kop. 19. st. ANM, fond Muzejní diplomatář, sub dato – dle koroborace a analogií s listinami **I, J, L** lze předpokládat, že byla opatřena sekretní červenou pečetí na pergamenovém proužku (POSSE 13/4) ve voskové misce, v době pořízení opisu perg. proužek ještě zachován, pečeť již ztracena (Or. původně AP Wrocław, fond: Dep. Oels Fremde-Urkunden (1263–1736) Rep. 132d, sign. 95; nezachován).
Ed.: AČ XV, s. 177, č. 78. – Reg.: RI XI, 1, s. 354, č. 5028; A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 167, č. 1204.

I Augustiniáni Brno

Or. perg. MZA Brno, fond E 4 – Augustiniáni Brno, sign. 4:14; sekretní červená pečeť na pergamenovém proužku (POSSE 13/4) ve voskové misce.

Reg.: RI XI NB/1, s. 159–160, č. 101.

J Kartuziáni Královo Pole

Or. perg. MZA Brno, fond E 6 – Benediktini Rajhrad, sign. D g 16; sekretní červená pečeť na pergamenovém proužku (POSSE 13/4) ve voskové misce.

Reg.: RI XI NB/1, s. 160, č. 102.

K Cisterciáci Velehrad

Or. perg. MZA Brno, Bestand E 7 – Cisterciáci Velehrad, sign. A 15; majestátní vosková pečeť na pergamenovém proužku (POSSE 13/3) poškozena.

Reg.: RI XI NB/1, s. 160–161, č. 103.

L Cisterciáčky Staré Brno

Or. perg. MZA Brno, fond E 9 – Cisterciáčky Staré Brno, sign. A 34; sekretní červená pečeť na pergamenovém proužku (POSSE 13/4) ve voskové misce.

Reg.: RI XI NB/1, s. 161, č. 104.

M Premonstráti Zábřdovice

Or. perg. MZA Brno, fond E 59 – Premonstráti Zábřdovice, listina č. 10; majestátní vosková pečeť na pergamenovém proužku (POSSE 13/3), lehce poškozena.

Reg.: RI XI NB/1, s. 161–162, č. 105.

N Cisterciáci Zbraslav

Kop. Vidimus 1626, NA Praha, fond AZK, i. č. 2489, Rkp. 47, fol. 34v–35r.

Ed.: *Listy kláštera Zbraslavského*, s. 237, č. 283.

O Premonstrátské probošství Toužim

Opis ÖStA–HHStA Wien, RR D, fol. 186v–187r.

Reg.: A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 167 č. 1205.

P Cisterciáci Osek

Opis (překlad) NA Praha, fond Stará manipulace, kart. 1767, sign. P 106 O 12.

Ed.: viz Příloha č. 6.

Příloha č. 4: Edice formuláře listin z 23. srpna 1422, kterými Zikmund Lucemburský odvolal zástavy statků církevních institucí.

Ediční poznámka: K tomuto edičně neobvyklému kroku bylo přistoupeno z toho důvodu, že listiny z 23. srpna 1422 jsou formulářově téměř totožné a tento postup umožní přehledně zachytit jednotlivé verze odvolacích listin a jejich textové odchylky. Petitem jsou vysázeny společné formulářové části. Jako základ edice posloužila listina pro plaský klášter (viz Příloha č. 5). Pro rozlišení listin při zachycení odlišností textu jsou v poznámkách použita písmena A–O, která odpovídají označení listin v Příloze č. 3. K ryze grafickým odchylkám v textu není s výjimkou osobních a místních jmen přihlíženo. Jazykem textového aparátu je latina.

Sigismundus, Dei gracia Romanorum rex semper Augustus ac Hungarie,^a Boemie, Dalmacie, Croacie etc. rex.^b Notum facimus tenore presencium universis, quod licet alias quadam ardua necessitate constricti ad resistendum perversis conatibus et machinamentis^c hereticorum in Boemia valide consurgencium, qui eciam sue inmanitatis rabie fideles Dei christicolos tam morti tradentes atrociter, quam in bonis funditus spoliantes, ecclesias Dei demolientes, adeo debachati sunt et adhuc in sua pertinacia perdurantes nomen christianum eciam hodie conantur extinguere penitus, non parcentes sexui vel etati, bona ecclesiastica tam Pragensis ecclesie, quam eciam aliarum ecclesiarum, monasteriorum et parrochialium, cuiuscunque eciam condicionis existant, tunc temporis^d certis personis proscrisperimus et dederimus possidenda, sicut eciam bona monasterii [N] nobilibus [NN]^e nos fecisse preterito tempore memoramur. Nos sencientes^f huiusmodi donacionem et

a *Hungarie* : *Ungarie* **B, K, M, N**.

b *Sigismundus...etc. rex* : *Sigismundus etc.* **O**.

c *machinamentis* : *machinacionibus* **O**.

d *temporis* omisit **E, F, G, H, CH, I, J, K, L, M, N**.

e *monasterii [N] nobilibus [NN]* : *monasterii Plassensis ordinis Cisterciensis nobilibus Efriderico et Hanussio fratribus de Colowrat, Benessio de Rabstein, Baworkoni de Biela, Buryan de Gutstyn et quibusdam aliis* **A**; *monasterii Chotyessowiensis ordinis Premonstratensis nobilibus Wilhelmo de Swihow, Johanni Hanowecz de Trzebel, Johanni Hradysczko militi et quibusdam aliis* **B**; *monasterii Sancte Corone ordinis Cisterciensis nobili Vlrico de Rozemberg et quibusdam aliis* **C**; *monasterii Cladrubensis sancti Benedicti ordinis nobili Johanni Hanowecz de Schwamberg alias de Trzebell, Wilhelmo de Luticz alias de Necztyn, Habardo de Adlar et quibusdam aliis* **D**; *dicte Pragensis ecclesie* **E**; *domus sancte Marie Pragensis in pede pontis ordinis Johanitarum* **F**; *monasterii Czedlicensis ordinis Cisterciensis* **G**; *monasterii Tisznovicensis ordinis Cisterciensis* **H**; *monasterii Wisowicensis ordinis Cisterciensis, Olomucensis dyocesis* **CH**; *Noui monasterii sancti Thome ante Brunnam ordinis sancti Augustini per dominum Johannem marchionem fundati* **I**; *monasterii in Nouavilla prope Brunnam ordinis Carthusiensis* **J**; *monasterii Welegradensis ordinis Cisterciensis* **K**; *monasterii monialium Claustriregine in Antiqua Brunna ordinis Cisterciensis* **L**; *monasterii Zabrdovicensis ordinis Premonstratensium* **M**; *monasterii Aulae Regiae ordinis Cisterciensis* **N**; *prepositure Tuzimensis ordinis Premonstracionum nobilibus Johanni Tolebrat et quibusdam aliis* **O**.

f *sencientes* : *attendentes* **E, F, G, CH, I, J, L**.

alienacionem^g honorum ecclesiasticorum in personas seculares quacunq̄ue occasione seu condicione factas tam a legibus, quam canonibus^h fore irritas et inanes, nec debere subsistere seuⁱ valere, non per errorem aut improvide, sed animo deliberato, maturo omnium electorum sacri Romani imperii et aliorum multorum principum, comitum et comunitatum imperii sacri^j et^k regni Boemie communicato consilio, prefatam donacionem^l et alienacionem de possessionibus monasterii [N] prefatis [NN]^m quibuscunq̄ue personis quacunq̄ue occasione, condicione seu colore factas, auctoritate Romana et Boemie regia, tenore presencium revocavimus,ⁿ irritavimus, annullavimus, revocamus, irritamus, anulamus et nullius dicimus, pronunciamus et declaramus debere fore roboris vel vigoris, decernentes et volentes, quod honorabilis [N] abbas prefati monasterii in [N] una cum conventu suo^o eciam auctoritate propria^p assumptis sibi ad hoc,^q si opus fuerit, suis^r fautoribus et amicis, se de eisdem bonis sui monasterii^s omnibus et

g donacionem et alienacionem : proscriptcionem et alienacionem **E**; proscriptcionem, largicionem et alienacionem **F**.

h canonibus : a canonibus **C**.

i seu : et **O**.

j et aliorum multorum principum, comitum et comunitatum imperii sacri omisit **O**.

k et : ac **G**.

l donacionem : proscriptcionem **E, F**.

m monasterii [N] prefatis [NN]: monasterii Plassensis prefatis Ffriderico, Hanussio fratribus de Colowrat, Benessio de Rabstein, Bawuorkoni de Biela, Buryano de Gutstyn seu aliis **A**; monasterii Chotyessowiensis prefatis Wilhelmo de Swihow, Johanni Hanowecz de Trzebel, Johanni Hradyszczko militi seu aliis **B**; monasterii Sancte Corone prefato Ultrico de Rozemberg seu aliis **C**; monasterii Cladrubensis prefatis Johanni Hanowecz de Swamberg, Wilhelmo de Lutzic, Habardo de Adlar seu aliis **D**; ecclesie Pragensis prefate **E**; domus prefate **F**; monasterii prefati **G, H, I, J, K, L, M, N**; monasterii Wisowicensis prefati **CH**; prepositure Tuzymensis prefatis Johanni Colobrar seu aliis **O**.

n revocavimus : revocamus **O**.

o honorabilis [N] abbas prefati monasterii in [N] una cum conventu suo : honorabilis Gotfridus abbas prefati monasterii in Plass una cum conventu suo **A**; honorabilis Hincō prepositus monasterii monialium in Chotyessow una cum conventu **B**; prefatus honorabilis Rotgerus abbas Sancte Corone una cum conventu suo **C**; honorabilis Martinus abbas prefati monasterii Cladrubensis una cum conventu suo **D**; honorabiles prepositus, . . decanus et . . capitulum ecclesie Pragensis et eciam singulares persone **E**; honorabiles . . comendator . . prior et conventus domus prefate **F**; honorabilis . . abbas monasterii Czedlicensis prefati **G**; religiosa . . abbatisa monasterii Tisnowicensis prefati una cum conventu suo **H**; honorabilis . . abbas monasterii Wisowicensis prefati una cum conventu suo **CH**; honorabilis . . prior Noui monasterii prefati una cum conventu suo **I**; honorabilis n prior monasterii in Nouavilla prefati una cum conventu suo **J**; honorabilis . . abbas prefati monasterii Welegradensis una cum conventu suo **K**; religiosa n abbatisa Claustriregine monasterii prefati una cum conventu suo **L**; honorabilis abbas monasterii Zabrdovicensis una cum conventu suo **M**; honorabilis abbas monasterii Aulae Regiae una cum conventu suo **N**; prefatus n prepositus Tuzymensis **O**.

p auctoritate propria : auctoritate nostra et sua propria **E, F**.

q sibi ad hoc : sibi ad hoc sibi ad hoc **I**.

r suis omisit **C**.

s sui monasterii : monasterii predicti **B**; Pragensis ecclesie **E**; suis **F**; prepositure **O**.

singulis, ubicunque eciam fuerint constituta, debeat et possit^t intromittere, tenere,^u utifru^v et absque impedimentis cuiuscunque^w eciam nostras litteras habentis^x seu alias cum violencia possidentis,^y ac eciam sibi pro recuperatione^z eorundem bonorum fautores, promotores et adiutores^{aa} eligere et recipere pro suo comodo, quociens sibi^{bb} visum fuerit, expedire. Presencium sub nostre maiestatis sigilli appensione testimonio litterarum.^{cc} Datum Noremberge^{dd} anno Domini millesimo quadringentesimo vigesimo secundo, proximo die Dominico ante festum sancti Bartholomei apostoli,^{ee} regnorum nostrorum anno Hungarie etc. tricesimo sexto,^{ff} Romanorum duodecimo,^{gg} Boemie vero tercio.^{hh}

t *debeat et possit* : *debeant et possint* **E, F**; *et possit* omisit **O**.

u *tenere* : *teneri* **B**.

v *tenere, utifru* : *utifru*, *tenere* **J**.

w *cuiuscunque* : *cuiuscunque et quorumcunque* **E, F**.

x *habentis* : *habentibus* **F, K**.

y *possidentis* : *possidentis et possidentium* **E, F**; *possidentibus* **K**.

z *recuperatione* : *gubernacione* **D, O**.

aa *fautores, promotores et adiutores* : *tutores, promotores et adiutores* **A, C**; *tutores, defensores et adiutores* **D**.

bb *sibi* : *eis et cuilibet eorum* **E**; *sibi* omisit **F**.

cc *sub nostre maiestatis sigilli appensione testimonio litterarum* : *sub nostre maiestatis sigillo testimonio litterarum* **B, E, H, K, M, N**; *sub nostre maiestatis sigilli testimonio litterarum* **F, G**; *sub nostri regalis sigilli appensione testimonio litterarum* **CH, I, J, L**.

dd *Noremberge* : *Nuremberge* **D, E, F, G, CH, I, J, K, L, N**; *Nuremberg* **H**; *Norenberge* **M**.

ee *proximo die Dominico ante festum sancti Bartholomei apostoli* : *proximo Dominico ante festum sancti Bartholomei apostoli* **B**; *Dominico proximo ante festum sancti Bartholomei apostoli* **F, G, H, K, L, N**; *die Dominico ante festum sancti Bartholomei apostoli* **M**; *Dominico ante Bartholomei apostoli* **CH**; *Dominica proxima ante festum sancti Bartholomei apostoli* **I**, *Dominico ante festum sancti Bartholomei apostoli* **J**.

ff *tricesimo sexto* : *XXXVI*^o **F, J**; *XXXVI*^{to} **I**.

gg *duodecimo* : *tredecimo* **CH, L**; *XIII*^o **I, J**.

hh *Presencium...tercio* : *Presencium etc.* **O**.

Příloha č. 5: Edice listiny Zikmunda Lucemburského z 23. srpna 1422, kterou odvolává zástavy statků plaského kláštera.²⁶

Král Zikmund odvolává zástavy statků plaského kláštera, které učinil ve prospěch bratří Bedřicha a Hanuše z Kolovrat, Beneše z Rabštejna, Bavúrka z Bělé, Buriana z Gutštejna a dalších osob, a povoluje opatu Gotfriedovi a konventu jeho kláštera, aby si zvolili ochraně.

Originál pergamen, NA Praha, fond AZK, i. č. 704, sign. ŘC Plasy 123; majestátní vosková pečeť na pergamenovém proužku (POSSE 13/3) silně poškozena.

Kancelářská poznámka recto: *Ad mandatum domini regis d(omino) G(eorgio) episcopo Patauiensis cancellario referente Franciscus prepositus Strigoniensis.*

Kancelářská poznámka verso: *Registrata Henricus Fiie.*

Regest: RI XI, 1, s. 354, č. 5023; A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 167, č. 1200.

Sigismundus, Dei gracia Romanorum rex semper Augustus ac Hungarie, Boemie, Dalmacie, Croacie etc. rex. Notum facimus tenore presencium universis, quod licet alias quadam ardua necessitate constricti ad resistendum perversis conatibus et machinamentis hereticorum in Boemia valide consurgencium, qui eciam sue inmanitatis rabie fideles Dei christicolos tam morti tradentes atrociter, quam in bonis funditus spoliantes, ecclesias Dei demolientes, adeo debachati sunt et adhuc in sua pertinacia perdurantes nomen christianum eciam hodie conantur extinguere penitus, non parcentes sexui vel etati, bona ecclesiastica tam Pragensis ecclesie, quam eciam aliarum ecclesiarum, monasteriorum et parochialium, cuiuscunque eciam conditionis existant, tunc temporis certis personis proscripserimus et dederimus possidenda, sicut eciam bona monasterii Plassensis ordinis Cisterciensis nobilibus Ffriderico et Hanussio fratribus de Colowrat, Benessio de Rabstein, Baworkoni de Biela, Buryan de Gutstyn et quibusdam aliis nos fecisse preterito tempore memoramur. Nos sencientes huiusmodi donacionem et alienacionem bonorum ecclesiasticorum in personas seculares quacunque occasione seu condicione factas tam a legibus quam canonibus fore irritas et inanes, nec debere subsistere seu valere, non per errorem aut improvide, sed animo deliberato, maturo omnium electorum sacri Romani imperii et aliorum multorum principum, comitum et comunitatum imperii sacri et regni Boemie comunicato consilio, prefatam donacionem et alienacionem de possessionibus monasterii Plassensis prefatis Ffriderico, Hanussio fratribus de Colowrat, Benessio de Rabstein, Bawuorkoni de Biela, Buryano de

26 Série listin, kterou Zikmund Lucemburský odvolal zástavy statků různých církevních institucí, je formulářově až na drobné odchylky totožná, srovnej Přílohu č. 4. Edice listiny pro plaský klášter je zařazena z toho důvodu, že jako jediná z těch, které obsahují seznam osob držících v zástavě klášterní zboží, nebyla doposud vydána v plném znění. Text společný všem odvolacím listinám je vysázen petitem.

Gutstyn seu aliis quibuscunque personis quacunq[ue] occasione, condicione seu colore factas, auctoritate Romana et Boemie regia, tenore presencium revocavimus, irritavimus, annullavimus, revocamus, irritamus, anulamus et nullius dicimus, pronunciamus et declaramus debere fore roboris vel vigoris, decernentes et volentes, quod honorabilis Gotfridus abbas prefati monasterii in Plass una cum conventu suo eciam auctoritate propria assumptis sibi ad hoc, si opus fuerit, suis fautoribus et amicis, se de eisdem bonis sui monasterii omnibus et singulis, ubicunque eciam fuerint constituta, debeat et possit intromittere, tenere, utifru[i] et absque impedimentis cuiuscunque eciam nostras litteras habentis seu alias cum violencia possidentis, ac eciam sibi pro recuperatione eorundem bonorum fautores, promotores et adiutores eligere et recipere pro suo comodo, quocies sibi visum fuerit expedire. Presencium sub nostre maiestatis sigilli appensione testimonio litterarum. Datum Noremberge anno Domini millesimo quadringentesimo vigesimo secundo, proximo die Dominico ante festum sancti Bartholomei apostoli, regnorum nostrorum anno Hungarie etc. tricesimo sexto, Romanorum duodecimo, Boemie vero tercio.

**Příloha č. 6: Edice německého překladu listiny Zikmunda
Lucemburského z 23. srpna 1422, kterou odvolává
zástavy statků kláštera Osek.**

Německý překlad, opis z první poloviny 16. století, NA Praha, fond Stará manipulace, kart. 1767, sign. P 106 O 12

Wir Sigismundus, von Gottes gnadenn Ro^mischer koⁿigk, allczeyt merher des reychs, auch Ungeren, Beheem, Dalmacien, Croacien koⁿigk, thun kundt mit dissem gegenwertigen brieff allermennlich wie wol, das wir mit grosser nodt beno^dtigt zw widerstandt den bo^sen meynungen der keczer in Behem, die do gancz mit gewalt uber handt genommen haben, alzo auch, das sie die gerechtglaubigen Cristen nicht allein erto^dten und erschlahen, sunder sie auch aller yhrer gutter beraubt haben, der Gottes heusser auch domit nit schonendt, welche noch alzo in yhrer verstockunge bleibent, in meynunge sein, denn christlichen namen gancz zcuvertilgen, nicht schonen deß geschlechth noch des alders, die geistlichen gutter nicht allein des gestifts zw Prage sunder auch ander kirchen, closter und pfarren, auch waset stands sye sein, etlichen personen verschriben und zw besiczen gegeben habenn, als wir dan auch des closters gutter in Ozzck Cistercer ordens in vorgangen zceitten gethan noch wol ingedenck sein, die weil dan solche vorschencckunge und entpfrembdung geistlichr gutter gegen weltlichen personen auch auß welcherley ursach gescheen nicht allein von bebstlichen sunder auch von keyserlichen rechten gancz untugchtig unnd nichtig geacht ist und soll werden. Der halben wir nicht auß irthum und unvorsichtigkeit soⁿdr auß wol bedachten mut und zceitlichen aller churfursten des heyligen Ro^mischen reychs und andrn vielen fursten, graffen und graffschafften des heyligen reichs und der cron Behem vor gehabten rath die vorgedachten verschenckung unnde entpfremdung der gutter des vorgeantanten closters, es sey auch, wem es woll und auß welcherley ursach halben dis alles gescheen auß Ro^mischer unnd Behemischer koⁿiglicher gewalt durch disen gegentwertigen brieff haben widerrufft unnd zcu nichtigt, widerruffen, zcu nichtigenn und sprechen, verkundigen und declariren sie auch gancz krafftloß unnd untuchtigk, darneben auch beuelhendt und welendt, das der erwidrig abt des vorgeantanten closters Ozzck auch auß eigener gewalt sich einlaß solche gutter zw halden unnd zcu gebrauchen, sie ligen auch, wo sie wollen, one verhinderung idermeniclich auch der, die do unßre verschreibung daruber haben, aber sust mit gewalt besiczen, darneben im auch macht hab anzunehmen und zcu erwelen schucz hernn und gehilfen so^lche gutter einzunemenn noch seinen nucz ßo oft es ym wirt von no^dten sein unter dem geczeugniß unser kuniglichen maiestet sigill. Geben zcu Nirrbenberg nach Christi geburth 1422 am sontag vor sant Bartholmes tag, unßer reich des Ungerischen etc. im 36, des Ro^mischen im 12 unnd des Bemischenn im 3.

Příloha č. 7: Edice listiny Zikmunda Lucemburského z 13. října 1430, kterou odvolává zástavy statků plaského kláštera pro Bedřicha a Hanuše z Kolovrat.

Opis ÖStA – HHStA Wien, RR J, fol. 96r–96v (stará foliace 88r–88v); in margine glosa „*Revocatio donationum monasterii in Plass*“; za opisem zkrácená kancelářská poznámka „*Caspar*“. Český překlad v rukopise z přelomu 15. a 16. století, NA Praha, fond AZK, i. č. 2488, rkp. č. 46, fol. 133r–133v.²⁷

Regest: RI XI, 2, s. 129, č. 7854; A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 178, č. 1286.

Sigismundus etc. Notum facimus etc. , quod licet alias quadam ardua necessitate constricti ad resistendum perversis conatibus²⁸ et machinamentis hereticorum in Bohemia valide consurgencium, qui eciam sue inmanitatis rabie fideles Dei cristicolas tam morti tradentes atrociter, quam in bonis funditus spoliantes, ecclesias Dei demolientes, adeo debachati sunt et adhuc in sua pertinacia perdurantes nomen Christianum eciam hodie conantur extinguere penitus, non parcentes sexui vel etati, bona ecclesiastica tam Pragensis ecclesie, quam eciam aliarum ecclesiarum, monasteriorum et parrochialium, cuiuscunque eciam conditionis existant, tunc temporis certis personis proscripserimus et dederimus possidenda, sicut eciam bona monasterii Blassensis ordinis Cisterciensis Friderico et Hanussio fratribus de Colowrat et quibusdam aliis nos fecisse preterito tempore memoramur. Nos sencientes huiusmodi donacionem et alienacionem bonorum ecclesiasticorum in personas seculares quacunq[ue] occasione seu condicione factas tam a legibus quam canonibus fore irritas et inanes, nec debere subsistere seu valere, attento eciam, quod iidem fratres de Colowrat a via recta declinantes et fidem catholicam postergentes iam hereticos adherent et ipsorum se manifestos fecerunt adiutores propter, quod ipsi nedum a prefatis bonis eis proscriptis verum eciam a bonum iure, quo freti sunt, vero ordine et legitime ceciderunt, idcirco non per errorem aut improvide sed animo deliberato, maturo eciam certorum electorum sacri Romani imperii et aliorum multorum principum, comitum et comunitatum imperii sacri et regni Boemie comunitato consilio prefatam donacionem et alienacionem de possessionibus monasterii in Plass prefatis Friderico et Hanussio fratribus de Colowrat seu aliis quibuscunque personis quacunq[ue] occasione, condicione seu colore factas, auctoritate Romana et Bohemia regia, tenore presentium revocavimus, irritavimus, annullavimus, revocamus, irritamus, annullamus et nullius dicimus, pronunciamus et declaramus debere fore roboris vel vigoris, decernentes et volentes, quod religiosus Egidius abbas in

27 Český překlad zachycuje navíc oproti zápisu v říšských registrech některé formulářové části, především koroboraci a roky vlády.

28 Následuje přeškrtnuto „in Bohemia“.

Plass una cum conventu suo eciam auctoritate propria assumptis sibi ad hoc, si opus fuerit, suis fautoribus et amicis, se de eisdem bonis sui monasterii omnibus et singulis, ubicunque eciam fuerint constituta, debeat et possit intromittere, tenere, utifruī absque impedimentis cuiuscunque eciam litteras nostras habentis seu alias cum violencia possidentis. Datum Nuremberge feria sexta ante Galli anno XXX.

Příloha č. 8: Edice falza listiny pro Václava Sekáče z Újezdce hlásící se ke 2. lednu 1421.

2. ledna 1421, Stříbro

Král Zikmund dává Václavu Sekáčovi z Újezdce platy ze vsí Luženice a (Skašovy) Lhoty se dvorem a lesem odměnou za prokázané služby, aby je držel stejným právem jako chotěšovský probošt a kanovníci vyšehradští. Vesnice Václavovi zastavuje v celkové sumě 500 kop grošů do doby, než Václavovi nebo jeho dědicům předá jiné zboží v této hodnotě, resp. zaplatí uvedenou sumu v hotovosti.

Falzum vzniklé po roce 1450, NA Praha, fond AZK, i. č. 2151, sign. ŘP Chotěšov 110.
Říšská sekretní pečeť na pergamenovém proužku (O. POSSE, *Die Siegel*, Tafel 13, č. 4).
Kancelářské poznámky recto: *Ad mandatum domini regis Johannes Kyrchen*; verso: *R(egistrata)*.
Regesty: RI XI, s. 311, č. 4410; A. SEDLÁČEK, *Zbytky register*, s. 159, č. 1125.

Sigismundus, Dei gracia Romanorum rex semper augustus ac Wngarie, Dalmacie, Croacie, Boemie etc. rex. / Notum facimus tenore presencium universis, quod attendentes multiplicia fidelitatis obsequia, quibus fidelis/ noster dilectus Wenczeslaus Sekacz de Vgezdecz nostre celsitudini attenta sedulitate exhibuit, ipsum relevare/ gracious cupientes eidem, animo deliberato et de certa nostra sciencia, quingentas sexagenas grossorum Pragensium reditus census in villis Luzenycz majori et Lhotta cum curia Skassow ac silva Skassow dedimus, donavimus et damus virtute presencium regia auctoritate Boemie gracious per ipsum tenendas, habendas et pacifice possidendas omni eo iure et tytulo, quo venerabiles viri dominus prepositus, prior, cantor necnon totus conventus monasterii Chotiessoviensis ordinis sancti Augustini et canonyci de Wissegrado tenerunt, habuerunt et possiderunt, obligavimus et presentibus obligamus tam diu, donec prefato Wenczeslao Sekacz de Vgezdecz aut eo non exstante Johanni fratri suo germano ac heredibus et successoribus suis alia bona ad valorem quingentarum sexagenarum grossorum Pragensium in certo loco assignaverimus aut ipsi paratis pecuniis de dicto debito per nos satisfactum fuerit integraliter et ad plenum. Et quicumque presentem litteram cum bona voluntate predicti Wenczeslai Sekacz de Vgezdecz necnon fratris sui ac heredum et successorum suorum habuerit, eidem ius competit omnium premissorum. Presentium sub nostre regali sigilli appensione testimonio litterarum. Datum in Misa anno Domini milesimo quadringentesimo vicesimo primo, secunda die ianuarii, regnorum nostrorum anno Ungarie tricessimo quinto, Romanorum vero undecimo et Boemie primo.

Příloha č. 9: Edice Zikmundovy konfirmace na zástavu městečka Stod.

20. září 1434, Řezno

Císař Zikmund potvrzuje neinzerovanou dohodu chotěšovského probošta Petra s Jaroslavem *Hradissye*, která upravuje starší Zikmundovu zástavu na městečko Stod a vsi Přehýšov a Úherce. Jaroslav se po vyplacení části zástavní sumy vzdává Přehýšova a Úherců a nadále má držet za uvedených podmínek pouze městečko Stod v zástavní sumě 800 kop pražských grošů.

Opis z počátku 19. století v rukopisu označeném „*Diplomatář chotěšovského kláštera*“, SOA Plzeň (uloženo v SOkA Cheb), fond Premonstráti Teplá II, i. č. 628, sign. VII a, kart. 90, fol. 61r–61v.

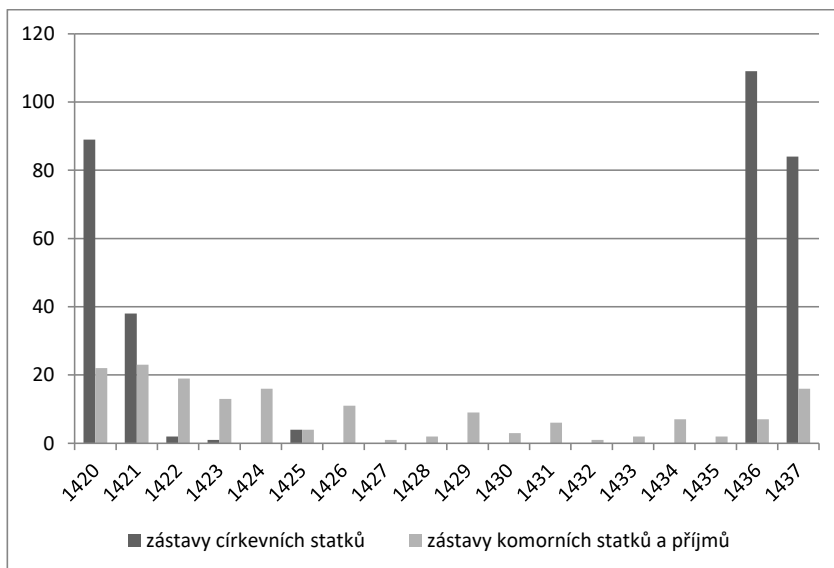
Pečeť (dle koroborace majestání) byla ztracena již v době pořizování opisu (v rukopise za opisem zapsána poznámka: „*In hoc diplomate sigillum majestatis deest*“).

Kancelářská poznámka recto: *Ad mandatum domini imperatoris Caspar Slick cancellarius* (dle poznámky uvedené za opisem listiny)

Sigismundus, Dei gratia Romanorum imperator semper Augustus ac Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. rex. Notum facimus tenore praesentium universis. Licet alias ad resistendum damnatae sectae Hussitarum, Orphanorum et Taboritarum in Bohemia, nostris aemulis et inimicis, nonnulla bona ecclesiastica et spiritualium personarum in regno nostro Bohemiae, urgente extrema necessitate, certis baronibus, nobilibus et clientibus regni praefati proscrisperimus et inter caeteros etiam famoso Jaroslao Hradissye militi fideli nostro dilecto, certa bona monasterii Cotischoviensis, videlicet Stod oppidum et Przehyssow ac Uhercze villas cum eorum pertinentiis obligavimus pro una notabili pecuniae quantitate, tamen idem Jarolaus affectans alleviationem praefati monasterii cum religioso Petro, priorissa Anna et conventu eiusdem monasterii convenit ac defalcata et praetermissa summa aliquali ac praedictas villas Przehyssow et Uhercze eidem monasterio restituens, concordavit eo modo, quod praedictus Jarolaus, haeredes ac successores sui, aut qui praesentem literam cum eorum bona voluntate habuerit, oppidum Stod cum suis censibus, piscina, flumine, juribus et proventibus, redditibus, duobus naprawnikonibus, dominio et pertinentiis universis, pro octingentis sexagenis grossorum Pragensium tam diu in pignore tenere et habere debeant, quousque eis per nos aut succesores nostros reges Bohemiae aut per eosdem praepositum, priorissam et conventum in Cotischaw pro eadem summa non fuerit satisfactum, quemadmodum literae eiusdem praepositi, priorissae et conventus super hoc confectae id clarius attestantur. Nos, qui relevationem ecclesiarum praecipue tamen praefati monasterii Cotieschoviensis cordialiter affectamus, animo deliberato et ex certa nostra scientia ad praefatam conventionem et concordiam juxta continentiam literarum initarum nostrum consensum pariter et ascensum adhibuimus et adhibemus, ipsasque autoritate regia Bohemiae, tenore praesentium appro-

bamus, roboramus, et gratiosius confirmamus. In cuius rei testimonium sigillum majestatis nostrae praesentibus est appensum. Datum Ratisbonae anno Domini M CCCC XXXIV, in vigilia s. Matthaei apostoli et evangelistae, regnorum nostrorum Hungariae XXXXVIII, Romani XXIII, Boemiae XV, Imperii vero II.

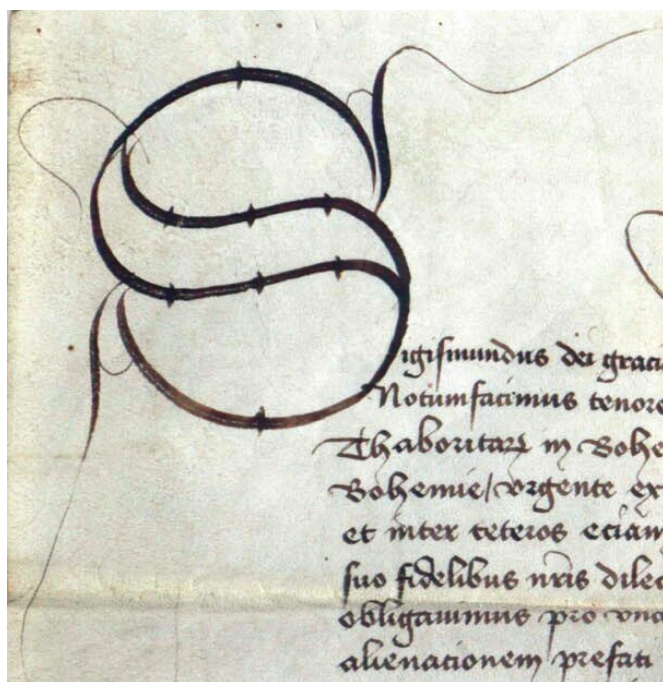
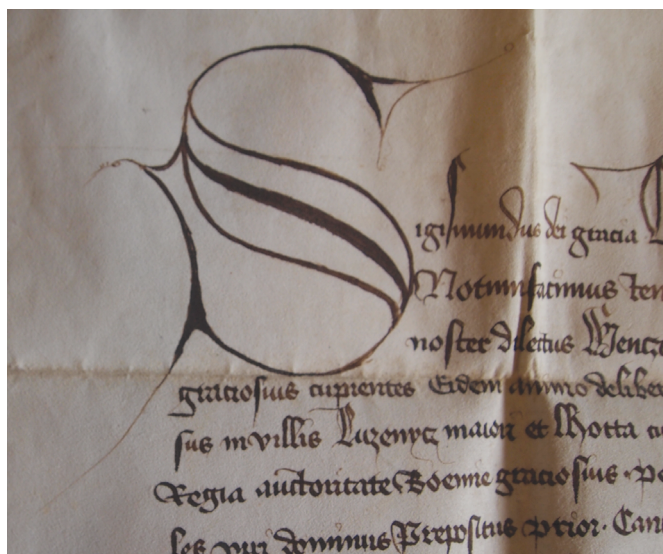
Příloha č. 10: Grafické znázornění četnosti zástav Zikmunda Lucemburského v jednotlivých letech dle předmětu zástavy.

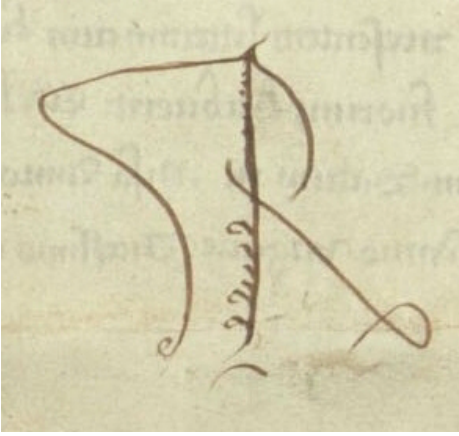
Příloha č. 11: Obrazové přílohy

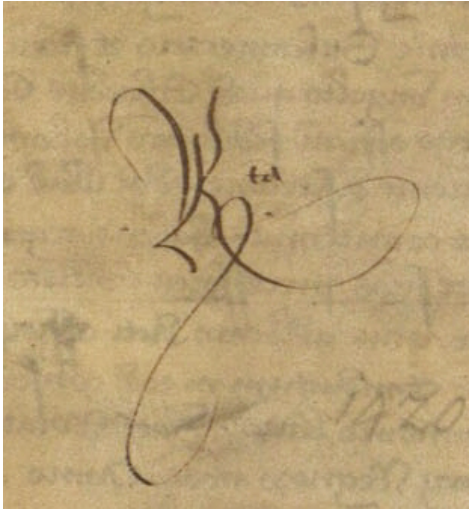
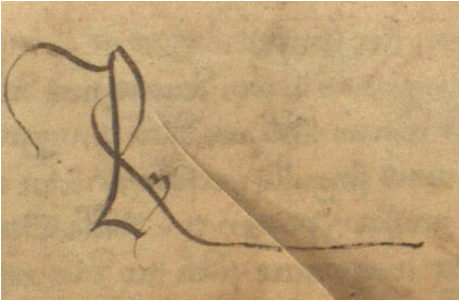
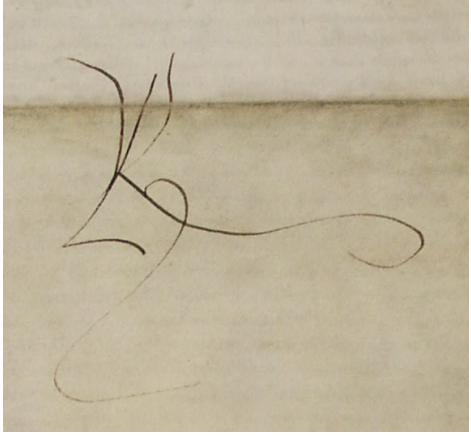
Obr. 1 Falzum listiny pro Václava Sekáče z Újezdce (NA, fond AZK, i. č. 2151, sign. ŘP Chotěšov 110).

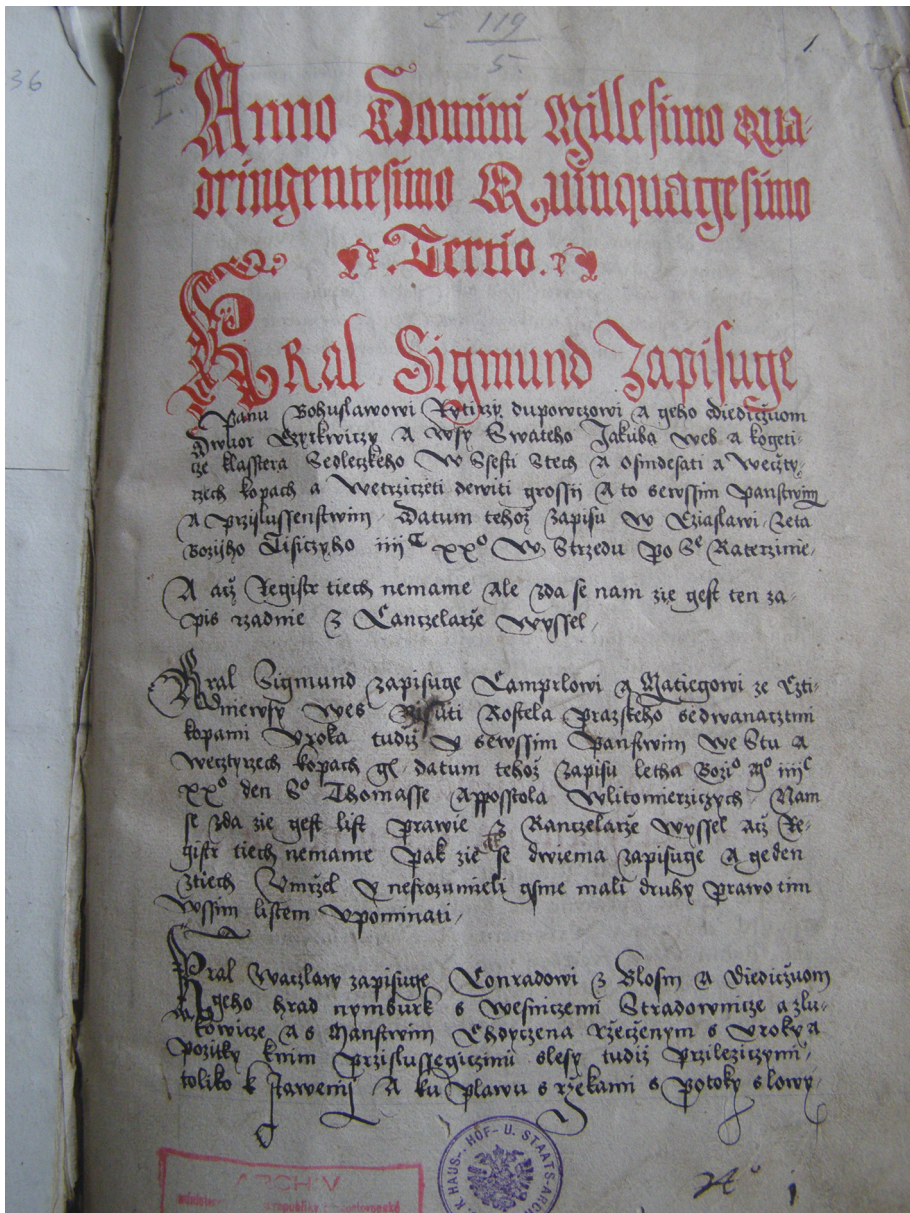
Obr. 2 Detail postavení úvodní iniciály v textu falza pro Václava Sekáče z Újezdce (NA, fond AZK, i. č. 2151, sign. ŘP Chotěšov 110) v porovnání s detailem postavení úvodní iniciály v textu pravé Zikmundovy listiny (NA, fond AZK, i. č. 2172, sign. ŘP Chotěšov 131).

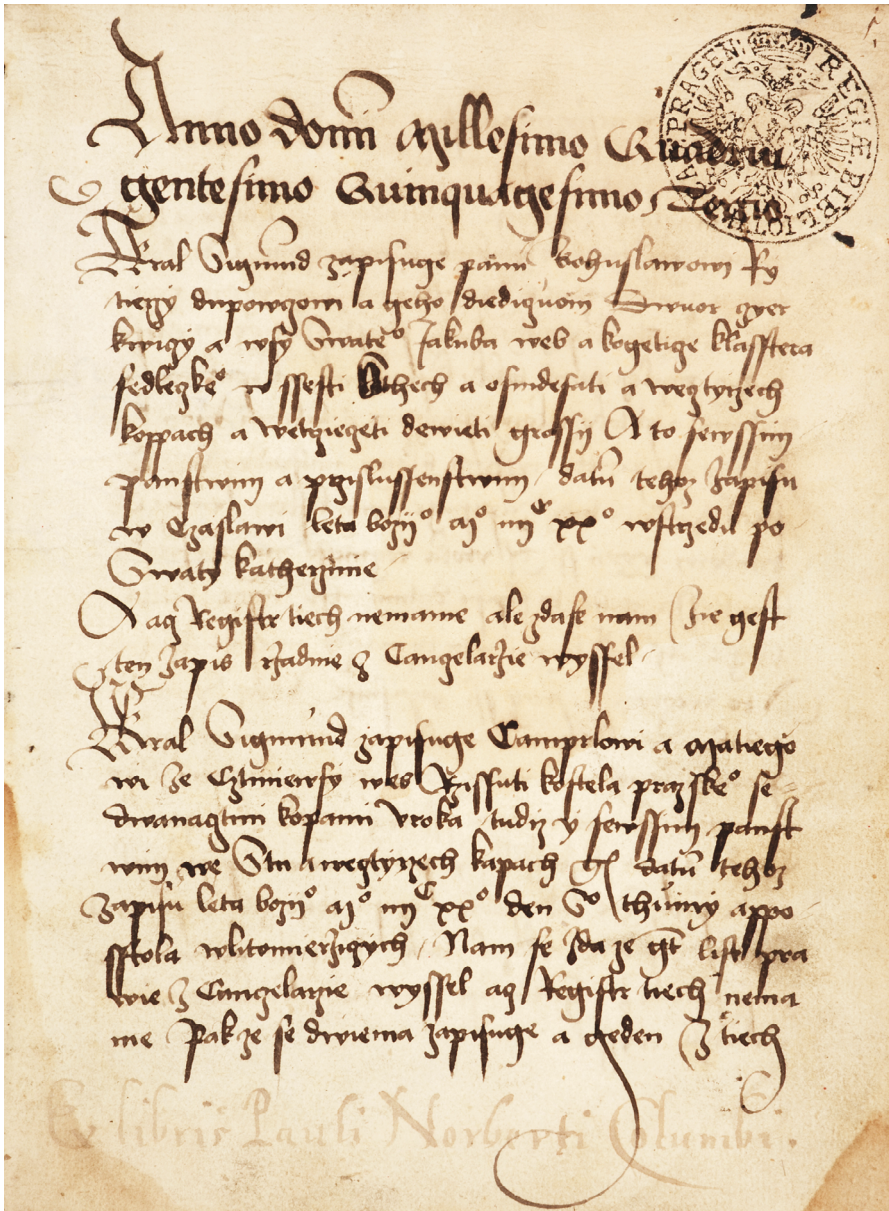
Falzum

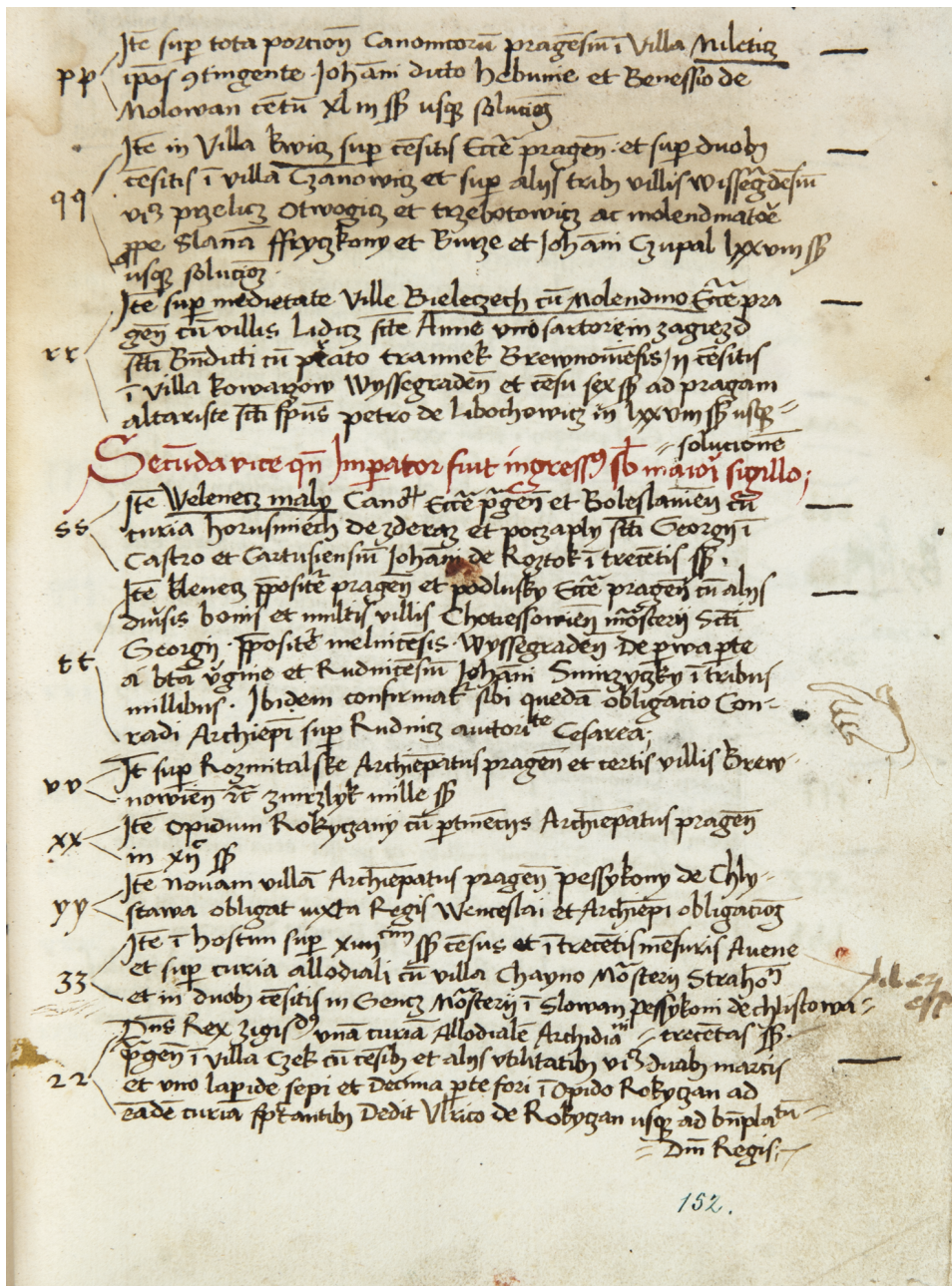
Obr. 3 Registraturní poznámka na falzu pro Václava sekáče z Újezdce (NA Praha, fond AZK, i. č. 2172, sign. ŘP Chotěšov 131) v porovnání s variantami registraturních poznámek pravých Zikmundových listin (archiv autora).

Obr. 4 Úvodní strana záznamů revizní komise 1453/1453 (NA Praha, fond ČDK fond ČDK, sign. RKP 2450, kniha č. 148, pag. 1).

Obr. 5 Úvodní strana záznamů revizní komise 1453/1453 (NK ČR, oddělení rukopisů, sign. UK XVII A 15, pag. 1).

Obr. 6 Ukázka výpisů z královských register (APH, fond APK, sign. Cod. XXV pag. 513).

593

374. Grad Djet a ...
 375. ...
 376. ...
 377. ...
 378. ...
 379. ...
 380. ...
 381. ...
 382. ...
 383. ...
 384. ...
 385. ...
 386. ...
 387. ...
 388. ...
 389. ...
 390. ...

Obr. 7 Ukázka výpisů z královských register (APH, fond APK, sign. Cod. XXXIII, pag. 513).

Obr. 8 Latinská zástavní listina na církevní statky s uherskou sekretní pečetí (NA Praha, fond AZK, i. č. 1035, sign. ŘC Zl. Koruna - 41).

Obr. 9 Česká zástavní listina na církevní statky s majestátní pečeti (NA Praha, fond AZK, i. č. 333, sign. ŘB sv. Jiří 131).

VIII. SOUPIS PRAMENŮ A LITERATURY

Nevydané prameny

Archiv hlavního města Prahy; Sběrka rukopisů.

Archiv města Plzně.

Archiv národního muzea; fondy Muzejní diplomatář, Pergamenové listiny, Topografická sbírka.

Archiv pražského hradu; fond Archiv Metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze.

Haus- Hof- und Staatsarchiv Wien; Říšská registra.

Moravský zemský archiv; fond G 37 Berthol Bretholz.

Národní archiv Praha; fondy Archiv České koruny, Archiv kollegiální kapituly vyšehradské, Archivy zrušených klášterů, Česká dvorská kancelář, České gubernium – listiny, Registra, Řád premonstrátů Strahov.

Národní knihovna; rukopisy Sign. UK XVII A 15.

Fürst Thurn und Taxis Zentralarchiv-Hofbibliothek-Museen Řezno; *Register des Klosters Chotieschau*, sign. Böhmen-Akten 93.

Lobkowicz Collections o. p. s.; Rodinný archiv Lobkowiczů Roudnice nad Labem, Roudnická Lobkowiczská knihovna.

Stadtbibliothek Bautzen, rkp. sign. MS 2°32.

Státní oblastní archiv Plzeň; fond Premonstráti Teplá.

Státní oblastní archiv Třeboň; fondy Historica Třeboň, Cizí rody, Cizí statky.

Státní okresní archiv Tachov; fond Archiv města Stříbro.

Archivní pomůcky, katalogy a průvodci

František BENEŠ – Karel BERÁNEK, *Soupis česky psaných listin a listů do roku 1526 1/1*, Praha 1974.

BERÁNEK – František BENEŠ, *Listiny českých zrušených klášterů 1115–1784*, Inventář SÚA, Praha 1961.

Erik BOUZA – Věra VAŇKOVÁ, *Langer Eduard, Dr. 1276–1944. Inventář*, Náchod 1969.

Jaroslav ERŠIL – Jiří PRAŽÁK, *Archiv pražské metropolitní kapituly. I. Katalog listin a listů z doby předhusitské (–1419)*, Praha 1956.

Jaroslav ERŠIL – Jiří PRAŽÁK, *Archiv pražské metropolitní kapituly II. Katalog listin a listů z let 1420–1561*, Praha 1986.

Průvodce po fondech a sbírkách Archivu národního muzea, Jaroslav ČECHURA (red.), Praha 1998.

Seznam rukopisů archivu Musea království českého, badatelna Archivu národního muzea.

Vydané prameny

Codex iuris municipalis I–III, Jaromír ČELAKOVSKÝ (ed.), Praha 1886–1960.

Codex Přemyslaeus. Regesty z výpisů z dvorských register Václava IV. z doby kolem a po roku 1400 (=Archiv český XXXIX), Ivan HLAVÁČEK (ed.), Praha 2013.

Decem registra censuum Bohemica compilata aetate bellum husiticum praecedente, Josef EMLER (ed.), Praha 1881.

Deutsche Reichstagsakten VIII, Dietrich KERLER (ed.), Gotha 1883.

Eberhart Windeckes Denkwürdigkeiten zur Geschichte des Zeitalters Kaiser Sigmunds, Wilhelm ALTMANN (ed.), Berlin 1893.

Chronica Husitarum, Andreas von Regensburg, sämtliche Werke, Georg LEIDINGER (ed.), München 1903, s. 343–459.

Jaromír Čelakovský: Moje zápisky 1871–1914, Luboš VELEK – Alice VELKOVÁ (edd.), Praha 2004.

J. F. Böhmer, Regesta Imperii. XI. Die Urkunden Kaiser Sigmunds 1410–1437, 1–2, Wilhelm ALTMANN (ed.), Innsbruck 1896–1900.

J. F. Böhmer, Regesta Imperii. XI. Regesten Kaiser Sigismunds (1410–1437) nach Archiven und Bibliotheken geordnet. Herausgegeben von Karel Hruza. Band 1: Die Urkunden und Briefe aus den Archiven und Bibliotheken Mährens und Tschechisch-Schlesiens. (= RI XI NB/1) Nach Wilhelm Altmann neubearbeitet von Petr ELBEL, Wien – Köln – Weimar 2012.

J. F. Böhmer, Regesta Imperii. XI. Regesten Kaiser Sigismunds (1410–1437) nach Archiven und Bibliotheken geordnet, hg. v. Karel Hruza. Band 2. Die Urkunden und Briefe aus den Archiven und Bibliotheken West-, Nord- und Ostböhmens. (= RI XI NB/2) Nach Wilhelm Altmann neubearbeitet von Petr ELBEL – Stanislav BÁRTA – Přemysl BAR – Lukáš REITINGER, Wien – Köln – Weimar 2015.

VIII. Soupis pramenů a literatury

- J. F. Böhmer, Regesta Imperii. XI. Regesten Kaiser Sigismunds (1410–1437). Neubearbeitung nach Archiven und Bibliotheken geordnet. Herausgegeben von Karel Hruza. Band 3: Die Urkunden und Briefe aus den Archiven und Bibliotheken Südböhmens.* (= RI XI NB/3) Nach Wilhelm Altmann neubearbeitet von Petr ELBEL – Přemysl BAR – Stanislav BÁRTA – Lukáš REITINGER, Wien – Köln – Weimar 2016.
- Johannis de Turonis, regestum actorum in legationibus a sacro concilio in Boemiam*, MC I, Ernestus BIRK (ed.), Vindobonae 1857, s. 785–867.
- Kniha počtů královského města Loun z let 1450–1472 a 1490–1491*, Jaroslav VANIŠ (ed.), Praha 1979.
- Kronika Bartoška z Drahonice*, FRB V., Jaroslav GOLL (ed.), Praha 1893, s. 589–628.
- Libri confirmationum VII–X*, Josef EMLER (ed.), Praha 1889.
- Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka I.*, Blažena RYNEŠOVÁ (ed.), Praha 1929.
- Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka II.*, Blažena RYNEŠOVÁ (ed.), Praha 1932.
- Listář královského města Plzně I (1300–1450)*, Josef STRNAD (ed.), Plzeň 1891.
- Listy kláštera Zbraslavského*, Ferdinand TADRA (ed.), Praha 1904 (= Historický archiv sv. 23).
- Monumenta conciliorum generalium seculi decimi quinti*, František PALACKÝ – Ernestus BIRK (edd.), Tomus I, Vindobonae 1857, Tomus II, Vidobonae 1873.
- Miscellanea historica Regni Bohemie. Decadis I, liber VI archiepiscopalis*, Bohuslav BALBÍN (ed.), Pragae 1684.
- Monumenta historica Bohemiae nusquam antehac edita IV*, Gelasius DOBNER (ed.), Pragae 1779.
- Augustin NEUMANN, *Nové prameny k dějinám husitství na Moravě*, Olomouc 1930.
- Vojtěch Jaromír NOVÁČEK, *Sigismundi regis Bohemiae litterae donationum regalium (1421–1437)*, Věstník královské české společnosti nauk. Třída Filosoficko-Historicko-Jazykozpytná, roč. 1903, Praha 1904.
- František Martin PELZEL, *Lebensgeschichte der römischen und böhmischen Königs Wenceslaus, Tomus II, Urkundenbuch*, Praha 1790.
- Popis odcizených statků duchovenstva postoupených komoře královské roku 1454*, Wácslav Wladivoj TOMEK (ed.), AČ XIV, s. 368–379.
- Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae II*, Josef EMLER (ed.), Praha 1882.
- Registra zápisův královských i obecných r. 1453 a 1454 sepsaná*, František PALACKÝ (ed.), AČ I, s. 493–546, AČ II, s. 175–208 a 444–481, Praha 1840 a 1842.
- August SEDLÁČEK, *Zbytky register králův Římských a Českých 1361–1480*, Praha 1914.
- Staré letopisy české z rukopisu křižovnického*, Miloslav KAŇÁK – František ŠIMEK (edd.), Praha 1959.
- Der Tractatus de longo schismate des Abtes Ludolf von Sagan*, Johannes LOSERTH (ed.) (= Beiträge zur Geschichte der husitischen Bewegung III), Archiv für österreichische Geschichte 60, 1880, s. 343–561.

- Účty hradu Karlštejna z let 1423–1434, Josef PELIKÁN (ed.), Praha 1948.
- Urkundenbuch des Ehemaligen Cistercienserstiftes Goldenkron in Böhmen, Mathias PANGERL (ed.), Wien 1872.
- Urkundliche Beiträge zur Geschichte des Hussitenkrieges I, František PALACKÝ (ed.), Praha 1873.
- Vavřince z Březové kronika husitská, FRB V, Jaroslav GOLL (ed.), Praha 1893, s. 327–534.
- Zlomek register zápisů markrabství moravského z roku 1459, Josef EMLER (ed.), AČ VII, s. 569–604.
- Zprávy o statcích a přech venkovských z archivu města Prahy, L–Z, Josef TEIGE (ed.), AČ XXVIII.

Literatura

- Gabriele ANNAS, *Hoftag – Gemeiner Tag – Reichstag. Studien zur strukturellen Entwicklung deutscher Reichsversammlungen des späten Mittelalters (1349–1471) Band 2: Verzeichnis deutscher Reichsversammlungen des späten Mittelalters (1349 bis 1471)*, Göttingen 2004.
- Robert ANTONÍN, *Chronicon Aulae Regiae a její pramenná hodnota pro výzkum česko-polských dějin na přelomu 13. a 14. století*, in: Drugie polsko-czeskie forum młodych mediewistów. Materiały z konferencji naukowej Gniezno 25–28 września 2007 roku, Josef DOBOSZ – Jakub KUJAWIŃSKI – Marzena MATLA-KOZŁOWSKA (edd.), Poznań 2009, s. 147–162.
- Robert ANTONÍN, *Chronicon aulae regiae – neúspěšný pokus o ustavení oficiální paměti na poslední Přemyslovce*, in: Memoria et damnatio memoriae ve středověku, Martin NODL – Piotr WĘCOWSKI (edd.), Praha 2014, s. 91–106.
- Přemysl BAR, *Neznámá falza listin Zikmunda Lucemburského a falzátorská činnost Oldřicha II. z Rožmberka*, SMB 6, 2014, s. 69–113.
- Stanislav BÁRTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na statky chotěšovského kláštera (1420–1437)*, MHB 15/2, 2012, s. 7–45.
- Stanislav BÁRTA, *Falzum zástavní listiny Zikmunda Lucemburského pro Václava Sekáče z Újezdce z 2. ledna 1421*, Studia historica Brunensia 60, 2013, s. 115–133.
- Stanislav BÁRTA, *Odvolaání zástav statků církevních institucí Zikmundem Lucemburským na obecném sněmu v Norimberku 23. srpna 1422*, ČMM 133, 2014, s. 383–407.
- Stanislav BÁRTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského pro Něpra Duce z Vařin – příklad z ediční praxe Regesta Imperii XI Neubearbeitung*, in: Editorství a edice středověkých pramenů diplomatické povahy na úsvitu 21. století. Směry – tendence – proměny, Pavel KRAFL (ed.), Praha 2015, s. 75–97.
- Stanislav BÁRTA, *A financial dimension of the pledge policy of King Sigismund of Luxembourg in Bohemia (1419–37)*, in: Money and Finance in Central Europe during the Later Middle Ages, Roman ZAORAL (ed.), Basingstoke 2016, s. 76–86.
- Stanislav BÁRTA, *Formulář a typologie zástavních listin Zikmunda Lucemburského v českých zemích (1420–1437)*, SAP 66, 2016, č. 1, s. 3–37.

VIII. Soupis pramenů a literatury

- Wilhelm BAUM, *Kaiser Sigismund. Hus, Konstanz und Türkenkriege*, Graz 1993.
- Klára BENEŠOVÁ – Hubert JEČNÝ – Dana STEHLÍKOVÁ – Michal TRYML, *Nové prameny k dějinám klášterního kostela Cisterciáků na Zbraslavi*, Umění XXXIV, 1986, č. 5, s. 385–409.
- Karel BERÁNEK – Věra BERÁNKOVÁ, *Zur Tätigkeit einer in den Jahren 1453–1454 zur Revision von Pfandurkunden in Böhmen eingesetzten Kommission*, Folia Diplomatica 2, 1976, s. 187–197.
- Marie BLÁHOVÁ, *Petr Žitavský o sobě (Zbraslavská kronika jako ego-dokument)*, in: Za zdmi kláštera. Cisterciáci v českých dějinách, Dana DVOŘÁČKOVÁ-MALÁ – Petr CHARVÁT – Bohumír NĚMEC (edd.), České Budějovice 2010, s. 67–81.
- Marie BLÁHOVÁ, *Osudy Zbraslavské kroniky*, Studia historica Brunensia 62, 2015, s. 143–154.
- Tomáš BOROVSÝ, *Zikmundovy zápisy na Moravě (Zápisy klášterních majetků)*, in: Ad vitam et honorem Jaroslao Mezník. Profesoru Jaroslavu Mezníkovi přítel a žáci k pětasedmdesátým narozeninám, Tomáš BOROVSÝ – Libor JAN – Martin WIHODA (edd.), Brno 2003, s. 327–339.
- Tomáš BOROVSÝ, *Soukromé kláštery na Moravě ve 13. a 14. století*, ČMM 123, 2004, s. 461–479.
- Tomáš BOROVSÝ, *Kláštery panovník a zakladatelé na středověké Moravě*, Brno 2005.
- Vlastimil BORŮVKA, *Genealogie rodu pánů z Kolovrat*, Heraldika a genealogie 25, 1992, č. 1, s. 1–120.
- Vincenc BRANDL, *Spor o biskupství olomoucké a počátky husitství na Moravě*, ČMM 9, 1877, s. 29–61.
- František BROŽ, *Sekularizace církevního majetku v období husitské revoluce v severovýchodních Čechách* (rukopis diplomové práce), Praha 1988, 182 s.
- Martin ČAPSKÝ, *Osudové zvraty lipanského vítěze. Diviš Bořek z Miletínka jako představitel umírněného husitského křídla*, Husitský Tábor, Supplementum 3, 2007, s. 585–608.
- Jaroslav ČECHURA, *Hospodářský vývoj plaského kláštera v době Přemyslovské*, HG 18, 1979, s. 233–305.
- Jaroslav ČECHURA, *K některým otázkám hospodářského a správního systému cisterciáckých klášterů: Zlatá koruna v předhusitském období*, ČsČH 29, 1981, s. 228–257.
- Jaroslav ČECHURA, *Hospodářský vývoj sedleckého kláštera do roku 1346*, Muzeum a současnost 5, 1982, s. 39–72.
- Jaroslav ČECHURA, *Sión a Kunětická Hora: hrady husitské revoluce?*, Husitský Tábor 5, 1982, s. 153–163.
- Jaroslav ČECHURA, *Sekularizace církevních statků v husitské revoluci* (kandidátská disertační práce). Praha 1984 (rukopis uložený v knihovně Historického ústavu Akademie věd ČR).
- Jaroslav ČECHURA, *Struktura pozemkové držby v západních Čechách na počátku husitské revoluce*, Sborník historický 31, 1985, s. 5–53.
- Jaroslav ČECHURA, *K některým aspektům státní ideologie a sekularizačních idejí v předhusitských Čechách*, ČNM řada historická 155, 1986, s. 29–36.

- Jaroslav ČECHURA, *Sekularizace církevních statků v husitské revoluci a některé aspekty ekonomického a sociálního vývoje v Čechách v době pozdního středověku*, Husitský Tábor 9, 1986–1987, s. 91–100.
- Jaroslav ČECHURA, *Rozsah a dynamika sekularizace církevních statků v západních Čechách na počátku husitské revoluce (v letech 1419–1420)*, PHS 29, 1989, s. 43–69.
- Jaroslav ČECHURA, *Významný soubor pozdně středověkých bohemik v Řezně*, Archivní časopis 40, 1990, s. 22–28.
- Jaroslav ČECHURA, *recenze na Milan MORAVEC, Zástavy Zikmunda Lucemburského*, Husitský Tábor 10, 1991, s. 260–261.
- Jaroslav ČECHURA, *Chotěšov v 15. století*, MZK 27, 1991, s. 51–78.
- Jaroslav ČECHURA, *Sekularizace církevních statků v husitských Čechách a Zikmund Lucemburský*, Historický obzor IX, 1993, s. 201–203.
- Jaroslav ČECHURA, *Die Säkularisation der kirchlichen Güter im hussitischen Böhmen und Sigismund von Luxemburg*, in: Sigismund von Luxemburg. Kaiser und König in Mitteleuropa 1387–1437, Josef MACEK – Ernő MAROSI – Ferdinand SEIBT (edd.), Münster 1994, s. 121–131.
- Jaroslav ČECHURA: *Die Struktur der Grundherrschaften im mittelalterlichen Böhmen unter besonderer Berücksichtigung der Klosterherrschaften*, Stuttgart – Jena – New York 1994.
- Jaroslav ČECHURA, *Dějiny Plzeňska*, in: Gotika v západních Čechách (1230–1530) I. Jiří FAJT (ed). Praha 1995.
- Jaroslav ČECHURA, *Sekularizace církevních statků v západních Čechách v letech 1421–1454*, ČNM – řada historická, 165, 1996, s. 1–16.
- Jaroslav ČECHURA, *Sekularizace církevních statků v jihovýchodních Čechách v letech 1420–1454*, ČNM – řada historická, 177, 2008, s. 1–25.
- Jaroslav ČECHURA – Marie RYANTOVÁ, *Urbář kláštera Břevnov z roku 1406*, Časopis národního muzea – řada historická 161, 1992, s. 79–107.
- Jaroslav ČECHURA – Marie RYANTOVÁ, *Hospodářství kláštera Břevnov na počátku 15. století*, in: Milénium břevnovského kláštera (993–1993). Sborník statí o jeho významu a postavení v českých dějinách, Ivan HLAVÁČEK – Marie BLÁHOVÁ (red.), Praha 1993, s. 197–206.
- Jaromír ČELAKOVSKÝ, *O domácích a cizích registrech, zvláště o registrech české a jiných rakouských dvorských kanceláří* (= Rozpravy král. české společnosti nauk VII. řada, 3. svazek), Praha 1890.
- Kamil ČINÁTL, *Naše české minulosti aneb jak vzpomínáme*, Praha 2014.
- Petr ČORNEJ, *Bitva na Vítkově a zhroutení Zikmundovy křížové výpravy v létě 1420*. Husitský Tábor 9, 1986–1987, s. 101–152.
- Petr ČORNEJ, *Velké dějiny země koruny české V. 1402–1437*, Praha – Litomyšl 2000.
- Petr ČORNEJ, *Klíče ke Karlštejnu*, SMB 1, 2009, s. 37–83.
- Josef František DEVOTY, *Popsání založení, zvláštní pobožnosti, a života svatosti, mnohým nešťastným osudům podrobené, bývalé řehole Cysterceyenské, pak obzvláštního wzhledu a wznešenosti starožitných kaplí: Hrobu Božého, všech Swatých, sw. Ondřege, SS. Kozmy a Damiána a všech*

VIII. Soupis pramenů a literatury

- wěrných dušiček, s připomenutím chrámu Páně SS. Apoštolů Filipa a Jakuba, prostanného hřbitova, též sochy sv. Jana Nepomuckého na swatém místě welesalwného udolí Sedleckého blíž Kutny Hory w králowstwi Českém, Praha 1824.
- Josef DOBLÁŠ, *Dějiny královského města Palhřímova a jeho okolí. Díl II. Doba reformační část I.*, Pelhřimov 1936.
- Jaroslav DŘÍMAL, *Královský prokurátor a jeho úřad do roku 1745*, SAP 19, 1969, č. 2, s. 348–385.
- Petr ELBEL, *Dvě neznámé listiny z roku 1416. Příspěvek k poznání sporu o olomoucké biskupství*, SPFFBU C 50, 2003, s. 101–118.
- Petr ELBEL, *Kapitoly z dějin katolické církevní správy na Moravě v době husitské (1408–1457)*, Brno 2007 (netištěná disertace).
- Petr ELBEL, *Úvaha o stavu bádání o dvoře Zikmunda Lucemburského a prezentace prosopografického výzkumu Zikmundových dvořanů z českých zemí*, in: *Dvory a rezidence ve středověku II. Struktura a kultura dvorské společnosti*, Dana DVOŘÁČKOVÁ-MALÁ – Jan ZELENKA (edd.), Praha 2008, s. 231–244.
- Petr ELBEL, „Scio, quod vos Moravi estis timidi et michi non fideles“. *Moravané ve strukturách dvora Zikmunda Lucemburského*, MHB 12/2, 2009, s. 43–132.
- Petr ELBEL, *Regesta Imperii XI Neubearbeitung: nová regestová edice listin Zikmunda Lucemburského a její ediční zásady*, in: *Editorství a edice středověkých pramenů diplomatické povahy na úsvitu 21. století. Směry – tendence – proměny*, Pavel KRAFL (ed.), Praha 2015, s. 61–74.
- Petr ELBEL – Andreas ZAJIC, *Die zwei Körper des Kanzlers? Die „reale“ und die „virtuelle“ Karriere Kaspar Schlicks unter König und Kaiser Sigismund – Epilegomena zu einem alten Forschungsthema I–III*, MHB 15/2, 2012, s. 47–143; MHB 16/1, 2013, s. 55–212; MHB 16/2, 2013s. 73–157.
- Pál ENGEL – Norbert C. TÓTH, *Itineraria regum et reginarum (1382–1438)*, Budapest 2005.
- Franz-Reiner ERKENS, *Über Kanzlei und Kanzler König Sigismuns. Zum Kontinuitätsproblem in der deutschen Reichskanzlei unter dem letzten Luxemburger*, AfD 33, 1987, s. 429–458.
- Erich FORSTREITER, *Die deutsche Reichskanzlei und deren Nebenzkanzleien unter Kaiser Sigismunds von Luxemburg* (strojopis disertace), Vídeň 1924.
- Jostein GAARDER, *Kouzelný kalendář. Podivuhodné putování do Betléma*, Kostelní Vydří 2002.
- Götz LANDWEHR, *Die Verpfändung der Deutschen Reichsstädte im Mittelalter*, Köln – Gratz 1967.
- Götz LANDWEHR, *Die Bedeutung der Reichs- und Territorialpfandschaften für den Aufbau des Kurzpfälzischen Territoriums*, Mitteilungen des Historischen Vereins der Pfalz 66, 1968, s. 155–196.
- František GRUNT, *Počátky a vzestup pánů z Kolovrat v západních Čechách*, MZK 37, 2002, s. 7–23.
- Josef HEJNIC, *Dvě nápisné památky z doby husitské*, Sborník Národního muzea v Praze, řada A – historie 15, 1961, č. 4–5, s. 235–256.
- Josef HEMMERLE, *Die Deutschordens-Ballei Böhmen in ihren Rechnungsbüchern 1382–1411*, Bonn 1967.

- Ivan HLAVÁČEK, *Studie k diplomatice Václava IV. (VII. – Dvě formulářové sbírky s Václavovými písemnostmi)*, SAP 13, 1963, č. 1, s. 146–168.
- Ivan HLAVÁČEK, *Das Urkunden- und Kanzleiwesen des böhmischen und römischen Königs Wenzel (IV.) 1376–1419*, Stuttgart 1970.
- Ivan HLAVÁČEK, *Co a jak se událo či neudálo v Broumově před šesti sty lety?*, Stopami dějin Náchodska. Sborník Státního okresního archivu Náchod 11, 2007, s. 9–18. [přetištěno z: Regnum Bohemiae et Sacrum Romanum Imperium. Sborník k počtě Jiřího Kuthana, Praha 2005].
- Zdeňka HLEDÍKOVÁ, *Litomyšlský biskup Jan IV. a jeho vizitace*, Studie o rukopisech 21, 1982, s. 115–139.
- Milan HLINOMAZ, *Několik tezí k dějinám kláštera Chotěšov s přihlédnutím k tepelským fondům*, MZK 38, 2003, s. 185–205.
- Milan HLINOMAZ, *Dějiny kláštera premonstrátek Chotěšov*, České Budějovice 2009.
- Jörg K. HOENSCH, *Itinerar König und Kaiser Sigismund von Luxemburg 1368–1437*, Warendorf 1995.
- Jörg K. HOENSCH, *Kaiser Sigismund. Herrscher an der Schwelle zur Neuzeit 1368–1437*, München 1996.
- František HOFFMANN, *Litomyšl v husitském revolučním hnutí*, in: Sborník příspěvků k dějinám Litomyšle a okolí. K 700 výročí povýšení Litomyšle na město v roce 1959, Jindřich RŮŽIČKA (ed.), Pardubice 1959, s. 33–105.
- Karel HRUZA – Alexandra KAAR (edd.), *Kaiser Sigismund (1368–1437). Zur Herrschaftspraxis eines europäischen Monarchen*, Wien 2012.
- Otto HUPP, *Die Wappenbücher vom Arlberg. Erster Teil: die drei Originalhandschriften von St. Christoph auf dem Arlberg aus den Jahren 1394 bis rund 1430*, Berlin 1937–1939.
- Kateřina CHARVÁTOVÁ, *Dějiny cisterckého řádu v Čechách 1142–1420. II. Kláštery založené ve 13. a 14. století*, Praha 2014².
- János INCZE, *King Sigismund's deeds of pledge in Hungary*, in: Money and Finance in Central Europe during the Later Middle Ages, Roman ZAORAL (ed.), Basingstoke 2016, s. 87–109.
- Libor JAN, *Ivanovice na Hané, Orlovice a johanitský řád*, ČMM 111, 1992, s. 199–226.
- Libor JAN, *Zkáza českomoravské bailie řádu německých rytířů*, ČMM 117, 1998, s. 383–391.
- Libor JAN, *Soukromá klášterní založení a právo ochrany*, ČMM 123, 2004, s. 443–445.
- Jiří JÁNSKÝ, *Rytíř Přibík Klenovský z Klenového (1416–1465), „bohатыr neodolatelný“ a „Jidáš táborů“*, Sborník prací z historie a dějin umění 3, 2004, s. 51–167.
- Jaroslav KADLEC, *Dějiny kláštera Svaté Koruny*, České Budějovice 1949.
- Jan KAPRAS, *K dějinám českého zástavního práva*, Praha 1903.
- František KAVKA, *Strana Zikmundova v husitské revoluci*, Praha 1949 (strojopis disertace).
- František KAVKA, *Obležení Plzně r. 1433/34, pražská kompaktáta a Zikmund*, MZK 20, 1984, s. 125–131.

VIII. Soupis pramenů a literatury

- František KAVKA, *Poslední Lucemburk na českém trůně. Králem uprostřed revoluce*, Praha 1998.
- Jindřich KEJŘ, *Bitva u Vyšehradu roku 1420*, Husitský Tábor 6–7, 1983–1984, s. 123–144.
- Márta KONDOR, *Die Urkundenausstellung der zentralen Ausfertigungsorgane und der Kurialgerichte in Ungarn während der ersten Hälfte des 15. Jahrhunderts. Bemerkungen zu den Regesten der an ungarischen Kanzleien ausgefertigten Urkunde König und Kaiser Sigismunds*, Afd 55, 2009, s. 191–224.
- Dana KOUTNÁ, *Das Register des Klosters Chotieschau*, Regensburg 1987 (netištená disertace).
- Kamil KROFTA, *Začátky české berně*, ČČH 36, 1930, s. 1–26; 237–257; 437–490.
- Jitka KŘEČKOVÁ – Petra NEVÍMOVÁ, *Přehled pramenů chotěšovského kláštera ve Státním ústředním archivu v Praze*, MZK 38, 2003, s. 207–221.
- Karel KŘESADLO, *K dějinám města Slaného do porážky husitské revoluce*, Střeďočeký sborník historický 8, 1973, s. 55–69.
- Věra KUTHANOVÁ, *Bývalý cisterciácký klášter Nepomuk. Výsledky stavebně historického průzkumu a pokus o rekonstrukci stavebního vývoje*, Umění 25, 1977, s. 449–461.
- Luboš, LANCINGER, *Čtyři artikuly pražské a podíl universitních mistrů na jejich vývoji*, AUC – Historia Universitatis Carolinae Pragensis 3, 2, 1962, s. 3–61.
- Josef MACEK – Ernő MAROSI – Ferdinand SEIBT (edd.), *Sigismund von Luxemburg. Kaiser und König in Mitteleuropa 1387–1437. Beiträge zur Herrschaft Kaiser Sigismund und der europäischen Geschichte um 1400*, Warendorf 1994.
- Elemér MÁLYUSZ, *Kaiser Sigismund in Ungarn 1387–1437*, Budapest 1990.
- Jan MAREŠ, *Vztahy mezi městem Slaným a Louny v polovině 15. století ve světle slánského kopiáře*, Slánské rozhovory 2006, s. 14–17.
- Eduard MAUR, *Príspevek k biografii biskupa Aleše z Březí*, Tábořský archiv 8, 1997–1998, s. 11–35.
- Eduard MAUR, *Počátky pivoňského kláštera – mýty, realita, otázky*, MZK 34, 1999, s. 7–33.
- Jaroslav MEZNÍK, *recenze na Jaroslav ČECHURA, Rozsah a dynamika sekularizace církevních statků*, ČČH 88, 1990, s. 922.
- Jaromír MIKULKA, *Dějina Hradce Králové I/1*, Hradec Králové 1996.
- Amedeo MOLNÁR, *Na rozhraní věků. Cesty reformace*, Praha 1985.
- Milan MORAVEC, *Zástavy a zástavní listiny Zikmunda Lucemburského z let 1420–1437 (diplomová práce)*, Praha 1977.
- Milan MORAVEC, *Zástavy Zikmunda Lucemburského v Českých zemích z let 1420–1437*, FHB 9, 1985, s. 89–173.
- František MUSIL a kol., *Dějiny východních Čech v pravěku a středověku (do roku 1526)*, Praha 2009.
- Zdeněk NEJEDLÝ, *Prameny k synodám strany pražské a tábořské (vznik husitské konfesse) v letech 1441–1444*, Praha 1900.
- Zdeněk NEJEDLÝ, *Dějiny města Litomyšle a okolí. Díl I*, Litomyšl 1903.
- Augustin NEUMANN, *Církevní jmění za doby husitské se zřetelem k Moravě*, Olomouc 1920.

- Rostislav NOVÝ, *Hospodářský region Prahy na přelomu 14. a 15. století*, ČsČH 19, 1971, s. 397–418.
- Rostislav NOVÝ, *Komorní důchod za krále Václava IV.*, in: *Historia docet. Sborník prací k počtě šedesátých narozenin prof. PhDr. Ivana Hlaváčka, CSc, Miloslav POLÍVKA – Michal SVATOŠ (edd.)*, Praha, 1992.
- Zdeňka NYPLOVÁ, *Zámek Zbraslav: dějiny a popis*, Zbraslav nad Vltavou 1933.
- Otakar ODLOŽILÍK, *Z počátků husitství na Moravě. Šimon z Tišnova a Jan Vavřincův z Račic*, ČMM 49, 1925, s. 1–170.
- František PALACKÝ, *Dějiny národu českého w Čechách a w Moravě III. 1.*, Praha 1850.
- Jan PAŘEZ, *Sekularizace a privatizace majetku lounských klášterů v husitských válkách*, Sborník okresního archivu v Lounech, IX, 1999, s. 5–10.
- Jan PAŘEZ, *Zájmová sféra lounských měšťanů během husitských válek a sekularizace církevního majetku*, Sborník okresního archivu v Lounech, IX, 1999, s. 11–20.
- Marcin Rafał PAUK, *Działalność fundacyjna możnowładztwa czeskiego i jej uwarunkowania społeczne (XI–XIII wiek)*, Kraków – Warszawa 2000.
- Michel PAULY – François REINERT (edd.), *Sigismund von Luxemburg. Ein Kaiser in Europa. Tagungsband des internationalen historischen und kunsthistorischen Kongresses in Luxemburg, 8. – 10. Juni 2005*, Mainz 2006.
- Josef PELIKÁN, *Príspevek k zástavám krále Zikmunda*, ČSPS 54, 1946, s. 27–37.
- Tomáš PETRÁČEK, *Jednající člověk, instituce a sociální struktury: Jaroslav Čechura jubilující*, in: *Sedláci si dělají, co chtějí. Sborník vybraných prací profesora Jaroslav Čechury*, Veronika BOHÁČOVÁ – Veronika KURCOVÁ (edd.), Praha 2012, s. 10.
- Josef PETRÁŇ, *Skladba pohusitské aristokracie v Čechách. Úvod do diskuse*, in: *Proměny feudální třídy v Čechách v pozdním feudalismu*, Josef PETRÁŇ (ed.), Praha 1976 (= AUC – Philosophica et historica 1), s. 9–80.
- Hans PLANITZ, *Das Deutsche Grundpfandrecht*, Weimar 1936.
- Otto POSSE, *Die Siegel der deutschen Kaiser und Könige von 751–1806. II. Band 1347–1493*, Dresden 1910.
- Antonín PROFOUS, *Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny*, díl II CH – L, Praha 1949.
- Anna PUMPROVÁ, *Svědectví autografu o práci Petra Žitavského s textem Zbraslavské kroniky*, ČMM 131, 2012, s. 239–263.
- Jaroslav PURŠ – Miroslav KROPILÁK, *Přehled dějin Československa I/1 [do roku 1526]*, Praha 1980.
- Rudolf RAUSCHER, *K rukojemství v českém právu zemském*, Praha 1923.
- Rosa Mystica, id est: Thaumaturgae ac vetustissimae imaginis gloriosae caelorum Reginae, Mariae, in Regio Monasterio (Aula Regia) Ordinis Cisterciensis, prope metropolim Regni Boemiae. Sub Rosae allegoria historia et gloria*, Pragae 1711.
- Bohuslava ROTTEROVÁ, *Revize feudálního majetku v Čechách v polovině 15. století*, in: *Proměny feudální třídy v Čechách v pozdním feudalismu*, Josef PETRÁŇ (ed.), Praha 1976 (= AUC – Philosophica et historica 1), s. 261–265.

VIII. Soupis pramenů a literatury

- U. RUH – CH. SCHULTE – R. SEBOTT, *Säkularisierung, Säkularisation, Säkularismus*, LThK VIII, sl. 1467–1473.
- Jeroným RŮŽIČKA, *Dějepis kláštera břevnovského a broumovského*, Praha 2013.
- Johann SÄGMÜLLER, *Die Idee von der Säkularisation des Kirchenguts im ausgehenden Mittelalter – auch eine der Ursachen der Reformation*, Theologische Quartalschrift 99, 1917/18, s. 253–310.
- František ŠEBEK a kol., *Dějiny Pardubic I.*, Pardubice 1990.
- August SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze království českého I–XV*, Praha 1882–1927.
- August SEDLÁČEK, *Klášter Nepomucký*, ČČH 30, 1924, s. 308–310.
- Martina SCHATTKOWSKY, *Die böhmischen Besitzungen des Zisterzienserklosters Altzella (1162–1540)*, FHB 6, 1984, s. 221–234.
- Otto STIENBACH, *Diplomatische Sammlung historischer Merkwürdigkeiten aus dem Archive des gräflichen Cisterzienserstifts Saar in Mähren*, Prag – Wien – Leipzig 1783.
- G. SCHWAIGER, *Säkularisation*, LMA VII, sl. 1277–1279.
- Miroslav SVOBODA, *Majetek řádu johanitů v Čechách v husitské době. Podíl Zikmunda Lucemburského na likvidaci pozemkového majetku církve*, ČČH 103, 2005, s. 269–312.
- Jiří SEJBAL, *Základy peněžního vývoje*, Brno 1997.
- Martin, ŠANDERA, *Zikmundovi věrní na českém severovýchodě. Opočenská strana v husitské revoluci*, České Budějovice 2005.
- Martin ŠANDERA, *Páni z Dobrušky a z Opočna. Kolonizátoři, dvořané a válečníci*, České Budějovice 2007.
- František ŠMAHEL, *Táborské vesnice na Podblanicku v letech 1420–1547*, Sborník vlastivědných prací z Podblanicka 22, 1981, s. 171–201.
- František ŠMAHEL, *Dějiny Tábora I. 2 (1422–1452)*, České Budějovice 1990.
- František ŠMAHEL, *Blasfemie Rituálu? Tři pohřby krále Václava IV*, in: Pocta prof. JUDr. Karlu Malému, DrSc. k 65. narozeninám, Praha 1995, s. 133–143.
- František ŠMAHEL, *Husitská revoluce I–IV*, Praha 1996².
- František ŠMAHEL, *Basilejská kompaktáta*, Praha 2011.
- František ŠMAHEL, *Mezi středověkem a renesancí*, Praha 2002.
- František ŠMAHEL – Lenka BOBKOVÁ (edd.), *Lucemburkové. Česká koruna uprostřed Evropy*, Praha 2012.
- Josef ŠRÁMEK, *Historický vývoj břevnovského klášterství z pohledu jeho proboštství v Broumově v 15. století*, in: Studia iuvenilia MMIV–MMV. Sborník prací mladých historiků, Ostrava 2006, s. 9–33.
- Josef ŠRÁMEK, *Břevnovské opatství ve středověku: Břevnov, Rajhrad, Police nad Metují a Broumov*, Praha 2016.
- Petr ŠULC, *Sekularizace církevního majetku v Hradeckém kraji v době husitské* (rukopis diplomové práce), Praha 1993, 163 s.

- Petr ŠULC, *Sekularizace církevního majetku v Hradeckém kraji v době husitské* (rukopis rigorózní práce), Praha 2003, 172 s.
- Rudolf TECL, *Marginálie k bitvě u Vyšehradu I. listopadu roku 1420*, Tábořský archiv 7, 1995–1996, s. 88–94.
- Ludger TEWES, *Die Amts- und Pfandpolitik der Erzbischöfe von Köln im Spätmittelalter (1306–1463)*, Köln – Wien, 1987.
- Wáclav Wladiwoj TOMEK, *Dějepis města Prahy IV*, Praha 1879.
- Wáclav Wladiwoj TOMEK, *Dějepis města Prahy VIII*, Praha 1891.
- Rudolf URBÁNEK, *České dějiny III. 2. Věk poděbradský II*, Praha 1918.
- Josef VÁLKA, *Zikmund a husité. Jak zakončit (husitskou) revoluci*, ČMM 128, 2009, s. 3–33.
- Václav VANĚČEK, *Základy právního postavení klášterů a klášterního velkostatku ve starém českém státě (12.–15. stol.) I. Zakladatelská práva*, Praha 1933; *II. Pozemková vrchnost. Imunita hospodářská*, Praha 1937; *III. Imunita soudní*, Praha 1939.
- Vojtěch VANĚK, *Kravařský újezd doksanského kláštera a právo ochrany nad církevním zbožím*, ČMM 123, 2004, s. 447–459.
- Ondřej VODIČKA, *Jan Chudoba z Vartenberka na Ralsku. Pokus o portrét severočeského pána husitské doby*, Bezděz 20, 2011, s. 11–36.
- Ondřej VODIČKA, *Katoličtí exulanti ze zemí Koruny české v době husitské (1419–1436)*, disertační práce, Brno 2015.
- Petr VOREL, *Od pražského groše ke koruně české*, Praha 2004².
- Roman VOŘÍŠEK, *Archiv bývalého kláštera Nepomuku*, Lumír IX, 1859, s. 374–377.
- Sabine WEFERS, *Das politische System Kaiser Sigmunds*, Stuttgart 1989.
- H. ZABEL – W. CONZE – H. W. STRÄTZ, *Säkularisation, Säkularisierung*, in: O. Brunner – W. Conze – R. Koselleck, *Geschichtliche Grundbegriffe. Historisches Lexikon zur politisch-sozialen Sprache in Deutschland. Band 5 Pro-Soz*, Stuttgart 1984, s. 789–829.

Internetové zdroje

- <http://www.oeaw.ac.at/imafo/arbeitsgruppen/editionsunternehmen-und-quellenforschungmir/regesta-imperii/projekte-ri/sigismund/> (citováno 24. 8. 2014).
- <http://www.leeds.ac.uk/ims/imc/imc2014.html> (citováno 24. 8. 2014).
- <http://www.phil.muni.cz/wrib/home/projekt-gacr-c-p405-11-0639-2013-uvod> (citováno 28. 8. 2016)
- <http://www.phil.muni.cz/wrib/home/zikmundova-strana-projekt-ga-cr-c-ga15-14758s> (citováno 28. 8. 2016)
- http://www.phil.muni.cz/wpvh/home/Downloads/Hof%20und%20Kanzlei%20Sigismunds_Programm.pdf (citováno 28. 8. 2016)

Seznam zkratek

AČ	Archiv český
AČK	Archiv České koruny
AfD	Archiv für Diplomatiek
AHMP	Archiv Hlavního města Prahy
AM	Archiv města
AMK	Archiv pražské metropolitní kapituly
ANM	Archiv národního Muzea
AO	Arcibiskupství Olomouc
AP	Archivum Państwowe
APH	Archiv pražského hradu
AUC	Acta universitatis Carolinae
AUKP	Archiv Univerzity Karlovy Praha
AZK	Archivy zrušených klášterů
CIM	Codex iuris municipalis
ČČH	Český časopis historický
ČDK	Česká dvorská kancelář
ČGL	České gubernium – listiny
ČMM	Časopis matice moravské
ČNM	Časopis Národního muzea
ČsČH	Československý časopis historický
ČSPS	Časopis společnosti přátel starožitností
FHB	Folia historica Bohemica
FRB	Fontes rerum Bohemicarum
HHStA	Haus-, Hof- und Staatsarchiv
IfÖG	Institut für Österreichische Geschichtsforschung
LC	Libri confirmationum
LMA	Lexikon de Mittelalters
LOR	Listář Oldřicha z Rožmberka
LThK	Lexikon für Theologie und Kirche
MC	Monumenta conciliorum generalium seculi decimi quinti
MHB	Mediaevalia historica Bohemica
MZA	Moravský zemský archiv
MZK	Minulostí západočeského kraje
NA	Národní archiv
NB	Neubearbeitung
NK	Národní knihovna
ÖStA	Österreichisches Staatsarchiv
PHS	Právněhistorické studie
RA	Rodinný archiv
RI	Regesta imperii
RR	Reichsregister
ŘB	Řád benediktinů

ŘC	Řád cisterciáků
ŘCS	Ředitelství císařských soukromých a rodinných statků Praha – Listiny
ŘKř	Řád Křižovníků s červenou hvězdou
ŘM	Maltézští rytíři
ŘP	Řád premonstrátů
SAP	Sborník archivních prací
SOA	Státní oblastní archiv
SOkA	Státní okresní archiv
SPFFBU	Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity
UBG	Urkundenbuch Goldenkron
Vs	Velkostatek
ZAO – O	Zemský archiv Opava – pobočka Olomouc
ZR	A. SEDLÁČEK, <i>Zbytky register</i>

IX. JMENNÝ A MÍSTNÍ REJSTŘÍK

Jmenný rejstřík je členěn podle křestních jmen, výjimku představují jména šlechticů (podle predikátů) a jména novodobá (podle příjmení). Jména osob jsou uvedena tučně, názvy míst tučnou kurzivou, církevní instituce jsou zařazeny po příslušnou lokalitou. Do rejstříku není zahrnut poznámkový aparát, jeho součástí je naopak katalog v Příloze I (včetně poznámkového aparátu). Odkazy do tohoto katalogu následují vždy za odkazy do textu, jsou uvozeny „K:“ a odkazují na jednotlivá katalogová čísla, nikoliv strany. Do rejstříku nejsou zahrnuta místa vydání listin v katalogu v Příloze I.

A

- z Adlaru Habart**, český šlechtic 64, 125; K: 29, 30, 133
Albík z Uničova, pražský arcibiskup a lékař 119, 120, 123, 127; K: 4, 307
Albrecht V. Habsburský, římský (II.), český (II.) a uherský král, rakouský vévoda (V.) 17, 69; K: 19, 216
Aleš z Březí, litomyšlský biskup 36–38; K: 1, 196
Altmann Wilhelm, historik a muzikolog 39, 72
Altzelle, cisterciácký klášter 43, 44; K: 8, 33, 259
Ambrož, královehradecký kněz 85
Anna Kbělská, tchyně Jana z Kunvaldu K: 264, 382
Anna, manželka Martina Meisnera z Lužné K: 365
Anna, manželka Matěje Perníčka K: 338

B

- Babice**, zaniklá ves u Žehušic K: 182
Babice, ves sázavského kl. (snad u Okrouhlice) K: 201
Babiny, ves u Homolu u Panny K: 328
Balíle Jan, český šlechtic K: 82
Banín, ves u Březové n. Svitavou 126; K: 342
Bar Přemysl, český historik K: 153, 377
Barbora Celjjská, římská, uherská a česká královna 127
Barchovice, ves u Zás muk K: 294
Basilej, město 75
Bdissov, chotěšovský les 108; K: 165

- Bedřichovice**, ves u Loun K: 91
Běchary, ves u Kopidlna K: 302, 396
z Bechlova Jan, český šlechtic K: 292
Bechov, ves u Mladé Boleslavi K: 58, 303
Bělá, zaniklá ves u Humpolce K: 265
Bělá, ves u Plas K: 48, 167
Běleč, ves u Berouna K: 124
Bělušice, ves u Týnce n. L. K: 187
Běllice, zaniklá ves u Humpolce K: 265
Bělokozly, ves u Sázavy K: 274
z Bělušic Vchyna, český šlechtic K: 101
Benátky, ves a dvůr u Jaroměře K: 333
Benešovice, ves u Přelouče K: 340
Benice, ves u Říčana K: 399
z Bergova Ota, český šlechtic K: 62
Beroun, město 42, 50, 52
Beřovice, ves u Slaného K: 55, 354
z Běškovice Albrecht, český šlechtic K: 209
Běta, vdova po Zbyňkovi st. z Křešic K: 142a, 281
z Bezdědic Matěj, český šlechtic K: 410
z Bezdědic a Hřivic Zikmund, český šlechtic K: 410
Bezděkov, zaniklá tvrz na Žatecku 53; K: 24
Bezděkov, ves u Havl. Brodu K: 201
Bezděkov, ves u Teplé K: 130
Bílče, zaniklá ves u Sázavy K: 274
Bílejov, ves u Kutné Hory K: 358
Bílina, ves sázavského kl. K: 274
z Bischofswerdu Jan Nešpor, zástavní držitel K: 400

- Biskupice*, ves u Třemošnice K: 375
Bítov, ves u Stodu 57, 100, 116; K: 128
 z *Bítova Bedřich*, český šlechtic K: 232
Bitoveves, ves s dvorem u Postoloprta K: 244
 z *Blahotic Jan*, český šlechtic K: 55, 300, 354
 z *Blahotic Mikuláš*, český šlechtic K: 55, 300, 354
 z *Blahotic Pešík*, český šlechtic K: 354
Bláhov, ves u Homole u Panny K: 328
Blahotice, ves u Slaného K: 354
Blata, ves u Mnichova Hradiště K: 251
 z *Blatnice Jan*, český šlechtic K: 374
 z *Blatnice Václav*, český šlechtic 55, 57, 100, 101, 116; K: 127
Blažejovice, ves u Dolních Kralovic K: 265
Blažejovice, ves u Prachatic K: 347
Blažek Chudý, poddaný v Malešicích K: 318
Blažek Pátek, slánský měšťan K: 392
Blažim, ves u Neveklova K: 138
Blevice, ves u Kralup n. Vlt. K: 23
Blšany, ves plaského kl. K: 48, 167
Bohdaneč, městečko u Pardubic K: 185
Bohdašín, ves u Broumova K: 65
 z *Bohostic Ambrož*, český šlechtic 105
Bohuliby, ves u Jílového K: 222
Bohumileč, ves u Pardubic K: 185
Bohušovice nad Ohří, ves K: 280
Bochoř, ves u Přerova K: 147
Bojanovice, ves u Štěchovic; mlýn v ~ K: 237
Bojetice, ves u Mladé Boleslavi K: 303
Bolek Opolský, opolský kněz K: 170
Bor, ves zderazských křižovníků 45; K: 9, 398
Borek, ves u Jílového K: 298
Borek, ves u Pardubic K: 185
Borovany, ves u Kladruhu 65; K: 30
Borovnice, ves u Nové Paky K: 33
Borovnice, ves u Vlašimi K: 265
Borovský Tomáš, historik 30
 z *Boru Vilém*, český šlechtic 104
 z *Boskovic Martin*, písař desk dvorských 21
Bosnice, dvůr benediktinek u sv. Ducha K: 24
Bošice, dvůr u Kouřimi K: 192, 294
Bozdíž, ves u Domažlic K: 80
Brambory, ves u Čáslavi K: 358
Branda, papežský legát 69, 70
Brandýšek, ves u Kladna K: 400
Braníšov, ves u Teplé K: 130
Brathovice, tvrz, ves a dvůr u Velvar K: 337
Bratřice, ves u Pacova 88
Bratřínov, ves u Mníšku p. Brdy K: 222
Brloh, ves u Loun K: 38
Brňany, ves u Litoměřic K: 280
Brníkov, ves u Libochovic K: 326
 z *Brníkova Jan*, český šlechtic K: 86
Brno, město 12, 38, 75; augustiniáni u sv. Tomáše 60; K: 25; cisterciáčky na Starém Brně 60; kartuziáni v Králově Poli 60
Brod [u Stříbra], ves u Kladruhu K: 131
Brodce, ves u Brandýsku K: 188
Brodslavy, ves u Kralovic K: 48, 167
Broumov, benediktinský proboštství 122; K: 39, 53, 65, 203; městečko 48, 49; K: 16, 17
Brozánky, ves u Mělníka K: 207
Brozany, ves u Litoměřic; probošt K: 48, 167, 326
Brozany, ves u Pardubic K: 185
Brunšov, ves u Štěchovic K: 407
Brušperk, ves u Frýdku-Místku K: 324
Bzotice, ves u Dolních Kralovic K: 193
Břehy u Přelouče, ves K: 185, 290
Břest, ves u Hulína K: 147, 319
Březnov, benediktinský klášter 45, 48, 49, 56, 119, 122, 123; K: 9, 15–17, 22, 43, 78, 118, 151, 188, 204, 208, 215, 315, 337, 349, 370, 372, 382, 398; opat 48, 135; K: 17
Březí, ves u Horní Břízy K: 84
Březí, ves rokycanského proboštství K: 117
 z *Březí Rynart*, český šlechtic 38
Březina, ves u Mnichova Hradiště K: 251
Březiněves, ves u Prahy K: 270
Březínka, ves u Sázavy K: 274
Březnice, ves u Bechyně K: 311
Březnice, ves ostrovského kl. K: 368
Březno, ves u Postoloprta K: 206, 363
Břežany [I], ves u Kolína K: 314, 376
Břežany [Dolní], tvrz, ves a dvůr u Jesenice 126; K: 267
Bříství, ves u Českého Brodu K: 370, 406
Bříšťany, ves u Hořic K: 54
Břvany, ves u Loun 40; K: 276
Bubovice, ves u Berouna 83; K: 221
Budčeves, ves u Kopidlna K: 302, 396
Bučina, ves břevnovského kl. 122; K: 39
Budčice, ves u Zruče n. S. K: 262
Buková, ves zderazského kl. K: 48, 167
 z *Bukové Bohuslav*, český šlechtic 116
 z *Bukové Jan*, český šlechtic 116
 z *Bukové Jan Múchek*, český šlechtic 115, 116
Bukovina, ves u Mnichova Hradiště K: 251
Bukovina [nad Labem], ves u Pardubic K: 185
Buš, ves u Nového Knína 126; K: 371
Buřej, zástavní držitel K: 104
Butov, ves u Stříbra K: 301
Butovice, (dnes součást Prahy); Hanovský dvůr v ~ K: 335; menší dvůr K: 388
Buzek, tábořský služebník 88

IX. Jmenný a místní rejstřík

Býčkovice, ves u Litoměřic K: 328
z *Bydlína Petr*, český šlechtic K: 282, 313
Bylkev, ves u Mělníka K: 212
Bykoš, ves u Berouna K: 253, 254
Býkov, ves u Kaznějova K: 176
Bylany, ves u Českého Brodu K: 232
Bylany, ves u Kutné Hory K: 305
z *Bysně Jan*, český šlechtic K: 74
z *Bysně Otík*, český šlechtic K: 75
Bystřec, zaniklá ves u Lázní Bohdaneč K: 185
Bystřec, ves u Jablonného n. Orlicí K: 327
Bystřice, zaniklá ves u Kadaně K: 259
Bytče, zaniklá ves u Sázavy K: 274

C

Cibotín, ves u České Bělé K: 331
Celjský Oldřich, rakouský šlechtic 86
Církvice, u Kutné Hory; dvůr K: 50; ves K: 182
Ctiněves, ves u Roudnice n. L. K: 209
z *Ctiněvsi Campřl*, český šlechtic K: 76
z *Ctiněvsi Matěj*, český šlechtic K: 76
Cvrčovice, dvůr a ves u Brandýsa n. L. K: 387

Č

Čanovice, ves u Slaného K: 104
z *Častolovic Půta*, český šlechtic K: 49
z *Čečelic Bušek*, český šlechtic K: 287, 299
z *Čečelic Jan Kobian*, český šlechtic K: 30, 287, 299, 407
z *Čečelic Jindřich*, český šlechtic K: 30, 287, 299
Čechura Jaroslav, historik 25, 27–32, 93–95, 98
Čelakovský Jaromír, archivář a právní historik 19, 20, 22
Čeňkov [u Bechyně], ves K: 311
Čeradice, ves u Slaného K: 355
Čermná, ves (část Horní Břízky) K: 84
Černá [u Bohdanče], ves K: 185
Černěčice, ves sázavského kl. K: 274
Černíci, ves u Křivsoudova K: 265
Černíky, ves u Českého Brodu K: 370, 406
z *Černína Jan Černín*, český šlechtic K: 207, 380
Černílov, ves u Hradce Králové K: 18, 52
Černoc, ves u Podbořan K: 81, 364
Černochof, ves u Loun K: 135
z *Černošic Matěj Karlštejnský*, český šlechtic K: 243
Černotín, ves u Stodu 97, 108; K: 165
Černuc, ves u Velvar K: 236
Červený Újezd, ves u Dobřan 97, 101, 115, 116; K: 154
Čeřenice, ves u Sázavy K: 274
České Budějovice, město 69

Český Dub, johanitská komenda K: 21, 251
Češov, ves u Kopidlna K: 62
Číhovice, ves u Humpolce K: 282
Čistá, ves metropolitní kapituly K: 47
Čistá, ves ou Nové Paky K: 223
Čornej Petr, historik 33, 53, 133

D

Dalešice, ves u Neveklova K: 138
Davle, městečko K: 237
Děchovice, zaniklá ves u Branišova K: 130
z *Dědibab Léva*, český šlechtic K: 87
Dědibaby, ves u Mělníka K: 87
Dědov, ves u Teplíce n. Metují K: 65
Děkančice, ves u Dolních Kralovic K: 265
Děkanovice, ves u Dolních Kralovic K: 265
Děpolt, probošt doksanského kláštera K: 245
Dětaň, ves u Podbořan K: 81
Devoty Josef František, kněz a historik 20
Dlouhá Ves, ves u Havl. Brodu K: 331
Dlouhé Dvory, ves u Hradce Králové K: 341
Dmýšnice, ves u Milevska K: 127
Dobner Gelasius, historik 37, 38
Dobrovíz, ves u Hostivice K: 286
Dobřany, městečko u Plzně 97, 113, 114; K: 385
Dobřenice, ves u Hradce Králové K: 185
Dobřeň, ves metropolitní kapituly K: 61
Dobříč, ves u Plzně K: 48, 167
Dobříč, ves u Prahy K: 228
Dobřichovice, tvrz K: 20
Dobřítkovice, ves u Vlašimi K: 265
Dobříš, hrad 68
Dobrnice, ves u Ledče n. S. K: 402
Dobronice u Chýnova, ves K: 120
Dobrošov, ves u Milevska K: 127
Dobšice, ves u Týna n. Vltavou K: 362
Dojetřice, ves u Sázavy K: 274
Doksany, klášter premonstrátek 41; K: 3, 136, 212, 236, 245, 280, 296; probošt viz Děpolt
Dolánky nad Ohří, ves K: 280
Dolany, ves u Kolína K: 305
Dolany, ves u Pardubic K: 185
Dolní Bučice, ves u Čáslavi K: 375
Dolní Černošice, ves u Prahy 123, 124, 126; K: 235
Dolní Kralovice, městečko K: 193
Dolní Kruty, ves u Sázavy K: 274
Dolní Kounice, klášter premonstrátek K: 152
Dolní Sekyřany, ves u Stodu 57, 100, 116; K: 128
Dolní Sklenov, ves u Příbora K: 324
Domašín, městečko u Vlašimi K: 51
Domažlice, město 68, 105
Domažličky, ves u Klatov 105

z **Donína Fridrich**, český šlechtic 107
Dorota, manželka staroměstského měšťana Jana z Krajnic K: 350
Dorota, sestra bratří Sekáčů z Újezdce 106
Doubrava, ves plaského kláštera K: 48, 167
Doubravice, ves u Pardubic K: 185
Doubravice, ves u České Skalice K: 186
Doubravice, ves u Homole u Panny K: 328
z **Doubravice Jan**, moravský šlechtic K: 158
z **Doubravice Jimram**, moravský šlechtic K: 158
z **Doubravice Jindřich**, moravský šlechtic K: 158
z **Doubravy Machek**, český šlechtic K: 122
z **Doupova Vilém**, český šlechtic 108, 113; K: 384
Doupec Bohuslav, český šlechtic K: 50
Draha, manželka Prostčeje z Letína 104
z **Drahonic Bartošek**, český šlechtic a kronikář K: 219
z **Drahonic Heřman Vnuček**, český šlechtic K: 368
Drahotice, ves u Mnichova Hradiště K: 290
z **Drahova Bušek**, český šlechtic K: 146
z **Drahova Jindřich**, český šlechtic K: 146
Drahkov, ves u Blovic K: 92
Dražice, tvrz K: 346, 347
Dražkov, ves u Pardubic K: 185
Drchkov, ves u Slaného K: 400
Dřetín, ves u Sázavy K: 274
Drnholec [nad Lubínou], ves u Příbora K: 324
z **Drnova Markéta**, manželka Bohuňka z Olbramovic K: 323
Držek, želivský opat K: 313
Dřemčice, ves u Lovosic K: 28
z **Dřevěnice Havel**, český šlechtic K: 189
Dřínov, ves u Slaného K: 54; dvůr v ~ K: 392
Dřínov, ves u Mělníka K: 209
Dříteč, ves u Pardubic K: 185
z **Dubé Hynek**, český šlechtic 18
z **Dubé Jindřich Berka**, český šlechtic K: 245, 326
Dubečno, ves u Kopidlna K: 189
Dubice, ves u Ústí n. L. K: 297
Dublovce, ves u Sedlčan K: 298
z **Dubňan Hrdon**, český šlechtic K: 173
z **Dubňan Václav Lžička**, moravský šlechtic 70 K: 155, 163
Dubravičky, ves sázavského kl. K: 274
Dunávice, ves u Týnce n. S. K 60
Dušníky, ves metropolitní kapituly K: 46, 87
Dušníky, ves u Roudnice n. L. K: 280
z **Dvojič Ondřej**, český šlechtic K: 54
z **Dvojič Pavlík**, český šlechtic K: 54

z **Dvořce Zdeněk Dršťka**, český šlechtic 66–68, 71, 99, 108–110, 115, 116; K: 107, 154, 168
Dvořiště, ves u Městce Králové K: 189

E

Eberhard Windecke, kronikář 46, 49, 61, 135
Evaň, ves u Loun K: 326
Elbel Petr, český historik K: 324
z **Elsterberka Jindřich**, český šlechtic 46; K: 82
Emler Josef, archivář a historik 18
Encovany, ves u Litoměřic 97, 113; K: 212, 328

F

Ferdinand I. Habsburský, římský císař, český a uherský král K: 14, 233, 395
Frenštát [pod Radhoštěm], ves K: 324
Fricek, zástavní držitel K: 104
Frischhof, ves velehradského kl. K: 162
z **Frumštejna Anna**, manželka Zdeňka Kolvína 110
z **Frumštejna Jan**, český šlechtic 97
Fryčovice, ves u Frýdku-Místku K: 324
z **Fulštejna Herbort**, moravský šlechtic 55, 56, 100

G

Gotfried, opat plaského kláštera K: 176
Grünhain, cisterciácký klášter K: 259
z **Grünlasu Jan Rausengrüner**, zástavní držitel 112
z **Gutštejna**, šlechtický rod 116
z **Gutštějna Burian**, český šlechtic 66–68, 89, 90, 97; K: 81, 84, 144, 145, 197, 220, 413
z **Gutštějna Jan**, český šlechtic 97; K: 84, 220

H

Habrová, ves u Plzně K: 117
Habřina, (Vlčí Habřina) ves u Pardubic K: 185, 333
Hanuš Hofman z Nisy 91
Hanuš Honinger, zástavní držitel K: 257, 258
Hanuš z Rychnova, puškař K: 142a, 305
Hanuš z Plzně, lékař 113, 116; K: 385
z **Havraně Petr Šváb**, český šlechtic K: 35
z **Házmburka Mikuláš Zajíc**, český šlechtic 47
z **Házmburka Vilém Zajíc**, český šlechtic 42
Heřmaň, ves u Písku K: 347, 348
Heřmanice, ves u Vilémova K: 375
Hilarius Litoměřický, děkan pražské kapituly K: 323
z **Hlažovic Jan Mráz**, český šlechtic K: 77, 88
z **Hlažovic Štěpán**, český šlechtic K: 77, 88
Hlinná, ves sázavských benediktinů K: 274

IX. Jmenný a místní rejstřík

- Hlízov*, ves u Kutné Hory K: 282
z **Hluban Jindřich Buzek**, český šlechtic K: 244
Hlubočepy, ves u Prahy K: 233
Hlupice, ves u Homole u Panny K: 328
Hnězkovice, ves u Ledče n. S. K: 262
Hněvousice, ves u Mnichova Hradiště K: 251
Hobšovice, ves u Velvar K: 102
z **Hodětina Jan Hájek**, moravský podkomoří 97
Hodkovice, dvůr vyšehradské kapituly K: 322
Hole, ves u Buštěhradu 56; K: 22, 188
Holonohy, zaniklá ves u Nenačovic K: 323
Holousy, ves u Slaného K: 400
Holubice, ves u Slavkova K: 152
Honzovice, ves u Stodu K: 134
Honice, ves u Kladna K: 79
Horní Bříza ves u Plzně K: 125; Dubský mlýn v ~ K: 125
Horní Černošice, ves u Prahy 123, 124, 126; K: 235
Horní Chvatliny, ves u Kolína K: 294
Horní Kruty, ves u Sázavy K: 274
Horní Sekyřany, ves u Stodu 101, 115; K: 154
Horní Sklenov, ves u Příbora K: 324
Horoměřice, u Prahy; dvůr K: 218, 219
Horoušany, u Prahy; dvůr K: 210; ves K: 230, 405
z **Horšic Ondrášek**, český šlechtic 115
z **Horušan Jindřich**, český šlechtic 117
Horsůvský Týn, hrad 109, 110, 115; K: 154
Hořany, ves u Českého Brodu K: 67, 386
Hořelice, ves (dnes součást Rudné) K: 287, 407
Hořelka, ves sázavského kl. K: 201
Hořešedly, ves u Rakovníka K: 48, 167
Hořešovec, zástavní držitel K: 78
z **Hořešovic Jan**, český šlechtic K: 355
z **Hořešovic Prokop**, český šlechtic K: 355
Hořín, ves u Mělníka K: 207
z **Hořovic Galhot**, český šlechtic K: 164
z **Hořovic na Rabštejně Beneš**, český šlechtic 67, 68; K: 157c
Hospozín, ves u Velvar K: 57
Hostašovice, zaniklá ves u Zbraslavi 126; K: 269
Hostěradice, ves u Jílového K: 287, 407
Hostinné, (u Trutnova) dvůr u ~ K: 223
Hostín [u Vojkovic], ves K: 215
Hostivař, ves (dnes součást Prahy) K: 390, 401
z **Hostivíc Hospřid**, český šlechtic 123; K: 98, 228
Hostouň, ves a dvůr u Kladna K: 211, 414
Hořkovic, ves u Mnichova Hradiště K: 251
Hoštice, ves u Vyškova K: 177
Hoštice, ves zderazských křižovníků K: 382
Hovorčovice, ves u Prahy K: 357
z **Hradce Jan**, český šlechtic 21
Hradec Králové, město 84, 85; dominikánky u sv. Jiří K: 341
Hrádek, ves u Pardubic K: 185
Hradiše Jaroslav, český šlechtic 57, 111, 112; K: 172, 179
Hradiště, ves dominikánek u Sv. Anny K: 74
Hradiště, premonstrátský klášter K: 5
Hradiště nad Jizerou, cisterciácký klášter K: 21, 212, 251, 290, 309, 314, 320, 382
Hradiště [Mnichovo], městečko K: 251
z **Hradiště Pavel Ebrzvín**, český šlechtic K: 6, 176
Hradištko Jan, český šlechtic 67, 108; K: 157
Hradištko [dnes Dolní Hradiště], ves u Kaznějova K: 48, 144, 167
Hradištko, ves u Jílového K: 287
Hradištko [I.], ves u Kolína K: 314
z **Hrádku Jan**, český šlechtic 97, 115
z **Hrádku Václav Myška**, český šlechtic 53, 122; K: 39, 382
Hrachov, ves u Sedlčan K: 298
Hrajovice, ves u Louňovic p. Blaníkem K: 51
Hrdlív, ves u Slaného K: 46
Hrejkovice, ves u Milevska K: 127
Hrobice, ves u Pardubic K: 185
Hroby, mlýn u Kolína K: 29, 133, 314
Hrušov, dvůr patrně u Litomyšle K: 196
Hrušová, ves u Vysokého Mýta 126; K: 344
Hrzín, ves u Louňovic p. Blaníkem K: 51
z **Hřešíhlov Rús**, český šlechtic K: 222
Hřibojedy, zaniklá ves u Homole u Panny K: 328
Hřibov, zaniklá ves u Vraného n. Vltavou 126; K: 316
z **Hříškova Bicen**, český šlechtic K: 91
Hřívčice ves u Loun K: 45
Hubenov, ves u Plas K: 48, 167
Hukvaldy, hrad a panství 71; K: 170, 324
Hulice, ves u Zruče n. S. K: 265
Humňany, ves u Protivína K: 347, 348
Huštěnovice, ves u Uherského Hradiště K: 155, 163
Hvozdnice, ves u Davle K: 237
Hynek, probošt choťčovského kláštera 94, 96–99, 107, 109, 112; K: 174
Hynek, zástavní držitel 86, 87; K: 142a

CH

- Chaberce*, ves u Loun K: 268
Cháchov, zaniklá ves u Rokycan K: 80
Chaloupecký Václav, archivář a historik 39
Charvátová Kateřina, historička 118, 119
Cheb, město K: 363
Chlebovice, ves u Frýdku-Místku K: 324

Chleby, ves u Týnce n. S. K: 35
 z *Chlístova Pešík*, český šlechtic K: 213
Chlístovice, ves u Kutné Hory K: 64
Chlum, ves u Trhového Štěpánova K: 265
 z *Chlumce Petr*, český šlechtic K: 298
 z *Chlumčan Matěj Louda*, český šlechtic K: 247, 363
Chlumín, městečko u Mělníka 122; K: 39
 z *Chlumu Hanuš*, český šlechtic K: 13
 z *Chlumu Hynek*, český šlechtic K: 13
 z *Chlumu Jan*, český šlechtic K: 66
 z *Chlumu Jaroslav*, český šlechtic K: 66
Chodovice, ves u Lovosic K: 297
Chomutov, město K: 268
Choratice, ves u Sázavy K: 274
Choroušky, ves u Mělníka K: 212
 z *Choťce Mikuláš*, český šlechtic K: 233
Chotěměřice, ves u Ledče n. S. K: 262
 [z *Chotěmic*] *Jan ze Svídnice na Vlašimi*, český šlechtic K: 51, 334
Chotěšov, klášter premonstrátek 13, 55, 57, 60, 64, 66, 67, 71, 93–101, 103–117, 125, 130–132; K: 105–107, 109, 112, 113, 128, 129, 143, 154, 157, 165, 168, 172, 174, 175, 178–180, 212, 384, 385, 412; probošť (viz též Hynek, Jiří, Petr, Sulek, Václav) 114; K: 412
Chotouchov, ves u Kolína K: 314
Chotouň, ves u Jílového 126; K: 222
Chotusice, ves u Čáslavi K: 182
Chotýš, ves u Českého Brodu K: 294
Chouč, ves u Bílíny K: 268
Chramostek, (Kramolsko) ves u Mělníka K: 212
 z *Chrástu Petr*, český šlechtic K: 14, 83
Chroboly, ves u Prachatic K: 347
Chropyně, ves u Kroměříže K: 147
Chroustov, ves u Městce Králové K: 189
Chroustov, ves u Miletína K: 64
Chržín, ves u Velvar K: 209
Chvaletice, ves u Přelouče K: 200
Chvalín, ves u Roudnice n. L. K: 280
 z *Chvalkovic Jiří*, český šlechtic K: 186
 z *Chvalkovic Zdeněk Šváb*, český šlechtic K: 199
Chýně, ves u Hostivic K: 211
Chýnvice, u Rudné dvůr K: 410; ves K: 231
Chýnov, ves u Libčice n. Vlt.41; K: 3
Chyška, ves u Úsobí K: 201

I

Ivanovice na Hané, městečko 72; K: 177

J

Jakub Štětín, poddaný v Libochovicích 41
Jan XXII., papež 124

Jan, písař města Žatce 72; K: 304
Jan, poddaný z Hoštic K: 63
Jan, staroměstský měšťan K: 278
Jan, strahovský opat K: 338
Jan, opat opatovického kláštera K: 49
Jan (IV.), zbraslavský opat 120, 124, 128–130, 132
Jan (V.), zbraslavský opat 128, 130
Jan (VI.), zbraslavský opat 130
Jan (VII.), zbraslavský opat 130
Jan Běleč, novoměstský měšťan K: 378
Jan Bílý, tábořský služebník 88
Jan Beneda, klatovský měšťan K: 393
Jan Bernartický, tábořský služebník 88
Jan Cupal, zástavní držitel K: 104
 sv. *Jan Evangelista* 43
Jan Hřel K: 329
Jan Hus, náboženský reformátor 23, 37
Jan Kirchen, protonotář říšské kanceláře 101, 104
Jan z Krajnic, staroměstský měšťan K: 350
 sv. *Jan Křtitel* 43
Jan Palomar, právník a teolog 76
Jan Rakovnický K: 390
Jan Rokycana, pražský arcibiskup 72
Jan Štětina, zástavní držitel K: 229, 291
Jan Tušek, K: 263, 376
Jan Zbyněk K: 96
Jan Železný, olomoucký biskup 36
Jan Žižka, husitský hejtman 53, 99
Janek z Prahy, maršálek pražský K: 372
Janek z Ratají, novoměstský rychtář K: 408
Janek Ssydrbach, poddaný v Malešicích K: 318
Jankovice, ves u Přelouče K: 340
Janov, chotěšovský rybník 114; K: 412
Janov, chotěšovská ves 101, 115; K: 154
Janovec, zaniklá ves u Branišova (Teplá) K: 130
Jarpice, ves u Velvar 122; K: 46
Jaroměř, augustiniánský klášter K: 186
Jasenná, ves u Jaroměře K: 18, 52
 z *Javornice Janek*, český šlechtic K: 123
Javorník, ves u Trhového Štěpánova K: 265
 z *Ječovic Petr* K: 86
Ječovice, ves u Loun K: 135
Jedle, zaniklá ves u Skrýšova (u Sedlčan) K: 127
 z *Jelčan Aleš*, český šlechtic 122; K: 71
Jemníky, ves u Slaného K: 55
Jeneč, ves u Prahy K: 211, 231
Jeníkov, ves u Čechtice K: 265
 z *Jenišovic Kuba*, český šlechtic K: 383
Jenišovice, ves u Mělníka K: 212
Jenišovice, u Turnova; rychta K: 309
Jeptišťe, les benediktinek u sv. Jiří K: 217

IX. Jmenný a místní rejstřík

Jestřábí Lhota, ves u Kolína K: 314
Ješín, u Velvar; louka v ~ K: 73
Jeviněves, ves u Mělníka K: 209
Ježov, ves u Dolních Kralovic K: 265
Jihlava, město 77, 85
Jicharce, zaniklá ves u Stodu 100, 117; K: 129
z **Jikve Jan Šváb**, český šlechtic K: 34
Jilemník, ves u Havl. Brodu K: 331
Jíloviště, ves u Prahy 126; K: 246
z **Jimlína Záviš**, český šlechtic K: 45, 360
z **Jimlína Zikmund**, český šlechtic K: 360
Jindřich Míčan, český šlechtic K: 360
Jindřich Seletický, český šlechtic 120
Jirsko, ves u Turnova K: 290
Jirí, probošt chotěšovského kláštera 115–117;
K: 154
Jirí z Hohenlohe, pasovský biskup a říšský kancléř 45, 49, 82, 124, 130, 134
Jirí z Poděbrad, český král 20, 92, 111, 113, 136, 138; K: 24, 55, 57, 88, 158, 203, 333, 386
Jirík Plevník, zástavní držitel K: 241, 291
z **Jištěrp Janek**, český šlechtic K: 302
Jivina, ves u Mnichova Hradiště K: 251
z **Jivjan Jindřich Žito**, purkrabí na Přimdě 66
Jizbice, ves u Čechtice K: 265
Johannes de Turonis, notář legace basiléjského koncilu 127

K

Kaceřov, ves u Plzně K: 48, 167
z **Kačic Ctibor**, český šlechtic K: 79
z **Kačic Jošt**, český šlechtic K: 330
z **Kačic Petr**, český šlechtic K: 79
Kaliště, ves u Humpolce K: 201
Kalná, ves u Nové Paky K: 223
Kaloča, město v Maďarsku; arcibiskup 127
Kamének, zaniklá ves u Klobouk K: 158
z **Kamenice Jindřich**, český šlechtic 110
z **Kamenice Olbram**, český šlechtic 110
z **Kamenice Petr**, český šlechtic 97
Kamenišťe, ves pražského arcibiskupství K: 302
Kamenná Vrata, ves u Jílového K: 299
Kamenné Žehrovice, ves u Kladna K: 31, 248
Kamenný Most, ves u Slaného K: 56
Kamenný Přívoz, ves u Jílového K: 407
Kamenný Újezdec, ves u Jílového 97; K: 407
Kamenský Dvůr, ves u Kopidlna K: 396
Kanín, ves u Kolína K: 386
Kapras Jan, právní historik 24
Karel IV., římský císař a český král 17, 31, 34
Karhule, ves u Louňovic p. Blaníkem K: 51
Karlštejn, hrad 38, 55, 83, 84, 121, 123, 125–128; K: 20, 47, 121, 124–127, 228, 231,

233, 235, 237, 239, 243, 246; kanovníci K: 325
Kasaličky, ves u Lázní Bohdaneč K: 185
Kavka František, historik 12, 30, 133
Kaznějov, ves u Plas K: 48, 84, 167
Kbel, u Kolína dvůr 122, 126, 129; K: 70, 314
Kbely, u Prahy; popluží K: 365
Keblov, ves u Trhového Štěpánova K: 265
z **Kladna Beneš**, český šlechtic K: 31, 248
z **Kladna Dětrich**, český šlechtic K: 259
z **Kladna Kunat**, český šlechtic K: 31
z **Kladna Lukáš**, český šlechtic K: 118
z **Kladna Přeck**, český šlechtic K: 118
z **Kladna Vlašek**, český šlechtic K: 135, 259
z **Kladrub Mikuláš Divůček**, český šlechtic K: 184
Kladrubce, ves u Nepomuku K: 48, 116, 117, 167
Kladruby, benediktinský klášter 45, 60, 64–66, 70; K: 9, 29, 30, 115, 131, 132, 134, 137, 151, 157a, 157b, 159, 160, 169, 398; opat 115
Kladsko, augustiniánský klášter K: 21, 212
Klatovy, město 105; rychta v ~ K: 398
Kleneč, ves u Roudnice n. L. K: 41
z **Klenového Příbík**, český šlechtic 85, 86; K: 183, 261
Kličany, ves u Roztok K: 382
Kličín, ves u Žatce 72; K: 304
Kliment, poddaný v Čeradicích K: 355
Klínec, u Dobřichovic; dvůr 126, 127; K: 249; ves 126, 129; K: 238
z **Klinštejna Čenek**, český šlechtic K: 57
Klobouky u Brna, městečko K: 158
Klobuky, ves u Slaného K: 24
Klokočov, ves (část Příbora) K: 324
z **Klučova Vilém**, český šlechtic K: 87
Kly, zaniklá ves a dvory u Kolína (Vítězov) K: 204
Kly, ves u Mělníka K: 207
Kmetiněves, ves u Velvar K: 236
Kněževes, ves a dvůr u Prahy K: 293
Kněžice, ves u Třemošnice K: 375
Knovíz, ves u Slaného K: 40
Kobylisy, dvůr u Prahy K: 408
Kobylnice, ves u Mladé Boleslavi K: 302
Kočín, ves u Plas K: 48, 167
z **Kočova Sezema**, český šlechtic 97
z **Kočova Zbyněk**, český šlechtic K: 397
Koječín, ves u Herálce K: 201
Kojetice, ves sedleckého kl. K: 50
Kojetín, městečko na Moravě 72, 73; K: 181
Kojice, ves u Chvaletic K: 187
Kojkovice, ves u Lipnice n. S. K: 201
Koleč, ves u Buštěhradu K: 188

- Kolín*, město 85–87; K: 314; mlýnu u~ 314
z Kolovrat Albert, český šlechtic 44
z Kolovrat Beneš, český šlechtic 40; K: 276, 363
z Kolovrat Bedřich, český šlechtic 47, 64, 67, 68, 71; K: 7, 48, 72, 116, 117, 167
z Kolovrat Hanuš, český šlechtic 64, 67, 68, 71, 126; K: 7, 48, 72, 116, 117, 167, 371, 413, 416
z Kolovrat Herbort, český šlechtic 39–41; K: 2
z Kolovrat Jan, český šlechtic 40, 68; K: 157d
z Kolovrat Jindřich, český šlechtic 126; K: 371
z Kolovrat Mašfovští, rodová větev 40
Kolovraty, ves u Říčana K: 264
Komořany, ves u Zbraslavi 123, 124, 126; K: 240
Kondárovice, ves strahovských premonstrátů K: 62
z Konic Vilém na Kamýku, český šlechtic K: 280
Konrád Olešnický, vratislavský biskup 49
Konrád z Vechty, pražský arcibiskup 36; K: 302
z Konratic Přeč, český šlechtic 65; K: 132
z Kopist Václav, český šlechtic 41–43; K: 3
Kopřivnice, ves u Nového Jičína K: 324
Koryto, ves u Prachatic K: 347
Korýtká, ves u Plas K: 48, 167
Kosov, ves u Stříbra 65; K: 30
Kostelec nad Labem, clo v ~ 382
Kostelec nad Vltavou, zboží K: 203
z Kostelce Mikuláš, český šlechtic K: 61
Kostelní Hlavno, ves u Staré Boleslavi K: 396
Kostomlátky, ves u Brandýsa n. L. K: 387
Kostomlaty pod Řípem, ves K: 21, 87, 121
Kotovice, ves u Stodu 101, 115; K: 154
Kounice, ves u Ledče n. S. K: 68, 262
Kouřim, město 55, 89; K: 294
Koutná Dana, historička 95
z Kováně a Frydštejna Bohuš, český šlechtic K: 290
Kovářov, u Milevska; dvůr K: 127
z Kovářova Matyáš Brus, český šlechtic K: 127
Kozašice, ves u Přelouče K: 340
Kozlovice, ves u Příbora K: 324
Kozly, ves u Mostu K: 27
Kozly, zaniklá ves u Stříbrné Skalice K: 274
z Kozojed Aleš, český šlechtic K: 77
Kozolupy, ves u Berouna 83; K: 221, 231
Krabčice, ves u Roudnice n. L. K: 136
Krakovany, ves u Kolína K: 187
z Kralovic Jan Kralovec, český šlechtic K: 234
z Kralovic Jan Močihuba, český šlechtic K: 269
z Kralovic Oldřich Močihuba, český šlechtic K: 193, 256, 404
Kralovice, ves u Plas K: 48, 167
Královice, u Říčana; dvory K: 307
Kramolsko, viz Chramostek
Krámy, ves u Nového Knína 127; K: 371
z Krásného Dvora Jindřich, český šlechtic 117
Krašovice, ves u Vodňan K: 339
Kravaře, městečko u České Lípy K: 245
Krč, ves (dnes součást Prahy) K: 411
z Krchleb Mikuláš, český šlechtic K: 138
Krňany, ves u Jílového K: 311
Kroměříž, město K: 216
Krpy, ves u Mělníka K: 207
z Krsova Vlach, český šlechtic 65; K: 131
Kršňák, tábořský služebník 88
Krucemburk, hrad K: 251
Kruhy, ves dolnokounického kl. K: 152
Krychnov, ves u Kolína K: 204
Kryštof Sysel, kutnohorský měšťan K: 367
Křechoř, ves u Kolína K: 44, 306
Křečovice, u Mladé Vožice; dvůr 88
z Křemže Jan Smil, český šlechtic 85; K: 339, 346, 347, 348
Křenek, ves u Kostelce n. L. K: 212
Křenice, ves u Klatov 108; K: 165
Křenice, tvrz u Říčana K: 307
z Křenova Hynek, český šlechtic 97
z Křešic Hynek, český šlechtic K: 142a, 281
z Křešic Mikuláš, český šlechtic K: 142a, 281
z Křešic Zbyněk ml., český šlechtic K: 142a, 281
z Křešic Zbyněk st., český šlechtic K: 281
Křešice, ves u Litoměřic K: 317
Kříčeň, ves u Pardubic K: 185
Krzissocz, zbraslavský les 122; K: 121
z Krívého Dvora Vaněk, český šlechtic K: 210, 230, 405
Křivolaje, zaniklá ves u Sázavy K: 274
Křivsoudov, tvrz a městečko 126; K: 265, 267
Křížek, předek poddaného Jakuba Štětína 41
Křížek z Koňského trhu, novoměstský měšťan 125
Křížovice, strahovská ves 122; K: 39
křížovníci s červenou hvězdou, řád K: 20, 27, 101, 122, 123, 268
Křížov, ves u Louňovic p. Blaníkem K: 51
Křížovka, ves pražského arcibiskupství K: 302
Křovice, ves u Slaného K: 188
Kunčice, ves u Vrchlabí K: 223
Kunětice, ves u Pardubic K: 185
Kunětická Hora, hrad 84; K: 185
z Kunvaldu Jan, nobilitovaný staroměstský měšťan 86; K: 264, 359, 382
z Kunvaldu Pešík, nobilitovaný staroměstský měšťan K: 211
z Kunštátu Jan Zajímač, K: 274, 401
Kutná Hora, město 44, 52, 121
Kušetice, ves u Havl. Brodu K: 201

IX. Jmenný a místní rejstřík

Květinov, ves Havl. Brodu K: 201

Kvíc, ves u Slaného K: 40, 104

Kyšice, ves u Kladna K: 59, 403

L

Labětín, ves u Přelouče K: 200

Labské Chrástce, ves u Chvaletic K: 187

Laby, ves u Louňovic p. Blaníkem K: 51

Ladislav Pohrobek, český a uherský král 20, 92, 102, 117, 129; K: 235

Lahovice, dvůr u Zbraslavi 126; K: 279

Lahovice, ves u Bíliny K: 28, 268

z Lamberka Mikuláš Sokol, český šlechtic 72, 82; K: 120, 170, 324, 402

Landman, plzeňský Žid 98

Landwehr Götz, právní historik 34, 35

z Langberka Václav, český šlechtic K: 140, 395

Lanskroun, město K: 195; klášter augustiniánů K: 327, 353

Lanšperk, ves u Ústí n. O. K: 195

Lašitov, u Plzně mlýn a rybník 108; K: 165

Lazce, ves sázavského kláštera K: 274

Lažany, ves u Chomutova K: 258

Lažany, ves u Tábora 88

Lažany, ves u Stodu 101; K: 143

Lázovice, ves u Hostomic 68

Ledce, ves u Plzně K: 145; hospoda v ~ K: 125

Ledčice, ves u Roudnice n. L. K: 212

z Leděčka Mareš, český šlechtic K: 271

Ledhuje, ves u Police n. Metují K: 65

Leeds, město v Anglii 12

Lelov, ves u Stodu 101, 117; K: 143

z Letína Prostěj, český šlechtic 104, 105

Lenešice, ves u Loun K: 206

z Lerojid Jindřich na Chvatěrubech, K: 215, 272
[z Lerojid] Václav Bažtský, český šlechtic K: 43, 208, 272

z Lestkova Jan, český šlechtic K: 95

Lešany, ves u Týnce n. S: K: 54

Leština, ves u Ústí n. L. K: 328

Lety, ves u Berouna 126 K: 124, 246

Lhenice, ves u Netolic 88

Lhota, ves louňovického kl. K: 51

Lhota, ves pražského arcibiskupství příslušná k Trhovému Štěpánovu K: 265

Lhota, ves pražského arcibiskupství příslušná ke Křivšoudovu K: 265

Lhota, ves u Přelouče K: 340

Lhota, ves skalických cisterciáků K: 294, 295

Lhota, strahovská ves K: 62

Lhota, ves u Zbraslavi 126; K: 267

Lhota [Hurtova], ves u Havl. Brodu K: 201

Lhota [Klásterská], ves u Vrchlabí K: 223

Lhota [Pechova], ves u Milevska K: 127

Lhota [pod Pannou], ves K: 328

Lhota [Sejcká], ves u Dobříše K: 139

Lhota Skašova, ves u Přeštici 101, 105; K: 113; viz též Skašov

Lhota [Uhlířská], ves u Týnce n. L. K: 187

Lhotice, ves u Mnichova Hradiště K: 251

Lhotice [Vraždoxy], ves u Dolních Kralovic K: 265

Lhotka, ves louňovického kl. K: 51

Lhotka, dvě vsi ostrovských benediktinů K: 42

Lhotka, ves opatovického kl. K: 185

Lhotka, ves u Frýdku-Místku K: 324

Lhotka, chotěšovská ves 97

Lhotka Blatníkovská, zaniklá ves u Pardubic K: 185

ze Lhoty Hanuš, český šlechtic K: 399

Libčice, zbraslavská ves 126, 129; K: 238

Libeň, ves u Jílového K: 243

Libenice, tvrz s dvorem u Kolína 86; K: 142a, 305

Liběšice, ves u Bíliny K: 268

Liběšovice, ves u Podbořan 89, 90; K: 81, 197, 220

Libice nad Cidlinou, ves K: 386

Libišany, ves u Opatovic n. L. K: 199

Libkovice pod Řípem, ves K: 57, 212

Libodřice, ves u Kolína K: 24, 314

z Libochovic Petr, český šlechtic K: 88

Libochovičky, ves u Buštěhradu K: 102

Libotenic, ves u Roudnice n. L. K: 280

Libouň, ves u Louňovic p. Blaníkem K: 51

Libovice, ves u Slaného K: 75

z Libře Kolman, český šlechtic K: 69

Libušín, ves u Kladna K: 74

Licho, zaniklý dvůr u Kolína (v Hradištku I) K: 314

z Lidic Mikeš, karlístejnský purkrabí 83; K: 221

Lidmovice, ves u Vodňan K: 339

Lichnov, ves u Franštátu K: 324

Lichoceves, dvůr a ves K: 379

z Lichtenburka Hynek Krušina, český šlechtic K: 18, 52, 223

z Lichtenburka Jiří Bítovský, moravský šlechtic K: 162

z Lipan Mikeš, český šlechtic K: 141

Lipany, ves u Říčan K: 264

Lipenec, ves u Postolopr K: 360

Lipno, ves u Postolopr K: 360

z Liptova Jakub, český šlechtic K: 152

z Lípy, šlechtický rod K: 65

z Lípy Matěj Salava, český šlechtic K: 65, 198

Lisov, ves u Stodu 101; K: 143

Luté, ves u Plas K: 110, 111
Litice, ves s dvorem u Plzně 97, 107–110; K: 165, 175
 z *Litně Burian*, český šlechtic 128; K: 119, 190
Litoměřice, arcijáhensství K: 40; město 99, 104; K: 280; proboštvství K: 268, 297, 317
Litomyšl, biskupství 36–38, 82; K: 1, 195, 383; hrad a město K: 196
Lišina u Stodu, ves 57, 99, 100, 117; K: 109, 129
Líšnice, ves u Davle 126, 129; K: 238
Líšnice, zaniklá ves u Ostředku K: 273
 z *Lobkovic Jan*, český šlechtic 120
 z *Lobkovic Mikuláš*, český šlechtic 120, 123; K: 137
Loděnický potok, mlýn a louka na ~ K: 118
Lohenice, ves u Přelouče K: 185
Lochovice, ves u Stodu K: 132
 z *Lochovic Bořivoj*, český šlechtic 129
 z *Lochusic Jan Kréta*, český šlechtic 97
Loket, ves u Dolních Kralovic K: 334, 404
Lomany, ves a dvůr u Plas K: 108
Lomnička, ves u Plas K: 110, 111
 z *Lomi Sezema*, český šlechtic 115
 z *Lomu Jan*, český šlechtic K: 332
 z *Lomu Kunka*, český šlechtic K: 293
Loučky, ves hradišských cisterciáků K: 290
Loukov, ves u Turnova K: 290
Louňovice, klášter premonstrátek 87, 88; K: 51, 312, 374
Louny, město 32, 47, 79; K: 10, 247, 276, 363; klášter sv. Anny K: 363
Loužná, zaniklá ves u Skočic (Vodňany) K: 339
Lovčice, ves u Čáslavi K: 97
Lovosice, ves (dnes město) 44; K: 259
Lucemburkové, rod 62, 118
Ludvík IV. Bavor, římský král 34
Luhov, dvůr u Plzně 99, 116; K: 106
Luka [pod Medníkem], ves K: 222
Lunín, ves metropolitní kapituly K: 253
 z *Lužan Oldřich*, český šlechtic 110, 115
 z *Lužan Ondrášek*, český šlechtic 115
Lužec, ves u Berouna K: 231
Lužec [nad Vltavou], ves K: 212
Lužnice, ves u Domažlic 101, 105, 107; K: 113
 z *Lužné Martin Meisner*, český šlechtic K: 365

M

Macourov, ves u České Bělé K: 331
 z *Mačovic Václav Šmatlan*, český šlechtic K: 396
Machotín, ves sázavského kláštera K: 274
Malá Chuchle, ves u Prahy 123, 124; K: 235
Malá Lečice, ves u Nového Knína 126; K: 371
Malá Lhota, ves u Přelouče K: 340

Malé Kavčiny, zaniklá ves u Lázní Bohdaneč K: 185
Malé Žernoseky, ves u Lovosic K: 33
Malenovice, ves u Kutné Hory K: 314
Malesčice, ves u Vodňan K: 318, 339
Malesšov, tvrz u Kutné Hory; zboží ~ K: 142a, 281
Maletice, ves u Písku K: 348
Malín, u Kutné Hory; mlýn v ~ K: 64
Malnice, ves u Postoloprta K: 363
 z *Malovar Beneš Choustecký*, český šlechtic 42; K: 85
 z *Malovar Jan Hokyně*, český šlechtic 42; K: 85
 z *Malovic Habart*, český šlechtic K: 301
 z *Malovic Jan*, český šlechtic K: 301
Malý Třebešov, ves u Jaroměře (dnes součást Velkého Třebešova) K: 186
Manětín, johanitská komenda 71; K: 36, 166
Markéta, manželka Jana Volka ze Všebořic K: 373
Markéta, manželka Zdeňka z Rožmitálu 108, 113
Markvarec, ves u Loun 39, 40; K: 2
Martin V., papež 37
Martin, poddaný v Čeradicích K: 355
Martin Lichucevský, staroměstský měšťan K: 411
Martin Páldr, žatecký měšťan K: 366, 369
Martiněves, ves u Roudnice n. L. K: 46
Martinice [u Dolních Kralovic], ves K: 265
Mařík Strádal, poddaný v Malesčicích K: 318
Masecín, ves u Štechovic K: 237
Máslojedy, u Hradce Králové; ves a dvůr K: 333
Máslovice, ves u Libčic n. Vltavou K: 62
Mastřovice, ves u Štětí K: 73
Mastnice, zaniklá ves u Městce Králové K: 314
Maškrov, dvůr u Stodu 101; K: 143
Mašovice, ves u Červené Řečice K: 51
Matěj Perníček, novoměstský hrnčič K: 338
 z *Pernolce Hanuš Pehma*, český šlechtic 97
Matěj, poddaný v Čeradicích K: 355
Matěj Zajíc, malostranský měšťan K: 338
Materna, staroměstský měšťan K: 345
Matyáš Korvín, uherský král K: 158
Maur Eduard, historik 36
Mcely, ves u Nymburka K: 62
 z *Meckova Vilém Jeník*, český šlechtic K: 232
Medlovice, ves u Vyškova K: 177
 z *Měcholup Jindřich*, český šlechtic K: 92
Mělník, augustiniánský klášter K: 207; proboštvství 61; K: 14, 83, 116, 207, 212, 297, 326
Měňany, ves u Berouna 122; K: 119
Měřín, ves u Neveklova K: 138
Měšice, ves u Kostelce n. L. K: 260

Metylovice, ves u Frýdku-Místku K: 324

Mezouň, ves u Berouna K: 228

Michal, klatovský měšťan K: 311

z Michalovic Jan, český šlechtic 46

Michalovice, ves u Havl. Brodu K: 201

Mikuláš Ubaldin, pražský a vyšehradský kanovník K: 373

Miletice, ves u Velvar K: 85

Miletín, ves u Uhlířských Janovic K: 314

Miletínek, ves u Hořic K: 64

z Miletinka Diviš Bořek, český šlechtic 84, 85, 126; K: 185, 204, 339, 340, 341, 343, 344, 351, 352

z Miletinka Vaněk, český šlechtic K: 187

Milevsko, premonstrátský klášter 95; K: 127, 268, 356, 377

Milotice, ves u Červené Řečice K: 51

Milovanice, ves u Vlašimi K: 51

z Minic Pešík, český šlechtic K: 27

z Minic Vlček, český šlechtic K: 300

Mirovice, ves u Prahy K: 357

Mladá Boleslav, johanitská komenda K: 290; minoritský klášter K: 207

Mladá Vožice, hrad a městečko 44, 53; K: 32, 33

Mladotice, u Plas; les a rybník K: 173

Mlazice, ves u Mělníka K: 207

Mlěchovosty, ves u Velvar K: 212

Mlýnec, ves u Domažlic K: 129

Mlýnec, dnes Starý Mlýnec ves u Litoměřic K: 328

Mnetěš, ves u Roudnice n. L. K 266

Mnichov, ves u Loun K: 135

Mnichovec, louka a les u Hajnic u Dvora Králové n. L. K: 186

Mnichovice, ves u Vlašimi K: 265

Mnichovský Týnec, ves u Loun K: 135

Mniší, ves u Koprivnice K: 324

Modřany, ves u Prahy K: 240

z Mohelna Petr Gewser, moravský šlechtic K: 148, 149

Mochov, ves u Českého Brodu K: 370, 406

Mokošín, ves u Přelouče K: 340

Mokropsy, vsi (Horní a Dolní) K: 217

Mokrouše, ves u Rokycan K: 80

Mokrsho, ves u Nového Knína K: 139

Molnár Amedeo, teolog a historik 87

z Moravan Jan st., moravský šlechtic K: 216

z Moravan Jan ml., moravský šlechtic K: 216

z Moravan Mikuláš, moravský šlechtic K: 216

z Moravan Smil, moravský šlechtic K: 216

z Moravan Zbyněk, moravský šlechtic K: 26, 216

Moravec Milan, historik 24–27, 32

Moravská Ostrava, město K: 324

Moravské Málkovice, ves u Vyškova K: 177

z Mosténic Matěj Vědět, český šlechtic 123; K: 226, 240

Mošna, ves u Prachatic K: 347

Mračenice, dvůr u Českého Brodu K: 370, 406

Mradice, ves u Postoloprta K: 258

Mratín, ves u Kostelce n. L. K: 260

Mrchojedy, ves u Sázavy K: 274

Mrtník, ves u Plas K: 110, 111

Mstišovice [dnes Mžizovice], ves u Benešova K: 274

z Myslibořic Ondřej, moravský šlechtic K: 391

z Myslovic Otík, český šlechtic K: 169

N

z Nabdína Jan Firšic, český šlechtic K: 43, 208

z Nabdína Jindřich, český šlechtic K: 43

z Náchoda a Červené Hory Hynek, český šlechtic K: 18, 52, 53

Nakvasovice, ves u Čechtici K: 265

z Nasetic Jan Krský, český šlechtic 129; K: 235

z Nebílov Vaněk Rak, český šlechtic K: 389

Nebovidy, ves u Kolína K: 314

Nebřeziny, dvůr u Plas 68; K: 72, 144

Nebřich, ves u Neveklova K: 138

Nebužely, ves u Mělníka K: 212

Nečice, ves u Želiva K: 282

z Nečtin Beneda, český šlechtic 126; K: 265, 267

Nečtiny, hrad 46, 47

z Nedražic Něpr, český šlechtic 115

Nedvězí, ves u Řičan K: 307

z Nedvídkova Tvoch, český šlechtic K: 284, 285, 286

Nehvizdy, ves u Českého Brodu K: 370, 406

Nelahozeves, tvrz K: 41

Nelepeč, zaniklá ves plaského kláštera patrně u Kaceřova K: 48, 167

Němčice, ves u Mladé Boleslavi K: 1382

Němčice, ves u Opatovic n. L. K: 185

Německá Lhota, zaniklá ves u Kamenných Žehrovic K: 103, 286

Německé Kopisty, ves původně v místě dnešního Terezína K: 280

z Nemošic Matěj Holec, český šlechtic 126; K: 342

Nemyslovice, ves u Mladé Boleslavi K: 212

Nepolisy, ves u Chlumce n. Cidlinou K: 202

Nepomuk, cisterciácký klášter 21, 44, 95, 105–107; K: 10, 393; opat K: 6

Neratov, ves u Přelouče K: 185

Nesměň, ves u Zámuk K: 274

Nesměřice, ves u Zruče n. S. K: 265

z Nestajova Hertvík, český šlechtic K: 68

- z Nestajova Jan Chotůň**, český šlechtic 79; K: 182
z Netunic Protiva, český šlechtic 99
z Netunic Vilém, český šlechtic K: 6
Neuman Augustin, církevní historik 22, 23
Neuměřice, ves u Velvar K: 188
Neumětely, tvrz 129
Neveklovice, ves u Mnichova Hradiště K: 251
Nezamyslice, ves u Horažďovic 45; K: 9, 151, 398
Nezamyslice, ves u Prostějova K: 353
Nezly, ves u Litoměřic K: 328
Nežichov, ves u Toužimi K: 130
Nivčice, zaniklá ves u Lázní Bohdaneč K: 185
Nížebohy, ves u Roudnice n. L. K: 46
Norimberk, město 13, 35, 59, 60, 63–70, 104, 107, 124
Nová Ves, johanitská ves K: 386
Nová Ves, ves metropolitní kapituly K: 213
Nová Ves, ves sedleckého kl. K: 142a, 314
Nováček Jaromír Vojtěch, archivář 21
Nové Dvory, ves u Dobříše 126; K: 371
Nový Hrad u Kunratic, hrad 55, 67, 100; K: 128
Nový Kramolín, ves u Domažlic K: 129
Nový Rostislav, historik 55
Nučníčky, ves u Litoměřic K: 280
Nupaky, ves u Říčan K: 307
Nusle, ves (dnes součást Prahy) K: 391
Nymburk, kanovnictví K: 386
Nynice, ves u Plzně K: 48, 83, 167
- O**
Obecnice, ves u Příbrami 123; K: 119
Obora, dvůr u Jílového K: 299, 407
Obora, ves u Plas K: 48, 144, 167
Oboříčka, zaniklá ves u Plas K: 144
z Oboříš Petr, český šlechtic 126; K: 316
Obrnice, ves u Mostu K: 90
Obruby, ves u Mladé Boleslavi K: 58, 303
z Obříství Jan, český šlechtic K: 41
z Odic Janek, český šlechtic K: 387
z Odic Vaněk, český šlechtic K: 387
z Odlochovic Petr, český šlechtic 38
Odolenovice, ves u Turnova K: 309
Odolice, ves u Loun K: 135
Oděpšy, ves u Poděbrad K: 386
Oheb, hrad K: 190
Ohrazenice, ves u Pardubic K: 185
Ohrobec, ves u Zbraslavi 126; K: 267
Ohučov, ves u Stodu 109–111; K: 168
Ochossye, kladrubský les K: 131
Okrouhlo, ves u Jílového K: 69, 243
z Olbramovic Bohuněk, český šlechtic K: 56, 323
- Oleško**, ves u Litoměřic K: 280
Olomouc, biskupství 36–39, 71; K: 170, 216
Olovnice, ves u Kralup n. Vlt. K: 188
Olsány, zaniklý dvůr na Žižkově K: 283
Olsány, ves dnes součást Brandýsku K: 400
Ondřej, rychtář města Čáslav K: 68
Ondřej Keřský z Římovic, hejman 87
Onomyšl, ves u Uhlířských Janovic K: 281
z Onšova Jan Svinka, český šlechtic K: 25
Opařany, ves u Tábora 88
Opatovice nad Labem, benediktinský klášter 94; K: 11, 49, 185, 189, 199, 223, 333, 340; opat viz Jan; ves K: 185
z Opočna Jan, český šlechtic 48–50, 58, 134, 135; K: 16, 17
Opočnice, ves u Poděbrad K: 62
Opolany, ves u Poděbrad K: 386
Orlovice, panství u Vyškova 72, K: 177
Osek, ves u Rokycan K: 39
Osek, cisterciácký klášter K: 90, 135, 137, 258; opat K: 86; hrad 53, 122; K: 39
Osek, ves u Městce Králové K: 189
Osek Velký, ves u Kolína 386
Osice, ves u Opatovic n. L. K: 185
Osičky, ves u Opatovic n. L. K: 185
Osnice, dvůr a ves u Prahy K: 368
Oslavany, klášter cisterciáček K: 148, 149
Osralov, zaniklá ves u Nového Ranska K: 331
z Ostroměře Petr Kdulínek, český šlechtic K: 333
Ostrov, benediktinský klášter 83; K: 42, 55, 69, 74, 80, 98, 137, 138, 146, 153, 203, 221, 222, 225, 228, 237, 243, 287, 299, 311, 332, 368, 407
Ostrov, ves metropolitní kapituly patrně u Dobříše K: 42
Ostrov, ves kladrubských benediktinů K: 169
Ostrov, ves u Příbrami K: 122
z Ostružna Hertvík, český šlechtic 113
Ostrý Kluk, zaniklá ves u Chotíně K: 48, 167
Ostřetice, ves u Klatov 105
Otěvěky, ves u Rakovníka K: 48, 167
z Otova Jan Gutštejn, český šlechtic 57, 99–101, 117; K: 109, 129
z Otova Jindřich, český šlechtic 117
z Otova Martin Rochce, český šlechtic 100, 117; K: 129
z Otova Školastika, česká šlechtice 117
Otvovice, ves u Kralup n. Vlt. 41; K: 3, 104
Ouholice, ves u Velvar K: 93, 229, 241, 291
Ovčáry, ves u Kolína K: 13, 66, 314
Ovčáry, ves u Kutné Hory K: 314
Ovenec, ves a dvůr na území Bubenče K: 288

IX. Jmenný a místní rejstřík

z Ovence Vaněk Larva, český šlechtic K: 288
Ovesné, ves u Prachatic K: 347
Ožuchov, opatovická ves K: 185

P

z Pacova Jan Malovec, český šlechtic 88; K: 277
Padařovice, ves u Turnova K: 290
Pachoun, ves u Mnichova Hradiště K: 251
z Pakoslavi Jan Hvozdiř, český šlechtic 65; K: 132
Palacký František, historik 17, 21, 22, 76
Páleček, ves u Slaného K: 78
Palčice, ves u Čechtic K: 265
Páleč, tvrz u Slaného K: 89
Palkovice, ves u Frýdku-Místku K: 324
Panošek, kuchař Aleše ze Šternberka 92
Pátek, u Loun panství K: 268; tvrz K: 21
Pátek, ves u Poděbrad K: 386
Pardubice, město K: 185
Pařez Jan, historik 32
Pasov, město 67, 69
Pavel, novoměstský měšťan K: 283
Pavel, poddaný v Čeradčích K: 355
Pečky, ves u Kolína 86; K: 386
Pečky [Červené], ves u Kutné Hory K: 358
Pelhrimovec, zaniklá ves u Humpolce K: 201
Pelikán Josef, historik 20
Pěncín, ves u Turnova K: 290
Petr [I.], chotěšovský probošt 104
Petr [II.], probošt chotěšovského kláštera 57, 67, 70, 107, 109–113, 115, 116, 131, 136, 137; K: 107, 168, 172, 174, 175, 179, 180
Petr řečený Krtek, zástavní držitel K: 192
Petr Payne, teolog 76
Petr Polák, zástavní držitel K: 205, 331
Petr z Luženic, domažlický rychtář 105
Petráček Tomáš, historik 32
Petráň Josef, historik 27
Petrov, ves u Jílového K: 287
Petrovice, ves u Humpolce K: 282
z Petrovic Jan Růčka, český šlechtic K: 269
z Petrovic Václav Carda, český šlechtic K: 188
Petrovičky, ves u Klatov 105
Petrvald, ves u Příbora K: 324
Pchery, ves u Slaného K: 354
Pikovice, ves u Jílového K: 222
z Pirkštejna Hynce Ptáček, český šlechtic 86
Píseč, zaniklá ves sázavského kláštera K: 274
Píšť, ves u Dolních Kralovic K: 256
Pivoň, augustiniánský klášter 100, 117; K: 129
Planitz Hans, právní historik 34
Plasy, cisterciácký klášter 60, 64, 67, 68, 71, 72; K: 7, 14, 48, 72, 83, 84, 108, 110, 111, 125,

144, 145, 157c, 167, 172, 176; opat (viz též Gotfried) 18; K: 6, 72, 110, 111, 172, 176
Plešovec, ves u Kroměříže K: 319
Ploskovice, ves u Litoměřic K: 268
Plzeň, město 99, 108, 122; K: 362; plzeňští měšťané K: 55, 300, 355; plzeňský kraj K: 167
z Pnětluk Vilém, český šlechtic K: 130
Pněvice, zaniklá ves u Kutné Hory K: 64
Počaply, ves benediktinek u sv. Jiří K: 210
Počaply, ves hradištských cisterciáků K: 290
Počitky, ves u Žďáru n. S. K: 331
Podbořany, ves u Žatce 89, 90; K: 197, 220
Podhořany, ves u Velvar K: 57
Podhradice, zaniklá ves u Sázavy K: 274
Podlažice, benediktinský klášter K: 194
z Podlešina Zdislav, český šlechtic K: 40
Podleším, ves u Slaného K: 40
Podloučín, ves u Jílového K: 222
Podluský, ves u Roudnice n. L. K: 57, 212
Podmoky, ves u Městce Králové K: 386
Podolí, ves u Mnichova Hradiště K: 290
Podskalí, část Nového Města pražského 88
Podůlšany, ves u Opatovic n. L. K: 185
Pohled, klášter cisterciáček K: 292; ves K: 292, 331
Pohořice, ves u Budyň n. Ohří K: 89
Pohránov, ves u Pardubic K: 185
Pohřebačka, ves u Opatovic n. L. K: 185
Pochvalov, ves u Loun K: 38
Polerady, dvůr u Brandýsa n. L. K: 289
z Polerad Oldřich, český šlechtic K: 289
Polešovice, ves u Uherského Hradiště K: 26
Poličany, ves u Kutné Hory K: 64, 358, 367
Polízy, ves u Opatovic n. L. K: 185
Polní Chřčice, ves u Kolína K: 271
Polnička, ves u Žďáru n. S. K: 331
Postoloprty, benediktinský klášter 39, 40, 78, 89, 95; K: 2, 197, 206, 220, 236, 275, 276, 336, 360, 362
Postřizín, ves u Kralup n. Vlt. K: 93
Poštovice, ves u Slaného K: 54, 96
z Postupic, šlechtický rod K: 196
z Postupic Bohuslav, český šlechtic K: 273
z Postupic Vilém Kostka, český šlechtic 82, 124; K: 195, 196
z Postupic Zdeněk Kostka, český šlechtic 36; K: 1, 195, 196, 232
z Potštejna Oldřich, český šlechtic 104
Potvorov, ves u Plas K: 48, 167
Potvorovice, zaniklá ves u Hodonína K: 156
Praha 42, 49, 54, 72, 73, 75, 76, 78, 82, 94, 121, 122, 125, 128; K: 363; arcibiskupství 20, 72, 73, 88, 89; K: 73, 93, 181, 203, 213, 232, 234,

- 265, 277, 281, 314, 362, 365, 392, 396, 413; arcijáhensví K: 214; augustiniáni na Novém Městě K: 191; augustiniáni u sv. Tomáše na Malé Straně K: 231; benediktini u sv. Ambrože na Novém Městě K: 283, 380; benediktinky u sv. Ducha na Starém Městě K: 24, 40, 94, 192, 314, 350; kostel sv. Havla K: 411; benediktinky u sv. Jiří na Pražském hradě K: 202, 207, 210, 212, 217, 258, 263, 273, 287, 288, 297, 298, 339, 379, 386, 407; Betlémská kaple K: 79; dominikánky u sv. Anny K: 74, 79, 103, 104, 286, 368; johanité na Malé Straně 63, 122; K: 38, 39, 43, 54, 123, 164, 188, 208, 209, 212, 244, 260, 264, 268, 270, 315, 364, 382, 386, 396; kapitula u sv. Apolináře na Novém Městě K: 27, 32, 40, 62, 141, 222, 268, 352, 386; kapitula Všech svatých na Pražském hradě 88; K: 231; kartuziánský klášter 78, 89; K: 55, 81, 139, 140, 197, 220, 233, 300, 335, 361, 364, 388, 395; klášter augustiniánek u sv. Kateřiny K: 215; klášter Na Slovanech K: 137, 139, 211, 231; kostel sv. Mikuláše na Malé Straně K: 124, 246; magdalenitky na Malé Straně K: 410; mansionáři na Pražském hradě 48; K: 18, 35, 52; metropolitní kapitula u sv. Víta 20, 41, 63, 83, 122, 128 (děkan); K: 3, 23, 24, 28, 31, 37, 41–44, 46–48, 54–64, 74–77, 79–81, 85, 87, 91–104, 118, 121, 142, 167, 183, 198, 208–212, 215, 221, 228, 229, 241, 248, 253, 254, 261, 262, 268, 286, 289, 290, 291, 303, 306, 311, 318, 323, 330, 345, 350, 359, 367, 370, 373, 382, 403, 406, 408, 414; nazarétská kolej 128; Nové Město 88, 125; Pražané 49, 52, 55, 91; K: 410; Pražský hrad 21, 41, 50, 52, 53, 84, 121, 122; K: 20–28, 38, 39, 46, 140, 338; Staré Město 125; K: 255, 350; Ungelt K: 359; kostel sv. Václava na Pražském hradě K: 334, 354, 357
- Prachatice**, město K: 150, 346
- Prachomety**, ves u Teplé K: 130
- Pravonín**, ves u Vlašimi K: 374
- Prokop**, ves u Hradce Králové K: 341
- Prokop Bervík**, zástavní držitel K: 318
- z Prostiboře Parcifal**, český šlechtic K: 206, 236
- Předboj**, u Neratovic dvůr K: 94, 350; ves K: 94
- Předbořice**, ves u Louňovic p. Blaníkem K: 51
- Přehýšov**, ves u Stodu 57, 97, 111, 112; K: 172
- Přelíc**, ves u Slaného K: 104
- Přelovice**, ves u Přelouče K: 185
- Přemyšlení**, ves u Zdib K: 215
- Přerov [nad Labem]**, ves, tvrz a dvůr K: 370, 406
- z Přerubenic Petr**, český šlechtic K: 103
- Přestavky**, zaniklá ves u Boleradice K: 158
- Přestavky**, ves u Mnichova Hradiště K: 251
- Přestavky**, zaniklá ves u Říčan K: 264
- Přestavky**, ves u Sázavy K: 274
- Přestavky**, ves u Slap 126; K: 371
- Přestice**, městečko 45; K: 9, 151, 398
- z Přetova Jan**, český šlechtic K: 388
- Přívulaky**, ves u Sázavy K: 274
- Příbor**, městečko K: 324
- Příbram**, městečko K: 413
- Příbyně**, ves sázavského kláštera K: 201
- Příčovy**, ves u Sedlčan K: 298
- z Příkřice Svatobor**, český šlechtic 117
- Přílepy**, [Malé] ves u Berouna K: 98, 228
- Přílepy**, [Velké] ves u Roztok K: 248
- Přílepy**, ves osekého kláštera na Žatecku K: 258
- Přímda**, hrad 66
- Příseka**, zaniklá ves u Dolních Kralovic K: 201
- Přistoupim**, dvůr u Českého Brodu K: 141, 376
- Přívulaky**, ves u Sázavy K: 274
- Psáře**, zaniklá ves pod Vyšehradem K: 391
- Ptice**, ves u Prahy K: 56, 323
- Pučery**, ves u Kolína 87; K: 310
- z Pušperka Zikmund Bolehovec**, český šlechtic 53; K: 20, 246
- Pyskočely**, ves u Sázavy K: 274
- ## R
- z Rabštejna**, viz z Hořovic
- Rabyně**, ves u Neveklova K: 298
- Račice [nad Trotinou]**, ves K: 333
- z Račiněvsi Jan**, český šlechtic 122; K: 46
- z Račiněvsi Václav**, český šlechtic 122; K: 46
- z Račiněvsi Rudolf**, český šlechtic 42; K: 73
- Radčice**, ves u Plzně K: 6
- Radějovice**, ves u Kladruhu K: 134
- Radešice**, popluží hradištských cisterciáků K: 251
- z Radešín Pešík Předbor**, český šlechtic 123, 129; K: 224, 235
- z Radíče Jan**, český šlechtic K: 350
- Radlice**, ves u Kouřimi K: 142, 294
- Rádlo**, ves u Jablonce n. Nisou K: 309
- Radňov**, ves u Herálce K: 201
- Radonice**, ves u Domažlic K: 80
- Radošovice**, ves u Vlašimi k: 334
- Radotín**, ves u Zbraslavi 62, 126, 128; K: 239, 242
- Radouň**, ves u Mělníka K: 210
- Radouš**, ves u Hořovic K: 95, 253
- Radovesnice**, [I] ves u Kolína K: 314
- Radvanice**, ves u Sázavy K: 274
- z Radyně Olfart**, český šlechtic K: 295
- z Rakových Vaněk Zelený**, český šlechtic K: 227, 231

IX. Jmenný a místní rejstřík

Rameš K: 409

Rápotice, [Horní či Dolní] vsi u Humpolce K: 201, 265

Ratměřice, ves u Louňovic p. Blaníkem K: 51

Rejzkovice, ves u Louňovic p. Blaníkem K: 51

Robčice, ves u Dobřan 97, 116

Rohatce, ves u Roudnice n. L. K: 280

z Rohatce Jan, český šlechtic K: 57

z Rohatce Václav, český šlechtic K: 57

Rohozec, ves u Kutné Hory K: 68

Rohoznice, ves u Pardubic K: 185

z Rokycan Oldřich, český šlechtic K: 214

Rokycany, městečko a tvrz 89; K: 277; proboštví K: 117

Rokytno, ves u Pardubic K: 185

z Ronova Materna, český šlechtic K: 153

z Ronšperka Dobrohost, český šlechtic 115, 116

z Ronšperka Zdeněk Kolvín, český šlechtic 110, 116; K: 180

Rosice nad Labem, ves u Pardubic K: 185

Roudnice nad Labem, město 20; augustiniánský klášter K: 38, 89, 212, 247

Roudníky, ves u Chabařovic K: 32, 268

z Roupova, šlechtický rod K: 412

z Roupova Hynek, český šlechtic 114

z Roupova Jan ml., český šlechtic 114, 117

z Roupova Jan st., český šlechtic 114; K: 412

z Roupova Purkart, český šlechtic 114

Rousovice, ves u Mělníka K: 207

Roveň, zaniklá ves u Kutné Hory K: 358

Rovná, zaniklá ves u Stříbrné Skalice K: 274

z Roztok Ješek, český šlechtic K: 210, 230, 408

z Rožmberka Jan, český šlechtic K: 105

z Rožmberka Oldřich, český šlechtic 17, 49, 50, 58, 68–70, 86, 87, 110, 134; K: 19, 150, 153, 171, 212, 377

Rožmitál, [pod Třemšínem] zboží K: 203

z Rožmitálu Zdeněk, český šlechtic 97, 108, 113; K: 384

Rpety, ves u Hořovic K: 253

Rudeč, ves u Kostelce n. L. K: 382

z Rušinova Jan Hertvík, český šlechtic K: 190

Rutger, zlatokorunský opat 69, 70

Rybnice, ves u Plas K: 144

Rybitví, ves dnes součást Mnichova Hradiště K: 251

Rybitví, ves u Pardubic K: 185

Rychnov, ves u Jablonce n. Nisou K: 309

Rynholec, ves u Nového Strašecí K: 79

z Rýzemberka Bohuslav na Janovicích, český šlechtic 54; K: 80

z Rýzemberka Děpolt, český šlechtic K: 362

z Rýzemberka Jan Švihovský, český šlechtic

45–47, 50, 58, 65, 71, 109, 110, 134; K: 9, 151, 175, 398

z Rýzemberka Racek, český šlechtic 54, 117; K: 80

z Rýzemberka Vilém Švihovský, český šlechtic 45, 47, 50, 58, 65, 67, 71, 98, 107–110, 134; K: 9, 105, 151, 165, 175, 178

z Rýzmburka Aleš Vřeštovský, český šlechtic K: 333

Rusavky, zaniklá ves u Kralup n. Vlt. 41; K: 3

Ř

Řečany [nad Labem], ves u Přelouče K: 200

Řemešín, ves u Plas K: 48, 167

z Řenče Lvík, český šlechtic 109, 110, 116; K: 174

z Řenče Petr, český šlechtic 97

z Řenče Suda, český šlechtic 109, 110, 116; K: 174

z Řenče Zachariáš, český šlechtic 87; K: 310

Řeny, zaniklý dvůr ostrovského kláštera K: 287

Řeporyje, ves u Prahy 122, 126, 127, 129; K: 39, 254

Řevnice, ves u Dobřichovic 126, 127; K: 239

Řezno, město 59

Říkov, ves s mlýnem u Českých Skalíc K: 186

Řísuty, ves u Mostu K: 28, 76, 268

Řísuty, ves u Slaného K: 40,

z Řířky Jakub, K: 218, 225, 237

S

ze Sádku Jan, český šlechtic K: 108

Samechov, ves u Chocerad K: 274

Samopše, ves u Sázavy K: 274

Samšín, ves u Pacova 88

ze Sán Jan Čapek, husitský hejtman K: 251, 252, 306

Sány, ves u Poděbrad K: 314

Sázava, benediktinský klášter K: 201, 265, 273, 274, 295, 310, 314, 390, 401; krčmy pod klášterem K: 274; městečko 274

Sázava, řeka; přívoz na~ K: 299

Sázava, ves u Davle K: 222

Sazená, ves u Velvar K: 34

Sedláček August, historik 19, 20, 22, 27, 39, 40, 87; K: 65, 117, 243, 272, 276, 345

ze Sedlčan Peša, český šlechtic K: 311, 356

Sedlčánky, ves u Čelákovíc K: 315, 370, 406

Sedlec, ves u Kralovic K: 48, 167

Sedlec, ves u Litoměřic 113; K: 101, 328

Sedlec, cisterciácký klášter 20, 65; K: 29, 50, 68, 133, 137, 182, 184, 187, 200, 265, 282, 305, 310, 314; opat K: 133

Sedlířka, ves a dvůr u Litomyšle K: 383

- ze Sekyřic Kuneš Voděrad**, český šlechtic K: 200
Selmice, ves u Přelouče K: 187
ze Semčic Jan Semečka, český šlechtic K: 303
Seménkovice, ves u Postoloprta K: 244
Semice, ves u Lysé n. L. K: 370, 406
Semilkovice, ves u Mělníka K: 380
Simtany, ves u Havl. Brodu K: 292
Šinutec, ves u Loun K: 135
Šiřejevice, ves u Lovosic K: 297
Šalice, cisterciácký klášter K: 295, 351; městečko K: 274, 294
ze Skalky Rydkér, český šlechtic 53; K: 32
Skašov, dvůr a les u Přeštic 104, 105, 107, 108; K: 113, 165
ze Skočic Bohuš, český šlechtic 97
Skochovice, ves u Vraného n. Vlt. 119, 126; K: 316
Skotnice, ves u Příbora K: 324
Skramníky, ves u Českého Brodu K: 274, 295
Skršín, ves u Mostu K: 268
Skryje, zaniklá ves u Sázavy K: 274
Skrýšov, ves u Ratměřic (Louňovice p. Blaníkem) K: 51
Skuhrov, ves u Mělníka K: 212
ze Skuhrova Matěj, český šlechtic 126; K: 316
ze Skuhrova Vaněk, český šlechtic K: 229, 291
Skupice, ves u Postoloprta 40; K: 276
Skvrňov, u Uhlířských Janovic; farář v ~ K: 71
Slaný, město 41, 42, 54, 92, 122; K: 3, 46, 73, 77, 78, 85, 87; Slánští K: 55, 75
Slapy, dvůr a ves u Nového Knína 126; K: 371
Slatina, zaniklá ves u Mělníka 122; K: 39
Slatina, ves u Přelouče K: 340
ze Slatiny Ondřej Špalek, český šlechtic K: 173
Slavětice, zaniklý dvůr u Šestajovic K: 278
Slemeno, ves u Nové Paky K: 223
Sloup, ves u Davle K: 237
ze Sloupnice Petr, český šlechtic K: 335
Smědč, ves u Prachatic K: 347
ze Smilkova Jan Sádlo na Kostelci, český šlechtic 35–39; K: 1
Smilovice, ves u Týna n. Vlt. K: 311, 362
ze Smilovic Zikmund Horout, český šlechtic K: 44, 306
ze Smiřic Jan, český šlechtic 86, 113; K: 212
Smolnice, ves u Loun K: 38, 135, 247
ze Smyslova Petr, český šlechtic K: 120
Sněť, ves u Dolních Kralovic K: 201, 404
Soběkur, ves u Stodu 45; K: 9, 151, 398
Soběnice, ves u Litoměřic K: 328
Soběslavice, ves u Turnova K: 290
Sobětuš, ves u Hradce Králové K: 341
Sobín, ves u Prahy K: 228
Sobočice, u Zásduk; dvůr 122; K: 71
ze Solopysk Barbora, česká šlechtična K: 243
ze Solopysk Voček, český šlechtic 122; K: 121
Solopysky, ves u Kutné Hory 126; K: 314
Solopyský, ves u Loun 39, 40; K: 2
Solopyský, ves u Sedlčan 39, 40, 126; K: 298
Sopřeč, ves u Přelouče K: 185
ze Sovince Jan, moravský šlechtic K: 5
ze Sovince Petr, moravský šlechtic K: 147, 321
Sovynice, ves metropolitní kapituly K: 93
Spačice, ves u Vilémova K: 375
Spomyšl, ves u Mělníka K: 100, 212
Srbeč, ves u Nového Strašecí K: 297
Srby, ves u Kladna K: 103, 286
Srch, ves u Pardubic K: 185
Staňkov, městečko u Horšovského Týna 109–111; K: 168
Staňkovice, ves u Žatce 89; K: 197, 366, 369
Stará Boleslav, kapitula K: 210, 304, 307
Stará Hora, ves sázavských benediktinů K: 274
Stará Vinice, dvůr pod Kaňkem 87; K: 310
Staré Hradiště, ves u Pardubic K: 185
Staré Sedlo, ves a dvůr u Kladru 65; K: 29, 30
Staré Žďánice, ves u Pardubic K: 185
Starý Vestec, ves u Českého Brodu K: 370, 406
Staršíč, ves u Frýdku-Místku K: 324
ze Static Jan, český šlechtic K: 102
Statenice, ves u Roztok K: 102, 188
ze Stanovic Jan Trnec, Staré Žďánice K: 373
Starkoč, ves u Čáslavi K: 97
ze Starokoče Mareš, český šlechtic K: 97
Stěblová, ves u Pardubic K: 185
Stod, městečko 13, 57, 93, 111, 112, 117; K: 172, 179
Stolany, ves u Chrudimi K: 185
Stoličný Bělehrad, město 77
Stradouň, ves u Vysokého Mýta 126; K: 343
Strahov, premonstrátský klášter 48, 78, 88, 89, 122, 126; K: 13, 21, 37, 39, 45, 62, 66, 91, 93, 126, 146, 153, 188, 197, 211, 218, 219, 233, 266, 268, 293, 314, 323, 338, 371, 389, 407; opat viz Jan
ze Strálek a Všechovic Zbyněk, moravský šlechtic K: 319, 321
Straškov, ves u Roudnice n. L. K: 43, 208
ze Stráže Jindřich, český šlechtic K: 15, 370, 406
ze Strážnice Bedřich, český šlechtic 86, 87, 126; K: 142a, 251, 305, 314
Strojetic, ves a mlýn u Křivsoudova K: 265
Struhadlo [Mlýnské], ves u Plánice K: 393
Stržanov, ves u Žďáru n. S. K: 331
Středokluky, ves u Prahy K: 99
Střekov, hrad K: 259

Štřešovice, dvůr (dne součást Prahy) K: 338
Střežetice, ves u Hradce Králové K: 341
Stříbro, komenda křižovníků K: 301 s červenou hvězdou; město 55, 56, 85, 95, 100, 101, 104; K: 130, 154, 261
 ze *Strímelic Jan*, český šlechtic 122; K: 70
 ze *Strímelic Václav*, český šlechtic K: 67
Strítež, ves u Dolních Kralovic K: 193
Strážovice, ves u Benátek n. Jizerou K: 207
Strážovice, ves u Turnova K: 290
Studce, ves u Loučeni K: 62
 ze *Stupic Hanušek*, český šlechtic K: 315
 ze *Suché Jan*, K: 307
 ze *Suchdola Jan*, český šlechtic K: 23
Sulek, chotěšovský probošt 96, 97
Sulek, rybník chotěšovského kl. 99, 116; K: 112
Sulečice, ves u Ústí n. L. K: 76
 ze *Sulevic Gerunk*, český šlechtic 44; K: 89
 ze *Sulevic Jan Kaplíř*, český šlechtic 43, 44; K: 8, 28, 297
 ze *Sulevic Kunat*, český šlechtic K: 37
 ze *Sulevic Petr*, český šlechtic K: 28
 ze *Sulevic Petr Skála*, český šlechtic 53; K: 32
Sulevice, [dnes Sulejovice] dvůr u Lovosic 43, 44; K: 8
Svachna, vdova po Janu Trncovi ze Stanovic K: 373
Svatá Kateřina, ves u Kutné Hory K: 29, 132, 314
Svaté Pole, klášter K: 381
Svatý Jakub, ves u Kutné Hory K: 50, 314
Svatý Jan pod Skalou, benediktinský klášter K: 308
Svatý Mikuláš, ves u Kutné Hory K: 314
Svěmyslice, ves u Brandýsa n. L. K: 263
Sveráz, ves u Českého Krumlova K: 146, 153
Světě, dvůr metropolitní kapituly K: 198
Světec, ves metropolitní kapituly K: 101
Světlice, ves u Humpolce K: 201
Světnov, ves u Žďáru n. S. K: 331
Svidnice, u Městce Králové dvůr K: 290
Svidnice, město ve Slezsku 104
Svijany, u Turnova dvůr K: 309
 ze *Svinař Zachariáš*, český šlechtic 97
Sviňovice, ves u Prachatic K: 347
Svinčice, ves u Mostu K: 90
 ze *Svinova Rous*, český šlechtic K: 136
Svoboda Miroslav, archivář a historik 30, 31, 56, 93, 132, 133, 137; K: 123
Svojetín, ves u Rakovníka K: 79
Svrkyně, ves u Buštěhradu 56; K: 22, 372
 ze *Sychrova Havel*, český šlechtic 139
Syrov, ves u Senožat K: 201

Š

Šandera Martin, historik 49
Sardice, ves u Kyjova K: 25
Šeba, poddaný v Čeradicích K: 355
 ze *Šebánovic Sobině*, český šlechtic K: 60
Šestajovice, tvrz a dvůr u Prahy K: 329
Šetějovice, ves u Dolních Kralovic K: 265
Šimon, poddaný v Čeradicích K: 355
Škrle, ves s dvorem u Chomutova K: 258
Škudly, ves u Přelouče K: 340
Šlik Kašpar, císařský kancléř 17, 21, 82, 86
Slovice, ves u Dobřan 97, 108–110, 116; K: 165, 174
Šmahel František, historik 25, 27, 30, 76
Sostýn, hrad K: 324
 ze *Šprymberka Bohuněk*, český šlechtic 89, 90; K: 81, 220
 ze *Šprymberka Jindřich*, český šlechtic 89, 90; K: 81, 220
Štěchovice, městečko u Jílového 126; K: 371, 407
 ze *Šternberka*, šlechtický rod K: 10
 ze *Šternberka Aleš Holický*, český šlechtic 86, 92; K: 11, 49
 ze *Šternberka Jirí na Lukově*, moravský šlechtic 72, 73; K: 181
 ze *Šternberka Zdeněk Konopišský*, český šlechtic K: 140
Štětice, ves u Písku K: 347, 348
 ze *Štíhlic Martin*, český šlechtic K: 379
 ze *Šumberka Aleš*, český šlechtic K: 336
Švamperk, hrad 71 K: 166
 ze *Švamberka*, šlechtický rod 53
 ze *Švamberka Bavürek na Bělé*, český šlechtic 67, 68 K: 110, 111
 ze *Švamberka Bohuslav*, český šlechtic 21, 44, 46, 47, 58, 67, 96, 99, 116, 134; K: 10, 36, 112, 166
 ze *Švamberka Bušek*, český šlechtic K: 67
 ze *Švamberka Hynek Krušina*, český šlechtic 21, 44, 47, 53, 58, 67, 71, 99, 105, 116, 134; K: 10, 112, 166
 ze *Švamberka Jan*, český šlechtic 95
 ze *Švamberka Jan Hanovec na Třebli*, český šlechtic 64–67, 70, 96, 101, 108, 113, 115; K: 131, 154, 157a, 160

T

Tábor, město 49, 69, 82, 85–89; K: 277, 312
Tatce, tvrz se dvorem a vsí u Českého Brodu K: 234
Tehov, tvrz u Říčan K: 191
Tehovice, ves u Říčan K: 264
Telčice, ves u Chvaletic K: 200

Teplá, premonstrátský klášter 94; K: 82, 114, 130, 397; opat K: 114
Teplá, ves sázavského kl. K: 274
Teplice, klášter benediktinek K: 28, 215, 268
Tichá, ves u Frenštátu p. Radhoštěm K: 324
z *Tichonic Mikuláš*, český šlechtic K: 375
z *Tismic Jan Vrbík*, český šlechtic K: 15
z *Tismic Mikuláš Vrbík*, český šlechtic K: 15
Tišice, ves u Kostelce n. L. K: 382
Tluksa z Buřenic Kuneš, český šlechtic 124
Tluksa z Vokova Maršík, český šlechtic K: 126
Tluksa z Vrábí Dětrích, český šlechtic K: 254
Tlustovousy, dvůr, ves a tvrz u Úval K: 230, 405
Tmář, ves u Velvar K 43, 208
z *Tmáně Bohuslav*, český šlechtic K: 239, 242
Točná, ves u Zbraslavi 126; K: 269
Tochovice, zboží u Březnice K: 203
Tomáš Farář, zástavní držitel K: 229, 291
Tomice, ves u Dolních Kralovic K: 265
Toušice, ves u Kouřimi K: 352
Toužim, probošpství 64, 68; K: 157d, 268
Trčkové z Lípy, šlechtický rod K: 193
Trčka z Lípy Burian, český šlechtic K: 333
Trčka z Lípy Mikuláš, český šlechtic 126; K: 201, 256, 262, 265, 267, 313
Trhový Štěpánov, městečko K: 265
Tristram, člen karlštejnské posádky K: 246
Trnávka, ves u Přelouče K: 200
Trnová, ves u Pardubic K: 185
Tryskovice, zaniklá ves u Třeboradice K: 389
Třebekov, ves u Kaznějova K: 48, 167
Třebenice, městečko u Lovosic K: 297, 332
Třebichovice, mlýn u Slaného K: 104
Třebíč, benediktinský klášter K: 161
Třebíz, ves u Slaného K: 59
Třebsín, ves u Jílového K: 287
Třebonice, ves u Rudné K: 349
Třeboradice, ves u Prahy K: 373
Třebotov, ves u Černošic 122; K: 121
Třeboutice, ves u Litoměřic K: 317
Třebusice, ves u Slaného K: 55, 300
Třebošín, ves u Litoměřic K: 328
Třešná, ves u Tábora; K: 356
Třešná, ves u Plzně 61; K: 14, 83,
Třešňovice, ves u Kaceřova K: 48, 167
Třesovice, ves u Hradce Králové K: 341
Třeševice, ves strahovského kl. K: 93
Třešňový Újezdec, ves u Prachatic 88
Tři Dvory, ves u Kolína K: 314
Tuhaň, dvůr u Libušína (u Kladna) K: 31
z *Tuhance Jan*, český šlechtic K: 232
z *Tuhance Mikuláš*, český šlechtic K: 322
Tuchlovice, ves u Kladna K: 37

z *Tupadel Vilém*, český šlechtic K: 116, 117
z *Turgova Henslin* 97
Tymákov, ves u Rokycan K: 80
Týn [nad Vltavou], děkanství 88; K: 311, 362
Týnec, dvůr u Kounic (u Českého Brodu) K: 315, 386
Týnec [nad Labem], městečko K: 187
Týniště, ves u Kutné Hory K: 64, 358
Týniště, ves u Zubrnice K: 328

U

Úherce, ves u Plzně 57, 97, 111, 112; K: 172
Úherce, ves u Mladé Boleslavi K: 58, 290
Uherské Hradiště, město K: 155
Úhonice, dvůr a ves u Rudné K: 37
Uhríněves, tvrz, ves a dvůr u Prahy K: 204
Uhy, ves u Velvar K: 43, 208
Újezd [nad Lesy], ves u Úval K: 278
Újezd [u Sezemic], ves K: 185
Újezd [Svijanský], ves u Turnova K: 290
Újezd [Trněný], ves u Karlštejna K: 325
Újezd [Velký], ves u Mělníka K: 207
z *Újezdce Jan Sekáč*, český šlechtic 101, 103, 105–107
z *Újezdce Václav Sekáč*, český šlechtic 101–107; K: 113
Újezdec, snad zaniklá ves u Berouna (poblíž Bykoše a Litně) K: 254
Újezdec [dnes Trněný Újezd], ves u Buštěhradu 56; K: 22
Újezdec, někdy též *Újezd*, zaniklá ves plaského kláštera u Kaznějova K: 48, 125, 144, 167
Újezdec, ves u Sázavy K: 274
Újezdec, snad Velký Újezd (Býčkovice) u Litoměřic K: 328
Újezdec Chudý, ves u Mělníka K: 382
z *Úlic Jan mladší*, český šlechtic 97, 116
z *Úlic Jan starší*, český šlechtic 97, 116
Únětice, ves u Prahy K: 23
Unhošť, městečko K: 123
z *Unhoště Jeroným*, český šlechtic K: 123
Uničov, město K: 5
Úpohlavy, ves u Lovosic K: 297
z *Útěchovic Jan Bletka*, český šlechtic K: 320
Útěchovice, ves u Červené Řečice K: 51
Útěchovice [pod Stražištěm], ves u Pacova 88; K: 126
Úzice, ves u Veltrus K: 40

V

Václav II., český a polský král 17
Václav IV., římský a český král 17, 27, 29, 31, 37, 39, 55, 61, 62, 68–70, 91, 94–99, 108, 119,

IX. Jmenný a místní rejstřík

- 121, 130, 132–135, 137, 138; K: 14, 72, 83,
152, 213, 259, 271, 373, 384
- Václav**, chotěšovský probošt 106, 111, 114, 115,
117
- Václav Cvok**, novoměstský měšťan K: 270, 349
- Václav Duchcovský**, K: 364
- Václav Finder**, měšťan z Čáslavi K: 68
- Václav Koranda**, tábořský kněz 121
- Václav Králík z Buřenic**, olomoucký biskup 37,
38
- Václav z Michalovic**, johanitský velkopřevor K:
177
- Václav Račinský**, relátor Zikmundových listin 42
- Václav Skopec**, zástavní držitel K: 218
- Václav Štraboch**, staroměstský měšťan 125
- Vadčice**, ves u Červené Řečice K: 51
- Vadkov**, ves u Prachatic 88
- z Valdeka Hynek Škoda**, český šlechtic 129; K:
238
- z Valdeka Jan na Litni**, český šlechtic 123; K:
119
- z Valdeka Oldřich Medek**, český šlechtic K: 217
- z Valdštejna Jindřich**, moravský šlechtic K: 161,
z Valdštejna Hašek, moravský šlechtic 72, 86;
K: 177
- z Valdštejna Heník**, moravský šlechtic 112;
K: 309, 328, 329
- Válka Josef**, historik 12
- z Valonic Václav**, český šlechtic K: 93
- Vaněček Václav**, právní historik 24, 27, 62, 135
- Vaněk Duršmíd**, staroměstský měšťan K: 260,
357
- Vaněk**, poddaný ve Kbelích 126
- Vaněk Mostský**, zástavní držitel K: 250
- Vaniček**, poddaný v Malešicích K: 318
- z Vartenberka na Ralsku Jan Chudoba**, český
šlechtic 46, 53; K: 21, 94
- z Vartenberka Jindřich**, český šlechtic K: 309
- z Vartenberka Petr**, český šlechtic K: 58
- z Vařin, Něpr Duc**, český šlechtic 72; K: 82, 173
- Vavřinec**, poddaný v Čeradčích K: 355
- Vavřinec z Březové**, pražský kronikář 22, 38, 39
- Vavřinec Toniš**, pražský měšťan K: 361
- Velehrad**, cisterciácký klášter 70, 71; K: 26, 147,
155, 156, 162, 163, 319, 320
- Velemín**, ves u Lovosic K: 297
- Velenec**, zaniklá ves u Brandýsa n. L. K: 210
- Velenice**, ves u Městce Králové K: 386
- Velenka**, ves u Českého Brodu K: 386
- Veletov**, ves u Kolína K: 184
- Velim**, ves a tvrz u Kolína 86; K: 204
- Velká Chuchle**, ves u Prahy 123, 124; K: 235
- Velká Chyška**, ves u Pacova K: 126
- Velká Lečice**, ves u Nového Knína K: 222
- Velké Kavčiny**, zaniklá ves u Lázní Bohdaneč K:
185
- Veltěž**, ves u Roztok K: 215
- Velký Bor**, ves u Horažďovic K: 151
- Velký Borek**, ves u Mělníka K: 207
- Velký Kuchárek** [dnes Kuchař], ves u Rudné K:
240
- Veltrusy**, městečko K: 87, 212
- Vepřek**, ves u Velvar K: 77
- Vesec**, dvůr sázavského kl. K: 274,
- Ves Touškov**, ves u Stodu 97, 99, 109–111, 116; K:
107, 168, 180
- z Veselé Amcha**, český šlechtic 99, 116; K: 106
- Věštany**, ves u Teplíc K: 32, 268
- Vetlá**, ves u Roudnice n. L. K: 89, 212
- Větrkovice**, ves u Opavy K: 324
- z Vicemilic Tomáš**, český šlechtic K: 64
- Vicmanov**, ves u Mnichova Hradiště K: 251
- Vidim**, zaniklá ves u Dolních Břežan 126; K: 136
- Vilém Turs z Asparnu**, svatoštěpánský probošt
124
- Vilémov**, benediktinský klášter K: 12, 190; opat
K: 12
- z Vilémova Augustin**, český šlechtic K: 249
- z Vilémovic Ondřej**, český šlechtic 119
- z Vilémovic Zikmund**, český šlechtic 119
- Vinařice**, ves u Týnce n. L. K: 187
- z Vinařic Parcifal**, český šlechtic K: 38, 247
- z Vinařic Lot**, český šlechtic K: 38, 247
- Vitanovice**, ves u Turnova K: 290
- Vitice**, ves u Vodňan K: 339
- Víthovice**, ves u Moravské Ostravy K: 324
- Vítotín**, ves u Lipnice n. S. K: 201
- z Vízburka Jiří**, český šlechtic K: 381
- Vizovice**, cisterciácký klášter 60; K: 147
- Vladislav II. Jagellonský**, český a uherský král
19, 40, 116, 138; K: 280, 410
- Vladyčín**, ves u Milevska K: 127
- z Vlašimi Arnošt**, český šlechtic 86
- Vlčice**, ves kartuziánského kl. K: 139
- z Vlčnova Arkleb**, moravský šlechtic K: 319, 321
- Vlčovice**, ves u Kopřivnice K: 324
- z Vlenec Hostislav**, český šlechtic K: 124, 394
- Vliněves**, ves u Mělníka K: 207
- Vlkančice**, ves u Sázavy K: 274
- Vlkanov**, ves u Poběžovic K: 129
- Vlatava**, řeka 125
- Vnuček**, tábořský služebník 88
- Voděrádky**, ves u Říčan K: 264
- Vodice**, ves u Prachatic 88
- Vojtěch**, zástavní držitel K: 156
- Volary**, městečko 85; K: 150, 339

z **Volfštejna Ctibor**, český šlechtic 111
Volichov, ves u Lipnice n. S. K: 201
Volyně, tvrz a městečko u Strakonice 85; K: 183, 261
Vrančice, ves u Příbrami K: 122
z **Vraného Habart**, český šlechtic K: 59, 403
Vrané [nad Vltavou], ves 119, 126; K. 316
Vranice, ves u Dolních Kralovic K: 265
Vraňany, ves u Mělníka K: 209
z **Vrapic Mikuláš**, český šlechtic K: 99
Vratislav, město ve Slezsku 36, 38, 48, 104
Vrátkov, ves u Českého Brodu K: 307
z **Vratkova Jan Pardus**, tábořský hejtman K: 194
Vráž, ves zderazského kl. K: 48, 167
Vražný, ves u Plas K: 111
Vrbčany, ves s dvorem u Českého Brodu K: 234
Vrbice, ves metropolitní kapituly K: 62
Vrbice, ves u Podbořan 89, 90; K: 81, 220
Vrbo [nad Lesy], ves u Loun K: 91
Vroutek, ves u Podbořan 89; K: 197, 336
z **Vrtby Jan Štěpánovec**, český šlechtic K: 253
Vršce, ves u Kopidlá K: 62
Vršovice, dvůr na území Prahy K: 345
Vrutice [Mělnická], ves u Mělníka K: 207
z **Vřesovic Jakoubek**, český šlechtic K: 268
Vstiš, ves u Dobřan 97, 107–110; K: 165, 175
ze **Všebořic Jan Volek**, český šlechtic K: 373
ze **Všebořic Mikuláš**, český šlechtic K: 90
Všehrdy, ves u Plas K: 48, 167
Všelisy, u Mladé Boleslavi; plat ve ~ K: 409
Všerubec Oldřich, český šlechtic 65; K: 134
Všestary, ves u Říčan K: 305
Všestudy, ves u Veltrus K: 87
Vtelná [Jizerní], dvůr u Mladé Boleslavi K: 320, 382
z **Vyhnanic Jan**, K: 327
Vykáň, ves u Českého Brodu K: 15, 370, 406
Výrov, ves u Plas K: 48, 167
Vysočany, ves u Žatce K: 258
Vysoká, les chotěšovského kl. 108; K: 165
Vyšehrad, kapitula 41, 85, 88, 101, 105; K: 31, 56, 57, 62, 67, 77, 86, 97, 100, 120, 126, 150, 187, 193, 201, 215, 234, 240, 246, 248, 256, 265, 268, 272, 290, 303, 307, 314, 318, 322, 339, 345, 346, 347, 348, 370, 373, 376, 378, 387, 391, 399, 402, 404, 409; hrad 52, 54, 55, 88, 100, 124; K: 45, 48, 177, 404; vinice pod hradbami ~ K: 378
Vyšíněk, ves u Slaného K: 400
z **Výškova Racek**, český šlechtic K: 353

W

z **Wildemfelsu Hynek**, český šlechtic K: 47

Z

Zábrdovice, premonstrátský klášter K: 158
Zahájí, ves u Ledče n. S. K: 262
ze **Záhořan Jindřich Kytlice**, český šlechtic 115
Zahořany, ves u Jílového K: 69, 299, 407
Zahořany, ves u Litoměřic K: 328
Záhoří, ves u Slap 126; K: 371
Záhoří, ves u Prachatic K: 347
Zahrádčice, ves u Dolních Kralovic K: 201
Zahrádka, městečko u Ledče n. S. K: 265
Zahrádka, ves strahovského kl. K: 66
ze **Zahrádky Svojsé**, český šlechtic K: 278
ze **Zachrašťan Petr**, český šlechtic K: 202
Zalešany, ves u Kouřimi K. 294, 351
Zálezly, ves u Chomutova K: 258
ze **Zaluňova Hynek**, český šlechtic K: 358
ze **Zárova Henzlin**, český šlechtic 95
Závišice, ves u Kopřivnice K: 324
Záluží, ves u Plzně K: 145
Záluží, ves u Stodu 101, 115; K: 154
Zámělič, ves u Poběžovic K: 129
Záryby, ves u Kostelce n. L. K: 357
Záříčí, ves u Chropyně K: 147
Zátoň, ves u Českého Krumlova K: 146, 153
Zátor, ves u Mělníka K: 380
Zbilidí, ves u Humpolce K: 282
Zbraslav, cisterciácký klášter 62, 93, 94, 118–132, 136, 137; K: 39, 46, 70, 71, 119, 121, 137, 222, 224, 235, 238, 239, 240, 242, 246, 249, 250, 254, 267, 269, 278, 314, 316, 342, 343, 344, 371; opat (viz též Jan) 123, 124, 127, 128; K: 4, 235, 242; přívoz u ~ 126; K: 250
Zbyněk, tábořský služebník 88
Zbyslav, ves u Čáslavi K: 68, 182
Zbytiny, ves u Prachatic K: 347
Zděbrady, ves u Říčan K: 264
Zderaz, křižovnický klášter 45; K: 9, 48, 137, 151, 167, 209, 210, 230, 271, 278, 286, 329, 382, 398, 405
Zdětín, ves u Benátek n. Jizerou 122; K: 39, 382
Zdiby, ves u Roztok K: 215
Zeměchy, ves u Kralup n Vlt. K: 100
Zibohlavy, ves u Kolína K: 314
Zichov, ves u Horšovského Týna 117
Zikmund Cháně, staroměstský měšťan K: 345
Zikmund Korybut, litevský kníže 125
Zikmund Lucemburský, římský císař, český a uherský král 11–13, 15–95, 98–137; K: 14, 16, 20, 39, 56, 69, 72, 81, 105, 107, 110, 111, 124, 131, 135, 137, 153, 157, 158, 163, 165, 168, 170–172, 175–180, 183, 185, 187, 196, 197, 203, 224–227, 229, 242, 247, 251, 257, 258, 259, 261, 265, 267, 268, 271, 277, 278,

IX. Jmenný a místní rejstřík

- 281, 282, 284, 285, 291, 296, 302, 308, 311, 313, 321, 347, 350, 363, 366, 373, 404, 408, 409, 411, 413
- Zikmund Třišipský**, český šlechtic 62, 128; K: 242
- Zlatá Koruna**, cisterciácký klášter 49, 60, 64, 68–70, 88; K: 19, 171, 377; opat viz Rutger
- Zlichov**, ves (dnes součást Prahy) K: 140, 361, 395
- Zlončice**, ves u Kralup n. Vlt. K: 272
- Zlonice**, ves u Slaného K: 24
- Zlonín**, ves u Kostelce n. L. K: 215
- Zmrzlikové ze Svojsína**, šlechtický rod K: 203
- Zmrzlik ze Svojsína Jan**, český šlechtic K: 203
- Zmrzlik ze Svojsína Václav**, český šlechtic K: 203
- Zubrnice**, ves u Ústí n. L. K: 328
- Zvánovice**, ves u Říčán K: 273
- Zvíkov**, hrad K: 377
- Zvole**, ves u Jílového 126; K: 267
- ze Zvoleněvsi Jindřich**, český šlechtic K: 100
- Zych**, poddaný v Čeradicích K: 355
- Ž**
- Žabovřesky**, ves u Zbraslavi 123, 124, 126; K: 235
- Žalany**, ves a dvůr u Teplíc K: 27, 268
- Žalkovice**, ves u Chropyně K: 147, 319
- ze Žampachu Jan Kolda**, český šlechtic K: 66
- Žáravice**, ves u Přelouče K: 185
- Žatec**, město 78, 89; K: 197, 220, 275, 366, 369; mlýny pod ~ K: 275; **Žatečtí** 78, 90; K: 81, 197, 336
- Žďánice**, ves u Kouřimi K: 294, 295
- Žďán**, ves u Slap 126; K: 371
- Žďár**, cisterciácký klášter K: 331
- Žďár [nad Metují]**, ves K: 65
- Žďár**, zboží (?kladrubského kl.) K: 205
- ze Žďáru Jan Šmikovský**, český šlechtic 110, 115; K: 337
- Žďárnice**, ves u Nové Paky K: 223
- Ždírec**, u Havl. Brodu; dvůr v ~ K: 292
- Žebnice**, ves u Plas K: 144
- ze Žejdlíkovice Ryněš**, český šlechtic 56, 57; K: 22, 372
- Zelčín**, ves u Mělníka K: 77, 86
- Želichov**, ves u Vlašimi K: 51
- Želiv**, premonstrátský klášter K: 282, 313; opat (viz též Držek) K: 282
- Žerčice**, tvrz a dvůr u Mladé Boleslavi K: 302
- ze Žerotína Jaroslav**, český šlechtic 53; K: 24
- ze Žerotína Plichta**, český šlechtic 53; K: 24, 247
- Žibřidovice**, zaniklá ves u Šetějovic K: 265
- Žichlice**, ves u Plzně K: 144
- z Žilova Jan**, český šlechtic K: 125
- z Žilova Racek**, český šlechtic K: 125
- ze Žirovnice Jan Kamarét**, táborský hejtman K: 191
- ze Žišova Prokop**, český šlechtic K: 142
- ze Žišova Rudolf**, český šlechtic K: 142
- Živanice**, ves u Lázní Bohdaneč K: 185
- ze Žlunic Michal Skála**, český šlechtic K: 271
- ze Žlutic Vilém**, český šlechtic 64–66, 70, 92; K: 157b, 159
- Žofie**, vdova po Rackovi z Janovic 100, 116; K: 143
- Žofka**, žena Jana ze Suché K: 307
- Županovice**, ves u Dobříše K: 42

VĚDECKÁ REDAKCE MASARYKOVY UNIVERZITY

prof. MUDr. Martin Bareš, Ph.D. (předseda)
Ing. Radmila Droběnová, Ph.D.
Mgr. Michaela Hanousková
doc. Mgr. Jana Horáková, Ph.D.
doc. PhDr. Mgr. Tomáš Janík, Ph.D.
doc. JUDr. Josef Kotásek, Ph.D.
Mgr. et Mgr. Oldřich Krpec, Ph.D.
prof. PhDr. Petr Macek, CSc.
PhDr. Alena Mizerová (tajemnice)

doc. Ing. Petr Pirožek, Ph.D.
doc. RNDr. Lubomír Popelínský, Ph.D.
Mgr. David Povolný
Mgr. Kateřina Sedláčková, Ph.D.
prof. RNDr. David Trunec, CSc.
prof. MUDr. Anna Vašků, CSc.
Mgr. Iva Zlatušková (místopředsedkyně)
doc. Mgr. Martin Zvonař, Ph.D.

EDIČNÍ RADA FILOZOFICKÉ FAKULTY MASARYKOVY UNIVERZITY

prof. Mgr. Lukáš Fasora, Ph.D.
prof. PhDr. Jiří Hanuš, Ph.D.
doc. Mgr. Jana Horáková, Ph.D.
(předsedkyně)
doc. PhDr. Jana Chamonikolasová, Ph.D.
prof. Mgr. Libor Jan, Ph.D.
prof. PhDr. Jiří Kroupa, CSc.

prof. PhDr. Petr Kyloušek, CSc.
prof. Mgr. Jiří Macháček, Ph.D.
doc. Mgr. Katarina Petrovičová, Ph.D.
(tajemnice)
prof. PhDr. Ivo Pospíšil, DrSc.
prof. PhDr. BcA. Jiří Raclavský, Ph.D.

Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na církevní statky (1420–1437)

Stanislav Bárta

Vydala MASARYKOVA UNIVERZITA roku 2016
v edici **Spisy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity** / číslo 457

Odpovědná redaktorka / doc. Mgr. Jana Horáková, Ph.D.

Výkonná redaktorka / doc. Mgr. Katarina Petrovičová, Ph.D.

Grafická koncepce edice a návrh obálky / Pavel Křepela

Sazba / Dan Šlosar

Vydání první / 2016

Náklad / 250 výtisků

Tisk a knihařské zpracování / Reprocentrum, a.s., Bezručova 29, 678 01 Blansko

ISBN 978-80-210-8459-9

ISSN 1211-3034

DOI: 10.5817/CZ.MUNI.M210-8459-2016

#457